

ព្រះ
ក្រុងប្រជែងកបាធិ

និង

សេចក្តីប្រែប្រួលការសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

ឱយនិកាយ បក្សមគាគ

បាដិកវគ្គ

១៨

បាដិកសូត្រ ឧទុម្ពិកសូត្រ

ចត្តវគ្គិសូត្រ អត្តញ្ញសូត្រ សម្មាសាមីយសូត្រ

និង បាសាទិកសូត្រ

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥០៣

សុត្តន្តបិដក

ឱយនិកាយ បក្សមគាគ

បាដិកវគ្គ

១៨

មគាសូត្រ ឧទុម្ពិកសូត្រ

ចត្តវគ្គិសូត្រ អត្តញ្ញសូត្រ សម្មាសាមីយសូត្រ

និង បាសាទិកសូត្រ

ព.ស. ២៥០២

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទី១៧ វិញ្ញាណសូត្រ

បញ្ចមោ ភាគោ

បាដិកវិគ្គោ

ឧបាសម ភក្កវត្តោ អរហនោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្វា ។

បាដិកសុត្តិ^(១) បរិមំ

[១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កក្កវត្តោ មល្លេសុ វិហារតិ អនុច្ឆ័យំ ជាម មល្លាធំ ជិត្តោ ។ អដទោ កក្កវត្តោ បុព្វល្លាសមយំ ជិត្តសេនា បុព្វបុរិសោ មល្លាយ អនុច្ឆ័យំ ចំណាយ ចាវសី ។ អដទោ កក្កវត្តោ ឯតនមោសី អតិប្បតោ ទោ តាវ អនុច្ឆ័យាយំ ចំណាយ ចរិតុំ យទ្ធាចា យេន កក្កវត្តោ មរិក្ខាជក្កស្ស អាកមោ យេន កក្កវត្តោ មរិក្ខាជក្កោ កេនុបសង្កមេយ្យន្តិ ។ អដទោ កក្កវត្តោ យេន កក្កវត្តោ មរិក្ខាជក្កស្ស អាកមោ យេន កក្កវត្តោ មរិក្ខាជក្កោ កេនុបសង្កមិ ។

១. បាដិកសុត្តិ ។ ២. បាដិកសុត្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី១៧ ទី១៧ វិញ្ញាណសូត្រ

បញ្ចមភាគ

បាដិកវិគ្គោ

សូមឧបស្ការ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ

ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ

បាដិកសុត្តិ ទី ១

[១] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យ ១ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងអនុច្ឆ័យនិគម របស់ពួកមល្លជន ក្នុងមល្លជន ។ គ្រានោះឯង វេលាព្រឹកព្រហម ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់បាត្រនិង ចំរៃ ទ្រង់ពុទ្ធជំណើរចូលទៅចំណូលបាត ក្នុងអនុច្ឆ័យនិគម ។ ពេល នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះគម្រើយ៉ាងនេះថា ការចូលទៅ ចំណូលបាត ក្នុងអនុច្ឆ័យនិគម ក៏នៅព្រឹកពេកណាស់ បើដូច្នោះគួរតែ គង់នៅក្នុងចូលទៅក្របីបាត ជាភក្កវត្តោ ក្នុងអាកមនៃបរិក្ខាជក ជាភក្កវត្តោ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធជំណើរចូល ទៅក្របីបាត ជាភក្កវត្តោ ក្នុងអាកមនៃបរិក្ខាជក ជាភក្កវត្តោ ។

អថទោ ភក្កវគោត្តោ បរិព្វាជគោ ភក្កវង្គំ ឯតទកេច
 ឯតុ ទោ កន្ត្តេ ភក្កវ ស្វាគតំ^(១) កន្ត្តេ ភក្កវគោ ចិវស្សំ
 ទោ កន្ត្តេ ភក្កវ ឥមំ បរិយាយមកាសិ យទិធំ ឥនាគ-
 បនាយ ឯសីនតុ កន្ត្តេ ភក្កវ ឥនមាសធំ បញ្ញត្តន្តំ ។
 ឯសីនិ ភក្កវ បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ ភក្កវគោត្តោ ទោ
 បរិព្វាជគោ អញ្ញតវំ ធំធំ អាសនំ គហេត្វា ឯតមង្គំ
 ឯសីនិ ។ ឯតមង្គំ ឯសីនោ ទោ ភក្កវគោត្តោ បរិព្វា-
 ជគោ ភក្កវង្គំ ឯតទកេច បរិមាធិ កន្ត្តេ ធិវសាធិ បរិមត-
 កធិ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ
 ទបសង្កមិត្វា មំ ឯតទកេច បព្វត្តាតោនាធិ មយា ភក្កវ
 ភក្កវ ឯនាហំ ភក្កវ ភក្កវង្គំ ទុទ្ធិស្ស វិហារមីតិ កថេ-
 តំ កន្ត្តេ តថេវ យថា សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ អវិនាតិ ។

១ ឧ. សាគតំ ។

ពេលនោះឯង ភក្កវគោត្តបរិព្វាជក បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សេចក្តី
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ សេចក្តីមកល្អហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើឲ្យបរិយាយនេះ ដើម្បីនិមន្តមក
 ក្នុងវិទ្យុនេះ អស់កាលយូរហើយ^(១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះចាន
 បុណ្យស្តេចគង់ នេះឯងជាភាសនៈ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គក្រាលបម្រុងទុក ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើភាសនៈ ដែលបរិព្វាជកបានក្រាលទុក ។
 ចំណែកខាង ភក្កវគោត្តបរិព្វាជក បានកាន់យកភាសនៈដ៏ទាបមួយ
 អង្គយកក្នុងវិសមគួរ ។ លុះភក្កវគោត្តបរិព្វាជក អង្គុយក្នុងវិសមគួរ
 ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលពីថ្ងៃមុន យូរថ្ងៃណាស់មកហើយ លិច្ឆវិបុត្រ
 ឈ្មោះសុទក្ខត្តៈ បានចូលមកក្នុងព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏
 និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា បពិត្រអ្នកជាភក្កវគោត្ត ឥឡូវ
 នេះ ខ្ញុំបោះបង់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រអ្នកជាភក្កវគោត្ត ឥឡូវ
 នេះ ខ្ញុំមិនបាននៅព័ន្ធនៃផ្នែក ដ៏ព្រះមានព្រះភាគទេ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្រ បានក្រាបទូលព្រះអង្គយ៉ាងខ្ពស់មែនឬទេ ។

១ ពានសេចក្តីថា ព្រះអង្គបាននិមន្តមក ក្នុងវិទ្យុនេះយូរណាស់ហើយ ។

តថេវ ទោ ឯតំ កត្តវ យថា សុទត្តត្ថោ លិច្ឆិវិបុត្តា អវច
 បុរិមាទិ កត្តវ ធិវសាទិ បុរិមតរាទិ សុទត្តត្ថោ លិច្ឆិវិបុត្តា
 យេនាហំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា មំ អភិកំនេន្ទា
 ឯតមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯតមន្តំ ធិសីន្ទោ ទោ កត្តវ សុទ-
 ត្តត្ថោ លិច្ឆិវិបុត្តា មំ ឯតនេកំច បច្ចុត្តានិធានាហំ
 កន្តេ កតវន្តំ ននាទាហំ កន្តេ កតវន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហា-
 វិស្សាមិតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កត្តវ សុទត្តត្ថំ លិច្ឆិវិបុត្តំ
 ឯតនេកំច អបិ នុ តាហំ^(១) សុទត្តត្ថំ ឯវមកំច^(២)
 ឯហិ ត្វំ សុទត្តត្ថំ មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារាហិតិ ។ ខោ
 ហេតំ កន្តេ ។ ត្វំ កំ បទ មំ ឯវំ អវច អហំ កន្តេ
 កតវន្តំ ឧទ្ទិស្ស វិហាវិស្សាមិតិ ។ ខោ ហេតំ កន្តេ ។

១ ១. ឧបិ ទ្វេហំ ។ ២ ឯវំ អវចំ កន្តិចិ ពោរោ វិស្សាទិ ។

បាណិកសូត្រ រឿងសុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្រ ពោលអំពីការប្រាបចង្អុលព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់តបថា ម្ចាស់កត្តវគោត្រ សុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្រ បាន
 ខំយាយពាក្យខ្លះ យ៉ាងនោះមែន ម្ចាស់កត្តវគោត្រ កាលពីថ្ងៃមុនយូរ
 ថ្ងៃណាស់មកហើយ សុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្របានចូលមករកថាភក លុះចូល
 មកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំកថាភក ប្រគល់ឲ្យក្នុងវិជ្ជាសមន្តរ ។ ម្ចាស់កត្តវ-
 គោត្រ លុះសុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្រ អន្តិយក្នុងវិជ្ជាសមន្តរហើយ បានខំយាយ
 ខំនឹកថាភកយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វង្សវង្ស ខ្ញុំព្រះអង្គសូម
 លាព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វង្សវង្ស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ខំនឹកលែងទៅពីផ្នែក ខំនឹកព្រះមានព្រះភាគហើយ ។ ម្ចាស់កត្តវគោត្រ
 កាលសុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្រ ខំយាយយ៉ាងនេះហើយ កថាភកក៏បានខំយាយ
 ទៅខំនឹកសុខទូត្តលិច្ឆិវិបុត្រ យ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់សុខទូត្តៈ ចុះកថាភក
 មានបានខំយាយខំនឹកយ៉ាងនេះថា ខែសុខទូត្តៈ អ្នកចូរមកទៅពីផ្នែក
 ខំនឹកកថាភកចុះ ដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គខំនឹកបានមាន
 ព្រះបទលយ៉ាងខ្លះ ខំនឹកខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទៅដែរ ។ កថាភកបានសួរតទៅទៀត
 ថា ចុះអ្នកបានខំយាយខំនឹកថាភកយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គខំនឹកទៅពីផ្នែក ខំនឹកព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គខំនឹកបានប្រាបចូលយ៉ាងខ្លះ ចំពោះព្រះអង្គក៏ទេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិវេន្ត

ឥតី ភិក្ខុ សុខត្ថុត្ថ ទេវហន្តំ វិហារិមី ឯហិ ភ្នំ សុ-
 ខត្ថុត្ថ មមំ ទុទ្ទិស្ស វិហារហិ ឯហិ ភិក្ខុ មំ ភ្នំ
 វិទេសំ អហំ កន្តេ កកវន្តំ ទុទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិទិ ឯវំ
 សន្តេ មោឃបុរិស ភោ សន្តេ តំ បទ្ធានិក្ខុសិ(១)
 បស្ស មោឃបុរិស យាវត្ថា តេ ឥទំ អបរទ្ធន្តំ ។

[២] ឯ ហិ បទ មេ កន្តេ កកវ ទុត្តរិម-
 ទុស្សន្តោ ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កកវតិទិ ។ អមិ ទុ-
 កាហំ សុខត្ថុត្ថ ឯវំ អវចំ ឯហិ ភ្នំ សុខត្ថុត្ថ
 មមំ ទុទ្ទិស្ស វិហារហិ អហន្តេ ទុត្តរិមទុស្សន្តោ
 ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កកវស្សាមិទិ ។ យោ យោតំ កន្តេ ។

១ កន្តេបិ យោគ្កេ បទ្ធពាសិកំ បាដោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិវេន្ត

ភថាភក្កបាននិយាយទៀតថា នៃសុខត្ថុត្ថៈ ភថាភក្ក ក៏ឥតបាននិយាយ
 នឹងអ្នកថា ខ្លាសុខត្ថុត្ថៈ អ្នកចូរមកនៅពិន័រផ្នែក នឹងភថាភក្កចុះ ដូច្នេះវា
 ចំណែកអ្នក ក៏មិនបាននិយាយ នឹងភថាភក្កថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏បម្រើ
 ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងនៅពិន័រផ្នែក នឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះដែរ ខ្លាស
 មោឃបុរិស កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ អ្នកឯងជាអ្នកជាទុក្ខ
 ពោលលាភ្នកណា ខ្លាសមោឃបុរិស ចូរអ្នកមើលចុះ អំពីនេះ ជា
 កំហុសរបស់អ្នកហើយ ។

[២] សុខត្ថុត្ថលិច្ឆិពុត្រ បាននិយាយនឹងភថាភក្កថា ចតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏បម្រើ ព្រះគ្រូមានព្រះភាគ មិនដែលបានធ្វើដូច្នោះហើយ(១)
 ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស(២) ឲ្យដល់ខ្ញុំព្រះអង្គសោះ។
 ភថាភក្កក៏បាននិយាយថា ខ្លាសុខត្ថុត្ថៈ ចុះភថាភក្កបាននិយាយនឹងអ្នក
 យ៉ាងនេះថា ខ្លាសុខត្ថុត្ថៈ ចូរអ្នកមកនៅពិន័រផ្នែក នឹងភថាភក្កចុះ ភថា-
 ភក្ក នឹងធ្វើដូច្នោះហើយជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌របស់មនុស្ស
 ឲ្យដល់អ្នកដូច្នេះដែរ ។ សុខត្ថុត្ថលិច្ឆិពុត្រ ក៏ឆ្លើយតបមកថា ចតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏បម្រើ ព្រះអង្គនឹងបានមានព្រះចន្ទ្រយ៉ាងខ្ពង់ ខឹងខ្ញុំព្រះអង្គក៏វេ ។

១ បាដិហារិយំពើតតិច្ឆិ ហោថាឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ ។ ២ សីល ៥ និងសីល ១០
 ឈ្មោះថា ជាធម៌របស់មនុស្ស ។ អង្គីថា ។

ត្រូវ វា បន្ត(១) ម៉ ឯវ អវត អហំ កន្ត កតវន្តំ
 ទុទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ កតវា មេ ទុត្តរិមនុស្សធម្មា
 ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កតវិស្សតីតិ ។ នោ ហេតុ កន្ត ។
 ឥតិ កតិវ សុទត្តុត្ត នេវហន្តំ វនាមិ ឯហិ ត្រំ សុ-
 ទត្តុត្ត មមំ ទុទ្ទិស្ស វិហារាហិ អវាទន្ត ទុត្តរិមនុស្ស-
 ធម្មា ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កតវិស្សាមិ ឯមំ កតិវ មំ ត្រំ
 វនេសិ អហំ កន្ត កតវន្តំ ទុទ្ទិស្ស វិហារិស្សាមិ កតវា
 មេ ទុត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទិប្បដិហារិយំ កតវិស្សតីតិ ឯវ
 សន្ត មោយបុរិស តោ សន្តា កី បច្ឆាធិត្តសិ ។
 តំ កី មញ្ញសិ សុទត្តុត្ត កតេវ វា ទុត្តរិមនុស្សធម្មា
 ឥន្ទិប្បដិហារិយេ អកតេវ វា ទុត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទិ-
 ប្បដិហារិយេ យស្សត្ថាយ មយា ធម្មោ ទេសិទោ

១ ព្រាហ្ម ចតាតិ កន្តចិ ចោត្តា វិស្សតិ ។

កថាគត កំណត់ទៅទៀតថា ចុះអ្នកបាននិយាយនឹងគាត់ថា យ៉ាងនេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងទៅពិនិត្យផ្នែក នឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះមានព្រះភាគនឹងធ្វើវិជ្ជាប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
 រេចរស់មនុស្ស ឲ្យដល់ខ្ញុំដូច្នេះដែរ ។ សុទត្តុត្តល្អច្រើន ក៏ដូចជា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងបាននិយាយយ៉ាងនោះ នឹងព្រះអង្គ
 ក៏ទេ ។ កថាគត ក៏និយាយទៅទៀតថា ម្ចាស់សុទត្តុត្តៈ កថាគត ក៏
 អត់បាននិយាយនឹងអ្នកថា ម្ចាស់សុទត្តុត្តៈ អ្នកច្នៃមកនៅពិនិត្យផ្នែក នឹង
 កថាគតចុះ កថាគតនឹងធ្វើវិជ្ជាប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
 រេចរស់មនុស្ស ឲ្យដល់អ្នកដូច្នេះទេ ចំណែកខាងអ្នក ក៏មិននិយាយនឹង
 កថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងទៅពិនិត្យផ្នែក នឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគនឹងធ្វើវិជ្ជាប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌រេចរស់មនុស្ស ឲ្យដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នេះដែរ ម្ចាស់មោយបុរិស
 កាលបើហេតុយ៉ាងនេះបានហើយ អ្នកនឹងដាក់អ្នកដទៃទៀត កាលណា
 ។ ម្ចាស់សុទត្តុត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើ
 កថាគតធ្វើវិជ្ជាប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌រេចរស់មនុស្ស
 ក្តី កាលបើកថាគតមិនធ្វើវិជ្ជាប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌
 រេចរស់មនុស្សក្តី ធម៌ដែលកថាគតបានសម្តែងហើយ ដើម្បីជាប្រយោជន៍

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យនីកវគ្គ

សោ វិយាគិ កក្កាស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។
 កកេ វ កន្ត ទុក្ខវិមុទ្ធស្សនម្នា ឥន្ទិប្បដិហារិយេ
 អកកេ វ ទុក្ខវិមុទ្ធស្សនម្នា ឥន្ទិប្បដិហារិយេ
 យស្សត្ថាយ កកវតា ឆម្ពា ទេសិកោ សោ វិយាគិ
 កក្កាស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឥតិ កកិ សុទក្ខត្ត
 កកេ វ ទុក្ខវិមុទ្ធស្សនម្នា ឥន្ទិប្បដិហារិយេ អកកេ
 វ ទុក្ខវិមុទ្ធស្សនម្នា ឥន្ទិប្បដិហារិយេ យស្សត្ថាយ
 មយា ឆម្ពា ទេសិកោ សោ វិយាគិ កក្កាស្ស
 សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ(*) ។ តក្ក សុទក្ខត្ត កិ ទុក្ខ-
 វិមុទ្ធស្សនម្នា ឥន្ទិប្បដិហារិយេ កកតំ កកិស្សតិ បស្ស
 មោយបុរិស យាវញ្ច កេ ឥទំ អវរទ្ធិន្តិ ។

។ ១. ២. សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស យនីកវគ្គ

ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែងដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់
 ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ សុទក្ខត្តលំដាប់ប្រាជ្ញាធម៌នោះ បញ្ចក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះអង្គធ្វើឥន្ទិប្បដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃ-
 លែងជាធម៌ចម្រើនមនុស្សក្តី កាលបើព្រះអង្គមិនធ្វើឥន្ទិប្បដិហារិយេ ជា
 ធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចម្រើនមនុស្សក្តី ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែង
 ដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ កថាគត
 និយាយថា ម្នាលសុទក្ខត្តៈ កាលបើគេថាគេធ្វើឥន្ទិប្បដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏-
 ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចម្រើនមនុស្សក្តី កាលបើគេថាគេមិនធ្វើឥន្ទិប្ប-
 ដិហារិយេ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចម្រើនមនុស្សក្តី ធម៌ដែល
 គេថាគេបានសម្តែងហើយ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ តែង
 ដឹកនាំបុគ្គលអ្នកធ្វើតាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះ ដោយប្រពៃ ។ ម្នាល
 សុទក្ខត្តៈ កាលបើធម៌ដែលគេថាគេ បានសម្តែងហើយនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ ដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ នឹងបំបាត់ធ្វើ
 ឥន្ទិប្បដិហារិយេ ដែលជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាធម៌ចម្រើនមនុស្ស
 ធ្វើអ្វី ម្នាលមោយបុរិស អ្នកចូរមើលចុះ តាំងពីនេះតាំងហួសរបស់អ្នក ។

បាធិកសុត្តន្ត សុទ្ធក្ខន្ធិ អន្ធាប្បកថា

(១) ន ហិ មន មេ កន្ថេ កកា អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេ-
 រិធិ(១) ។ អបិ នុ នាហំ សុទក្ខន្ធិ វវំ អវំ វហំ
 ភំ សុទក្ខន្ធិ មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ អហន្តេ អក្កញ្ញំ
 បញ្ញាបេស្សមីតិ ។ នោ ហេតំ កន្ថេ ។ ភំ ក
 មន មំ វវំ អវេ អហំ កន្ថេ កកា ឧទ្ទិស្ស វិហ-
 រិស្សាមិ កកា មេ អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេស្សមីតិ ។ នោ
 ហេតំ កន្ថេ ។ ឥតិ តិរ សុទក្ខន្ធិ នេវហន្តិ វនាមិ
 វហំ ភំ សុទក្ខន្ធិ មមំ ឧទ្ទិស្ស វិហារហិ អហន្តេ
 អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេស្សមីតិ នបិ តិរ មំ ភំ វនេសំ
 វហំ កន្ថេ កកា ឧទ្ទិស្ស វិហរិស្សាមិ កកា មេ
 អក្កញ្ញំ បញ្ញាបេស្សមីតិ វវំ សន្តេ មោយចុរិស

១ ម. បញ្ញាបេរិធិ ។

បាធិកសុត្តន្ត សុទ្ធក្ខន្ធិ អន្ធាប្បកថា

(២) សុទក្ខន្ធិល្លិច្ឆិយត្រ និយាយោទៀតថា ចត្តគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះព្រះមានព្រះភាគ បិទបានបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់(១) ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 សោះ ។ គថាគត ក៏និយាយទៅវិញថា ម្ចាស់សុទក្ខន្ធិ ចុះគថាគត
 បានពោលនឹងអ្នកយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុទក្ខន្ធិ អ្នកចូរមកនៅព្រំដែនផ្នែកនឹង
 គថាគតចុះ គថាគត នឹងបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ដល់អ្នក ដូច្នេះដែរឬ ។
 សុទក្ខន្ធិល្លិច្ឆិយត្រនិយាយថា ចត្តគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គនឹងបាន
 ព្រះបន្ទូលយ៉ាងនោះ នឹងខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទេ ។ គថាគតនិយាយទៀតថា ចុះ
 អ្នកបាននិយាយនឹងគថាគតយ៉ាងនេះថា ចត្តគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងនៅព្រំដែនផ្នែកនឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះភាគ នឹងបញ្ញត្តនូវច្បាប់
 ទម្លាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះដែរឬទេ ។ សុទក្ខន្ធិល្លិច្ឆិយត្រទូលតបថា ចត្តគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបានពោលយ៉ាងនោះ នឹងព្រះអង្គក៏ទេ ។
 គថាគតនិយាយថា នៃសុទក្ខន្ធិ គថាគតក៏បាននិយាយនឹងអ្នកថា ម្ចាស់
 សុទក្ខន្ធិ អ្នកចូរមកនៅព្រំដែនផ្នែកនឹងគថាគតចុះ គថាគតនឹងបញ្ញត្តនូវច្បាប់
 ទម្លាប់ដល់អ្នក ដូច្នេះទេ ចំណែកខាងអ្នកក៏មិននិយាយនឹងគថាគតថាចត្តគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងនៅព្រំដែនផ្នែកនឹងព្រះមានព្រះភាគ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ នឹងបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ដូច្នេះដែរ ម្ចាស់មោឃបុរស

១ អន្ធាប្បកថា ថា លោកបញ្ញត្តថា ច្បាប់ដ៏ប្រសើរ ដែលបុគ្គលគួរចេះដឹង ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គោ

កោ សន្តោ កំ បទ្ធាចិត្តសិ ។ តំ កី មញ្ញសិ
 សុទ្ធនុត្ត បញ្ញត្ត វា អត្តញ្ញោ អប្បញ្ញត្ត វា
 អត្តញ្ញោ យស្សត្ថាយ មយា នធម្មា នេសិគោ សោ
 និយ្យាតិ ឥត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ បញ្ញត្ត
 វា អន្តោ អត្តញ្ញោ អប្បញ្ញត្ត វា អត្តញ្ញោ យស្សត្ថា-
 យ ភក្កវតា នធម្មា នេសិគោ សោ និយ្យាតិ
 ឥត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ ។ ឥតំ កីវ
 សុទ្ធនុត្ត បញ្ញត្ត វា អត្តញ្ញោ អប្បញ្ញត្ត វា អត្តញ្ញោ
 យស្សត្ថាយ មយា នធម្មា នេសិគោ សោ និយ្យាតិ
 ឥត្តវស្ស សម្មាទុក្ខក្ខយាយាតិ^(១) ។ តត្រ សុទ្ធនុត្ត

១. ឧ. ឆ. សម្មាទុក្ខក្ខយាយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិកវគ្គោ

កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ អ្នកឯងជាអ្នកជាទុក្ខ ភោគលាភ
 ណា ។ ម្ចាស់សុទ្ធនុត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាផ្លូវចក្ខុ កាលបើ
 ភក្កវតា បញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិនបានបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌
 ដែលភក្កវតា បានសម្តែងហើយ ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅ នៃទុក្ខ
 ណា ធម៌នោះឥតនឹងកាន់បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តភាម ឲ្យអស់ទៅ នៃទុក្ខនោះ
 ដោយប្រពៃ បានឬទេ ។ សុទ្ធនុត្តល្មើច្បាត ទូលគបថា បដិគ្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើព្រះអង្គចញ្ញត្ត នូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិនបាន
 បញ្ញត្ត នូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ ឥតនឹងកាន់បុគ្គលអ្នក
 ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះដោយប្រពៃបានទេ ។ ភក្កវតា
 និយាយថា ម្ចាស់សុទ្ធនុត្តៈ កាលបើភក្កវតាបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី មិន
 បានបញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ក្តី ធម៌ដែលភក្កវតាបានសម្តែងហើយ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខណា ធម៌នោះ ឥតនឹងកាន់បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ភាមធម៌ ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខនោះដោយប្រពៃទេក៏ ។ ម្ចាស់សុទ្ធនុត្តៈ

ពាណិជ្ជកម្ម សុខកូដិក្ខ រកឆ្លើយតប

ក៏ អង្គបញ្ញត្តិ(១) ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ

វត្ត តេ ៧៨ អប្បបរមា ។ អនុកម្មវិធានយេន ១

តេ សុខកូដិក្ខ ២២ វិស័យ ភាសាខ្មែរ វិទ្យាសាស្ត្រ

ស្ថាប័ន សា ភាសា អរហ័ សុខកូដិក្ខ វិទ្យាសាស្ត្រ

សម្បទាន សុខកូដិក្ខ លោកវិទូ អនុកម្មវិធាន ប្រកាស

សាវ័ន សុខកូដិក្ខ អនុកម្មវិធាន តេ ភាសា ៧៨

១ តេ សុខកូដិក្ខ អនុកម្មវិធានយេន ២២ វិស័យ

ភាសាខ្មែរ ។ អនុកម្មវិធានយេន ១

តេ សុខកូដិក្ខ ឧបសគ្គ វិស័យ ភាសាខ្មែរ វិទ្យាសាស្ត្រ

ពាណិជ្ជកម្ម សុខកូដិក្ខ រកឆ្លើយតប

កាលបើមានវិស័យកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ប្រកាស

នៃកូដិក្ខដោយប្រកាស យ៉ាងនេះហើយ នឹងបំបាត់បញ្ហា

ម្ចាស់ដោយប្រកាស អនុកម្មវិធាន អនុកម្មវិធានដោយប្រកាស

ម្ចាស់សុខកូដិក្ខ អនុកម្មវិធានសាស្ត្រ ក្នុងកម្មវិធីស្រាវ

ដោយអនុកម្មវិធានយេន ប្រកាសប្រកាសនេះ ប្រកាស

សាវ័ន ប្រកាសស្រាវជ្រាវយេន ៧៨ ដោយប្រកាស

ប្រកាស ប្រកាសប្រកាស ដោយវិស័យនៃកូដិក្ខ គឺសេចក្តី

ត្រឹមត្រូវដែលបុគ្គលនីមួយៗប្រកាស ប្រកាស មានប្រកាស

កាន់ប្រកាស ប្រកាសប្រកាសស្រាវជ្រាវ ប្រកាស

សាវ័នកូដិក្ខ រកឆ្លើយតបយេន ប្រកាស ជាអនុកម្មវិធាន

ប្រកាសដែលបុគ្គលនីមួយៗប្រកាស ប្រកាស ជាអនុកម្មវិធាន

ប្រកាសស្រាវជ្រាវយេន ប្រកាស ប្រកាសដែលបុគ្គលនីមួយៗ

ប្រកាស ។ ម្ចាស់សុខកូដិក្ខ អនុកម្មវិធានសាស្ត្រ ក្នុងកម្មវិធីស្រាវ

ដោយអនុកម្មវិធានយេន ។ ម្ចាស់សុខកូដិក្ខ អនុកម្មវិធាន

ប្រកាសសាស្ត្រនៃកូដិក្ខ ដោយអនុកម្មវិធានយេន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គ

ស្វាភូតោ ភគវតោ នធម្មា សន្និដ្ឋិតោ អតោលិតោ
 វហិមស្សិតោ ឱបនយិតោ បច្ចុត្តំ វេទិតញោ វិញ្ញា-
 ហិតំ ឥតិ ចោ តេ សុនក្ខត្ត អនេកាចរិយាយេន
 នធម្មស្ស វណ្ណោ កាសិកោ វដ្ឋិតាមេ ។ អនេកាចរិយា-
 យេន ចោ តេ សុនក្ខត្ត សធម្មស្ស វណ្ណោ កា-
 សិកោ វដ្ឋិតាមេ សុធម្មដិបន្នោ ភគវតោ សាវក-
 សង្ឃោ ឧដុប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ ញាយ-
 ប្បដិបន្នោ ភគវតោ សាវកសង្ឃោ សាមីចិប្បដិបន្នោ
 ភគវតោ សាវកសង្ឃោ យទិទំ ធន្តារិ បុរិសយុតានិ
 អដ្ឋ បុរិសបុគ្គលា វស ភគវតោ សាវកសង្ឃោ
 អាហុនេយ្យោ មាហុនេយ្យោ នត្ថិនោយ្យោ អញ្ញា-
 លិតារណីយោ អនុត្តរំ បុញ្ញក្ខត្តំ លោកស្សាតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាដិវគ្គ

ព្រះចរិយត្តិធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រង់ក្រាស់សម្តែងហើយដោយល្អ
 ព្រះខែវាលាកុត្តរធម៌ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីឃើញច្បាស់ដោយ
 ខ្លួនឯង ជាធម៌ឱ្យខ្លួនដែលមិនដំបាំងកាល ជាធម៌ គួរដល់ឯហិមស្សវិជ
 ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីបង្កាន់ចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែល
 អ្នកប្រាជ្ញចាត់ឱ្យយ គប្បីដឹងច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ម្ចាស់សុខត្តក្កៈ អ្នកបាទ
 ពោលសរសើរគុណនៃព្រះធម៌ក្នុងវិជ្ជាត្រាម ដោយអនេកាចរិយាយដូច្នេះ
 ឯង ។ ម្ចាស់សុខត្តក្កៈ អ្នកបាទពោលសរសើរគុណនៃព្រះសង្ឃក្នុងវិជ្ជា-
 ត្រាមដោយអនេកាចរិយាយថា ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោក
 ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិ
 ដោយត្រង់ ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះ
 ឱទ្ធាន ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិដោយសមគួរ
 ពួកសាវកចំនេះ បើកប់ជាតូច ២ គូ បើកប់រៀងគ្នាជាបុរសបុគ្គល
 បាទ ៨ ពួកសាវករបស់ព្រះមានព្រះភាគនេះ លោកគួរទទួលខ្លួនបុប្ផ-
 ន្ន័យដែលគេទាំងអស់ចម្ងាយហើយដូចជា លោកគួរទទួល ខ្លួនអានុកុ-
 តាន លោកគួរទទួលខ្លួនទាន ដែលបុគ្គលជឿនូវកម្ម និងផលនៃកម្ម
 ហើយដូចជា លោកគួរដល់អញ្ញាលិកម្ម លោកជាបុញ្ញក្ខត្ត នៃសត្វលោក

បាដិសុត្តន្ត ភក្កិគោ ទុត្តរវិហារណគថា

ឥតិ ទោ តេ សុទត្តន្ត អនេកបរិយាយេន សង្ឃស្ស
វណ្ណោ ភាសិតោ វដ្ឋិតាមេ ។ អារាមយាមិ ទោ តេ
សុទត្តន្ត បដិវេនយាមិ ទោ តេ សុទត្តន្ត ភវិស្សន្តិ
ទោ តេ សុទត្តន្ត វត្តារោ បោ វិសហំ សុទត្តន្តោ
លិច្ឆិវុត្តោ សមណោ កោតមេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ សោ
រវិសហន្តោ សិត្តំ បច្ចុត្តាយ ហិបាយាវត្តោតិ ឥតិ
ទោ តេ សុទត្តន្ត ភវិស្សន្តិ វត្តារោតិ ។ ឯវិចិ(១)
ទោ គត្តវ សុទត្តន្តោ លិច្ឆិវុត្តោ មយោ វុត្តា-
បោ អបត្តមេវ សមស្មា ធម្មវិទយា យថា តំ
អាចារិកោ ធម៌យិកោ ។

(២) ឯតមិទាហំ គត្តវ សមយំ ជូល្ហសុ វិហា-
រមិ ទុត្តរតោ ធាម ជូល្ហំ ធិតមោ ។ អថទ្វាហំ(២)
គត្តវ ឬទ្ធិល្ហសមយំ ធិវសេត្វា បត្តចិវិរាធាយ សុ-
ទត្តន្តេន លិច្ឆិវុត្តេន បត្តាសមណោន ទុត្តរតំ
ចិណ្ឌាយ ចាវិសី ។ ទេន ទោ ចន សមយេន

១២. ដី ។ ២១. គបិរាហំ ។

បាដិសុត្តន្ត កោលអំពិព្រះមាទព្រះភាគ កង់នៅក្នុងវណ្ណានិគម

កេទក្កដវ័ទ្យក្រវិលនិវាសន្តាន ម្នាលសុទត្តន្តៈ អ្នកបាទនារាសារសីវ
គុណព្រះសង្ឃ ក្នុងវិទ្យុត្រាមដោយអនេកបរិយាយដូច្នេះឯង ។ ម្នាលសុ-
ទត្តន្តៈ គឺជាគតិទី១ប្រាប់ដល់អ្នកឯង ម្នាលសុទត្តន្តៈ គឺជាគតិទី២ច្បាប់
ឲ្យអ្នកដឹង ម្នាលសុទត្តន្តៈ មុខជាទី១មានអ្នកដឹងស្តីឲ្យអ្នកថា សុទត្តន្ត-
លិច្ឆិវុត្ត មិនអាចទី២ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងសម្ភារៈនៃព្រះសម-
ណោតាមបុរាណ លុះដល់ភាគមិនអាច (ទី២ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌)
ក៏ពោលលាសិទ្ធា ហើយទី៣ត្រឡប់ទៅកាន់កេដីថាភាគចិញ្ច ម្នាល
សុទត្តន្តៈ ខ្លួនអ្នកមុខជាទី១មានអ្នកដឹងស្តីឲ្យយ៉ាងដូច្នេះមិនខាន ។ ម្នាល
គត្តវៈ សុទត្តន្តលិច្ឆិវុត្ត លុះដល់ភាគគតិទី១ឲ្យយ៉ាងនេះ ក៏គេច
ចេញចាកធម្មវិទយានេះបាត់ទៅ ដូចសត្វដែលទៅកើតក្នុងអបាយ ឬទៅ
កើតក្នុងនរក ។

(២) ម្នាលគត្តវៈ សម័យមួយ គឺជាគតិទី១ក្នុងទុត្តរកានិគមរបស់
ពួកជនជូល្ហ ក្នុងជូល្ហជនបទឯណោះ ។ ម្នាលគត្តវៈ ក្នុងជូល្ហសម័យ
គឺជាគតិទី២ស្ងៀមស្ងៀម ប្រដាប់បាត្រនិងចិវិរ មានសុទត្តន្តលិច្ឆិវុត្តជាបច្ចា-
សមណៈ ដើរចូលទៅចិណ្ឌបាតក្នុងទុត្តរកានិគម ។ ក៏សម័យនោះឯង

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បាធិវគ្គ

អរេលោ កោរត្ថតិយេ ឥត្តវត្ថុតោ ឧត្ថត្តោ ឈ្លិ-
 កោ ធម្មានិក្ខណ្ឌំ កត្វសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ
 កុញ្ញតិ ។ អន្ធិសា ខោ កត្វ សុខត្វត្ថោ លិង្គវិបុត្តោ
 អរេលំ កោរត្ថតិយេ ឥត្តវត្ថុតោ ឧត្ថត្តោ ឈ្លិតា^(១)
 ធម្មានិក្ខណ្ឌំ កត្វសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ
 កុញ្ញតិ ។ ជិស្វានស្ស វិគខេហាសិ សាធូរោ វត
 កោ អរហំ សមណោ ឧត្ថត្តោ ឈ្លិកោ ធម្មានិក្ខណ្ឌំ
 កត្វសំ មុខេនេវ ខានតិ មុខេនេវ កុញ្ញតិ ។ អថទ្វាហំ
 កត្វ សុខត្វត្ថស្ស លិង្គវិបុត្តស្ស ទេតសា ទេតាមរិ-
 វិតក្កមញ្ញាយ សុខត្វតំ លិង្គវិបុត្តំ វិគខេហំ តំថិ
 ជាម មោយបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(២) បដិជាតិស្ស-
 សីតិ ។ តី មន មំ កន្ត កតវំ វិហាហ តំថិ
 ជាម មោយបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(៣) បដិជាតិស្ស-
 សីតិ ។ ននុ តេ សុខត្វត្ថ វេមំ អរេលំ កោរត្ថតិយេ

១ ឧ. កេត្តស្លឹក ។ ២-៣ សមណោ សក្យបុត្តិយោតិ កត្តចំ ចោន្តោ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាធិវគ្គ

មានអរេលម្នាក់ ជាភារត្ថតិយៈ^(១) សមាទានក្បុកវត្ត គឺ ប្រព្រឹត្តដូច
 សុខ១ ដើរដើរ ៤ យកមាត់ក្របាត់ស៊ី យកមាត់ស៊ីទូកក្បាហារដែល
 គេចាក់ចោលលើដៃនដី ។ ម្នាលកត្តៈ ឯសុខត្វត្ថលិង្គវិបុត្ត បានឃើញ
 អរេលកោរត្ថតិយៈ សមាទានក្បុកវត្ត ដើរដើរ ៤ កំពុងយកមាត់ក្រ-
 បាត់ស៊ី យកមាត់ស៊ីទូកក្បាហារ ដែលគេចាក់ចោលលើដៃនដី ។ លុះ
 សុខត្វត្ថលិង្គវិបុត្តនោះ បានឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះច្នៃថា
 អើយ្នី សមណៈជាព្រះអរហន្តល្អឯកណាស់ ដើរដើរ ៤ យកមាត់-
 ក្របាត់ ស៊ីយកមាត់ស៊ីទូកក្បាហារ ដែលគេចាក់ចោលលើដៃនដី ។
 ម្នាលកត្តៈ លំដាប់នោះឯង គឺជាគតបានដឹងច្បាស់ទូរសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត
 ខៃសុខត្វត្ថលិង្គវិបុត្ត ដោយចិត្ត (របស់គាត់) ហើយបាននិយាយនឹង
 សុខត្វត្ថលិង្គវិបុត្តយ៉ាងនេះថា ម្នាលមោយបុរិស អ្នកមិនសមរម្យច្បាប់ខ្លួន
 ថាជាសក្យបុត្តិយៈសារវជ្ឈិយ ។ សុខត្វត្ថលិង្គវិបុត្តនិយាយថា ចព៌ត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះហេតុដូចម្តេច បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ចង្អាសប៉ុន្មានយ៉ាងនេះថា ម្នាលមោយបុរិស អ្នកមិនសមរម្យនឹងច្បាប់
 ខ្លួនថាជាសក្យបុត្តិយៈសារវជ្ឈិយ ។ គឺជាគតនិយាយត្រឡប់វិញថា
 ម្នាលសុខត្វត្ថៈ ចុះអ្នកបានឃើញអរេលកោរត្ថតិយៈនេះសមាទានក្បុកវត្ត

១ អង្គថា ថា ជាពិព័យ្យមានជាតាមទូលក្ខណ៍ ។

បាធិកសូត្រ ពោលពោរក្នុងយក្ខន្តវង្សថា

កុក្កវត្តិកំ ធូត្តោល្លិកំ ធមាធិគីល្លិកំ ភក្ខុសំ
 មុខេវ ទាធនំ មុខេវ កុក្កវត្តិកំ ។ ធិស្វា-
 ទស្ស ឯតទយោសំ សាធុរោ វត កោ អរហំ
 សមណោ ធូត្តោល្លិកោ ធមាធិគីល្លិកំ ភក្ខុសំ
 មុខេវ ទាធិ មុខេវ កុក្កវត្តិកំ^(១) ។ ឯវ
 សន្តិ^(២) ភី បទ ភន្ត ភគវា អរហត្ថស្ស មច្ឆរាយ-
 ភីតិ ។ ទ ចោ អរហំ មោយចុវស អរហត្ថស្ស មច្ឆ-
 រាយាមិ អបិច តុយ្យេវតំ^(៣) តាបតំ ធិដ្ឋិតតំ ឧច្ឆន្នំ តំ
 បដហ មា តេ អរហោសំ ធិយវត្តំ អហិតាយ ធុត្តាយ
 យំ ចោ បទេតំ សុទត្តក្ក មញ្ញសំ អរេណោ កោ-
 រក្ខត្តិយេ^(៤) សាធុរោ អរហំ សមណោតិ^(៥) សោ
 សត្តមំ ធិវសំ^(៦) អលសគេន កាលំ តវស្សតិ តា-
 លគតោ ច កាលតត្ថិតា ធាម^(៧) អស្សា សទ្ធិ-
 ហិចោ អស្សតាយោ តត្រ ឧច្ឆន្និស្សតិ កាលត-
 តត្ថា ធំ វិរណត្ថម្ភតេ^(៨) សុសានេ ធាន្តស្សន្តិ ។

១ ឧ. កុក្កវត្តិ ។ ២ ឧ. ម. ភន្ត ។ ៣ ម. តុយ្យេវតំ ។ ៤ ឧ. ម. កាលំ
 ពោរក្នុងយំ ។ ៥ ម. សាធុរោ អយំ សមណោតិ ។ ៦ ឧ. សោ សន្តមវសំ ។
 ៧ ឧ. កាលតត្ថិតា ធាម ។ ៨ ឧ. វិរណត្ថម្ភតេ ។

បាធិកសូត្រ ពោលអំពីក្នុងវង្សរបស់ពោលពោរក្នុងយក្ខន្ត

ដើរពេជ្រ ៤ យកមាត់ក្របាច់ស៊ី យកមាត់ស៊ីនូវក្បាល ដែលគេចាត់
 ចោលលើដៃដំ ។ លុះអ្នកឃើញហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរដូច្នេះថា
 អើយ្នី សមណៈជាព្រះអរហន្តល្អឆក់ណាស់ ដើរពេជ្រ ៤ យកមាត់
 ក្របាច់ស៊ី យកមាត់ស៊ីនូវក្បាល ដែលគេចាត់ចោលលើដៃដំ ដូច្នេះ
 មែនឬទេ ។ សុទត្តក្កល្លិក្ខត្រូវទូលគបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើនកាល
 ហើហត្ថយ៉ាងនេះមានហើយ ហេតុអ្វីក៏ព្រះមានព្រះភាគ តំណាងព្រះ
 អរហត្ថម្ល៉េះ ។ គឺថាភក្ខិយាយគបថា ម្ចាស់មោយចុវស គឺថាភក្ខិមិន
 មែនតំណាងព្រះអរហត្ថទេ តែជាទិដ្ឋិកាត្រក់យ៉ាងនេះកើតឡើងដល់អ្នក
 ហើយ ចូរអ្នកលះបង់ទិដ្ឋិកាត្រក់នោះចេញ ទិដ្ឋិកាត្រក់ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខអស់កាលដ៏យូរ ក៏មិនមានដល់អ្នកឡើយ
 ម្ចាស់សុទត្តក្កៈ អ្នកសម្គាល់នូវសាចលកោរក្នុងយក្ខន្តៈណា ថាជាព្រះអរហន្ត
 ជាសមណៈល្អដូច្នេះ ឯសាចលកោរខ្លីធ្វើមរណកាលដោយអលសក-
 ព្យាធិ^(១) ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ភ្នំខាង លុះដល់គាត់ធ្វើមរណកាលទៅហើយ ទីនោះ
 កើតក្នុងពួកអស្សរេន្ទ្រាសាលតត្ថិតៈ ជាអស្សរេន្ទ្រាសាលតត្ថិតជាដំនើរ
 អស់ ចំណែកខាងជើងទ្បាយ ទីនោះយកសាចលដែលធ្វើមរណកាល
 ហើយនោះ ទៅចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន ដែលមានដើមស្នូរវិល្លាស ។

១ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ ដែលកើតអំពីលេចពីខ្នងប្រសូល ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បាដិកវគ្គ

អាកាស្មនោ ច ភំ សុទត្ថុត្ថ អរេលំ កោរក្ខត្តិយំ
 ឧបសង្កម្មិតា បុច្ឆយ្យាសិ ជាតាសិ អាវុសោ កោ-
 រក្ខត្តិយ អត្ថនោ គតិដ្ឋិតិ^(១) ហំ ច ចោ បរេតំ សុ-
 ទត្ថុត្ថ វិជ្ជតំ យន្ត អរេលា កោរក្ខត្តិយោ ព្យាគ-
 វិស្សតិ ជាតាមិ អាវុសោ សុទត្ថុត្ថ អត្ថនោ គតិ កា-
 លកត្ថំកា នាម អសុរា សព្វនិហីនោ អសុរកាយោ
 តត្រម្ពី ឧប្បន្នាតិ^(២) ។ អថ ចា កត្តា សុទត្ថុត្ថោ
 លីច្ឆិបុត្តោ យេន អរេលា កោរក្ខត្តិយោ តេនុប-
 សង្កម្មិ ឧបសង្កម្មិតា អរេលំ កោរក្ខត្តិយំ វតនេវេច
 ព្យាគតោ ចាសិ អាវុសោ កោរក្ខត្តិយ សមណេន
 កោតមេន អរេលា កោរក្ខត្តិយោ សត្តមំ ជីវសំ
 អលសកេន កាលំ កវិស្សតិ កាលកតោ ច
 កាលកត្ថំកា នាម អសុរា សព្វនិហីនោ អសុរ-
 កាយោ តត្រ ឧប្បន្និស្សតិ កាលកតញ្ច នំ វិ-
 ណាត្តម្ពតេ សុសានេ ធម្មស្សន្តិកំ យេន ភំ អាវុ-
 សោ កោរក្ខត្តិយ មត្តំ មត្តំ ច កត្តំ កុញ្ចយ្យាសិ

១. គតិ ។ ២. ឧបន្នាតិ កត្តិ យេន វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាដិកវគ្គ

ម្នាលសុទត្ថុត្ថ៖ បើអ្នកចង់ដឹង ឧប្បចូលទៅរកអរេលកោរក្ខត្តិយៈហើយ
 សួរថា វៃអាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ អ្នកដឹងគតិរបស់ខ្ញុំដែរឬទេ ម្នាល
 សុទត្ថុត្ថ៖ ហេតុនេះទាន់ជាប្រាកដ គឺអរេលកោរក្ខត្តិយៈ មុនជាដំបូងប្រាប់
 អ្នកថា វៃអាវុសោសុទត្ថុត្ថៈ ខ្ញុំដឹងគតិរបស់ខ្ញុំថា ខ្ញុំដឹងលុះធ្វើមរណកាល
 ទៅ ខឹងទៅកើតក្នុងពួកអសុរេន្ទ្រះកាលកញ្ចិកៈ ជាអសុរកាយាថា ក
 ទាចជាគតិទាំងអស់ ។ ម្នាលកត្តៈ សម័យនោះឯង សុទត្ថុត្ថលិច្ឆ-
 វិប្បត្ត បានចូលទៅរកអរេលកោរក្ខត្តិយៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាន
 និយាយនឹងអរេលកោរក្ខត្តិយៈ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ
 ព្រះសមណគោតម ទ្រង់បានព្យាករឱ្យអ្នកថា អរេលកោរក្ខត្តិយៈនឹងធ្វើ
 មរណកាលដោយអលសកត្យក្នុងវិប្បត្តិ ៧ លុះដល់ធ្វើមរណកាលទៅ
 ហើយខឹងទៅកើតក្នុងពួកអសុរេន្ទ្រះកាលកញ្ចិកៈជាអសុរកាយាថា កទាច
 ជាគតិទាំងអស់ ៨ ទាំងឡាយនឹងទាំងយកអរេល ដែលធ្វើមរណកាល
 ហើយនោះ ទៅចោលឯព្រៃស្នូសានដែលមានដើមស្លឹកវណ្ណស ម្នាល
 អាវុសោកោរក្ខត្តិយៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកឆ្ងល់រកគតិហៅឱ្យល្មម ។

បាដិកសុត្តន្ត អថេលការក្ខត្តិយកាលកិរិយាកថា

មត្តំ មត្តំ ច ចាដិយំ ចិវេយ្យសិ យថា សមណស្ស
 តោតមស្ស មិច្ឆា អស្ស វចនន្តិ ។ អថេតា កត្តវ
 សុទត្តតោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(១) ឯតទ្ធិហិតាយ សត្ត
 វត្តិដ្ឋិកំនិ កាលោសិ យថា តំ តថាតតស្ស អសម្ពុហ-
 មាដោ ។ អថេតា កត្តវ អថេលោ តោរក្ខត្តិយោ
 សត្តមំ ធិវសំ អលសតេន កាលមកាសិ កាល-
 កតោ ច កាលកត្តិកា មាម អស្មា សព្វនិហិ-
 តោ អស្មតាយោ តត្រ ឧប្បដ្ឋិ កាលតតញ្ច ឯ
 វិណត្តម្ពតេ សុសានេ ធម្មិសុំ ។ អស្សសិ ថោ
 កត្តវ សុទត្តតោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(២) អថេលោ តិវ (៣)
 តោរក្ខត្តិយោ អលសតេន កាលតតោ វិណត្តម្ព-
 តេ សុសានេ ធម្មិតោតិ ។ អថេតា កត្តវ សុទត្តតោ
 លិច្ឆវិបុត្តោ យេន វិណត្តម្ពតំ សុសានំ យេន
 អថេលោ តោរក្ខត្តិយោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមំត្វា
 អថេលំ តោរក្ខត្តិយំ តិក្ខត្តំ ចាណំនា អាគោដេសិ

១-២ ១. លិច្ឆវិបុត្តោតិ ឧទ្ទិស្សតិ ។ ៣ ៩. កិរិយកថា ឧត្តិ ។

បាដិកសុត្តន្ត ពោលអំពីការធ្វើមរណកាល របស់អថេលការក្ខត្តិយៈ

គួរដឹកទឹកឲ្យល្មម ។ ពាក្យរបស់ព្រះសមណៈតាម គ្រឡប់ទៅជាពាក្យ
 ខុសវិញយ៉ាងណា (អ្នកឆប្បវិទ្ធិយ៉ាងនោះ) ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ត្រាវនោះឯង
 សុទត្តត្ថលិច្ឆវិបុត្រមិនជឿពាក្យថាតត ហើយក៏រាប់គាត់អំពី ១ ថ្ងៃ ២ ថ្ងៃ
 រហូតដល់ ៧ យប់ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង អថេលការក្ខ-
 ត្តិយៈ ក៏បានធ្វើមរណកាលដោយអលសកព្វាធិ ក្នុងថ្ងៃទី ៧ (នាវរមន)
 លុះធ្វើមរណកាលហើយ ក៏ទៅរកក្នុងពួកស្មុរ ឈ្មោះកាលកត្តិកៈ
 ជាអស្មតាយោកថាបដានីគតាំងរស់ ពួកមហាជនក៏នាំគ្នាយកអថេល
 ដែលធ្វើមរណកាលហើយនោះ ទៅចោលក្នុងព្រៃស្មុរដែលមានដើម
 ស្បូវវណ្ណាស ។ ម្ចាស់កត្តវៈ សុទត្តត្ថលិច្ឆវិបុត្រ បានពង្សនិព័ន្ធថា
 អថេលការក្ខត្តិយៈបានធ្វើមរណកាល ដោយអលសកព្វាធិ ពួកមនុស្ស
 បាននាំយកទៅចោល ឯព្រៃស្មុរ ដែលមានដើមស្បូវវណ្ណាស ។
 ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង សុទត្តត្ថលិច្ឆវិបុត្រ ក៏ដើរចូលទៅរក
 អថេលការក្ខត្តិយៈ ក្នុងព្រៃស្មុរ ដែលមានដើមស្បូវវណ្ណាស លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏យកវិវារសាកលតអថេលការក្ខត្តិយៈ ៣ ថ្ងៃ

ជាធាសី អាវុសោ គោរក្ខត្តិយ អត្តនោ គតិន្ទំ ។
 អថេចា កត្តវ អចេលោ គោរក្ខត្តិយោ ចាលាណា ចិដ្ឋី
 បរិបុញ្ញោ^(១) វុដ្ឋាសី ជាធានី អាវុសោ សុទក្ខត្ត អត្ត-
 នោ គតី កាលកត្តា ធាម អសុរា បេត្តិយោ
 អសុរកាយោ គត្រម្ពំ ឧប្បន្នាតំ វត្តា តត្ថវ ឧត្តានោ
 បរិបតិ^(២) ។ អថេចា កត្តវ សុទក្ខត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ
 យេធាហំ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ចិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ចិសីទិ ។ ចា អហំ
 កត្តវ សុទក្ខត្តំ លិច្ឆវិបុត្តំ ឯកទេវោចំ តំ តី មញ្ញសី
 សុទក្ខត្ត យថេវ តេ អហំ អចេលំ គោរក្ខត្តិយំ
 អារក្ខ ក្បតាសី តថេវ តំ វិចាតំ ចោ^(៣) អញ្ញថា វាតិ ។

១ ១. បរិបុញ្ញោ ។ ២ ១ បបតិ ។ ៣ ១ ច. តោតិ ឥត្ថិ ។

សួរថា ម្ចាស់អាវុសោគោរក្ខត្តិយៈ អ្នកដឹងគតិរបស់ខ្លួនឬទេ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ
 សម័យនោះឯង សាកសពអចេលគោរក្ខត្តិយៈ យកដែរបាសខ្លួនប្រោក
 ឡើងប្រាប់ថា ម្ចាស់អាវុសោសុទក្ខត្តៈ ខ្ញុំដឹងគតិរបស់ខ្ញុំថា ខ្ញុំបាទមកកើត
 ក្នុងពួកអសុរ ឈ្មោះកាលកត្តាហើយ ជាអសុរកាយ ថោកទាបជាង
 គេទាំងអស់^(១) ដូច្នេះហើយ ក៏ដួលដេកផ្លូវស្រឡាង ក្នុងទីនោះទៅ
 វិញ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ត្រាស់នោះឯង សុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្ត ក៏ចូលមករកថា-
 គត លុះចូលមកដល់ហើយក៏ថ្វាយចង្អុលថាគត រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 ម្ចាស់កត្តវៈ លុះសុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ គេថាគត
 ក៏សួរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុទក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
 គេថាគត បានប្រារព្ធភ្យាស ខ្លះអចេលគោរក្ខត្តិយៈ ប្រាប់អ្នកយ៉ាង
 ណាមិញ វិបាកនោះក៏កើតដូច្នេះមែន មិនបាទទេវាវុសវិញទេឬ ។

១ អង្គុយថា សាកសពអចេលគោរក្ខត្តិយៈដែលស្លាប់ហើយត្រឡប់ប្រោកឡើង ដំបាយ
 ធម្មតាខឹងសុទក្ខត្តលិច្ឆវិបុត្តវិញនោះទេ ក៏ដោយអាទុការចល់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ។ មាន
 ពំណែលថា ព្រះមានព្រះកាន់នាយកអចេលគោរក្ខត្តិយៈ ពិពណ៌នអសុរកាយមកបញ្ចូល
 ក្នុងខ្មោចអចេលនោះ ឲ្យដំបាយកើត ព្រោះហេតុនោះ បានផ្តាខ្មោចអចេលគោរក្ខត្តិយៈ
 ដំបាយបាន ។

បាដិកសុត្តន្ត ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយកគាណថា

យថេវ មេ កន្តេ ភគវា អរេសំ គោរត្ថុត្ថិយំ អារត្តិ
 ព្យាភាសិ តថេវ តំ វិហាសំ នោ អញ្ញជាតិ ។
 តំ ភី មញ្ញសិ សុទក្ខត្ត យនិ ឯវំ សន្តេ តតំ
 វា ហោតិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ អតតំ
 វាតិ ។ អន្ធា ទោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ តតំ ហោតិ
 ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ នោ អតត-
 តន្តិ ។ ឯវំបិ ទោ មំ ត្វំ ខោយបុរិស ឧត្តរិម-
 នុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ តតរោន្តំ ឯវំ វនេសំ ន
 ហិ មន មេ កន្តេ ភគវា ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យ-
 ដិហារិយំ តតរោតិតិ មស្ស ខោយបុរិស ហេវត្វា
 តេ ឥនំ អបរទ្ធន្តិ ។ ឯវំបិ ទោ កត្តវំ សុទក្ខត្តោ
 លំច្ឆវិបុត្តោ មយា វុច្ឆមាទោ អបត្តាមេវ ឥមស្មា
 ធម្មវិធមា យថា តំ អាចាយិកោ នេយិកោ ។

បាដិកសុត្ត កាលដំណើរឆ្នើមនិម្មិតឆ្នើមនិម្មិតបាដិហាយំ

សុទក្ខត្តលំច្ឆវិបុត្ត កំពូលភបមកវិញថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រង់ប្រាជ្ញព្យាភា ខ្ញុំអរេសគោរត្ថុត្ថិយៈ ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាង
 ណា វិបាកនោះ កំពិតដូច្នោះមែន មិនមែនផ្សេងទេ ។ តថាគត សួរថា
 ម្ចាស់សុទក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច បើហេតុយ៉ាងនេះមាន
 ហើយ តើតថាគតឈ្មោះថាបានធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ច្រើនស្រីក្រសែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្សហើយ ឬមិនមែនបានធ្វើទេ ។ សុទក្ខត្តលំច្ឆវិបុត្ត
 កំពូលភបថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ
 ឈ្មោះថាព្រះអង្គបានធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ច្រើនស្រីក្រសែងជាធម៌
 របស់មនុស្ស ពិតមែនហើយ មិនមែនថា ព្រះអង្គមិនធ្វើទេ ។ តថាគត
 និយាយតបថា ម្ចាស់ខោយបុរិស កាលបើដូច្នោះមែន (ចុះដូចម្តេច)
 ក៏អ្នកនិយាយនឹងតថាគត ដែលជាអ្នកធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ច្រើនស្រី
 ក្រសែងជាធម៌មិរបស់មនុស្សយ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 មានព្រះភាគ ពិតជាមិនធ្វើឥន្ទ្រិយ្យដិហារិយំ ជាធម៌ច្រើនស្រីក្រសែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្ស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គទេ ម្ចាស់ខោយបុរិស អ្នកចូរមើល
 ចុះ គំរូនេះ ជាតំហុសរបស់អ្នក ។ ម្ចាស់គត្តវៈ ឯសុទក្ខត្តលំច្ឆ-
 វិបុត្ត កាលតថាគត ស្តីឱ្យយ៉ាងនេះ ក៏គេចេញចាកធម៌នៃយនេះ
 បាត់ទៅ ដូចជាសត្វដែលទៅកើតក្នុងឧបាយ ឬទៅកើតក្នុងទឹក ។

[៥] ឯកមិទាចា កត្តា សមយំ វេសាលីយំ វិហារមិ មហាវនេ ក្សត្រាភារសាលាយំ ។ តេន ទោ បទសមយេន អទេលា កឡាមជ្ឈកោ^(១) វេសាលីយំ បដិវសតិ លាភក្កប្បត្តោ វេស យសក្កប្បត្តោ ច វដ្តិការេ ។ តស្ស សត្ត វត្ថបនាធំ សមត្តាធំ សមាទិញាធំ ហោត្តិ យាវជីវំ អទេលា អស្សំ ន វត្ថុបរិទេហោយ្យំ យាវជីវំ ព្រហ្មចារិ អស្សំ ន មេដុំធំ ធម្មមជ្ជិកោយ្យំ យាវជីវំ សុភម៌សេនេវ យោបេយ្យំ ន ឧទនក្កម្ភាសំ កុញ្ញោយ្យំ បុត្តិមេន វេសាលី^(២) ឧទេនំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ ឧត្តិលោន វេសាលី កោតមកំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ បដិមេន វេសាលី សត្តម្ហំ នាម ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យំ ឧត្តរេន វេសាលី ពហុបុត្តកម្មាម^(៣) ចេតិយំ តំ នាតិក្កមេយ្យន្តិ សោ វេសេសំ សត្តម្ហំ វត្ថបនាធំ សមាទាទហោតុ លាភក្កប្បត្តោ វេស យសក្កប្បត្តោ ច វដ្តិការេ ។

១ ឧ. កឡាមជ្ឈកោ ។ ឃ. កឡាមជ្ឈកោ ។ ២ ឧ ឯវ ។ ឧ. វេសាលីយំ ។
 ៣ ឧ. ឃ. ពហុបុត្ត ៣ម ។

[៥] ម្នាលកត្តា៖ សម័យមួយ គឺថាឆាប់គេនៅក្នុងក្នុងការសាលាក្នុងមហាវនេ ឆឹកក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង មានអារម្មណ៍ឈ្មោះកឡាមជ្ឈកោ^(១) នៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងវេសាលី ជាអ្នកបាទលាភ និងយសដ៏ច្រើន ក្នុងវដ្តគ្រាម ។ ចំណែកវត្ថុវាង វេសាលីនោះក៏បានសមាទានសព្វគ្រប់ថា អាត្មាអញគួរជាអ្នកគ្រាត មិនត្រូវស្បៀកដណ្តប់សំពត់ដងបដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មាអញគួរប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ច្រើន មិនត្រូវសេពមេដុំធម្មដងបដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មាអញគួរចិញ្ចឹមជីវិតដោយសុភវិនិច្ឆ័យចិត្ត មិនត្រូវបរិភោគបាយនិងទំលាប់ដល់អស់ជីវិត ១ អាត្មាអញមិនត្រូវបោះចង់ចោលនូវឧវេនាចតិយ ទានិក្ក័តក្រុងវេសាលី ១ អាត្មាអញមិនត្រូវបោះចង់ចោល នូវគោតមកចតិយ ទានិក្ក័តក្រុងវេសាលី ១ អាត្មាអញមិនត្រូវបោះចង់ចោលនូវសត្តម្ហុចតិយ ទានិក្ក័តក្រុងវេសាលី ១ អាត្មាអញមិនត្រូវបោះចង់ចោល នូវពហុបុត្តកចតិយ ទានិក្ក័តក្រុងវេសាលី ១ ព្រោះហេតុដែលប្រព្រឹត្តសមាទាន នូវចំណែកវត្ថុវាង វេសាលី ហើយ ទើបអរោហនោះ បាននូវលាភនិងយសដ៏ច្រើនក្នុងវដ្តគ្រាម ។

១ អន្តរាថា ថា ជាអ្នកស៊ីសាច់ឆ្មោតដែលលៀងចេញចេញ ។

មោឃបុរិស សក្យបុត្តិយោ^(១) បដិជានិស្សសីតិ ។ ទន្ទ
 ត្វំ សុទត្តត្ថ អចេសំ តទ្បារមជ្ឈកំ^(២) ឧបសង្កម្ពិទ្ធា
 បញ្ចំ អបុច្ឆំ តស្ស តេ អចេលោ តទ្បារ-
 មជ្ឈិកោ បញ្ចំ បុដ្ឋោ ន សំចាយាសិ អសំចា-
 យន្តោ កោចញ្ច ខោសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ចាត្វា-
 កាសិ តស្ស តេ ឯតនេហាសិ សាធុរំ វត
 ភោ អរហន្តំ សមណំ អាសាទិយិម្ហសេ មា វត ហោ
 ភោ អរហាសិ ធិយេត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ ឯវំ
 កន្លែ កី បទ កន្លែ ភគវា អរហត្តស្ស មច្ឆរាយតីតិ ។
 ន ខោ អហំ^(៣) មោឃបុរិស អរហត្តស្ស មច្ឆរាយាមិ
 អបិច តុយ្យេវេតំ ហេតុកំ ធិដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តំ បដហ

១ ឃ. ឈមរោ ឈមរោយោ ។ ២ ទ. កន្លែមសុតំ ។ ឃ. កន្លែមសុតំ ។ ៣ ខ. តេ បា ។

ព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មោឃបុរិស អ្នកមិនសមរម័យក្នុងខ្លួនថា ជា
 សក្យបុត្តិយោសារឡើយ ។ គង់ភក ក៏ត្រឡប់មិនយាយវេញទៀតថា
 ម្ចាស់សុទត្តត្ថៈ ត្រង់អ្នកបានចូលទៅរកអចេលកឡារមជ្ឈកៈ ហើយ
 សូម្បែង ឯអចេលកឡារមជ្ឈកៈ សុដល់សូម្បែងហើយ ក៏រក
 ធ្វើយង់ច្រសាមិនរួច កាលបើធ្វើយង់ច្រសាមិនរួចហើយ ក៏បានធ្វើ
 ខ្លួនសេចក្តីក្រវែកក្រាបផង ច្រឡំស្តង់ សេចក្តីមិនត្រកអរផង ឲ្យ
 ប្រាកដឡើង អ្នកមានសេចក្តីត្រង់យ៉ាងនេះថា ឧហ្មិ ភាគាអញ បាន
 ដេញដោលខ្លួនព្រះអរហន្តសមណៈ ដែលមានសភាពដ៏ល្អ ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎
 អំពើដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីខុសសកាល
 ជាយូរកន្លង កុំបីមានដល់ភាគាអញឡើយ ដូច្នេះមែនឬ ។ ឯសុទត្តត្ថ-
 លិច្ឆិតុក្រ ក៏ត្រឡប់ចូលរកថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ បដិព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់កំណាញ់ព្រះអរហន្តឬអ្វី ។ គង់ភក
 មិនយាយថា ម្ចាស់មោឃបុរិស គង់ភក មិនមែនកំណាញ់ព្រះអរហន្តទេ
 តែខំដឹងក្រក់យ៉ាងនេះ កើតឡើងដល់អ្នកទេតី អ្នកចូលរចនាខ្លួនខ្ញុំ

បាធិស្ឋន្ត សុខត្ថក្កបាយាទិដ្ឋិធម្មវិញ្ញាណ

មា តេ អហោសិ ធីយវត្ថុ អហិតាយ ទុក្ខោយា-
 តិ ។ យំ ទោ បរេតិ សុខត្ថក្ក មញ្ញសិ អនេលំ
 កាឡាមជ្ឈតំ សាទុរោ អរោ សមណោតិ^(១) សោ
 ធម៌ស្សេ បរិហិតោ សាទុចរិតោ^(២) វិចារោ ធិនន-
 កុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ សព្វានេវ វេសាលីយានិ ចេតិ-
 យានិ សមតិក្កមិត្វា យសា និហិតោ^(៣) កាលំ
 កាមស្សតិ ។ អថេទា កត្តំ អនេលោ កាឡាម-
 មជ្ឈតោ ធម៌ស្សេ បរិហិតោ សាទុចរិតោ វិច-
 ារោ ធិននកុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ សព្វានេវ វេសាលី-
 យានិ ចេតិយានិ សមតិក្កមិត្វា យសា និហិតោ^(៤)
 កាមកាសិ ។ អស្សាសិ ទោ កត្តំ សុខត្ថក្កោ
 លិច្ឆិវុត្តោ អនេលោ តិវ កាឡាមជ្ឈតោ បរិហិតោ
 សាទុចរិតោ វិចារោ ធិននកុម្មាសំ កុញ្ញមាទោ
 សព្វានេវ វេសាលីយានិ ចេតិយានិ សមតិក្កមិត្វា
 យសា និហិតោ កាលំ កាមតិ ។ អថេទា កត្តំ

១ ១. សាទុរោ ធម៌ សមណោតិ ។ ២ ១. សាទុចរិតោ ។ ៣-៤ ១. និហិតោ ។
 ៥. និហិតោ ។

បាធិស្ឋន្ត បោលតំទិដ្ឋិកាប្រាប័សសុខត្ថក្កលិច្ឆិវុត្ត

តាត្រតំនោះចេញ ទិដ្ឋិកាត្រតំដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ជា
 ពុទ្ធអស់កាលដ៏យូរ កុំបីមានដល់អ្នកឡើយ ។ គឺជាគត ឱយាយាទៀតជា
 ម្ចាស់សុខត្ថក្ក៖ អ្នកឯងសម្គាល់នូវអរេចលក្ខណៈមជ្ឈកៈណាថា ជាអរហន្ត-
 សមណៈ មានសភាពដ៏ប្រសើរដូច្នេះ មិនយូរប៉ុន្មាន អរេចលនោះ មុនជា
 នឹងត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្លៀកសំពត់មានប្រពន្ធកូន បរិភោគបាយនិងទំលេ-
 ចន៍ចោលនូវចេតិយទាំងអស់ ដែលមាននៅជិតត្រង់វេសាលី នឹងសាច-
 សូន្យចាកយសហើយធ្វើមរណកាលទៅ ។ ម្ចាស់កត្តៈ លំដាប់នោះឯង
 អរេចលក្ខណៈមជ្ឈកៈ មិនយូរប៉ុន្មាន ត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្លៀកសំពត់ មាន
 ប្រពន្ធកូនបរិភោគបាយនិងទំលេចន៍នូវចេតិយទាំងអស់ដែលមាននៅជិត
 ត្រង់វេសាលី ជាអ្នកសាបសូន្យចាកយសហើយធ្វើមរណកាលទៅដូច្នេះ
 មែន ។ ម្ចាស់កត្តៈ សុខត្ថក្កលិច្ឆិវុត្ត បានពង្សនិងថា អរេចលក្ខ-
 ណៈមជ្ឈកៈត្រឡប់ទៅជាអ្នកស្លៀកសំពត់ មានប្រពន្ធកូនបរិភោគបាយនិងទំ
 លេចន៍ចោលនូវចេតិយទាំងអស់ ដែលមាននៅជិតត្រង់វេសាលី សាច-
 សូន្យចាកយសហើយធ្វើមរណកាលទៅដែរ ។ ម្ចាស់កត្តៈ ត្រាវនោះឯង

សុទត្ថុត្តោ លិច្ឆវិបុត្តោ^(១) យេនាហំ តេនុបសង្កម្មិ
 ឧបសង្កម្មិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីទិ ទោ អហំ កត្តា សុទត្ថុត្តំ
 លិច្ឆវិបុត្តំ ឯតទរោចំ តំ ភី មញ្ញសំ សុទត្ថុត្ត
 យដេវ តេ អហំ អចេលំ កុណ្យាមជ្ឈកំ អារត្ត
 ព្យាកាសំ តដេវ តំ វិហាតំ នោ អញ្ញជាតិ ។
 យដេវ មេ កន្ត កកា អចេលំ កុណ្យាមជ្ឈកំ
 អារត្ត ព្យាកាសំ តដេវ តំ វិហាតំ នោ អញ្ញជាតិ ។
 តំ ភី មញ្ញសំ សុទត្ថុត្ត យទិ ឯវំ សន្ត កាតំ
 វា ហោតិ ឧត្តរិមទុស្សនម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ អកាតំ
 វាតិ ។ អដទោ^(២) កន្ត ឯវំ សន្ត កាតំ ហោតិ
 ឧត្តរិមទុស្សនម្មា ឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ នោ អកាតន្តំ ។

១ ១. លិច្ឆវិបុត្តោតិ នត្ថំ ។ ២ ១. ម កថា កោ ។

សុទត្ថុត្តលិច្ឆវិបុត្ត ចូលមករកគាត់ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយចង្គំ
 គាត់គត រួចអង្គុយក្នុងវិសមន្តរ ។ ម្ចាស់កត្តា៖ លុះសុទត្ថុត្តលិច្ឆវិបុត្ត
 អង្គុយក្នុងវិសមន្តរហើយ គាត់គតបានស្នេហាឆ័ន្ទនេះថា ម្ចាស់សុទត្ថុត្ត៖
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច គាត់គត បានប្រារព្ធភក្សករនូវ
 កាលកុណ្យាមជ្ឈក៖ ប្រាប់អ្នកយ៉ាងណា វិបាកនោះក៏ពិតដូច្នោះដែរ
 មិនមែនទៅជាផ្សេងវិញទេ ។ ឯសុទត្ថុត្តលិច្ឆវិបុត្ត បានឆ្លើយតបថា
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រហ្មភាគ ប្រជុំប្រារព្ធភក្សករនូវកាល
 កុណ្យាមជ្ឈក៖ ប្រាប់ប៉ុន្មានអង្គយ៉ាងណា វិបាកនោះក៏ពិតដូច្នោះដែរ
 មិនមែនទៅជាផ្សេងវិញទេ ។ គាត់គត ក៏និយាយថា ម្ចាស់សុទត្ថុត្ត៖
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ
 កើតឆ្មោះថា គាត់គត បានធ្វើឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្សហើយ ឬថាមិនបាទឡើយ ។ សុទត្ថុត្តលិច្ឆវិបុត្ត
 ក៏ចូលតបថា ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មាន
 ហើយ ឆ្មោះថាប្រាកដបានធ្វើឥទ្ធិច្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាធម៌មិរបស់មនុស្សពិតមែនហើយ មិនមែនថា ព្រះអង្គមិនឡើយ ។

បាដិកសូត្រ អបេលបាដិកបុត្តវគ្គ

ឯវិចី ខោ មំ ភំ ខោយេបុរិស ឧត្តរិមនុស្សធម្មា
សន្និប្បដិហារិយំ កកេត្តំ ឯវិ វនេសិ ន ហិ បទ
មេ កន្តេ កកា ឧត្តរិមនុស្សធម្មា សន្និប្បដិហារិយំ
កកេត្តិ បស្ស ខោយេបុរិស យាវត្ថា តេ វនំ
អបេនុត្តិ ។ ឯវិចី ខោ កត្តវ សុទក្ខត្តា លិច្ឆិវុត្តា
មយា វុត្តមាតោ អបត្តមេវ វេស្មា ធម្មវិទយា យថា
តំ អាតាយិតោ ខេយិតោ ។

[២] ឯកមិទាហំ កត្តវ សមយំ តត្ថេវ វេសាលិយំ
វិហារមំ មហាវនេ ក្ខត្តាភារសាលាយំ ។ តេន ខោ ប-
ទ សមយេន អបេលា ចាដិកបុត្តា វេសាលិយំ បដិ-
វេសតិ លាភក្កប្បត្តា ចេវ យសក្កប្បត្តា ច វដ្ឋិកាមេ ។
សោ វេសាលិយំ បវេសតិ ឯវិ វនំ កាសតិ សមណាចិ
តោតមោ ញាណាវនោ អហំចិ ញាណាវនោ ញាណ-
វនោ ខោ បទ ញាណាវនេន អវហតិ ឧត្តរិមនុស្ស-
ធម្មា សន្និប្បដិហារិយំ ធម្មេត្ថំ សមណោ តោតមោ

បាដិកសូត្រ ប្បិកសេលបាដិកបុត្រ

នថាភកោលថា ម្ចាស់មោយបុរស កាលបើហតុយ៉ាងនោះ ចុះ
ដូចម្តេចក៏អ្នកនិយាយនឹងភកោល ដែលជាអ្នកធ្វើសន្និប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏
ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សយ៉ាងនេះថា ចង់ត្រព្រះគន្លងចម្រើន
ព្រះខានព្រះភាគមិនធ្វើសន្និប្បដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌
របស់មនុស្ស ដល់ប៉ុន្មានគន្លងសោះ ម្ចាស់មោយបុរស អ្នកចូរមើលចុះ
អំពើនេះ ជាក់ហុសរបស់អ្នកហើយ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ឯសុទក្កត្តសិច្ចវុត្តា
កាលបើភកោលស្តីថាឲ្យយ៉ាងនេះ ក៏រត់ចោលបាត់ម្តងទៀតនេះបាត់ទៅ
ដូចជាសត្វដែលទៅកើតក្នុងឥទ្ធិយោ ឬទៅកើតក្នុងនរក ។

[២] ម្ចាស់កត្តវៈ សម័យមួយ ភកោលភកោលនៅក្នុងក្បួនភាវសាលា
នាមហារិទ្ធ ឯកត្រ្រីវេសាលីវនេនោះ ។ សម័យនោះឯង អបេល-
បាដិកបុត្រ នៅភាស្រីយក្នុងត្រ្រីវេសាលី ជាអ្នកបានលាភនឹងយសដ៏
ប្រសើរ ក្នុងវិជ្ជាសាស្ត្រ ។ អបេលបាដិកបុត្រនោះ ពោលពាក្យក្នុងកណ្តាល
ចរិសឲ្យ ក្នុងត្រ្រីវេសាលីយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមជាញាណាវន
(អ្នកពោលដោយប្រាថ្នា) ឯយើងក៏ជាញាណាវនដែរ អ្នកដែលជាញា-
ណាវន និងអ្នកដែលជាញាណាវនដូចគ្នា គួរនឹងសម្តែងសន្និប្បដិហារិយំ
ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សក្នុងគ្នា តែព្រះសមណគោតម

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារីពវត្តោ

ឧបទ្ទ្រយដំ អាតច្ឆេយ្យ អហំបិ^(១) ឧបទ្ទ្រយដំ កច្ឆេយ្យ
 តេ កត្ត ឧទោមិ^(២) ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ
 តេយ្យោម ឯតតោ សមណោ តោតមោ ឧត្តរិមនុស្ស-
 ធម្មា ឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ កវិស្សតិ ឆ្ងាហំ កវិស្សមិ
 ទ្វេ ថេ សមណោ តោតមោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្បា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ ចត្តារាហំ កវិស្សមិ ចត្តារ
 ថេ សមណោ តោតមោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្បា-
 ដិហារិយាធិ កវិស្សតិ អដ្ឋាហំ កវិស្សមិ ។ ឥតិ
 យាវតកំ យាវតកំ សមណោ តោតមោ ឧត្តរិ-
 មនុស្សធម្មា ឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ កវិស្សតិ តទ្ធិតុណំ
 តទ្ធិតុណាហំ^(៣) កវិស្សមិ ។ ឥតិ ទោ^(៤) កត្តរ
 សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ យេនាហំ តេនុបសន្តិមិ ឧប-
 សន្តិមិត្វា មំ អភិកខេត្វា ឯតមន្តំ វិសិធិ ។ ឯតមន្តំ
 វិសិធា ទោ កត្តរ សុទត្តុត្តោ លិច្ឆវិប្បត្តោ មំ ឯតធារា-
 ច អចេលោ កន្តេ ធាដិកបុត្តោ វេសាលិយំ បដិវ-
 សតិ លាភក្កប្បុត្តោ ថេវ យសក្កប្បុត្តោ ច វដ្ឋិភាមេ

១ ១ អហំ ច ។ ២ ១ កោ ។ ៣ ធិ ទីតុណំ ធិ ទីតុណាហំ ពន្ធិ ធានុត
 វិស្សតិ ។ ៤ ១. ឆ. អច ទោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារីពវត្តោ

ត្រាមកកាន់ទីពាក់កណ្តាលផ្លូវ ឯយេនី ក៏គួរតែទៅដល់ទីពាក់កណ្តាល
 ផ្លូវដែរ ហើយយេនីចាំតែពាក់កាន់នោះ នឹងធ្វើឲ្យអង្គុច្បាដិហារិយំ ជាធម៌
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្ស ក្នុងទីដែលផ្ដួចផ្ដាច់នោះ បើព្រះ
 សមណគោតម នឹងធ្វើឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាង
 ធម៌របស់មនុស្សបាន ១ យេនីអាចនឹងធ្វើបានពីរ បើព្រះសមណគោតម
 នឹងធ្វើឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សបាន
 ពីរ យេនីអាចនឹងធ្វើបាន ៤ បើព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ
 ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ៤ យេនីអាចនឹងធ្វើ
 បាន ៨ ។ បើព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើឥទ្ធិច្បាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរ
 ក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សបានប៉ុន្មាន ។ យេនីអាចនឹងធ្វើបានជាទ្វេ-
 តុណ ។ ជាតិ១នោះ ។ ទៅទៀតបាន ដោយច្រករដ្ឋច្នៃឯង ។ ម្ចាស់កង្កែប
 ព្រោះហេតុនោះឯង បានជាសុទត្តុត្តលិច្ឆវិប្បត្ត ចូលមករកជាភក្ត សុទ
 ចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំគរាគរ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ ម្ចាស់
 កត្តរ សុទត្តុត្តលិច្ឆវិប្បត្ត អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បាននិយាយ
 នឹងគរាគរយ៉ាងនេះថា ចង់ត្រូវព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរចលបានកុប្បត្តរោតា-
 ប្រ័យក្នុងព្រឹត្តិវេសាលី ជាអ្នកបានលាភនិយសដ៏ប្រសើរ ក្នុងវដ្តគ្រាម

បាដិកសូត្រ អរិយបាដិកបុគ្គលកុល្យយុត្តាហរោ

សោ វេសាលីយំ បរិសតិ ឯវំ វាចំ ភាសតិ សម-
ណោបិ តោតមោ ញាណាវនោ អហំបិ ញាណាវនោ
ញាណាវនោ ទោ បទ ញាណាវនេន អរហតិ ទុត្តរិ-
មទុស្សនម្នា វេទិប្បដិហារិយំ នស្សេត្តំ សមណោ
តោតមោ(១) ទុបន្តបដំ ភាគន្ទេយ្យ អហំបិ ទុបន្តបដំ
កន្ទេយ្យំ តេ ឥត្ត ទុកោបិ(២) ទុត្តរិមទុស្សនម្នា វេទិប្ប-
ដិហារិយំ កកេយ្យម ឯកកេញ សមណោ តោតមោ
ទុត្តរិមទុស្សនម្នា វេទិប្បដិហារិយំ កវិស្សាមិ ថ្វាហំ
កវិស្សាមិ ។ សទ្ធិត្ថំ ។ ឥទ្ធិត្ថុណំ ឥទ្ធិត្ថុណាហំ កវិស្សា-
មិត្ថំ(៣) ។ ឯវំ វុត្ត អហំ ឥត្តវ សុទត្តត្ថំ លិច្ឆរិ-
បុត្តំ ឯតនេវោចំ អកកេញ ទោ សុទត្តត្ថំ អរិយោ ចាដិ-
កមុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ
អប្បដិវិស្សដ្ឋិត្វា បម សម្មាសម្ពាសំ ភាគន្តំ សតេបិស្ស

១ ឧ. ឧបណា ច គោតមោ ។ ២ ឧ. ទក ។ ៣ ឧ. ពិស្សនិ . . ។ ថេ ។ .
អវុត្តុណំ អវុត្តុណាហំ ពិស្សនិ ។

បាដិកសូត្រ ពោលនំពិការេស្មន្តប្រណិក្ខេប្រដៃរបស់អរិយបាដិកបុគ្គល

អរិយបាដិកបុគ្គលនោះ ក៏ពោលពាក្យក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ខាត្រុនិវេសាលី
យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមជាញាណាវន ឯយើងក៏ជាញាណាវន
ដែរ ឥតវិសេសជាញាណាវន ឯនិម្មតវិសេសជាញាណាវនដូចគ្នា ក្នុងន័យ
សម្ព័ន្ធកិច្ចបាដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សគ្នា
ក្រៃព្រះសមណគោតមគួរមកកាន់ជំពាក់កណ្តាលផ្លូវ ឯយើងក៏គួរទៅកាន់ជំ
ពាក់កណ្តាលផ្លូវដែរ ហើយយើងទាំងពីរនាក់នោះ នឹងធ្វើនក្ខិបាដិហារិយំ
ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង ជាងធម៌របស់មនុស្ស ក្នុងន័យដូចគ្នានោះ
បើព្រះសមណគោតម នឹងធ្វើនក្ខិបាដិហារិយំ ជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែង
ជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ១ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២ ។ សេចក្តីចម្រើន ។
យើងអាចនឹងធ្វើឱ្យជាទុត្តុណ ។ ជាដំនោះ ។ ទៅទៀតបាន ។ ម្ចាស់គន្លឹះ
កាលបើសុទត្តុណ៍ធ្វើបុត្រតាមពាក្យយ៉ាងនេះហើយ គេថាគតនិយាយ
នឹងសុទត្តុណ៍ធ្វើបុត្រ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សុទត្តុណ៍ អរិយបាដិកបុគ្គល
បើមិនលះបង់ពិការនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជាតាមចញ្ជា
ក៏មិនគួរនឹងមកកាន់ជំពាក់នោះមុនគេថាគតហើយ បើប្រសិនជា អរិយ-

ឯវេស្ស អហំ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចស្សដ្ឋិត្វា សមណស្ស តោតមស្ស
 សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ កង្ខេយ្យន្តិ មុទ្ធាមិ តស្ស វិបត្តយ្យាតិ ។
 រក្ខតេតំ កន្តេ កតវា វាចំ រក្ខតេតំ សុតតោ វាចន្តិ ។
 តី បទ មំ ភំ សុទត្តត្ថ ឯវំ វេស្ស រក្ខតេតំ
 កន្តេ កតវា វាចំ រក្ខតេតំ សុតតោ វាចន្តិ ។ កតវតា
 ចស្ស^(១) កន្តេ ឯសា វាចា ឯតំ វេស្ស ឡិយាវតា^(២) អកត្វា
 អចេលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចស្សដ្ឋិត្វា បម សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ
 អាគន្ធិ សេចចិស្ស ឯវេស្ស អហំ តំ វាចំ អប្បហាយ
 តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចស្សដ្ឋិត្វា
 សមណស្ស តោតមស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ កង្ខេយ្យន្តិ មុទ្ធាមិ
 តស្ស វិបត្តយ្យាតិ ។ អចេលោ ច កន្តេ ចាដិកបុត្តោ

១ ឧ. ម. កង្ខេយ្យស្ស ។ ២ ឧ. ម. ឡិយាវតា ។

បាដិកបុត្រនោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះបង់វាចានោះ មិន
 លះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជាទាំងបញ្ច ហើយឆ្លៀតទៅកាន់វិចារនោះ
 មុន ឯព្រះសមណតោតមដូច្នេះ ក្បាល របស់អចេលបាដិកបុត្រនោះ
 មុនជាខឹងផ្ទាត់ចុះ^(១) ។ សុទត្តត្ថលិច្ឆិវិបត្តក៏និយាយទៀតថា បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគរក្សាទ្រាំវាចាខ្ញុំ សូមព្រះសុគតរក្សាទ្រាំ
 វាចាខ្ញុំ ។ កថាគតនិយាយថា ម្ចាស់សុទត្តត្ថ ព្រោះហេតុអ្វីបានជាអ្នក
 និយាយខឹងផ្ទាត់គតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគរក្សាទ្រាំវាចាខ្ញុំ សូមព្រះសុគតរក្សាវាចាខ្ញុំ ។ សុទត្តត្ថលិច្ឆិ-
 វិបត្តទូលកបថា បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ បានរោល
 ទ្រាំវាចាខ្ញុំ ដោយដាច់ខាតដូច្នេះថា អចេលបាដិកបុត្រ បើមិនលះបង់
 វាចានោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជានោះបញ្ចទេ មិនគួរនឹង
 មកកាន់វិចារនោះមុនកថាគតបានឡើយ បើប្រសិនបើ អចេលបាដិក-
 បុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះបង់វាចានោះ មិនលះ
 បង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជាទាំងបញ្ច ហើយឆ្លៀតទៅកាន់វិចារនោះមុន
 ឯព្រះសមណតោតមដូច្នេះ ក្បាលរបស់អចេលបាដិកបុត្រនោះ មុនជា
 ខឹងផ្ទាត់ចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ប្រសិនបើអចេលបាដិក គ្រឿងនឹមក

១ អង្គកថា ថា ក្បាលបុត្រផ្ទាត់ចុះគំនិត ដូចជាឆ្កែបោកវង្វេងនឹមក ឬឆ្កែបោកចោល
 ជាដើម ។

បាតិកស្មុញ្ញ ភក្តីបោ ឆ្នាំឈានចិនី វិទ្យា

វិញ្ញាបនបត្រ ភតវត្ត សម្មាសម្ពុទ្ធិភាវ ភាគទ្រង់យូរ តទស្ស ភតវត្ត
តោ មុសាតិ ។ អបិ ធុ សុខត្ថុត្ថ តថាគតោ តំ វាចំ
ភាសេយ្យ យា សា វាចា ទ្វយតាមិធិតិ ។ តី បទ
កន្លែ ភតវត្ត អរិយោ ចាដិកបុត្តោ ចេតសា ចេតោ
បរិទ្ធ វិធិតោ អកថោ អរិយោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ
អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ អប្បដិធិស្ស-
ដ្ឋិតា មម សម្មាសម្ពុទ្ធិភាវ ភាគទ្រង់ សចេចិស្ស វិវាស្ស
អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋិ
អប្បដិធិស្សដ្ឋិតា សមណស្ស តោតមស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិភាវ
តទ្រង់យូរ មុត្តាបិ តស្ស វិវាសេយ្យតិ ឧទាហុ ធម៌តា
ភតវត្ត(១) ឯតមត្តំ អរិយោសុំ អកថោ កន្លែ អរិ-
យោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ ថេ ។

បាដិកសុត្រ ព្រះវិហារៈចង់ព្រះមានព្រះភាគមិនដែលមានដំណើរចែកចេញគ្នា ២ ផ្លូវ
កាន់ចំពោះព្រះកត្រៀមព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រើច្បាប់(១)បាន ពាក្យ
របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ខឹងក្រឡប់ទៅជាពាក្យមុសាវិញ ។ គឺថាគេ
គំនិតយាយាទៀតថា ម្ចាស់សុទ្ធក្នុង កំលាំង មានដំណើរចែកជា
២ ផ្លូវ គឺថាគេ ឆ្លងរំលោភកំលាំងនោះដែរឬទេ ។ សុទ្ធក្នុងនិម្មិតបុត្រ
ក៏ទូលកថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បាន
កំណត់ជាបច្ច័យរបស់អរិយបុត្រ ដោយព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះអង្គ
ថា អរិយបុត្រ ច្រើនមិនលះបង់កំលាំងនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ
មិនលះបង់វិជ្ជាមានចេញទេ មិនឆ្លងនឹងមកកាន់ចំពោះមុខគេនោះ
ឡើយ បើប្រសិនបើ អរិយបុត្រ កំលាំង កំលាំងយ៉ាងនេះថា
កាត់អញមិនលះបង់កំលាំងនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់វិជ្ជា
នោះ ហើយឆ្លងទៅកាន់ចំពោះមុខ ខែព្រះសមណៈភាគមង្គល្ហៈ ក្បាលរបស់
អរិយបុត្រ មុខជាត្រូវបានដូច្នេះឬ ឬក៏ទៅកាន់វិជ្ជា
មកប្រាបចង្អុលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន អរិយបុត្រ ច្រើនមិនលះបង់កំលាំងនោះមិនឆ្លងនឹង ។ ចេ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គោ

មុត្តាបិ ឥស្ស វិបតេយ្យតិ ។ មេតសា មេតោ បរិច្ច
 វិធិតោ ទេវ មេ សុខក្ខត្ត អរោលោ ចាដិកបុត្តោ
 អកញ្ចោ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ
 តំ ចិត្តំ អប្បហាយ ។ មេ ។ មុត្តាបិ ឥស្ស វិប-
 តេយ្យតិ ទេវតាបិ មម ឯតមត្តំ អារោចេសុំ អកញ្ចោ
 កន្តោ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ
 ។ មេ ។ មុត្តាបិ ឥស្ស វិបតេយ្យតិ ។ អធិតាបិ
 ឆាម លិច្ឆវីធំ សេនាបតិ អនុនា កាលកតោ
 តាវត្តិសកាយំ ឧបបន្នោ^(១) សោមិ មំ ឧបសង្កម្មិត្វា
 ឯវាមារោចេសិ អលដ្ឋី កន្តោ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ
 មុសាវាទំ កន្តោ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ មំមិ កន្តោ
 អរោលោ ចាដិកបុត្តោ ព្យាកាសិ វដ្ឋិតាមេ អធិ-
 តោ លិច្ឆវីធំ សេនាបតិ មហាធិរយំ ឧបបន្នោ-
 តិ ទ ទោ បនាហំ កន្តោ មហាធិរយំ ឧបបន្នោ

• ១. ឧប្បន្នោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ សាធិវគ្គោ

ក្បាលរបស់អរោលោបាដិកបុត្រនោះមុនជាដំណាក់ចុះ ។ គឺជាគតកាលថា
 ម្ចាស់សុខក្ខត្ត៖ គឺជាគតបានកំណត់ដឹងចិត្តរបស់អរោលោបាដិកបុត្រ ដោយ
 ចិត្តរបស់គេជាគតថា អរោលោបាដិកបុត្រច្រើនមិនលះបង់វាចានោះ មិនលះ-
 បង់ចិត្តនោះ មិនគួរដឹង ។ មេ ។ ក្បាលរបស់អរោលោបាដិកបុត្រនោះមុន
 ជាដំណាក់ចុះដូច្នេះផង ជាដំណាក់ទៅកាត់ប្រាប់ដំណើរខ្លះ ដល់គតគតថា
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោលោបាដិកបុត្រ ច្រើនមិនលះបង់វាចានោះ មិនគួរ
 ដឹង ។ មេ ។ ក្បាលរបស់អរោលោបាដិកបុត្រនោះ មុនជាដំណាក់ចុះដូច្នេះ
 ផង ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ ចូរសម្លេងអធិត ជាសេនាបតិរបស់ពួកស្តេច
 លិច្ឆវី ទើបដឹងធ្វើអារាមសាលាថ្មីៗ ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាជាទំនាស់ក្លែង
 ឯអធិតសេនាបតិនោះ ក៏ចូលមករកគតគត ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោលោបាដិកបុត្រ ឥតបានសេចក្តីស្រឡាត
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោលោបាដិកបុត្រ តែនិរោលពាក្យកុហក ចត្តក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោលោបាដិកបុត្រ បានទាយឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គថា អធិត-
 សេនាបតិ របស់ពួកស្តេចលិច្ឆវីក្នុងវដ្ឋិតាម ទៅកើតក្នុងមហានរកដូច្នេះ
 ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមែនទៅកើត ក្នុងមហានរកឡើយ

បាឋកស្ត្រ ពោលបាឋកបុត្តចរិយាថា

ការត្រឡប់ត្រឡង់^(១) ឧបបន្ទា អលដ្ឋី កន្ត អរោលា
 ចាដិកបុត្តា ឥសាភាដិ កន្ត អរោលា ចាដិកបុត្តា
 អកក្ខា ច^(២) កន្ត អរោលា ចាដិកបុត្តា តំ ភំចំ
 អប្បហាយ ។ មេ ។ ឥដ្ឋាចិ តស្ស វិបតេយ្យាតិ
 ភតិ ចោ សុទត្តត្ថ ចេវសា ចេវតា មិច្ឆ វិនិគា
 ចេវ មេ អរោលា ចាដិកបុត្តា អកក្ខា អរោលា
 ចាដិកបុត្តា តំ ភំចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចស្សដ្ឋីត្វា មម សឡ-
 ទីការី អាគន្ធិ សចេមិស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ ភំចំ
 អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិ-
 ច្ចស្សដ្ឋីត្វា សមណស្ស តោតមស្ស សឡទីការី
 កន្ទយ្យន្តិ ឥដ្ឋាចិ តស្ស វិបតេយ្យាតិ ទេវតាចិ មេ
 ឯតមត្ថំ អារោទេសុំ អកក្ខា កន្ត អរោលា
 ចាដិកបុត្តា តំ ភំចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋី អប្បដិច្ចស្សដ្ឋីត្វា កកវនោ សឡទីការី អាគន្ធិ

១ ទ. ការត្រឡប់ កាយ ។ ច. ការត្រឡប់ កាយ ។ ២ ទ. ឧបបន្ទា ឧ ឥស្សតិ ។

បាឋកស្ត្រ ពោលអំពីសេចក្តីប្រព្រឹត្តរបស់អរោលាដ៏បុត្រ

បានទៅកើតក្នុងពួកវេទិកា ជាតំការត្រឡប់ទៅក៏ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អរោលបាឋកបុត្រ វេទនាសេចក្តីវេទនាសេច ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 អរោលបាឋកបុត្រគតិគោលភាពក្បក្បហេត ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោល-
 បាឋកបុត្រចម្រើនលះបង់កំបារនោះ មិនគួរនឹង ។ ចេ ។ ក្បាលចេសំអរោល-
 បាឋកបុត្រនោះមុនជាដំបូងកំបារចុះមិនខាន ។ ក្បាលសុទត្តត្ថៈ គតិគោល
 កំណត់ដ៏ចិត្តចេសំអរោលបាឋកបុត្រ ដោយចិត្តថា អរោលបាឋកបុត្រ
 ចម្រើនលះបង់កំបារនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះចេញទេ
 មិនគួរនឹងមកកាន់ចំប៉ោះពោះមុនគេជាតំក្បាល ចេសំអរោលបាឋក-
 បុត្រតាំងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះបង់កំបារនោះ មិនលះបង់
 ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះចេញ ហើយគប្បីទៅកាន់ចំប៉ោះពោះព្រះត្រៃ-
 វេទព្រះសមណភាពមដ្ឋៈ ក្បាលចេសំអរោលបាឋកបុត្រនោះ មុន
 ជាដំបូងកំបារចុះដ្ឋៈ តាំងពួកវេទិកាគ្រប់ដំណើរនេះ ដល់គេជាគតិ
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរោលបាឋកបុត្រ ចម្រើនលះបង់កំបារនោះ មិន
 លះបង់ចិត្តនោះ មិនលះបង់ចិត្តនោះចេញទេ មិនគួរនឹងមកកាន់ចំប៉ោះពោះ

សចេចិស្ស ឯវេស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ
 អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋី អប្បដិធិស្សដ្ឋិតា សឧណស្ស
 តោតមស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ កច្ឆយ្យន្តំ មុទ្ធាចិ តស្ស
 វិបតេយ្យតិ ។ ឯសា(១) ទោ បទាហំ សុទត្តត្ថ
 វេសាលិយំ មិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ មិណ្ឌាចាតប្ប-
 ដិក្កន្តោ យេន អចេលស្ស ចាដិកមុត្តស្ស អារាមោ
 តេនុបសង្កម៌្មំ(២) ធិវា វិហារាយ យស្សនាធិ ភ្នំ សុ-
 ទត្តត្ថ ឥច្ឆសិ តស្ស អារោចេហិតិ ។

(១) អថទោ ស្វាហំ(៣) ភក្កវ មុត្តស្សសមយំ
 ធិវាសេត្វា បត្តមីវំ អាទាយ វេសាលិយំ មិណ្ឌាយ
 ចាវិសី វេសាលិយំ មិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាភត្តំ មិណ្ឌា-
 ចាតប្បដិក្កន្តោ យេន អចេលស្ស ចាដិកមុត្តស្ស
 អារាមោ តេនុបសង្កម៌្មំ ធិវា វិហារាយ ។ អថទោ
 ភក្កវ សុទត្តត្ថោ លិច្ឆវិមុត្តោ តរោមន្តោ វេសាលី
 បវិសិត្វា យេន អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា លិច្ឆវិ
 តេនុបសង្កម៌្មំ ឧបសង្កម៌្មិត្វា អភិញ្ញាតេ អភិញ្ញាតេ

។ ១. សោ ។ ២. ឧ. ឧ. ឧ. ឧ. សុត្តន្តបិដក ។ ៣. ឧ. អថទោ ។ ៤. អថទោ ។

ព្រះកេត្ត ខែព្រះមាតាព្រះភាគបានឡើយ បើប្រសិនជាអចេលបានកេត្ត
 នោះគាត់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនលះចង់វាទេនោះ មិនលះចង់
 ចិត្តនោះ មិនលះចង់វិជ្ជាទេនោះចេញ ហើយគេឃើញវាទំនប់ព្រះកេត្ត
 ព្រះសមណគោតម ក្បាលរបស់អចេលបានកេត្តនោះ មុនជាទីឆ្ងល់
 ចុះផ្ទះផង ។ ខ្លួនសុទត្តត្ថៈ ចំណែកនាងក៏គេគ្រាប់ទៅដើម្បី
 ចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលី លុះដល់វេលាមធ្យាភ័យ ក៏គេគ្រាប់ពី
 ចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលី ក៏ចូលសំដៅទៅក្រុងនាងក៏គេរបស់អចេលបានកេត្ត ដើម្បី
 នៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ខ្លួនសុទត្តត្ថៈ ឥឡូវនេះ អ្នកចង់ប្រាប់ទ្វារឡើង
 ណា អ្នកចង់ប្រាប់ទ្វារឡើងនោះមកចុះ ។

(២) ខ្លួនភក្កវៈ គ្រានោះឯង ក៏គេគេស្ងៀមស្ងៀមប្រដាប់
 បាត្រនិងចីវរ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ចូលទៅចំណូតក្នុងក្រុងវេសា-
 លី លុះចូលទៅចំណូតក្នុងក្រុងវេសាលីហើយ គ្រាប់ពីចំណូត
 មកវិញ ក្នុងវេលាព្រាយភក្កវ ក៏ចូលសំដៅទៅក្រុងនាងក៏គេរបស់អចេល-
 បានកេត្ត ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ខ្លួនភក្កវៈ លំដាប់
 នោះឯង សុទត្តត្ថលិច្ឆវិច្ឆេត្ត ជាអ្នកចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដោយ
 ប្រញាប់ប្រញាល់ហើយ ក៏ចូលទៅកេត្តលិច្ឆវិ ដែលមានក្បែរឈ្មោះ
 ព្រះដង្គាសេន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងកេត្តលិច្ឆវិដែល

លិច្ឆវី ឯតនេកេច ឯសាវុសោ កកក វេសាលិយំ
 ធិណ្ហាយ វិចារិកា បច្ឆាកត្តំ ធិណ្ហាតាច្ចដិត្តតោ
 យេន អបេសន្ត ចាដិកបុត្តស្ស អារាមោ តេទុប-
 សង្កមី ធិនំ វិហារាយ អភិក្កមថាយស្មត្តោ អ-
 ភិក្កមថាយស្មត្តោ សាធុរ្វចានំ សមណានំ ទុត្តរិម-
 ទុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កវិស្សតិ ។ អថខោ
 កត្តវ អភិក្កាតានំ អភិក្កាតានំ លិច្ឆវីនំ ឯតនេហោសិ
 សាធុរ្វចានំ តិវ ភោ សមណានំ ទុត្តរិមទុស្សធម្មា
 ឥទ្ធិប្បាដិហារិយំ កវិស្សតិ ហទ្ធុ វត ភោ តច្ឆាមាតិ ។
 យេន ច អភិក្កាតា អភិក្កាតា ព្រាហ្មណមហាសាលា
 តហាបតិធនេយិកា ធានាតិភិយស្សមណាព្រាហ្មណា^(១)
 តេទុបសង្កមី ទុបសង្កមីកា អភិក្កាតេ អភិក្កាតេ
 ធានាតិភិយស្សមណាព្រាហ្មណ ឯតនេកេច ឯសាវុសោ

១ វ. អ. ធានាភិយ សមណាព្រាហ្មណ ។

បាដិកសូត្រ ព្រះមានព្រះភាសន្តេច្ចលទៅកាន់អាចម៍ របស់អបេសនាដិកបុត្រ
 មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំនេ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សាវុសោទាំងឡាយ
 ព្រះមានព្រះភាសន្តៈ ទ្រង់ព្យាបាលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងវេសាលី
 ព្រះអង្គត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតមកវិញ ក្នុងវេលាព្រាយកក្ក ក៏ចូលសំដៅ
 ទៅគ្រង់អាចម៍របស់អបេសនាដិកបុត្រ ដើម្បីទៅសម្រាក ក្នុងវេលាថ្ងៃ
 ចតិក្រអួតមានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរអញ្ជើញទៅ ចតិក្រអួត
 មានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរអញ្ជើញទៅ ដូចដូច្នេះទាំងហោយំ
 ជាធម៌ជីវិតស្រីក្រវលនី ជាធម៌របស់មនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ
 មានសភាពដ៏ល្អ មុនជាទីនឹងមានមិនខាន ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ត្រូវនោះ
 ឯង ពួកលិច្ឆវីដែលមានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំនេ ក៏ប្រឹក្សាគ្នាដូច្នេះថា
 ម្ចាស់គ្នាយើង បានរៀនដូច្នេះហោយំ ជាធម៌ជីវិតស្រីក្រវលនីជាង
 ធម៌របស់មនុស្ស របស់សមណៈទាំងឡាយមានសភាពដ៏ល្អ មុនជាទីនឹង
 មានមិនខាន ម្ចាស់គ្នាយើង បើដូច្នោះមានវត្ថុយើងទាំងឡាយ ទាំងនោះទៅ
 មើល ។ ឯសុទ្ធក្នុងលិច្ឆវីបុត្រ ក៏ដើរចូលទៅរកពួកព្រាហ្មណមហាសាល
 ធិនំតហាបតិ អ្នកសុខ្យំទ្រព្យ សមណព្រាហ្មណដែលមានលទ្ធិផ្សេងៗ
 មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាជំនេ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយទៅ
 ទីនិសមណព្រាហ្មណ ដែលមានលទ្ធិផ្សេងៗ មានក្បែរឈ្មោះប្រាកដ

កត្តា វេសាលីយំ ចិណ្ឌាយ ចរិត្វា ចច្ឆាគត្តំ ចិណ្ឌា-
 ចាតប្បដិក្កន្តោ យេន អរេលស្ស ចាដិកបុត្តស្ស
 អាហោ តេនុបស្ព័ន្ធនិ និវា វិហារាយ អភិក្កមថា-
 យស្មុត្តា អភិក្កមថាយស្មុត្តា សាធុរ្យានំ សម-
 ណានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ កវិស្ស-
 តីតិ ។ អថេចា កត្តវ អភិក្កាតា អភិក្កាតា ឆិច្ឆរី
 នាធាតិវុយស្សមណាព្រាហ្មណានំ ឯតទហោសិ សា-
 ធុរ្យានំ តិវ កោ សមណានំ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា
 ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ កវិស្សតិ មាទុ វត កោ កច្ឆាមា-
 តិ ។ អថេចា កត្តវ អភិក្កាតា អភិក្កាតា ឆិច្ឆរី
 អភិក្កាតា អភិក្កាតា ច ព្រាហ្មណមហាសាលា
 កហបតិទេនុយិកា នាធាតិវុយស្សមណាព្រាហ្មណ
 យេន អរេលស្ស ចាដិកបុត្តស្ស អាហោ តេនុប-
 ស្ព័ន្ធនិស្ស ។ សា ឯសា កត្តវ ចរិសា ហោតិ អនេ-

ជាដឹងដូច្នេះថា ម្ចាស់កាវេសាលីយំ ព្រះមានព្រះភាគខ្លះ គ្រង់
 ពុទ្ធជីវិតរវាងចិណ្ឌាបុត្តក្នុងវេសាលី ព្រះគង្គត្រឡប់ពីចិណ្ឌាបុត្តមក
 វិញក្នុងវេសាលីព្រាយកត្ត ក៏ចូលសំដៅទៅគ្រង់អាពាហ៍រស់នៅចលបាដិក-
 បុត្រ ដើម្បីនៅសម្រាកក្នុងវេសាលីថ្ងៃ ខែអ្នកមានកាយទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរអញ្ជើញទៅ ខែអ្នកមានកាយទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
 អញ្ជើញទៅ ឯទ្វិប្បដិហារិយំ ជាធម៌ជ័យស្រីក្រៃលែងជាដឹងមិច្ឆា
 មនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ មានសភាពដ៏ល្អ មុនជាដឹងមានមិន
 ខាន ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ពួកសមណាព្រាហ្មណ៍ ដែល
 មានលទ្ធិផ្សេង ។ មានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដឹងគេ ក៏ប្រឹក្សាគ្នាដូច្នេះថា
 ម្ចាស់គ្នាឃើញ បានទូច ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ ជាធម៌ជ័យស្រីក្រៃលែង
 ជាដឹងមិច្ឆាមនុស្ស ខែសមណៈទាំងឡាយ មានសភាពដ៏ល្អ មុនជា
 ដឹងមានមិនខាន ម្ចាស់គ្នាឃើញ បើដូច្នោះ មានតែពួកឃើញនាំគ្នាទៅ
 មើល ។ ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ពួកលិច្ឆរី ដែលមាន
 កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដឹងគេ និងពួកព្រាហ្មណមហាសាល និងភហុបតិ
 អ្នកសន្សំទ្រព្យ និងពួកសមណាព្រាហ្មណ៍មានលទ្ធិផ្សេង ។ សុទ្ធតែមាន
 កេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជាដឹងគេ បាននាំគ្នាចូលទៅកាន់ភាគ របស់អរេល-
 បាដិកបុត្រ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ចរិសំទេនា មានប្រមាណច្រើនរយ

កតសតា អនេកសហស្សា ។ អស្សាសិ ទោ កត្តវ
អនេលោ ចាដិកបុត្តោ អភិក្កត្តោ តិវ អភិញ្ញតា
អភិញ្ញតា លិច្ឆវី អភិក្កត្តោ អភិញ្ញតា អភិញ្ញតា
ច ព្រាហ្មណមហាសាលា កហមតិទេចយិតា ជាធា-
តិភិយស្សមណព្រាហ្មណ សមណោបិ កោតោ មយ្ហំ
អារមេ ទិវាវិហារំ ទិសិច្ឆោតិ ។ សុត្វានស្ស កយំ
ធម្មតត្ថំ លោមហំសោ ឧទទាមិ ។ អនេចា កត្តវ អនេ-
លោ ចាដិកបុត្តោ ភីតោ សំវិត្តោ លោមហដ្ឋជាតោ(១)
យេន តិណ្ហតទាទុបវិញ្ញាជកាវាមោ(២) តេទុបសង្កមិ ។
អស្សាសិ ទោ កត្តវ សា បរិសា អនេលោ តិវ
ចាដិកបុត្តោ ភីតោ សំវិត្តោ លោមហដ្ឋជាតោ យេន
តិណ្ហតទាទុបវិញ្ញាជកាវាមោ តេទុបសង្កមិ ។ អ-
នេចា កត្តវ សា បរិសា អញ្ញតវ បុរិសំ អាមន្តសិ
ឯហិ ត្វំ កោ បុរិស យេន តិណ្ហតទាទុបវិញ្ញាជកាវា-
មោ យេន អនេលោ ចាដិកបុត្តោ តេទុបសង្កមិ ឧប-

១ កត្តវ យេន លោមហំសតោតិ បាយ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. តិណ្ហតទុបវិញ្ញាជកា-
វាមោ ។

ច្រើននាន់នាក់ ។ ម្នាលកត្តវៈ អបេលបាដិកបុត្រ បានឮដំណឹងថាពួក
ស្តេចលិច្ឆវី សុទ្ធតែបានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជានិរត បានមកហើយ ពួក
ព្រាហ្មណមហាសាលានិងគហមតិអ្នកសង្ឃទ្រព្យ និងសមណព្រាហ្មណ៍
មានលទ្ធិផ្សេង ។ សុទ្ធតែបានកេរ្តិ៍ឈ្មោះប្រាកដជានិរត ក៏បានមកវិជ្ជា
ព្រះសមណគោតម ក៏នឹងសម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងអារាមរបស់
អញ្ញាអញ ។ អបេលបាដិកបុត្រនោះ លុះឮដំណឹងហើយក៏ភក់ភវិយខ្ពើម
ព្រឹត្តិចរស់រវើកទេម ។ ម្នាលកត្តវៈ លំដាប់នោះនឹង លុះអបេលបាដិក-
បុត្រ តើមានភ័យកត់ស្លុតព្រឹត្តិចរេមហើយ ក៏ចូលទៅនិព្វាននាទុ-
បវិញ្ញាជកាវាម(១) ។ ម្នាលកត្តវៈ បរិស័ទនោះបានឮដំណឹងថា អបេល-
បាដិកបុត្រ តើមានភ័យកត់ស្លុតព្រឹត្តិចរេមហើយ ក៏ចូលទៅនិព្វាន-
នាទុបវិញ្ញាជកាវាម ។ ម្នាលកត្តវៈ វេលានោះនឹង បរិស័ទនោះ
ហៅបុរសម្នាក់មកថា ឲ្យបុរសទីបម្រើ អ្នកចូរមកនេះ អ្នកចូលទៅរក
អបេលបាដិកបុត្រ ក្នុងនិព្វាននាទុបវិញ្ញាជកាវាម លុះចូលទៅវិលហើយ

១ អារាមរបស់ព្រាហ្មណដែលគេកំណត់ដោយឥន្ទ្រជ័យទ្រព្យ ។

សុត្តន្តិកា អរេលំ ចាដិកបុត្តំ វេរី វេរេហំ អភិក្កហ-
 វុសោ ចាដិកបុត្តំ អភិក្កហំ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា
 លីដ្ឋវី អភិក្កហំ អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា ច ប្រាហ្មណ-
 មហាសាលា តតាមតិទេវយីតា បាណតិក្ខុយស្សម-
 ណាប្រាហ្មណា សមណោបិ តោតោ វាយស្មតោ
 អាភមេ ធិវរិហារំ ធិសិដ្ឋោ កាសិកា ចោ បទ តេ
 វសាវុសោ ចាដិកបុត្តំ វេសាលីយំ បរិសតិ វាថា
 សមណោបិ តោតោ ញាណាវនោ អហំបិ ញា-
 ណាវនោ ញាណាវនោ ចោ បទ ញាណាវនេន
 អរហតិ ទុត្តរិមទុស្សនធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ ធិស្ស-
 តុំ សមណោ តោតោ ឧបទ្ទ្យបថំ អាតច្ឆេយ្យ
 អហំបិ(១) ឧបទ្ទ្យបថំ កច្ឆេយ្យំ តេ ភត្ត ឧកាបិ(២) ទុត្ត-
 រិមទុស្សនធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ តតេយ្យាម វគ្គេត្ថ(៣)
 សមណោ តោតោ ទុត្តរិមទុស្សនធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយំ
 កាវិស្សតិ ឆ្ងាហំ កាវិស្សាមិ ទ្វេ វេ សមណោ តោត-
 ោ ទុត្តរិមទុស្សនធម្មា ឥទ្ធិប្បដិហារិយាធិ កាវិស្សតិ
 ចន្ទារហំ កាវិស្សាមិ ចន្ទារិ វេ សមណោ តោតោ

១ ១. អហំ ។ ២ ១. វគ្គ ។ ៣ ២. ធិវេ ។

ចូរនិយាយនឹងអរេលបាដិកបុត្ត យ៉ាងនេះថា វេសាវុសោបាដិកបុត្ត
 ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅវិញ ព្រោះអ្នកស្តាប់លំដាប់ សុទ្ធតែមានក្បែរឈ្មោះ
 ប្រាកដជាដឹងតែ បាននាំគ្នាមកហើយ ពួកប្រាហ្មណមហាសាលា ពួក
 គហបតីអ្នកសន្សំច្រឡំ និងអ្នកសមណប្រាហ្មណ៍មានលក្ខខណ្ឌ ១ សុទ្ធ
 តែមានក្បែរឈ្មោះប្រាកដជាដឹងតែ ក៏បាននាំគ្នាមកដែរ ទាំងព្រះសមណ-
 តោតោសោត ក៏នៅគង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងអាណាចក្រអ្នក
 មានអាយុ វេសាវុសោបាដិកបុត្ត ចំណែកអ្នកបានពោលវាចានេះ ក្នុង
 កណ្តាលបរិស័ទក្នុងត្រង់វេសាលីថា សមណតោតមជ្ឈាណាវនេ យើង
 ក៏ជញ្ញាណាវនេដែរ ចំណែកចក្ខុលជញ្ញាណាវនេ គួរសម្តែងឥទ្ធិបាដិហា-
 រិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្ស មួយអង្គថា យបុគ្គល
 ជញ្ញាណាវនេដូចគ្នា ព្រះសមណតោតម គួរមកកាន់ទីតាំងកណ្តាល
 ផ្លូវ ឯយើង ក៏គួរទៅកាន់ទីតាំងកណ្តាលផ្លូវដែរ យើងទាំងពីរនាក់នោះ
 នឹងធ្វើឥទ្ធិបាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្ស ក្នុង
 ទីវេលាដូចគ្នានោះ បើព្រះសមណតោតម នឹងធ្វើឥទ្ធិបាដិហារិយំជាធម៌
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែងជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ១ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២
 បើព្រះសមណតោតម នឹងធ្វើឥទ្ធិបាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
 ជាងធម៌របស់មនុស្សបាន ២ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ២ បើព្រះសមណតោតម

បាដិកបុត្រ បុរិសស្ស អចេលបាដិកបុត្របស្កន្ធនេហិ
 ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយោ ធិ ករិស្សតិ អដ្ឋាហំ
 ករិស្សាមិ ឥតិ យាវតតំ យាវតតំ សមណោ តោត-
 មោ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥទ្ធិប្បាដិហារិយោ ធិ ករិស្សតិ
 តទ្ធិគុណំ តទ្ធិគុណាហំ ករិស្សាមិ ឥតិ អភិក្កមយេវ(១)
 មោ អាវុសោ ចាដិកបុត្រ ឧបន្តបថំ សត្វប្បមម័យេវ
 អាតម្វា សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ អាហមេ
 ទិវរិហារំ ធិសិទ្ធាតិ ។ ឯវំ តោតិ មោ កត្តវ សោ បុរិ-
 សោ តស្សា បរិសាយ បដិស្សតា យេន តិស្តាតទានុប-
 រិក្ខាជកាហមោ យេន អចេលោ ចាដិកបុត្រា តទុប-
 សម្ព័មិ ឧបសម្ព័មិក្ខា អចេលំ ចាដិកបុត្រំ ឯតនកំច
 អភិក្កមាវុសោ ចាដិកបុត្រ អភិក្កតា អភិក្កតា អ-
 ភិក្កតា ឈិច្ឆរិ អភិក្កតា អភិក្កតា អភិក្កតា ប្រាហ្ម-
 ណមហាសាលា ។ ថេ ។ អភិក្កមយេវ អាវុសោ(២)

១ ឧ. ឥតិក្កមស្សវ ។ ២ ឧ. ឈិច្ឆរិ... ។ ថេ ។ ... សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ
 អាហមេ ទិវរិហារំ ធិសិទ្ធាតិ ។ ពាសិតា មោ បទ តេ ឯសាវុសោ បាដិកបុត្រ វសាសិយំ
 ឧរិសតិ វិហា សមណោចិ តោតមោ ប្រាណាវតោ ឥហម្បិ ប្រាណាវតោ... ។ ថេ ។ ...
 តទ្ធិគុណំ តទ្ធិគុណាហំ ករិស្សាមិ ឥតិ ។ ឥតិក្កមយេវ មោ អាវុសោតិ ទិស្សតិ ។

បាដិកបុត្រ ពោលឥតិបុរសម្នាក់ចូលទៅពេទ្យចេលបាដិកបុត្រ
 ឥតិធ្វើអង្គប្រជុំហារិយំ ជាធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ជាឥតិមិចសមនុស្ស
 បាន ៤ យើងអាចនឹងធ្វើបាន ៨ បើព្រះសមណៈតាតម នឹងធ្វើអង្គប្រជុំហា-
 រិយំជាធម៌ប្រសើរក្រៃលែងជាឥតិមិចសមនុស្ស បានប៉ុន្មាន ។ យើងអាច
 នឹងធ្វើឲ្យបានជាទូតុណ ។ ជាដំនោះ ។ ទៅទៀតដូច្នេះនឹង ម្ចាស់ភាវុសោ
 បាដិកបុត្រ អ្នកចូរត្រឡប់ទៅតាមទីពាក់កណ្តាលវ្យុច្ឆេ ព្រះសមណ-
 តោតម ប្រជុំពុទ្ធដំណើរមកដល់មុខគេចាំនិស្ស័យ ឥតិសម្រាកនៅ
 អីលាវ្យុ ក្នុងអាហារវេសអ្នកមានកាយ ។ ម្ចាស់កត្តវ បុរសានា
 ទទួលពាក្យបរិស័ទនោះថា តើអ្នកដឹងម្រឹម ហើយកិច្ចលទៅកេសាចល-
 បាដិកបុត្រ ក្នុងឥណ្ឌាខាងចុងក្នុងភាគម សុទ្ធចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយនឹងអចេលបាដិកបុត្រ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោបាដិកបុត្រ
 អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញ ព្រោះពួកស្តេចលិច្ឆវី សុទ្ធតែមានក្បួនឈ្នះប្រា-
 កជជាដំនើរ បាននាំភ្លាមកហើយ ពួកប្រាហ្មណមហាសាលសុទ្ធតែមាន
 ក្បួនឈ្នះប្រាជជាដំនើរ ក៏បាននាំភ្លាមកវិញ ។ ថេ ។ ម្ចាស់ភាវុសោ

ចាដិកមុត្ត ឧបស្សៈបដំ សព្វច្បងម្តាយេវ អាគន្ធា សម-
 លោ វោតមោ អាយស្មតោ អារមេ ធិវិហារំ ចិ-
 សិដ្ឋោតិ ។ ឯវំ វុត្តេ កត្តា អរេលោ ចាដិកមុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថេវ សំ-
 សឃ្មតិ ន សុត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុំ ។ អថទោ
 សោ កត្តា បុរិសោ អរេលំ ចាដិកមុត្តំ ឯតទោច
 តិសុ នាម តេ អាវុសោ ចាដិកមុត្តោ ទាវឡោសុ នាម
 តេ បីធនស្មី អល្លិយា បីធនសុ នាម តេ ទាវឡោសុ(១)
 អល្លិយំ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា
 តត្ថេវ សំសឃ្មសិ ន សុត្តោសិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុន្តិ ។
 ឯវំបិ ទោ កត្តា វុត្តមាលោ អរេលោ ចាដិកមុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថេវ សំ-
 សឃ្មតិ ន សុត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុំ ។ យនា
 ទោ សោ កត្តា បុរិសោ អញ្ញាសំ បរាភូតុប្បោ
 អយំ អរេលោ ចាដិកមុត្តោ អាយាមិ អាវុសោ

១ ឬ កត្តា សោ ១ បាវិស្សយន្តិ បទេន វិវាទំ ។

បាដិកមុត្តេ អ្នកចូលទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលផ្លូវ ព្រះសមណៈនាគម ទ្រង់
 ព្យាដំណើរមកដល់មុនគេចាំដំអស់ហើយ គង់សម្រាកព្រះគន្លឹះនៅវេលា
 ថ្ងៃ ក្នុងភាពមារេស្ម់អ្នកមានកាយ ។ ម្ចាស់កត្តា៖ កាលបើបុរសនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះហើយ អរេលបាដិកមុត្តេឆ្លើយថា ម្ចាស់អ្នកមានកាយ
 ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អ្នកមានកាយ ខ្ញុំនឹងទៅ ហើយក៏អន្តរាយជ្រប់ នៅ
 ត្រង់ទីនោះឯង មិនអាចក្រោកអំពីកាសនៈបានឡើយ ។ ម្ចាស់កត្តា៖
 ទើបបុរសនោះ និយាយនឹងអរេលបាដិកមុត្តេ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុ-
 សោ បាដិកមុត្តេ ភ្លូវអ្នកជាប់នៅនឹងកាំទីរបស់អ្នកឬ ឬកាំទីជាប់ស្លឹក
 នៅនឹងភ្លូវរបស់អ្នក បានជាអ្នកគ្រាន់តែនិយាយថា ម្ចាស់អ្នកមានកាយ
 ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អ្នកមានកាយ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នេះហើយ ក៏នៅតែអន្តរាយ
 សំរុកត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពីកាសនៈបាន ។ ម្ចាស់
 កត្តា៖ អរេលបាដិកមុត្តេ បើទុកជាបុរសនោះនិយាយយ៉ាងនេះ ក៏នៅ
 តែនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នេះ
 ហើយក៏នៅតែអន្តរាយជ្រប់ ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពី
 កាសនៈបានឡើយ ។ ម្ចាស់កត្តា៖ កាលណាបុរសនោះដឹងថា អរេល-
 បាដិកមុត្តេន ចរាជ័យហើយនៅតែនិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ

ធានីសុត្រ ពោលធានីកបុត្តស្ស ចក្ខុត្រចក្ខុ

អាណាមិ អាណាមិ វត្ថុតត្ថេវ សំសប្បតិ ធន សុ-
 ត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុត្ថិ អថ តំ មរិសំ អាត្មា
 វរិមាហេតេសិ ចក្ខុត្រចក្ខុ តោ អយំ(*) អចេលោ
 ចាដិកបុត្តោ អាណាមិ អាណាមិ អាណាមិ អាណាមិ
 វត្ថុតត្ថេវ សំសប្បតិ ធន សុត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋា-
 តុត្ថិ ។ វរិ វុត្តោ អហំ ភត្តំ តំ មរិសំ ឯតន-
 វេចំ អកាញា តោ អាណាមិ អចេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វេចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធម្មិ
 អប្បធិធម្មិវុត្ថា មម សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ អាត្មន្តំ សាចេចិស្ស
 វរិមស្ស អហន្តំ វេចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធម្មិ អប្បធិធម្មិវុត្ថា សមណស្ស តោតមស្ស
 សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ គាច្ឆយ្យន្តិ មុទ្ធាចិ តស្ស វិបត្តយ្យតិ ។

បេសកណាវំ វិជ្ជិតំ ។

ធានីសុត្រ ពោលធានីកបុត្តស្ស ចក្ខុត្រចក្ខុ

ម្ចាស់អាណាមិ វុត្ថិតិវេ ដូច្នេះហើយក៏នៅតែអន្តរាយជ្រប់ ត្រង់កន្លែង
 នោះដែរ មិនអាចប្រាកដកំណត់បានឡើយ កាលនោះ ចុះស
 នោះក៏ត្រូវបំបែកកាន់ចំណែកនោះវិញ ហើយប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អ្នកដ៏ចម្រើន អចេលបាដិកបុត្តនោះ ចក្ខុត្រចក្ខុ ក៏នៅតែនិយាយថា
 ម្ចាស់អាណាមិ វុត្ថិតិវេ ម្ចាស់អាណាមិ វុត្ថិតិវេ ដូច្នេះហើយក៏នៅ
 តែអន្តរាយជ្រប់ ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចប្រាកដកំណត់បាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់ភត្តៈ កាលបើចុះសនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 គាត់គឺបាននិយាយនឹងចំណែកនោះដូច្នេះថា ម្ចាស់អ្នកមានអាយុ អ-
 ចេលបាដិកបុត្រ បើមិនលះចង់កំណត់នោះ មិនលះចង់ចិត្តនោះ មិនលះចង់
 ចិត្តនោះចេញទេ មិនត្រូវនឹងមកកាន់ចំណែកមុខគាត់ឡើយ ប្រសិន
 បើអចេលបាដិកបុត្រនោះ តាំងចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះចង់
 កំណត់នោះ មិនលះចង់ចិត្តនោះ មិនលះចង់ចិត្តនោះចេញឡើយ ហើយ
 ទៅកាន់ចំណែកព្រះក្រ្ត នៃព្រះសមណគោតមទ្វីបានដូច្នេះ ក្បាលរបស់
 អចេលបាដិកបុត្រនោះ មុខជាត្រូវបានចុះមុខទាន ។

លុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិកវគ្គ

[៨] អថទោ កត្តា អញ្ញតរោ លិច្ឆវិមហាមត្តោ
 ឧដ្ឋាយាសនា តំ បរិសំ វេទនភោគ តេជហិ ភោ
 មុហុត្តំ តាវ អាតមេជ យោវាហំ កញ្ញាមិ អប្បវនាម
 អហំមិ សត្តុណោយ្យ អចលំ ចាដិកបុត្តំ ឥមំ បរិសំ
 អាទេត្ថន្តំ ។ អថទោ សោ កត្តា លិច្ឆវិមហាមត្តោ
 យេន តិណ្ណាតទាទុបវិញ្ញាណាភោ យេន អចលោ
 ចាដិកបុត្តោ តេទុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្តា អចលំ
 ចាដិកបុត្តំ វេទនភោគ អភិក្កហវុសោ ចាដិកបុត្ត
 អភិក្កន្តំ តេ សេយ្យេ អភិក្កន្តា អភិញ្ញតា អភិញ្ញតា
 ច ។ សង្កត្តំ^(១) ។ សមណោមិ តោតមោ អាយស្មតោ
 អាភមេ ធិវាវិហារំ ចិសិដ្ឋោតិ កាសិតា ទោ បទ តេ
 វសាវុសោ ចាដិកបុត្ត វេសាលិយំ បរិសតិ វិចា
 សមណោមិ តោតមោ ញាណាវនោ អហំមិ ញា-
 ណាវនោ ។ មេ ។ តទ្ធិតុណំ តទ្ធិតុណាហំ ក-
 រិស្សាមីតិ អភិក្កមយេវ^(២) ទោ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត

១ ២. ឈំ បាលី ១ វិស្សតំ ។ ២ ឧ. អភិក្កមយេវ ។

លុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាដិកវគ្គ

[៨] ម្ចាស់កត្តា៖ លំដាប់នោះឯង លិច្ឆវិមហាមត្តោត្រាក
 អំពីកាសនៈ ហើយនិយាយនឹងបរិស័ទៈនោះយ៉ាងនេះថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន
 បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរតែចាំមួយរំពេចសិន ទម្រង់ទំនា ក្រែងផ្ទុះជាប់
 រោចនាំអចលបាដិកបុត្រ មកកាន់បរិស័ទនេះបាន ។ ម្ចាស់កត្តា៖ រឿង
 លិច្ឆវិមហាមត្តោនោះ ចូលទៅរកអចលបាដិកបុត្រ ក្នុងកិណ្ឌកខាងប៉ា-
 ញាដកាម លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងអចលបាដិកបុត្រ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសាបាដិកបុត្រ ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅវិញ ការ
 ដែលអ្នកត្រឡប់ទៅវិញប្រសើរជាង ព្រោះពួកផងដែលមានក្បួនឈ្នះ
 ប្រាកដជាឆ័ត្រ បាននាំគ្នាទៅដល់ហើយ ។ សេចក្តីបំព្រួញ ។
 ទាំងព្រះសមណៈភាគមហាន ក៏គង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុង
 អាណាចក្រអ្នកមានកាយ ម្ចាស់អាវុសាបាដិកបុត្រ ឯអ្នកក៏បាននិយាយ
 សម្តែងក្នុងកិណ្ឌកបរិស័ទ ក្នុងគ្រឿងវេសាលីថា ព្រះសមណៈភាគម
 ជាញាណាវន ឯយើងក៏ជាញាណាវនដែរ ។ មេ ។ យើងភាគនឹងធ្វើ
 ឲ្យជាទូកុណ ។ ជាដើមនោះ ។ ទៀតបានដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសាបាដិកបុត្រ

បាដិពសុត្តេ អរិយបាដិពបុគ្គល បរាគុណបរាថា

ឧបស្សបដំ សត្វប្បវដ្តម្យេវ អាគន្ធា សមណោបិ(១) តោ-
 តមោ អាយស្មតោ អារមេ ធិវាវិហារំ ធិសិដ្ឋោ ភាសិតា
 ទោ បរេសោ អាវុសោ(២) ចាដិកបុត្ត សមណោ
 តោតមេន បរិសតិ វាថា អកម្ពោ អរេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ បេ ។ មុន្ទាបិ តស្ស
 វិបតេយ្យតិ អភិក្កខាវុសោ ចាដិកបុត្ត អភិក្កមរេលេវ
 តេ ជយំ តវិស្សាម សមណស្ស តោតមស្ស មរាជ-
 យន្តិ ។ វិវំ វុត្តេ កត្តវ អរេលោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្ថា តត្ថេវ សំសប្បតិ
 ន សក្កោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ អដេទោ សោ
 កត្តវ លិច្ឆវិមហាមត្តោ អរេលំ ចាដិកបុត្តំ ឯតនេវេច
 កីសុ នាម តេ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត ចាវឡាសុ នាម
 តេ បីវត្ថស្មី អល្លិទា បីវត្ថកំសុ នាម តេ ចាវឡាសុ
 អល្លិទំ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្ថា
 តត្ថេវ សំសប្បសិ ន សក្កោសិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុន្តិ ។

១. សមណោ ។ ២. ទេ បេ ធិវាវិហារំ ។

បាដិពសុត្តេ កេលវកំតារបរាគមិយរបេសំអរេលបាដិពបុត្ត

ចូរអ្នកត្រឡប់ទៅកាន់ទីភ្នាក់កណ្តាលផ្លូវចុះ ព្រះសមណគាតម ទ្រង់ព្រួ-
 ង់លើមកដល់មុខគេកាន់សំបើយគង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុង
 អាការរបស់អ្នកមានកាយ ម្ចាស់អាវុសោបាដិកបុត្ត មួយវិញ្ញៀត។ ព្រះ
 សមណគាតមបានស្រាស់ព្រះវចនាទេ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទថា អរេល-
 បាដិកបុត្ត បើមិនលះបង់វចនានោះ ។ បេ ។ ក្បាលរបស់អរេលបាដិកបុត្ត
 នោះ មុខជាខឹងធ្លាក់ចុះមិនខានឡើយ ខែអាវុសោបាដិកបុត្ត អ្នកចូរត្រ-
 ឡប់ទៅវិញចុះ យើងខឹងឱ្យជ័យជម្នះដល់អ្នក ខឹងឱ្យព្រះសមណគាតម
 ចាញ់វិញ ព្រោះការដែលអ្នកហិនត្រឡប់ទៅវិញប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ
 កាលបើលិច្ឆវិមហាមត្តានិយាយយ៉ាងនេះហើយ អរេលបាដិកបុត្ត
 ក៏និយាយថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំខឹងទៅ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំខឹងទៅផ្សេងៗ
 ហើយក៏នៅអង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកភក់ភាសនៈ
 បានឡើយ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ ទើបលិច្ឆវិមហាមត្តានិយាយនឹងអរេល-
 បាដិកបុត្តយ៉ាងនេះថា ខែអាវុសោបាដិកបុត្ត កូនអ្នកជាប់ស្លឹកនៅខឹង
 កាន់របស់អ្នកឬ ឬកាន់ជាប់ស្លឹកនៅខឹងនូវរបស់អ្នក បានជាអ្នកនិយាយថា
 ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំខឹងទៅ ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំខឹងទៅផ្សេងៗ ហើយក៏នៅតែ
 អង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកភក់ភាសនៈបានឡើយ ។

ឯវិចី ទោ កត្តវ វុត្តមានោ អនេសោ ចាដិកបុត្តោ អា-
 យាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្តា តត្ថេវ សំ-
 សប្បតិ ន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ យថា ទោ
 កត្តវ^(១) លំច្ឆវិមហាមត្តោ អញ្ញាសិ បរាភូត្វតោ អយំ
 អនេសោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ
 អាវុសោតិ វត្តា តត្ថេវ សំសប្បតិ ន សុត្តោតិ អាស-
 នាបិ វុដ្ឋាតុត្ថិ អថ តំ បរិសំ អាគត្វា ឯវំ អាពោចសិ
 បរាភូត្វតោ អយំ^(២) អនេសោ ចាដិកបុត្តោ អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្តា តត្ថេវ សំសប្បតិ
 ន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុត្ថិ ។ ឯវំ វុត្ត អហំ
 កត្តវ តំ បរិសំ ឯតនេវាចំ អគត្វា ទោ អាវុសោ
 អនេសោ ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ
 ចិត្តំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សចេមិស្ស ឯវិមស្ស
 អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សទលាស្ស
 តោតមស្ស សម្មាសម្ពាទំ កច្ឆេយ្យន្តិ មុត្តាបិ តស្ស
 វិចតេយ្យតិ សចេនាយស្មត្តានំ លំច្ឆវិនំ ឯវិមស្ស

១ ឬ ២. យកោ ឯវា កត្តវ ។ ២ ឬ ២. យោ ។

ខ្នាលកត្តវៈ អនេសបាដិកបុត្ត បើទុកជាលំច្ឆវិមហាមត្វនិយាយយ៉ាង
 នេះក្តី ក៏នៅតែនិយាយថា ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹង
 ទៅដូច្នេះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោក
 អំពីអាសនៈបានឡើយ ។ ខ្នាលកត្តវៈ កាលណាលំច្ឆវិមហាមត្វបានដឹង
 ច្បាស់ថា អនេសបាដិកបុត្តនេះបកជ័យហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា ខ្នាល
 អាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នេះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយ
 ជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ដូច្នេះ
 ហើយ ទើបត្រឡប់មកកាន់បរិស័ទទោវិញ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា អាលល-
 បាដិកបុត្តនេះបកជ័យហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ
 ខ្នាលអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នេះហើយ ក៏នៅតែអង្គុយជ្រប់ ត្រង់កន្លែងនោះ
 ដែរ មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបានឡើយ ។ ខ្នាលកត្តវៈ កាលបើ
 លំច្ឆវិមហាមត្វនិយាយយ៉ាងនេះហើយ គឺថាគត ក៏និយាយនឹងបរិស័ទ
 នោះដូច្នេះថា ខ្នាលអាវុសោ ខំឡើយ អាលលបាដិកបុត្ត បើមិនលះចំ
 វាបាននោះ មិនលះចំចិត្តនោះ មិនគួរ ។ មេ ។ ច្រសំខេចិអាលលបាដិកបុត្ត
 នោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាញមិនលះចំវាបាននោះ ។ មេ ។ ហើយ
 គប្បីទៅកាន់វិចីពារព្រះកត្ត ខែព្រះសមណគោតមដូច្នេះ ក្បាលអាល-
 លបាដិកបុត្តនោះ មុនជាតិដំបូងក៏ចុះមិនទាន់ ទោះបីពួកលំច្ឆវិមហាមត្វ

បាធិកសូត្រ អរិយសមាសបទបទដ្ឋកថា

មយំ អរិយោ ចាដិកបុត្តំ យាហំ វត្តាហំ ភព្វំត្វា គោ-
យុត្តហំ អាវិញ្ញយ្យាមាតិ^(១) តា វត្តា ជំន្នេរ^(២) ចាដិ-
កបុត្តា វា អគត្វា បទ^(៣) អរិយោ ចាដិកបុត្តា
តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សធម៌ស្ស វិវេកស្ស
អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស
តោតមស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ តច្ឆយ្យន្តិ មុទ្ធាបិ តស្ស
វិបត្តេយ្យាតិ ។

[៨] អថទោ កត្តវ ជាលិយោ នារុបត្តិកន្តោភសី
ទុដ្ឋាយាសនា តំ បរិសំ ឯតទរោច តេធម៌ កោ
បុប្ផត្ថំ តាវ អាតមេជ យាហំ តញ្ញាមិ អប្បវេណា-
ហំ^(៤) សត្តកោយ្យំ អរិយោ ចាដិកបុត្តំ អាទេ-
តុន្តិ^(៥) ។ អថទោ កត្តវ ជាលិយោ នារុបត្តិកន្តោ-
ភសី យេន តិល្គាកាទុបវិញ្ញាដកាភាមា យេន
អរិយោ ចាដិកបុត្តា តេធម៌សង្កម្មំ ទុបសង្កម្មំត្វា
អរិយោ ចាដិកបុត្តំ ឯតទរោច អភិក្កុ អារុសោ

១ ១. អាវិញ្ញយ្យាមាតិ ។ ២ ម. ជំន្នេរ្យំ ។ ៣ ប. បទាទិ ឧ វិស្សាភិ ។
៤ ១. តញ្ញាមិ តហឡិ ។ ៥ ១. អរិយោ ចាដិកបុត្តំ ឧប បរិសំ អាទេតុន្តិ ។

បាធិកសូត្រ ពោលអំពីការបោសសម្អាតចិត្ត

និកត្តាថា បើទុកជាយើងទាំងឡាយ ចង់អរិយបុគ្គល ដោយឡែក
ព្រំគ្រណា ហើយចង្អុលមក ដោយគោរពច្រើននឹងដូច្នេះ ឡែកព្រំគោរព
នឹងដាច់ បុគ្គលរបស់អរិយបុគ្គលនឹងនឹងដាច់ ឯអរិយបុគ្គល
បើមិនលះចងកំហុសនោះ មិនគួរ ។ មេ ។ ច្រណែនចិត្តអរិយបុគ្គល
នោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមិនលះចងកំហុសនោះ ។ មេ ។
ហើយកម្មវិធីកាន់ចិត្តនោះត្រូវតែត្រូវសមណគោរព ដូច្នេះ ក្បាល
អរិយបុគ្គលនោះមុនជាងនឹងច្រើននឹងនោះ ។

[៩] ម្ចាស់កត្តវៈ លំដាប់នោះឯង ជាលិយបទដ្ឋកថាសិស្សរបស់
ពុទ្ធបុត្តកបទដ្ឋកថា^(១) ក្រោកអំពីភាសនាហើយ និយាយនឹងបរិស័ទនោះ
យ៉ាងនេះថា ខ្មែរក៏ចម្រើន បើដូច្នេះអ្នកទាំងឡាយចូរនាំចម្លើយតប
សិន ឧប្រាម្មំតាវ ក្រែងច្នៃដាច់ តាចនាំអរិយបុគ្គលមកបាន ។
ម្ចាស់កត្តវៈ ត្រាវនោះឯង ជាលិយបទដ្ឋកថាសិស្សរបស់ពុទ្ធបុត្តកបទដ្ឋក
បានចូលទៅរកអរិយបុគ្គល ក្នុងតិល្គាកាទុបវិញ្ញាដកាភាមា លុះ
ចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងអរិយបុគ្គលយ៉ាងនេះថា ខែ

១ ពុទ្ធបុត្តកបទដ្ឋកថាសិស្ស ។

ចាដិកបុត្ត អភិក្កន្តំ តេ សេយ្យេ អភិក្កន្តា អភិក្កន្តា
 អភិក្កន្តា ច លិង្គី ។ មេ ។ សមណោបិ តោ-
 តមោ អាយស្មតោ អារាមេ ធិរវិហារំ ធិសំន្នោ ភាសិ-
 តា ទោ បទ តេ ឯសាវុសោ ចាដិកបុត្ត វេសាលិយំ បរិ-
 សតិ វាថា សមណោបិ តោតមោ ញាណាវនោ ។ មេ ។
 តទ្ធិតុណំ តទ្ធិតុណាហំ កវិស្សាមីតិ អភិក្កន្តមយេវ
 អាវុសោ ចាដិកបុត្ត ទបន្ទ្របដំ សត្វឃ្យមម័យេវ
 អាកន្ធា សមណោ តោតមោ អាយស្មតោ អារាមេ
 ធិរវិហារំ ធិសំន្នោ ភាសិតា ទោ បទ តេ ឯសាវុសោ
 ចាដិកបុត្ត សមណោ តោតមេន បរិសតិ វាថា អ-
 កញ្ចោ ទោ អាវុសោ អបេណោ ចាដិកបុត្តោ តំ កចំ
 អប្បហាយ ។ មេ ។ សធម៌ស្ស ឯវេស្ស អហន្តំ
 កចំ អប្បហាយ ។ មេ ។ សមណស្ស តោត-
 មស្ស សម្មាសម្ពុទ្ធិកាវំ កថេយ្យន្តិ មុន្ទាមិ តស្ស វិប-
 តេយ្យតិ សធម៌អាយស្មត្តានំ(*) លិង្គីចំ ឯវេស្ស
 មយំ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ យោហិ វាត្តាហិ តទ្ធិត្វា

* ឱ. សធម៌ រាយស្មត្តានំ ។

ភាវុសោបាដិកបុត្រ អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ ការដែលអ្នកត្រឡប់ទៅ
 វិញប្រសើរជាង ព្រោះថាពួកស្តេចលិង្គី សុទ្ធតែមានក្បួនឈ្នះប្រាកដ
 ជាងគេ បាននាំគ្នាមកហើយ ។ មេ ។ ទាំងព្រះសមណគោតម ក៏នឹង
 សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃ ក្នុងភារាមរបស់អ្នកមានកាយ ខែអាវុសោ
 បាដិកបុត្រ ឯអ្នកសោត ក៏បាននិយាយសម្តីនេះក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ
 ក្នុងគ្រុឌវេសាលីថា ព្រះសមណគោតម ជាញាណកវ ។ មេ ។ យើង
 ភាគនឹងធ្វើឲ្យជាទូតណា ។ ជាងនេះទៅទៀត ខែអាវុសោបាដិកបុត្រ
 អ្នកចូរទៅកាន់ទីពាក់កណ្តាលផ្លូវចុះ ព្រះសមណគោតម ច្រក់ពុទ្ធជំណើរ
 មកដល់មុខភោជនសំហើយ គង់សម្រាកព្រះអង្គនៅវេលាថ្ងៃក្នុងភារាម
 របស់អ្នកមានកាយ ខ្នាលអាវុសោបាដិកបុត្រ មួយវិញទៀត ព្រះស-
 មណគោតម បានគ្រាស់ព្រះវចនះចំពោះបូជអ្នក ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ
 ថា ខែអាវុសោទាំងឡាយ អរិយបាដិកបុត្រចើមិទលះចងកំពោះនោះ មិន
 គួរ ។ មេ ។ ប្រសិនបើអរិយបាដិកបុត្រនោះកាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា ភាវុ-
 អញមិនលះចងកំពោះនោះ ។ មេ ។ ហើយគឡើយទៅកាន់ទីចំពោះព្រះគម្រ
 ខែព្រះសមណគោតមផ្លូវចុះ ក្បាលអរិយបាដិកបុត្រនោះ មុនជាទីនិព្វាត់
 ចុះមិនខាន ប្រសិនបើ ក្នុងលិង្គីមានកាយគិតគ្នាយ៉ាងនេះថា បើទុក
 ជាយើងទាំងឡាយ ចង់អរិយបាដិកបុត្រ ដោយឡែកគ្រឿងណា ហើយ

បាណស្ក្រ គោលវិនិច្ឆ័យ បរាគមន៍

គោយុត្តោហិ អាវិញ្ញយ្យោមាតិ តា វេត្តា ជិដ្ឋេវ ចាដិគ-
 បុត្តា វា អកតោ មន អចេលោ ចាដិគបុត្តា តំ វាចំ
 អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ជិដ្ឋិ អប្បដិ-
 ជិស្សជ្ជិត្វា មម សម្មទីការំ អាគន្ធី សុចេចិស្ស ឯវ-
 មស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ ។ បេ ។ សមណស្ស
 តោគមស្ស សម្មទីការំ គច្ឆេយ្យន្តិ មុត្តាបិ តស្ស វិច-
 តេយ្យាតិ វាគិក្កាហវុសោ ចាដិគបុត្ត អភិក្កមនេនេវ
 តេ ជយំ តាវិស្សាម សមណស្ស តោគមស្ស បរាដ-
 យន្តំ ។ ឯវ វុត្តេ គត្តវ អចេលោ ចាដិគបុត្តា អាយាមិ
 អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថេវ សំសប្បតិ
 ន សុត្តោតិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុំ ។ អថោ គត្តវ ជាលិ-
 យោ តាវុបត្តិកន្តោវាសី អចេលំ ចាដិគបុត្តំ ឯតនេវាច
 តីសុ ឆាម តេ អាវុសោ ចាដិគបុត្ត ចាវណ្ឌសុ ឆាម
 តេ បីវត្តស្មី អប្បិចា បីវត្តសុ ឆាម តេ ចាវណ្ឌសុ
 អប្បិចំ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ វត្វា តត្ថេវ
 សំសប្បសិ ន សុត្តោសិ អាសនាបិ វុដ្ឋាតុន្តិ ។

បាណស្ក្រ គោលវិនិច្ឆ័យ បរាគមន៍ បុគ្គល

បុគ្គសមកដោយគោច្រើននឹងដូច្នេះ ឡើយត្រូវតាំងនោះ នឹងដាច់ បុគ្គ
 អចេលបាណិកបុត្រឯងនឹងដាច់ ឯអចេលបាណិកបុត្រវិមិលលេបនឹងវាចានោះ
 មិលលេបនឹងគ្នានោះ មិលលេបនឹងជិដ្ឋិនោះចេញទេ មិនគួរនឹងមកកាន់វិចិត្តោះ
 បុគ្គថាគតបាទឡើយ ច្រសំនេះអចេលបាណិកបុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាង
 នេះថា គាត់អញមិលលេបនឹងវាចានោះ ។ ចេ ។ ហើយឧប្បិដោកាន់វិចិត្តោះ
 ព្រះកត្រៃនៃព្រះសមណគោគមដូច្នេះ ក្បាលអចេលបាណិកបុត្រនោះ មុន
 ជាងនឹងគ្នាភ័យមិនខាន នៃអាវុសោបាណិកបុត្រ អ្នកចូរត្រឡប់ទៅវិញចុះ
 យើងនឹងឲ្យជួយដល់អ្នក នឹងឲ្យព្រះសមណគោគមចាញ់ ព្រោះ
 ការដែលអ្នកត្រឡប់ទៅវិញចុះឈ្លោះ ។ នៃគត្តវៈ កាលបើជាលំយះនិ-
 យាយយ៉ាងនេះហើយ អចេលបាណិកបុត្រនៅតែនិយាយថា នៃអាវុសោ
 ខ្ញុំនឹងទៅ នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នេះហើយ ក៏នៅតែគន្ថយជ្រប់គ្រង
 កន្ថនោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបាទឡើយ ។ នៃគត្តវៈ
 ព្រោះនោះ ជាលំយះជាសិស្សនៃបាវចក្ខុកៈ បាននិយាយនឹងអចេលបា-
 ណិកបុត្រ យ៉ាងនេះថា នៃអាវុសោបាណិកបុត្រ គួរអ្នកជាប់ស្លូតនៅនឹង
 កាន់របស់អ្នកឬ ឬកាន់ជាប់ស្លូតនៅនឹងគូរបស់អ្នក បានជាអ្នកនិយាយ
 ថា នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ដូច្នេះហើយក៏នៅតែ
 គន្ថយជ្រប់គ្រងវិចិត្តោះដដែល មិនអាចក្រោកអំពីអាសនៈបាទឡើយ ។

ឯវិមុត្តិ ទោ ភក្កវ វុទ្ធិនារោ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ
 អាឃាមិ អាវុសោ អាឃាមិ អាវុសោតិ វត្វា ភក្កវ សំសឃ្មតិ
 ន សុត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុំ ។ យទា
 ទោ ភក្កវ ជាលិយោ នាវុបត្តិកន្តោភសី អញ្ញាសិ
 បរាគូត្យនោ អយំ អរោលោ ចាដិកបុត្តោ អាឃាមិ
 អាវុសោ អាឃាមិ អាវុសោតិ វត្វា ភក្កវ សំសឃ្មតិ
 ន សុត្តោតិ អាសនាមិ វុដ្ឋាតុត្ថំ អដ ចំ ឯ ឯតនោច
 ក្ខតបុព្វំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត សីហស្ស មិគរញ្ញោ
 ឯតនោហាសិ យទ្ធជាហំ អញ្ញាតវំ វិទសណ្ណំ ឯ-
 ស្សាយ អាសយំ កាឡេយ្យំ តត្រាសយំ កាឡេត្វា
 សាយណ្ណសមយំ អាសយា ឯត្តមេយ្យំ អាសយា
 ឯត្តមិត្វា វិជេន្តេយ្យំ វិជម្ពិត្វា^(១) សមន្តា ចតុទ្ធិសា
 អនុវិលោកយ្យំ សមន្តា ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេត្វា
 តិក្ខុតុំ សីហនាធំ នធយ្យំ តិក្ខុតុំ សីហនាធំ នធិត្វា
 កោចរាយ មត្តមេយ្យំ សោ វំ វំ មិកសធម្មំ^(២) វធិត្វា

១ ឧ. វិជម្ពិត្វា ។ ២ ឧ. មិកសធម្មំ ។

នៃភក្កវៈ អរោលបាដិកបុត្ត សូម្បីជាលិយៈស្តីថាឱ្យយ៉ាងនេះ ក៏នៅ
 តែនិយាយថា នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ ហើយក៏
 នៅតែអង្គុយជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពីកាសនៈបាន
 ឡើយ ។ នៃភក្កវៈ កាលណា ជាលិយៈជាសិស្សបុគ្គលិកៈ បាន
 ដឹងច្បាស់ថា អរោលបាដិកបុត្តនេះចរាជ័យហើយ ក៏នៅតែនិយាយថា
 នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅដូច្នេះ ហើយក៏នៅតែអង្គុយ
 ជ្រប់ត្រង់កន្លែងនោះដែរ មិនអាចក្រោកអំពីកាសនៈបានឡើយ ដូច្នេះ
 ហើយ ទើបនិយាយនឹងអរោលបាដិកបុត្តនោះ យ៉ាងនេះថា នៃអា-
 វុសោបាដិកបុត្ត កាលពីព្រេងនាយមក មានសីហមិករាជមួយ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា គួរតែអាក្ខនញ នៅតាមរយៈនឹងដងព្រៃ
 មួយក៏សម្រេចការរើក លុះសម្រេចការរើកក្នុងដងព្រៃនោះហើយ ក្នុង
 វេលាសាយណ្ណសម័យ ត្រូវចេញពីទីរើក លុះចេញពីទីរើកហើយ
 ត្រូវមិករាជកាយ លុះមិករាជកាយហើយ ត្រូវក្រឡេកមើលទៅទិស
 ភាគ ៤ ដោយដុំវិញ លុះក្រឡេកមើលទៅទិសភាគ ៤ ដោយដុំវិញ
 ហើយ ត្រូវបន្តិសីហនាទ ៣ ដង លុះបន្តិសីហនាទ ៣ ដងហើយ
 ត្រូវចេញទៅរកចំណី អាក្ខនញនាត្រូវសម្លាប់ហ្វូងម្រឹកដឹង ។ ហើយ

បាឡិកសូត្រ សីហមិគកដនសីហនោច្ឆាថា

មុឡុម៌សាធិ មុឡុម៌សាធិ កក្កុយិទ្ធា តមេវ អាសយំ
 អដ្ឋបេយ្យន្តំ ។ អថទោ សោ សីហោ^(១) មិគរាជា
 អញ្ញតំ វិទសល្លា ធិស្សាយ អាសយំ កក្កេយ្យសិ
 កក្កាសយំ កក្កេយ្យា សាយល្លាសមយំ អាសយា
 ធិក្កុមិ អាសយា ធិក្កុមិទ្ធា វិជ្ជុន្តំ វិជ្ជុន្តិទ្ធា សមន្តា
 ធិតុន្តិសា អនុវិលោកេសិ សមន្តា ធិតុន្តិសា អនុវិ-
 លោកេទ្ធា ធិតុន្តុំ សីហនាធំ ធិ ធិតុន្តុំ សីហ-
 នាធំ ធិតុន្តា តោចរាយ បក្កមិ សោ វំ វំ មិគសង្ឃំ
 វិជ្ជិទ្ធា មុឡុម៌សាធិ មុឡុម៌សាធិ កក្កុយិទ្ធា តមេវ
 អាសយំ អដ្ឋបេយ្យសិ ។ តស្សេវ ទោ អារុសោ ចាដិ-
 តបុត្ត សីហស្ស មិគរញ្ញោ វិយាសសំវន្តោ^(២) ជរសិ-
 កាលោ ធិត្តោ ទេវ តលាវ ច ។ អថទោ អារុសោ
 តស្ស ជរសិកាលស្ស ឯតទេហាសិ កោ ចាហំ
 កោ សីហោ មិគរាជា យន្តុចាហំមិ អញ្ញតំ
 វិទសល្លា ធិស្សាយ អាសយំ កក្កេយ្យន្តំ កក្កាសយំ
 កក្កេយ្យា សាយល្លាសមយំ អាសយា ធិក្កុមេយ្យំ

១ ១. លោ អារុសោ សីហោ ។ ២ ១. វិយាស សំវន្តោ ។

បាឡិកសូត្រ កោលអំភិសេចត្ថិព្រៀបជឿទង្វាយសីហមិគកដនីធិចធនបាសំ

បរិភោគសាច់ដែលត្រាញ់ ។ ហើយត្រឡប់ចូលរកកាន់ទីជកនោះដដែល
 វិញ ។ ត្រានោះឯង សីហមិគកដនោះ កាស្រ័យខឹងផងវិញមួយ
 សម្រេចការដក លុះសម្រេចការដកក្នុងផងវិញនោះហើយ ក្នុងវិលា
 សាយល្លាសម័យ កំចេញពីទីជក លុះចេញពីទីជកហើយ មិគតង់ខ្លួន
 លុះមិគតង់ខ្លួនហើយ ត្រឡប់មើលទិសចាំផង ២ ដោយជុំវិញ លុះ
 ត្រឡប់មើលទិសចាំផង ២ ដោយជុំវិញហើយ ចម្លើសីហនា ១ ៣ ផង
 លុះចម្លើសីហនា ១ ៣ ផងហើយ ទើបចេញទៅរកចំណី សីហមិគកដ
 នោះសម្លាប់ហ្នូនម្រឹកផង ។ ហើយបរិភោគសាច់ដែលត្រាញ់ ។ រួចត្រឡប់
 ចូលរកកាន់ទីជកនោះដដែលវិញ ។ ខែអារុសោបាទិតបុត្រ មានចក
 បាសំមួយ ស៊ីសាច់វិការចស់សីហមិគកដនោះឯង ហើយចម្រើន (សាច់
 ឈាម) ឆាប់ឆាប់មានកម្លាំងខ្លាំង ។ ម្ចាស់អារុសោ សំដៅថានោះឯង ចក
 បាសំនោះ មានគំនិតយ៉ាងនេះថា អញដូចម្តេច សីហមិគកដ ដូចម្តេច
 ក្នុងអញឯងកាស្រ័យខឹងផងវិញមួយ សម្រេចការដក លុះសម្រេចការ
 ដកក្នុងផងវិញនោះហើយ ក្នុងវិលាសាយល្លាសម័យ ក្រៅចេញពីទីជក

អាសយា និក្ខមិត្តា វិជម្ពុយ្យំ វិជម្ពិត្តា សមន្តា
 ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេយ្យំ សមន្តា ចតុទ្ធិសា
 អនុវិលោកេត្តា តិក្ខត្តំ សីហនាធំ នេយ្យំ តិក្ខត្តំ
 សីហនាធំ ននិក្ខា តោចរាយ បន្តិមេយ្យំ សោ វំ វំ
 មិកសង្ឃំ វិជិត្តា មុនុម៌សាធំ មុនុម៌សាធំ កក្កយិត្តា
 តទេវ អាសយំ អន្តរមេយ្យន្តំ ។ អថេវ សោ អាវុ-
 សោ ជេសិកាលោ អញ្ញាតំ វេសស្លា ធិស្សយ
 អាសយំ កឃ្យេសិ កក្កាសយំ កឃ្យេត្តា សាយណ្ណ-
 សមយំ អាសយា និក្ខមិ អាសយា និក្ខមិត្តា វិជម្ពុ
 វិជម្ពិត្តា សមន្តា ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេសិ សមន្តា
 ចតុទ្ធិសា អនុវិលោកេត្តា តិក្ខត្តំ សីហនាធំ ននិស្ស-
 មីតំ សិកាលតំ(១) អននំ កេរណ្តតំយេវ អននំ កេ
 ច នវ សិកាលេ កេ បន សីហនានេតិ ។ ឯវទេវ
 ទោ ត្វំ អាវុសោ ចាជិតបុត្ត សុកតាបទានេសុ ជិវ-
 ហានោ សុកតាតិវត្តាធំ កុញ្ញមាទោ តថាគតេ អរហន្ត

១ ខ. ប សិកាលយេវ ។

លុះចេញអំពីជីវេកហើយ ត្រូវម៉ែតត់ខ្លួន លុះដល់ម៉ែតត់ខ្លួនហើយ
 ត្រូវត្រឡប់មើលទៅទិសពាំង ៤ ដោយដុំវិញ លុះត្រឡប់មើលទៅ
 ទិសពាំង ៤ ដោយដុំវិញហើយ ត្រូវចង្វិសីហនាទ ៣ ដង លុះចង្វិ
 សីហនាទ ៣ ដងហើយ ត្រូវចេញទៅកេចណី អាគ្នាអញ្ញសម្លាប់
 ហ្វូងម្រឹមដំរី ។ ហើយចាំកោតសាច់ដែលធ្លាក់ ។ ហើយត្រឡប់មើល
 ទៅកាន់ជីវេកនោះ ដដែលវិញ ។ ឆ្ងល់អាវុសោ រឹចចក
 ចាស់នោះ អាស្រ័យដងព្រៃមួយ សម្រេចការដេក លុះសម្រេចការ
 ដេក ក្នុងដងព្រៃនោះហើយ ក្នុងវេលាសាយណ្ឌសម័យ ក៏ចេញ
 អំពីជីវេក លុះចេញអំពីជីវេកហើយ ក៏ម៉ែតត់ខ្លួន លុះម៉ែតត់ខ្លួន
 ហើយ ក៏ត្រឡប់មើលទៅទិសពាំង ៤ ដោយដុំវិញ លុះត្រឡប់មើល
 ទៅទិសពាំង ៤ ដោយដុំវិញហើយក៏នឹកថា អញខឹងចង្វិសីហនាទ ៣
 ដងដូច្នេះហើយស្រែកជាសម្រែកចក ស្រែកសម្រែកដ៏ធំក៏ថា ចក
 កក្កត់ដូចម្តេចទៅ ចំណែកសីហនាទដូចម្តេចទៅ ។ ឯអាវុសោ
 បាធិកបុត្រ អ្នកកំផ្លូវខ្លាខឹងចកចាស់នោះដែរ រស់នៅក្នុងសុគតា-
 នា (ព្រៃសិក្ខា ជាសាសនាចៅសង្គ្រោះសុគត) ចាំកោតកាន់ថា
 សំណល់សល់អំពីព្រៃសុគត ហើយកាន់ដីធំព្រៃកេចនា ជាអហន្ត-

នាវុបត្តិកុណ្ឌោសី វេទិយាមិ ធិបេស្មន ទេវេ អសក្ខិ
អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តម្ពា អាសនា ចាវេត្ថុំ ។ អដ
នំ ឯ ឯតទេវេច

សុញ្ញំ អនុបកម្មិនំ^(១) អត្តានំ

វិហរេសេ សមេត្តិយ

យាវ អត្តា ន^(២) បស្សតិ កោត្តុ

តាវ ព្យក្សេតិ មញ្ញតិ

តមេវ^(៣) សោ សិកាលកំ អននិ

កេ ច ធម៌ សិកាលេ កេ បទ សីហនាទេតិ ។

[១១] ឯវមេវ ទោ តំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត
សុតតាបនាទេសុ ដីវមាណោ សុតតាតិវត្តានិ ភុត្តា-
នាថោ តថាគតេ អវហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ អាសានេតត្ថំ
មញ្ញសិ កេ ច ធម៌ ចាដិកបុត្តេ កា ច តថាគតានំ
អវហន្តានំ សម្មាសម្ពុទ្ធានំ អាសានេតតិ ។ យេតោ
ទោ ភក្កវេ ជាលិយោ នាវុបត្តិកុណ្ឌោសី វេទិយាមិ
ធិបេស្មន ទេវេ អសក្ខិ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តម្ពា
អាសនា ចាវេត្ថុំ ។ អដ នំ ឯ ឯតទេវេច

១ ១. ម. អត្តំ អនុបកម្មិនំ ។ ២ ១. ម. អត្តានំ ច ។ ៣ ១. ម. តមេវ ។

ជាសិស្សនាវុបត្តិកៈ មិនអាចឱ្យអចេលបាដិកបុត្តយ្យាតអំពីភាសនៈនោះ
ដោយពាក្យឧបមាខេហើយ ។ ទើបនិយាយនឹងអចេលបាដិកបុត្ត នោះ
យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះថា

ចចកេវីវេវកានំវិស្វាតំ បានឃើញស្រមោលខ្លួនដែលគ្មាន

ចូលទៅក្នុងវិកសំណល់ (ក្នុងគ្រាប់) មិនបានឃើញ

ខ្លួនច្បាស់ដល់ចណា ក៏សម្គាល់នូវស្រមោលនោះថាជាខ្លាតំ

ដល់ចនោះ ចចកនោះ បទ្ធិនូវសម្រែករបស់ចចកនោះនិង

ជាសម្រែកចចកកាត្រង់ដូចម្តេចទៅ ចំណែកខាងសីហនា

ដូចម្តេចទៅ ។

[១២] ឯវអាវុសោបាដិកបុត្ត អ្នកតំដូច្នោះដែរ សេវេវក្នុង
សុតតាបនា (វគ្គសិក្ខាជាសាសនាបេសំព្រះសុតត) ហើយភាគរាជន
ជាសំណល់អំពីព្រះសុតត ក៏តាំងនឹងព្រះតថាគតជាអវហន្តសម្មាសម្ពុ
ថា បាដិកបុត្ត កាត្រង់ដូចម្តេចទៅ ភាគតាំង របស់ព្រះតថាគត ជា
អវហន្តសម្មាសម្ពុដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលភក្កវៈ កាលណាជាលិយៈ
ជាសិស្សនាវុបត្តិកៈ មិនអាចឱ្យអចេលបាដិកបុត្តយ្យាតអំពីភាសនៈនោះ
បានដោយពាក្យឧបមាខេហើយ ។ ទើបនិយាយនឹងអចេលបាដិកបុត្ត
នោះ យ៉ាងនោះថា

កុត្តា ឧ កេតេ(១) ខលម្ហសិកាយោ
 កដសិសុ ខំត្តា ធិ ឧ កុណាចា ធិ(២)
 មហាវេនេ សុញ្ញវេនេ វិវុទ្ធោ
 អមញ្ញំ កោតុ មិករាជាហមស្មិ
 តថេវ សោ សិកាលកំ អនធិ

កេ ច ធរេ សិកាលេ កេ បទ សិហនាទេតិ។

(១២) ឯវេមេវ ទោ ភំ អាវុសោ ចាដិកបុត្ត
 សុគតាបដានេសុ ដីវហោ ចេ សុគតាភិវត្តាធិ កុញ្ញមា-
 នោ តថាគតេ អរហន្តេ សម្មាសម្ពុទ្ធេ អាសានេតត្ថំ
 មញ្ញសិ កេ ច ធរេ ចាដិកបុត្តេ កា ច តថាគតាធិ
 អរហន្តាធិ សម្មាសម្ពុទ្ធាធិ អាសានចាតិ ។ យគោ
 ទោ កត្តវេ ជាលិយោ ធារុបន្តិកខ្ពេកសិ វេមិចាមិ
 ឡិបដ្ឋេន ធរេ អសុត្ថិ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ តត្ថា
 អាសនា ចាវេត្ថំ ។ អថ តំ បរិសំ អាត្មា ឯវ-
 ហកេចេសិ បរាគូត្យចោ កោ អចេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ អាយាមិ អាវុសោ អាយាមិ អាវុសោតិ

១ ឧ ធិត្ថ ។ ២ ឧ. ម. ពោលចាតិ។

ពានិកសូត្រ ពាថាដ៏ត្រៀងប្រៀបល្អើយដោយសំណុំទី១៧នៃចក្ខុវិស័យ
 ចចកស៊ីកន្ត្រីចតាំងឲ្យយក្នុងវណ្ណៈផង ស៊ីកន្ត្រីចតាំងឲ្យយ
 ក្នុងទីលានផង ស៊ីសាកសពតាំងឲ្យយ ដែលគេចោលក្នុង
 ព្រៃស្មសានផង បានចម្រើនចម្រើនក្នុងព្រៃដ៏ជាព្រៃស្ងាត់ ក៏
 សម្គាល់ខ្លួនថា អាត្មាអញជាមិករាជ ចចកនោះក៏បន្តិ ថ្ងៃ
 សម្រែកចចកយ៉ាងនោះដែលថា សម្រែកចចកអាត្រក់ដូច
 ម្តេចទៅ ចំណែកខាងសិហនាទេតិដូចម្តេចទៅ ។

(១២) នៃអាវុសោចាដិកបុត្រ អ្នកក៏ដូច្នោះដែរ សេរីទៅក្នុងសុគ-
 តាបទ (ព្រៃសំពៅសាសនាចេសំព្រះសុគត) បរិភោគភោជនជា
 សំណល់គំព្រះសុគត ក៏គាត់នឹងព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុ
 ថា ចាដិកបុត្រអាត្រក់ដូចម្តេចទៅ កាលគាត់ចេសំព្រះតថាគត ជាអរហ-
 ន្តសម្មាសម្ពុដូចម្តេចទៅ ។ ម្នាលកត្តវេ កាលណា ជាលិយៈជាសិស្ស
 ព្យាប្បក្កិះ មិនអាចឲ្យអចេលចាដិកបុត្រ ឃ្លាតចាកអាសនៈនោះបាន
 ដោយពាក្យឧបទានហើយ ។ រឿងត្រឡប់មកវិស្សន្ទនាវិញហើយ
 ប្រាប់យ៉ាងនេះថា កសលោកដ៏ចម្រើន អចេលចាដិកបុត្រចាដីយហើយ
 គ្រាន់តែនិយាយថា នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ នៃអាវុសោ ខ្ញុំនឹងទៅ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ បាសិកវគ្គ

វត្តា តត្ថេវ សំសច្ចតិ ន សក្កោតិ អាសនាបិ
 វុដ្ឋាតុន្តិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កត្តេ តំ បរិសំ ឯត-
 ណេវំ អកត្វោ ចោ អាវុសោ អចេលោ ចាដិក-
 បុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ តំ ចិត្តំ អប្បហាយ
 តំ ធិដ្ឋំ អប្បដិណ្ឌិស្សន្តិកា មម សម្មាសម្ពាសំ អាតម្មំ
 សចេយ្យស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ វាចំ អប្បហាយ តំ
 ចិត្តំ អប្បហាយ តំ ធិដ្ឋំ អប្បដិណ្ឌិស្សន្តិកា សម-
 ណស្ស តោតមស្ស សម្មាសម្ពាសំ កឡេយ្យន្តិ មុទ្ធាបិ
 តស្ស វិបតេយ្យតិ សចេតាយស្សន្តាចំ លិច្ឆវីចំ ឯវ-
 មស្ស មយំ អចេលំ ចាដិកបុត្តំ យាហិ(១) វត្ត-
 តាហិ កន្លិកា តោយុត្តេហិ អាវិញ្ញេយ្យមាតិ តា វត្តា
 ធិដ្ឋេវ(២) ចាដិកបុត្តោ វា អកត្វោ បន អចេលោ
 ចាដិកបុត្តោ តំ វាចំ អប្បហាយ ។ បេ ។
 មម សម្មាសម្ពាសំ អាតម្មំ សចេយ្យស្ស ឯវមស្ស អហន្តំ
 វាចំ អប្បហាយ ។ បេ ។ សមណស្ស តោតមស្ស
 សម្មាសម្ពាសំ កឡេយ្យន្តិ មុទ្ធាបិ តស្ស វិបតេយ្យតិ ។

១. ឧ. យាហិ ១ វិស្សាហិ ។ ២. ឧ. ឡេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាសិកវគ្គ

ដូច្នេះហើយ ក៏អង្គុយជ្រប់ នៅក្រុងកន្លែងនោះដែរដែល មិនអាចក្រោក
 អំពីភាសនៈបានឡើយ ។ ខ្ញាលកត្តវៈ កាលបើជាលិយៈនិយាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ គាត់គេ បាននិយាយនឹងបរិសទ្ធពានៈយ៉ាងនេះថា នៃអាវុសោ
 ពាំងឡាយ អចេលបាដិកបុត្រ មើលលះបង់វាចានោះ មើលលះបង់ចិត្ត
 នោះ មើលលះបង់វិជ្ជានោះចេញវេ មិនគួរនឹងមកកាន់ចំពោះមុខគាត់គេ
 បានឡើយ បើប្រសិនបើអចេលបាដិកបុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា
 ភាគាអញមើលលះបង់វាចានោះ មើលលះបង់ចិត្តនោះ មើលលះបង់វិជ្ជានោះ
 ចេញ ហើយគប្បីទៅកាន់ចំពោះព្រះកត្ត ទៃព្រះសមណៈនាគមដូច្នេះ
 ក្បាលអចេលបាដិកបុត្រនោះ មុនជាងនឹងធ្លាក់ចុះមិនខាន ពោះបីពួកល្អវី
 ដ៏មានអាយុតិរច្ឆា យ៉ាងនេះថា យើងត្រូវចង់ឱ្យអចេលបាដិកបុត្រដោយ
 ឡែត្រឡា ហើយបង្ខំសមគោរពគោប្រើនឹងមដូច្នេះ ឡែត្រឡាវាង
 នោះនឹងដាច់ ឬខូចបាដិកបុត្រឯងនឹងដាច់ ឯអចេលបាដិកបុត្រមើលលះ
 បង់វាចានោះ មិនគួរ ។ បេ ។ នឹងមកកាន់ចំពោះមុខគាត់គេបានឡើយ
 ពោះបីអចេលបាដិកបុត្រនោះ កាន់ចិត្តយ៉ាងនេះថា អញ មើលលះបង់
 វាចានោះ ។ បេ ។ ហើយគប្បីទៅកាន់ចំពោះព្រះកត្ត ព្រះសម-
 ណៈនាគមដូច្នេះ ក្បាលអចេលបាដិកបុត្រនោះ នឹងធ្លាក់ចុះមិនខាន ។

អថទ្វាបា(១) កត្តវំ តំ បរិសំ ធម្មិយា តតថាយ
 សន្តស្សសី សមាធិបេសី សមុត្តេជេសី សម្បហំ-
 សេសី តំ បរិសំ ធម្មិយា តតថាយ សន្តស្សត្វា
 សមាធិបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា មហា-
 ធនុនា មោត្តំ ករិត្វា ធនុកសីតិចារាសហស្សនិ
 មហាវិទុត្តា ឧទ្ធពិត្វា តេជោនាតុំ សមាបដ្ឋិត្វា សត្ត-
 កាលំ វេហាសំ អត្តកុត្វា អត្តំ សត្តតាលំមិ អត្ថី(២)
 អភិធម្មិធម្មិ ជលិត្វា ធូមាយិត្វា(៣) មហាវេន ក្វដា-
 ការសាលាយំ បច្ចុដ្ឋាសី ។ អថទោ កត្តវំ សុ-
 ធនុត្តេ លិច្ឆិបុត្តេ យេនាហំ តេនុបសន្តមិ ឧប-
 សន្តមិត្វា មំ អភិវេនត្វា ឯកមន្តំ ធិសីនិ ។
 ឯកមន្តំ ធិសីន្តំ ទោ អហំ កត្តវំ សុធនុត្តំ
 លិច្ឆិបុត្តំ ឯកនវេនំ តំ តី មញ្ញាសី សុធនុត្ត
 យថេវ តេ អហំ អនេលំ ចាដិកបុត្តំ អារត្ត
 ក្សាតាសី តថេវ តំ វិចារកំ យោ អញ្ញាថាតិ(៤) ។

១ ឧ. អថ ទោហំ ។ ២ ឧ. អត្ថំ ។ ៣ ឧ. ជាលេខា ធូមាយិត្វា ។
 ៤. បដ្ឋុលីត្វា . . . ។ ៥ ឧ. តំ វិចារកំ អញ្ញាថា ភតិ ។

ម្នាលកត្តវៈ, លំដាប់នោះគឺជាគត បានញ្ញាតិចរិសទ្ធិនោះឲ្យឃើញច្បាស់
 ឲ្យកាន់យក ឲ្យរាចរហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា លុះញ្ញាតិចរិសទ្ធិ
 នោះឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យរាចរហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថា
 ហើយ ក៏ធ្វើឲ្យរួចចាកចំណងចំ ហើយស្រង់សត្វទាំង ៨ ឃ្លឹង ៤ ពាន់ពាក
 អន្ធនិច្ចំ (ឧយៈទាំង ៤) រួចហើយចូលតេជោនាតុំ ហោះទៅកាន់វេហាសំ
 កម្ពស់ប្រមាណ ៧ ដើមខ្លោត ទាំងបានធម្មិកភ្លើង៧១ កម្ពស់ប្រមាណ៧
 ដើមខ្លោតឲ្យភ្លើងខ្លាល ចេញញ័រផ្សំ មកប្រាកដ ភ្លើងភ្លាមសាលា
 នាមហោរីន ។ ម្នាលកត្តវៈ គ្រាន់នេះឯង សុខក្នុងលិច្ឆិបុត្របានចូល
 មករកគឺជាគត លុះចូលមកដល់ហើយក៏ថ្វាយចង្ហែកថាគត រួចគង្គិយក្នុងវិ
 សមគ្គ ។ ម្នាលកត្តវៈ កាលសុខក្នុងលិច្ឆិបុត្រអង្គិយក្នុងវិសមគ្គហើយ
 គឺជាគតបានស្តាយឃើញនេះថា ម្នាលសុខកត្តវៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថា
 ដូចម្តេច គឺជាគតបានប្រាសឲ្យក្សានរណ៍ ខ្ញុំអរចលបាដិកបុត្រ ប្រាថ្នាក
 យ៉ាងណា ផលវិបាកនោះកើតដូច្នោះមែន មិនបានទៅដល់វិញទេ។

យថា មេ កន្តេ កកក អាចលំ ជាដីតបុត្តំ អាវត្ត
 ព្យាកាសិ តថា តំ វិចាតំ ធា អញ្ញាជាតិ ។ តំ
 តី មញ្ញាសិ សុទក្ខត្ត យធំ ឯវំ សន្តេ កកក វា
 ហោតិ ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ អកតតំ
 កតិ ។ អន្តា ទោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ កកក ហោតិ
 ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ ធា អកតតត្ថិ ។
 ឯវំមិ ទោ មំ ភំ មោយបុរិស ឧត្តរិមនុស្សធម្មា
 ឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ កកកត្ថំ ឯវំ វនេសិ ធម៌ បទ
 មេ កន្តេ កកក ឧត្តរិមនុស្សធម្មា ឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ
 កកកតតិ ។ បស្ស មោយបុរិស យាវត្ថា តេ ឥន្ទំ
 អបរទ្ធត្ថិ ។ ឯវំមិ ទោ កត្តំ សុទក្ខត្ត លិច្ឆិវិបុត្តា
 មយា វុទ្ធមាធា អបត្តាមេ ឥមស្មា ធម្មវិទយា
 យថា តំ អាចាយិកោ ធរាយិកោ ។

សុទក្ខត្តលិច្ឆិវិបុត្តា ឆ្លើយថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគច្រើន
 ប្រាច្ចត្យាករណ៍នូវអរិយបទដ៏បុគ្គ ប្រាប់ខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងណា ដែលវិបា-
 កនាភក្តិភិក្ខុបង្ហាត់មែន មិនមែនទៅជាដទៃវិញទេ ។ គឺជាគតស្មារថា
 ម្ចាស់សុទក្ខត្តៈ អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាង
 នេះមានហើយ តើគឺជាគត ឈ្មោះថាបាទធ្វើឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រ-
 សើក្រៃលែង ជាធម៌មេរបស់មនុស្ស ឬមិនបាទធ្វើទេ ។ សុទក្ខត្តលិច្ឆិ-
 វិបុត្តឆ្លើយតបថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ
 ឈ្មោះថាព្រះអង្គបាទធ្វើ ខ្ញុំឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើក្រៃលែង
 ជាធម៌មេរបស់មនុស្សពិតមែនហើយ មិនមែនថាព្រះអង្គមិនបាទធ្វើទេ ។
 គឺជាគតតបថា ម្ចាស់មោយបុរិស កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះហើយ អ្នក
 នៅកែងយាយនឹងគឺជាគត ដែលជាអ្នកធ្វើឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើរ
 ក្រៃលែង ជាធម៌មេរបស់មនុស្ស យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះ
 មានព្រះភាគ មិនធ្វើឥន្ទ្រិយ្យាដិហារិយំ ជាធម៌ដ៏ច្រសើក្រៃលែងជាធម៌
 របស់មនុស្ស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គៈ ។ គឺជាគតកាលថា ម្ចាស់មោយបុរិស
 អ្នកច្នៃមើលចុះ តំរិះនេះ ជាសេចក្តីខុសរបស់អ្នក ។ ម្ចាស់កត្តៈ ឯសុទក្ខ-
 ត្តលិច្ឆិវិបុត្ត កាលដែលគឺជាគតស្តីឱ្យយ៉ាងនេះហើយ គឺគេចចេញចាក
 ធម៌ន័យនេះ ដូចជាសត្វដែលទៅកើតក្នុងអាយុ ឬទៅកើតក្នុងនរក ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិការវគ្គោ

អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេជាតិ ។ តេ បយា បុដ្ឋា ន សំនាយន្តិ
 អសំនាយន្តា មមាញាវ បដិបុច្ឆន្តិ តេសាហំ បុដ្ឋា
 ព្យាគរោមិ ហោតិ ទោ សោ អាវុសោ សមយោ យំ
 កតាចិ កាហាចិ ជ័យស្ស អន្ទនោ អន្ទយេន អយំ
 លោកោ សំវដ្តតិ សំវដ្តនាទេ លោកេ យេកុយ្យេន
 សត្តា អាភស្សាសំវត្តចិកា ហោន្តិ តេ តត្ថ ហោន្តិ
 មនោមយា បីតិកត្តា សយំបកា អន្តលិក្ខនក
 សុកដ្ឋាយិនោ មិវ ជ័យមទ្ធានំ តិដ្ឋន្តិ ។ ហោតិ ទោ
 សោ អាវុសោ សមយោ យំ កតាចិ កាហាចិ
 ជ័យស្ស អន្ទនោ អន្ទយេន អយំ លោកោ វិវដ្តតិ
 វិវដ្តនាទេ លោកេ សុញ្ញំ ព្រហ្មវិមាទំ ទាតុកវតិ អថ
 អញ្ញតរេ សត្តោ អាយុក្ខយា វា បុញ្ញក្ខយា វា
 អាភស្សាភាយា ចវិញ សុញ្ញំ ព្រហ្មវិមាទំ វុបបដ្ឋតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិការវគ្គោ

ហើយ តើមានប្រការថ្លៃថ្លៃខ្លះ ។ សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ
 លុះតែជាឆតស្សហើយ ក៏គេធ្វើយ៉ាងម៉េច កាលបើធ្វើយ៉ាងម៉េច
 ហើយ រឹចត្រឡប់ស្រមកតាមឆតវិញ លុះសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 នោះ ស្រេចជាឆតហើយ ចង់ឆតក៏ព្យាបាល ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 មានសម័យដែលលោកនេះវិនាសទៅម្តង ។ ដោយកន្លងកាលយូរទៅពុំ
 ខាន កាលដែលលោកវិនាសទៅ ពួកសត្វ ច្រើនទៅកើតក្នុងអាកាស
 ព្រហ្ម ពួកសត្វដែលទៅកើតក្នុងអាកាសព្រហ្មនោះ ជាសត្វកើតដោយ
 ឈានចិត្ត មានចិត្តជាសហរ មានស្មិត្តិយ៍ខ្លះឯង គ្រាន់ទៅក្នុង
 អាកាសប៉ុន្មាន បំពេញក្នុងទីដ៏ល្អ កាន់នៅក្នុងកាលយូរអែន្លឹង(១) ។ ម្ចាស់
 អាវុសោ ទាំងឡាយ មានសម័យដែលត្រូវលោកនេះកើតឡើងវិញម្តង ។
 ដោយកន្លង កាលយូរទៅពុំខាន កាលដែលលោកនេះ កើតឡើង
 វិញនោះព្រហ្ម ដែលសូទ្យស្ងាត់គ្នាសត្វ ក៏កើតឡើងប្រាកដ គ្រានោះឯង
 មានសត្វម្នាក់ ច្បាចចាកពួកអាកាសព្រហ្ម ព្រោះអស់ឆាយ ឬអស់ចុល្យា
 ហើយទៅកើតក្នុងវិមាទនៃព្រហ្មដែលសូទ្យស្ងាត់ (នោះ) លុះសត្វនោះ

• ពួកព្រហ្មជាសត្វវិស្វតា មានសេចក្តីពន្យល់ថា គស់ ៧ កល្បរវាងច្រើន ។

បាធិកសូត្រ មហាប្រាហ្មជិកថា

សោ តត្ថ ហោតិ មនោមយា បីតិកត្តា សយំបកា
 អន្តលិក្ខមរោ សុកដ្ឋាយី ចិវំ ធីយមទ្វាធំ តិដ្ឋតិ
 តស្ស តត្ថ ឯតតស្ស ធីយេត្តំ ធីវុសិតត្តា អនភិរតិ
 បរិតស្សនា ឧបបដ្ឋន្តិ អហោ វត អញ្ញេចិ សត្តា វត្ថុត្ថំ
 អាតច្នៃយុវន្តិ ។ អដោ អញ្ញេចិ សត្តា អាយុត្តយា
 វា មុញ្ញត្តយា វា អាតស្សរត្តយា ចរិត្តា សុញ្ញំ
 ព្រហ្មវិហាធំ ឧបបដ្ឋន្តិ តស្ស សត្តស្ស សហព្យតំ
 តេចិ តត្ថ ហោតិ មនោមយា បីតិកត្តា សយំបកា
 អន្តលិក្ខមរោ សុកដ្ឋាយិទោ ចិវំ ធីយមទ្វាធំ តិដ្ឋន្តិ ។
 តត្រាវុសោ យោ សោ សត្តា បឋមំ ឧបបដ្ឋោ តស្ស
 ឯវំ ហោតិ អហមស្មំ ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិក្ខ អនតិ-
 ក្ខតិ អញ្ញនត្តនសោ វសវន្តិ វស្សរោ តត្តា ធីម្ពតា(១)

១ វ. ធីម្ពតា ។

បាធិកសូត្រ កោលដំពីមហាប្រាហ្មជិកថា

បានទៅកើតក្នុងវិហារនោះ ក៏ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មានបីតិជាតា-
 ហារ មានស្ម័គ្រដោយខ្លួនឯង គ្រាច់ទៅក្នុងអាតាសបាន បិកនៅក្នុងវិជ្ជា
 ល្អ ភាន់នៅអស់កាលយូរអង្វែង(១) សត្វម្នាក់នោះ ដែលទៅកើតក្នុង
 វិហារនោះតែម្នាក់ឯង នៅអស់កាលយូរអង្វែងទៅ ក៏មានសេចក្តីប្រាថ្នា
 សេចក្តីអន្ទះអង្វែងដោយគណ្តា កើតឡើងដូច្នេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យបាន
 ពួកសត្វដទៃ មកកាន់អក្ខរភាពជាព្រហ្មនិរទេស ។ លំដាប់នោះឯង ពួក
 សត្វដទៃ ច្រកចាកពួកភាគសូត្រព្រហ្ម ព្រោះអស់កាយបុណ្យ ហើយមក
 កើតក្នុងព្រហ្មវិហារដែលសូត្រ ជាមួយនឹងសត្វនាវិជ្ជា ឯសត្វវិនិច្ឆ័យ
 លុះកើតក្នុងព្រហ្មវិហារនោះហើយ ក៏ជាសត្វកើតដោយឈានចិត្ត មាន
 បីតិជាតាហារ មានស្ម័គ្រដោយខ្លួនឯង គ្រាច់ទៅក្នុងអាតាសបាន បិកនៅ
 ក្នុងវិជ្ជាល្អ ភាន់នៅអស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់កាវុសោបានឮឃើញ
 ចណ្តាសត្វទាំងនោះ សត្វណាបានទៅកើតជាជំពូក សត្វនោះ ក៏មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាព្រហ្ម ជាមហាព្រហ្ម គ្រប
 សន្តត់នូវសត្វឯទៀត ។ បាន សត្វឯទៀត ។ មិនអាចគ្របសន្តត់ លើ
 អាត្មាអញបានឡើយ អាត្មាអញជាអ្នកឃើញហេតុសត្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើ
 ជនទាំងពួងឲ្យលុះក្នុងគំណាចខ្លួន ជាធំ (ក្នុងលោក) ជាអ្នកសាងលោក

១ ក្នុងព្រហ្មជាយស្តវិស្វតា មានសេចក្តីពន្យល់ថាបីតិកត្តាសំខាន់ ១ ព.ប្ប ឬកន្លះព.ប្ប ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បារិវាទ

សេដ្ឋោ សដ្ឋិតា^(១) វសី ចិត្តា ក្ខតកល្យាណំ មយា
 វមេ សត្តា និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ មមញ្ញំ^(២)
 បុព្វេ ឯតទេហាសិ អហោ វត អញ្ញេយិ សត្តា វត្ថុតំ
 អាតច្នៃយុន្តិ វតិ មមញ្ញំ^(៣) មនោបណិធិ វមេ
 ច សត្តា វត្ថុតំ អាតតាតិ ។ យេមិ តេ សត្តា
 មជ្ជា ឧបមជ្ជា តេសំមិ ឯវំ ហោតិ អយំ ទោ កវំ
 ព្រហ្មា មហាព្រហ្មា អភិក្ខុ អនកិក្ខុតោ អញ្ញធម្មុទសោ
 វសវត្ថុ វស្សរោ កត្តា និម្មិតា សេដ្ឋោ សដ្ឋិតា វសី
 ចិត្តា ក្ខតកល្យាណំ វមិធា មយំ ហោតា ត្រហ្មុបា
 និម្មិតា ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ វមញ្ញំ^(៤) មយំ
 អន្ធសាម បមមំ^(៥) ឧបមជ្ជំ មយំ បទម្ហា មជ្ជា
 ឧបមជ្ជាតិ ។ តត្រាវុសោ យោ សោ សាត្តា បមមំ
 ឧបមជ្ជោ សោ មីហាយុតតរោ ច ហោតិ

១ សព្វីតា ។ ២ ទ. មមិ ហិ ។ ៣ ទ. មម ច ។ ៤ ទ. វមិ ហិ ។ ៥ ទ. ធន
 បមមំ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បារិវាទ

ភាគវែងលោក ជាធម្មវិនិច្ឆ័យសត្វលោក ជាអ្នកចាត់ចែង^(១) លោក ជាអ្នក
 ស្ងាត់ជំនាញ ជាចំការរបស់ពួកកូនចិន័កព្យៈ^(២) សត្វទាំងនេះ សុទ្ធតែអាត្មា
 អញ្ជាត់វែងហើយ ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថាអាត្មាអញ
 មានតំនក្នុងកាលពីដើមមកដូច្នេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យបានពួកសត្វឯទៀត
 មកកាន់អត្តភាពជាព្រហ្មនេះផង ពួកសត្វទាំងនេះមកកាន់អត្តភាពជាព្រហ្ម
 ត្រូវតាមសេចក្តីប្រាថ្នា ចេសអាត្មាអញដូច្នោះឯង ។ ពួកសត្វទាំងឡាយ
 ណា ដែលមកតែងជាខាងក្រោយ សត្វទាំងនោះក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ
 យ៉ាងនេះថា ព្រហ្មដ៏ធំម្រើននេះ ជាមហាព្រហ្ម គ្របសង្កត់នូវសត្វឯទៀត
 បាន សត្វឯទៀត ។ មិនអាចគ្របសង្កត់រំលឹបាន ជាអ្នកឃើញហេតុសត្វ
 គ្រប់ ជាអ្នកធ្វើដំនើរទាំងឡាយលុះទៅក្នុងវិសាលភាព ជាវស្សៈក្នុងលោក
 ជាអ្នកសាងលោក ភាគវែងលោក ជាធម្មវិនិច្ឆ័យសត្វលោក ជាអ្នកចាត់
 ចែងលោក ជាអ្នកស្ងាត់ជំនាញ ជាចំការនៃពួកកូនចិន័កព្យៈ យើងទាំង
 ឡាយ គឺព្រហ្មដ៏ធំម្រើននេះឯង បានភាគវែងហើយ ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ព្រោះថាយើងបានឃើញព្រហ្មនេះ មកភ័ក្ត្រ
 ចំនេះមុន ចំណែកយើងមកតែងខាងក្រោយទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ចណ្ណា
 សត្វទាំងនោះ សត្វណាបានរើកើតមុនគេ សត្វនោះឯងមានអាយុវែង

១ ជាអ្នកចែងលែងសត្វលោក ឲ្យឈ្មោះថាស្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុខៈ ជាដើម ។
 ២ សត្វដែលប្រសូត្រចេញមកហើយ ហៅថា កូន សត្វដែលទៅក្នុងស្រោមស៊ុត ឬទៅក្នុងភ្នែង
 ហៅថា កព្យៈ ។

ធម៌កសុត្ត មហាប្រញាទិកថា

វិស្ណុវន្តតរោ ច មហេសត្ថុតរោ ច ។ យេ បទ តេ
 សត្តា បច្ឆា ឧបបច្ឆា តេ អប្បយុគតរោ ច
 ហោត្តិ ធុត្ថវន្តតរោ ច អប្បយុគតរោ ច ។ ម៉ាច់
 ទោ បនេតំ អារុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតរោ សត្តោ តម្លា
 កាយា ចវិជ្ជា វត្ថុតំ អាត្មតិ វត្ថុតំ អាត្មតោ ស-
 មាធ�ោ អតារស្មា អនកាវិយំ បព្វជនិ អតារស្មា អន-
 កាវិយំ បព្វជិតោ សមាធ�ោ អាតម្បមន្ទាយ បបាទ-
 មន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ សម្មាម-
 នសីការមន្ទាយ តថាវូបំ វេតោសមាទិ ធុសតិ យ-
 ថាសមាហិតេ ធិត្តេ តំ បុរោជិកសំ អនុស្សាតិ តតោ
 ចរំ ធានុស្សាតិ ។ សោ វិវាមា យោ ទោ សោ កវ
 ព្រញា មហាព្រញា អភិក្ខ អនភិក្ខតោ អញ្ញនត្ថនសោ

ធម៌កសុត្ត ពោលអំពីមហាប្រញាទិកថា

ជាតិរតន៍ មានសម្បុរល្អជាតិរតន៍ មានសក្តិធំជាតិរតន៍ ។ ចំណែក
 ខាងពួកសត្វលោក ដែលទៅកើតជាតិក្រោយគេ ពួកសត្វនោះ មានអាយុ
 ក៏រឹងជាតិរតន៍ មានសម្បុររឹងជាតិរតន៍ មានសក្តិធំជាតិរតន៍ ។
 ម្ចាស់អារុសោចំណង់ ហេតុនេះ តែងមានជាប្រាកដ ត្រង់ជាសត្វលោក
 មួយ ច្បុកចាកពួកព្រហ្មនោះ មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះបាន
 មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួស
 លុះបានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្នួសហើយ ក៏អស្រ័យខ្លួនព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកំដៅកំលើស អស្រ័យខ្លួនព្យាយាម ជាគ្រឿងកម្តៅមាំ
 អស្រ័យខ្លួនព្យាយាម ជាគ្រឿងច្រកបរឿយៗ អស្រ័យខ្លួនសេចក្តីមិន
 ធ្វេសច្រហែស អស្រ័យខ្លួនការយកចិត្តទុកដាក់ល្អ ក៏បានចេតោសមាទិ
 តាមថែវខែចិត្តរមៀលព្រះយោគី ដែលគាំទីនៅថ្នាំប៉ន្ទូន ដោយសមាទិ
 ហើយលើក ខ្លួនខ្លួនដែលសត្វអស្រ័យទៅហើយ ក្នុងកាលមុននោះ កំណត់
 ត្រឹមតែអត្តភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចរលឹកឃើញ ខ្លួនខ្លួនសត្វ
 អំពីនោះបានឡើយ ។ សត្វនោះឯង ឱយាយយ៉ាងនេះជា ព្រហ្មដ៏ចម្រើន
 ណា ជាមហាព្រហ្ម គ្របសង្កត់ខ្លួនសត្វឯទៀត ។ សត្វឯទៀត ។ មិន
 អាចគ្របសង្កត់រលឹកបាន ជាអ្នក ឃើញខ្លួនហេតុសត្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជំន

វសវត្ថុំ វស្សវេ កត្តា និម្មិតា សេដ្ឋា សដ្ឋិតា វសិ
 ចិតា ភូតកត្យាធំ ។ យេន មយំ ភោតា ព្រហ្មតា
 និម្មិតា សោ និទ្វា ធុរោ សស្សតោ ធិយាយុកោ
 អវិបរណាមទេម្មា សស្សតិសមំ គនេវ វស្សតិ ។ យេ
 មន មយំ អហុញ្ញំ តេន ភោតា ព្រហ្មតា និម្មិតា តេ
 មយំ អនិច្ចា អធុរា អសស្សតា(១) អប្បាយុកា ចរទ-
 ម្មា វត្ថុត្ថំ អាតតាតិ ។ ឯវិវិហិតតំ ភោ(២) កុត្តេ
 អាយស្មន្តោ វស្សកុត្ថំ ព្រហ្មកុត្ថំ អាចរិយតំ
 អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេថាតិ ។ តេ ឯវាមាហំសុ ឯវំ ទោ ទោ
 អកុសោ តោតម សុតំ យេវេវាយស្មា តោតមោ
 អាហាតិ ។ អត្តញ្ញញ្ញាហំ កត្តវ បដិធានមិ ។ សន្និក្ខំ ។
 យេនភិជាធំ តថាគតោ ទោ អនយំ អាបដ្ឋតិ ។

១ ១. កសស្សតាតិ ២ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. តោ ។

ពំនិព្វនិឲ្យលុះត្រង់អំណាចទូទ ជាវស្សវេគុនិលោក ជាអ្នកសានិលោក
 ភាគតែនិលោក ជាចម្បងជាវិសក្ខរលោក ជាអ្នកចាត់ចែងនិលោក ជា
 អ្នកស្តាប់ដំណាញ់ ជាបំណាច់ស្តាប់ត្រង់និមិត្តព្យះ ។ ព្រហ្មដ៏ចម្រើនណា
 ជាអ្នកភាគតែនិឲ្យយើងពំនិឲ្យយ ព្រហ្មនោះឯងជាអ្នកទៀងទាត់ មក-
 ថេរ មានកាយវៃនី មានសេចក្តីមិនប្រែប្រួលជាធម្មតា តែនិមិត្តនៅដូច
 ជាសស្សតែ យ៉ាងនោះឯង ។ ចំណែកយើងពំនិឲ្យយណា ដែល
 ព្រហ្មដ៏ចម្រើននោះ បានភាគតែនិហើយ យើងពំនិឲ្យយនោះ ជាអ្នក
 មិនទៀងទាត់មកថេរនេះ មានកាយវ្យំ មានកិរិយាច្បុកជាធម្មតា ទើប
 បានមកកាន់អត្តភាពជាធម្មស្សនេះ ។ ភថាគត សួរសមណក្រាហ្មណ៍
 ពំនិនោះថា ខ្មាលអ្នកមានកាយដ៏ចម្រើនពំនិឲ្យយ អ្នកពំនិឲ្យយ
 ចញ្ញត្តិឲ្យច្បាប់ទម្លាប់ ជាអាចរិយភព ដែលព្រះស្ស ភាគតែនិហើយ
 ព្រះព្រហ្មភាគតែនិហើយ មានច្រកាយើងនេះឬ ។ ពួកសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ពំនិនោះ បានឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា ខែអាត្មាសារគាតម
 ព្រះភាគមមានកាយ ពោលយ៉ាងណា យើងពំនិឲ្យយក៏បានពួមក
 យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្មាលកត្តវៈ ភថាគត ដឹងច្បាស់នូវច្បាប់ទម្លាប់ផង ។
 សេចក្តីបំប្លែង ។ កាលដែលភថាគត បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីលក់
 ខែកិលេសហើយ ក៏មិនផល់នូវសេចក្តីវិចារហ្វឹយ ។

ពន្លឺស្រព ទិដ្ឋភាពសិរី ទេវ ឧត្តមបាណ្ឌវ

[១២] សង្ខ កត្ត ឯកេ សមណប្រាហ្មណ៍
 ទិដ្ឋាបនោសិតំ^(១) អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេជ្ជំ
 ក្បហំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វនាមិ សុច្ចំ តិរ តុម្ពេ
 អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋាបនោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ
 បញ្ញាបេជ្ជានិ ។ តេ ច មេ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ^(២)
 បដិដាធន្តំ ក្បហំ ឯវំ វនាមិ កថាវិហិតតំ បទ^(៣)
 តុម្ពេ អាយស្មន្តោ ទិដ្ឋាបនោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ
 បញ្ញាបេជ្ជានិ ។ តេ មយោ បុដ្ឋា ន សំចាយន្តំ
 អសំចាយន្តា មមំយេវ^(៤) បដិបុច្ឆន្តំ តេសាលំ បុដ្ឋា
 ក្បករោមិ សន្តាវុសោ ទិដ្ឋាបនោសិតា នាម នេវ
 តេ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហរន្តំ
 តេសំ អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហរ-

១. ៥. ទិដ្ឋចុលំ ។ ២. ៥. អាមាតិ ។ ៣. ៥. តេ បទ ។ ៤. ៥. មេញ្ច ។

ពន្លឺស្រព ពួកទេវតាឈ្មោះទិដ្ឋាបនោសិតំនិងការបញ្ញត្តិច្បាប់

[១២] ឆ្មារកត្តៈ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តិច្បាប់
 ចម្បាប់ជាភាចរិយក៍ មានទេវតាឈ្មោះទិដ្ឋាបនោសិតាជាមូល (អ្នកវិនាស
 ខ្លួនប្រាវល្យង) ភវកក ក៏ចូលទៅកេត្តកសមណប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះ
 ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ឲ្យអ្នកមានកាយព័ន្ធច្បាប់ បានរុញពួកអ្នក
 បញ្ញត្តិច្បាប់ចម្បាប់ ជាភាចរិយក៍ មានទេវតាឈ្មោះទិដ្ឋាបនោសិតា
 ជាមូលពិតមែនឬ ។ សមណប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះ លុះភវកសួរយ៉ាងនេះ
 ហើយក៏ប្រាប់ថាព្រះគុណា ព្រះអង្គដូច្នេះ ទើបភវក សួរសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះទៀតយ៉ាងនេះថា ឲ្យអ្នកមានកាយព័ន្ធច្បាប់ ឬ
 អ្នកព័ន្ធច្បាប់បញ្ញត្តិច្បាប់ចម្បាប់ ជាភាចរិយក៍ មានទេវតាឈ្មោះ
 ទិដ្ឋាបនោសិតាជាមូល តើមានច្រកថ្លៃចម្លើយ ។ សមណប្រាហ្មណ៍
 ព័ន្ធនោះ លុះភវក សួរហើយក៏ឆ្លើយទំនួច កាលបើឆ្លើយទំនួចក៏
 ត្រូវសួរមកជាតកវិញ លុះសមណប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះ សួរភវក
 ហើយ ភវកក៏ព្យាករថា ឆ្មារកាវុសោព័ន្ធច្បាប់ មានពួកទេវតាឈ្មោះ
 ទិដ្ឋាបនោសិតា ទេវតាព័ន្ធនោះជាអ្នកទូលំទូលាយក្នុងសេចក្តីក្រេកកា ក្នុង
 ការសើចសប្បាយនឹងវិល្យងជាធម្មតា ហួសវេលា កាលទេវតាព័ន្ធនោះ
 កំពុងតែទូលំទូលាយ ក្នុងសេចក្តីក្រេកកា ក្នុងការសើចសប្បាយនឹងវិល្យង

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

រតំ សតិ សម្មាសម្ពាសិតំ សតិយា សង្ខារាសាយ(១) តេ
 ទេវា តត្ថា កាយា ចរុត្តិ ។ ហំ ឯ ទោ បទេតំ
 អនុសោ វិជ្ជតំ យំ អញ្ញាតរោ សត្តោ តត្ថា កាយា
 ចរិត្វា ឥត្តតំ អាកត្តតិ ឥត្តតំ អាកតោ សមាទោ
 អតារស្មា អនតារិយំ បព្វជិតំ អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិតោ សមាទោ អតប្បមទ្វាយ បធានមទ្វាយ
 អនុយោគមទ្វាយ អប្បមាទមទ្វាយ សម្មាមនសិការ-
 មទ្វាយ តថាវរុំ ទេតោសមាទី ធុសតិ យថាសមា-
 ហិតេ ចិត្តេ តំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាវតិ ឧតោ
 បរំ នានុស្សាវតិ ។ សោ ឯវមាហា យេ ទោ
 តេ ភោត្តោ ទេវា ឯ ទិដ្ឋាបទោសិកា តេ ឯ
 អតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបន្នា វិហារន្តិ តេសំ
 នាតិវេលំ ហស្សទិដ្ឋាវតិធម្មសមាបន្នា វិហារតំ

១. វ. ប. សម្ពោសា ។

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយ បាដិកវគ្គ

ជាធម្មតា ហួសវេលាហើយ សតិកិច្ចចៅត្រូវនិវេត (ទានបរិភោគភាហារ)
 កាលបើសតិកិច្ចចៅត្រូវនិវេតហើយ ទៅតាមទីនោះ ក៏ច្បុកចាតកាយនោះមក ។
 ខ្លួនអនុសោ តាំងឡើយ ហេតុនោះវេទនាប្រាកដ ត្រង់ថា សត្វណា
 មួយ ច្បុកចាតកាយនោះ បានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះបាន
 មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស
 លុះបានចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសហើយ ក៏ស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណម
 ជាគ្រឿងដុតកម្ដៅ (កិលេស) ស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណម ជាគ្រឿងក្អកក្អម
 ស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណម ជាគ្រឿងច្រកច ក៏ស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណមសក្ដិមិនធ្ងន់
 ច្រវែលស ស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណមធ្ងន់ក្នុងចិត្តជាយល្អ ក៏បានខ្វះខាតសមាធិ
 តាមវេលាខ្វះខាតស្រព្វនេះ ដែលតាំងនៅឆ្ងល់ខ្លួន ដោយសមាធិ
 ហើយរលឹកឃើញខ្វះខាត ដែលសត្វស្រ្តីយន្តវិញ្ញាណមក្នុងកាលមុននោះ
 កំណត់ត្រឹមតែអត្តភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចរលឹកឃើញខ្វះខាត
 ហួសអំពីនោះទៅបានឡើយ ។ សត្វនោះឯងនិយាយយ៉ាងនេះថា ទៅតា
 មទីនោះដើម្បីប្រើនណា មិនមែនឈ្នោះទិដ្ឋាបទោសិកា ទៅតាមទីនោះ
 ជាអ្នកមិនខ្វល់ខ្វាយ ក្នុងសក្ដិព្រឹក្សា ក្នុងការស៊ីចសប្បាយនឹងវិល្លាស
 ជាធម្មតាហួសវេលាឡើយ កាលដែលទៅតាមទីនោះ មិនខ្វល់ខ្វាយក្នុង
 សក្ដិព្រឹក្សា ក្នុងការស៊ីចសប្បាយនឹងវិល្លាស ជាធម្មតាហួសវេលាទៅ

បាធិស្ឋត្ត ទិវាចរោសិតា ទេវំ អនុញ្ញាប្បញ្ញតិ

សតិ ន^(១) សម្មស្សតិ សតិយា អសង្ខេសាយ តេ
 ទេវំ តុម្ហា កាយា ន ចរន្តិ ធិត្វា ចុតា សស្សតា
 ធិយាយុតា^(២) អវិចារណា បទដ្ឋា សស្សតិសមំ តថេវ
 វស្សន្តិ ។ យេ បទ មយំ អហុម្ហា ទិវាចរោសិតា
 តេ មយំ អតិវេលំ ហស្សទិវ្ហាវតិធម្មសមាបដ្ឋា វិហរិម្ហា
 តេសង្ខា អតិវេលំ ហស្សទិវ្ហាវតិធម្មសមាបដ្ឋានំ
 វិហារំ សតិ សម្មស្សតិ សតិយា សង្ខេសាយ
 តេ^(៣) មយំ តុម្ហា កាយា ចុតា អធិត្វា អចុតា
 អសស្សតា អប្បយុតា ចរន្តិធម្មា ឥត្តត្ថំ អាគតា-
 តិ ។ ឯវិវិហិតកំ បទ^(៤) តុម្ហា អយស្មង្គោ ទិវ្ហា-
 បរោសិតំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេថាតិ ។
 តេ ឯវាហំសុ ឯវំ ទោ ទោ អាវុសោ តោតម
 សុតំ យថេវេយស្មា តោតោ អាហាតិ ។ អត្តញ្ញត្តា-
 ហំ កត្តវេ បជាធាមិ ។ បេ ។ យទភិជាធិ
 តថាគតោ ទោ អធមំ អាបដ្ឋតិ ។

១ ឃ. ន សតិ ។ ២ ឃ. វិយាយុតំ ន វិស្សតិ ។ ៣ ឃ. សង្ខេសា ឯវ ។
 ៤ ឃ. ឃ ។ ឃ តោ ។

បាធិស្ឋត្ត ពួកទេវតាឈ្មោះទិវាចរោសិតាឯកលបញ្ញត្តច្បាប់ទម្លាប់

សតិកំមិនក្នុងវេទន៍ កាលបើសតិមិនក្នុងវេទន៍ហើយ ទេវតាទាំងនោះ ក៏
 មិនច្បុកចាតកាយនោះឡើយ ជាទេវតាទៀងទាត់បរិវារ មានកាយុក្រៃ
 មានសេចក្តីមិនប្រែប្រួលជាធម្មតា តែឥតនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុ ។ ចំ-
 ណែកយើងទាំងឡាយណាជាទិវាចរោសិតា យើងទាំងនោះជាអ្នកទូលំ-
 ទូលាយក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការស៊ីចសច្ចាយ ទំនិល្បឿនជាធម្មតាហួស
 វេលា កាលដែលយើងទាំងនោះ កំពុងទូលំទូលាយក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុង
 ការស៊ីចសច្ចាយទំនិល្បឿន ជាធម្មតាហួសវេលាហើយ សតិកំក្នុងវេទន៍
 ទៅ កាលបើសតិក្នុងវេទន៍ហើយ ពួកយើងទាំងនោះ ក៏ច្បុកចាតកាយ
 នោះ ជាទេវតាមិនទៀងទាត់ មិនបរិវារ មានកាយុក្រៃ មានកិរិយា
 ច្បុកជាធម្មតា បានជាមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សទេ ។ គឺជាគត ស្ទួន
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា ទៃអ្នកមានកាយុក្រៃទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំង-
 ឡាយចញ្ចក្ខន្ធច្បាប់ទម្លាប់ ជាភាគិយវរ្ម័ន មានទេវតាឈ្មោះទិវាចរោ-
 សិតាជាមូល មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបាន
 ឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា ខ្លួនអាវុសោនាគម ព្រះនាគមមានកាយុ កាល
 យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានចូរក យ៉ាងនោះដែរ ។ ខ្លួនកត្តវៈ
 គឺជាគតដ៏ធំច្បុកស្ទើរច្បាប់ទម្លាប់ផង ។ បេ ។ កាលដែលគតវាគ ដ៏ធំ
 ច្បុកស្ទើរសេចក្តីលក់លក់លេសហើយ មិនដល់ច្បុកសេចក្តីវិបាកឡើយ ។

[១៥] សន្តិ កត្តវ ឯកេ សមណប្រាហ្មណា
 មនោបដោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ ត្យាហំ
 ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ វនាមិ សច្ចំ កិវ តុម្កេ អាយស្មន្តោ
 មនោបដោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេដាតិ ។
 តេ ច មេ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិជាធន្តិ
 ត្យាហំ ឯវំ វនាមិ កតំវិហិតតំ បទ(១) តុម្កេ
 អាយស្មន្តោ មនោបដោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ
 បញ្ញាបេដាតិ ។ តេ មយា បុដ្ឋា ន សំចាយន្តិ
 អសំចាយន្តា មមំយេវ បដិបុច្ឆន្តិ តេសាហំ បុដ្ឋា
 ត្យាគរោមិ សន្តាវុសោ មនោបដោសិតា នាម ទេវា
 តេ អតិវេលំ អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តិ តេ អតិវេលំ
 អញ្ញមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តា អញ្ញមញ្ញម្ហិ ចិត្តានិ បដោ-
 សេន្តិ តេ អញ្ញមញ្ញំ បទុដ្ឋចិត្តា កិលទ្គកាយា

[១៥] ម្ចាស់កត្តវៈ មានសមណប្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ចញ្ញត្តនូវច្បាប់
 ទម្លាប់ ជាអាចរិយវេទ មានទេវតារណ្ណៈមនោបដោសិតាជាមូល (អ្នក
 វិនាសទូទៅព្រោះចិត្ត) គឺជាគតក្កាធូលៈទៅកេសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 ហើយសួរយ៉ាងនេះថា វេទអ្នកមានកាយទាំងឡាយ ពួកអ្នកទាំងឡាយ
 ចញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ ជាអាចរិយវេទ មានទេវតារណ្ណៈមនោបដោសិតា
 ជាមូល ពិតមែនឬ ។ ឯសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះគេថាគតសួរ
 យ៉ាងនេះហើយ ក៏ឆ្លើយថា ព្រះករុណាព្រះអង្គដូច្នេះ រើបតថាគត
 សួរសមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា វេទអ្នកមានកាយទាំង-
 ឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយចញ្ញត្តនូវច្បាប់ទម្លាប់ ជាអាចរិយវេទ មានទេវតា-
 រណ្ណៈមនោបដោសិតាជាមូល តើមានប្រការដូចម្តេចនេះ ។ សមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះគេថាគតសួរហើយ ក៏ឆ្លើយដោះមិនច្រប កាល
 ចេះឆ្លើយដោះមិនច្របហើយ ក៏ត្រឡប់សួរមកគេថាគតវិញ លុះសមណ-
 ប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សួរមកគេថាគត ។ ក៏ត្រឡប់ថា ម្ចាស់កត្តវៈទាំង-
 ឡាយ មានពួកទេវតារណ្ណៈមនោបដោសិតា ពួកទេវតាទាំងនោះសំឡេង
 វេទន៍ខ្លាចនឹកខ្លាចស្រវើល កាលពួកទេវតាទាំងនោះ សម្លេងវេទន៍ខ្លាច
 នឹកខ្លាចស្រវើលហើយ ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យប្រឡូស្តដល់ខ្លាចនឹកខ្លាចទៀត ទេវតា
 ទាំងឡាយនោះ លុះមានចិត្តប្រឡូស្តដល់ខ្លាចនឹកខ្លាចហើយ ក៏លំបាកកាយ

កិលន្តចិត្តា តេ ទេវា ភត្តា កាយោ ចវន្តិ ។ ហំធំ ទោ
 បនេតំ អាវុសោ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញាភរោ សន្តោ ភត្តា
 កាយោ ចវិត្វា ឥន្ទត្ថំ អាគច្ឆតិ ឥន្ទត្ថំ អាគតោ សមា-
 បោ អភាវស្មា អនការិយំ បព្វជិតិ អភាវស្មា អន-
 ការិយំ បព្វជិតោ សមាបោ អាគច្ឆមន្ទាយ ។ បេ ។
 ភថាវរំ ទេតោសមាជី ធុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្ត-
 កំ ធុទ្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ តតោ បរំ នានុស្សាតិ ។
 សោ ឯវាហា យេ ទោ តេ ភោន្តោ ទេវា ន មនោប-
 កោសិកា តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ន ឧបនិជ្ឈា-
 យន្តិ^(១) តេ អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ន ឧបនិជ្ឈាយន្តា^(២)
 អញ្ញាមញ្ញមិ ចិត្តានិ ន បរោសេន្តិ តេ អញ្ញាមញ្ញំ អប-
 នុជ្ជចិត្តា អតិលន្តកាយា អតិលន្តចិត្តា តេ ទេវា^(៣)
 ភត្តា កាយោ ន ចវន្តិ ចិត្វា ធុវា សស្សតា ធីយាយុ-
 កា^(៤) អវិបរិណាមនម្មា សស្សតិសមំ តថេវ វស្សន្តិ ។

១. ១. ពតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តិ ។ ២. ១. ន តិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈា-
 យន្តា ។ ២. អតិវេលំ អញ្ញាមញ្ញំ ឧបនិជ្ឈាយន្តា ។ ៣. ២. ៣. ទេវា ឥន្ទ ។ ៤. ១.
 វិយាយុកា ។ ទិស្សតិ ។

លំបាកចិត្ត ទៅតាមវិន័យនោះក៏ច្បាស់ថាកាយនោះមក ម្ចាស់កាយ សេតុ
 នោះ តែវិន័យប្រាកដ ត្រង់ថា សក្ខណមួយ ច្បាស់ថាកាយនោះ
 ហើយមកកាន់អក្ខភាពជាមនុស្សនេះ លុះបានមកកាន់អក្ខភាពជាមនុស្ស
 ហើយក៏ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ លុះបានចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់
 ផ្ទះហើយ ក៏ស្រីយ៍ទូលាយជាច្រើនដុតកម្ដៅ (កិលេស) ។ បេ ។
 ក៏បានខ្លះចោលសមាធិ តាមច្រកនៃចិត្តចលនា ដែលគំនិតនៅបង្កប់
 ដោយសមាធិ ក៏លើកឃើញខ្លះខ្លះដែលសក្ខស្រីយ៍នៅហើយ ក្នុង
 កាលមុននោះ កំណត់ត្រឹមតែអក្ខភាពជាព្រហ្មនោះប៉ុណ្ណោះ មិនអាចលើក
 ឃើញខ្លះខ្លះចូលក្នុងវិស័យទៀតបានឡើយ ។ សក្ខនោះបាននិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ពួកទៅកាន់ចម្រើនណា ដែលមិនមែនឈ្មោះថា មនោបកោ-
 សិកាទេ ទៅតាមវិន័យនោះមិនសំខាន់ក៏គិតនិមិត្តាហ្នូសរលា ហើយក៏មិន
 បានធ្វើចិត្តច្របូបស្រស់ដល់គ្នានិមិត្តា ទៅតាមវិន័យនោះលុះបានចិត្តមិនបានច្រ-
 បូស្រស់ដល់គ្នានិមិត្តាហើយក៏មិនលំបាកកាយ មិនលំបាកចិត្ត ទៅតាមវិន័យនោះ
 ក៏មិនច្បាស់ថាកាយនោះឡើយ ជាទៅតាមវិន័យនោះ បើកថេរ មានអាយុ
 វែង មានសេចក្ដីមិនប្រែប្រួលជាធម្មតា តែវិន័យនៅដូចជាសស្សតិវត្ថុ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្យ បាធិវត្តោ

យេ បទ មយំ អហុម្ហា មនោបដោសិតា តេ មយំ
អតិវេលំ អញ្ញមញ្ញំ ទុបដិជ្ឈយម្ហា តេ មយំ អតិ-
វេលំ អញ្ញមញ្ញំ ទុបដិជ្ឈយម្ហា អញ្ញមញ្ញំ ចិត្តាធិ-
បដោសិយម្ហា^(១) តេ មយំ អញ្ញមញ្ញំ បទុដ្ឋចិត្តា
កំលន្តកាយា កំលន្តចិត្តា ឯវំ មយំ^(២) តម្ហា កាយា
ទុតា អធិប្បា អនុវា អសស្សតា^(៣) អប្បាយុកា
ជវនធម្មា ឥត្ថត្ថំ អាគតាតិ ។ ឯវំវិហិតតំ បទ^(៤) តុទ្រោ
អាយស្មន្តោ មនោបដោសិតំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ
បញ្ញាបេជាតិ ។ តេ ឯវមាហំសុ ឯវំ ខោ ខោ អាវុសោ
តោតម សុតំ យដេវាយស្មា តោតមោ អាហាតិ ។
អត្តញ្ញញ្ញាហំ កត្តវំ បជាធាមិ ។ បេ ។ យេនកិដានំ
តថាតតោ ខោ អនយំ អាបដ្ឋតិ ។

១ ១. បុរុល្លិ ។ ២ ២. ឯវំ ធម្មត្ថំ ធម្មិ ។ ៣ ១. អស្សតាតិ ២ វិស្សតិ ។
៤ ១. កោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ សាធិវត្តោ

ចំណែកយើងទាំងឡាយណា ឈ្មោះថា មនោបដោសិតា យើង
ទាំងនោះបានសំឡេងក៏ដូចគ្នាខឹងគ្នាហួសវេលា កាលដែលយើងទាំងនោះ
សំឡេងក៏ដូចគ្នាខឹងគ្នាហួសវេលាហើយ ក៏បានធ្វើចិត្តទ្រទ្រង់ស្រងូតស្រងូត
គ្នាទៀត លុះដល់យើងទាំងនោះ មានចិត្តទ្រទ្រង់ស្រងូតស្រងូតហើយ ក៏
លំបាកកាយលំបាកចិត្ត យើងទាំងឡាយក៏ច្យុតចាកកាយនោះ ដោយកា-
រាយ៉ាងនេះឯង ជាហេតុមិនទៀងទាត់ មិនប្រកាន់ មានអាយុតិច មាន
ការច្យុតជាធម្មតា បានជាមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ ។ កថាអនុស្សា
ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា ខែអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំង-
ឡាយបញ្ចក្ខន្ធឡៀងទៀតទាំងនោះ មានទេវតាឈ្មោះមនោបដោ-
សិតាជាមូល មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបាន
ឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោតាតម ព្រះភាគមមានអាយុពេល
យ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានឮមកយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់កត្តវៈ កថា-
អនុជីវិច្ឆាសំនូរច្បាប់ទម្លាប់ផង ។ បេ ។ កាលដែលកថាអនុជីវិច្ឆាសំ-
នូរសចក្កីរលក់នៃកិលេសហើយ ក៏មិនដល់ខ្ញុំសចក្កីវិភាសឡើយ ។

បាធិកសូត្រ អធិប្បសមុប្បន្នបញ្ញត្តិធម៌

[១៦] សង្ខំ កត្តវ ឯតេ សមណព្រាហ្មណ៍
 អធិប្បសមុប្បន្នំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេន្នំ ឡាហំ
 ឧបសង្កម្ភំ ឯវំ វធាមិ សង្ខំ តេវ តុម្ពេ អាយស្មន្តោ
 អធិប្បសមុប្បន្នំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេន្នំ ។
 តេ ច មេ ឯវំ បុដ្ឋា អាមាតិ បដិជានន្តិ ឡាហំ ឯវំ
 វធាមិ កត្តវិហិតកំ ចន តុម្ពេ អាយស្មន្តោ អធិប្បស-
 មុប្បន្នំ អាចរិយកំ អត្តញ្ញំ បញ្ញាបេន្នំ ។ តេ ច^(១) ច-
 យា បុដ្ឋា ន សំចាយន្តិ អសំចាយន្តា មមំយេវ បដិ-
 បុច្ឆន្តិ តេសាហំ បុដ្ឋា ឡាភកេមិ សន្តាវុសា អសញ្ញំ-
 សត្តា នាម^(២) ទេវំ សញ្ញាប្បនា ច ចន តេ ទេវំ
 តម្ពា កាយា ចរិទ្ធំ ។ ហំ ចំ ទេវំ បនេតំ
 អាវុសា វិជ្ជតិ យំ អញ្ញាតេ សន្តោ តម្ពា កាយា
 ចរិទ្ធា វត្ថុតំ អាត្មតិ វត្ថុតំ អាតតោ សទាវោ

១ ១. ចសកោ ២ វិស្សតិ ។ ២ ១. អសញ្ញសញ្ញា ៣៣ ។

បាធិកសូត្រ ពោលគំពីបញ្ញត្តិច្បាប់ទម្ងាប់ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ

[១៦] ម្ចាស់កត្តវៈ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ បញ្ញត្តិច្បាប់
 ទម្ងាប់ជាភាចរិយក៍ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ គឺជាគត
 ចូលទៅក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា ឧប្បក
 មានកាយុទាំងឡាយ ពួក អ្នកទាំងឡាយ បញ្ញត្តិច្បាប់ទម្ងាប់ ជា
 ភាចរិយក៍ ដែលកើតឡើងដោយមិនអាស្រ័យហេតុ គឺក៏មែនឬ ។ ឯ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះគេថាគតសួរយ៉ាងនេះហើយ ក៏ប្តេជ្ញាថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គជ្រះថ្លា ហើយរើចគេថាគត សួរយ៉ាងនេះទៅសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទៀតថា ឧប្បកមានកាយុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ
 បញ្ញត្តិ ឲ្យច្បាប់ទម្ងាប់ ជាភាចរិយក៍ ដែលកើតឡើង ដោយមិន
 អាស្រ័យហេតុ តើមានប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ ឯសមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
 នោះ លុះគេថាគតសួរហើយ ក៏ឆ្លើយដោះមិនរួច កាលបើឆ្លើយដោះមិន
 រួចហើយ ក៏ត្រឡប់សួរមកថាគតវិញ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 សួរ គេថាគតក៏ឆ្លាតថា ម្ចាស់កត្តវសាទាំងឡាយ មានទៅកាន់ឈ្មោះ
 អសញ្ញសត្វ គឺសត្វមិនមានសញ្ញា ទៅកាន់ទាំងនោះ លុះមានសញ្ញា ក៏
 ឡើងហើយ ក៏ច្យុតចាកកាយនោះ ។ ម្ចាស់កត្តវសាទាំងឡាយ ហេតុ
 នោះ ក៏ដឹងបានប្រាកដ ត្រង់ថា សត្វណាមួយ ច្យុតចាកកាយនោះ
 ហើយមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្សនេះ លុះបោះមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស

អភារស្នា អនការិយំ បទ្ធជតិ អភារស្នា អនការិយំ
 បទ្ធជិតោ សមាធា អាតម្បមន្ទាយ បធានមន្ទាយ
 ។ បេ ។ ឧបាស្សំ ចេតោសមាធិ ធុសតិ យថាសមា-
 ហិតេ ចិត្តេ តំ សញ្ញប្បនំ អនុស្សវតិ តតោ បរិ-
 ណាស្សវតិ ។ សោ ឯវមាហ អនិច្ចសមុប្បន្នោ
 អត្តា ច លោកោ ច តំ តិស្ស ហេតុ អហំ
 ហិ បុរោ ជាហោសី សោម្ហំ ឯតវហិ អហុត្វា
 សន្តតាយ បរិនតោតិ ។ ឯវិវិហិតតំ ហេ(១) តុត្ថោ
 អាយស្មន្តោ អនិច្ចសមុប្បន្នំ អាចរិយតំ អត្តញ្ញំ
 ចញ្ញមេថាតិ ។ តេ ឯវមាហសុ ឯវំ ទោ តា-
 វុសោ តោតថ សុតំ យថេវាយស្នា តោតមោ
 អាហុតិ ។ អត្តញ្ញញ្ញាហំ កត្តវ បជាធាមិ តត្វ
 បជាធាមិ តតោ ច ទុត្តរិតវ បជាធាមិ តត្វ បជាធាមិ

នេះហើយ ក៏ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស លុះបានចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅកាន់ផ្នួសហើយ កាស្រីយន្តវិញយាមជាគ្រឿងដុកកម្ដៅ (កិរលស)
 កាស្រីយន្តវិញយាមជាគ្រឿងកម្ដៅ ។ បេ ។ ក៏បាននូវចេតោស-
 មាធិ តាមវិធីបរិនិច្ឆេទយ៉ាងនេះ ដែលតាំងនៅខ្ទប់ខ្ទួន ដោយសមាធិ
 ហើយក៏លើកឃើញត្រឹមកំណត់កាល ដែលមានសញ្ញាតិច្បាំងហើយ
 នោះ មិនអាចរលឹកឃើញ ឲ្យហួសអំពីនោះបានឡើយ ។ សត្វនោះ
 ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្លួននឹងលោករកតែឡើង ដោយមិនកាស្រីយេហតុ
 ការពាលផ្ទះនេះ ក៏ប្រារព្ធបាតុភូ ព្រោះថា តាគ្មានញាតិកាលមុននោះ
 ក៏មិនបានកើតជាសត្វអ្វីទេ កើតតែក្នុងកាលឥឡូវនេះឯង តទៅមុនៗត
 ក៏មិនបានកើតដែរ គ្រឿងទាំងនេះស្ងប់ស្ងៀម ។ តថាគតស្គាល់សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា នៃអ្នកមានអាយុទាំងឡាយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ
 ចញ្ញត្តច្បាប់ខ្លាច ជាអចរិយាទេ ដែលកើតឡើង ដោយមិនកា-
 ស្រីយេហតុ មានប្រការយ៉ាងនេះឬ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
 បានឆ្លើយតបយ៉ាងនេះថា នៃតាវុសោតាតម ព្រះតាតមមានអាយុ
 ពេលយ៉ាងណា យើងទាំងឡាយក៏បានក្អមកយ៉ាងនោះដែរ ។ ឆ្ងល
 កត្តវៈ តថាគតដឹងច្បាស់នូវច្បាប់ខ្លាចផង ដឹងច្បាស់នូវគុណវិសេស
 លើសលប់ជាងនោះផង កាលដែលតថាគតដឹងច្បាស់នូវធម៌នោះហើយ

ន បរាមសាមិ ។ អរាមសតោ ច មេ ចច្ចុត្តញ្ញោ(១)
និព្វតិ វិនិគា យនកិដានំ តថាគតោ លោ អនយំ
អាបជ្ជតិ ។

[១៧] ឃុំវង្គី ទោ មំ កត្តា ឃុំវង្គីយី ឃុំវង្គី
សមណាប្រាហ្មណា អសតា តុណ្ហា ឥសា អក្កតេន
អត្តាចិត្តន្តំ វិហរតិ យំវង្គីយី តាតមោ ភិក្ខុវេ ច
សមណោ តាតមោ ឃុំវង្គីយី យស្មី សមយេ សុតំ
វិហរតុំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សង្ខំ តស្មី សមយេ
អសុកត្តេ សម្បជានាតីតិ ។ ន ទោ ចនាហំ
កត្តា ឃុំវង្គីយី យស្មី សមយេ សុតំ វិហរតុំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ សង្ខំ តស្មី សមយេ អសុកត្តេ
សម្បជានាតីតិ ។ ឃុំវង្គី ច ទោ អហំ កត្តា
វង្គីយី យស្មី សមយេ សុតំ វិហរតុំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ សុកត្តេ តស្មី សមយេ សម្បជានាតីតិ ។

ក៏មិនបានប្រកាន់ខ្ពស់ឡើយ ។ កាលគង្គា មិនបានប្រកាន់ខ្ពស់
ហើយ រើចដឹងច្បាស់ ឆ្លូវសេចក្តីលក់នៃកិលេសចំពោះខ្លួនឯង កាល
ដែលគង្គា ដឹងច្បាស់ឆ្លូវសេចក្តីលក់នៃកិលេសហើយ ក៏មិនដល់ឆ្លូវ
សេចក្តីវិទាសាឡើយ ។

[១៨] ឆ្មាតត្ថវៈ សមណាប្រាហ្មណ៍ភ្នកមួយ ពោលចង្អាច់
គង្គា ដែលមានវង្គីយីនេះ ជាភ្នកប្រាប់យ៉ាងនេះ ដោយពាក្យ
មិនមាន ជាពាក្យទេ ជាពាក្យក្រហមមិនពិត ព្រះសមណគាត់មិន
ពួកក៏មិនបានសេចក្តីសម្គាល់ខ្ពស់ ព្រោះព្រះសមណគាត់មិនយាយ៉ាង
នេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឆ្លូវសុកវិមោក្ខ (វណ្ណកសំណ) សម័យនោះយោគី
រើមិនដឹងច្បាស់ឆ្លូវរបស់ពុទ្ធិដែលល្អក្តី មិនល្អក្តី
ថាជារបស់មិនល្អក្តីមួយយ៉ាង ។ ឆ្មាតត្ថវៈ គង្គា គង្គាបានពោល
យ៉ាងនេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឆ្លូវសុកវិមោក្ខ សម័យនោះ
យោគី រើមិនដឹងច្បាស់ឆ្លូវរបស់ពុទ្ធិ ដែលល្អក្តី មិនល្អក្តី ថាជា
របស់មិនល្អក្តីមួយយ៉ាងដូច្នេះឡើយ ។ ឆ្មាតត្ថវៈ គង្គា កែនិម្ម-
យាយ៉ាងនេះថា សម័យណា យោគីបានដល់ឆ្លូវសុកវិមោក្ខ សម័យ
នោះយោគី រើមិនដឹងច្បាស់ថា ជារបស់ល្អក្តីមួយយ៉ាងដូច្នេះទេ ។

តេ ភក្កំ^(១) វិមរិតា យេ កក្កដ៏ វិមរិតត្ថា នហន្តិ
 ភិក្ខុវេ ច ឯវិមសន្នោ អហំ កន្តេ កក្កដ៏^(២) បហោភិ
 ច^(៣) មេ កក្កដា តថា ធម្មំ នេសិកុំ យថា អហំ
 សុកំ វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរេយ្យន្តិ ។ ទុក្កំ
 ទោ ឯតំ កក្កដា តយា អញ្ញានិដ្ឋិតេន អញ្ញាត្ថនិកេន
 អញ្ញាចិកេន អញ្ញាត្រ អាឈោតេន អញ្ញាត្រ អាចរិ-
 យតេន សុកំ វិមោក្ខំ ឧបសម្បជ្ឈំ វិហរិតុំ ឥន្ទ្រ
 ភំ កក្កដា យោ ច តេ អយំ មយំ បសាទោ
 តមេ ភំ សាទុកំ អនុត្តរាតិ ។ សចេតំ កន្តេ
 មយា ទុក្កំ អញ្ញានិដ្ឋិតេន អញ្ញាត្ថនិកេន អញ្ញាចិ-
 កេន អញ្ញាត្រ អាឈោតេន អញ្ញាត្រ អាចរិយតេន

១ ខ. កេ ច កន្តេ ។ ២ ខ. ភក្កំ កក្កដ៏ ។ ៣ ខ. បក្កកេ ឧ ទិស្សតំ ។

កក្កដាគាត្របរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម-
 ណក្រាហ្មណ៍ព័ន្ធទ្យាយណា ដុតកម្ពស់ព្រះមានព្រះភាគ ខ័ន្ធក្នកកុំថា
 ជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់ខុស សមណក្រាហ្មណ៍ព័ន្ធទ្យាយនោះ ជា
 បុគ្គលមានសេចក្តីសម្គាល់ខុសវិញទេ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ជាបុគ្គលជ្រះថ្លាចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ផ្សិតព្រះ
 មានព្រះភាគ អាចសម្តែងធម៌ប្រាសខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយសារការដែលធ្វើខ្ញុំ
 ព្រះអង្គឲ្យបានដល់ខ្លួនសុភវិហារៗបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់ក្រាស់
 ថា ម្នាលកក្កដា ការដែលអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តី
 ភាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិ-
 ជ័យ មានការពិយាបាលក្នុងវិជ័យ កម្រើនបានដល់ខ្លួនសុភវិហារៗខ្លះ ក្រៃ-
 ពេក ម្នាលកក្កដា ឈ្លើយចុះ សេចក្តីជ្រះថ្លាណា របស់អ្នកចំពោះ
 កថាគត ចូរអ្នកពេញចិត្តស្រាវជ្រាវសេចក្តីជ្រះថ្លានោះឲ្យល្អចុះ ។ កក្កដា-
 គាត្របរិព្វាជក ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចើងព្រះអង្គមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញផ្សេង មានសេចក្តីភាប់ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីពេញ
 ចិត្តផ្សេង មានសេចក្តីព្យាយាមក្នុងវិជ័យ មានការពិយាបាលក្នុងវិជ័យ

បាដិកសុត្តេ សុរវិមោធកថា

សុតំ វិមោគ្គំ ឧបសម្បជ្ជំ វិហរិកុំ យោ ច មេ
អយំ ភន្តេ ភគវតី ចសាដោ តមេវាហំ សាចុកមនុ-
រក្ខតិស្សន្ធមីតិ^(១) ។ ឥធម៌វេច ភគវា ។ អត្តមនោ
ភគុវតោត្ថោ បរិច្ចាជនោ ភគុវតោ ភាសិតំ អភិ-
នន្តិវិ ។

បាដិកសុត្តំ បឋម(២) ខន្ធិតំ ។

១ ខ. សាមុតំ ឧបសម្បជ្ជនីតិ ។ ២ ខ. បាដិកសុត្តំ បឋម ។ ឆ. បាដិកសុត្តំ
បឋម សម្ពត្តំ ។

បាដិកសុត្តេ ពោលអំពីសុតវិមោធក

កម្រខ័ន្តិបានផលំ ឲ្យសុតវិមោគ្គំឧបសម្ពាណសំ ចតិគ្រព្រះឥន្ទ្រីដ៏ចម្រើន
សេចក្តីជ្រះថ្លាណា របស់ឪពុកអង្គ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ឪពុកអង្គ
ខ័ន្តិប្រជុំក្បាលសេចក្តីជ្រះថ្លាឆានឯងឱ្យប្រពៃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បាន
ក្រាស់សម្តែងសេចក្តីនេះចប់ហើយ ។ ភក្តិវេទក្របវិបាក ក៏មានចិត្ត
រីករាយក្រេកអរខ័ន្តិភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ បាដិកសុត្តទី ១ ។

ឧទ្ទេសក៍ក្នុង ទុតិយ៍

(១៩) ឯកស្រី សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតតំ
 រាជគូហោ វិហារតិ ចិជ្ឈក្សដេ បព្វតេ ។ តេន ទោ
 បន សមយេន ឯក្រាដោ បរិព្វាជកោ ឧទុម្ពរិកាយ
 បរិព្វាជកាភមេ បដិវសតិ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិ-
 សាយ សុទ្ធំ តិសមត្ថហិ បរិព្វាជកសតេហិ ។
 អថទោ សទ្ធានោ កហមតិ ធិរាជិវស្សុវ រាជគូហា
 ឯក្ខមំ កតវន្តំ ធន្សនាយ ។ អថទោ សទ្ធានស្ស
 កហមតិស្ស ឯកនហោសិ អកាណោ ទោ តាវ
 កតវន្តំ ធន្សនាយ បដិសល្លិដោ កតតំ មហោការ-
 ជីយាឯមំ កិក្ខុឯ អសមយោ ធន្សនាយ បដិ-
 សល្លិដោ មហោការជីយា កិក្ខុ យន្តបាហំ យេន
 ឧទុម្ពរិកាយ បរិព្វាជកាភមោ យេន ឯក្រាដោ
 បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តមេយ្យន្តិ ។ អថទោ សទ្ធានោ
 កហមតិ យេន ឧទុម្ពរិកាយ បរិព្វាជកាភមោ យេន
 ឯក្រាដោ បរិព្វាជកោ តេនុបសន្តមិ ។

ឧទ្ទេសក៍ក្នុង ទី ២

[១៨] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ឆន់នៅលើភ្នំគុដ្ឋក្នុង ទៀបក្រុងព័ន្ធគ្រី ។ ក៏សម័យនោះឯង បរិព្វាជក
 ឈ្មោះឱប្រាជ ទៅតាមស្រីយក្ខន្តិបរិព្វាជកាភម ជាបេសនាទៅឈ្នោះ
 ឧទុម្ពរិកា ជាមួយនឹងបរិព្វាជកបរិស័ទ ជាច្រើន ប្រមាណ ៣០០០
 នាក់ ។ គ្រានោះឯង គហបតីឈ្មោះសទ្ធាន បានចេញទៅក្រុងព័ន្ធគ្រី
 ដើម្បីគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងវេលាថ្ងៃជ្រៅព័ន្ធគ្រី ។ គ្រានោះ
 សទ្ធានគហបតី បានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នេះថា កាលនេះកាលមិនគួរនឹង
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគនៅឡើយ (ព្រោះថា) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 កំពុងសម្លឹង(១) រាំងមិនមែនជាសម័យ ដើម្បីជួបគំរូរាំងឡាយ ដែល
 ជាអ្នកចម្រើនចិត្ត(២) ព្រោះភ្នែកកំពុងជាអ្នកចម្រើនចិត្ត ក៏កំពុងនៅសម្លឹង
 បើដូច្នោះត្រូវតែកាត់ឱ្យ ចូលទៅក្នុងគ្រាបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកាភម
 របស់ព្រះនាងឧទុម្ពរិកាទៅ (សិនចុះ) ។ ទើបសទ្ធានគហបតីចូលទៅ
 ក្នុងគ្រាបរិព្វាជក ឯបរិព្វាជកាភម របស់នាងឧទុម្ពរិកាទៅ ។

• ឆន្ទរាជា សំគោដល់ការស្ងប់នៅក្នុងឈាន ។ ២ សំគោដល់ការដែលធ្វើឱ្យពេញចិត្ត ។

ឧទ្ទិសឧបាសនា ឱប្រាជ្ញបរិព្វាជក

[១៩] តេជ ទោ មន សមយេន ឱប្រាជោ
 បរិព្វាជកោ មហាតិយា បរិព្វាជកបរិសាយ សន្និ
 ធិសិន្នោ ហោតិ ឧត្តាធិធិហោ ឧត្តាសន្នមហាសន្នាយ
 អនេកវិហិតំ វិវាទានកដំ កកេដ្ឋិយា សេយ្យដំ
 រាជកដំ ទោរកដំ មហាមគ្គកដំ សេនាកដំ កយ-
 កដំ យុទ្ធកដំ អន្តកដំ ចានកដំ វត្ថុកដំ សយន-
 កដំ មាលាកដំ កន្ទកដំ ញាតិកដំ យានកដំ
 កាមកដំ ធិកមកដំ ជនបនកដំ ធនកដំ^(១) ឥត្ថិ-
 កដំ បុរិសកដំ សុរាជានកដំ^(២) វិសិទ្ធាកដំ កុម្ម-
 ដានកដំ បុព្វប្បេតកដំ ជានត្ថកដំ លោកត្ថាយិកំ
 កដំ សមុទ្ធត្ថាយិកំ កដំ ឥតិកវកកដំ ឥតិ
 វា ។ អន្តសា ទោ ឱប្រាជោ បរិព្វាជកោ សន្នាធិ
 កមាបតិ នូវតោ វ អាគន្ធន្តំ ធិស្វា សតំ បរិសំ
 សណ្ឋាបេសិ^(៣) អប្បសន្នា កោត្តោ ហោន្តុ មា កោត្តោ
 សន្នមកត្ថ អយំ សមណស្ស កោតមស្ស សាវកោ

១ ឧ. ម. ឧបាសនា ២ ឧ. ម. សុរាជ ៣ ឧ. សណ្ឋាបេសិ ។

ឧទ្ទិសឧបាសនា ឱប្រាជ្ញបរិព្វាជក

[២០] សមីយានេន ឱប្រាជបរិព្វាជក កំពុនអន្តិយជាមួយនឹង
 បរិព្វាជកបរិស័ទជាច្រើន ដែលកំពុនឯកកន្លែង មានសំឡេងហើសំឡេង
 ខ្លាំង ឱយាយតិច្ចាទកថាមានច្រកាវផ្សេង ។ គឺឱយាយអំពីស្តេច ឱយាយ
 អំពីចោរ ឱយាយអំពីមហាមាត្រ ឱយាយអំពីសេនា ឱយាយអំពីភិក្ខុ
 ឱយាយអំពីបង្អួច ឱយាយអំពីបាយ ឱយាយអំពីទឹក ឱយាយអំពីសំពត់
 ឱយាយអំពីទីដេក ឱយាយអំពីកម្រងផ្កា ឱយាយអំពីគ្រឿងក្របី ឱយាយ
 អំពីញាតិ ឱយាយអំពីឈាន ឱយាយអំពីស្រុក ឱយាយអំពីទិកម ឱយាយ
 អំពីជនបទ ឱយាយអំពីគ្រង ឱយាយអំពីស្រ្តី ឱយាយអំពីបុរស ឱយាយអំពី
 ការដឹកស្បែក ឱយាយអំពីច្រកល្អក ឱយាយអំពីកំពង់ទឹក ឱយាយអំពីបុព្វ-
 ប្រេតឱយាយអំពីភ្លើងផ្សេង ។ ដែលឥតច្រកយាជន៍ ឱយាយភ្លើងរលាក
 (ឱយាយភ្លើងភ្នែកសកុកក្រហមដាវដើម) ឱយាយអំពីសមុទ្រ ឱយាយអំពី
 សេចក្តីចម្រើន ឱនិសេចក្តីសាចស្តុន្យ ដែលជាហេតុឥតច្រកយាជន៍ថាដូច្នេះ
 ខ្លះថ្លៃថ្លោះខ្លះ ។ ឱប្រាជបរិព្វាជក បានឃើញសន្នាធិកមាបតិកំពុនតែដើរមក
 កំពង់មួយ ក៏ហាមបរិស័ទរបស់ខ្លួនថា ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនចូរមានសំឡេងតិច ។
 ពួកអ្នកដ៏ចម្រើនកុំឱយាយឆ្ងាយ ទេដាសាវករបស់ព្រះសមណគាតម

អាគច្ឆតិ សទ្ធានោ កហាបតិ យោវតា ទោ បទ
 សមណស្ស តោតមស្ស សាវតា តិហិ ឧទានវសនា
 រាជគុហោ បដិវសន្តំ អយំ តេសំ អញ្ញតរោ សទ្ធានោ
 កហាបតិ អប្បសន្នតាមា ទោ បនាយស្មន្តោ អប្ប-
 សន្នស្ស វណ្ណាវទិចោ(១) អប្បវបាម អប្បសន្តំ ចរិសំ
 វិទិត្វា ឧបសន្តមិត្វំ បញ្ញាយ្យាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ
 បរិព្វាជកា ឥត្ថា អហេសុំ ។

[២០] អថទោ សទ្ធានោ កហាបតិ យេន
 ឯត្រោនោ បរិព្វាជកោ តេឧបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
 ឯត្រោនេន បរិព្វាជកេន សន្និ សម្មោទិ សម្មោទិយំ
 ភវថំ សារាណិយំ វីតិសាទ្វា ឯតមន្តំ ឯសីទិ ។
 ឯតមន្តំ ឯសំន្នោ ទោ សទ្ធានោ កហាបតិ ឯត្រាជំ
 បរិព្វាជកំ ឯតនាវាច អញ្ញតា ទោ វិទេ ហា-
 ន្តោ អញ្ញតិត្ថយា បរិព្វាជកា សន្តម្ម សមាគម្ម
 ឧត្តាជិនោ ឧត្តាសន្តមហាសន្តា អនេកវិហិតំ តិរច្ឆា-
 នកាចំ អនុយុត្តា(២) វិហារន្តំ សេយ្យមីទំ រាជគុដំ

• ១. បមេន អយស្មន្តោ អប្បសន្តវិទិតា អប្បសន្តវណ្ណាវទិចោ ។ ២. រាជគុ ។

ឈ្មោះសន្ធានគហបតីកំពុងដើរមក មួយទៀត ពួកគ្រូហស្តជាសាវ័កចេសំ
 ព្រះសមណគោតម ជាមនុស្សមានសម្បៀកចំពាក់សំ នៅអាស្រ័យក្នុង
 ត្រួតពង្រីក សន្ធានគហបតីនេះក៏ជាសាវ័ក ១ ក្នុងពួកសាវ័កទាំងនោះដែរ
 ពួកលោកមានអាយុ សុទ្ធតែត្រូវការមនុស្សទានសំឡេងតិច សរសើរតែ
 មនុស្សទានសំឡេងតិច ។ ធ្វើម្តេចឱ្យគេដឹងឱ្យច្រើន ដែលមានសំ-
 ឡេងតិច ហើយសម្គាល់ឱ្យទីដែលគេត្រូវចូលមករក ។ កាលបើ
 និគ្រោធចរិព្វាជកនិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិព្វាជកទាំងនោះ ក៏នាំ
 គ្នាទៅស្ងៀម ។

[២០] លំដាប់នោះ សន្ធានគហបតី បានចូលទៅរកនិគ្រោធច-
 រិព្វាជក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានពាក់ទាក់ជាមួយនឹងនិគ្រោធច-
 រិព្វាជក ចក្ខុបំពេញដែលត្រូវតែពេញ និងពាក្យដែលគួររំលឹកហើយ ក៏
 អន្តិយក្នុងវិសមគួរ ។ លុះសន្ធានគហបតីអន្តិយក្នុងវិសមគួរហើយ បាន
 និយាយពាក្យនេះទៅនឹងនិគ្រោធចរិព្វាជកថា លោកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ
 ពួកចរិព្វាជកជាអន្តរាគមន៍នេះ ជួបជុំសមាគមគ្នាហើយ តែងមានសំឡេង
 ហើ សំឡេងទាំង ច្រកចក្ខុបំពេញនកចម្រើនយ៉ាង គំ និយាយអំពីស្តេច

ឧទ្ទិសសូត្រ និងប្រាជ្ញាបិដក

នោរកង់ ។ មេ ។ ឥតិកវកវកង់ ឥតិ វ អញ្ញជា
 ខោ បន្ត^(១) សោ កកវ អរញ្ញ វនបត្តានិ បត្តានិ
 សេនាសនានិ បដិសេវតិ អប្បសន្ធានិ អប្បនិយោ-
 សានិ វីជនវតានិ មនុស្សរាហសេយ្យកានិ បដិ-
 សល្លានសារុច្ចាទីតិ ។ ឯវ វុត្តេ និងប្រាជោ បរិញ្ញា-
 ជកោ សន្ធានំ កហមតី ឯតនេវេច យក្សេ កហ-
 មតិ ជាធម្មេសិ កេន សមណោ តោតមោ សន្តិ-
 សល្លមតិ កេន សាកង្គំ សមាបជ្ជនំ កេន បញ្ញា-
 វេយ្យត្ថិយំ សមាបជ្ជនំ^(២) សុញ្ញការហតា សមណស្ស
 តោតមស្ស បញ្ញា អចរិសាវជរោ សមណោ តោតមោ
 ចាលំ សល្លាទាយ សោ អន្តបត្តានេវ^(៣) សេវតិ សេយ្យ-
 ចាមិ ធាម តោតាណា បរិយន្តចារិទំ អន្តបត្តានេវ សេវតិ
 ឯវមេវ សុញ្ញការហតា សមណស្ស តោតមស្ស បញ្ញា

១ ២. បបន ។ ២ ១. ម. អាបជ្ជនំ ។ ៣ ១. ម. អន្តបត្តានេវ ។

ឧទ្ទិសសូត្រ និងប្រាជ្ញាបិដក

និយាយពីរថា ។ មេ ។ និងាយពិសេចក្តីចម្រើននិងសេចក្តីសាចស្តង្គ
 ដែលជាហេតុក្នុងប្រយោជន៍ជាដូច្នេះខ្លះ ដូច្នេះខ្លះ ឯព្រះមានព្រះភាគ
 ព្រះអង្គនោះ ដោយឡែក គឺ ព្រង់សេនាសនានិដ៏ស្ងាត់ គាំទ្រនៅ
 ក្នុងព្រៃស្រោង ជាសេនាសនៈមានសំឡេងសន្ធឹកគឺកកវតិច ប្រាសហក
 ពាក្យសម្តីរបស់អ្នកដទៃ សមគួរដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់
 ការលាក់ខ្លួនក្នុងអនាមិក ។ កាលបើសន្ធានតហមតិ និងាយយ៉ាងនេះ
 ហើយ និព្វានបិដកនិងនិយាយពាក្យនេះ ទៅនឹងសន្ធានតហមតិថា
 នៃតហមតិ ដូចជាយើងនិយាយ អ្នកឯងត្រូវដឹងថា ព្រះសមណគោតម
 ចាត់ជាមួយនឹងអ្នកណា បានច្រឡំសាកថាជាមួយនឹងអ្នកណា ល្បីនូវ
 ភាពជឿវៃដោយប្រាថ្នាជាមួយនឹងអ្នកណា (ដូចម្តេចបាន) ព្រោះប្រាថ្នា
 របស់ព្រះសមណគោតម បាត់វិនាសក្នុងផ្លូវស្ងាត់អស់ហើយ ព្រះ
 សមណគោតម ជាមនុស្សមិនហ៊ានចុះកាន់បរិស័ទ មិនអាចធ្វើការចោទនឹង
 អ្នកដទៃបានទេ បានជាលោកវិនិកាស្រ័យនៅតែក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់
 ប៉ុណ្ណោះ ដូចមេតាទ្វាត់ក្នុងម្ខាង តែងគ្រាចេះទៅតែក្នុងទីដុំវិញ អប់រក
 តែទីស្ងាត់ប៉ុណ្ណោះ^(១) ដូចម្តេចមិញ ប្រាថ្នា របស់ព្រះសមណគោតម

១ អង្គថា ថា នេតេទ្វាត់ម្ខាងព្រលឹងព្រលឹងស្មើគ្នា ។ ព្រោះទ្វាត់ព្រលឹងស្មើគ្នា
 ឈឺឬបង្ហាបិសេ និងហ៊ាននៅក្នុងម្ខាង ព្រោះទ្វាត់ព្រលឹងស្មើគ្នា ប៉ះគ្រឿងព្រលឹងស្មើគ្នា
 ដូចគ្នា ។

អបរិសាវទេវេ សមណោ កោតមោ ជាលំ សល្លាតាយ
 សោ អន្តបន្តានេវ សេវតិ ឥឡ្ហ កហមតិ សមណោ
 កោតមោ ឥនំ បរិសំ អាកច្ឆយ្យ ឯកមញ្ញេវេវ ឯ សំ-
 សានេយ្យម(១) កុច្ឆកុច្ឆិវ ឯ មញ្ញោ ឱរេនេយ្យមាតិ ។

(២០) អស្សាសិ ទោ ភគវា និព្វាយ សោត-
 តាគុយា វិសុទ្ធាយ អតិក្កន្តនាទុសំកាយ សទ្ធានស្ស
 កហមតិស្ស និគ្រោធនន បរិព្វាជគោន សទ្ធិ ឥមំ
 កតាសល្លាបំ ។ អថទោ ភគវា កំជ្ឈក្សតា បទ្ធាតា
 ឱរេហិត្វា យេន សុមាគងាយ តីរេ មោវនិវាចោ
 ទេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា សុមាគងាយ តីរេ មោវ-
 និវាចេ អញ្ញោកាសេ ចន្តមតិ(២) ។ អន្តសា ទោ
 និគ្រោធា បរិព្វាជគោ ភគវន្តំ សុមាគងាយ តីរេ មោ-
 វនិវាចេ អញ្ញោកាសេ ចន្តមន្តំ និស្វា(៣) សកំ បរិសំ
 សល្លាបេសិ អប្បសន្តា កោតោ ហោន្ត មា កោតោ
 សន្តមកត្ត អយំ សមណោ កោតមោ សុមា-
 គងាយ តីរេ មោវនិវាចេ អញ្ញោកាសេ ចន្តមតិ

១ ម. សំពេញម ។ ២ ម. ចន្តមំ ។ ៣ ម. វិស្វាម ។

កិរោសបាតំពៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ហើយ ព្រះសមណគោតម មិនហិរិចូល
 មកកាន់ចរិស៍ទេ មិនគួរនឹងនិយាយសំណេះសំណាលបានទេ រលាកភែង
 ក្រស្រយនៅក្នុងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ផ្ទះប្តូរឯង ខែអ្នកតហចកី ល្បួង
 មើលចុះ ចេះព្រះសមណគោតម គប្បីមករកចរិស៍ទេនេះ ពួកយើងគួរសាក
 សួរលោកមួយច្រណូនល្បួងមើលដែរ ពួកយើងត្រូវចាប់ចង្វិលព្រះសមណ-
 គោតមទានេះ ឱ្យដូចជាគេចាប់ចង្វិលផ្ទាំងទេ (មិនទាន់) ។

(២១) ព្រះមោក្ខព្រាហ្ម ទ្រង់ជ្រាបខ្លាចពាក្យឆ្លើយត្រង់នេះ រេសំ
 សន្តានគហបតីនិងនិគ្រោធបរិព្វាជក ដោយសោតតាតុ ដូចជាខ្ញុំពូជិចរិ-
 សុទ្ធ កន្លងចង់ផ្លូវសោតតាតុរេសំមនុស្សសាមញ្ញ ។ សំដៅនោះ ព្រះ
 មោក្ខព្រាហ្មស្តេចចុះ កំពុងកំជ្ឈក្សត្រង់ ហើយចូលទៅកាន់ចរិស៍ស្តាន
 (កន្លែងសម្រាប់ទ្រង់រំលឹកដល់សត្វព្រាហ្ម) ក្បែរឆ្នេរស្រះ ឈ្មោះសុមាគតា
 លុះចូលទៅជិតហើយ ក៏ទ្រង់ចង្រ្កឹមក្នុងទីកំលោះចរិស៍ស្តាន ក្បែរ
 ឆ្នេរស្រះឈ្មោះសុមាគតា ។ លុះនិគ្រោធបរិព្វាជក បានឃើញព្រះមោក្ខ
 ព្រាហ្ម ទ្រង់ចង្រ្កឹមក្នុងទីកំលោះចរិស៍ស្តាន ទៀបឆ្នេរស្រះសុមាគតា
 ហើយ ក៏ចង្រ្កឹមចរិស៍ទេរេសំខ្លួនថា សូមអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយមាត
 សំឡេងរិច ។ សូមអ្នកទាំងឡាយកុំជជែកគ្នាឡើយ នេះព្រះសមណ-
 គោតម កំពុងចង្រ្កឹមក្នុងទីកំលោះចរិស៍ស្តាន ក្បែរឆ្នេរស្រះសុមាគតា

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ចិគ្រោធថវិកាជក

អប្បសន្តកាមោ ទោ បន សោ អាយស្មា អប្ប-
 សន្តស្ស វណ្ណាវធំ អប្បវនាម អប្បសន្តំ បរិសំ វិធិត្វា
 ឧបសន្តមន្តំ មន្តោយ្យ សថេ សមណោ តោតមោ
 វេមំ បរិសំ អាតមេយ្យ វេមន្តំ បញ្ចំ ធុទ្ទេយ្យម កោ
 ឆាម សោ កន្តេ កតវតោ ឆន្នោ យេន កតវ សា-
 វាកោ វិទេតិ យេន កតវតា សាវតោ វិធិតា អស្សា-
 សប្បត្តា បដិជានន្តិ អជ្ឈាសយំ អាទិព្រហ្មចរិយន្តិ ។
 ឯវំ វុត្តេ នេ បរិព្វាជកោ តុល្លា អមោសុំ ។

(២២) អដទោ កតវ យេន ចិគ្រោធា បរិព្វាជ-
 កោ តេនុបសន្តមិ ។ អដទោ ចិគ្រោធា បរិព្វាជកោ
 កតវន្តំ ឯតនេវេច ឯតុ ទោ កន្តេ កតវ ស្វាកន្តំ(១)
 កន្តេ កតវតោ ចិស្សំ ទោ កន្តេ កតវ វេមំ បរិយាយ-
 មកាសិ យទិធំ វេនាកមឆាយ ទិសិទតុ កន្តេ កតវ

១ ឧ. សាគរី ។

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត ចិគ្រោធថវិកាជក

ជ្ជិតវេលាភមានាយុនោះ ត្រូវការតែបុគ្គលមានសំឡេងតិចៗ សរសើរ
 តែមនុស្សមានសំឡេងតិចៗ ធ្វើដូចម្តេចឲ្យវេលាគប្រាថ្នា ចរិស៍ទមាន
 សំឡេងតិចហើយ គប្បីសម្គាល់ខ្លួនក្នុងវេលាវេលាគប្បិយមក(យើង)
 បើព្រះសមណគោតម គប្បីមកបរិស័ទនេះ (មែន) ពួកយើងត្រូវសួរ
 ច្រឡំនេះនឹងលោកថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ទូន្មានពួកសាវកដោយធម៌ណា ពួកសាវកដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ទូន្មានដោយធម៌ណាហើយ ដល់ខ្លួនសេចក្តីត្រេកអរ បានបំពេញអាយ-
 មក្ត ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដើម ជាធម៌ឲ្យកើតនិស្ស័យផ្សេងៗ ធម៌របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគនោះ តើឈ្មោះដូចម្តេច ។ កាលបើចិគ្រោធថវិកាជក
 និយាយយ៉ាងនេះហើយ ចិគ្រោធថវិកានោះ ក៏នាំគ្នាទៅស្ងៀម ។

(២២) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាដំណើរចូលទៅ
 ត្រង់កន្លែងដែលចិគ្រោធថវិកាជកនៅ ។ បើបើចិគ្រោធថវិកាជកក្រាប
 ទូលសេចក្តីនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ស្តេចចូលមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គស្តេចមក
 ច្រវែកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គបានធ្វើបរិយាយនេះ ដើម្បី
 មកក្នុងទីនេះយូរយាយណាស់ហើយ សូមព្រះអង្គស្តេចគង់ចុះ បពិត្រព្រះ

ឥន្ទមាសនំ បញ្ញត្តន្តំ ។ និសីទំ ភគវា បញ្ញត្តេ អាស-
នេ ។ និគ្រោធាមិ ទោ បរិព្វាជនោ អន្តាភំ និមំ
អាសនំ^(១) កហោត្វា ឯកមន្តំ និសីទំ ។ ឯកមន្តំ
និសីទំ ទោ និគ្រោធំ បរិព្វាជនំ ភគវា ឯកនិរោធ
កាយោត្តុ និគ្រោធ ឯកហិ កថាយ សន្និសិទ្ធា
កា ច បទ វេ អន្តរាភាវា វិជ្ជកតាតិ ។ ឯវំ
វុត្តេ និគ្រោធា បរិព្វាជនោ ភគវត្ថំ ឯកនិរោ-
ធ ឥត មយំ កន្តេ អន្តសាម ភគវត្ថំ សុមា-
ភាយ តិវេ មោរិនិវេ អញ្ញោកាសេ ចន្តន្តំ
និស្វា ឯវំ អនេចុញ្ញ សាច សមណោ តោតមា
ឥមំ បរិសំ អាគច្ឆេយ្យ ឥមន្តំ បញ្ញំ បុច្ឆេយ្យម តោ
នាម សោ កន្តេ ភគវតោ ធម្មោ យេន ភគវា
សាវតោ វិនិតិ យេន ភគវតោ សាវតោ វិនិតា អស្សា-
សប្បត្តា បដិដានន្តំ អន្តរាសយំ អាទិព្រហ្មចរិយន្តិ

១. ម. និពាសនំ ។

អន្តិដិចម្រើន នេះភាសនៈដែលខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលទុកស្រេចហើយ ។
ព្រះមានព្រះភាគស្តេចគង់លើភាសនៈ ដែលក្រាលទុកស្រេចហើយ ។
ចំណែក២ និគ្រោធបរិព្វាជក គឺការនាំយកភាសនៈចប់មួយ ហើយ
អន្តិយក្នុងវិសមគួរ ។ ព្រះមានព្រះភាគ បានក្រាស់សួរសេចក្តីនេះ
នឹងនិគ្រោធបរិព្វាជក ដែលអន្តិយក្នុងវិសមគួរ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
និគ្រោធ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកអន្តិយប្រជុំគ្នានិយាយរឿងអ្វី សម្តីផ្អុំ-
ម្តេច ដែលពួកអ្នកឈប់ចង្អុលនាំនាំពាក់ពណ៌ ។ កាលបើ ព្រះមាន
ព្រះភាគក្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ និគ្រោធបរិព្វាជក ក្រាបទូលសេចក្តី
នេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា ចតុគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុង
ទីនេះ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចកំពុងចង្រ្គើមក្នុងទីក្រុង ទៀង
មោរិនិវេស្ថាន ក្បែរឆ្នេរស្រះសុមាភពា លុះឃើញហើយ បាននាំគ្នា
និយាយយ៉ាងនេះថា បើព្រះសមណៈតាភម គប្បីមករកបរិស័ទនេះ
(មែន) ពួកយើង ត្រូវសួរប្រស្នាថា ចំពោះព្រះអង្គថា ចតុគ្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានពួកសាវ័កដោយធម៌ណា ពួក
សាវ័កដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានដោយធម៌ណាហើយ ដល់នូវ
សេចក្តីត្រេកអរ បានចំពេញអាយុមក្ខ ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏ម ដែលឲ្យ
កើតខំស្វ័យដ៏ឧត្តម ធម៌ចប់ស្រពោនព្រះភាគនោះ កើតឈ្នះដូចម្តេច

ឧទ្ទិសក្រិក ក្រោយពីព្រឹត្តិការណ៍

អយ្យ ទោ ទោ កន្ត្ត អន្តរាគមន៍ វិប្បត្តតា អថ កតា
 អនុប្បត្តតា ។ ធុដ្ឋានំ ទោ ចនេតំ និគ្រោធន វយា
 អញ្ញនិដ្ឋិតេន អញ្ញនិដ្ឋិតេន អញ្ញនិដ្ឋិតេន អញ្ញត្រ
 អាណេន អញ្ញត្រ អាចរិយតេន យេនាហំ សាវតេ
 វិនេន យេន មយា សាវតា វិនិតា អស្សសប្បត្តា
 បដិដានន្តិ អស្សសយំ អាទិត្រហ្មចរិយន្តិ វេជ្ជ ភំ មំ
 និគ្រោធន សតេ អាចរិយតេ អនិដិគ្គេន^(១) បញ្ចំ បុច្ឆ
 តថសត្តា ទុ ទោ កន្ត្ត តថាជិតុនា បរិបុណ្ណា
 យោតិ តថ អបរិបុណ្ណាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ តេ បរិច្ឆាជកា
 ឧត្តាទិនោ ឧត្តាសន្តមហាសត្តា អហេសុំ អចរិយំ វត
 កោ អត្តតំ វត កោ សមណស្ស តោតមស្ស ម-
 ហំនិកតា មហាទុកាវតា^(២) យត្រ ហំ នាម សត្តវាធំ
 មេសេស្សតិ បរវាទេន បរវេស្សតិ ។

១. ១. ម អនិដេត្តេន ។ ២. ម មហាទុកាវតា ។

ឧទ្ទិសក្រិក ក្រោយពីព្រឹត្តិការណ៍

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម្តីនេះឯងដែលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ឈប់បង្គំដំពាក់
 ពាក់កណ្តាល ក៏ទទួលព្រះមានព្រះភាគស្តេចមកដល់ ។ ព្រះមានព្រះ
 ភាគគ្រាន់ថា ម្ចាស់និគ្រោធន កថាគតទូន្មានពួកសាវ័ក ដោយធម៌ណា
 ពួកសាវ័កដែលកថាគតទូន្មានហើយ ដោយធម៌ណា ដល់នូវសេចក្តីតាម
 ចិត្ត បានបំពេញអរិយធម៌ ជាព្រហ្មចរិយធម៌ដើម ដែលឲ្យតែតិរិយយន្តី
 ឧត្តម អ្នកឯងដែលមានទិដ្ឋិដោយវិជ្ជា មានសេចក្តីពេញចិត្តដោយវិជ្ជា
 មានសេចក្តីតាមចិត្តដោយវិជ្ជា មិនស្វាយទិដ្ឋិដ៏ធម៌នោះទេ វៀរលែង
 តែអ្នកមានព្យាយាមជាគ្រឿងច្រកចង្វាក់ វៀរលែងតែ អ្នកបានរៀនក្នុង
 សម្លាត់កាតាវ្យ (នោះទេចដឹងបាន) ម្ចាស់និគ្រោធន កត្តាញអ្នកស្ម័គ្រស្មា
 ក្នុងការភ្លឺមុខ ជាអាចរិយកម្មរបស់ខ្លួននឹងកថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ការរៀនបាចដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំលើស ដូច-
 ម្តេចឈ្នះថាបរិបូណ៌ ដូចម្តេចឈ្នះថាមិនបរិបូណ៌ ។ កាលបើព្រះ
 មានព្រះភាគ គ្រាន់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបរិច្ឆាជកាពុំនោះ ក៏នាំគ្នាបង្ខំ
 មានសំឡេងហិរិ សំឡេងទូរ័ង្ស តែអ្នកដ៏ចម្រើន គួរអស្ចារ្យណាស់ក៏
 តែអ្នកដ៏ចម្រើន ហេតុមិនដែលមានឃ្លា ព្រះសមណភាគម ព្រះអង្គមាន
 បុព្វចម្រើន មានគាត់កាតាវ័ត ព្រះទ្រង់បញ្ចប់កម្មរបស់ព្រះអង្គ ទ្រង់
 ចេញយាទ្យអ្នកដទៃនិយាយវិញ ។

[២៣] អថទោ និគ្រោធនោ បរិច្ចាជេកោ តេ
 បរិច្ចាជេកោ អប្បសន្នោ កត្វា ភកវន្តំ ឯតទេវាច
 មយំ ទោ ភន្ត តថោជិកុច្ឆវណា តថោជិកុច្ឆំ
 អល្លិយា^(១) វិហារម កាថំសន្តា នុ ទោ ភន្ត
 តថោជិកុច្ឆា បរិបុណ្ណា ហោតិ កាថំ អបរិបុណ្ណាតិ។
 ឥធិ និគ្រោធន កមស្សី អចេលកោ ហោតិ មុត្តាចារោ
 ធាត្តាវលេខនោ^(២) ន ឯហិភន្តន្តិកោ ន តិដ្ឋភន្តន្តិកោ
 ន អភិហតំ^(៣) ន ឧទ្ទិស្ស កាតំ ន ឯមន្តចំ សាធិយតិ
 សោ ន ក្សម្ពីមុទា បដិក្ខណ្ឌាតិ ន កាលោបិមុទា
 បដិក្ខណ្ឌាតិ ន ឯន្សតាមន្តរំ ន ឧទុក្ខុលមន្តរំ

១ ខ. ធាបាជិកុច្ឆា វិហ ធាបាជិកុច្ឆា សាវា ធាបាជិកុច្ឆា អល្លិយា ។ ឃ. ធាបាជិកុច្ឆំ សាវោចា កថោជិកុច្ឆំ អល្លិយា ។ ២ ខ. ឃ. ហត្ថបលេខនោ ។ ៣ ខ. ឆាវិហតំ ។ ច. ឃ អភិហតំ ។

[២៣] សំដាបំវន្តាននិ និគ្រោធបរិច្ចាជេក ប្រើពួកបរិច្ចាជេកខំន-
 ោះ ឲ្យមានសំលៀងតិចហើយ បានទទួលស្នើសុំចក្កនេះនឹងព្រះមានព្រះ
 ភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គជាគោរពដ៏គុណ (អ្នកពោល
 ច្រកាន់ការខ្ព្ពើមបាប ដោយព្យាយាមជានិច្ចជ្រៀតជ្រែកកិលេស) ជាអ្នកមិនព្រា-
 រនឹងគោរពដ៏គុណវត្ថុ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការខ្ព្ពើមបាបដោយព្យាយាមជា
 ជ្រៀតជ្រែកកិលេស ដូចម្តេចរាជ្យចេញរោងបរិច្ចេក ដូចម្តេចរាជ្យចេញរោងមិន
 ចរិច្ចេក ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់និគ្រោធន មនុស្សបំរាញ
 ព្យាយាម ជានិច្ចជ្រៀតជ្រែកកិលេសក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកកក្រាតកាយ មាន
 ទាយាទទទួលរងរំហើយ ច្រកាន់ហត្ថាវលេខនបដិចក្ក^(១) ជាអ្នកច្រកាន់
 វត្ថុដែលគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើន សូមចូលមកទទួលកត្តាហើយមិនចូល
 មក ច្រកាន់វត្ថុដែលគេនិមន្តថា លោកដ៏ចម្រើន ចូររំលំសិនហើយមិន
 រំលំ មិនគ្រេកអរនឹងកិក្ខុដែលគេនាំមកមុនបំផុត មិនគ្រេកអរនឹងកិក្ខុ
 ដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន មិនគ្រេកអរនឹងការនិមន្ត មិនទទួលកិក្ខុដែលគេ
 ជួសឲ្យអំពីផ្ទាំង មិនទទួលកិក្ខុដែលគេជួសឲ្យអំពីកញ្ចក់ មិនទទួលកិក្ខុ
 ដែលគេកន្ទួនធារណ៍ទ្វារនាំមក មិនទទួលកិក្ខុដែលគេកន្ទួនភ្នាល់នាំមក

១ គន្ធពត្ថ ចាស់នៅដល់ការចរិកោសិទ្ធិដៃ ឬចរិកោសិទ្ធិចង្កេះហើយ ឆ្លងច្រក
 គ្រាល់នឹងដៃ ។ មហាសិហនាទស្សត្ថ ។

ន មុសលមន្តរំ ន ទណ្ឌមន្តរំ ន ទ្វិដ្ឋំ^(១) កុញ្ញមាបាធំ
 ន គត្តិដិយា ន តាយមាបាយេ ន បុរិសន្តរកតាយ ន
 សង្កត្តិសុ ន យត្ថ សា ឧបដ្ឋិតា^(២) ហោតិ ន យត្ថ
 មត្តិកា សណ្ឋាសណ្ឋាបារិដិ ន មជ្ជំ ន មំសំ ន សុរំ
 ន មោយំ ន មុសោនកំ បិវតិ ។ សោ ឯកាតារិកោ
 វា ហោតិ ឯកាលោបិកោ ឆ្វាតារិកោ វា ហោតិ
 ឆ្វាលោបិកោ សត្តាតារិកោ វា ហោតិ សត្តាលោបិកោ
 ឯកស្សបំ នត្តិយា យាមេតិ ធ្វិហិបិ នត្តិហិ យាមេតិ
 សត្តហិបិ នត្តិហិ យាមេតិ ឯកាហិតំបិ អាហារំ
 អាហារេតិ ធ្វិហិតំបិ អាហារំ អាហារេតិ សត្តហិតំបិ^(៣)
 អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវុចំ អដ្ឋមាសិតំ^(៤) ចរិយា-
 យកត្តកាជនាទុយោគមនុយុត្តោ វិហរតិ ។ សោ
 សាគកក្ខោ វា ហោតិ សាមាគកក្ខោ វា ហោតិ

១ ឧ. ១ ឧប្បកមន្តរំ ១ ឧប្បកមន្តរំ ១ ទណ្ឌមន្តរំ ១ មុសលមន្តរំ ១ ទ្វិដ្ឋំ ។ ឧ. ១
 ឧប្បកមន្តរំ ១ ទណ្ឌមន្តរំ ១ មុសលមន្តរំ ១ ទ្វិដ្ឋំ ។ ២ ឧ. ប. ឧបដ្ឋិតោ ។ ៣ ឧ. ប.
 សត្តហិតំបិ ។ ៤ ឧ. អដ្ឋមាសិក្ខិ ។

មិនទទួលភិក្ខុ ដែលគេកន្លងដង្រៃនាំមក មិនទទួលភិក្ខុ ដែលគេកន្លង
 កំណាត់ឈើនាំមក មិនទទួលភិក្ខុ ចេសមនុស្សកំពុងចរិកោតរំខានកំ
 មិនទទួលភិក្ខុចេសស្រ្តីមានគភ៌ មិនទទួលភិក្ខុ ចេសស្រ្តីកំពុងបំបៅកូន
 មិនទទួលភិក្ខុចេសស្រ្តីដែលកំពុងស្លាប់អវិជ្ជាបុរស មិនទទួលភិក្ខុចេស
 បុគ្គលដែលមានគេដឹកនាំឱ្យធ្វើ មិនទទួលភិក្ខុ ក្នុងទីដែលមានឥន្ទ្រទៅបរិ
 មិនទទួលភិក្ខុ ក្នុងទីដែលរុយកំពុងរោម មិនស្ម័គ្រ មិនស្មើសាច់ មិនជីក
 ស្រុក មិនជីកមេរុយ មិនជីកទឹកថ្លាត្រាំ ។ អចលកៈនោះ ទទួលភិក្ខុចំពោះ
 តែក្នុងផ្ទះ ១ ឬញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ ១ តំនូកខ្លះ
 ទទួលភិក្ខុចំពោះតែក្នុងផ្ទះពីរ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ
 ពីរតំនូកខ្លះ ទទួលភិក្ខុចំពោះតែក្នុងផ្ទះ ៧ ឬញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ចំពោះតែក្នុងដុំបាយ ៧ តំនូកខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាដ៍
 ១ ខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកាដ៍ ២ ខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឱ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាដ៍ ៧ ខ្លះ ចរិកោតអាហារំលឺ ១ ថ្ងៃខ្លះ ចរិកោត
 អាហារំលឺ ២ ថ្ងៃខ្លះ ចរិកោតអាហារំលឺ ៧ ថ្ងៃខ្លះ អចលកៈនោះ
 ប្រកបនូវព្យាយាម ក្នុងអត្តភាពដ៏ ដោយការផ្លាស់ប្តូរភ្នាក់ងារនៃយ៉ាងនេះ
 ដូច្នេះ ។ អចលកៈនោះ ចរិកោតតែអន្ទក់ស្រស់ខ្លះ ចរិកោតតែស្រវៃខ្លះ

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយ សុខនិកាយ

និវរកក្ខេត្តា វា ហោតិ នន្ទុលកក្ខេត្តា វា ហោតិ
 សាតកក្ខេត្តា វា ហោតិ^(១) កណ្តកក្ខេត្តា វា ហោតិ
 អាធាមកក្ខេត្តា វា ហោតិ បិញ្ញាកក្ខេត្តា វា ហោតិ
 តិណាកក្ខេត្តា វា ហោតិ តោមយកក្ខេត្តា វា ហោតិ
 វនមូលដលាហារោ យោបតិ បវន្តដលកោដិ ។ សោ
 សាលានិមិ ធារេតិ ឧសាលានិមិ ធារេតិ វនុស្សានិមិ
 ធារេតិ បំសុត្តុលានិមិ ធារេតិ^(២) តិវដានិមិ ធារេតិ អដិ-
 ធានិមិ ធារេតិ អដិទត្តិបំបិ ធារេតិ ភុស្ថិវិមិ ធារេតិ
 វក្កវិមិ ធារេតិ ផលកវិមិ ធារេតិ កេសកម្ពុលំបិ
 ធារេតិ វលកម្ពុលំបិ ធារេតិ ឧលុកម្ពុត្តិវិមិ ធារេតិ
 កេសមស្សុលោចកោមិ ហោតិ កេសមស្សុលោចតា-
 ទុយោកមទុយុត្តោ ឧត្ថដកោមិ ហោតិ កាសនប្បដិ-
 ក្ខិត្តោ ឧត្តដិកោមិ ហោតិ ឧត្តដិកប្បនាមទុយុត្តោ

• ១. ម. វន្តលក្ខេត្តា វា ហោតិ ហន្តលក្ខេត្តា វា ហោតិ ។ ២. ឧ. វន្តលក្ខេត្តា វា ហោតិ វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយ បាដិកាយ

បរិភោគនៃស្នូយន្តៈ បរិភោគតែចំឡើវៃស្បែកដែលគេចោលន្តៈ បរិភោគ
 តែជីវស្រាវយន្តៈ បរិភោគតែកុណ្ឌកន្តៈ បរិភោគតែបាយក្តាំងដែលគេ
 ចោលន្តៈ បរិភោគតែឡេវន្តៈ បរិភោគនៃស្បែកន្តៈ បរិភោគតែភាចមន់
 គោន្តៈ បរិភោគតែមើមនិងផ្លែក្នុងព្រៃជាអាហារន្តៈ បរិភោគតែផ្លែឈើ
 ដែលផ្ទុះន្តៈ ។ គេប្រើសំពត់សំបកវែងន្តៈ ប្រើសំពត់ ដែលគេត្បាញ
 ឈាមន្តៈ ប្រើសំពត់រុំសាកសពន្តៈ ប្រើសំពត់បង្កុកចូលន្តៈ ស្លៀកពាក់
 សំបកឈើន្តៈ ស្លៀកពាក់ស្បែកន្តៈ ស្លៀកពាក់ស្បែកខ្វាច់ក្រណាត់ន្តៈ
 ស្លៀកពាក់ស្បែកក្រន្តៈ ស្លៀកពាក់សំពត់សំបកក្រចៅន្តៈ ប្រើសំពត់គេ
 ត្បាញដោយសំបកផ្លែឈើន្តៈ ប្រើសំពត់កម្ពុលដែលគេត្បាញដោយសក់
 មនុស្សន្តៈ ប្រើសំពត់កម្ពុលដែលគេត្បាញដោយសក់កន្ទុយសេះន្តៈ ស្លៀក
 ពាក់សំពត់ស្លាបម្យីន្តៈ ជាអ្នកដកសក់និងពុកមាត់ ប្រកបព្យាយាមក្នុង
 ការដកសក់និងពុកមាត់ន្តៈ ជាអ្នកឈរឆ្អឹងហាមឃាត់កាសន្តៈ ជាអ្នក
 អង្គុយច្របោង ប្រកបព្យាយាមក្នុងការអង្គុយច្របោងន្តៈ ជាអ្នកកាន់

ឧទ្ទកសុត្តេ កថោដិកុច្ឆាភិកថា

ក ណ្ហា កថស្សយិកោបិ ហោតិ ក ណ្ហា កថស្សយេ
 សេយ្យំ ក ឲ្យតិ ផលកសេយ្យំបិ ក ឲ្យតិ ឧណ្ហិល-
 សេយ្យំបិ^(១) ក ឲ្យតិ ឯកថស្សយិកោបិ ហោតិ
 រដោជល្អដរេ អត្តោកាសិកោបិ ហោតិ យជាសន្តត្ថ-
 កោ វេកដិកោបិ ហោតិ វិកដកោដជាទុយោគម-
 ទុយុត្តោ អាចានកោបិ ហោតិ អាចានតត្ថមទុយុត្តោ
 សាយំតតិយកំបិ^(២) ទុនកោរោចាទុយោគមទុយុត្តោ
 វិហាតិ ។ តំ ភី មញ្ញសិ ធិត្រាជ យធិ ឯវំ
 សន្តេ តថោដិកុច្ឆា បរិបុណ្ណា ហោតិ អបរិបុណ្ណាតិ^(៣) ។
 អធ្វា ទោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ តថោដិកុច្ឆា បរិបុណ្ណា
 ហោតិ ទោ អបរិបុណ្ណាតិ ។ ឯវំ បរិបុណ្ណាយថិ ទោ
 អហំ ធិត្រាជ តថោដិកុច្ឆាយ អនេកវិហិតេ ឧបត្តិ-
 លេសេ វជានីតិ ។

១ ឧ. ឧណ្ហិលសេយ្យឬ ។ ២ ឧ. សាយតិយកថា ។ ៣ ឧ. បរិបុណ្ណា ក
 ហោតិ អបរិបុណ្ណា ភី ។

ឧទ្ទកសុត្តេ កថោដិកុច្ឆាភិកថា

វគ្គឈរដើរដើរមាលីចន្ទា សម្រេចការដេកលើចន្ទាន្ទ្រៈ សម្រេចការដេក
 លើចន្ទៈក្តារន្ទ្រៈ សម្រេចការដេក លើដៃដីចូលន្ទ្រៈ ជាអ្នកដេកផ្សេង
 វគ្គាន្ទ្រៈ ជាអ្នកប្រឡាក់ខ្លួន ដោយចូល ឈរក្នុងទីពេល អង្គុយ
 កែលើកាសនៈមួយ ដែលខ្លួនបានមកយ៉ាងណាន្ទ្រៈ ចរិតភាគតែលាមក
 ច្រកចព្យាយាម ក្នុងការបរិភោគលាមកន្ទ្រៈ ជាអ្នកហាមឃាត់ទឹកត្រជាក់
 ច្រកចព្យាយាម ក្នុងការហាមឃាត់ទឹកត្រជាក់ន្ទ្រៈ ច្រកចព្យាយាមក្នុង
 ការចុះប្រាំទឹកក្នុងមួយថ្ងៃ ៣ វេទន្ទ្រៈ ។ ម្នាលធិត្រាជ អ្នកសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ការក្តីមុច្ចាចដោយ
 សេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតតិលេស ឈ្មោះថា ចរិបូណិហើយ ឬ
 មិនខានចរិបូណិខ ។ ធិត្រាជចរិបូណិ ត្រាចូលថា ចរិបូណិអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមាន ការក្តីមុច្ចាចដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងផុតតិលេស ឈ្មោះថា ចរិបូណិហើយដោយគិត មិនមែនមិន
 ចរិបូណិខ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្នាលធិត្រាជ ការក្តីមុ
 ច្ចាចដោយព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតតិលេស ទុកថាចរិបូណិហើយ យ៉ាង
 នេះ ក៏គេជាអ្នក ឲ្យឈ្មោះថា ទៅតែមានឧបក្កិលសាច្រើនយ៉ាង ។

[២២] យថាភវី បទ ភន្តេ ភគវ ឯវចរិយុណ្ណាយ
 តោនិកុញ្ញាយ អនេកវិហិតេ ឧបត្តិលេសោ វនតីតិ។
 វន ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន
 តបសា អត្តមោ ហោតិ ចរិយុណ្ណសង្កម្មោ ។ យំបិ(១)
 ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន
 តបសា អត្តមោ ហោតិ ចរិយុណ្ណសង្កម្មោ អយំបិ
 ចោ ធិត្រាជ តបស្សីនោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។
 បុន បថវំ ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ
 ភេន តបសា អត្តាទុក្ខំលេតិ បរំ វន្តតិ ។ យំបិ ធិត្រាជ
 តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា
 អត្តាទុក្ខំលេតិ បរំ វន្តតិ អយំបិ ចោ ធិត្រាជ
 តបស្សីនោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។ បុន បថវំ ធិត្រាជ

* ១ យម្យី កេ ។

[២២] ឱត្រាជចរិយាជក ចូលស្តាប់ ចង្អុលព្រះគន្លងចម្រើន
 ការភ្លឺមុខ ដោយព្យាយាមជាគ្រឿងផុតកិលេស បានចម្លងច្បាំងឈ្នះ
 ដែរ ហេតុអ្វីក៏ព្រះមានព្រះភាគ នៅឲ្យឈ្នះថា មានឧបក្កិលេសច្រើន
 យ៉ាង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់ឱត្រាជ ព្រោះមនុស្ស
 មានភវក្ខ (វត្ថុសម្រាប់ព្យាយាមផុតកិលេស) ភ្នំរលោភនេះ សមាធិ
 ភវក្ខ គេពេញចិត្ត ពុំនឹងមានសេចក្តីត្រូវអះអាស់ហើយត្រឹមភវក្ខនោះ ។
 ម្ចាស់ឱត្រាជ ត្រង់ដែលមនុស្សមានភវក្ខ សមាធិភវក្ខ គេពេញ
 ចិត្ត ពុំនឹងមានសេចក្តីត្រូវអះអាស់ហើយត្រឹមភវក្ខនោះ ម្ចាស់ឱត្រាជ
 នេះឯង ជាឧបក្កិលេសរបស់មនុស្ស អ្នកមានភវក្ខ ។ ម្ចាស់ឱត្រាជ
 ពាក្យខាងមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានភវក្ខ សមាធិភវក្ខ អ្នក
 នោះលើកភ្នែកឯង ចង្អុលអ្នកដទៃ ព្រោះភវក្ខនោះ ។ ម្ចាស់ឱត្រាជ
 ត្រង់ដែលអ្នកមានភវក្ខ សមាធិភវក្ខ គេលើកភ្នែកឯង តែង
 ចង្អុលអ្នកដទៃ ព្រោះភវក្ខនោះ ម្ចាស់ឱត្រាជ នេះក៏ជាឧបក្កិលេស
 របស់អ្នកមានភវក្ខដែរ ។ ម្ចាស់ឱត្រាជ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត

តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា
 មជ្ជតិ ឧបស្សន្ទ មនោបដ្ឋតិ(១) ។ យំបិ ធិត្រាជ
 តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា
 មជ្ជតិ ឧបស្សន្ទ មនោបដ្ឋតិ(២) អយំបិ ទោ ធិត្រាជ
 តបស្សីនោ ឧបស្សន្ទលេសោ ហោតិ ។ មុន ចបរំ
 ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន
 តបសា លាភសញ្ញាវសំលោតំ អភិធិព្វត្ថេតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញាវសំលោតេន អត្ថមនោ ហោតិ បរិបុណ្ណ-
 សង្កម្មោ ។ យំបិ ធិត្រាជ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ
 សោ ភេន តបសា លាភសញ្ញាវសំលោតំ អភិធិព្វត្ថេ-
 តិ សោ ភេន លាភសញ្ញាវសំលោតេន អត្ថមនោ
 ហោតិ បរិបុណ្ណសង្កម្មោ អយំបិ ទោ ធិត្រាជ តបស្សី-
 នោ ឧបស្សន្ទលេសោ ហោតិ ។ មុន ចបរំ ធិត្រាជ
 តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា
 លាភសញ្ញាវសំលោតំ អភិធិព្វត្ថេតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញាវសំលោតេន អត្ថាទុក្ខំសេតិ បរិបុណ្ណតិ ។

១-២ ។ ម. បរិបុណ្ណបដ្ឋតិ ។

ឧបស្សន្ទកថា គោតមបិដក ឧបស្សន្ទកថា ឧបស្សន្ទកថា
 ឧបស្សន្ទកថា គោតមបិដក ឧបស្សន្ទកថា ឧបស្សន្ទកថា
 សេចក្តីស្រវឹង ព្រោះតបវត្តនោះ ។ ម្ចាស់និព្វាន ត្រង់ដែលឧបស្សន្ទ
 មានតបវត្ត សមាទាននូវតបវត្ត គេស្រវឹង ថ្ងៃ ដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង
 ព្រោះតបវត្តនោះ ម្ចាស់និព្វាន នេះគឺជាឧបស្សន្ទលេស ចេញពីអាការៈ
 កប្បវត្តន៍ ។ ម្ចាស់និព្វាន ពាក្យនាងមុននៅមានទៀត អ្នកមានកប្ប-
 វត្ត សមាទាននូវតបវត្ត គេយកតបវត្តនោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសញ្ញា-
 និមិត្តសញ្ញា គេពេញចិត្ត ពុំមានសេចក្តីត្រេកអរសំបើយស្រី
 លាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ ម្ចាស់និព្វាន ត្រង់ដែលអ្នក
 មានតបវត្ត សមាទាននូវតបវត្ត គេយកតបវត្តនោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើត
 លាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរ គេពេញចិត្ត ពុំមានសេចក្តីត្រេកអរសំ-
 បើយស្រីលាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះ ម្ចាស់និព្វាន នេះគឺ
 គឺជាឧបស្សន្ទលេស ចេញពីអាការៈកប្បវត្តន៍ ។ ម្ចាស់និព្វាន ពាក្យនាង
 មុននៅមានទៀត អ្នកមានតបវត្ត សមាទាននូវតបវត្ត គេយកតបវត្ត
 នោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរ គេលឺកន្លង
 ឯង ចង្អុលអ្នកដទៃ ព្រាហ្មណ៍លាភសញ្ញា និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។

យំបិ និគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេទ
 តបសា លាភសក្ការសិលោកំ អភិធិត្ថត្ថេតិ សោ
 ភេទ លាភសក្ការសិលោកេន អត្តាទុក្ខំសេតិ ឃំ
 វត្ថេតិ អយំបិ ទោ និគ្រោធិ តបស្សីនោ ទុបក្កិលសោ
 ហោតិ ។ ឬន ធម៌ និគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិ-
 យតិ សោ ភេទ តបសា លាភសក្ការសិលោកំ
 អភិធិត្ថត្ថេតិ សោ ភេទ លាភសក្ការសិលោកេន
 មជ្ឈតិ មុច្ចតិ មនមាមជ្ឈតិ ។ យំបិ និគ្រោធិ តបស្សី
 តបំ សមាធិយតិ សោ ភេទ តបសា លាភសក្ការ-
 សិលោកំ អភិធិត្ថត្ថេតិ សោ ភេទ លាភសក្ការ-
 សិលោកេន មជ្ឈតិ មុច្ចតិ មនមាមជ្ឈតិ អយំបិ ទោ
 និគ្រោធិ តបស្សីនោ ទុបក្កិលសោ ហោតិ ។ ឬន
 ធម៌ និគ្រោធិ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ ភោជនេសុ
 វេទាសំ អាមជ្ឈតិ វេទំ មេ ទមតិ វេទំ មេ ន ទម-
 តិ ។ សោ យក្ខ ទ្វាស្ស(១)ន ទមតិ តំ សារេក្ខោ
 បដហតិ យំ បទស្ស ទមតិ តំ កជិតោ មុច្ចិតោ
 អជ្ឈាបន្នោ អនាជីវទស្សាវី អនិស្សរណប្បញ្ញោ

ម្នាលនិគ្រោធិ គ្រង់ដែលអ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយកកបវត្ថុ
 នោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ គេក៏ស្រឡាញ់
 តែនឹចង្អាប់អ្នកដែរ ព្រោះវាជាលាភសក្ការៈនោះ ម្នាលនិគ្រោធិ នេះឯង
 ក៏ជាឧបក្កិលស របស់អ្នកមានកបវត្ថុដែរ ។ ម្នាលនិគ្រោធិ ពាក្យទាន
 បុរេទៅមានទៀត អ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយកកបវត្ថុនោះ
 ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ គេក៏ស្រឡាញ់
 ខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីស្រឡាត់ ព្រោះវាជាលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរនោះ ។
 ម្នាលនិគ្រោធិ គ្រង់ដែលអ្នកមានកបវត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ គេយក
 កបវត្ថុនោះ ជាគ្រឿងឱ្យកើតលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ គេក៏ស្រឡាត់
 ខ្លួន ដល់នូវសេចក្តីស្រឡាត់ ព្រោះវាជាលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីសរសើរ
 នោះ ម្នាលនិគ្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្កិលស របស់មនុស្សអ្នកមានកប-
 វត្ថុដែរ ។ ម្នាលនិគ្រោធិ ពាក្យទានបុរេទៅមានទៀត អ្នកមានកប-
 វត្ថុ សមាទាននូវកបវត្ថុ វិចកោដនជាតិចំណែកថា ភោជននេះគាប់
 ចិត្តខ្ញុំ ភោជននេះមិនគាប់ចិត្តខ្ញុំ ។ ភាចសដែលច្រកបដោយសេចក្តី
 ចង់នោះ មិនគាប់ចិត្តភោជនណា វេទនិលរេចាលភោជននោះ ចំណែក
 ភោជនណាគាប់ចិត្តគេ ។ ក៏ព្រកព្រកាលភូមិស្ថាន ជាប់ស្តីនឹងភោជន
 នោះ ជាបុគ្គលអត់ឃើញទោស អត់មានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរលស់ចិត្តចេញ

ឧទ្ទក្ខិកសុត្តន្ត គោលវិនិច្ឆ័យ ឧបក្កិលេសកថា

បរិកុញ្ញតិ អយំចំ ទោ ធិត្រោធន ធម្មស្សីនោ ឧបក្កិ-
 លេសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រោធន ធម្មស្សី តបំ
 សទានិយតិ លាភសក្ការសិលោកធិត្តន្តិហេតុ សក្កិ-
 រិស្សន្តិ មំ វាជាដោ វាជមហាមគ្គា ឧត្តិយា ព្រាហ្មណ៍
 កហមតិកា តិក្ខិយាតិ អយំចំ ទោ ធិត្រោធន ធម្មស្សីនោ
 ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រោធន ធម្មស្សី
 អញ្ញតរំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា កុតោ(១) អប្ប-
 សានេតា(២) ហោតិ តី បធាយំ សម្មហុលា-
 ជីវោ សព្វសត្វំ សំគត្តេតិ(៣) សេយ្យជំនំ មូលតំជំ
 ទទុតំជំ ផលុតំជំ អត្តតំជំ តំជតំជមេវ បញ្ចមំ
 វសនិវិនិក្កំ ឧត្តក្កំជំ សមណប្បវរទោតិ អយំចំ
 ទោ ធិត្រោធន ធម្មស្សីនោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។
 បុន ចបរំ ធិត្រោធន ធម្មស្សី បស្សតិ អញ្ញ-
 តរំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា កុលេសុ សក្កិ-
 យមាធំ កុកុរិយមាធំ មាធិយមាធំ បូជិយមាធំ ។

១ ១. ឧ. កុកេតិ ឧត្តិ ។ ២. ឧ. ឧបសមណ ។ ៣ ១. ឧបសមណំ ឧបសមណំ ។

ឧទ្ទក្ខិកសុត្តន្ត គោលវិនិច្ឆ័យ ឧបក្កិលេសនៃការធ្វើចបរដោយព្យាបាទជាគ្រឿងផ្គុំកិលេស
 ចេរិកបរិភោគ ម្ចាស់ធិត្រោធន នេះឯងគឺជាឧបក្កិលេស របស់អ្នកមាន
 ភពក្តៅដែរ ។ ម្ចាស់ធិត្រោធន ពាក្យនាងមុននៅមានទៀត អ្នកមានភពក្តៅ
 សទានាម្បិកបក្ត ដោយហេតុព្រះដ្ឋានលាភសក្ការៈធិនិសបក្កិសវេសីថា
 ពួកព្រហ្មណ៍ វាជមហាមគ្គ ក្សត្រ ព្រាហ្មណ៍ កហមតិ តិក្ខិយ ធិនិ
 ធ្វើសក្ការៈចំពោះយើង ម្ចាស់ធិត្រោធន នេះឯងគឺជាឧបក្កិលេស របស់
 អ្នកមានភពក្តៅដែរ ។ ម្ចាស់ធិត្រោធន ពាក្យនាងមុននៅមានទៀត អ្នក
 មានភពក្តៅ ពោលបង្គំបំ សមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយថា ចែបនេះឬ
 សមណព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមជីវិតច្រើនយ៉ាង តែធីស្តុព្វដលើ
 សព្វសត្វ គឺ ពូជកើតអំពីឫស ពូជកើតអំពីដើម ពូជកើតអំពីថ្នាំ
 ពូជកើតអំពីពូជ ពូជកើតអំពីពូជជនជាតិក្រមុំ ៥ នរណា ។ តំជីតិថា
 ញញូ តំជញ្ជូរបស់សមណនេះ ថ្ងៃជាតាំងខ្លះ អ្នកនេះជាសមណៈ
 ត្រឹមតែតាំងថ្ងៃជាសមណៈប៉ុណ្ណោះ ម្ចាស់ធិត្រោធន នេះឯងគឺជាឧបក្កិ-
 លេសរបស់អ្នកមានភពក្តៅដែរ ។ ម្ចាស់ធិត្រោធន ពាក្យនាងមុននៅមាន
 ទៀត អ្នកមានភពក្តៅ ឃើញសមណព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
 ពេកពូជធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់គោន ឬជា ក្នុងក្រលាផ្ទៃនីមួយៗ

តស្ស(១) ឯវំ ហោតិ វេទន្តិ ជាម(២) សម្មហុលាជីវំ
 កុលេសុ សក្ការោន្តិ កុក្ការោន្តិ មារោន្តិ ឫដេន្តិ មំ
 បន តបស្សី លូទាជីវំ កុលេសុ ន សក្ការោន្តិ
 ន កុក្ការោន្តិ ន មារោន្តិ ន ឫដេន្តិទិ ។ វេទិ សោ
 វេស្សា មជ្ឈិមំ កុលេសុ ឧប្បនេតា ហោតិ អយំបិ
 ទោ និព្រាជ តបស្សីទោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។
 បុន ធម៌វំ និព្រាជ តបស្សី អតាថកណ៌សាទិ ហោតិ
 អយំបិ ទោ និព្រាជ តបស្សីទោ ឧបត្តិលេសោ
 ហោតិ ។ បុន ធម៌វំ និព្រាជ តបស្សី អត្តានំ
 នស្សយមាទោ កុលេសុ វេទិ វេទន្តិ មេ តបស្សី
 វេទន្តិ មេ តបស្សីន្តិ អយំបិ ទោ និព្រាជ តបស្សី-
 ទោ ឧបត្តិលេសោ ហោតិ ។ បុន ធម៌វំ និព្រាជ

១ ៩. វិស្វា ឧស្ស ។ ២ ឧបស្សី ហោតិ ពន្លឺ ហោតិ វិស្វាទិ ។

អ្នកនោះវេទនាសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា មនុស្សទាំងឡាយនោះធ្វើសក្កា-
 រ គោរព រាប់គោរព ឬជាសមណៈ ដែលមានការចិញ្ចឹមវិវិកាច្រើនមុខនេះ
 ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ប្រយោជន៍អ្វី ពួកនោះម្តងក៏មិនធ្វើសក្ការៈ គោរព
 រាប់គោរព ឬជា កាត្មាមញ្ញ ដែលមានឥរិយាបថ ជាអ្នកមានការចិញ្ចឹមវិវិកា
 សៅហ្មង ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយវិញ ។ អ្នកនោះ រមែងកើតសេចក្តី
 ឫស្សា កំណាញ់ក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ម្ចាស់
 ខំគ្រោធនេះឯងក៏ជាឧបត្តិលេស របស់មនុស្សអ្នកមានឥរិយាបថដែរ ។
 ម្ចាស់ខំគ្រោធនេះ ពាក្យទានិមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានឥរិយាបថ រមែង
 អន្តិយក្នុងទីចំក្នុងមនុស្សមើលឃើញ(១) ម្ចាស់ខំគ្រោធនេះឯង ក៏ជា
 ឧបត្តិលេស របស់អ្នកមានឥរិយាបថដែរ ។ ម្ចាស់ខំគ្រោធនេះ ពាក្យទានិ-
 មុខនៅមានទៀត អ្នកមានឥរិយាបថ ដើម្បីញាតិ ដើរទៅក្នុងត្រកូល
 ទាំងឡាយ(២) ដោយគិតថា ការនេះជាឥរិយាបថ របស់កាត្មា ការនេះ
 ជាឥរិយាបថរបស់កាត្មា ម្ចាស់ខំគ្រោធនេះឯង ក៏ជាឧបត្តិលេស របស់
 អ្នកមានឥរិយាបថដែរ ។ ម្ចាស់ខំគ្រោធនេះ ពាក្យទានិមុខ នៅមានទៀត

១ សំដៅយកការមេឡ ឬធ្វើកិច្ចផ្សេងៗ បានតែក្នុងទីជំរកោះមុខគេ ឲ្យឆេះស្លឹក ។ ២
 សំដៅយកកុត្យកររបស់មនុស្សដែលដើរចេញទៅ បើមានគេសរសើរក៏ចូលក្នុងភោគ ឬក៏អ្នក
 ណា ក៏ស្លែងដាក់ខ្លួនថា ការនោះជាស្នាដៃខ្លួន ឬជាសិស្សខ្លួនជាដើម ។

ឧទ្ទក្ខិកសូត្រ គោដិគុញ្ញយ ឧបក្ខិលេសកថា

តបស្សី ភិក្ខុវេរ(១) បដិច្ចន្នំ សេវតិ សោ ទមតិ តេ
 ឥន្ទន្តំ បុរោ ឥសានោ អក្ខមមាណំ អាហា ទមតីតិ
 ទមមាណំ អាហា ន ទមតីតិ ។ ឥតិ សោ សម្មាសម្ពុ-
 តសា កាសិទា ហោតិ អយំបិ ទោ និគ្រោធិ តបស្សី-
 នោ ឧបក្ខិលេសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ និគ្រោធិ
 តបស្សី តថាតតស្សវំ តថាតតស្សវតស្សវំ ធម្មំ ទេ-
 សេន្តស្ស សន្តិយេវ បរិយាយំ អនុញ្ញាយិ ធានុជាធាតិ
 អយំបិ ទោ និគ្រោធិ តបស្សីនោ ឧបក្ខិលេសោ
 ហោតិ ។ បុន ចបរំ និគ្រោធិ តបស្សី កោធិនោ
 ហោតិ ឧបធាហិ ។ យំបិ និគ្រោធិ តបស្សី កោធិនោ
 ហោតិ ឧបធាហិ អយំបិ ទោ និគ្រោធិ តបស្សីនោ
 ឧបក្ខិលេសោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ និគ្រោធិ តបស្សី
 មត្តិ ហោតិ បលាសី ឥស្សក្កី ហោតិ មច្ឆរិ សហេ
 ហោតិ មាយារី ឥន្ទោ ហោតិ អតិមាណំ ធាមិច្ឆោ
 ហោតិ ធាមិកាណំ ឥន្ទាណំ វសន្តិកា មិច្ឆាធិដ្ឋិ-
 កោ ហោតិ អន្តត្តាហិកាយ ធិដ្ឋិយា សមន្តាគតោ

ឧទ្ទក្ខិកសូត្រ កោសគំបិបេក្ខិលេសនៃការត្រៀមចងដោយក្បាច់ជាច្រើនដុតកំលេស

អ្នកមានគប្បក្ក កាស្រ័យល្បិចចង់បាននិមួយ គឺបើមានគេស្នូស្នូកនោះជា
 លោកគាប់ចិត្តការនេះឬ ច្រើនជាងការនោះខ្លួនមិនគាប់ចិត្តទេ ក៏និយាយ
 ថា គាប់ចិត្ត ច្រើនការនោះខ្លួនគាប់ចិត្ត ក៏និយាយថា មិនគាប់ចិត្តវិញ ។
 អ្នកនោះឈ្មោះថា និយាយត្រូវពាក្យពុំបានទៀត ដោយសម្តីច្រើននេះ ម្ចាស់
 និគ្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្ខិលេស របស់អ្នកមានគប្បក្កដែរ ។ ម្ចាស់
 និគ្រោធិ ពាក្យពុំបានទៀត អ្នកមានគប្បក្ក កាលបើព្រះគឺជាគត
 ឬសាវ័ករបស់ព្រះគឺជាគត កំពុងសម្តែងចម្រើន រឿងនេះអនុមាទនា ខ្លួន
 ចាំយាយីវេលាខ្លួនអនុមាទនា ម្ចាស់និគ្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្ខិលេស
 របស់អ្នកមានគប្បក្កដែរ ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យពុំបានទៀត
 អ្នកមានគប្បក្ក ជាអ្នកមានសេចក្តីគ្រោធិ ចង់សេចក្តីគ្រោធិទុក ។ ម្ចាស់
 និគ្រោធិ អ្នកមានគប្បក្ក មានសេចក្តីគ្រោធិ ចង់សេចក្តីគ្រោធិទុកណា
 ម្ចាស់និគ្រោធិ នេះឯងក៏ជាឧបក្ខិលេស របស់អ្នកមានគប្បក្កដែរ ។
 ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យពុំបានទៀត អ្នកមានគប្បក្ក ជាអ្នករមែង
 ចុលា វាយឬកស្មើ ឈ្នាវិស កំណាញ់ ឬគណនី មានកលមាយា
 វិនិច្ឆ័យ មើលដោយគេ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ពុំបានលុះកំណាចនៃ
 សេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក ជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិ ច្រកចរដោយអន្តត្តាហិកាទិដ្ឋិ(១)

១ មិច្ឆាទិដ្ឋិដែលស្ទុះដល់ទិដ្ឋិកល្យាណ គឺប្រការទាំងបួនទិដ្ឋិទាំង ១០ នោះ ណាមួយ
 មានប្រការថា លោកទៀត លោកមិនទៀតដូចគ្នា ។ សារក្តីបដិ ធីកាវិទយ ។

សន្និដ្ឋិចរាមាសី ហោតិ អាធានត្តាហី ទុច្ចដិធិស្សត្ថិ
 យំមិ ទោ និគ្រោធន តបស្សី សន្និដ្ឋិចរាមាសី ហោតិ
 អាធានត្តាហី ទុច្ចដិធិស្សត្ថិ អយំមិ ទោ និគ្រោធន
 តបស្សីនោ ឧបក្កិលេសោ ហោតិ ។ តំ ភី មញ្ញាសិ
 និគ្រោធន យនិមេ តថាជិទុច្ចា ឧបក្កិលេសា វា អនុ-
 បក្កិលេសា វាតិ ។ អន្ធា ទោ វេមេ ភន្តេ តថាជិ-
 ទុច្ចា ឧបក្កិលេសា នោ អនុបក្កិលេសា មាណំ ទោ
 បនេតំ ភន្តេ វិជ្ជតិ យំ វេនេកេថោ តបស្សី សាឡេ-
 ហោវ វេមេហិ ឧបក្កិលេសេហិ សមដ្ឋាកតោ អស្ស
 តោ មន វាធា មញ្ញាតញ្ញាតវេនាតិ ។

[២៥] ឥធន និគ្រោធន តបស្សី តបំ សមាធិយតិ
 សោ តេន តបសា ន អត្តមនោ ហោតិ ន បរិច្ចស្តា-
 សន្តិម្យា ។ យំមិ និគ្រោធន តបស្សី តបំ សមាធិយតិ

ឆ្លកប្រកាន់យកវិសេសចក្កិយើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ ជាបុគ្គលដែលគេមិន
 អាចឱ្យលះបង់បានដោយងាយ ម្ចាស់និគ្រោធន ត្រង់ដែលអ្នកមានតបវត្ថុ
 ជាឆ្លកប្រកាន់យកវិសេសចក្កិយើញរបស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ ជាបុគ្គលដែល
 គេឱ្យលះបង់បានដោយងាយ ម្ចាស់និគ្រោធន នេះឯង ក៏ជាឧបក្កិលេស
 របស់អ្នកមានតបវត្ថុដែរ ។ ម្ចាស់និគ្រោធន អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះថ្ងៃច-
 ម្ពេច បើការវត្តិមុប ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស
 ទាំងនេះជាឧបក្កិលេស ឬមិនមែនជាឧបក្កិលេសទេ ។ និគ្រោធបរិច្ចាជក
 ក្រាបចូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការវត្តិមុប ដោយសេចក្តីព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតកិលេសទាំងនេះ ជាឧបក្កិលេសពិតៗ មិនមែនជា
 អនុបក្កិលេសទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឆ្លកមានតបវត្ថុ ពួកនេះ
 ដុតកិលេសនេះ ជាឆ្លកប្រកាន់យកដោយឧបក្កិលេស ទាំងអស់នេះទៅហើយ
 ចាំបាច់ពាលទៅថ្ងៃ ដោយឧបក្កិលេសឯទៀត ។ ។

[២៥] ម្ចាស់និគ្រោធន អ្នកមានតបវត្ថុដុតកិលេសនេះ សមាធននូវតបវត្ថុ
 គេមិនមែនពញាចក្តី ទាំងមានសេចក្តីត្រូវនិមិត្តមែនអស់ហើយត្រឹមតបវត្ថុ
 នោះ ។ ម្ចាស់និគ្រោធន ត្រង់ដែលអ្នកមានតបវត្ថុ សមាធននូវតបវត្ថុណា

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត គោតមបិដក បិសុទ្ធិកថា

សោ ភេន តបសា ន អត្តមនោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ
 ហោតិ ។ ឬន ធម្មវំ និគ្រោធន តបស្មី តបំ
 សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា ន អត្តាទុក្ខតិ-
 សេតិ ន បរំ វត្ថុតិ ។ មេ ។ ឯវំ សោ តស្មី
 ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ ឬន ធម្មវំ និគ្រោធន
 តបស្មី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា ន
 មជ្ឈតិ ន មុច្ចតិ ន មនោមជ្ឈតិ ។ មេ ។ ឯវំ សោ
 តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ ឬន ធម្មវំ និគ្រោធន
 តបស្មី តបំ សមាធិយតិ សោ ភេន តបសា
 លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិធិត្ថត្ថេតិ សោ ភេន
 លាភសញ្ញាវសិលោភេន ន អត្តមនោ ហោតិ ន
 បរិបុណ្ណសង្កប្បោ ។ យថ និគ្រោធន តបស្មី ។ មេ ។
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ ឬន
 ធម្មវំ និគ្រោធន តបស្មី តបំ សមាធិយតិ សោ
 ភេន តបសា លាភសញ្ញាវសិលោកំ អភិធិត្ថត្ថេតិ

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត គោលភំពិសេនភិសុទ្ធិនៃការឆ្លើយតបដោយស្វាធម៌ជាច្រើនដុតកិលេស
 គេមិនមែនពេញចិត្ត វាជីមានសេចក្តីត្រិះរិះ មិនមែនអស់ហើយត្រឹម
 គចវត្តនោះទេ គេឈ្លោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។
 ម្ចាស់និគ្រោធន ពាក្យវាជីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចវត្ត សមាធិឧប-
 វត្ត គេមិនលើកទ្វេដង មិនកំហែងអ្នកដទៃ ព្រោះគចវត្តនោះ ។ មេ ។
 គេឈ្លោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និគ្រោធន
 ពាក្យវាជីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចវត្ត សមាធិឧបវត្ត គេមិន
 ស្រវឹង មិនល្អក់អំឡុង មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះគេគចវត្តនោះទេ
 ។ មេ ។ គេឈ្លោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់
 និគ្រោធន ពាក្យវាជីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចវត្ត សមាធិឧប-
 វត្ត គេប្រាណិលាភសញ្ញាវសិលោកំនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង ព្រោះ
 គចវត្តនោះ តែគេមិនពេញចិត្ត មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ អស់ហើយត្រឹម
 លាភសញ្ញាវសិលោកំនិងសេចក្តីសរសើរនោះទេ ។ ម្ចាស់និគ្រោធន ត្រង់វិសេស
 មានគចវត្ត ។ មេ ។ គេឈ្លោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។
 ម្ចាស់និគ្រោធន ពាក្យវាជីមុខនៅមានទៀត អ្នកមានគចវត្ត សមាធិ
 គចវត្ត គេប្រាណិលាភសញ្ញាវសិលោកំនិងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង គេមិន

សោ តេន លាភសញ្ញាសំលោកេន ន អត្តាទុក្ខំ-
 សេតិ ន បរំ វាទ្កេតិ ។ យំបិ និគ្រោធ តបស្សី
 ។ បេ ។ ឯវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។
 បុន ចបរំ និគ្រោធ តបស្សី តបំ សមាធិយតិ
 សោ តេន តបសា លាភសញ្ញាសំលោកំ អភិ-
 និព្វត្តេតិ សោ តេន លាភសញ្ញាសំលោកេន ន
 មជ្ឈិកំ ន មុច្ឆតិកំ ន មនោបដ្ឋតិ ។ យំបិ និគ្រោធ
 តបស្សី ។ បេ ។ ឯវំ សោ តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ
 ហោតិ ។ បុន ចបរំ និគ្រោធ តបស្សី តបំ សមា-
 ធិយតិ ភោជនេសុ ន វេទាសំ អាបដ្ឋតិ ឥទ្ធំ
 មេ ទមតិ ឥទ្ធំ មេ ន ទមតីតិ ។ សោ យក្ខ
 ទ្វាស្ស(១) ន ទមតិ តំ អនបេត្តោ បជហតិ យំ
 បទស្ស ទមតិ តំ អតតិ តោ អមុច្ឆិតោ អនជ្ឈាបន្នោ
 អាទីនវេទស្សាវី និស្សវណប្បញ្ញោ បរិកុញ្ញតិ ឯវំ សោ
 តស្សី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ និគ្រោធ

១. ឃំ ហិ កេស្ស ។

លើកខ្លួន មិនបង្ហូរដកដង្ហើម ព្រោះតែលាភសញ្ញា៖និងសេចក្តីសរសើរ
 ខោរខេ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ ត្រង់ដែលអ្នកមានតបវត្ថុ ។ បេ ។ គេឈ្មោះ
 ថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ ពាក្យខាងមុខ
 នៅមានទៀត អ្នកមានតបវត្ថុ សមាទាននូវតបវត្ថុ គេញ្ញាវិនិច្ឆ័យលាភសញ្ញា៖
 និងសេចក្តីសរសើរ ឲ្យកើតឡើង ដោយតបវត្ថុនោះ តែគេមិនស្រវឹង មិន
 ល្ងង់គំនិត មិនដល់នូវសេចក្តីស្រវឹង ព្រោះតែលាភសញ្ញា៖និងសេចក្តី
 សរសើរខោរខេ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ ត្រង់ដែលអ្នកមានតបវត្ថុ ។ បេ ។ គេ
 ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ ពាក្យ
 ខាងមុខនៅមានទៀត អ្នកមានតបវត្ថុ សមាទានតបវត្ថុ មិនចែករាជន
 ជាពីរចំណែកថា ភោជននៃតាបចិត្តខ្ញុំ ភោជននៃមិនតាបចិត្តខ្ញុំ ។
 គេជាមនុស្សគ្មានប្រាថ្នាភោជនណា មិនតាបចិត្តគេ ។ ក៏សរសើរភោជន
 នោះដែរតែថា ភោជនណា តាបចិត្តគេ ។ មិនត្រេកត្រអាល មិនភ្លេច
 ស្មារតីមិនជាប់ស្អិត ជាអ្នកឃើញរោសជាប្រភេទ មានប្រាថ្នាជាគ្រឿង
 លាស់ចិត្តចេញ បរិភោគនូវភោជននោះ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុង
 ហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាទ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត

តបស្សី តប សមាធិយតិ ឧ សោ^(១) លាភសក្ការសិ-
 លោកនិកន្តិហេតុ សក្ការិស្សន្តិ មំ វាជាហេ វាជម-
 ហាមត្តា ទត្តិយោ ព្រាហ្មណា តហបតិកា តិវុយាតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ឯវេ បរិសុទ្ធា ហោតិ ។ បុន តបរំ
 ឯគ្រោធន តបស្សី អញ្ញតំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា
 ឧ អប្បសាទេតា ហោតិ កី ចឆាយំ សម្ពហុលាជីវា
 សព្វសង្ខំ សំកក្កោតិ សេយ្យដីធំ មូលតិធំ ទទ្ធាតិធំ
 ផល្យតិធំ អត្តតិធំ តិជតិធំមេវ បញ្ចមំ អសង្ខារិកក្កំ ធន្ត-
 ត្យងំ សមណប្បវាទេតាតិ^(២) ឯវំ សោ តស្មី ឯវេ បរិ-
 សុទ្ធា ហោតិ ។ បុន តបរំ ឯគ្រោធន តបស្សី បស្សតិ
 អញ្ញតំ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា កុលេសុ សក្ការិ-
 យមាធំ កុក្ករិយមាធំ មាធិយមាធំ បូជិយមាធំ ។
 តស្មី ឧ ឯវំ ហោតិ ឥមម្ហំ ឆាម សម្ពហុលាជីវំ
 កុលេសុ សក្ការិកន្តិ កុក្ករិកន្តិ មាធិកន្តិ បូជិកន្តិ មំ
 បុន តបស្សី លូទាជីវំ កុលេសុ ឧ សក្ការិ-
 កន្តិ ឧ កុក្ករិកន្តិ ឧ មាធិកន្តិ ឧ បូជិកន្តិ ។

១ ឧ សោ កេតាតិ ក្នុង បោធកេ ទិស្សតិ ។ ២ សមណស្ស វាធាតិធំ ក្នុង
 បោធកេ ទិស្សតិ ។

អ្នកមានឥច្ចក្ក គេមិនសមាទានឥច្ចក្កហេតុវិសេសក្តីប្រាជ្ញាធានកសក្ការៈ
 និងសេចក្តីសរសើរថា ពួកគេរាជា រាជមហាមាត្យ ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍
 ភហបតី តិរិយ នីតិធ្វើសក្ការៈ ចំពោះភាគាមញ្ញ អ្នកមានឈ្មោះថា
 បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ខ្មែរគ្រាធន ភាគរាជមុន
 ទៅមានទៀត អ្នកមានឥច្ចក្ក មិនបានរាល់ចង្អុលសមណៈប្រាហ្មណ៍
 ណាមួយ ថា បែបនេះ ឬសមណៈព្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានការចិត្តមជ្ឈិក
 ច្រើនយ៉ាង តែស្មើត្រូវសព្វសរសើរ ត្រូវតែកត់ចិត្ត ត្រូវតែកត់
 ដើម ត្រូវតែកត់ផ្លូវ ត្រូវតែកត់ចុះ ត្រូវតែកត់ត្រូវជាគម្រប់ ៥
 ឧណោ ១ តំនឹងថា ញាញតិឆ្មើញរាជសមណៈនេះ ដូចជាគំនុះ គេជា
 សមណៈត្រឹមតែការប្តេជ្ញាថា សមណៈប៉ុណ្ណោះទេ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធ
 ក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ខ្មែរគ្រាធន ភាគរាជមុន ទៅមាន
 ទៀត អ្នកមានឥច្ចក្ក ឃើញគេធ្វើសក្ការៈ គោរព រាជភាគ ឬជា
 សមណៈប្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងគ្រូលាភានិទ្យាយ ។ គេមិនបានត្រឹមនេះ
 យ៉ាងនេះថា ក្នុងវេទ ពួកមនុស្សតែធ្វើសក្ការៈ គោរព រាជភាគ ឬជា
 សមណៈដែលមានការជីវៈច្រើន ក្នុងគ្រូលាភានិទ្យាយនេះ ចំណែកខាង
 ភាគាមញ្ញ ជាអ្នកមានឥច្ចក្ក មានការជីវៈសៅហ្មង (ម្តេចក៏) ពួកគេមិនធ្វើ
 សក្ការៈ មិនគោរព មិនរាប់គោរព មិនបូជា ក្នុងគ្រូលាភានិទ្យាយវិញ ។

ឥតិ សោ ឥស្សាមន្ទវ័យំ តុលេសុ ទុប្បនេតា ហោតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន
 ចបរំ ធិត្រាជ តបស្សី ន អាថាវកនិសាធិ ហោតិ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន
 ចបរំ ធិត្រាជ តបស្សី ន អត្តានំ នស្សយមាធា
 តុលេសុ ចរតិ ឥធិបិ មេ តបស្មី ឥធិបិ មេ តបស្មីន្តំ
 ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ
 ធិត្រាជ តបស្សី ន តិញ្ចិរេវ បដិច្ចន្តំ សេវតិ សោ
 ទមតិ តេ ឥន្ទន្តំ បុដ្ឋោ សមាធា អក្កមមាធា អាហ
 ន ទមតីតិ ទមមាធា អាហ ទមតីតិ ។ ឥតិ សោ
 សម្បជានុសា ន ភាសិតា ហោតិ ឯវំ សោ តស្មី
 ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។ បុន ចបរំ ធិត្រាជ
 តបស្សី តថាតតស្ស វា តថាតតស្សាវតស្ស វា នន្តំ
 ធរសេន្តស្ស សន្តិយេវ បរិយាយំ អនុញ្ញាយ្យំ អនុជានា
 តិ ឯវំ សោ តស្មី ហំនេ បរិសុទ្ធោ ហោតិ ។

គេមិនឱ្យកើតសេចក្តីឫស្សា មិនសេចក្តីកំណាញ់ ក្នុងក្រកូលវាំងឡាយ
 ដូច្នេះឡើយ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្ចាស់
 ធិត្រាជ ពាក្យទាំងមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានកបក្ក មិនជាអ្នក
 អន្តិយក្នុងទីជំរកមនុស្ស គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះ
 បាន ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ ពាក្យទាំងមុខនៅមានទៀត អ្នកមានកបក្ក
 មិនដើរបង្ហាញខ្លួន ក្នុងក្រកូលវាំងឡាយថា ការនេះជាតបវត្តរបស់អាត្មា
 ដែរ ការនេះជាតបវត្តរបស់អាត្មាដែរ គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុ
 នោះ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ ពាក្យទាំងមុខនៅមានទៀត
 អ្នកមានកបក្ក មិនស្រ្តីយការចង់ប៉ាន់និមួយ ច្រើនមានគេសួរ អ្នកនោះ
 ថា ការនេះគាច់ចិត្តលោកឬ ច្រើនការនោះមិនគាច់ចិត្តនក៏និយាយថា មិន
 គាច់ចិត្ត ចេសនេះគួរដល់អ្នកឬប្រាប់ឲ្យចេស ដែលមិនគួរថា មិនគួរ ច្រើន
 នោះខ្លួនគាច់ចិត្ត ក៏និយាយថា គាច់ចិត្ត ។ អ្នកនោះមិនបាននិយាយកុហក
 ព័ន្ធវីន្តខ្លួន គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្ចាស់
 ធិត្រាជ ពាក្យទាំងមុខ នៅមានទៀត អ្នកមានកបក្ក កាលតថាគន
 ឬសាវករបស់តថាគត កំពុងសម្តែងធម៌ រមែងអនុមោទនា ខ្លួនបរិយាយ
 ដែលអនុមោទនា គេឈ្មោះថា បរិសុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះបាន ។

ចុន ចបវំ ធិត្រាជ តបស្សី អត្តោជនោ ហោតិ
អនុបនាហំ ។ យំបិ ធិត្រាជ តបស្សី អត្តោជនោ
ហោតិ អនុបនាហំ វរំ សោ តស្សី ហំនេ ចរិយុទ្ធោ
ហោតិ ។ ចុន ចបវំ ធិត្រាជ តបស្សី អមត្តិ
ហោតិ អបលាសំ អធិស្សតិ ហោតិ អមច្ឆរិ អស-
ហេ ហោតិ អមាយារិ អថេទ្ធោ ហោតិ អនតិមាជំ
ន តាបិទ្ធោ ហោតិ ន តាបិកាជំ វន្ទាជំ វសន្តតោ
ន មិច្ឆាជិដ្ឋិតោ ហោតិ ន អន្តត្តាហិតាយ^(១) ជិដ្ឋិយា
សមន្ទាតតោ ន សន្តិដ្ឋិបរមាសី^(២) ហោតិ ន អាតា-
នត្តាហិ^(៣) សុប្បដិធិស្សតិ ។ យំបិ ធិត្រាជ តបស្សី
ន សន្តិដ្ឋិបរមាសី ហោតិ ន អាតានត្តាហិ សុប្បដិ-
ធិស្សតិ វរំ សោ តស្សី ហំនេ ចរិយុទ្ធោ ហោតិ ។ តំ
កី មញ្ញាសំ ធិត្រាជ យជំ វរំ សន្តេ តោធិជគុច្ឆា

១ ១. អនត្តត្តាហិតាយ ។ ២ ១. អសន្តិដ្ឋិបរមាសី ។ ៣ ១. អាតានត្តាហិ ។

ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យនាងមុននៅមានទៀត អ្នកមានគប្បក្ក ជាអ្នកមិន
គ្រោធិ មិនធនិសេចក្តីគ្រោធិទុក ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ត្រង់ដែលអ្នកមាន
គប្បក្ក ជាអ្នកមិនគ្រោធិ មិនធនិសេចក្តីគ្រោធិទុក គេឈ្មោះថា ចរិយុទ្ធ
ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ពាក្យនាងមុននៅមាន
ទៀត អ្នកមានគប្បក្ក ជាអ្នកមិនមើលគុណ មិនវាយបុកស្មើ មិនឈ្លា-
និស មិនកំណាញ់ មិនអួតភាគ មិនមានកលហាយ មិនធិត្តិវិ មិន
មើលតាមរក មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក មិនបុកក្នុងកំណាចនៃ
សេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក មិនមែនជាមិត្តទិដ្ឋិ មិនច្រកចង្កោយអន្តត្តា-
ហិតទិដ្ឋិ មិនច្រកខំយកតាមតែសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួន មិនច្រកខំរាំ
ជាមនុស្សដែលគេឱ្យលះបង់ប៉ុន្មានដោយងាយ ។ ម្ចាស់និគ្រោធិ ត្រង់ដែល
អ្នកមានគប្បក្ក ជាអ្នកមិនច្រកខំយកតាមតែសេចក្តីឃើញរបស់ខ្លួន មិន
ច្រកខំរាំ ជាមនុស្សដែលគេឱ្យលះបង់ប៉ុន្មានដោយងាយ គេឈ្មោះថា
ចរិយុទ្ធក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះប៉ុន្មាន ។ ព្រះរោងបុណ្យគ្រាស់សួរថា
ម្ចាស់និគ្រោធិ អ្នកសង្គាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច កាលបើហេតុមាន
មកដូច្នេះ ការត្រឡប់បាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតចំលើស

ចរិសុទ្ធា វា(១) ហោតិ អបរិសុទ្ធា វាតិ ។ អន្ធា ទោ
 កន្តេ ឯវំ សន្តេ តទោជីកុច្ឆា ចរិសុទ្ធា ហោតិ ទោ
 អបរិសុទ្ធា អត្តប្បត្តា ច ហោតិ(២) សារប្បត្តា ចាតិ ។
 ឧ ទោ ធិត្រោធិ ឯត្តាវតា តទោជីកុច្ឆា អត្តប្បត្តា
 សារប្បត្តា ហោតិ(៣) អបិច ទោ ចប្បជិតប្បត្តា ច(៤)
 ហោតីតិ ។

[២២] តត្តាវតា បឯ កន្តេ តទោជីកុច្ឆា
 អត្តប្បត្តា សារប្បត្តា ច ហោតិ សាទុ មេ កន្តេ
 កតវា តទោជីកុច្ឆាយ អត្តំយេវ ចាបេតុ សារំយេវ
 ចាបេតុតិ ។ ឥធិ ធិត្រោធិ តបស្សី ចាតុយាម-
 សំវាសំវុតោ ហោតិ ។ កថញ្ច ធិត្រោធិ តបស្សី
 ចាតុហាមសំវាសំវុតោ ហោតិ ។ ឥធិ ធិត្រោធិ

១ ឧ. វិសុទ្ធា ២ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ប. ហោតិ ៣ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. អត្តប្បត្តា វា
 ហោតិ សារប្បត្តា វា ៤ ឧ. ចប្បជិតប្បត្តា ហោតិ ។

ឈ្មោះថា ចរិសុទ្ធាហើយ ឬមិនទាន់ចរិសុទ្ធាទេ ។ ធិត្រោធិចរិសុទ្ធា
 ក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគថា ចតិត្រព្រះអង្គដ៏ជ័យជ្រះ កាលបើហេតុមាន
 មកដូច្នេះ ការខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំលេស
 ឈ្មោះថា ចរិសុទ្ធាហើយដោយពិត មិនមែនមិនចរិសុទ្ធាទេ ទាំងដល់កំលេង
 ធម៌ផង ដល់ខ្លឹមធម៌ហើយផង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា
 ម្ចាស់ធិត្រោធិ ការខ្ពង់ខ្ពស់ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំលេស
 ត្រឹមតែចុះក្លោះ មិនទាន់ដល់កំលេងធម៌ មិនទាន់ដល់ខ្លឹមធម៌នៅឡើយទេ
 ត្រាន់តែដល់ត្រឹមធម៌ ដូចជាក្រមរថ្ងៃក្លាយទៅវិញ ។

[២៦] ធិត្រោធិចរិសុទ្ធាក្រាបចូលថា ចតិត្រព្រះអង្គដ៏ជ័យជ្រះ ចុះ
 ការខ្ពង់ខ្ពស់ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំលេសត្រឹមណា ទើប
 ឈ្មោះថា ដល់កំលេងធម៌ផង ដល់ខ្លឹមធម៌ផង ចតិត្រព្រះអង្គដ៏ជ័យជ្រះ សូម
 ព្រះមានចូលស្រមៃឱ្យដល់កំលេង ឱ្យដល់ខ្លឹមសារ របស់ការខ្ពង់ខ្ពស់
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំលេងតម្កល់ដល់ខ្សែព្រះអង្គឱ្យបាន។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ធិត្រោធិ អ្នកមានកម្រិតក្នុងលោកនេះ
 ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់ធិត្រោធិ អ្នកមានកម្រិត
 ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាងគឺដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ធិត្រោធិ អ្នក

ឧទ្ទិសសុត្ត កថាខណ្ឌបិដក អនុសាសនាបិដក

តបស្សី ឧ ចាលំ អតិចារតតិ^(១) ឧ ចាលំ អតិ-
 ចាតយតិ ឧ ចាលំ អតិចាតយតោ សមទុញ្ញោ
 ហោតិ ឧ អធិដ្ឋំ អាទិយតិ ឧ អធិដ្ឋំ អាទិយា-
 បេតិ ឧ អធិដ្ឋំ អាទិយតោ សមទុញ្ញោ ហោតិ ឧ
 មុសា ភណតិ ឧ មុសា ភណាបេតិ ឧ មុសា ភណតោ
 សមទុញ្ញោ ហោតិ ឧ ភាវិតមាសីសតិ ឧ ភាវិតមាសី-
 សាបេតិ ឧ ភាវិតមាសីសតោ សមទុញ្ញោ ហោតិ ។
 ឃវិ^(២) ឧប្រោជ តបស្សី ចាតុយាមសំវេសំវុតោ
 ហោតិ ។ យតោ^(៣) ឧប្រោជ តបស្សី^(៤) ចាតុយាម-
 សំវេសំវុតោ ហោតិ អទុក្ខស្ស ហោតិ តបស្សីតាយ ។
 សោ អតិចារតិ ឧ ហិណយាវត្ថុតិ ។ សោ វិវិត្តំ
 សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ តត្ថំ
 តិវកុហំ សុសានំ វេចត្ថំ អញ្ញោកាសំ បណា-
 សបុញ្ញំ^(៥) ។ សោ បញ្ញាកត្តំ ចិណ្ឌិតាតប្បដិក្ខតោ

១ អតិចារតិ កត្តំ ចោតោ វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ៧ កោ ។ ៣ ឧ. ម.
 យតោ កោ ។ ៤ ឧ. តបស្សី ៧ ។ ៥ ឧ. បណ្ឌិតុញ្ញំ ។

ឧទ្ទិសសុត្ត កោលដំណើរចេញពីទីនេះ ដែលដល់ផ្លូវកំពូលធម៌និងវិបស្សនា

មានបវត្តក្នុងលោកនេះ មិនសម្លាប់សត្វ មិនប្រើអ្នកដទៃឱ្យសម្លាប់សត្វ
 មិនតាមចិត្តនិងអ្នកសម្លាប់សត្វ មិនកាន់យកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបាន
 ឱ្យ មិនប្រើអ្នកដទៃឱ្យកាន់យកទ្រព្យដែលម្ចាស់គេមិនបានឱ្យ មិនតាមចិត្ត
 និងអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលម្ចាស់គេមិនបានឱ្យ រឺមិនមិនខំយាយកុហក
 មិនប្រើអ្នកដទៃឱ្យខំយាយកុហក មិនតាមចិត្តនិងអ្នកខំយាយកុហក មិន
 សេពភាវិតធម៌ (តាមគុណ ៥) មិនប្រើអ្នកដទៃឱ្យសេពនូវភាវិតធម៌ មិន
 តាមចិត្តនិងអ្នកដែលសេពនូវភាវិតធម៌ ។ ម្ចាស់ឧប្រោជ អ្នកមានបវត្ត
 ជាអ្នកសង្ឃឹមដោយការសង្ឃឹម ៤ យ៉ាង ដោយហេតុយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់
 ឧប្រោជ កាលណាអ្នកមានបវត្ត ជាអ្នកសង្ឃឹមដោយការសង្ឃឹមខ្លាំង
 ៤ យ៉ាង ក៏រឺមិនមានពាក្យគេសរសើរអ្នកនោះ ព្រោះខ្លួនជាអ្នកមានបវ-
 ត្ត ។ គេច្រើនបំពេញ (សីល) មិនត្រូវបំពេញដើម្បីរកខ្លះចំណង (គេខ
 ត្រហស្ថ) ។ គេរឺមិនគ្រប់យល់សេចក្តីសង្ខត់ ព្រៃ គល់ឈើ ក្នុង ញកក្នុង
 ជ្រោះក្នុង ទិសសាខ ដងព្រៃ ទឹកល ឆ័ន្ទិវិដែលច្រក់បាំងដោយស្មៅ ។
 បុគ្គលនោះ លុះកាលខាងក្រោយកត្ត ក៏ត្រូវបំពេញចិត្តបាត់បង់

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

ឯសីទតិ បល្លង្គំ ភាគុដិក្ខា ទុដ្ឋំ តាយំ បណ្ឌិ-
 ធាយេ បរិមុច្ឆិ(១) សតី ទុបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈ្យ
 លោកេ បហាយ វិតតាភិជ្ឈេន ធនសា វិហា-
 រតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោធនតិ ព្យាបាទប្ប-
 ទោសំ(២) បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហារតិ សព្វ-
 ចាណក្ខតហិតានុកម្មី ព្យាបាទបទោសា ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ ដីនមិច្ឆំ បហាយ វិតតដីនមិច្ឆោ វិហារតិ
 អាលោកសញ្ញី សរោ សម្មដោនោ ដីនមិច្ឆា ចិត្តំ
 បរិសោធនតិ ទុទ្ធចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទូរោ វិហារតិ
 អជ្ឈតំ រូបសន្តចិត្តោ ទុទ្ធចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធនតិ
 វិចិត្តំ បហាយ តិណ្ណវិចិត្តិញ្ចា វិហារតិ អតតចំ-
 កថំ កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិត្តិញ្ចាយ ចិត្តំ បរិ-
 សោធនតិ ។ សោ ឥមេ បក្ខំ ជីវិកេណ បហាយ
 ធនសោ ទុបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្វលីករេណ

១ ឧ.ប.បរិមុច្ឆិ ។ ២ ឧ. ព្យាបាទកោសំ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយស្ស បាដិកវគ្គោ

អន្តរាវនេវេត្តនមេត្តាវាយាទ្យក្រង់ ប្រតិស្មារតិទ្យោនមុទុន្តានៈ (១៧) កេ
 កម្មជ្ជាន) ។ គេលេអភិជ្ឈក្កុសិលោក មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះ
 ចិត្តចាកអភិជ្ឈា លេព្យាបាទជាគ្រឿងច្រឡំស្ត មានចិត្តបំណេព្យាបាទ មាន
 សេចក្តីអនុគ្រោះសត្វចាំត្បូង ដោយប្រយោជន៍ ជម្រះចិត្តទ្វិស្តាកចាក
 ព្យាបាទជាគ្រឿងច្រឡំស្ត លេចនិមិត្តៈ មានចិត្តប្រាសចាកចំណិមិត្តៈ មាន
 សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងពន្លឺ មានសតិ មានសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកចំណិមិត្តៈ
 លេខន្តចក្កុច្ចៈ មានចិត្តមិនរវើកវាយ មានចិត្តទាន់ក្នុងស្លាប់ម្ខាង ជម្រះចិត្ត
 ចាកទុទ្ធចក្កុច្ចៈ លេវិចិត្តញ្ចា មានចិត្តទូលំផុតចាកវិចិត្តញ្ចា មិនមានសេចក្តី
 ធ្វើនិទ្ទល់ ជម្រះចិត្តទ្វិស្តាកចាកវិចិត្តញ្ចា ក្នុងកុសលធម៌ព័ន្ធព្យាយ ។
 គេលេនិវេណៈព័ន្ធ ៩ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេស ជាគ្រឿងធ្វើបញ្ញាទ្វិស្តាយ

ឧទ្ទិស្តកស្ម័គ្រ គោរពដ៏តុល្យ ឧទ្ទិស្តកស្ម័គ្រ

មេត្តាសហគរោន មេត្តាសា ឯកំ ទិសំ វិហរតិ
 តថា ធុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទ-
 មោ តិវិយំ សព្វចំ សព្វត្ថតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ
 មេត្តាសហគរោន មេត្តាសា វិបុលេន មហាគរោន
 អប្បមាណេន អវេរេន អត្យចរដ្ឋេន វិហរតិ វិហរតិ ។
 ករុណាសហគរោន មេត្តាសា ។ មុនិសាសហគរោន
 មេត្តាសា ។ ឧបេត្តាសហគរោន មេត្តាសា ឯកំ
 ទិសំ វិហរតិ វិហរតិ តថា ធុតិយំ តថា តតិយំ
 តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទមោ តិវិយំ សព្វចំ សព្វត្ថតាយ
 សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេត្តាសហគរោន មេត្តាសា វិបុ-
 លេន មហាគរោន អប្បមាណេន អវេរេន អត្យចរដ្ឋេន
 វិហរតិ វិហរតិ ។ តំ តី មញ្ញសំ និគ្រោន យទិ ឯវំ
 សន្តេ តោដិគុត្តា វិសុត្តា វា ហោតិ អវិសុត្តា
 វាតិ ។ អន្តា ហោ កន្តេ ឯវំ សន្តេ តោដិគុត្តា

ឧទ្ទិស្តកស្ម័គ្រ គោរពដ៏តុល្យ ឧទ្ទិស្តកស្ម័គ្រ ដែលព័ន្ធកំព្វលេខនិងវិមុត្តិ

កន្លង គឺសម្រេចសម្រាញ់វិយាចថ ដោយការផ្សាយចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តា ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៣ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៤
 ក៏ដូច្នោះ សម្រេចសម្រាញ់វិយាចថ ដោយការផ្សាយចិត្តប្រកបដោយ
 មេត្តាដ៏ធំទូលាយ មិនមានច្របាណ មិនមានព្យាបាទ ទៅកាន់សត្វ-
 លោកទាំងអស់ ដោយយកខ្លួនទៅប្រៀប នឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិស
 ទាំងអស់ គឺទិសទាំងបួន ទិសទាំងប្រាំមួយ និងទិសទី១៧ ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។ ចិត្តប្រកបដោយករុណា ។ ចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ។
 សម្រេចសម្រាញ់វិយាចថ ដោយការផ្សាយចិត្ត ប្រកបដោយមេត្តា
 ទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៣ ក៏ដូច្នោះ ទិសទី ៤ ក៏ដូច្នោះ
 សម្រេចសម្រាញ់វិយាចថ ដោយការផ្សាយចិត្ត ប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏
 ទូលាយ មិនមានច្របាណ មិនមានព្យាបាទ ទៅកាន់សត្វ-
 លោកទាំងអស់ ដោយយកខ្លួនទៅប្រៀប នឹងសត្វទាំងអស់ ក្នុងទិស
 ទាំងអស់ គឺទិសទាំងបួន ទិសទាំងប្រាំមួយ និងទិសទី១៧ ។ ម្ចាស់និគ្រោត
 អ្នកសម្គាល់សេចក្តីនោះដូចម្តេច កាលបើហេតុមានមកដូច្នេះ ការរុំមុខបាច
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ឈ្មោះថា ចាសុច្ចរិតិយ
 ឬមិនទាន់ចាសុច្ចរិតិ ។ និគ្រោតចាសុច្ចរិតិ ក្រាបទូលថា ចាសុច្ចរិតិអង្គដ៏
 ចម្រើន កាលបើដូច្នេះ ការរុំមុខបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុត

• សំដៅយកទិសទី ១ ២ ៣ ៤ ៥ ៦ ៧ ៨ ៩ ១០ ១១ ១២ ១៣ ១៤ ១៥ ១៦ ១៧ ។

បរិសុទ្ធា ហោតិ នោ អបរិសុទ្ធា អត្តប្បត្តា ច
 ហោតិ^(១) សារប្បត្តា ចាតិ ។ ឧ ទោ និគ្រោធ ឯត្តា-
 វតា កថោជិតុប្បា អត្តប្បត្តា វា ហោតិ សារប្បត្តា វា
 អមិច ទោ ភវប្បត្តា ហោតីតិ ។

[២៧] កត្តាវតា បទ កន្លែ កថោជិតុប្បា អត្ត-
 ប្បត្តា ច ហោតិ សារប្បត្តា ច សាទុ មេ កន្លែ
 ភគវា កថោជិតុប្បាយ អត្ថំយេវ ចាបេតុ សាវំយេវ
 ចាបេតុតិ ។ ឥធន និគ្រោធ តបស្សី ចាតុយាមសំ-
 វសំវុតោ ហោតិ ។ កថេតុ និគ្រោធ តបស្សី
 ចាតុយាមសំវសំវុតោ ហោតិ ។ បេ ។ យតោ^(២)
 និគ្រោធ តបស្សី ចាតុយាមសំវសំវុតោ ហោតិ
 អនុត្តស្ស ហោតិ តបស្សីតាយ ។ សោ អភិហោតិ នោ
 ហិណយាវត្ថុតិ ។ សោ វិវត្តំ សេនាសនំ ភវេតិ ។ បេ ។

១ ១. ឆ. ហោតិ ២ ទិល្បតិ ។ ២ ១. យោ ២ ទោ ។ ឆ. យោ ទោ ។

កិលេសឈ្មោះថា ចរិសុទ្ធដោយគិត មិនមែនមិនចរិសុទ្ធាទេ ទាំងដល់
 កំពូលធម៌ផង ដល់ទ្វីមធម៌ផង ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់និគ្រោធ
 ការក្លឹមចុះដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេស ត្រឹមតែចម្លោះ
 មិនខានឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ ឬដល់ទ្វីមធម៌ទៅឡើយទេ គ្រាន់តែ
 ដល់ត្រឹមសំបកធម៌ចម្លោះទេ ។

[២៧] និគ្រោធចរិយាវតក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះ
 ការក្លឹមចុះ ដោយព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេសត្រឹមណា ទើបឈ្មោះ
 ថា ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ទ្វីមធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងឲ្យដល់កំពូល ឲ្យដល់ទ្វីមសារបស់ការក្លឹម
 ចុះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេសកម្ពុត ដល់ទ្វីមព្រះអង្គ
 ឲ្យខាន ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ម្ចាស់និគ្រោធ អ្នកមានកបវត្ថុ
 ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់និគ្រោធ
 អ្នកមានកបវត្ថុ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច
 ។ ថេ ។ ម្ចាស់និគ្រោធ កាលណា អ្នកមានកបវត្ថុ ជាអ្នកសង្រួម
 ដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង វេទន៍មានពាក្យនេសារសីរអ្នកនោះ ព្រោះ
 ខ្លួនជាអ្នកមានកបវត្ថុ ។ គេប្រើនិមិត្តស័ក្តិ មិនត្រូវបំបែកដើម្បី
 រកទេថាភាព ។ គេអាស្រ័យ សេនាសនាសនៈស្ងាត់ ។ ថេ ។

សោ ឥម បញ្ច ធីរុណោ បហាយ ចេតសា
 ឧបត្តិលេសេ បញ្ចាយ ទុក្ខលីករណោ មេត្តាស-
 ហតតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ជរិត្វា វិហរតិ
 ។ មេ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិកសំ អនុស្សរតិ
 សេយ្យដំនំ ឯកំចិ ជាតិ ទ្វេចិ ជាតិយោ តិស្ស្សចិ
 ជាតិយោ ឧត្តស្ស្សចិ ជាតិយោ បញ្ចចិ ជាតិយោ
 ។ មេ ។ នសមិ ជាតិយោ វិសមិ ជាតិយោ តិសមិ
 ជាតិយោ ចត្តាន្តិសមិ ជាតិយោ បញ្ញាសមិ ជាតិយោ
 សតមិ ជាតិយោ សហសមិ ជាតិយោ សតសហស្ស-
 មិ ជាតិយោ អនេកេមិ សំវដ្តកេម្ម អនេកេមិ វិដ្ត-
 កេម្ម អនេកេមិ សំវដ្តវិដ្តកេម្ម អប្បត្រាសិ ឯវំជាតោ
 ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមាហារោ ឯវំសុខទុក្ខច្បង្គិសំវេទិ
 ឯវំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ចុកោ អប្បត្រ ទុទទាទិ
 តត្រាចាសិ ឯវំជាតោ ឯវំគោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំមា-
 ហារោ ឯវំសុខទុក្ខច្បង្គិសំវេទិ ឯវំមាយុបរិយន្តោ

គេបានលេខនៃរណនីតិ ៥ រង្វង់ ដែលជាគ្រឿងធ្វើចិត្តឱ្យស្រឡាញ់ ជា
 គ្រឿងធ្វើប្រាថ្នាឱ្យជ័យក្នុង សម្រេចសម្រាន្តវិយាចថ ដោយការ
 ជួយចិត្ត ច្រកចេញដោយមេត្តា ទៅកាន់ទិសទី ១ ។ ២ ។ គេលើកយើងឡើង
 បញ្ចុកដែលបានស្រឡាញ់នៅក្នុងមុខ ជាច្រើនជាតិ គឺមួយជាតិខ្លះ ពីរជាតិ
 ខ្លះ បីជាតិខ្លះ បួនជាតិខ្លះ ប្រាំជាតិខ្លះ ។ ២ ។ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិ
 ខ្លះ ពាន់ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ មួយរយជាតិខ្លះ មួយកាន់ជាតិ
 ខ្លះ ១ សែនជាតិខ្លះ ច្រើនសំវដ្តកម្ម (កម្មវិទ្យាស) ខ្លះ ច្រើនវិដ្តកម្ម
 (កម្មចម្រើន) ខ្លះ ច្រើនសំវដ្តវិដ្តកម្ម (កម្មវិទ្យាសនិងកម្មចម្រើន) ខ្លះ
 ថា ក្នុងកាលឯណោះ កាត្មាអញបានមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រ
 យ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ មានកាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខ
 យ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយយ៉ាងនេះ កាត្មាអញនោះ លុះច្បែកចាក
 អក្ខរភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពឯណោះ ក្នុងភពនោះឯង កាត្មា
 អញបានមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បូរយ៉ាងនេះ
 មានកាហារយ៉ាងនេះ ទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក ទី២និកាយស្ស បាដិកវគ្គ

សោ ភតោ ធុតោ ឥន្ទបបន្នាតិ ឥតិ សាការំ
 សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ ឬទ្ធិចិត្តំ អនុស្សតិ ។
 តំ តី មញ្ញសំ ធិត្រាជ យនិ ឯវំ សន្តេ តថា-
 ជិតុត្ថា បរិសុទ្ធា វា ហោតិ អបរិសុទ្ធា វាតិ ។
 អត្ថា ទេ(១) កន្តេ ឯវំ សន្តេ តថាជិតុត្ថា បរិសុទ្ធា
 ហោតិ ទោ អបរិសុទ្ធា អត្ថប្បត្តា ច ហោតិ សារប្បត្តា
 ចាតិ ។ ឧ ទោ ធិត្រាជ ឯត្តាវតា តថាជិតុត្ថា
 អត្ថប្បត្តា វា(២) ហោតិ សារប្បត្តា វា(៣) អមិច
 ទោ ដេត្ថប្បត្តា ហោតីតិ ។

(២៨) តត្តាវតា បទ កន្តេ តថាជិតុត្ថា អត្ថប្បត្តា
 ច ហោតីតិ សារប្បត្តា ឧ(៤) សាធុ មេ កន្តេ

១ ១. អត្ថ រោ បទ ។ ២. ឧ ១. ឧ. ប ។ ៤ ១. ឧលក្ខី ឧត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ទី២និកាយ បាដិកវគ្គ

ភាគាស្សនៈ លុះច្បាប់ភក្កភាពនោះហើយ មកកើតក្នុងភាពនេះ
 វេទនាដែលឃើញខ្លួនបញ្ចកៈ ដែលស្រស់នៅដំបូង បានច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងភាព(១) ព្រមទាំងទទួល(២) ដោយច្រកាវដ្ឋាន ។ ខ្លាល
 ខិត្រាជ ឆ្លុះសន្តាល់សច្ចៈនោះដូចម្តេច កាលបើដូច្នេះ ការភ្លឺមបាច
 ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធហើយ
 ចូរមិនទាន់បរិសុទ្ធទេ ។ ខិត្រាជបរិព្វាជក ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន កាលបើយ៉ាងនេះ ការភ្លឺមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជា
 គ្រឿងផុតកិលេស ឈ្មោះថា បរិសុទ្ធដោយពិត មិនមែនមិនបរិសុទ្ធទេ
 ទាំងដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំធម៌ផង ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា
 ខ្លាលខិត្រាជ ការភ្លឺមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេស
 ត្រឹមតែចុះឈ្មោះ មិនទាន់ឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ ចូរដល់ភ្នំធម៌នៅ
 ឡើយទេ បានដល់ត្រឹមតែស្រាយ របស់ធម៌ចុះឈ្មោះទេ ។

(២៨) ខិត្រាជបរិព្វាជក ក្រាបទទ្ធិទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ការភ្លឺមបាច ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកិលេសត្រឹមណា
 ទើបឈ្មោះថា ដល់កំពូលធម៌ផង ដល់ភ្នំធម៌ផង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

១ ភក្កភាព ថា រំលឹកនឹកហោរជាដើម ។ ២ ធិត្រាជនោះព្រាហ្មណ៍ ។

ឧទ្ទក្ខិកសូត្រ ពោធិ៍កុញ្ញយ អន្តរាប្បដ្ឋានា

កកា កោធិកុញ្ញយ អត្ថិយេវ តាមេតុ សារិយេវ
 ចាមេតុតិ ។ ឥត ធិត្រាជ តបស្សី ចាតុយាមសំវរសំ-
 វុតោ ហោតិ ។ តថញ្ច ធិត្រាជ តបស្សី ចាតុយាម-
 សំវរសំវុតោ ហោតិ ។ មេ ។ យតោ ច(១) ចោ ធិត្រាជ
 តបស្សី ចាតុយាមសំវរសំវុតោ ហោតិ អនុញ្ញស្ស
 ហោតិ តបស្សីតាយ ។ សោ អភិហាតិ ធា
 ហិយាវត្ថុតិ ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសងំ កធិតិ
 ។ មេ ។ សោ ឥមេ បញ្ច ឈីវណោ បហាយ ចេតសោ
 ឧបត្តិលេសេ បញ្ញាយ ធិត្ថលីករណោ មេត្តាសហ-
 តតេជ ចេតសា ។ មេ ។ ឧបេត្វាសហតតេជ
 ចេតសា វិធុលេជ មហត្តតេជ អប្បមាណេជ អថេវេជ
 អព្យបជ្ឈេជ ធីវិទ្យា វិហាតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុត្រេនិវសំ អនុស្សរតិ សេយ្យធីនំ ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេបិ
 ជាតិយោ ។ មេ ។ ឥតិ សាគារំ សទ្ធីសំ អនេក-
 វិហិតំ បុត្រេនិវសំ អនុស្សរតិ ។ សោ ធិត្រេជ ចត្តុដា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធមាទុសតេជ សត្តេ បស្សតិ

១. ឥ. បស្សេ ឥតិ ។

ឧទ្ទក្ខិកសូត្រ ពោធិ៍កុញ្ញយ អន្តរាប្បដ្ឋានា ដែលដល់នូវកំលាំងបដិវត្តន៍

សូមព្រះមានព្រះភាគ សម្តែងឱ្យដល់កំលាំង ឱ្យដល់ខ្លឹមសាររបស់ការ
 ត្រឡប់ចុះ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងជុំភកិលសកម្មភាព ដល់ខ្ញុំព្រះ
 អន្តរាប្បដ្ឋាន ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ធិត្រាជ អ្នកមានតបវត្ថុ
 ក្នុងរលាកនេះ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ
 អ្នកមានតបវត្ថុ ជាអ្នកសង្រួមដោយការសង្រួម ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេច
 ។ មេ ។ ម្ចាស់ធិត្រាជ កាលណាអ្នកមានតបវត្ថុ ជាអ្នកសង្រួមដោយ
 ការសង្រួម ៤ យ៉ាង ក៏មែនមានពាក្យគេសរសើរអ្នកនោះ ព្រោះខ្លួនជា
 អ្នកមានតបវត្ថុ ។ នេះច្រើនជាពាក្យសីល មិនត្រូវចម្លងករណីឱ្យកើតជាក
 ភាព ។ គេកាស្រីយសេនាសេនាសនៈស្ងាត់ ។ មេ ។ គេលះបង់ខ្ញុំវិវរ-
 ណៈទាំង ៨ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេស ជាគ្រឿងធ្វើប្រាជ្ញាឱ្យជ័យកម្លាំង
 មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ។ មេ ។ សម្រេចសម្រាញ់វិយាចថ ដោយការ
 ផ្សាយចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខានីតិទូលាយ មិនមានប្រមាណ មិនខាន
 ភ្លៀវ មិនខានព្យាបាទ ។ គេមែនរលឹកឃើញខន្ធបញ្ចកៈ ដែលបាន
 កាស្រីយន្តវត្ថុកំពុងជាច្រើនជាតិ គឺ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ មេ ។ មែន
 រលឹកឃើញខន្ធបញ្ចកៈ ដែលកាស្រីយនៅកំពុងជាច្រើនជាតិ ព្រម
 ទាំងអាការៈ ព្រមទាំងទិវទូលៈ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ គេមានចក្ខុផ្តុច
 ជាចិត្តដ៏ចរិស្ត កន្លងចក្ខុឧស្សសាមញ្ញ បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិកវគ្គ

ចរមាទេ ឧបបជ្ជមាទេ ហីនេ បណីតេ សុវុស្ណោ
 ធុត្វុស្ណោ សុគតេ ធុត្តតេ យថាកម្មមកេ សុត្ត
 បដាធាតំ ឥមេ វត កោន្តោ សត្តា កាយធុច្ចវិតេន
 សមដ្ឋានតា វចីធុច្ចវិតេន សមដ្ឋានតា មេធាធុច្ចវិតេន
 សមដ្ឋានតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាធិដ្ឋកា មិច្ឆា-
 ធិដ្ឋកម្មសមាធានា តេ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា
 អបាយំ ធុត្តតិ វិធិធាតំ ធិរយំ ឧបបជ្ជា ឥមេ វ
 បន កោន្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមដ្ឋានតា
 វចីសុចរិតេន សមដ្ឋានតា មេធាសុចរិតេន សមដ្ឋា-
 នតា អរិយានំ អនុបវាទកា សម្មាធិដ្ឋកា សម្មាធិដ្ឋ-
 កម្មសមាធានា តេ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា
 សុគតិ សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជាតិ ឥតិ ធិត្វេន
 ពក្កុនា វិសុទ្ធន អតីត្តន្តមាទុសតេន សុត្ត បស្សតិ
 ចរមាទេ ឧបបជ្ជមាទេ ហីនេ បណីតេ សុវុស្ណោ ធុត្វុស្ណោ
 សុគតេ ធុត្តតេ យថាកម្មមកេ សុត្ត បដាធាតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិកវគ្គ

ដែលកំពុងច្បូកនិងចាប់បដិសន្ធិ ដ៏ចាបដោកនិងឧត្តម មានច្រវែងព្រាយល្អ
 និងកាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនិងធុត្តតិ វេមនីនិច្ចាស្សុវស្សតាំងឡាយ
 ដែលអន្ទាលទៅកាមកម្ម អើយ្យំ សត្វតាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយ
 កាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយមេធាទុច្ចរិត ជាអ្នកកំរ-
 ងៀលនូវពួកព្រះអោយបុគ្គល ជាមិច្ឆាធិដ្ឋ សមាទាន នូវមិច្ឆាធិដ្ឋកម្ម
 សត្វតាំងនោះ លុះបែកព្វាយរាជិកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើត
 ឯអព្វាយ ធុត្តតិ វិធិបាត ទេវក ចំណែកទានសត្វតាំងនេះ ប្រកបដោយ
 កាយសុចរិត ប្រកបដោយវចីសុចរិត ប្រកបដោយមេធាសុចរិត មិន
 កំរងៀលនូវព្រះអោយៈ ជាសម្មាធិដ្ឋ សមាទាននូវកម្មជាសម្មាធិដ្ឋ សត្វ
 តាំងនោះ លុះបែកព្វាយរាជិកាយ បន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏ទៅកើតឯ
 សុគតិលោក ភីស្កតិ មានចក្ខុដូចជាខ្វិត្យដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុមនុស្សសាម-
 ញ្ញ វេមនីឃើញ នូវសត្វតាំងឡាយ កំពុងច្បូកនិងចាប់បដិសន្ធិ ដ៏ចាប
 ដោកនិងឧត្តម មានច្រវែងព្រាយល្អនិងកាក្រក់ ទៅកាន់សុគតិនិងធុត្តតិ ជីវ
 ច្បាស្សុវស្សតាំងឡាយ ដែលអន្ទាលទៅកាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ភេ ចរិព្វាជកា ឧត្តាធិនោ ឧទ្ធាសន្តមហាសន្តា
អហោសុំ ឯត្ថ មយំ ន បស្សម សាចរិយកា ឯត្ថ
មយំ ន បស្សម សាចរិយកា ន មយំ វគោ
កិយេកា ឧត្តរិកា បដាធាមាភិ(*) ។

[២៩] យថា អញ្ញាសិ សន្តាទោ កហាបតិ
អញ្ញនត្ថ ទោធាធិមេ អញ្ញតត្ថិយា បរិព្វាជកា ភក-
កោ កាសិកំ សុស្សសន្តិ សោតំ ឧទហន្តិ អញ្ញា-
ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិតិ អថ(*) ធិគ្រោធំ បរិព្វាជកំ
ឯត្ថនកោច វតិ ទោ កន្ថេ ធិគ្រោធ យំ មំ ភំ
អវចាសិ យត្សេ កហាបតិ ជាធម្មេសិ កេន
សមណោ ភោគមោ សន្និ សល្លបតិ កេន សាគន្ធិ
សមាបដ្ឋតិ កេន បញ្ញាវយ្យត្តិយំ សមាបដ្ឋតិ(ក)
សុញ្ញតាវហតា សមណស្ស ភោគមស្ស បញ្ញា អបរិ-
សាវនោ សមណោ ភោគមោ ធាលំ សល្លាបាយ

* ឧ. ម. ៦៣ មយំ អស្សម សាចរិយកា ន មយំ វគោ កិយេកា ឧត្តរិកា បដាធា-
មាភិធិ ធម្មត្ថេមោ វិស្សធិ ។ ៦ ឧ. អថ មំ ។ ៣ ឧ. អថន្តិ ។

បរិព្វាជកាទំនោះ ក៏ចង្អុលស្មើនឹងហិ ស្មើនឹងខ្លាំងថា ពួកយើង ដែល
ជាអ្នកម្រតាចារ្យផងនា មិនដែលឃើញ ក្នុងដំណើរនេះឡើយ ពួកយើង
ដែលជាអ្នកម្រតាចារ្យផងនា មិនដែលឃើញ ក្នុងដំណើរនេះឡើយ
ពួកយើង មិនធ្លាប់ដឹងឱ្យរលឹសដាច់ពីនេះទៅទៀតឡើយ ។

[២៩] កាលណាសន្តាឧកហាបតិបានដឹងថា ឥឡូវនេះពួកបរិព្វា-
ជកជាអន្យកិរិយាទំនោះ កំពុងប្រតិបត្តិការសិក្សា ចេសច្រះមានព្រះភាគ
គ្រាប់គ្រឿងស្រោកប្រសាទ កម្ពស់ចិត្តមិនឱ្យកាយមាយ ដោយឯកម្ល្លោះ
ហើយ ទើបបាននិយាយពាក្យនេះ នឹងឯគ្រោធបរិព្វាជកថា បពិត្រ
ឯគ្រោធន លោកបាននិយាយនឹងខ្ញុំច្រើនហើយថា ខែតហាបតិ ដូចជា
យើងនឹងរកនំ អ្នកត្រូវដឹងថា ព្រះសមណភោគម ចរោជាមួយនឹងអ្នកណា
បាន ប្រទះសាកល្បងជាមួយនឹងអ្នកណាបាន ឈ្នួលខ្លះកាត់កំរិត ដោយ
ប្រាជ្ញាជាមួយនឹងអ្នកណា (ដូចម្តេចបាន) ព្រោះប្រាជ្ញាចេសច្រះព្រះសមណ-
ភោគម វិទាសបាត់បង់ទៅ ក្នុងផ្លូវស្វែងរកហើយ ព្រះសមណភោគម
មិនហ៊ានចូលកាន់បរិស័ទទេ មិនអាចធ្វើការចរោ ទាំងអស់នេះបានទេ

ឧទ្ទិកសុត្តន្ត បិដកសម្ពុទ្ធិសម្ពាសន៍

សោ អន្តបន្តានេវ សេវតិ សេយ្យជាបិ នាម តោ កាណា
 បរិយន្តចារិទ្ធំ អន្តបន្តានេវ សេវតិ ឯវមេវ សុញ្ញតា-
 រណតា សមណស្ស តោតមស្ស ចញ្ញា អបរិសាវចរោ
 សមណោ តោតមោ ជាលំ សល្យាមាយ សោ អន្ត-
 បន្តានេវ សេវតិ ឥឡ កមាបតិ សមណោ តោតមោ
 ឥបំ បរិសំ ភាគខ្មែយ្យ ឯកបញ្ញានេវ ឯ សំសា-
 ធម្មោ(១) តុច្ឆកុម្ពំ ឯ មញ្ញោ ឧរោធម្មោមាតិ
 អដិទោ(២) សោ ភន្តេ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ
 ឥន្ទាប្បុត្តោ អបរិសាវចរំ ចន្ទ ឯ តទរោថ តោ កាណា
 បរិយន្តចារិទ្ធំ តទរោថ ឯកបញ្ញានេវ ឯ សំសាធម្មោ(៣)
 តុច្ឆកុម្ពំ ឯ មញ្ញោ រោធនាតិ ។ ឯវំ វុត្តោ ចិ-
 ក្រោធា បរិញ្ញាជេតោ តុច្ឆកុតោ មន្តកុតោ បត្តកុតោ
 អនោមុទោ បដិជ្ឈាយន្តោ អប្បជីកាលោ ឯសីទិ ។

១. ឧ. សំហេយ្យ ។ ២. ឧ. អយំ តោ ។ ៣. ឧ. សំហេថ ។

ឧទ្ទិកសុត្តន្ត ពោលអំពីការសាសនាស្វរសន្តានបទ

បានជាលោក ភិក្ខុសាសនាសន្តានៈ ជំនាក់ចុះឈ្មោះ ដូចមេ
 តោទ្វាត្រៃកុម្មានី ភិក្ខុសាសនាសន្តានៈ ។ ដុំវិញ ភិក្ខុសាសនាសន្តានៈ
 ចុះឈ្មោះ ដូចមេតមិញ ប្រាជ្ញាបេសព្រះសមណោភាគម វិនាសបាត់
 ចង់ទៅ ក្នុងផ្ទះស្លាប់ទៅហើយ ព្រះសមណោភាគម មិនហ៊ានចូលកាន់
 បរិស័ទ មិនអាចធ្វើការចរចា ឯអ្នកដទៃបានទេ បានជាលោកភិក្ខុ
 សាសនាសន្តានៈ ភិក្ខុសាសនាសន្តានៈស្លាប់ ដូច្នោះឯង ឯនគរោបតិ ល្បង
 មើលចុះ (ប្រសិនបើ) ព្រះសមណោភាគម គប្បីមកកាន់បរិស័ទនេះ
 (មែន) ក្នុងយើងនូវសាសនាស្វរលោក មួយប្រសាស្ត្រមើលដែរ ក្នុងយើង
 ត្រូវចាប់បន្ទីល ព្រះសមណោភាគមនោះ ឲ្យដូចគេចាប់បន្ទីលឆ្នាំទី១ទេ
 (មិនខាន) ចៅក្រមលោកដ៏ចម្រើន ប្រាប់តែព្រះមានព្រះភាគ ជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ស្តេចដល់មកក្នុងទីនេះ អើក៏ច្បាប់នេះដល់
 ហើយ ចូរលោកធ្វើព្រះអង្គ ឲ្យជាអ្នកមិនហ៊ានចូលមកកាន់បរិស័ទចុះ
 ចូរលោកធ្វើព្រះអង្គ ឲ្យដូចមេតោទ្វាត្រៃកុម្មានី ដែលគ្រាប់ទៅភិក្ខុសាសនាសន្តានៈ
 ដុំវិញចុះ ចូរលោកសាសនាស្វរព្រះអង្គ ដោយប្រសាស្ត្រ ចូរលោកបន្ទីល
 ព្រះសមណោភាគមនោះ ឲ្យដូចជាគេចាប់បន្ទីលឆ្នាំទី១ចុះ ។ កាល
 សន្តានបទ ឯយាយយ៉ាងនេះហើយ ចំព្រាតបរិក្ខាជក អង្គុយទៅ
 ព្រៃស្ងៀម អៀនខ្មាស ទនៈកងកងមុខជ្រប់ ស្រពោន ទ័លប្រាជ្ញ ។

[៣០] អថទោ ភគវា និព្រោជំ បរិព្វាជកំ តុណ្ហិ-
 ក្ខតំ មន្តិក្ខតំ បត្តក្ខតំ អនោមុទំ បដ្ឋាយន្តំ អប្ប-
 ជិកាណំ វិធិត្វា និព្រោជំ បរិព្វាជកំ ឯតនេវេច
 សន្ធឹ និព្រោជ កាសិកា តេ ឯសា វាចាតិ ។
 សន្ធឹ កន្តេ កាសិកា មេ ឯសា វាចា យថាពលេន
 យថាម្បន្នេន យថាអត្តសលេនាតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ
 និព្រោជ កីន្តិ តេ សុតំ បរិព្វាជកានំ វុទ្ធានំ(១)
 មហាស្ថកានំ អាចរិយចាចរិយានំ ភាសមាធានំ យេ
 តេ អនោសុំ អតីតមធានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 ឯវំ សុ តេ ភកវន្តោ សន្តម្ម សមាគម្ម ឧទ្ធានិធា
 ឧទ្ធាសន្តមហាសម្មា អនេកវិហិតំ វិវាទានកម៌ អនុ-
 យុត្តា វិហរីសុ សេយ្យដំនំ វាជកម៌ ធារកម៌ ។ មេ ។
 ឥតិភវាភកម៌ ឥតិ វា សេយ្យថាមិ តំ ឯត-
 រហិ សាចរិយកោ ឧទាហុ ឯវំ សុ តេ ភកវន្តោ

១. វ. ព្រំ ។

[៣០] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបថា និព្រោជ-
 បរិព្វាជក អន្តិយនៅស្ងៀម កៀនខ្មាសទេ-ភពកំបុរៈជ្រប់ ស្រពោន
 ទំលេចប្រាថ្នាហើយ ក៏បានគ្រាស់សួរ និព្រោជបរិព្វាជក យ៉ាងនេះថា
 ខ្លាលនិព្រោជ សម្ព័ន្ធ អ្នកបាននិយាយមែនឬ ។ និព្រោជបរិព្វាជក
 ក្រាបខ្វលថា ចពិតព្រះអង្គដឹងច្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ បាននិយាយសម្ព័ន្ធ
 ពិតមែន ភាគដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ជាមនុស្សល្ងង់ ជាមនុស្សវង្វេង ជាមនុស្ស
 មិនឈ្លាស ។ ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា ខ្លាលនិព្រោជ អ្នកសម្គាល់
 សេចក្តីនោះដូចម្តេច អ្នកបានឮពួកបរិព្វាជកព្រឹទ្ធាចារ្យ មានកាយច្រើន
 ជាតាចារ្យ ប្រធានលើតាចារ្យ និយាយថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 តាំងឡាយណា ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធវាងឡាយ
 មានព្រះភាគនោះ ទ្រង់ផ្តួចជុំសមាគម ហើយចង្វិលរៀនហិក សំឡេង
 ខ្លាំង ប្រកបនូវតំណាងថា ជាច្រើនយ៉ាង គឺនិយាយពីស្តេច និយាយ
 ពីព្រា ។ មេ ។ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាចស្តង់ ដែល
 អត់ប្រយោជន៍ ថា ដូច្នេះខ្លះ ដូច្នេះខ្លះ ដូចជាអ្នកដែលប្រកាចារ្យផង
 គ្នា ក្នុងកាលដែលព្រះនេះយ៉ាងនេះដែរឬ ឬថា ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត សង្ឃសម្ពុទ្ធភក្ខកថា

អរញ្ញវនបត្តានិ(១) បត្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ
 អប្បសន្ធានិ អប្បនិក្ខេបសានិ វិជននតានិ មនុស្សភា-
 ហសេយ្យកានិ បដិសល្លាទសារុប្បានិ សេយ្យជាតា-
 ហមេតរហិតំ ។ សុតមេតំ(២) កន្ត្ត បរិញ្ញាជកានំ វុឡ្យានំ
 មហាល្លកានំ អាចរិយចាចរិយានំ កាសមាធានំ យេ តេ
 អហេសុំ អតីតមន្ទានំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ន ឯ ឯ
 សុ តេ(៣) កកវន្តោ ឯ(៤) សន្តម្ម សមាគម្ម ឧទ្ធានិធា
 ឧទ្ធាសន្តមហាសម្មា អនេកវិហិតំ តិរច្ឆានកថំ អនុ-
 យុត្តា វិហារន្តិ សេយ្យដីនំ រាជកថំ ចោរកថំ ។ មេ ។
 ឥតិកកវកថំ ឥតិ ក សេយ្យជាតាហមេតរហិតំ
 សាចរិយតោ ឯ សុ តេ កកវន្តោ អរញ្ញវនបត្តានិ
 បត្តានិ សេនាសនានិ បដិសេវន្តិ អប្បសន្ធានិ អប្ប-
 និក្ខេបសានិ វិជននតានិ មនុស្សភាហសេយ្យកានិ បដិ-
 សល្លាទសារុប្បានិ សេយ្យជាតិ កកវ ឯតរហិតំ ។
 តស្ស ទោ(៥) និគ្រោធ វិញ្ញស្ស សតោ មហាល្លតស្ស

១ ឧ. អរញ្ញ សបត្តានិ ។ ២ ឧ. សុតំ មេ តំ ។ ៣ ឧ. មាស្សតេ ។ ៤ ឧ. ម. វុឡ្យានំ
 ។ ៥ ឧ. វិញ្ញតំ ។ ៦ ឧ. ម. តេ ។

ឧទ្ទិសសុត្តន្ត តំពិធុរាណកថា នៃព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ

តែនិកាស្រ័យសេនាសនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទីតាំងនៅក្នុងវិប្រស្រោស ជា
 សេនាសនៈមានសំឡេងសន្ធឹកតិកកន្តិកច ប្រាសចាកសម្ព័ន្ធករណ៍ សមគួរ
 ដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់ការលាក់ខ្លួនក្នុងភាគាបាទ ដូចជា
 ភព៌ភក្ត្រក្នុងកាលវេលាដ៏ល្អនេះ យ៉ាងនេះ ។ និគ្រោធបរិញ្ញាជក ក្រាបចង្អុល
 ថា ចង់ត្រូវព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឡំព្រះអង្គ បានឮពួកចរិញ្ញាជកព្រឹទ្ធាចារ្យ មាន
 កាយុច្រើន ជាភាចារ្យ ប្រធានលើភាចារ្យ និយាយគ្នា យ៉ាងនេះថា
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធចំនិច្ចាយលា ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគទាំងនោះ ដូចជុំសមាគម យ៉ាងនេះហើយ ចង្អុលសំឡេង
 ហើរ សំឡេងខ្លាំង ច្រកចន្ទតែង្វាន់កថា ជាច្រើនយ៉ាង និយាយពីស្តេច
 និយាយពីចោរ ។ មេ ។ និយាយពីសេចក្តីចម្រើន និងសេចក្តីសាបសូន្យ
 ដែលគេច្រឡោងនាំថា ដូច្នេះខ្លះ ដូច្នោះខ្លះ ដូចជាឡំព្រះអង្គ ជាអ្នកម្តេច
 ភាចារ្យដ៏ឆ្លាត ក្នុងកាលវេលាដ៏ល្អនេះ យ៉ាងនេះដែរ ព្រះមានព្រះភាគទាំង-
 ឡាយនោះ តែនិកាស្រ័យសេនាសនាសនៈដ៏ស្ងាត់ ជាទីតាំងនៅក្នុងវិប្រ-
 ស្រោស ជាសេនាសនៈមានសំឡេងសន្ធឹកតិកកន្តិកច ប្រាសចាកសម្ព័-
 ន្ធករណ៍ សមគួរដល់ការស្ងប់ស្ងាត់របស់មនុស្ស គួរដល់ការលាក់ខ្លួន
 ក្នុងភាគាបាទ ដូចព្រះមានព្រះភាគក្នុងកាលវេលាដ៏ល្អនេះ យ៉ាងនេះដែរ ។
 ព្រះអង្គត្រាស់ថា ឆ្ងល់និគ្រោធបរិញ្ញាជនចាស់ទុំដែលជាអ្នកមានសភាពនោះ

ន ឯកធម៌ហាសំ តុន្ទោ សោ ភគវា សម្ពោធាយ^(១)
 ធម្មំ នេសេតិ នន្ទោ សោ ភគវា នមថាយ ធម្មំ
 នេសេតិ សន្ទោ សោ ភគវា សមថាយ ធម្មំ
 នេសេតិ តិល្លោ សោ ភគវា វរណាយ ធម្មំ
 នេសេតិ បរិជិត្យតោ សោ ភគវា បរិជិត្យាធាយ ធម្មំ
 នេសេតិ ។

[៣០] ឯវំ វុត្តេ និគ្រោធា បរិព្វាជិតោ ភគវន្តំ
 ឯកធម៌ោច អន្ធមោ មំ កន្តេ អច្ចុតមា យថាពាលំ
 យថាម្ពុទ្ធីន្ធំ យថាអគុសលំ យាហំ^(២) ភគវន្តំ ឯវំ
 អវចាសី វស្ស មេ កន្តេ ភគវា អច្ចយំ អច្ចយតោ
 បដិគ្គណ្ណាតុ អាយតិ សំវាយាតិ ។ វត្ស តំ^(៣)
 និគ្រោធា អន្ធមោ អច្ចុតមា យថាពាលំ យថាម្ពុទ្ធីន្ធំ

១ ខ. ពោធិយ ។ ឆ. សំពោធិយ ។ ២ ខ. សោហំ ។ ៣ ឆ. ថំ ។

មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹង
 (ដោយព្រះអង្គឯង) ហើយទ្រង់សម្តែងធម៌ ដើម្បីញ៉ាំងបុគ្គលដទៃ ឲ្យ
 ត្រាស់ដឹង ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ខ្ចាតព្រះអង្គបាចហើយ ទើប
 សម្តែងធម៌ ដើម្បីខ្ចាតអ្នកដទៃ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ស្ងប់ហើយ
 ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ដល់អ្នកដទៃ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ
 ទ្រង់ធ្ងន់មុខហើយ ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បីការធ្ងន់ដល់អ្នកដទៃ ព្រះមាន
 ព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់រំលត់កិលេសបាចហើយ ទើបសម្តែងធម៌ ដើម្បី
 សេចក្តីរំលត់កិលេសដល់អ្នកដទៃ ។

[៣១] កាលព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ និគ្រោធា
 បរិព្វាជក បានក្រាបចូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិគ្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន រោសកំហុសបានគ្របសង្កត់ខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រោះជាមនុស្ស
 ល្ងង់យ៉ាងណា ជាមនុស្សវង្វេងយ៉ាងណា ជាមនុស្សមិនឈ្លាសយ៉ាង
 ណា ខ្ញុំព្រះអង្គ បានរោលពាក្យឆ្លាំឆ្លងយ៉ាងនេះ នឹងព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយ ចតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គត់ខ្ញុំរោស
 ភាមរោស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ដើម្បីសេចក្តីសង្រួមទៅ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អាលនិគ្រោធា ភីកី រោសកំហុស គ្រប
 សង្កត់ខ្ញុំអ្នក ព្រោះជាមនុស្សល្ងង់យ៉ាងណា ជាមនុស្សវង្វេងយ៉ាងណា

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជកាយស្ស បាធិវគ្គោ

អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថាទុស្សិដ្ឋំ យថាបដិបដ្ឋ-
 មាទោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតាស្មា
 អនតារិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិយោ-
 សានំ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិត្តា
 ឧបសម្មជ្ឈំ វិហរិស្សតិ ធន វស្សានិ ។ បញ្ច វស្សានិ ។
 ចត្តារិ វស្សានិ ។ តីណិ វស្សានិ ។ ទេ វស្សានិ ។
 ឯកំ វស្សំ ។ តិដ្ឋតុ ធិក្រោធន ឯកំ វស្សំ ។ ឯតុ
 វិញ្ញំ បុរិសោ អសរេហំ អមាឃារី ឧទុជាតិកោ អហា-
 មទុសាសាមិ អហំ ធម្មំ ទេសេមិ យថាទុស្សិដ្ឋំ
 កថាបដិបដ្ឋមាទោ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ
 អតាស្មា អនតារិយំ បព្វជន្តំ តទទុត្តរំ ព្រហ្មចរិយបរិ-
 យោសានំ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិត្តា
 ឧបសម្មជ្ឈំ វិហរិស្សតិ សត្ត មាសានិ ។ តិដ្ឋតុ
 ធិក្រោធន សត្ត មាសានិ ។ ធន មាសានិ ។ បញ្ច
 មាសានិ ។ ចត្តារិ មាសានិ ។ តីណិ មាសានិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជកាយ បាធិវគ្គោ

កថាភកខិនិសម្ព័ន្ធនមិ បុគ្គលានោះកាលបើប្រគំបក្ខិកាមនមិ ដែលកថាភក
 ក្រៀនប្រដៅហើយ ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅ
 កាន់ផ្ទះស ដោយច្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើ
 ឲ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លះអនុក្ករធម៌នោះ ជាទីចម្រុះនៃមគ្គព្រាហ្មចារ្យ ដោយ
 ប្រាជ្ញាខ្លះឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ បានសម្រេចសម្រាន្តនៅ (ដោយវិ-
 យាចថេរី ៤) អស់ ៦ ឆ្នាំ ។ ៨ ឆ្នាំ ។ ៤ ឆ្នាំ ។ ៣ ឆ្នាំ ។
 ២ ឆ្នាំ ។ ១ ឆ្នាំ ។ ម្ចាស់និគ្រាធន ១ ឆ្នាំចូរលើកទុកចុះ ។ បុរសជា
 អ្នកប្រាជ្ញ ជាអ្នកមិនប្អូនភាគី មិនមានមាយា ប្រកបដោយជានិជាអ្នក
 ត្រង់ ចូរមកចុះ កថាភកខិនិសម្ព័ន្ធនមិ បុគ្គលានោះ
 កាលបើប្រគំបក្ខិកាមនមិ ដែលកថាភកក្រៀនប្រដៅហើយ ពួកកុលបុត្រ
 ដែលចេញ ចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់
 អនុក្ករធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ខ្លះអនុក្ករធម៌នោះ ជាទីចម្រុះ
 នៃមគ្គព្រាហ្មចារ្យ ដោយប្រាជ្ញាខ្លះឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ បានសម្រេច
 សម្រាន្តនៅ (ដោយវិយាចថេរី ៤) អស់ ៧ ខែ ។ ម្ចាស់និគ្រាធន
 ៧ ខែចូរលើកទុកចុះ ។ ៦ ខែ ។ ៨ ខែ ។ ៤ ខែ ។ ៣ ខែ ។

ឧទ្ធរណ៍ក្រសួង ធម្មនុញ្ញ ចរិយា ចរិយា ឧទ្ធរណ៍សំណើ

ទ្វេ មាសាង ។ ឯក មាស ។ អន្តរមាស ។ តិច្ចតុ
 ចិត្តោ អន្តរមាស ។ ឯក វិញ្ញា បុរិសា អសហេ
 អមាយាវី ឧទ្ធរណ៍កោ អមាមនុសាសាមិ អហំ ធម្ម
 ទេសនិ យថា ឧសិដ្ឋំ តថា បដិបដ្ឋមា យស្សតាយ
 កុលបុត្តា សម្មនេ អការស្មា អនតារិយំ បទ្ធព្វន្ត
 កន្តរុក្ខំ ព្រហ្មនិយមិយោសាង ធិដ្ឋេ វ ធម្ម សយំ
 អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្មដ្ឋ វិហរិស្សតិ សត្តា-
 ហំ ។ សិយា ទោ បទ តេ ធិក្រោង ឯវមស្ស អន្ត-
 រាសិកម្យតា^(១) សមណោ តោតមោ ឯវមាហាតិ ។
 ន ទោ បទេតំ ធិក្រោង ឯវំ ធម្មង្គំ យោ ឯវំ កេ
 អាចរិយោ សោយេវ កេ^(២) អាចរិយោ ហោតុ ។
 សិយា ទោ បទ តេ ធិក្រោង ឯវមស្ស ឧទ្ធរណ៍ ទោ
 ចាវតុកាមោ សមណោ តោតមោ ឯវមាហាតិ ។ ន
 ទោ បទេតំ ធិក្រោង ឯវំ ធម្មង្គំ យោ ឯវំ តេ^(៣) ឧទ្ធរណ៍

១ ឧ. ប. អន្តរាសិកម្យតា តោ ។ ២ តេតិ កេតិ កេតិ កេតិ ។ ៣ ឧ. កេ ។

ឧទ្ធរណ៍ក្រសួង កោសតិអនិស្សន្ទនៃការប្រតិបត្តិធម្មនុញ្ញ

៤ ខែ ។ ១ ខែ ។ កន្លះខែ ។ ម្ចាស់ខិត្តោ កន្លះខែចូរលើកចុកចុះ ។
 ចូរសេរក្នុងក្រាប ជាអនុម័តអនុភាព មិនមានមាយា ប្រកបដោយជំនុំ
 ជាអនុភាព ចូរមកចុះ តថា គតិធិប្រដៅ តថា គតិធិសិទ្ធិធម៌ បុគ្គល
 នោះ កាលបើប្រតិបត្តិការធម៌ ដែលតថា គតិធិប្រដៅហើយ ពួក
 កុលបុត្រដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អនុភាពធម៌ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ឲ្យអនុភាពធម៌នោះ ជាទីជម្រក
 នៃមន្ត្រីប្រាហ្ម ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ បានសម្រេច
 សម្រេចនៅ (ដោយវិធានច្បាប់ទី ៤) គតិ ៧ ថ្ងៃ ។ ម្ចាស់ខិត្តោ
 សមតែអនុម័តឯង យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោភកម្ម បានជាមិនយាយ
 យ៉ាងនេះ ព្រោះទង់បានកូនសិស្ស ។ ម្ចាស់ខិត្តោ តែថា អ្នកមិនត្រូវ
 ឃើញហេតុផ្តុំ យ៉ាងនេះឡើយ អ្នកណាជាភាពាប្បវេសន៍ពួកអ្នក អ្នកនោះ
 ចូរទៅជាភាពាប្បវេសន៍ពួកអ្នកដែលចុះ ។ ម្ចាស់ខិត្តោ មួយរៀង សម
 តែអ្នកមានតំណែងនេះថា ព្រះសមណោភកម្មប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួក
 យើងឲ្យកកើតចាកទទួល ទើបបានក្រាស់យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ខិត្តោ
 តែថា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុផ្តុំយ៉ាងនេះឡើយ ទទួលណាជាចេសន៍អ្នក

សោយេវ តេ ឧទ្ទេសោ ហោតុ ។ សិយា ទោ បទ តេ
 និក្រោធបរិមស្ស អាជីវា នោ ចាវេតុតារោ សមណោ
 កោតមោ ឯវាហាតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធបរិ
 មស្ស យេ តេ^(១) អាជីវា សោយេវ តេ^(២)
 អាជីវា ហោតុ ។ សិយា ទោ បទ តេ និក្រោធបរិម
 ស្ស យេ តេ^(៣) ធម្មា អកុសលា អកុសលសង្ខា-
 តា សាធហយកាចំ តេសុ បតិដ្ឋាបេតុតារោ សម-
 ណោ កោតមោ ឯវាហាតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធបរិ
 មស្ស អកុសលាយេវ តេ ធម្មា^(៤) ហោន្ត អកុសល-
 សង្ខាតា សាធហយកាចំ ។ សិយា ទោ បទ តេ និក្រោធបរិម
 ស្ស យេ តេ ធម្មា កុសលា កុសលសង្ខាតា
 សាធហយកាចំ តេហិ វិវេចតុតារោ^(៥) សមណោ កោ-
 តមោ ឯវាហាតិ ។ ន ទោ បទេតំ និក្រោធបរិមស្ស

១ ឧ. យោ វេ វេ ។ ២ វេ ។ ៣ ឧ. ឧ. តោ ។ ៤ ឧ. អកុសលា យេ វេ តេ
 ធម្មា ។ ៥... វេ ធម្មា ។ ៦ ឧ. វិវេចតុតារោ ។

ឧទ្ទេសនា៖ ក៏នៅជាឧទ្ទេស របស់អ្នកដដែលចុះ ។ ម្ចាស់និក្រោធមួយទៀត សមរភ័ក្ត្រមានគំនិតយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណោកោតម ប្រាថ្នាដើម្បីញ៉ាំងពួកយើង ឱ្យកក្រើកចាកភាវីវៈ ទើបបានប្រាសយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់និក្រោធម្នកមិនត្រូវឃើញហេតុនេះ យ៉ាងនេះឡើយ ភាវីវៈណាជាប់របស់អ្នក ភាវីវៈនោះក៏នៅជាភាវីវៈ របស់អ្នកដដែលចុះ ។ ម្ចាស់និក្រោធមួយទៀត សមរភ័ក្ត្រមានគំនិត យ៉ាងនេះថា ពួកធម៌ណាជាអកុសល រាប់ចូលក្នុងអកុសលរបស់ជន ដែលអ្នកកាចារ្យផងនឹង ព្រះសមណោកោតម ប្រាថ្នាដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យគាំងនៅ ក្នុងធម៌វាវិនាសនេះ ទើបបានប្រាសយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់និក្រោធតែថា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុនេះយ៉ាងនេះឡើយ ពួកធម៌ជាអកុសល រាប់ចូលក្នុងអកុសលនោះ របស់ជនអ្នកកាចារ្យផងនឹង ចូរនៅជាអកុសលធម៌ដដែលចុះ ។ ម្ចាស់និក្រោធមួយទៀត សមរភ័ក្ត្រមានគំនិត យ៉ាងនេះថា ពួកធម៌ណាជាអកុសល រាប់ចូលក្នុងអកុសល របស់ជនជាអ្នកអ្នកកាចារ្យផងនឹង ព្រះសមណោកោតម ប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យឃ្លាតចាកអកុសលធម៌វាវិនាសនេះ ទើបបានប្រាសយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់និក្រោធតែថា អ្នកមិនត្រូវឃើញហេតុនេះ

ឧទ្ទក្ខន្ធសុត្តន្ត ធម្មវគ្គោ បដិបកាយ ឧទ្ទក្ខន្ធសំសព្វថា

កុសលាយោ តេ ធម្មា ហោន្ត កុសលសង្ខតា សាច-
 រិយកាធំ ។ ឥតិ ចោហំ(១) វិច្ឆេតា ធម្មេ អន្តរាសិ-
 កម្មតា ឯវំ វនាមិ ធាបិ(២) ឧទ្ធអា ចាវេតុតារោ
 ឯវំ វនាមិ ធាបិ(៣) អាជីវា ចាវេតុតារោ ឯវំ វនាមិ
 ធម្មំ យេ តេ(៤) ធម្មា កុសលា អកុសលសង្ខតា
 សាចរិយកាធំ តេសុ បតិដ្ឋាបេតុតារោ ឯវំ វនាមិ
 ធម្មំ យេ តេ(៥) ធម្មា អកុសលា កុសលសង្ខតា
 សាចរិយកាធំ តេហិ វិវេចតុតារោ ឯវំ វនាមិ ។
 សន្តិ ច ចោ វិច្ឆេតា អកុសលា ធម្មា អប្បហំនា
 សន្តិលេសិតា ទោយោន្តវិកា(៦) សនេថា(៧) ឧត្តវិ-
 ចាកា អាយតី ជាតិជិវាមវណិយាយេ សាហំមហាធាយេ
 ធម្មំ នេសេមិ ។ យថា បដិមន្ទាធំ វេ សន្តិលេសិតា
 ធម្មា បហំយិស្សន្តិ វេនាទិយា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិស្សន្តិ

១ ឧ. ព្រហ្ម ។ ២-៣ ឧ. ឧ. ធម្ម ។ ៤-៥ ឧ. យេ ច វេ ។ ៦. វេ ។ ៧ ឧ.
 យោសោវិកា ។ ឧ. យោន្តវិកា ។ ៨ ឧ. សនេថា ។

ឧទ្ទក្ខន្ធសុត្តន្ត ពោលនិព័ណ័សធម្មវគ្គោ បដិបកាយ ឧទ្ទក្ខន្ធសំសព្វថា

យ៉ាងនេះឡើយ ពួកធម៌ជាតុសល កប់ចូលក្នុងតុសលនោះ របស់ពួក
 ផល្មមភាពាវ្យជន្តតា ចូលទៅជាតុសលធម៌ដដែលចុះ ។ ខ្លួនវិច្ឆេតា
 កថាគតបានពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះចង់បានអន្តរាសិកក៏ទេ មានប្រាថ្នា
 ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកក្រើកចាកឧទ្ធអ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ
 មានប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកក្រើកចាកអាជីវៈ ទើបបានពោល
 យ៉ាងនេះក៏ទេ ពួកធម៌ណាជាអកុសល កប់ថាជាអកុសល របស់ពួកផល
 ដែលរួមភាពាវ្យជន្តតា កថាគតប្រាថ្នា ដើម្បីញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យកាន់នៅក្នុង
 ធម៌ទាំងនោះ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ ពួកធម៌ណាជាតុសល កប់
 ថាជាតុសល របស់ពួកផលដែលរួមភាពាវ្យជន្តតា កថាគតប្រាថ្នា ដើម្បី
 ញ៉ាំងពួកអ្នក ឱ្យឃ្លាតចាកធម៌ទាំងនោះ ទើបបានពោលយ៉ាងនេះក៏ទេ ។
 ខ្លួនវិច្ឆេតា មួយទៀត ពួកធម៌ជាតុសល ដែលចុកលេងមើលខាង
 បាន ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសៅហ្មង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីភិត
 ទៀត ប្រកចរដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានខុក្ខ ជាផល ជាចម្លើយ
 ដល់សេចក្តីកើត ចាស់ ស្លាប់ វេទនាមុខ កថាគតសម្តែងធម៌ ដើម្បី
 លះចង់ខ្លាំងមិ ជាតុសលទាំងឡាយនោះ ។ កាលបើពួកអ្នកប្រតិបត្តិ
 សមត្ថភាពិយ ធម៌ទាំងឡាយប្រកចរដោយសេចក្តីសៅហ្មង មុខជាទំនិ
 សាចសូម្បទៅ ធម៌ទាំងឡាយជាទីកាន់នៃសេចក្តីចរសុទ្ធ ទំនិចរម្រើមឡើង

បញ្ញាចារិម្ហី វេទុលុត្តញ្ច ធិដ្ឋេ វ នម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សជាតិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភេ
 បវិញ្ញាជនា តុណ្ហិក្ខតា មន្ត្រិក្ខតា បត្តកុត្វា អនោមុទា
 បដ្ឋាយន្តា អប្បជីកាលា ធិសីទិសុ យថាភំ មារេន
 បរិយុដ្ឋិកចិត្តា ។

[៣២] អដទោ ភគវតោ ឯតទេហាសិ សាធិបិមេ
 មោយបុរិសា ធុដ្ឋា មារេន(១) ចាបិមតា យត្រ ហំ នាម
 ឯតស្សបិ ន ឯវំ ភវិស្សតិ ហន្ត មយំ អញ្ញាណាតុបិ
 សមណោ តោតាម ប្រាហ្មចរិយំ ចរាម ភី ភវិស្សតិ
 សន្តាហោតិ ។ អដទោ ភគវ ឧទុម្ពរិកាយ បវិញ្ញាជ-
 តារាមេ សិហទាធំ នទិត្វា វេហាសំ អក្កត្តន្តា តិដ្ឋិ-
 ត្វាដេ ចត្វតេ ចន្ទដ្ឋាសិ ។ សប្បារោ(២) កហាមតិ តាវ-
 ទេវំ រាជត្ថហំ ចារិសីតិ ។

ឧទុម្ពរិកស្សន្តំ ទុតិយំ ធិដ្ឋិក(៣)

១ ឧ. ម. មារេនាធំ ៥ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សប្បារោ ៣ ។ ៣ ឧ. ឧទុម្ពរិកសិហាតាទ-
 ស្សន្តំ ទុតិយំ ។ ម. ឧទុម្ពរិកស្សន្តំ ទុតិយំ ។

ពួកអ្នករាល់គ្នា មុនជាដំនើរធ្វើឲ្យដាក់ចូលសំ ឲ្យការចំពេញប្រាថ្នា ដើម្បីមន្ត
 ធិនិសេចក្តីផ្លូវផងនៃប្រាថ្នា ដើម្បីដល់ ដោយប្រាថ្នាខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យ
 នេះ សម្រេចសម្រាទ្តទៅ (ដោយឥរិយាបថទាំង ៤) ។ កាលព្រះមាន
 ព្រះភាគក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកបវិញ្ញាជកទាំងនោះ ក៏ស្តីយោគាស្យៀម
 អៀនខ្មាស ឧទ-កដាក់មុខជ្រប់ ស្រពោន ទ័លប្រាថ្នា ព្រោះមានចូល
 ជ្រកចិត្ត ។

[៣២] ព្រះនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានសេចក្តីត្រិះ
 ដូច្នេះថា មោយចុសទាំងអស់នេះ ត្រូវទារចិត្តបាច ចូលជ្រកហើយ
 ព្រោះថា សូម្បីវត្ថុម្នាក់ មុនជាគ្នាទំនាក់ទំនងយ៉ាងនេះថា ល្បើយចុះ ពួក
 យើងទាំងអស់គ្នា ចូរប្រព្រឹត្តប្រហូចរិយធម៌ ក្នុងសង្ខារព្រះសមណ-
 ភោគម ដើម្បីសេចក្តីដឹងខ្លួនត្រឹម ៧ ថ្ងៃ ប៉ុណ្ណោះ ធិនិយ្យប៉ុន្មាន ។
 លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចន្ទិឲ្យសិហាទាទ ក្នុងភាពម
 វៃបវិញ្ញាជក ដោយសំនែងនាឧទុម្ពរិការទៅ ហើយទ្រង់ហោះឡើងទៅ
 កាន់វេហាសដ្ឋាន ត្រឡប់ទៅតង់លើភ្នំតិដ្ឋក្ខន្ធវិញ ។ ឯសត្វាន-
 កហាមតិ ក៏ចូលទៅកាន់ក្រុងកដត្រិះ ក្នុងកាលនោះដែរ ។

ចប់ ឧទុម្ពរិកស្សន្ត ទី ២ ។

(៣៣) ឯវដ្តេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
 មគទេសុ វិហរតិ មាតុលាយំ ។ ឥត្រ ទោ ភគវា
 ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុវេតិ ។ កនន្តេតំ តេ ភិក្ខុ
 ភគវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទរោច អត្ថធិបា
 ភិក្ខុវេ វិហរេថ អត្ថស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ធម្មធិបា
 ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ តតញ្ច បទ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ អត្ថធិបោ វិហរតិ អត្ថស្សរណា អនញ្ញស្សរណា
 ធម្មធិបោ ធម្មស្សរណា អនញ្ញស្សរណា ។ ឥត ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុ តារាយ តាយាធុបស្សី វិហរតិ អាតាមី សម្ម-

• ១. បញ្ញវត្ថុសិលាភាស្ម័គ្រ ។

(៣៣) ឧបាសន្តាបមកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ(ក្នុងដងវង្ស) ជិតមាតុលាភនៈ ក្នុងវង្សមគទេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាស់ខឹងភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះភ្នំដីកាព្រះមានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណាព្រះគង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយព្រះមានខ្លួន(១)ជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង
 កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងពឹងពឹងឡើយ ព្រះមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជា
 ទីពឹង កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងពឹងពឹងឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹង មិនមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹង
 ពឹងពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង មិនមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹង
 ពឹងពឹងពឹងពឹង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិបារា
 ណាផ្លូវកាយក្នុងកាយ ជាប្រភេទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុះកម្លាំងផ្លូវ

• ១ អត្ថកថា ថា លោកិយធម៌និងលោកុត្តរធម៌ ឈ្មោះថា ខ្លួន ។ ប្រោហេតុនោះបាន
 ជាប្រង់ពោលថែមទៀតថា ព្រះមានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹង កុំមានរបស់ដទៃ ជា
 ទីពឹងពឹងឡើយ ។

ជាតោ សតិមា វិនិយោគោកោ អភិជ្ឈា ឆោមនស្សំ ។
 វេទនាសុ វេទនាទុបស្សី ។ ចិត្តេ ចិត្តាទុបស្សី ។
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ ភាតាមី សឡជាតោ
 សតិមា វិនិយោគោកោ អភិជ្ឈា ឆោមនស្សំ ។ ឯវំ ចោ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អត្តនិមោ វិហារតិ អត្តស្សរណោ អនត្តា-
 ស្សរណោ ធម្មនិមោ ធម្មស្សរណោ អនត្តាស្សរណោ ។
 តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ មេត្តិកេ វិសយេ ។
 តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរេ សកេ មេត្តិកេ វិសយេ ន លច្ឆតិ
 មារោ ទុកាវំ ន លច្ឆតិ មារោ អារម្មណំ ។ តុសលាធំ
 ភិក្ខុវេ ធម្មាធំ សមាធានហេតុ ឯវំមិធំ មុត្តា
 បវន្តតិ(*) ។

១ ឧ. បវន្តតិ ។

កិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតីកម្លាំងចង់ខ្លួនកិលេសានិវាទស្ស
 ក្នុងលោកបាទ ។ ពិចារណាខ្លួនវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយជាច្រក្រតី ។
 ពិចារណាខ្លួនចិត្ត ក្នុងចិត្តជាច្រក្រតី ។ ពិចារណាខ្លួនធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ
 ជាច្រក្រតី មានព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតកម្លាំងកិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិត
 សព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ខ្លួនកិលេសានិវាទស្ស ក្នុងលោកបាទ ។
 ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ ហៅថា ភិក្ខុមានខ្លួនជាច្រក្រតី មានខ្លួនជា
 ច្រក្រតី មិនមានរបស់ដទៃជាច្រក្រតីទាំងឡាយ មានធម៌ជាច្រក្រតី មានធម៌ជា
 ច្រក្រតី មិនមានរបស់ដទៃជាច្រក្រតីទាំងឡាយ ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ ចូរប្រព្រឹត្តក្នុងភាពជាវិស័យដែលមានមកដល់ចិត្តរបស់ខ្លួន ។
 ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយប្រព្រឹត្ត ក្នុងភាពជាវិស័យ
 ដែលមានមកដល់ចិត្តរបស់ខ្លួន(១) ទា(២) ក៏មិនបានខ្លួនចង្អុល
 ការម្ស្រប់រៀន ។ ខ្លួនភិក្ខុទាំងឡាយ បុណ្យនេះ វេទនាច្រើនច្រើន
 ប្រាមហេតុសមាធាន ខ្លួនកុសលធម៌ទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ ។

១ ជាវិស័យរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាចិត្តធម៌ខ្លួនសាសនា ។ ២ គន្លងថា សំដៅយកតែ
 វេទនាច្រើនកិលេសមានច្រើន ។

ចក្ខុវិស័យ ទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ សត្វរាគ

(៣៤) ភិក្ខុវេ រាជា ទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ ឆាន
 រោហសី ចក្ខុវិស័យ ឆាន ឆាន រាគរាគ វិជិតាវី
 ជនបទជ្ជាវិយប្បត្តា សត្វរាគសមញ្ញាគតា ។ តស្សី-
 មាន សត្វ រាគមាន អហោស្មំ សេយ្យដឹង ឆានរាគ
 រាគរាគ អស្សរាគ មណីរាគ ឥត្តិរាគ គហបតិ-
 រាគ បរិបាយគាតនៈមរ សត្វម ។ បរោសហស្សំ
 ទោ បទស្ស បុត្តា អហោស្មំ ស្វរា វិវុត្តតា បរោសទស្ស-
 មន្ទលា ។ សោ ឥមំ បថវី សាគរាគយន្តំ អនន្ទោន
 អសត្តេន ធម្មេន សមេន^(១) អភិវិជយ អដ្ឋាសិ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ តហ្មង្គំ វស្សានំ ត-
 ហ្មង្គំ វស្សសតានំ តហ្មង្គំ វស្សសហស្សានំ អន្ទយេន
 អញ្ញាតំ បុរិសំ អាមន្តេសិ យនា ភំ អន្តោ បុរិស បស្ស-
 យ្យាសិ ធិនំ ឆានរាគ ឧសត្តិកំ ហិយា បុតំ អដ មេ
 អាភេយយ្យាសិ ។ ឯវំ ទេវាតំ ទោ ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ

១. ឧ. សមេន ១ វិស្សតិ ។

ចក្ខុវិស័យ ព្រឹទ្ធស្តេចចក្ខុវិស័យ ព្រះនាមទស្សន៍ រាគ ៧ ចក្ខុវិស័យ

(៣៥) ម្ចាស់កិត្តុច្ឆានិយ្យាយ កាលនិព្វតនាយមក មានព្រះរាជា
 (ព្រះអង្គ) ទ្រង់ព្រះនាមទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ ជាស្តេចចក្ខុវិស័យ ព្រះអង្គជាធម្មិកៈ
 ធម្មរាជ ជាស្តេចលើផែនដី ដែលមានសមុទ្រច្រវែង ៤ ជាទីបំផុត
 ជាស្តេចឈ្នះសង្គ្រាម ទ្រង់បានជនបទដល់ខ្លួនចំណាត (សេចក្តីមាន់ម្លូន)
 ទ្រង់ចិញ្ចាញ ដោយឥតខ្ចី ៧ ចក្ខុវិស័យ ។ ឯឥតខ្ចី ៧ ចក្ខុវិស័យ
 ចេត្តិព្រះបាទទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ (ចក្ខុវិស័យ) ១ ហត្ថិវិស័យ
 (ដីវិស័យ) ១ អស្សរិវិស័យ (សេវិវិស័យ) ១ មណិវិស័យ (សេវិវិស័យ) ១
 ឥត្តិវិស័យ (ស្រីវិស័យ) ១ គហបតិវិស័យ (គហបតិវិស័យ) ១ បរិបាយវិស័យ
 (នាយពលវិស័យ) ១ ចក្ខុវិស័យ ៧ ចក្ខុវិស័យ ។ ឯព្រះបាទទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ
 មានព្រះរាជបុត្រច្រើនជាងគេ សុទ្ធសឹងតែត្រឡប់ គង់គាច កាច
 សត្តិសត្តិ ខ្លួនសេនាចេត្តិស្តេចបាទ ។ ព្រះបាទទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ
 ទ្រង់ត្រួតត្រាគ្រប់គ្រងផែនដី ដែលមានសាគរ ជាព្រំប្រទល់នេះ ដោយ
 ធម៌ដ៏ស្មើ មិនបាច់ប្រើកង្វា មិនបាច់ប្រើគ្រឿងសាស្ត្រាវុធ ។ ម្ចាស់កិត្តុ-
 ច្ឆានិយ្យាយ លុះកាលកន្លង៧បាទច្រើន ច្រើនយេធា ច្រើនរាត្រី
 ទើបព្រះបាទទស្សន៍ចក្ខុវិស័យ ទ្រង់ក្រាស់នឹកចុះសេចក្តីថា ម្ចាស់ចុះសេចក្តីច្រើន
 (ថ្ងៃ) អ្នកឃើញចក្ខុវិស័យជាទីពឹង ឆ្ងាយ ចូរចាកទីក្នុងកាលណា អ្នកត្រូវ
 ប្រាប់ដល់យើងក្នុងកាលនោះ ។ ម្ចាស់កិត្តុច្ឆានិយ្យាយ ចុះសេនាទទួល

រក្សា នល្ល្លេនមិស្ស(១) បទ្ធស្សោសិ ។ អន្តសា ទោ ភិក្ខុវេ
 សោ បុរិសោ ពហុន្នំ វស្សានំ ពហុន្នំ វស្សសកានំ
 ពហុន្នំ វស្សសហស្សានំ អទ្ធយេន និព្វំ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតិ ហំនា ទុតំ និស្វាន(២) យេន វជានំ នល្ល្លេនមិ
 តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា វជានំ នល្ល្លេនមិ ឯតន-
 វោច យក្សេ នេវ ជាឈយ្យាសិ និព្វន្តំ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតិ ហំនា ទុតន្តំ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ វជានំ នល្ល្លេនមិ
 ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ អាមន្តេត្វា ឯតនវោច និព្វំ តតិ មេ
 តាត កុមារំ ចក្កាវតនំ ឱសក្កតិ ហំនា ទុតំ សុតិ
 ទោ បនេតិ យស្ស រក្សា ចក្កាវត្តិស្ស និព្វំ ចក្កាវតនំ
 ឱសក្កតិ ហំនា ទុតំ ននាទិ តេន រក្សា ចិវំ ជីវិតព្វំ
 ហោតិ តិ កុត្តា ទោ បន មេ មាទុសកា កាមា
 សមយេនាទិ មេ និព្វេ(៣) កាមេ បរិយេសិតុំ ឯហិ
 ព្វំ តាត កុមារ ឥមំ សឡុប្បិយន្តំ បថវី បដិបដ្ឋ
 អហំ បន កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាទិ
 វត្តានំ អប្បានេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វនិស្សាមិ តិ ។

១ ខ. ទល្លេនមិស្ស ។ ២ ឱ. ទិស្វា ។ ៣ ឱ. សមយោ ទិព្វេ ។

ស្តាប់ ព្រះរាជគ្រូនៃព្រះបាទទល្លេនមិថា ព្រះករុណាវិទូវិសេស ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកាលកន្លងទៅ បានច្រើនឆ្នាំ ច្រើនរយឆ្នាំ
 ច្រើនកាន់ឆ្នាំ បុរសនោះបានឃើញចក្កវត្តន៍ជាច្រើន ឃ្លាន ឬក៏ចាកទី ក៏
 ចូលទៅគាល់ព្រះបាទទល្លេនមិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
 ព្រះបាទទល្លេនមិដូច្នេះថា សូមព្រះរាជគរុជ័យ កម្ពស់លើក្សន៍ ចតិក្រ
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ សូមទ្រង់ជ្រាប (ជ្រាប) ចក្កវត្តន៍ជាច្រើន របស់ព្រះគន្ធី
 ឃ្លាន ឬក៏ចាកទីហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ព្រះបាទ
 ទល្លេនមិ ទ្រង់ហៅព្រះរាជកុមារជាច្រើនឲ្យនឹមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ
 ថា ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ឮថា ចក្កវត្តន៍ជាច្រើនរបស់យើង ឃ្លាន ឬក៏
 ចាកទីហើយ សេចក្តីនេះ ឥតុកច្បាប់ឮថា (បើ) ចក្កវត្តន៍ជាច្រើន របស់
 ស្តេចចក្រពន្ធគន្ធីណា ឃ្លាន ឬក៏ចាកទីហើយ គឺនោះមក ស្តេច
 គន្ធីនោះ មិនស្នើទៅបានយូរឡើយ ឯកាមជាវេសមុស្ស ឥតុកបាន
 ចក្រពន្ធ (ឆ្នែកស្តាប់ស្តាប់ហើយ) សម័យនេះ ជាសម័យដែលឥតុកគួរ
 ស្វែងរកកាម ជាច្រើនឲ្យ ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ច្បាប់គ្រប់គ្រងផែន
 ដី ដែលមានសមុទ្រ ជាប់ប្រទល់នេះចុះ ឯឥតុកនឹងការសក់ពុកខាត
 ពុកចង្កា ស្ងៀកដណ្តប់កាសាវត្រស្ត ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

ចង្កៀងស្រី ទិព្វ ចង្កៀង អន្តរាគមន៍

អថេរា កិក្ខុវេ រាជា ធម្មនេមិ ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សា-
 បុកំ រដ្ឋេ សមនុស្សោសេត្វា តេសមស្សំ ឱហារេត្វា
 កាសាយាធិ វត្តាធិ អប្បានេត្វា អការស្មា អនការិយំ
 បព្វជំ ។ សត្តាហំ បព្វជិតេ ខោ បន កិក្ខុវេ
 រាជិសិទ្ធិ ទិព្វំ ចង្កៀរគង់ អន្តរាយំ ។

(៣៥) អថេរា កិក្ខុវេ អប្បានេ បុរិសោ យេន
 រាជា ទត្តិយោ ធម្មាវសិត្តោ(១) តេនុបសង្កមិ ឧបសង្ក-
 មិត្វា រាជាធិ ទត្តិយំ ធម្មាវសិត្តំ ឯតនកោច យក្ស
 រេវ ជាធម្មសិ ទិព្វំ ចង្កៀរគង់ អន្តរាគមន៍ ។
 អថេរា កិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ ធម្មាវសិត្តោ ធិន្ទ
 ចង្កៀរគង់ អន្តរាគមន៍ អនត្តមនោ អហោសិ អនត្ត-
 មនតព្វ បដិសំវេនសិ ។ សោ យេន(២) រាជិសិ
 តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា រាជិសិ ឯតនកោច យក្ស

• ធម្មាវសិត្តោ ក្នុង យេន វិស្សតិ ។ ២ ឧ.យេន ១ ។

ចង្កៀងស្រី ចង្កៀងជាទិព្វបាត់ទៅ

ម្ចាស់កិក្ខុបាត់ទៅ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទឧទ្ទិសនិ ទ្រង់ស្នើលោម
 ព្រះរាជកុមារ ជាបុត្រច្បង ឱ្យគ្រូអក្ខរក្សាសម្បត្តិ ដោយប្រពៃហើយ
 ក៏ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសានិធិព្រះមហា ទ្រង់ស្ងៀមដណ្តប់កាសាវត្រស្ត រួច
 ចេញចាកជាភារវង្គ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ ម្ចាស់កិក្ខុបាត់ទៅ កាល
 ព្រះរាជសី ទើបនឹងទ្រង់ព្រះផ្សាយបាន ៧ ថ្ងៃ ចង្កៀរគង់ជាទិព្វបាត់ទៅ ។

(៣៥) ម្ចាស់កិក្ខុបាត់ទៅ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ចូលទៅ
 គាល់ព្រះរាជាជាភ្នំគ្រឹះ ដែលបានមុតាភិសេកហើយ លុះចូលទៅដល់
 ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះរាជា ជាភ្នំគ្រឹះ ដែលបានមុតាភិសេកហើយថា
 សូមព្រះរាជតង់តម្កល់លើភ្នំ ចង្កៀរព្រះសង្ឃតិទេព សូមទ្រង់ជ្រាប
 (ផ្សិត) ចង្កៀរគង់ជាទិព្វបាត់ទៅហើយ ។ ម្ចាស់កិក្ខុបាត់ទៅ លំដាប់
 នោះឯង កាលបើចង្កៀរគង់ជាទិព្វបាត់ទៅ ព្រះរាជាជាភ្នំគ្រឹះ ដែលបាន
 មុតាភិសេកហើយ ក៏តូចព្រះហឫទ័យ នឹងសោយខ្ញុំសច្ច័យសច្ច័យ
 ព្រះហឫទ័យ ។ ព្រះមហាភ្នំគ្រឹះអង្គនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជសី
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះរាជសីផ្ទេរថា សូមព្រះ

នេវ ជាឈេយ្យសិ ធិត្ថំ ចក្កវតធំ អន្តរហិតន្តិ ។ ឯវ
 វុត្តេ ភិក្ខុវេ រាជិសំ រាជាធំ ទត្តិយំ មុន្មាវស័ត្តំ
 ឯតនោភិច មា ទោ ត្វំ តាត ធិត្ថេ ចក្កវតធំ
 អន្តរហិតេ អនត្តមនោ អហោសិ អនត្តមនកញ្ច
 បដិសំវេនេសិ ន ហិ តេ តាតំ ធិត្ថំ ចក្កវតធំ
 បេត្តិកំ ឆាយដ្ឋំ ឥឡ្យ ត្វំ តាត អរិយេ ចក្កវត្តិវុត្តេ
 វត្តាហិ ម៉ាធំ ទោ បនេតំ វិជ្ជតិ យន្តេ អរិយេ
 ចក្កវត្តិវុត្តេ វត្តនាទេ កនហុចោសថេ បណ្ណារសេ
 សីសនហាតស្ស(១) ទុចោសធិកស្ស ឧបវច្យាសាទ-
 វតតស្ស ធិត្ថំ ចក្កវតធំ ចាតុកវិស្សតិ សហស្សាវ
 សនេមិកំ សហភិកំ សព្វាភារបរិម្ពវេន្តិ ។ តតមំ
 បនេតំ នេវ អរិយំ ចក្កវត្តិវុត្តិ ។ តេនហិ ត្វំ
 តាត ធម្ម័យេវ ធិស្សាយ ធម្មំ សត្តករោន្តោ ធម្មំ
 កុក្ករោន្តោ ធម្មំ មារោន្តោ ធម្មំ ឫដេន្តោ ធម្មំ
 អបចាយមារោ ធម្មន្តិជា ធម្មតោតុ ធម្មាធិបតេយ្យា

១. ឧ. សីសំ នហាតស្ស ។

រាជគជនក្កលលើក្សន្តិ បពិត្រព្រះសម្មតិទេវា សូមទ្រង់ជ្រាប (អ្នក)
 ចក្កវតធំជាចំពូប្បាត់ទៅហើយ ។ ខ្លាលភិក្ខុចាំឱ្យរាយ កាលបើព្រះមហា-
 ក្សត្រយ័ក្រាបចង្អុលយ៉ាងនេះ ព្រះរាជសីទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះរាជា ជា
 ក្សត្រ ដែលបានពុទ្ធភិសេកហើយផ្សេងៗ ខ្លាលបា កាលបើចក្កវតធំជា
 ចំពូប្បាត់ទៅ អ្នកកុំមានរសចក្កវតធំចិត្ត កុំសោយនូវរសចក្កវតធំសព្វាយចិត្ត
 ឡើយ ខ្លាលបា ព្រោះថា ចក្កវតធំជាចំពូប្បាត់ មិនមែនជាមតិក ដែលមាន
 មកកំពីបិតាអ្នកទេ ខ្លាលបា ឈ្លើយចុះ អ្នកចូរច្រប្រើក្នុងចក្កវត្តិវុត្ត (ក្នុងរូបសំ-
 ស្តេចចក្រពត្តិ) ដ៏ប្រសើរព្រៃចុះ កាលបើចក្កវត្តិវុត្ត ដែលអ្នកច្រប្រើក្នុង
 ហើយ ចក្កវតធំជាចំពូ មានកាំ ១ រាង ព្រមចាំឱ្យនឹក ព្រមចាំឱ្យ
 បរិបូណ៌ ដោយពាក្យសព្វគ្រប់ នឹងកើតប្រាកដដល់បា ដែលកក់រកសា
 ហើយរក្សាទុកទុកសេ បិក្ខុនាវលីប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ក្នុងថ្ងៃ ១៥ ជាថ្ងៃ
 ទុចោសថនោះ ហេតុនេះ វេសនីមានប្រាកដ ។ ព្រះមហាក្សត្រក្រាបចង្អុល
 ទូលសួរថា បពិត្រព្រះសម្មតិទេវា ចុះចក្កវត្តិវុត្តដ៏ប្រសើរនេះ តើដូចម្តេច ។
 ព្រះរាជសីទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្លាលបា បើដូច្នោះ ចូរអ្នកស្រ័យនូវធម៌កៃ
 ឡាំង ហើយធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ រាប់គោរពធម៌ ចូរធម៌
 កោតវត្រឥធម៌ យកធម៌ជាទង់ដ៏យ យកធម៌ជាស្នាម យកធម៌ជាអធិបតិ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

និយេត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ អស្ស កី វា មន មេ
 ករិយនាធំ និយេត្តំ ហិតាយ សុខាយ អស្សាតិ តេសំ
 សុត្វា យំ អកុសលំ តំ អភិវេទ្ពេយ្យសំ យំ កុសលំ
 តំ សមាធាយ វត្ថុយ្យសំ ឥធំ ទោ តាត តំ អរិយំ
 ចក្កាវត្តិវត្ថុន្តិ ។ ឯវំ ទេវតិ ទោ ភិក្ខុវេ វាជា
 ទត្ថិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ វាជិសិស្ស បដិស្សត្វា អរិយេ
 ចក្កាវត្តិវត្ថុ វត្ថុតិ(១) ។ តស្ស អរិយេ ចក្កាវត្តិវត្ថុ
 វត្ថុមានស្ស តទហុហោសថេ បណ្ណាសេ សីសទហា-
 តស្ស ទុហោសថិតស្ស ទុបវិប្បសាធាវតតស្ស ធិត្វំ
 ចក្កាវត្ថុធំ ចាតុរហោសិ សហស្សាវ សនេមិតំ សហ-
 ភិតំ សព្វាភារមវិច្ឆាវ ។ ធិស្វា(២) វត្តោ ទត្ថិយស្ស
 មុទ្ធាវសិត្តស្ស ឯតទហោសិ សុតំ ទោ មន មេតំ

១ ឆ. អរិយំ ចក្កាវត្តិវត្ថុ វត្ថុ ។ ឆ. វត្ថុ ។ ២ ឆ. ធិស្វា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

ទិចជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខកសកាលយូរអវ្ន័ន៍ មួយទៀត កំពើដូចម្តេច
 ដែលខ្ញុំធ្វើទៅហើយ ជាប្រយោជន៍ ជាសុខអសកាលយូរអវ្ន័ន៍ លុះ
 អ្នកបានស្តាប់ពាក្យសមណក្រាហ្មណ៍ ទាំងនោះហើយ គប្បីរៀនរៀនកំពើ
 ដែលជាអកុសល ហើយសមាទានប្រព្រឹត្តខ្លួនកំពើដែលជាអកុសល ម្ចាស់
 បា នេះឯង ជាចក្ខុវត្ថុវត្ថុដ៏ប្រសើរនោះ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ព្រះ
 រាជាជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុឡាតិសកហើយ បានទទួលស្តាប់ពាក្យ
 ព្រះរាជសីហា ព្រះករុណាវិជ្ជាសេស ហើយតំប្រព្រឹត្តចក្ខុវត្ថុវត្ថុ ដ៏ប្រ-
 សើរ ។ កាលដែលព្រះរាជាទាំងនោះ កំពុងប្រព្រឹត្តចក្ខុវត្ថុវត្ថុដ៏ប្រសើរ កត់
 ព្រះរកសា សមាទានទុហោសថ ហើយស្តេចទៅទាំងលីប្រាសាទដ៏
 ប្រសើរ ក្នុងថ្ងៃទី ១៩ ដែលជាថ្ងៃទុហោសថនោះ ចក្ខុវត្ថុវត្ថុដ៏ទុក្ខមានកំ
 ១ រាន់ ព្រមទាំងខ្នងកង់ ព្រមទាំងជុំ បរិព្វណ៍ដោយពាក្យសព្ទគ្រប់
 កំរិតក្រោកដើរឡើង ។ ព្រះរាជា ជាក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុឡាតិសក
 ទ្រង់ទតឃើញហើយ ទ្រង់ព្រះរាជកម្រិត កាតាក្សត្រ បានឮមកដូច្នេះថា

ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ

យស្ស រក្សា ទុក្ខិយស្ស មុត្តាសិក្ខស្ស កន្ថោចោ-
សថេ បណ្ណាសេ សីសនហាតស្ស ទុច្ចោសនិកស្ស
ទុបវិប្បសាធរកតស្ស ធិត្ថំ ចក្កាវតំ តាតុកវតំ
សហស្សវំ សនេមិកំ សហគិកំ សព្វាភារបវិប្បវំ
សោ មោតិ រាជា ចក្កាវតិ អស្សំ ឬ ទោ
អហំ រាជា ចក្កាវតិ ។

[៣៦] អថទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទុក្ខិយោ មុត្តាសិក្ខា
ទុដ្ឋាយាសនា ឯតំសំ ទុក្ខាសន្តំ តាវត្ថា វាមេន
ហត្ថេន ភិក្ខុវេ^(១) កហេត្វា ទុក្ខិយោន ហត្ថេន ចក្កា-
វតំ អន្តរាវិ បវត្តតុ កវំ ចក្កាវតំ អភិវិជិតាតុ កវំ
ចក្កាវតន្តិ ។ អថទោ តំ ភិក្ខុវេ ចក្កាវតំ បុរតិមំ
ធិសំ បវត្តិ^(២) ។ អន្ធានេ រាជា ចក្កាវតិ សទ្ធិ ចតុរត្ថិ-
និយោ សេនាយ ។ យស្ស ទោ បន ភិក្ខុវេ បនេសេ
ចក្កាវតំ បតិដ្ឋាសំ តត្ថ រាជា ចក្កាវតិ វាសំ
ទុបកត្ថិ^(៣) សទ្ធិ ចតុរត្ថិនិយោ សេនាយ ។ យ ទោ
បន ភិក្ខុវេ បុរតិមាយ ធិសាយ បដិរាជាតោ

១ ឧ. ថ. ភិក្ខុវេ ។ ២ បវត្តិធិបិ យាយ ។ ៣ ទុបកត្ថិ វា យាយ ។

ចក្ខុវិស័យ កាតាណិចចក្ខុវិស័យ

ចក្ខុវិស័យជាទិព្វ មានកំ ១ កាន់ ព្រមទាំងខ្លួនកង ព្រមទាំងដុំ ចាំបូណ៌
ដោយការគ្រប់យ៉ាង កើតប្រាកដឡើង ដល់ព្រះរាជាជាត្រ័យក្នុង
ណា ដែលបានម្នាក់សេកហើយ កក់ព្រះរាសា សមាទានទុក្ខសង្គ
ស្ដេចទៅវាធិលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិថី ១៥ ដែលជាថ្ងៃទុក្ខសង្គ
នោះ ព្រះរាជាអង្គនោះ ទាំងស្រុងចក្រពត្តិ ឡើយ ។ កាតាណិចចក្ខុវិស័យ
ជាស្ដេចចក្រពត្តិហើយកើ ។

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះរាជាជាត្រ័យដែល
បានម្នាក់សេកហើយ ទ្រង់ក្រាបអំពីកាសនៈ ធ្វើសំរាប់ទុក្ខពសន្តិៈ
ចៀនស្នាម ទើបយកព្រះហស្តទាំងឡើង កាន់កុណ្ឌិ យកព្រះហស្ត
ទាំងស្រុង ប្រសំប្រាប់ក្នុង ហើយកង់ដូចជា សូមឲ្យចក្ខុវិស័យដ៏ច្រើន
ប្រព្រឹត្តទៅ សូមឲ្យចក្ខុវិស័យដ៏ច្រើន មានជ័យជម្នះចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ គ្រានោះ ចក្ខុវិស័យនោះក៏អណ្តែតត្រសែត ទៅកាន់ចំណង
កើត ។ ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ស្ដេចទៅនាម (ចក្ខុវិស័យនោះ) ព្រម
ដោយចក្ខុវិស័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើចក្ខុវិស័យទៅចក្ខុវិស័យ
ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្ដេចចូលទៅកាន់ព្រះរាជវាំងស្រី
ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្ខុវិស័យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចំណែកនាមស្ដេច ជាសីលសត្រូវទាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងចំណង

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គ

តេ ភជាធំ ចក្កវត្តិ ឧបសង្កមិត្វា វាវហាហស្ស វាហិ ។ ខា
 មហារាជ ស្វាគតំ(១) មហារាជ សកកេន្ធ មហារាជ
 អនុសាស មហារាជានិ ។ ភជា ចក្កវត្តិ វាវហា
 ហាលោក ឧ ហន្តត្រា អនិច្ចំ បាណាតត្វំ កាមេស្ស
 មិច្ឆា ឧ ចរិតត្វា មុសា ឧ កាសិកត្វា មជ្ជំ ឧ
 បាតត្វំ យថាភុត្តត្វា ភុត្តតាតិ ។ យេ ខេ បឧ
 ភិក្ខុវេ បុរិសោយ ធិសាយ បដិភជាថោ តេ រញ្ញា
 ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា(២) អហេសុំ ។ អថខោ តំ
 ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តំ បុរិសំ សមុទ្ធំ អដ្ឋោកហេត្វា
 បទុត្តវត្តា ធិក្ខិណំ សមុទ្ធំ អដ្ឋោកហេត្វា បទុត្តវត្តា
 បដ្ឋមំ ធិសំ វាវត្តំ ។ អនុវេ ភជា ចក្កវត្តិ សទ្ធិ
 ចតុរត្តិវិយា សេនាយ ។ យស្មី ខេ បឧ ភិក្ខុវេ
 បទេសេ ចក្កវត្តំ បតិដ្ឋាសិ តត្ថ ភជា ចក្កវត្តិ
 វាសំ ឧបសង្កមិត្វា សទ្ធិ ចតុរត្តិវិយា សេនាយ ។

១ ប. ស្វាគតេ ។ ២ ឧ. អនុយត្តា ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គ

កើត ស្តេចចាត់នោះ ក៏ចូលទៅកាន់ព្រះបាទប្រាជ្ញ ហើយក្រាប
 ចង្អៀត យ៉ាងនេះថា ចតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចចូលមកចុះ
 ចតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជដំណើរ មកស្រួលហើយ ចតិក្រ
 មហារាជ ដែរចប់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាដែរចប់ព្រះអង្គហើយ ចតិក្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គជ្រើសច្រើនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទប្រាជ្ញ មាន
 ព្រះចម្ងល់ (ប្រដៅ) យ៉ាងនេះថា អ្នកចាត់ឡាយមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ
 មិនត្រូវឈូចច្រព្យ ដែលគេមិនបានឱ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមចាត់-
 ឡាយមិនត្រូវពាលភាពក្រមុសាភព មិនត្រូវផឹកវិកស្រវិនឡើយ ចូរ
 ចរិតកាន់តែរចស់ ដែលគួរចរិតកាន់ចុះ ។ ខ្មោលភិក្ខុចាត់ឡាយ មួយ
 ទៀត ស្តេចជាសីកសត្រូវចាត់ឡាយណា ដែលនៅក្នុងទិសទាំងកើត
 ស្តេចចាត់នោះ ក៏ទៅជាចុះចូលព្រះបាទប្រាជ្ញវិញ ។ ខ្មោលភិក្ខុ
 ចាត់ឡាយ លំដាប់នោះ ចក្កវត្តនោះក៏ចុះកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសទាំង
 កើត រួចត្រឡប់ទៅកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសទាំងត្បូង រួចត្រឡប់ទៅ
 ក្បែរត្រូវសត ទៅកាន់ទិសទាំងលិច ។ ព្រះបាទប្រាជ្ញ ក៏ស្តេច
 ទៅកាម (ចក្កវត្តនោះ) ព្រមដោយចក្កវត្តសេនា ។ ខ្មោលភិក្ខុចាត់-
 ឡាយ បើចក្កវត្តនោះប្រតិស្ថាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទប្រាជ្ញក៏
 ស្តេចចូលទៅកាន់ទិសប្រាកដ ក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្កវត្តសេនា ។

ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ

យេ ទោ បទ ភិក្ខុវេ បដិមាយ ធិសាយ បដិមាយោ
 តេ រាជាធំ ចក្ខុវិស័យ ឧបសម្ព័ន្ធិត្វា ឯវមាហស្ថ ឯវមា
 ទោ បហារាជ ស្វាគតំ បហារាជ សករេន្ត បហារាជ
 អនុសាស បហារាជាតិ ។ រាជា ចក្ខុវិស័យ ឯវមាហ
 ការណោ ន ហន្តោ អនិច្ចំ ធានាត្វំ កាមេសុ មិច្ឆា
 ន ចរិត្វា មុសា ន កាសិត្វា បដិម ធានាត្វំ យថា-
 កុត្តត្វា កុត្តតាតិ ។ យេ ទោ បទ ភិក្ខុវេ បដិមាយ
 ធិសាយ បដិមាយោ តេ រាជ្យា ចក្ខុវិស័យ អនុយត្តា
 អហេសុំ ។ អថេទោ តំ ភិក្ខុវេ ចក្ខុវិស័យ បដិម ឧបសម្ព័ន្ធិ
 អជ្ឈេតហេត្វា បច្ចុត្តវិត្វា ឧត្តវំ ធិសំ បរិត្តំ ។ អនុវេ
 រាជា ចក្ខុវិស័យ សុទ្ធិ ចក្ខុវិស័យ សេនាយ ។ យស្មី ទោ
 បទ ភិក្ខុវេ បទេសេ ចក្ខុវិស័យ បតិដ្ឋាសិ តត្ថ រាជា
 ចក្ខុវិស័យ វាសំ ឧបសម្ព័ន្ធិ សុទ្ធិ ចក្ខុវិស័យ សេនាយ ។

ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ

ខ្មោលកំពុងចង្អុល ឯស្តេចជាសិក្សាស្រាវ ចង្អុលយណា ដែលនៅ
 ក្នុងទិសខាងលិច ស្តេចចង្អុលនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅកាល់ព្រះបាទបក្រព័ន្ធ
 ហើយក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បតិក្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចចូល
 មកចុះ បតិក្រមហារាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជដំណើរ មកស្រួលហើយ
 បតិក្រមហារាជ ដែលចង្អុលព្រះអង្គ ជាដែលចង្អុលព្រះអង្គហើយ បតិក្រ
 មហារាជ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់ជ្រៀនច្រើនចុះ ។ ព្រះបាទបក្រព័ន្ធ
 ទ្រង់មានព្រះរាជទង្គិវ (ច្រើន) យ៉ាងនេះថា គួរចង្អុល មិនត្រូវ
 សម្លាប់សត្វ មិនត្រូវលួចទ្រព្យ ដែលគេមិនបានទិញ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តទុស
 ក្នុងតាមចង្អុល មិនត្រូវពាលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវដឹកទឹកស្រ-
 រឹងឡើយ ចូរចំពោះកោតស្រែ ដែលគួរចំពោះកោតចុះ ។ ខ្មោលកំពុង
 ចង្អុល ឯស្តេចដែលជាសិក្សាស្រាវចង្អុលយណា ដែលនៅក្នុងទិសខាង
 លិច ស្តេចចង្អុលនោះ ក៏នៅជាចុះចូលព្រះបាទបក្រព័ន្ធគ្រា ។ ខ្មោល
 កំពុងចង្អុល លំដាប់នោះ ចក្ខុវិស័យនោះក៏ចុះកាន់សមុទ្រ ក្នុងទិសខាង
 លិច ឆ្លងឡើងក្រវែលក្រវែលស្រ ទៅកាន់ទិសខាងឆ្វេង ។ ព្រះបាទបក្រព័ន្ធ
 ក៏ស្តេចទៅតាម (ចក្ខុវិស័យនោះ) ព្រះដោយចក្ខុវិស័យនា ។ ខ្មោលកំពុង
 ចង្អុល បើចក្ខុវិស័យនៅច្រកស្នាម ក្នុងច្រកទសណា ព្រះបាទបក្រព័ន្ធក៏
 ស្តេចចូលទៅកាន់ទិសម្រាម ក្នុងច្រកទសនោះ ព្រះដោយចក្ខុវិស័យនា ។

យេ ទោ បទ កិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ធិសាយ បដិវាជា ឆោ
 តេ វាជាធំ ចក្កវត្តិ ឧបសង្កមិត្វា វេហាហំសុ វេហិ
 ទោ មហាវាជ ស្វាគតំ មហាវាជ សត្តន្ត មហាវាជ
 អនុសាស មហាវាជាតិ ។ វាជា ចក្កវត្តិ វេហាហ
 ចាលោ ឧ ហន្តច្វោ អនិច្ចំ បាធាតង្គំ កាមេសុ
 មិច្ឆា ឧ ចរិតត្វា មុសា ឧ កាសិទ្ធា មន្ទិ ឧ
 ចាតង្គំ យថាវុត្តញ្ច កុញ្ញជាតិ ។ យេ ទោ បទ
 កិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ធិសាយ បដិវាជា ឆោ រញ្ជា
 ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា អហេសុំ ។ អថ ទោ តំ
 កិក្ខុវេ ចក្កវត្តំ សមុទ្ធបរិយន្តំ បមរិ អភិវិជិត្វា
 កមេវ វាជនាធិ បទុក្ខត្វា^(១) រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស អន្ត-
 បុរាវេ អត្តករណប្បមុខេ អនុហាតំ មញ្ជា អដ្ឋាសិ
 រញ្ជា ចក្កវត្តិស្ស អន្តបុរំ ឧបសោកយមាធំ ។

• ច្បាប់ចម្លង បាលី រាជ្យ ។

ខ្នាលកិក្ខុវត្ថុនិទ្ទាយ ឯស្តេចជាសីកសត្រូវ តាំងឡាយណា ដែល
 នៅក្នុងវិសាខានីជើង ស្តេចតាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ
 ហើយក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា ចតិក្រមហាវាជ សូមព្រះអង្គស្តេច
 ចូលមកចុះ ចតិក្រមហាវាជ ព្រះអង្គមានព្រះរាជដំណើរ មកស្រួល
 ហើយ ចតិក្រមហាវាជ ដែលរស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាដែលរស់ព្រះអង្គ
 ហើយ ចតិក្រមហាវាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនព្រះដរិយៈ ។ ព្រះបាទ
 ចក្រពត្តិទ្រង់មានព្រះរាជឡើង (ប្រដៅ) យ៉ាងនេះថា អ្នកតាំងឡាយ
 មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវលួចច្រឡំ ដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រ-
 ព្រឹត្តទុស ក្នុងកាមតាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹក
 ទឹកស្រវឹងឡើយ ចូរចិញ្ចឹមភាគតែចេស ដែលអ្នកចិញ្ចឹមភាគចុះ ។ ខ្នាលកិក្ខុ
 តាំងឡាយ ឯស្តេចជាសីកសត្រូវ តាំងឡាយណា ដែលនៅក្នុងវិសា
 ខានីជើង ស្តេចតាំងនោះ ក៏ទៅជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ខ្នាល
 កិក្ខុតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ចក្កវត្តនោះ ក៏បង្រ្កាបដែនដីដែលមាន
 សមុទ្រជាគ្រប់ទិស ហើយត្រឡប់មកកាន់ព្រះរាជធានីនោះវិញ មិន
 នៅក្នុងរបៀងវិសាលាវិនិច្ឆ័យ ទៀងទាត់ព្រះរាជព័ន្ធ ចេសព្រះបាទ
 ចក្រពត្តិ (នៅឆិប្បល្អ) ហាក់ដូចជាបាក់រោត ចំក្លីព្រះរាជព័ន្ធរបស់
 ព្រះបាទចក្រពត្តិ ឲ្យភ្លឺប្រាសព្រាត ។

ឧក្រិដ្ឋសុទ្ធ ឧក្រិដ្ឋជាទីពឹងពាក្យ

(៣៧) ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ២ ក្តី ។ ខ្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៣ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេច
ចក្រពត្តិ ទី ៤ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៥ ក្តី ។
ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៦ ក្តី ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្តេចចក្រពត្តិ ទី ៧ ក្តី លុះអន្លង់ការទៅ បានច្រើនថ្នាំ ច្រើនរយថ្នាំ
ច្រើនគាន់ថ្នាំ គ្រាស់នឹងបុរសម្នាក់ថា ខ្នាលបុរសដ៏ចម្រើន បើអ្នកបាន
ឃើញចក្កវិគ័នជាទិព្វ ឃ្លាតច្បូរតាមទីកាលណា អ្នកអប់រំប្រាប់ដល់ហើយ
ក្នុងកាលនោះ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសនោះក៏ខ្វល់ព្រះរាជឱង្ការ
ព្រះបាទចក្រពត្តិថា ព្រះករុណាថ្ងៃរសេស ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លុះអន្លង់ទៅ ជាច្រើនថ្នាំ ច្រើនរយថ្នាំ ច្រើនគាន់ថ្នាំ បុរសនោះបាន
ឃើញចក្កវិគ័នជាទិព្វ ឃ្លាតច្បូរតាមទី ក៏ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ត្រាចបង្គំខ្ញុំព្រះបាទចក្រពត្តិផ្ទះឆេះថា សូមព្រះ
រាជគេងអម្ពល់លើតួនី បពិត្រព្រះសម្មតិទេព សូមទ្រង់ជ្រោប (ផ្សឹក)
ចក្កវិគ័នជាទិព្វរបស់ព្រះអង្គ ឃ្លាតច្បូរតាមទីហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់ហៅព្រះរាជបុត្រាជាចុក្រឡង

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិការវគ្គ

ឯតនកោច ធំៗ តិរ មេ តាត កុមារ ចក្កវត្ថុធំ
 ឱសក្កតិ ឃ្លា ធុត្ថ សុត្ថ ទោ បទ មេត្ត យស្ស
 រញ្ញា ចក្កវត្ថុស្ស ធំៗ ចក្កវត្ថុធំ ឱសក្កតិ ឃ្លា
 ពត៌ ឧទាធំ កេន រញ្ញា ចំរំ ជីវិតៗ ហោត៌តិ កុត្តា
 បទ^(១) មេ មាទុសកា កាមា សមយោធាធំ មេ
 ធំៗ កាមេ បរិយេសិតុំ ឯហំ ត្វំ តាត កុមារ ឥមំ
 សមុទ្ធបរិយន្តំ បទវំ បទបទ្ធគ អហំ បទ កោសមស្សំ
 ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អប្បាទេត្វា អតារស្មា
 អនការិយំ បទ្ធគិស្សមីតិ ។ អថទោ កិក្ខុវេ រាជា
 ចក្កវត្ថុ ជេដ្ឋបុត្តំ កុមារំ សាធុត្ថំ រជ្ជេ សមទុសារេសត្វា
 កោសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្តាធំ អប្បាទេត្វា
 អតារស្មា អនការិយំ បទ្ធគិ ។ សត្តាហំ បទ្ធគិគេ ទោ
 បទ កិក្ខុវេ រាជសិម្ពិ ធំៗ ចក្កវត្ថុធំ អន្តរាយិ ។

១ ១ រុក្ខ កេ បទ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិការវគ្គ

មកហើយទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ឮថា ចក្កវត្ថុធំ ជា
 ទិព្វរបស់យើង ឃ្លាតចាកទីហើយ សេចក្តីនេះ ឥតុកទ្វាប្រាប់ឲ្យមកថា
 (ថ្មី) ចក្កវត្ថុធំជាទិព្វរបស់ស្តេចក្រុងគ្រឹះក្នុងណា ឃ្លាតចាកទីហើយ
 គរិះនោះមក ស្តេចអង្គរវិទ្យាមិនស្គាល់ទៅបានឃ្លាញៗយ៉ាងណាថា របស់មនុស្ស
 ឥតុកបានបរិភោគ (ឆ្អែកស្តាប់ស្តាប់ហើយ សម័យនេះ ជាសម័យដែល
 ឥតុកត្រូវស្វែងរកកាម ជាទិព្វវិញ ម្ចាស់កុមារមាសឥតុក ចូរអ្នកគ្រប់
 គ្រងផែនដី ដែលបានសម្រេច ជាប្រាំប្រទល់នេះចុះ ឯឥតុកនឹងរកស្វែង
 ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់កាសាវត្រៃ ចេញចាកអតារស្មាឧបល
 ទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្ចាស់កិក្ខុចាំនិទ្ទាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទចក្រពត្តិ
 ទ្រង់ល្អនិរោមព្រហ្មជកុមារ ជាចុក្រព្វន៍ ឲ្យគ្រូកអា ក្នុងរាជសម្បត្តិ
 ដោយច្រកៃ ទ្រង់ដាក់ព្រះកេសាឱនិព្រះមស្ស ប្រទ្រង់ស្លៀកដណ្តប់
 កាសាវត្រៃ ចេញចាកកាសាឧបលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ចាំនិទ្ទាយ កាលព្រះរាជវសី ទើបនឹងទ្រង់ព្រះផ្នួសបាន ៧ ថ្ងៃ ចក្កវត្ថុធំ
 ជាទិព្វ ក៏បាត់ទៅ ។

[៣៨] អដទោ ភិក្ខុវេ អញ្ញតោ បុរិសោ ។ បេ ។
 អន្តរហិត្តិ ។ អដទោ ភិក្ខុវេ រាជា ខត្តិយោ ឧទ្ទាវ-
 សិត្តោ និព្វេ ចក្ខុវត្ថុនេ អន្តរហិតេ អនត្ថមនោ អហោ-
 សិ អនត្ថមនតញ្ច បដិសំវេនេសិ នោ ច ទោ រាជិសី
 ឧបសង្កម្មិត្វា អវយំ ចក្ខុវត្ថុវត្ថុ បុត្តិ ។ សោ សម-
 ភេនេវ សុនំ ជនបនំ បសាសតិ តស្ស សមភេន ជនបនំ
 បសាសតោ ន បុព្វេនាបរំ ជនបនា បច្ចុត្តិ^(១) យថា តំ
 បុព្វកាណំ រាជ្ជនំ អវិយេ ចក្ខុវត្ថុវត្ថុ វត្តមាបាណំ ។
 អដទោ ភិក្ខុវេ អមច្ចា ឆាវិសង្ខា គណនេហាមត្តា
 អនីកដ្ឋា នោវាវកោ មន្តស្សាជីវិតោ សង្ខេបតិក្ខា
 រាជាណំ ខត្តិយំ ឧទ្ទាវសិត្តំ ឯតនេវាចំ ន ទោ ភេ នេវ

១. ន. បុព្វេនាបរំ ជនបនា ន ចក្ខុវិស័យ ។ ១. បច្ចុត្តិ ។

[៣៩] ខ្នាលភិក្ខុវត្ថុវត្ថុ គ្រានោះនឹង ចុះសេដ្ឋកិច្ចបានក្រោម
 បង្គំទូលព្រះរាជា ដែលបានមុខគ្រានោះហើយ ។ បេ ។ ថា ចក្ខុវត្ថុនឹងជា
 ទិព្វបុគ្គលិក្ខណៈហើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុវត្ថុវត្ថុ លំដាប់នោះនឹង កាលបើ
 ចក្ខុវត្ថុនឹងទិព្វបុគ្គលិក្ខណៈ ព្រះរាជាក៏ត្រូវ ដែលបានមុខគ្រានោះហើយ
 ក៏ត្រូវតែប្រហែលទ័យ និងសាយន្តរសេចក្តីមិនសប្បាយក្នុងព្រះហឫទ័យ
 តែមិនចូលទៅក្នុងរូបសេចក្តីច្រកក្នុងប្រសើរ នឹងព្រះរាជសេចក្តីហើយ ។
 បានឮថា ព្រះរាជាក៏ត្រូវ ដែលបានមុខគ្រានោះហើយនោះ ត្រូវ
 ច្រៀនច្រមុះដៅអ្នកជនបទ កាមព្រះយោចលំបេសព្រះអង្គ កាលព្រះរាជា
 នោះច្រៀនច្រមុះដៅអ្នកជនបទ កាមព្រះយោចលំបេសព្រះអង្គហើយ លុះ
 ចំណែកមកនាងក្រោយ អ្នកជនបទក៏មិនច្រើនស្មើនឹងកាលមុន ដូចកាល
 រស្មីទាំងឡាយជាដើម ដែលប្រព្រឹត្តក្នុងរូបសេចក្តីច្រកក្នុងប្រសើរ
 នោះឡើយ ។ ខ្នាលភិក្ខុវត្ថុវត្ថុ គ្រានោះនឹង ពួកអាក្ស ពួក
 បរិស័ទ ពួកហោរានិងមហាមាត្រ ពួកហ្មធីរី ពួកអ្នកក្សត្រានិងពួក
 ជនអ្នកចិត្តិយ៍និងអាយុ ក៏ប្រជុំគ្នា (ចូលទៅ) ក្រាបបង្គំទូលព្រះរាជា
 ក៏ត្រូវ ដែលបានមុខគ្រានោះហើយដូច្នេះថា ចក្ខុវត្ថុសេចក្តីនឹង

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិការវិញ្ញា

សមតេន សុខំ ជនបទំ ចសាសតោ ឬទ្យេនាបរំ ជន.
បនា បទ្គន្តិ(*) យថា ភំ បុព្វតាចំ វាជ្ជនំ អរិយេ
ចក្កវត្ថុវត្ថុ វត្តមាបាចំ សំវិជ្ជន្តិ ។ ទា តេ នេវ វិជិតេ
អមច្ឆា ពារិសដ្ឋា តណាតមហាមត្តា អនិកដ្ឋា នោ-
ភវិតា មន្តស្សជីវិនោ មយកោវ អញ្ញោ ម យេ មយំ
អរិយំ ចក្កវត្ថុវត្ថុ ចារេម ឥឡ្ហ ភំ នេវ អន្តេ អរិយំ
ចក្កវត្ថុវត្ថុ បុច្ឆ តស្ស តេ មយំ អរិយំ ចក្កវត្ថុវត្ថុ
បុដ្ឋា ព្យាករិស្សមាតិ ។

[៣៧] អថទា ភិក្ខុវេ វាជា ទត្ថិយោ ឬទ្យាវ-
សិត្តា អមច្ឆ ពារិសដ្ឋេ តណាតមហាមត្តេ អនិកដ្ឋេ
នោភវិតេ មន្តស្សជីវិនោ សង្ខតាតាមត្វា អរិយំ
ចក្កវត្ថុវត្ថុ បុច្ឆ ។ តស្ស តេ អរិយំ ចក្កវត្ថុវត្ថុ បុដ្ឋា

។ វ. ប. ច្បង ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិការវិញ្ញា

បានឮថា កាលព្រះអង្គទ្រង់ច្រៀនប្រដៅអ្នកផនបទ ដោយព្រះយោចសំ
របស់ព្រះអង្គ លុះចំណរមកទាន់ក្រោយ ពួកអ្នកផនបទមិនចម្រើនស្មើ
នឹងកាលមុន ដូចកាលព្រះរាជាទាំងឡាយជាទំនើម ដែលប្រព្រឹត្តចក្ក-
ពត្តិវត្ថុដ៏ច្រើន ទោះបីយ ចត្តព្រះសេដ្ឋតិទេព ពួកអមាត្យ ពួក
បរិស័ទ ពួកហោរានិមមាត្យ ពួកហ្មធីរី ពួកអ្នកស្រាវជ្រាវ និងពួក
ផនអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយមន្ត ទាំងពួកខ្ញុំព្រះអង្គក្តី ពួកផនដទៃក្តី ក៏មាន
នៅក្នុងដែន របស់ព្រះអង្គស្រាប់ហើយ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ (សុទ្ធតែ)
ចាំស្ទាត់ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ថុដ៏ច្រើន ចត្តព្រះសេដ្ឋតិទេព ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
សូមរំលឹក សូមព្រះអង្គទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ថុដ៏ច្រើន មិនពួកខ្ញុំព្រះ
អង្គចុះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បើព្រះអង្គទ្រង់ស្រាវជ្រាវសួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ថុ ដ៏ច្រើន
ហើយ មុខជាមិនព្យាករបាន ។

[៣៨] ខ្លាចភិក្ខុទាំងឡាយ សំគាល់នោះ ព្រះរាជាជាត្រាស់
ដែលបានមុខគេសេកាហើយ ទ្រង់ស្រាវជ្រាវពួកអមាត្យ ពួកបរិស័ទ
ពួកហោរានិមមាត្យ ពួកហ្មធីរី ពួកអ្នកស្រាវជ្រាវ និងពួកផនអ្នក
ចិញ្ចឹមជីវិតដោយមន្ត ឲ្យប្រជុំគ្នាហើយទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ថុដ៏ច្រើន ។
ផនទាំងនោះ ដែលព្រះរាជាអង្គនាទ្រង់សួរ ខ្ញុំចក្កពត្តិវត្ថុដ៏ច្រើនហើយ

ចក្ខុវិស័យ ១ អធិប្បន្ន ធម្មត្ថប្បវត្តន៍

ក្បាលវិស័យ ។ តេសំ សុត្វា ធម្មត្ថប្បវត្តន៍^(១) ទោ
 វត្តាវណ្ណតុត្ថិ សំវិទហំ នោ ច ទោ អធិប្បន្ន
 ធម្មត្ថប្បវត្តន៍ ។ អធិប្បន្ន ធម្មត្ថ ធម្មត្ថប្បវត្តន៍
 យមាធម្មត្ថប្បវត្តន៍^(២) វេយ្យាស័ក្ខំ អត្ថមាសំ ។
 ធម្មត្ថប្បវត្តន៍ វេយ្យាស័ក្ខំ កាត អញ្ញតរោ បុរិសោ បរេសំ
 អធិប្បន្នំ វេយ្យាស័ក្ខំ អធិប្បន្នំ ។ តមេជំ អត្ថមា-
 សំ កមោទ្ធា វត្តា ឧត្តិយស្ស ឧត្តរាសិក្ខុស្ស
 ធម្មត្ថប្បវត្តន៍ អយំ ធម្មត្ថ បុរិសោ បរេសំ អធិប្បន្នំ វេយ្យា-
 ស័ក្ខំ អធិប្បន្នំ ។ ឯវំ វុត្តេ កិក្ខុវេ រាជា
 ឧត្តិយោ ឧត្តរាសិក្ខុ តំ បុរិសំ ឯវុត្តេ ឧត្តរ-
 កិក្ខុវេ អត្ថោ បុរិសោ បរេសំ អធិប្បន្នំ វេយ្យា-
 ស័ក្ខំ អធិប្បន្នំ^(៣) ។ សត្វំ ធម្មត្ថំ ។

ចក្ខុវិស័យ កាតិច្ឆត្រាវណ្ណតុត្ថិ ធម្មត្ថប្បវត្តន៍
 ក៏បានរក្សាទុកដូច្នេះ ។ លុះព្រះរាជា ទ្រង់ព្រះសវនាការពាក្យពួកករណ៍
 របស់ជនទាំងនោះហើយ ទើបទ្រង់ចាត់ចែងឲ្យការព្យាបាល ទប់ទល់គ្រប់គ្រង
 ច្រកចរាចរណ៍នានា តែទ្រង់មិនបានព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួក
 អ្នកទ្រង់ទ្រព្យឡើយ ។ កាលបើព្រះរាជទ្រព្យ ដែលទ្រង់មិនបានព្រះរាជ-
 ទានដល់ពួកអ្នកទ្រង់ទ្រព្យ សេចក្តីច្បាប់ ក៏មានច្រើនឡើង ។ កាល
 បើសេចក្តីច្បាប់ មានច្រើនឡើងហើយ មានបុរសម្នាក់កាន់យកទ្រព្យ
 របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ពួក
 រាជបុរស ចាប់បុរសនោះបាន ខំយកទៅដាក់ព្រះរាជា ជាត្រូវត្រង់ដែល
 បានមុខតំណែងហើយ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរាជ បុរសនេះ
 កាន់យកទ្រព្យ របស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែល
 ហៅថា លួច ។ ខ្ញាលភ័ក្ត្រទាំងឡាយ កាលបើពួករាជបុរស ក្រាបបង្គំ
 ទូលយ៉ាងនេះ ព្រះរាជាជាត្រូវត្រង់ ដែលបានមុខតំណែងហើយ ទ្រង់
 ក្រាស់សួរបុរសនោះផ្សេងៗថា នៃបុរស អ្នកនឹងកាន់យកទ្រព្យរបស់ជន
 ទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ពិតមែនឬ ។
 បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធរាជ ពិតមែន ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គ

ភីតារណាភិ ។ ឧ ហិ នេវ ដីវាមីតិ ។

អថទោ ភិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ មុទ្ធាវសិត្តោ តស្ស
 បុរិសស្ស ឆន្ទនុច្ឆនាសិ ឥមំនា ភំ អន្តោ បុរិស
 ឆន្ទេន អត្តនា ឧ ដីវាហិ មាតាមិតរោ ច ខោ-
 សេហិ មុត្តនារក្ខ ខោសេហិ កម្មន្តេ(១) បយោដេហិ
 សមណោសុ ព្រាហ្មណោសុ ទុទ្ធិត្ថិតំ ធម្មតិណំ ប-
 តិដ្ឋេយហិ សោវត្ថិតំ សុទ្ធវិចារកំ សត្តសំវត្ថុចិកត្តិ ។

វរំ នេវាភិ ខោ ភិក្ខុវេ សោ បុរិសោ រញ្ជោ ទត្តិ-
 យស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស បទូស្មោសិ ។ អញ្ញតរោមិ
 ខោ ភិក្ខុវេ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ខេយ្យសង្ខតំ
 អនិយំ ។ តមេធំ អត្តហេសុំ តហេត្វា រញ្ជោ
 ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស នស្សេសុំ អយំ នេវ
 បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ខេយ្យសង្ខតំ អនិយំតិ ។

១ ឧ. ឆ. ៣៥២ ច ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គ

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរថា ព្រះរាហុត្ថី (បានជាអ្នកល្អចង្រ្កាវ) ។
 បុរសនោះក្រាបចង្អុលថា ចតិគ្រូព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេព ព្រោះឡំព្រះអង្គមិនខាន
 (ចេស្ត់) ទំនិចិក្ខុមជីវិត ។ ខ្លាសកិត្តុតាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះរាជា
 ជាត្រកូល ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យ
 ដល់បុរសនោះ រួចទ្រង់ត្រាស់ចង្អុលថា ខ្លាសបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរយក
 ទ្រព្យនេះទៅចិញ្ចឹមជីវិតខ្លួនផង ចិញ្ចឹមមាតាចិតាផង ចិញ្ចឹមបុត្រភរិយាផង
 ច្រកចការងារផង ចូរកម្កល់ទុក្ខណាបាន ដែលមានផលខ្ពង់ខ្ពស់ ចំពោះ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ជាទានកាចនាំសត្វឱ្យកើត ក្នុងវាសន្តិ
 មានផលជាសុទ្ធ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីកើតក្នុងវាសន្តិផងចុះ ។ ខ្លាសកិត្តុ
 ទាំងឡាយ បុរសនោះ ក៏ទទួលព្រះរាជទាន ខែព្រះរាជាជាត្រកូល
 ដែលបានមុត្តាភិសេកហើយ ដោយពាក្យថា ព្រះករុណាថ្វីវិសេស ។
 ខ្លាសកិត្តុទាំងឡាយ មានបុរសម្នាក់ទៀត កាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំង-
 ឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលគេហៅថា លួច ។ ពួករាជបុរស
 ចាប់បុរសនោះបាន ក៏នាំយកទៅថ្វាយព្រះរាជា ជាត្រកូលដែលបានមុ-
 ត្តាភិសេកហើយ ក្រាបចង្អុលថា ចតិគ្រូព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេព បុរសនេះកាន់
 យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យដែលហៅថា លួច ។

មនុស្ស ឈរ តែវ កោ បរេសំ អនិច្ចំ ដេយ្យសង្ខាតំ
 អនិយន្តំ តេសំ វាថា អនុប្បនេតីតិ^(១) ។ សុត្វាធន
 តេសំ ឯតនហោសិ យន្ត្រ ឧយំមិ បរេសំ អនិច្ចំ
 ដេយ្យសង្ខាតំ អនិយយ្យនាតិ ។

[៤០] អថេវា កិក្ខុវេ អញ្ញាតោ បុរិសោ បរេសំ
 អនិច្ចំ ដេយ្យសង្ខាតំ អនិយំ ។ តមេធំ អត្តហេសុំ
 តហោត្វា វញ្ញា ខត្តិយស្ស ឧត្តាវសិក្ខស្ស នស្សសុំ
 អយំ នេវ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ ដេយ្យសង្ខាតំ អនិ-
 យិតិ ។ ឯវំ វុត្តេ កិក្ខុវេ វាថា ខត្តិយោ ឧត្តាវសិក្ខា
 តំ បុរិសំ ឯតនោធន សច្ចំ តេវ ភំ អន្តោ បុរិសោ បរេសំ
 អនិច្ចំ ដេយ្យសង្ខាតំ អនិយសីតិ ។ សច្ចំ នេវាតិ ។

១ ខ. ធម្មប្បនេតីតិ ។

ព្រះរាជាទ្រង់ព្រះរាជទាន ឲ្យព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកមនុស្ស ដែលកាន់យក
 ទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយផ្សេងៗ ដែលគេមិនបានឲ្យដែលហៅថា លួច ។
 លុះមនុស្សទាំងនោះបានឮហើយ ក៏ទានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នេះ
 បានតែពួកយើងទាំងឡាយ ទៅកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយផ្សេងៗ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច (កុំខាន) ។

[៤០] ខ្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះប្រាសាទានក្រោយមក បាន
 បុរេសម្នាក់កាន់យកទ្រព្យ របស់ជនទាំងឡាយផ្សេងៗ ដែលគេមិនបានឲ្យ
 ដែលហៅថា លួច ។ ពួករាជបុរេស ចាច់បុរេសនោះបាន ក៏នាំយក
 ទៅក្នុងព្រះរាជាជាព្យាគ្រឹយ៍ ដែលបានឧទ្ទាតិសេកហើយ ក្រាបបង្គំទូល
 ថា ចត្តិត្រសេម្មតិទេវា បុរេសនោះឯង កាន់យកទ្រព្យ របស់ជន
 ទាំងឡាយផ្សេងៗ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ខ្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កាលបើពួករាជបុរេស ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះរា-
 ជាជាព្យាគ្រឹយ៍ ដែលបានឧទ្ទាតិសេកហើយ ក៏ទ្រង់ប្រាសសួរបុរេសនោះ
 យ៉ាងនេះថា ខ្នាលបុរេសដ៏ចម្រើន ឆ្មាឯង កាន់យកទ្រព្យ របស់ជន
 ទាំងឡាយផ្សេងៗ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ពិតមែន
 ឬ ។ បុរេសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា ចត្តិត្រសេម្មតិទេវា ពិតមែន ។

ចល័ត្តិសូត្រ អទិដ្ឋានំ សីលញ្ញោ

តីកាណាតិ ។ ន ហំ នេវ ជីវមីតិ ។ អថទោ
 គិក្ខុវេ រញ្ញោ ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិក្ខស្ស ឯតនហោសិ
 សទេ ទោ អហំ យោ យោ បរេសំ អនិច្ចំ វេយ្យ-
 សង្កាតំ អនិយស្សតិ ភស្ស ភស្ស ធនមទុប្បនស្សាមិ^(១)
 ឯវមិទំ អនិច្ចាធានំ បវន្ត្យស្សតិ យទ្ធាហំ វមំ បុរិសំ
 សុនិសេធំ វិសេនេយ្យ មូលយទ្ធិ^(២) កាវេយ្យំ សីស-
 មស្ស វិទ្ធកេយ្យទ្ធិ ។ អថទោ គិក្ខុវេ វាជា ទត្តិយោ
 មុទ្ធាវសិក្ខោ បុរិសេ អាណាបេសិ តេនហិ ភណោ
 វមំ បុរិសំ ធន្យាយ វជ្ជយា បច្ឆាញហំ^(៣) កាឡ្ហតទ្ធនំ
 តទ្ធិត្វា ខុរមុណ្ឌំ កាវិត្វា ទរស្សវេន មណវេន វជិយាយ
 វជិយំ សិដ្ឋនេកេន សិដ្ឋនេកំ បរិទេត្វា ធន្តិណេន
 ឆ្វាវេន វិក្ខមិត្វា ធន្តិណាតោ ធន្តរស្ស សុនិសេធំ
 វិសេនេន មូលយទ្ធិ កាវេន សីសមស្ស វិទ្ធិជា-
 តិ ។ ឯវំ នេវតិ ទោ គិក្ខុវេ តេ បុរិសា រញ្ញោ
 ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិក្ខស្ស បដិស្សត្វា តំ បុរិសំ
 ធន្យាយ វជ្ជយា បច្ឆាញហំ កាឡ្ហតទ្ធនំ តទ្ធិត្វា

១ ១. ធនមទុប្បន ។ ២ ១ មូលយទ្ធិ ។ ៣ ១. ធន. បច្ឆាញហំ ។

ចល័ត្តិសូត្រ អទិដ្ឋានំ ការាតំព្យាស (ហោ)

ព្រះរាជាទ្រង់ត្រាស់សួរថា ព្រះរាហុត្ត្រ (បានជាអ្នកឯងស្លាប់ទ្រព្យរក) ។
 បុរសនោះ ក្រាបបង្គំទូលថា បង្កើតព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធនា ព្រះឧប្បាសន្តិ មិន
 មាន (បេស័រ្យ) ទំនិចិត្តមជ្ឈិក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
 ព្រះរាជាជាគ្រូត្រឹម ដែលបានមុខភាសកហើយ ទ្រង់មានសេចក្តីត្រិះ
 ដូច្នេះថា បើរាហុត្ត្រនៅតែឲ្យទ្រព្យ ដល់អ្នកដែលកាន់យកទ្រព្យរបស់
 ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា ស្លាប់ តែយំនិរន្ត
 មុនជាអទិដ្ឋាននេះ គឺនឹងតែតែចម្រើនឡើង បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ
 ផ្តាញ់ផ្តាល់បុរសនេះ គួរធ្វើ ខ្ញុំកែផ្តាច់ផ្តិលបុរសគល់ គឺកាត់ក្បាលវា
 ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះរាជាជាគ្រូត្រឹម ដែលបានមុខ-
 ភាសកហើយ ទ្រង់ត្រាស់បង្គំបំភ្លឺករដ្ឋបុរសថា នៃព្រះស្តង់ បើដូច្នោះ ចូរ
 អ្នកទាំងឡាយចង់ស្លាប់សេកបុរសនេះ ឲ្យដាច់ដោយឡែងមាំ ហើយការ
 ក្បាលឲ្យរលីងរួច (ត្រូវទ្វង) ស្តង់ដែលមានសំឡេងពូកែ ទាំងបណ្តើរជុំវិញ
 សព្វច្រក សព្វផ្លូវបែកចេញទៅតាមគ្នាទាំងពួង ហើយចូរផ្តាញ់
 ផ្តាល់ ធ្វើខ្ញុំកែផ្តាច់បុរសគល់ គឺកាត់ក្បាលវាចេញ ក្នុងទិសទាំងពួង
 នៃគ្រឿងចុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រាជបុរសទាំងនោះ ទទួលព្រះរាជមង្គល
 ព្រះរាជាជាគ្រូត្រឹម ដែលបានមុខភាសកហើយ ដោយពាក្យថា ព្រះ
 កុណាឲ្យរិសេស ហើយចង់ស្លាប់សេកបុរសនោះ ឲ្យដាច់ដោយឡែងមាំ

បញ្ជីសុត្តន្ត ឧបទ្ទេសបិដក

បទ្ទេសបិដក(១) ឧបទ្ទេសបិដក កាតុ ។ យេសំ តេ(២)
អនិច្ចំ ថេយ្យសម្ពាទំ អនិច្ចំ តេ សុចិសេធំ
និសេធំ មូលយន្តំ ករណ៍ សីលានំ ទេសំ ធិន្តំ ។

(២២) ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អននាមំ ធនេ ធានុ-
ប្បនិយមាទេ ធាន្យន្តិយំ វេយ្យមុតមាសំ ធាន្យន្តិយ
វេយ្យំ តតេ អនិច្ចានំ វេយ្យមុតមាសំ អនិ-
ច្ចានទេ វេយ្យំ តតេ សត្វំ វេយ្យមុតមាសំ
សត្វេ វេយ្យំ តតេ ធាណាតិចារេ វេយ្យមុតមាសំ
ធាណាតិចារេ វេយ្យំ តតេ មុសាវាទេ វេយ្យមុ-
តមាសំ មុសាវាទេ វេយ្យំ តតេ តេសំ សត្តានំ
អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណមិ បរិហាយិ តេសំ
អាយុនាមិ បរិហាយនាទានំ វណ្ណនមិ បរិហា-
យនាទានំ អសីតិវស្សសហស្សយុកានំ មនុស្ស-
នំ ចត្តាវសវស្សសហស្សយុកា មុត្តា អរោសុំ
ចត្តាវសវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ

១. ឧ. បទ្ទេសនំ ចិ ។ ២. តេ យេសំ ។

បញ្ជីសុត្តន្ត ការិយប្រតិបត្តិកម្មប្រាជ្ញាដេម

ព្យាយាមធ្វើឱ្យការប្រតិបត្តិកម្មប្រាជ្ញាដេម ។ មនុស្សទាំងនោះដែលកំណត់យកព្រឹក្ស
របស់ពួកជនណា ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា ល្អ ហើយផ្គត់ផ្គាល់
ពួកជនទាំងនោះ ធ្វើឱ្យការផ្គត់ផ្គង់ល្អរបស់គេ គឺកាត់ក្បាលជនទាំងនោះ ។

(២២) ខ្លាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនប្រតិបត្តិ
រាជធានព្រះរាជប្រាជ្ញា ដល់ពួកអ្នកទ្រង់ប្រាជ្ញាដេម សេចក្តីច្បាប់ក្រ ក៏មាន
ច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីច្បាប់ក្រមានច្រើនឡើងហើយ អនិច្ចាន
ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើអនិច្ចាន មានច្រើនឡើងហើយ បាណា-
ភិបាត ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើបាណាភិបាត មានច្រើនឡើងហើយ
មុសាវាទ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើមុសាវាទមានច្រើនឡើងហើយ ទាំង
អាយុទាំងពលសម្បត្តិ របស់សត្វទាំងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះ
ថយទាំងអាយុ ថយទាំងពលសម្បត្តិចុះហើយ ក្នុងទាំងឡាយរបស់មនុស្ស
ដែលមានអាយុ ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ក៏ថយមក មានអាយុត្រឹម ៤ ម៉ឺនឆ្នាំវិញ ខ្លាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ៤ ម៉ឺនឆ្នាំ (នោះ)

អត្តាភារោ បុរិសោ បរេសំ អទិន្នំ ថេយ្យសម្ពាតំ អា-
 ទិយំ ។ តមេតំ អត្តហោសុំ កហោត្វា រក្ខត្វា ទត្តិយស្ស
 ធុទ្ធាវស័ត្តស្ស ធនស្សសុំ អយំ មេវ បុរិសោ បរេសំ
 អទិន្នំ ថេយ្យសម្ពាតំ អាទិយតិ ។ ឯវំ វុត្តំ កិត្តុវេ
 រាជា ទត្តិយោ ធុទ្ធាវស័ត្តោ តំ បុរិសំ ឯតធនោច
 សង្ខំ តិវ ភ្នំ អម្ពោ បុរិស បរេសំ អទិន្នំ ថេយ្យ-
 សម្ពាតំ អាទិយស័តិ ។ ឈ ហំ ធនោតិ សម្មជា-
 ឈមុសា កាសិ ។

(២៣) ឥតិ ទោ កិត្តុវេ អធិធានំ ធនេ ធានុប្ប-
 ទិយមាធនេ ធាន្យិន្ទិយំ វេយ្យុមកមាសិ ធាន្យិន្ទិយេ
 វេយ្យុំ កតេ អធិធានានំ វេយ្យុមកមាសិ
 អធិធានាធនេ វេយ្យុំ កតេ សង្ខំ វេយ្យុមកមាសិ
 សក្កុ វេយ្យុំ កតេ ចាណាតិចារោ វេយ្យុមកមាសិ

មានបុរសម្នាក់កាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ
 ដែលហៅថា លួច ។ ពួករាជបុរសក៏ចាប់បុរសនោះ នាំយកទៅថ្វាយ
 ព្រះរាជាជាព្យគ្រឹម៍ ដែលបានមុខតំណែង ហើយគ្រាចចង្អុលថា ចត្ត្រ
 ព្រះសម្មតិទេព បុរសនេះកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែល
 គេមិនបានឲ្យ ដែលហៅថា លួច ។ ម្ចាស់កំពុងទាំងឡាយ កាលបើពួក
 រាជបុរសគ្រាចចង្អុលយ៉ាងនេះហើយ រឹចព្រះរាជាជាព្យគ្រឹម៍ដែលបាន
 មុខតំណែង ទ្រង់ត្រាស់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបុរសដ៏ចម្រើន
 អ្នកឯងកាន់យកទ្រព្យរបស់ជនទាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យ ដែល
 ហៅថា លួច ពិតមែនឬ ។ បុរសនោះ ក៏ពាលសម្បជាន់មុខហាក់ទៅ
 ចត្ត្រព្រះសម្មតិទេព មិនមែនទេ ។

(២៤) ម្ចាស់កំពុងទាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនទ្រង់
 ព្រះរាជទានព្រះរាជទ្រព្យ ដល់ពួកអ្នកទូក់ទ្រព្យ ដូច្នេះហើយ សេចក្តី
 ទំលក្រ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីទំលក្រ មានច្រើនឡើងហើយ
 កង់ខ្លាច ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើកង់ខ្លាច មានច្រើនឡើង
 ហើយ គ្រឿងសស្ត្រាវុធក៏មានច្រើនឡើង កាលបើគ្រឿងសស្ត្រាវុធ
 មានច្រើនឡើងហើយ បាណាតិបាត ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើ

បញ្ជីស្តីពីការបោះឆ្នោត

ចាណតិទាន វេបុល្លំ គតេ មុសាវនោ វេបុល្លម-
 កមាសិ មុសាវនេ វេបុល្លំ គតេ តេសំ សន្តានំ
 អាយុមិ បរិហាយិ វិណ្ណាមិ បរិហាយិ តេសំ(១) អ-
 យុនាមិ បរិហាយមាទានំ វិណ្ណាមិ បរិហាយមាទានំ
 ចត្តាវិសេសសហស្សយុកានំ មនុស្សានំ វិសតិវស្ស-
 សហស្សយុកា បុត្តា អមោស្មំ វិសតិវស្សសហស្ស-
 យុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ អញ្ញតរេ បុរិសោ
 បរេសំ អនិច្ចំ វេយ្យសម្ពាតំ អាទិយិ ។ តេមំ
 អញ្ញតរេ បុរិសោ វញ្ញា ទត្ថិយស្ស មុទ្ធាវស្ថិតស្ស
 អាហារេសិ វត្ថុទ្ធានោ នេវ បុរិសោ បរេសំ អនិច្ចំ
 វេយ្យសម្ពាតំ អាទិយត្ថិ បេសុញ្ញមកាសិ ។

[២២] ឥតិ ទោ ភិក្ខុវេ អនិច្ចំ នេវ ចា-
 បុយ្យនិយមានេ នាឡិទ្ធិយំ វេបុល្លមកមាសិ នាឡិ-
 ទ្ធិយេ វេបុល្លំ គតេ ។ បេ ។ មិសុណា វាចា
 វេបុល្លមកមាសិ មិសុណាយ វាចាយ វេបុល្លំ គតាយ
 តេសំ សន្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វិណ្ណាមិ បរិហាយិ

១ ១. វេសត្ថិ វិណ្ណាមិ ។

បញ្ជីស្តីពីការបោះឆ្នោត

បាណតិទានប្រើឡើងហើយ មុសាវនក៏បានប្រើឡើង កាលបើ
 មុសាវនបានប្រើឡើងហើយ តាំងកាយតាំងពលិសម្បរ របស់សត្វ
 តាំងនោះ ក៏ថយចុះ កាលសត្វតាំងនោះថយតាំងកាយ ថយតាំងពលិ
 សម្បរចុះហើយ ក្នុងតាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានកាយ ២ មុំនឿ
 ក៏ថយទៅមានកាយត្រឹម ២ មុំនឿវិញ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចក្ខុភក្ខុ
 មនុស្ស ដែលមានកាយត្រឹម ២ មុំនឿ (នោះ) មានបុរសម្នាក់កាន់យក
 ទ្រព្យរបស់ជនតាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា លួច ។
 បុរសម្នាក់ តាំងយកសេចក្តីនេះ ទៅក្រាបបង្គំទូល ញញើតក្រែកដា
 ងក្សត្រិយ៍ ដែលបានមុខភាពសេចក្តីហើយថា បាត់គ្រូសេចក្តីទេ បុរស
 ឈ្មោះនេះ កាន់យកទ្រព្យ របស់ជនតាំងឡាយដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ
 ដែលហៅថា លួច ។

[២២] ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ កាលបើព្រះមហាក្សត្រិយ៍ មិនទ្រង់
 ព្រះរាជបាតព្រះរាជទ្រព្យ ដល់អ្នកទូរតទ្រព្យដូច្នេះហើយ សេចក្តីទ័លក្រ
 ក៏បានប្រើឡើង កាលបើសេចក្តីទ័លក្របានប្រើឡើងហើយ ។ បេ ។
 មិសុណាវាចា ក៏បានប្រើឡើង កាលបើមិសុណាវាចាបានប្រើឡើង
 ហើយ តាំងកាយតាំងពលិសម្បរ របស់សត្វតាំងនោះក៏ថយចុះ កាល

តេសំ អាយុធាបិ បរិហាយមាធានំ វណ្ណធម៌
 បរិហាយមាធានំ វិសត្ថវស្សសហស្សយុកានំ ម-
 ទុស្សានំ នសវស្សសហស្សយុកា បុត្តា អហេសុំ
 នសវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មទុស្សេសុ
 ឯកំនំ សត្តា វណ្ណវណ្ណា(១) ហោន្តិ ឯកំនំ សត្តា
 ទុក្ខន្តា តត្ថ យេ តេ សត្តា ទុក្ខន្តា តេ វណ្ណវណ្ណ-
 សត្តេ អភិជ្ឈាយន្តា ចរេសំ ធារេសុ ចារិត្តំ អាបជ្ជីសុ។

(៤៥) នតិ ខេ ភិក្ខុវេ អធិធានំ ធានេ ធានុប្ប-
 និយមាធនេ ធាន្មិទ្ធិយំ វេបុល្លមគមាសិ ធាន្មិទ្ធិយេ
 វេបុល្លំ គតេ អធិធានានំ វេបុល្លមគមាសិ អធិធានាធនេ
 វេបុល្លំ គតេ ។ សន្និទ្ធី ។ កាមេសុ មិច្ឆាចារេ
 វេបុល្លមគមាសិ កាមេសុ មិច្ឆាចារេ វេបុល្លំ គតេ
 តេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណមិ
 បរិហាយិ តេសំ អាយុធាបិ បរិហាយមាធានំ
 វណ្ណធម៌ បរិហាយមាធានំ នសវស្សសហស្ស-
 យុកានំ មទុស្សានំ បព្វវស្សសហស្សយុកា
 បុត្តា អហេសុំ បព្វវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ

• ១. វណ្ណវណ្ណា ។

សត្វតាំងនោះថយទាំងកាយ ថយទាំងពណ៌សម្បទុះហើយ កូនទាំងឡាយ
 របស់មនុស្សដែលមានកាយ ២ មុខឆ្នាំ ក៏ថយចុះមកបានកាយត្រឹម ១ មុខ
 ឆ្នាំវិញ ខ្មោលក៏កុំទាំងឡាយ ចណ្តាញកមនុស្សដែលមានកាយ ១ មុខឆ្នាំ
 (នោះ) សត្វក្នុងនោះមានពណ៌សម្បទុះ សត្វក្នុងនោះមានពណ៌សម្បទុះ
 កាក្រក់ ចណ្តាសត្វទាំងពីរក្នុងនោះ សត្វណា ដែលមានពណ៌សម្បទុះ
 កាក្រក់ ក៏ស្រឡាញ់តួសត្វដែលមានពណ៌សម្បទុះ ក៏ប្រព្រឹត្តមិច្ឆាចារ-
 ក្នុងភរិយារបស់ពួកជនដទៃ ។

(៤៥) ខ្មោលក៏កុំទាំងឡាយ កាលបើគ្រាន់មហាក្សត្រិយ៍ មិនទ្រង់គ្រាន់
 រាជទានគ្រាន់ទ្រព្យ ដល់ពួកអ្នកទូរក៏ទ្រព្យផ្លូវច្នៃហើយ សេចក្តីវិលក្រ
 ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើសេចក្តីវិលក្រ មានច្រើនឡើងហើយ អចិ-
 ន្តាទាន ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើអចិន្តាទានមានច្រើនឡើងហើយ ។
 សេចក្តីសន្តិប ។ កាមេសុ មិច្ឆាចារ ក៏មានច្រើនឡើង កាលបើកាមេសុ
 មិច្ឆាចារ មានច្រើនឡើងហើយ ទាំងកាយទាំងពណ៌សម្បទុះរបស់សត្វ
 ទាំងនោះ ក៏ថយចុះ កាលសត្វទាំងនោះ ថយទាំងកាយ ថយទាំង
 ពណ៌សម្បទុះហើយ កូនទាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានកាយ ១
 មុខឆ្នាំ ក៏ថយមក មានកាយត្រឹម ១ ឆ្នាំវិញ ខ្មោលក៏កុំទាំងឡាយ

ចក្ខុវិស័យ ឧបសគ្គសក្ការៈ អាចារ្យបាណ្ឌវ

មនុស្សសុ ទ្ធី ធម្មា វេទុល្លមនុស្ស ធម្មសា ច វិចារ
 សម្មប្បណាមោ ច ទ្ធីសុ ធម្មេសុ វេទុល្ល កតេសុ តេសំ
 សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ តេសំ
 អាយុនាមិ បរិហាយមាទានំ វណ្ណនមិ បរិហាយមាទា-
 នំ មនុស្សសមាស្សាយុកានំ មនុស្សានំ អប្បេកេទ្ធ
 អន្តរេយ្យវស្សសមាស្សាយុកា អប្បេកេទ្ធ ទ្រវស្ស-
 សមាស្សាយុកា មុត្តា អហេសុំ អន្តរេយ្យវស្សស-
 មាស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ អភិជ្ឈា ព្យាបាទា
 វេទុល្លមនុស្ស អភិជ្ឈាព្យាបាទេសុ វេទុល្ល កតេសុ
 តេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ
 តេសំ អាយុនាមិ បរិហាយមាទានំ វណ្ណនមិ បរិហាយ-
 មាទានំ អន្តរេយ្យវស្សសមាស្សាយុកានំ មនុស្សានំ
 វស្សសមាស្សាយុកា មុត្តា អហេសុំ វស្សសមាស្សាយុ-
 កេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ មិច្ឆាធិដ្ឋិ វេទុល្លមនុស្ស

ចក្ខុវិស័យ ឧបសគ្គសក្ការៈ ១១ ប្រការ សេចក្តីសម្រេចអាយុ

ធម៌តាំងពីប្រការគីរុសវាចា ១ សម្មប្បណាមៈ ១ ក៏មានច្រើនឡើង ក្នុង
 ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ៥ ពាន់ឆ្នាំ កាលបើធម៌តាំងពីប្រការ
 មានច្រើនឡើងហើយ តាំងអាយុតាំងពណ៌សម្បុរ របស់សត្វតាំងនោះ ក៏
 ថយចុះ កាលសត្វតាំងនោះថយតាំងអាយុ ថយតាំងពណ៌សម្បុរចុះហើយ
 ក្នុងតាំងឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៥ ពាន់ឆ្នាំ ពួកខ្លះក៏ថយ
 មកមានអាយុត្រឹម ៤ ពាន់ ៥ យេឆ្នាំវិញ ពួកខ្លះក៏ថយមកមានអាយុ
 ត្រឹម ២ ពាន់ឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ អភិជ្ឈាធិន្ទ្រព្យាបាទ ក៏មាន
 ច្រើនឡើង ក្នុងពួកមនុស្សដែលមានអាយុត្រឹម ២ ពាន់ ៥ យេឆ្នាំ កាល
 អភិជ្ឈាធិន្ទ្រព្យាបាទ មានច្រើនឡើងហើយ តាំងអាយុតាំងពណ៌សម្បុរ
 របស់សត្វតាំងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វតាំងនោះថយតាំងអាយុ ថយតាំង
 ពណ៌សម្បុរចុះហើយ ក្នុងតាំងឡាយរបស់មនុស្ស ដែលមានអាយុ ២ ពាន់
 ៥ យេឆ្នាំ ក៏ថយមកមានអាយុត្រឹម ១ ពាន់ឆ្នាំវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ
 មិច្ឆាធិដ្ឋិក៏មានច្រើនឡើងក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុត្រឹម ១ ពាន់ឆ្នាំ

មិច្ឆាធិដ្ឋិយា វេយ្យាភិ កតាយ តេសំ សត្តានំ អាយុមិ
 បរិហាយិ វណ្ណាមិ បរិហាយិ តេសំ អាយុនាមិ
 បរិហាយមាណាមំ វណ្ណាធមិ បរិហាយមាណាមំ វស្សស-
 ហស្សាយុកានំ មនុស្សានំ បញ្ចវស្សសតាយុកា
 មុត្តា អហេសុំ បញ្ចវស្សសតាយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សេសុ តយោ ធម្មា វេយ្យាមកមំសុ អធម្មរកោ
 វិសមលោកោ មិច្ឆាធម្មា ភិសុ ធម្មេសុ វេយ្យា
 កតេសុ តេសំ សត្តានំ អាយុមិ បរិហាយិ វណ្ណាមិ
 បរិហាយិ តេសំ អាយុនាមិ បរិហាយមាណាមំ វណ្ណាធមិ
 បរិហាយមាណាមំ បញ្ចវស្សសតាយុកានំ មនុស្សានំ
 អប្បេកេទេ អឧបេកេយ្យវស្សសតាយុកា អប្បេកេទេ
 ទ្វេវស្សសតាយុកា មុត្តា អហេសុំ អឧបេកេយ្យវស្សស-
 តាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ វិសេ ធម្មា វេយ្យាម-
 កមំសុ អមេត្តយ្យកា^(១) អមេត្តយ្យកា អស្សា-
 មញ្ញកា អព្រហ្មញ្ញកា ឧកុលេដដ្ឋាបបាយិកា^(២) ។

១ ២ អមេត្តយ្យកា ។ ២ ឧកុលេដដ្ឋាបបាយិកា វិ បាយិ ។

កាលបើមិច្ឆាធិដ្ឋិ មានច្រើនឡើងហើយ ពុំដឹងកាយពុំដឹងពលិសម្បារបស់
 សត្វពុំដឹងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វពុំដឹងនោះថយពុំដឹងកាយ ថយពុំដឹងពលិ
 សម្បារចុះហើយ កូនពុំដឹងឡើយរបស់មនុស្ស ដែលមានកាយ ១ ពាន់ឆ្នាំ
 ក៏ថយមក មានកាយត្រឹម ៨ រយឆ្នាំវិញ ខ្លាចក៏ពុំពុំដឹងឡើយ ធម៌ពុំដឹង-
 ឡើយ ព្យាប្រការគឺ អធម្មរកៈ^(១) ១ វិសមលោកៈ^(២) ១ មិច្ឆាធម្មៈ^(៣) ១
 ក៏មានច្រើនឡើងក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានកាយត្រឹម ៨ រយឆ្នាំ កាលបើ
 ធម៌ ព្យាប្រការ មានច្រើនឡើងហើយ ពុំដឹងកាយពុំដឹងពលិសម្បារបស់
 សត្វពុំដឹងនោះក៏ថយចុះ កាលសត្វពុំដឹងនោះថយពុំដឹងកាយ ថយពុំដឹងពលិ
 សម្បារចុះហើយ កូនពុំដឹងឡើយរបស់មនុស្ស ដែលមានកាយ ៨ រយឆ្នាំ
 ពួកខ្លះក៏ថយមក មានកាយត្រឹម ២ រយ ៥០ ឆ្នាំវិញ ពួកខ្លះក៏ថយមក
 មានកាយត្រឹម ២ រយឆ្នាំវិញ ខ្លាចក៏ពុំពុំដឹងឡើយ ធម៌ពុំដឹងឡើយនេះ
 គឺ ការមិនគោរពមាតា មិនគោរពបិតា មិនគោរពសមណៈ មិន
 គោរពព្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តកោតក្រែង ដល់បុគ្គលជាតិក្នុងត្រកូល
 ក៏មានច្រើនឡើង ក្នុងពួកមនុស្ស ដែលមានកាយត្រឹម ២ រយ ៥០ ។

១ អធម្មរកៈ ថា សេចក្តីព្រាហ្មណ៍ស្រឡាត់ធម៌ បាទីលំត្រកូលក្នុងវិមិសមគ្គ
 គឺធម្មរក្សត្តមាតា ម្តាយមីនពាងមាតាបិតា ម្តាយមីនពាងបិតាជាដើម ។ ២ សេចក្តីចង់បានពុំ
 ពេក ។ ៣ សេចក្តីប្រាថ្នាខុសឆ្គងធម៌ បាទីលំត្រកូលរបស់បុរស ក្នុងបុរស របស់ស្ត្រី
 ក្នុងស្ត្រី ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រកាសស្ថានភាពសង្គ្រាម

នសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ តុទ្រុសតោ
 អត្តភោជនំ(១) ភវិស្សតិ សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ ឯតវហិ
 សាលំមំសោនោ អត្តភោជនំ ឯវមេ ទោ ភិក្ខុវេ
 នសវស្សាយុកេសុ មនុស្សសុ តុទ្រុសតោ អត្ត-
 ភោជនំ ភវិស្សតិ នសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សសុ នស កុសលកម្មបថា សង្ខេទ សត្វំ
 អន្តរាយិស្សន្តិ នស អកុសលកម្មបថា អតិរិយ
 ទិម្បិស្សន្តិ(២) នសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 កុសលន្តិបិ ឯ ភវិស្សតិ តុតោ បទ កុសលស្ស
 ការតោ នសវស្សាយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 យេ តេ ភវិស្សន្តិ អមត្តយ្យា អមត្តយ្យា អស្សមញ្ញា
 អត្រញ្ញញ្ញា ឯកុសលេដ្ឋាបថាយិទោ តេ បូជា(៣)
 ច ភវិស្សន្តិ មាសំសា ច សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ
 ឯតវហិ មត្តយ្យា មេត្តយ្យា សាមញ្ញា ត្រញ្ញញ្ញា
 កុសលេដ្ឋាបថាយិទោ តេ បូជា ច មាសំសា ច

១ ១. ម. កុសលេដ្ឋា កេតិកា ។ ២ ឧ. ភវិស្សន្តិ ។ ៣ បូជានិច្ច
 បុណ្ណិកំ មាសំសា ភិក្ខុវេ ។

ច្បាប់ស្តីពីការប្រកាសស្ថានភាពសង្គ្រាម

ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្សមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ស្មើនៃ-លលក
 នីតិការកាជនដ៏ប្រសើរ ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឡាយ ក្នុងកាលវេទនា បាយ
 ស្រូវសាលីលាយដោយសាច់ ជាកាជនដ៏ប្រសើរដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 វេ ឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ស្មើនៃ-លលកនីតិ
 ការកាជនដ៏ប្រសើរយ៉ាងនេះ ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស
 មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ កុសលកម្មបថា ១០ នឹងសាចស្តាយទៅក្រច់អាថ្ន
 អកុសលកម្មបថា ១០ នឹងចម្រើនច្រើនឡើង ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឡាយ កាល
 បើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ សូម្បីជាក្សត្រ កុសលកម្មបថា មិនមាន ច្រើន
 ឡើយ ទេ មនុស្សអ្នកធ្វើកុសល តើនឹងមានមកពីណា ម្ចាស់ភិក្ខុវេ
 ឡាយ កាលបើភិក្ខុមនុស្ស មានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ជនវាំងឡាយណា ជា
 អ្នកមិនគោរពមាតា មិនគោរពបិតា មិនគោរពសមណៈ មិនគោរព
 ប្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តការកម្រិតបុគ្គលជាច្បងក្នុងក្រុម ជនវាំងនោះ
 នឹងជាអ្នកគួរគេបូជាផង នឹងជាអ្នកគួរគេសរសើរផង ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឡាយ
 មនុស្សក្នុងកាលវេទនា ដែលជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរព
 សមណៈ គោរពប្រាហ្មណ៍ ប្រព្រឹត្តការកម្រិតបុគ្គលជាច្បង ក្នុងក្រុម
 មនុស្សវាំងនោះ ទើបជាអ្នកគួរគេបូជាផង គួរគេសរសើរផង ដូចម្តេចមិញ

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយស្ស បាធិកវគ្គោ

ឯវមេវ ខេ ភិក្ខុវេ ធនវស្សយុកេសុ មនុស្សេសុ
 យេ តេ ភវិស្សន្តិ អមត្តយ្យា អបេត្តយ្យា អស្សា-
 មញ្ញា អព្រហ្មញ្ញា នកុលេដេដ្ឋាបចាយិនោ តេ
 ឬជា ច ភវិស្សន្តិ ចាសំសា ច ធនវស្សយុកេ-
 សុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ ន ភវិស្សតិ មាតាតិ វា
 មាតុប្រាតិ វា បិតាតិ វា បិតុប្រាតិ វា(១) មាតុលា-
 និតិ វា អាចរិយភរិយាតិ វា កន្ធនំ ធារាតិ វា សម្ពេនំ
 លោកោ ភវិស្សតិ យថា អរិយស្សោ កុត្តោ សូត្រា
 សោណា សិកាណា(២) ធនវស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សេសុ តេសំ សត្តានំ អញ្ញមញ្ញម្ហិ តិញោ អា-
 យាតោ បទ្កបដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិញោ ព្យាបាទោ តិញោ
 មនោបនោសោ និវ្វំ វេកេចិត្តំ មាតុបិ បុត្តម្ហិ ។
 បុត្តស្សបិ មាតា ។ បិតុបិ បុត្តម្ហិ ។ បុត្តស្សបិ បិតា ។

១ ១. ម. ចំពាតិ វា បិតុបិ វា ភិ វិស្សតិ ។ ២ ១. កុត្តនិស្សកា លោកសិកាណា ។

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយ បាធិកវគ្គោ

ម្នាលភិក្ខុបាំងឡាយ កាលដែលពួកមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ ដន់ណា
 មិនគោរពមាតា មិនគោរពបិតា មិនគោរពសមណៈ មិនគោរព
 ព្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តការកែតម្រូវចិត្តលាងជ័រ ក្នុងក្រកូល ដន់បាំងនោះ
 ទើបជាអ្នកគួរឆ្ងល់ជាងគេ គួរគេសរសើរផង ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុបាំង
 ឡាយ កាលដែលមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ នឹងមិនមានសេចក្តីគោរព
 ភោគក្រៃលែង(១) ជាមាតា ជាម្តាយមិនទាន់មាតា ជាបិតា ជា
 ម្តាយមិនទាន់បិតា ជាម្តាយទាន់មាតា ជាករិយាបេសកាចារ្យ ឬជា
 ជាប្រពន្ធរបស់គ្រូ (វិនិច្ឆ័យ) ដូច្នេះឡើយ សក្ខីលោកនឹងប្រកាសប្រជុំគ្នា
 ដូចជាពិពេ មាន ជ្រូក ក្តែ ចបក ដូច្នោះឯង ម្នាលភិក្ខុបាំងឡាយ កាល
 ដែលមនុស្សមានកាយ ១០ ឆ្នាំ គំនុំជំងឺក្លៀវក្លា ព្យាបាទជំងឺក្លៀវក្លា ចិត្ត
 ប្រឡូស្តជំងឺក្លៀវក្លា ចិត្តប្រាថ្នាទីសម្លាប់ជំងឺក្លៀវក្លា នឹងកើតប្រាកដដល់គ្នា
 នឹងគ្នា គឺមាតានឹងបុត្ត ។ បុត្តនឹងមាតា ។ បិតានឹងបុត្ត ។ បុត្តនឹងបិតា ។

បុត្តស្សន្ទ តិរិយាភាគទីបី

កាតុប្បិ ភតិទិយា ។ ភតិទិយា ភាតិ^(១) តិញ្ចា
 អាយាតោ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិញ្ចា ព្យាបាទោ
 តិញ្ចា មនោបទោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ សេយ្យជាបិ
 ភិក្ខុវេ មាភវិកស្ស មិកំ ធិស្វា តិញ្ចា អាយាតោ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ហោតិ តិញ្ចា ព្យាបាទោ តិញ្ចា មនោ-
 បទោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ
 ធនវស្សយុកេសុ មនុស្សេសុ តេសំ សត្តានំ
 អញ្ញមញ្ញម្ហិ តិញ្ចា អាយាតោ បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្ស-
 តិ តិញ្ចា ព្យាបាទោ តិញ្ចា មនោបទោសោ តិញ្ចំ
 វេទកចិត្តំ មាតុបិ បុត្តម្ហិ ។ បុត្តស្សបិ មាតិ ។
 បិតុបិ បុត្តម្ហិ ។ បុត្តស្សបិ បិតិ ។ កាតុប្បិ ភតិទិ-
 យា^(២) ។ ភតិទិយាបិ ភាតិ តិញ្ចា អាយាតោ
 បច្ចុប្បដ្ឋិតោ ភវិស្សតិ តិញ្ចា ព្យាបាទោ តិញ្ចា
 មនោបទោសោ តិញ្ចំ វេទកចិត្តំ ។

១ កាតុប្បិ ភាតិ ។ កាតុប្បិ ភតិទិយា ។ ភតិទិយាបិ ភាតិ ។ ២ កាតុប្បិ ភាតិ ។
 កាតុប្បិ ភតិទិយា ។

បុត្តស្សន្ទ តិរិយាភាគទីបី

បទីប្បស្សន្ទនិបទីប្បស្សន្ទ ។ ធីតុដ៏ត្រឡា ព្យាបាទដ៏ត្រឡា ចិត្ត
 ប្រទ្គស្តដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រាថ្នាទិសទាត់ដ៏ត្រឡា របស់បទីប្បស្សន្ទនិបទី
 កើតប្រាកដឡើងដល់បទីប្បស្សន្ទ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធីតុដ៏ត្រឡា
 ព្យាបាទដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រទ្គស្តដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រាថ្នាទិសទាត់ដ៏ត្រឡា
 របស់ប្រាមម្រឹក កើតឡើងប្រាកដ ប្រាមឃើញម្រឹក មានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលមនុស្សមានអាយុ ១០ ឆ្នាំ ធីតុដ៏
 ត្រឡា ព្យាបាទដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រទ្គស្តដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រាថ្នាទិសទាត់
 ដ៏ត្រឡា របស់សត្វទាំងនោះ ទិសកើតប្រាកដ ដល់នាទិសគ្នា មានឧប-
 មេយ្យដូច្នេះឯង គឺមាតាទិសបុត្ត ។ បុត្តទិសមាតា ។ បិតាទិសបុត្រ ។
 បុត្តទិសបិតា ។ បទីប្បស្សន្ទនិបទីប្បស្សន្ទ ។ ធីតុដ៏ត្រឡា ព្យាបាទ
 ដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រទ្គស្តដ៏ត្រឡា ចិត្តប្រាថ្នាទិសទាត់ដ៏ត្រឡា របស់បទី
 ប្បស្សន្ទនិបទីកើតប្រាកដ ដល់បទីប្បស្សន្ទ ។

(៤៧) ធម្មសម្មាសម្ពុទ្ធិកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សសុ
 សត្តាហំ សត្តន្តរកេស្កោ កវិស្សតិ តេ អញ្ញមញ្ញំ
 មិគសញ្ញំ^(១) បដិលកិស្សន្តំ តេសំ តិណ្ណាធិ សត្តានិ
 ហេតុសុ ចាតុកវិស្សន្តំ តេ តិណ្ណាធិ សត្តន
 ឯស មិគោតិ^(២) អញ្ញមញ្ញំ ជីវិតា កេហេមិស្សន្តំ ។
 អដោ តេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯកច្ចានំ ឯវ
 កវិស្សន្តំ មា ច មយំ កត្យំ មា ច អម្ពេ កោចិ
 យទ្ធន មយំ តិណ្ណាធិ វា វនកហានំ វា
 វុត្តកហានំ វា ធនិវិទុក្កំ វា បព្វកវិសមំ វា បរិ-
 សិទ្ធា វនមូលដលាហារា យាបេយ្យមាតិ ។ តេ
 តិណ្ណាធិ វា^(៣) វនកហានំ វា^(៤) វុត្តកហានំ
 វា^(៥) ធនិវិទុក្កំ វា^(៦) បព្វកវិសមំ វា^(៧) បរិសិទ្ធា
 សត្តាហំ វនមូលដលាហារា យាបេយ្យន្តំ ។ តេ
 កស្ស សត្តាហស្ស អច្ចុយេន តិណ្ណាធិ
 វនកហានា វុត្តកហានា ធនិវិទុក្កា បព្វកវិសមា

១ ឧ. អញ្ញមញ្ញំ . . . ។ ២ ឧ. ឯស មិគោ ឯស មិគោតិ អាមេស្កុតំ វិស្សតិ ។
 ៣-៤-៥-៦-៧ ឧ. វិស្សតិ ។

(៤៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលដែលមនុស្សទានកាយ ១០ ឆ្នាំ
 សក្កន្តរកថ្វ (លោកវិនាសទៅដោយគ្រឿងស្រ្តាវុធ) ខឹងកើតមានឡើង
 អស់ ៧ ថ្ងៃ មនុស្សទាំងនោះខឹងសម្គាល់គ្នាថា ដូចជាម្រឹម គ្រឿងស្រ្តា-
 វុធដ៏មុត្តាខឹងដាច់ខាតក្នុងដៃ ខែមនុស្សទាំងនោះ មនុស្សទាំងនោះស-
 ម្គាល់ថា នេះជាម្រឹម ហើយក៏ផ្តាច់ដីវិកត្តាខឹងគ្នា ដោយគ្រឿងស្រ្តាវុធ
 ដ៏មុត្តា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ចក្កាសត្វទាំងនោះ
 សត្វត្ថកខ្លះខឹងនឹកគ្នា យ៉ាងនេះថា ពួកយើងកុំសម្លាប់បុរសណាមួយឡើយ
 ទាំងបុរសណាមួយកុំកុំសម្លាប់ពួកយើងឡើយ ចើម្លោះ ពួកយើងត្រូវចូល
 ទៅកេស្មស្សាន ព្រៃស្សាន ឈើស្សាន ស្តីនីដែលទៅមកបានដោយ
 លំបាក ឬក្នុងដែលមិនចេះស្មើ ហើយយកមើមខឹងផ្អែក្នុងព្រៃ ជាតាហារ
 ចិត្តមជ្ជិក ។ សត្វទាំងនោះ ខឹងចូលទៅកេស្មស្សាន ព្រៃស្សាន ឈើ
 ស្សាន ស្តីនីដែលទៅមកបានដោយលំបាក ឬក្នុងដែលមិនចេះស្មើ ហើយ
 យកមើមខឹងផ្អែក្នុងព្រៃ ជាតាហារចិត្តមជ្ជិកសព្វថ្ងៃ ។ លុះថ្ងៃនោះ
 កន្លងទៅ ទើបសត្វអម្បាលនោះចេញមក អំពីស្មៅស្សាន អំពីព្រៃស្សាន
 អំពីឈើស្សាន អំពីស្តីនីដែលទៅមកបានដោយលំបាក អំពីក្នុងដែលមិន

ចក្ខុវិស័យ អកុសលកម្មចរិត អយុត្តិធម៌

និក្ខេបនា អន្ធមញ្ញំ អាលិង្គិកា សកាសុ^(១) កា-
 យស្សន្តិ បេមស្សាសិស្សន្តិ និដ្ឋា ភោ សត្តា
 ជីវសំ ភ្នំ^(២) និដ្ឋា ភោ សត្តា ជីវសីតិ ។
 អថទោ ភេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯវំ ភវិស្សតិ
 មយំ ទោ អកុសលានំ ធម្មានំ សមាធនហេតុ
 ឯវុច្ចំ^(៣) អាយតំ ញាតិក្ខយំ បត្តា យទ្ធនំ មយំ
 កុសលំ ករេយ្យម ភី កុសលំ ករេយ្យម
 យទ្ធនំ មយំ ចាណាតិបាតា វិរេយ្យម វនំ កុសលំ
 ធម្មំ សមាធិយ វត្ថុយ្យមាតិ ។ ភេ ចាណាតិបាតា
 វិរិមិស្សន្តិ វនំ កុសលំ ធម្មំ សមាធិយ វត្ថុស្សន្តិ
 ភេ កុសលានំ ធម្មានំ សមាធនហេតុ អយុត្តាមិ
 វន្តិស្សន្តិ វន្តានិមិ វន្តិស្សន្តិ ភេសំ អយុត្តាមិ
 វន្តិមាធានំ វន្តានិមិ វន្តិមាធានំ ធនវស្សាយុកានំ
 មនុស្សានំ វិសតិវស្សាយុកា មុត្តា ភវិស្សន្តិ ។
 អថទោ ភេសំ ភិក្ខុវេ សត្តានំ ឯវំ ភវិស្សតិ ។

១ ខ. ប. សក ។ ២ ខ. ប. ភ្នំ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ឯវុច្ចំ ន ទិស្សតិ ។

ចក្ខុវិស័យ សេច្ចំរៀបចំអកុសលកម្មចរិត សេច្ចំចម្រើនដោយអាយុត្តាមិ

កថាស្មី ហើយធម្មតាទៅវិញទៅមក រួចហើយនិយាយរកទំនាក់ ល្អនិរោម
 គ្នាភ្នំកើនទាំងឡាយដោយពាក្យថា ខ្ញាលអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នករស់នៅដូចពួក
 សត្វ ដែលយើងបានឃើញហើយ ខ្ញាលអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នករស់នៅដូចពួក
 សត្វដែលយើងបានឃើញហើយ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង
 សព្វគ្រប់លំដាប់នោះ នឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនោះឯង
 បានជាដល់នូវការអស់ទៅ នៃញាតិជាច្រើនដូច្នេះ ព្រោះហេតុតែកាន់ធម៌
 ជាអកុសលទាំងឡាយ ដើម្បីដោះស្រាយនៃពួកយើងធ្វើកុសលវិញ តើគួរ
 ធ្វើកុសលដូចម្តេច ឆ្លើយចុះ ពួកយើងគួររៀបចំបុណ្យភាគីបាត ប្រ-
 ព្រឹត្តិសមាទាននូវកុសលធម៌នេះចុះ ។ ទើបសព្វទាំងនោះនាំគ្នារៀបចំ
 បុណ្យភាគីបាត ប្រព្រឹត្តិសមាទាន នូវកុសលធម៌នេះ សព្វទាំងនោះ ក៏
 ចម្រើនកាយ ចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើង ព្រោះហេតុដែលបានសមាទាននូវ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ កាលសព្វទាំងនោះបានចម្រើនកាយ ចម្រើនពណ៌
 សម្បុរហើយ ពួកទាំងឡាយរបស់ពួកបុរិស្ស ដែលមានកាយ ១០ ឆ្នាំ
 ក៏ស្រឡាច់ទៅ ជាមានកាយ ២០ ឆ្នាំឡើងវិញ ។ ខ្ញាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះឯង សព្វអប្បលាភនោះ នឹងមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា

មយំ ទោ កុសលានំ ធម្មានំ សមាធានហេតុ អាយុ-
 នាមិ វុទ្ធាម វុឡ្លានមិ វុទ្ធាម យន្ទន មយំ កិយ្យោ-
 សោ មត្តាយ កុសលំ កមយ្យាម កី កុសលំ ក-
 មយ្យាម(១) យន្ទន មយំ អធិដ្ឋានាតា វិរមយ្យាម កា-
 មេសុ មិច្ឆាទាហ វិរមយ្យាម(២) ចិសុណាយ វាចាយ
 វិរមយ្យាម ធុសាយ វាចាយ វិរមយ្យាម សម្មច្បុលា-
 តា វិរមយ្យាម អភិជ្ឈំ បដិហេយ្យាម ព្យាទានំ បដិ-
 ហេយ្យាម មិច្ឆាទិដ្ឋិ បដិហេយ្យាម កាយោ ធាត្ថ
 មដិហេយ្យាម អធម្មភតំ វិសមលោកំ មិច្ឆាទន្ទំ យន្ទន
 មយំ មត្តយ្យា អស្សាម បេត្តយ្យា សាមញ្ញា
 ព្រហ្មញ្ញា កុលេ ជេដ្ឋាបចាយិទោ ឥទំ កុសលំ
 ធម្មំ សមាធាយ វត្តយ្យាមាតិ ។ តេ មត្តយ្យា
 កវិស្សន្តិ បេត្តយ្យា សាមញ្ញា ព្រហ្មញ្ញា កុលេ
 ជេដ្ឋាបចាយិទោ ឥទំ កុសលំ ធម្មំ សមាធាយ
 វត្តិស្សន្តិ តេសំ(៣) កុសលានំ ធម្មានំ សមាធាន-
 ហេតុ អាយុនាមិ វុទ្ធិស្សន្តិ វុឡ្លានមិ វុទ្ធិស្សន្តិ តេសំ

• ១. កំ កុសលំ កាយ្យោមាតិ ១ វិស្សន្តិ ។ ២ ១. ឆ. ឆុត្តរេ មុលាភិក
 វិរមយ្យាមាតិ វិស្សន្តិ ។ ៣ ១. ឆ. តេ ។

ពួកយើងបានចម្រើនកាយ បានចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើងវិញព្រោះហេតុតែ
 បានសមាធាន ខ្ញុំកុសលធម៌ទាំងឡាយ បើដូច្នោះ ពួកយើងគួរធ្វើកុសល
 ឲ្យច្រើនក្រៃលែង ជាងនេះទៅទៀត តើគួរធ្វើកុសលអ្វី ឈ្លើយចុះ ពួក
 យើងគួររៀបចំខ្លួនខ្លួន គួររៀបចំការមេសុ មិច្ឆាទាហ គួររៀបចំ
 ចិសុណាភពា គួររៀបចំធុសភពា គួររៀបចំសម្មច្បុលាច។ គួរលះបង់
 អភិជ្ឈា គួរលះបង់ព្យាទាទ គួរលះបង់មិច្ឆាទិដ្ឋិចេញ គួរលះបង់ធម៌ ព
 ច្រកាវ គឺ អធម្មភតៈ ១ វិសមលោកៈ ១ មិច្ឆាទន្ទៈ ១ ចេញ បើដូច្នោះ
 ពួកយើងគួរដាក់អ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរព
 ព្រាហ្មណ៍ និងជាអ្នកប្រព្រឹត្តកោតក្រៃលែងក្នុងសង្គម ក្នុងត្រកូល ពួក
 យើងគួរទាំងគ្នាប្រព្រឹត្ត សមាធាន ខ្ញុំកុសលធម៌ទាំងនេះចុះ។ សព្វទាំងនោះ
 ក៏ជាអ្នកគោរពមាតា គោរពបិតា គោរពសមណៈ គោរពព្រាហ្មណ៍
 និងជាអ្នកប្រព្រឹត្ត កោតក្រៃលែងក្នុងសង្គម ប្រព្រឹត្តសមាធាន ខ្ញុំកុ-
 សលធម៌នេះក៏បានចម្រើនកាយ ចម្រើនពណ៌សម្បុរឡើងវិញ ព្រោះហេតុ
 ដែលបានសមាធាន ខ្ញុំកុសលធម៌ទាំងនោះកាលសព្វអម្បាលនោះចម្រើន

អាយុជាប់ វឌ្ឍនភាព វណ្ណនិម វឌ្ឍនភាព វិ-
សតិវស្សយុកាន់ មនុស្សនំ ចត្តាឡីសវស្សយុកា
បុត្តា ភវិស្សនំ ។ ចត្តាឡីសវស្សយុកាន់ មនុ-
ស្សនំ អសិវស្សយុកា បុត្តា ភវិស្សនំ ។ អសិវ-
ស្សយុកាន់ មនុស្សនំ សង្ខីស្សសតាយុកា
បុត្តា ភវិស្សនំ ។ សង្ខីស្សសតាយុកាន់ មនុស្សនំ
វិសតិវស្សសតាយុកា បុត្តា ភវិស្សនំ ។ វិសតិ-
វស្សសតាយុកាន់ មនុស្សនំ ចត្តាឡីសង្ខីស-
សតាយុកា(១) បុត្តា ភវិស្សនំ ។ ចត្តាឡីសង-
ស្សសតាយុកាន់ មនុស្សនំ ទ្រវស្សសហស្ស-
យុកា បុត្តា ភវិស្សនំ ។ ទ្រវស្សសហស្សយុ-
កាន់ មនុស្សនំ ចត្តាវិស្សសហស្សយុកា បុត្តា
ភវិស្សនំ ។ ចត្តាវិស្សសហស្សយុកាន់ មនុស្ស-
នំ អង្គវស្សសហស្សយុកា បុត្តា ភវិស្សនំ ។

• ១. វិសិទ្ធិវិស្សសតាយុកា បុត្តា ភវិស្សនំ ។ វិសិទ្ធិវិស្សសតាយុកាន់ មនុស្សនំ
ចត្តាវិស្សសតាយុកា ។

បញ្ជីតម្លៃ សេចក្តីវិចារណាឧបសគ្គបង់ពន្ធ កាលប្រើដោយអាយុជាដើម
អាយុចម្រើនពលិសម្បវឌ្ឍនភាព កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្សដែល
មានអាយុ ២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ២០ ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់
ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៨០ ឆ្នាំទៀតវិញ ។
កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៨០ ឆ្នាំក៏មានអាយុ ១៦០
ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ១៦០ ឆ្នាំ
ក៏មានអាយុ ៣២០ ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស
ដែលមានអាយុ ៣២០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៦៤០ ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូន
ចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ៦៤០ ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ១២៨០
ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួកមនុស្ស ដែលមានអាយុ ១២៨០
ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ២ ពាន់ឆ្នាំទៀតវិញ ។ កូនចំណីឡាយរបស់ពួក
មនុស្ស ដែលមានអាយុ ២ ពាន់ឆ្នាំ ក៏មានអាយុ ៨ ពាន់ឆ្នាំទៀតវិញ ។

អដ្ឋវស្សសហស្សយុកានំ មនុស្សានំ វិសតិវស្សស-
 ហស្សយុកា ឫត្តា កវិស្សន្តិ ។ វិសតិវស្សសហស្ស-
 យុកានំ មនុស្សានំ ចត្តាឡីសវស្សសហស្សយុកា
 ឫត្តា កវិស្សន្តិ ។ ចត្តាឡីសវស្សសហស្សយុកានំ
 មនុស្សានំ អសីតិវស្សសហស្សយុកា ឫត្តា កវិស្សន្តិ ។

(២៨) អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សេសុ មន្ទវស្សសតិកា តុមារិកា អលំបតេយ្យ
 កវិស្សន្តិ ។ អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ
 មនុស្សេសុ តយោ អភាតា កវិស្សន្តិ វត្ថា អនេសនំ
 ជក ។ អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុ-
 ស្សេសុ អយំ ជម្ពុជំចោ វត្ថោ វេវ កវិស្សតិ ជីតោ
 ច តុត្តុជសឃ្យាតិកា^(១) តាមនិគមរាជនាទិយោ ។
 អសីតិវស្សសហស្សយុកេសុ ភិក្ខុវេ មនុស្សេសុ
 អយំ ជម្ពុជំចោ អវិចិ មញ្ញោ ដុដោ^(២) កវិស្សតិ
 មនុស្សហិ សេយ្យថាបិ នឡវនំ វា សារវនំ វា ។

១ ពុល្លសឃ្យាទិកាវិចិ បាលោ ២ ឆ. វុត្ថោ ។

ក្នុងពំនឿយាចសព្វកមនុស្ស ដែលមានកាយ៨ កន្លែង ក៏មានកាយ
 ២ មុខឆ្នាំឡើងវិញ ។ ក្នុងពំនឿយាចសព្វកមនុស្ស ដែលមានកាយ
 ២ មុខឆ្នាំ ក៏មានកាយ ២ មុខឆ្នាំឡើងវិញ ។ ក្នុងពំនឿយាចសព្វក
 មនុស្ស ដែលមានកាយ ២ មុខឆ្នាំ ក៏មានកាយ ៨ មុខឆ្នាំ ឡើងវិញ ។

(២៩) ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឿយ កាលបើពួកមនុស្ស មានកាយ ៨ មុខឆ្នាំ
 ពួកនាងកុមារិកា មានកាយ ៥០០ ឆ្នាំ ទើបល្មមឲ្យបានថ្មី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ពំនឿយ កាលបើពួកមនុស្ស មានកាយ ៨ មុខឆ្នាំ នឹងមានអាពាហ៍
 ពិពាហ៍ គឺចំណង់ក្នុងអាហារ ១ បរិភោគអាហារមិនបាន ១ សេចក្តីត្រាំ
 ត្រាវនីកាយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឿយ កាលដែលពួកមនុស្ស មាន
 កាយ ៨ មុខឆ្នាំ ជម្ងឺរ៉ូចនេះ នឹងជំរុំចម្អុកស្អាតម្តងទៀត មានស្រុក និងម
 រាជធានី (ភ ។ គ្នា) មួយរយៈកន្លះហិរញ្ចក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុពំនឿយ កាល
 បើពួកមនុស្សមានកាយ ៨ មុខឆ្នាំ ជម្ងឺរ៉ូចនេះនឹងពេញ ដោយពួកមនុស្ស
 (រកបរទ្វារគ្មាន) ដូចអវិចិទារក កុំនាមសាត ដូចព្រៃបបូល ឬព្រៃវង់ក្តី ។

អសីតិវិស័យសហស្សន្សំ ក៏ដូចជា មនុស្សស្មោះ
 អយំ ពាក្យសិរី កេតុមតិ ជាម រាជធានី កវិស្សតិ
 ឥន្ទ្រ ថេរ ដីតា ច តហ្មធិតា ច អាតិណ្ណមនុស្ស ច
 សុតិក្ខា ច ។ អសីតិវិស័យសហស្សន្សំ ក៏ដូចជា
 មនុស្សស្មោះ ឥមស្មី ជន្មដើម ចេតុរាសីតិកសហស្សន្សំ
 កវិស្សន្ត កេតុមតិរាជធានីបុគ្គល ។ អសីតិវិស័យ-
 សហស្សន្សំ ក៏ដូចជា មនុស្សស្មោះ កេតុមតិរា-
 ជធានីយា(១) សង្គ្រា ជាម រាជា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ចក្ខុវត្តិ
 ធម្មតោ ធម្មរាជា ជាតុរោ វិជិតាវី ជនបទផ្លូវវិ-
 យប្បត្តោ សត្តរតនសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ តស្សីនាម សត្ត
 រតនាម កវិស្សន្ត សេយ្យដ៏ធំ ចក្ខុរតនំ ហត្ថរតនំ
 អស្សរតនំ មណីរតនំ ឥន្ទ្ររតនំ តបាមតិរតនំ បរិបា-
 យតរតនមេវ សត្តមំ ។ បរោសហស្សំ ចោ បនស្ស
 បុត្តា កវិស្សន្ត សូរា វិវុត្តនា(២) បរសេនប្ប-
 មន្តនា ។ សោ ឥមំ ចបវី សាគរយវិយន្តំ អនេណ្ឌន
 អសរត្តន ធម្មេន អភិវិជ័យ អជ្ឈាវសិស្សតិ ។

១ ១. កេតុមតិយា រាជធានីយា ។ ២ កង្កែបដ៏ធំ ហៅថា ទិស្សតិ ។

ម្ចាស់កិត្តិយស កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ ត្រូវ
 ពាក្យសម្រេច នឹងប្រែប្រួលជាមេត្តាមតិរាជធានី ជាមតិស្តី-
 ស្តី ដំណាល មានជនកំច្រើន មានមនុស្សក្រុម មិនមានភស្តុតាង
 ជ័យជំនះ ។ ម្ចាស់កិត្តិយស កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៨ ម៉ឺន
 ឆ្នាំ ក្នុងជម្ងឺច្រើន មិនមានគោរពមុខងារ មានមេត្តាមតិរាជធានីជា
 ប្រធាន ។ ម្ចាស់កិត្តិយស កាលបើពួកមនុស្ស មានអាយុ៨ ម៉ឺនឆ្នាំ មិន
 មានព្រះរាជា(១ព្រះអង្គ) ព្រះនាមសង្ឃៈទ្រង់កើតឡើង ក្នុងមេត្តាមតិរាជធានី
 ជាស្តេចក្រុង ទ្រង់ជាធម្មតាមរាជ ជាស្រូវរលីងដើម មានសម្បទ្រ
 ពាំង ៤ ជាចំណុច ជាស្តេចឈ្មោះសង្ឃៈម ទ្រង់មានជនបរិសុទ្ធជា
 ទ្រង់ចម្រើន ដោយកែតម្រូវ ៧ ប្រការ ។ ឯកែតម្រូវ ៧ ប្រការរបស់ព្រះ
 បាទសង្ឃៈនោះ គឺ ចក្ខុរតនំ ១ ហត្ថរតនំ ១ អស្សរតនំ ១ មណីរតនំ ១
 ឥន្ទ្ររតនំ ១ តបាមតិរតនំ ១ រាជបរិបាមតិរតនំ ១ ៧ ជាគម្រប់ ៧ ។
 ឯព្រះបាទសង្ឃៈនោះ មិនមានព្រះរាជបុត្រ ច្រើនជាងពាក់ សុទ្ធសឹង
 ភ្ញៀវ គង់រាជ សន្តិសន្តិសុខក្នុងសភា បេសស្តេចដ៏ទៃទាទ ។
 ព្រះបាទសង្ឃៈនោះ ទ្រង់ត្រូវត្រាច្រប់ត្រង់ ខ្លាំងដ៏ ដែលមានសាគរជា
 ចំណុច ដោយធម៌ មិនបាច់ប្រើកាត់ មិនបាច់ប្រើគ្រឿងស្រាវុធ ។

អសីតវស្សសហស្សយុគេសុ កិត្តវេ មនុស្សសុ
 មេត្តេយ្យ ធម៌ ភគវា លោកេ ឧប្បជ្ជេស្សតំ អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មាញោ សុគតោ លោកវិទូ
 អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថំ សត្វា នេវមនុស្សានំ តុនោ
 ភគវា សេយ្យថាតាហមេតាហំ លោកេ ឧប្បជ្ជោ
 អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណសម្មាញោ សុគតោ
 លោកវិទូ អនុត្តរេ បុរិសធម្មសារថំ សត្វា នេវមនុ-
 ស្សានំ តុនោ ភគវា ។ សោ វងំ លោកំ សនេតំ
 សមាសំ សព្វហ្មតំ សស្សមណាស្រហ្មណំ មងំ
 សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា បរេនេស្សតំ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពួកមនុស្ស មានកាយ៨មុខធ្លាក់ ព្រោះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមមេត្តយ្យៈ មិនកើតឡើងក្នុងវិលាស ទ្រង់ងាយចាក
 កិលេស ទ្រង់ត្រាស់ដឹងឃើញយូររួចមិច្ចាតាំងក្នុង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ
 ទ្រង់ចិច្ចលិវដោយវិជ្ជាមិនចរណៈ ទ្រង់មានព្រះដំណើរល្អ ទ្រង់ជ្រាប
 ច្បាស់នូវក្រៃលាក់ ទ្រង់ច្រើនដោយសីលាចិត្តណា ឥតមានបុគ្គលណា
 ស្មើ ទ្រង់ខ្លាចខ្លួនបុរសដែលគួរខ្លាច ទ្រង់ជាសាស្ត្រានៃទេវតាមិនមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ នូវចក្កកិរិយសច្ច ទ្រង់មានដំណើរទៅកាន់
 ត្រៃភព ខ្ជាក់ចោលហើយ ដូចជាគង្គា ដែលងាយចាកកិលេស
 ត្រាស់ដឹងឃើញយូររួចមិច្ចាតាំងក្នុង ដោយប្រពៃចំពោះខ្លួនមិន ចិច្ចលិវដោយ
 វិជ្ជាមិនចរណៈ មានដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវក្រៃលាក់ ច្រើនដោយ
 សីលាចិត្តណា ឥតមានបុគ្គលណាស្មើ ខ្លាចខ្លួនបុរសដែលគួរខ្លាច
 ជាសាស្ត្រានៃទេវតា មិនមនុស្សទាំងឡាយ ជ្រាបច្បាស់នូវចក្កកិរិយសច្ច
 មានដំណើរទៅកាន់ត្រៃភព ខ្ជាក់ចោលហើយ ដែលកើតឡើងក្នុងវិលាស
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ព្រះមេត្តយ្យៈ មានព្រះភាគអង្គិនោះ ទ្រង់
 បានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វានចំពោះព្រះអង្គ ហើយ
 ញ្ញាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញ្ញាំងពពួក
 សត្វព្រមទាំងសមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេវតាមិនមនុស្ស

សេយ្យជាតាហមេតវហិ ឥមំ លោកិ សេនេកំ សមា-
 កំ សុត្រហ្មកំ សស្សមណាត្រាហ្មណំ បដិ សេនេម-
 ទុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សេនិកត្វា បវេនមិ ។ សោ ធម្មំ
 ធមេសេស្សតិ អាធិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បវេយា-
 សាធកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវលបរិបុណ្ណំ
 បរិសុទ្ធី ត្រហ្មចរិយំ បកាសេស្សតិ សេយ្យជាតាហមេ-
 តវហិ ធម្មំ ធមេសេមិ អាធិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
 បវេយាសាធកល្យាណំ សាត្តំ សព្វញ្ញំ កេវល-
 បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធី ត្រហ្មចរិយំ បកាសេមិ ។ សោ
 អនេកសហស្សំ^(១) កិក្ខុសង្ឃំ បរិហាស្សតិ សេយ្យជា-
 តាហំ ឯកវហិ អនេកសតំ កិក្ខុសង្ឃំ បរិហាមិ ។
 អថោ កិក្ខុវេ សង្ឃោ ធម៌ ភជា យោ សោ^(២)
 យូរោ វញ្ញា មហាបដានេន កាភមិភោ តំ យូរំ
 ទុស្សាមេត្វា អជ្ឈាវស័ត្វា វិស្សជ្ជិត្វា^(៣) សមណាត្រាហ្ម-
 ណាត បណ្ឌិត្វាវណិ ព្វត្វាយាធាកា ធំ ធំ ធំ ត្វា

១. ម. អនេកសហស្សំ ។ ២. ឧ. យេស្ស ។ ៣. ឧ. ទទិត្វា វិស្សជ្ជិត្វា ។ គ. ធំ
 ត្វា វិស្សជ្ជិត្វា ។

ដ៏សេសឲ្យគ្រាស់ដឹងផង ដូចគេជាគតដែលបានគ្រាស់ដឹង ហើយធ្វើឲ្យ
 ជាក់លាក់ ឲ្យព្រះនិព្វានចំពោះខ្លួនឯង ហើយញ៉ាំងលោកនេះព្រមទាំង
 ទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំងពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈ
 និងព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសត្វក៏ទេ ទាំងមនុស្សដ៏សេសឲ្យគ្រាស់ដឹង
 ផង ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ព្រះមេត្តេយ្យៈមានព្រះភាគអង្គនោះ នឹង
 ទ្រង់សម្តែងធម៌ព្រះបទដើម ពីព្រះបទកណ្តាល ពីព្រះបទចុង ទាំងទ្រង់
 ច្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈ ដ៏ពេញបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធ
 ទាំងអស់ ដូចគេជាគតដែលសម្តែងធម៌ ពីព្រះបទដើម ពីព្រះបទកណ្តាល
 ពីព្រះបទចុង ច្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញ
 បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ព្រះមេត្តេយ្យៈ
 មានព្រះភាគអង្គនោះ នឹងគ្រប់គ្រងឲ្យភិក្ខុសង្ឃច្រើនពាន់ ដូចគេជាគត
 ដែលគ្រប់គ្រងឲ្យភិក្ខុសង្ឃច្រើនរយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រះបាទសង្ឃៈ ទ្រង់គ្រាស់ចង្អាតឲ្យលើក
 ប្រាសាទ ដែលព្រះបាទមហាបទនាទៈឲ្យកសាង ហើយទ្រង់ច្របាច់នៅ
 (ក្នុងប្រាសាទនោះ) ទ្រង់លះចង់^(១) (ប្រាសាទនោះ) ឲ្យជាតាទ ដល់
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ កបណៈ (មនុស្សកំព្រា) អដ្ឋិកៈ (អ្នកជំរុល) រាហ៍ព្វកៈ
 (អ្នកនិយាយសរសើរហើយស្ងួត) និងពួកយាចក (ស្លូត) ច្រ

• អដ្ឋិកៈ ជា ទ្រង់អធិប្បនិម្មិតប្រាសាទតាដេហកេត ហើយទ្រង់ព្រះរាជករ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិកវគ្គោ

មេត្តេយ្យស្ស ភក្កវតោ អវហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស
 សន្តិកេ កេសមស្សំ ឱហារេត្វា កាសាយាធំ វត្ថាធំ
 អត្ថាធិត្វា អការស្មា អនតារិយំ បព្វជិស្សតិ ។
 សោ ឯវំ បព្វជិតោ សមាបោ ឯតោ វុបកេត្ថោ
 អប្បមត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារោ នចិរេស្សវ
 យស្សន្តាយ កុលបុត្តា សម្មានេ អការស្មា អន-
 តារិយំ បព្វជន្តិ តទទុត្តរំ ព្រហ្មនិយមរិយោសាធំ
 ធិដ្ឋ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧប-
 សម្សជ្ឈ វិហរិស្សតិ ។

[៤៩] អត្តជីវោ ភិក្ខុវេ វិហរេ អត្តស្សវណា
 អនញ្ញស្សវណា ធម្មជីវោ ធម្មស្សវណា អនញ្ញស្ស-
 វណា ។ កថេត្វា ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អត្តជីវោ វិហរតិ
 អត្តស្សវណា អនញ្ញស្សវណា ធម្មជីវោ ធម្មស្ស-
 វណា អនញ្ញស្សវណា ។ ឥធម ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ បាធិកវគ្គ

ទ្រង់ដាក់ព្រះកសានិទីព្រះមស្ស ទ្រង់ស្ងៀកដណ្តប់កាសាវត្ថស្រួ ចេញ
 ចាកកាសាវត្ថោ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ក្នុងសម្លាត់នៃព្រះមេក្តុយ្យៈមាន
 ព្រះកាន អវហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ កាលព្រះបាទសន្និដ្ឋាន ទ្រង់ព្រះផ្នួស
 យ៉ាងនេះហើយ ទ្រង់គេចចេញទៅក្នុងមួយព្រះភន្តិធិន៍ ឥតមានសេចក្តី
 ប្រមាទឡើយ មានសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតឆ្នាំកំលេស មានព្រះ
 ហឫទ័យចែកផ្តាច់ទៅក្រព្រះឱព្វាន ពួកកុលបុត្រ ដែលចេញចាកផ្ទះ
 ទៅចូលក្នុងភាពជាបុគ្គលមិនមានផ្ទះ ដោយប្រពៃ ដើម្បីច្រាយជន់ជល់
 អនុក្ករធម៌ណា ពុំយូរចំនួន ក៏ព្រះសន្និក្ខេវ បានត្រាស់ជឺន បានធ្វើឱ្យ
 ដាក់ច្បាស់ នូវអនុក្ករធម៌នោះ ដែលជាទិច្ចផ្តុំនៃព្រហ្មចារ្យ ដោយខ្លួន
 ឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ ក៏សម្រាកសម្រាន្តទៅ ដោយអរិយាបថចាត់ ៤ ។

[៤៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកចាត់ឡាយ ចូរមានខ្លួនជាទីពឹង មាន
 ខ្លួនជាទីពឹងទាក់ កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងទាក់ឡើយ ចូរមានធម៌ជាទីពឹង
 មានធម៌ជាទីពឹងទាក់ កុំមានរបស់ដទៃ ជាទីពឹងទាក់ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុមានខ្លួនជាទីពឹង មានខ្លួនជាទីពឹងទាក់ មិនមានរបស់
 ដទៃ ជាទីពឹងទាក់ មានធម៌ជាទីពឹង មានធម៌ជាទីពឹងទាក់ មិនមានរបស់
 ដទៃ ជាទីពឹងទាក់ កេដ្ឋចរម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុកុំភ័យសាសនា

កាយ កាយានុបស័ន្ធ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ
 សតិមា វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ វេទនាសុ
 វេទនានុបស័ន្ធ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា
 វិធម្យ លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ចិត្តេ ចិត្តានុ-
 បស័ន្ធ វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ធម្មេសុ ធម្មានុបស័ន្ធ
 វិហារតិ អាតាបិ សម្មជាតោ សតិមា វិធម្យ
 លោកេ អភិជ្ឈានោមនស្សំ ។ ឯវំ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ
 អត្ថធិចោ វិហារតិ អត្ថសង្ការណា អនញ្ញសង្ការណា
 ធម្មធិចោ ធម្មសង្ការណា អនញ្ញសង្ការណា ។

[៥១] តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរថ សកេ បេត្តិកេ វិស-
 យេ ។ តោចរេ ភិក្ខុវេ ចរត្ថា សកេ បេត្តិកេ វិសយេ

នេះ គឺបារណាទ្ធិកាយ ក្នុងកាយជាច្រកតិ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុត
 កម្ដៅទ្វារកិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រាំកិលេស
 និងវិចារមនស្ស ក្នុងលោកបាទ គឺបារណាទ្ធិវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ
 ជាច្រកតិ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតទ្វារកិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ
 មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រាំកិលេសនិងវិចារមនស្ស ក្នុងលោកបាទ គឺបារណា
 ទ្វារចិត្ត ក្នុងចិត្តជាច្រកតិ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតទ្វារកិលេស មាន
 ប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ ទ្រាំកិលេសនិងវិចារមនស្ស ក្នុង
 លោកបាទ គឺបារណាទ្ធិធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាច្រកតិ មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតទ្វារកិលេស មានប្រាជ្ញាជីវិតសព្វ មានស្មារតី កម្លាំងចង់ទ្រាំ
 កិលេសនិងវិចារមនស្ស ក្នុងលោកបាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ
 ហៅថា ភិក្ខុមានខ្លួនជាវិចិត្តិ មានខ្លួនជាវិចិត្តិភាគ មិនមានរបស់ដទៃ
 វិចិត្តិភាគ មានធម៌ជាវិចិត្តិ មានធម៌ជាវិចិត្តិភាគ មិនមានរបស់ដទៃ
 ជាវិចិត្តិភាគឡើយ ។

[៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរច្រកតិ ក្នុងគោចរ
 ជាវិស័យ ដែលមានមកអំពីចំការវេទនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 អ្នកទាំងឡាយច្រកតិ ក្នុងគោចរជាវិស័យ ដែលមានមកអំពីចំការវេទនា

អាយុនាមិ វុឡិស្សថ វុឡាណមិ វុឡិស្សថ សុខេណមិ
 វុឡិស្សថ កោកេណមិ វុឡិស្សថ លេណមិ វុឡិស្សថ ។
 កំពុ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ អាយុស្មី ។ ឥធិ កិក្ខុវេ
 កិក្ខុ ធម្មសមាធិប្បធានសង្ខារសមុប្បាគតំ ឥន្ទ្រិនាធំ កា-
 វេតិ វិរិយសមាធិប្បធាន ចិត្តសមាធិប្បធាន វិម័សា-
 សមាធិប្បធានសង្ខារសមុប្បាគតំ ឥន្ទ្រិនាធំ កាវេតិ សោ
 ឥមេសំ ចតុម្ពំ ឥន្ទ្រិនាធំ កាវិតត្តា តហុលីកតត្តា
 អាកត្តមាថោ កម្មំ វា វិច្ឆេយ្យ កម្មវសេសំ វា ។
 ឥធំ ខោ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ អាយុស្មី^(១) ។ កំពុ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វុឡាស្មី ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ សីល-
 វា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវសំវុតោ វិហារតិ អាចារ-
 កោចរសម្បទ្ធោ អណ្តមត្តសុ វុឡេសុ កយធម្មាវី
 សមាធាយ សិក្ខតិ សិក្ខាបទេសុ ។ ឥធំ ខោ
 កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ វុឡាស្មី ។ កំពុ កិក្ខុវេ កិក្ខុវេ
 សុខស្មី ។ ឥធិ កិក្ខុវេ កិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ

១ ខ. អាយុស្មី វិភមី ។

ហើយ ឥន្ទ្រិនាធំអាយុឥន្ទ្រិនាធំ ចម្រើនពណ៌សម្បុរឥន្ទ្រិនាធំ ចម្រើនសេចក្តីសុខ
 ឥន្ទ្រិនាធំ ចម្រើនភាគឥន្ទ្រិនាធំ ចម្រើនកម្លាំងឥន្ទ្រិនាធំ ។ ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ ចុះ
 ភ្នំ (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)អាយុរបស់កិត្តុ ។ ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ កិត្តុក្នុង
 សាសនានេះ ចម្រើនឥន្ទ្រិនាធំប្រកបដោយធម្មសមាធិ ឥន្ទ្រិនាធំសង្ខារ
 ចម្រើនឥន្ទ្រិនាធំប្រកបដោយវិរិយសមាធិ ឥន្ទ្រិនាធំសង្ខារ... ចិត្តសមាធិ
 ឥន្ទ្រិនាធំសង្ខារ វិម័សាសមាធិឥន្ទ្រិនាធំសង្ខារ កិត្តុនោះ មើលធម៌-
 ណាវី (ឥន្ទ្រិនាធំ) ឥច្ចុប្បិកនៅអស់ ១ អាយុកម្ម ឬ ១ អាយុកម្មឡាយ
 ព្រោះហេតុដែលបានចម្រើន បានធ្វើឱ្យចម្រើន ឥន្ទ្រិនាធំច្រើន ៤ នេះ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)អាយុ របស់កិត្តុ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ ចុះភ្នំ (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)ពណ៌សម្បុររបស់កិត្តុ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ កិត្តុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួម
 ក្នុងបាតិមោក្ខសំវេ ចរិច្ចណិដោយគាហៈឥន្ទ្រិនាធំ ជាអ្នកឃើញភ័យ
 ក្នុងភោស សូម្បីចម្លងចម្លង សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាចទ្ធានឡាយ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)សម្បុរ របស់កិត្តុ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ ចុះភ្នំ (ជាហេតុឱ្យចម្រើន)សេចក្តីសុខរបស់កិត្តុ ។
 ម្ចាស់កិត្តុច្ចាតិឡាយ កិត្តុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមច្ចាតិឡាយ

ច្បាប់ស្តីពីការប្រកាស

អត្ថបទនេះ ឧបសម្ព័ន្ធ សវិច្ឆ័ត្ត សវិចារ វិវេកដ៏ ប័ត្តិ-
 សុទ្ធ បឋម ឈាន់(*) ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ វិច្ឆ័ត្តវិចារណ៍
 វិបស្សនា ។ មេ ។ ទុតិយ ឈាន់ ។ តតិយ
 ឈាន់ ។ ចតុត្ថ ឈាន់ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ ។
 ៩៨ ចោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ សុទ្ធស្មី ។ តតិយ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុវេ កោតស្មី ។ ៩៩ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ មេត្តាសហគមន៍
 ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជវិត្តា វិហារតិ តថា ទុតិយ
 តថា តតិយ តថា ចតុត្ថ ៩៩ ឧទ្ធអោ តិវិយ
 សព្វដ៏ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធំ លោកំ មេត្តាសហ-
 គមន៍ ចេតសា វិបុលេន មហាត្ថតេន អប្បមាណោ
 អរោរេន អព្យាបដ្ឋេន ជវិត្តា វិហារតិ ។ តត្ថណា-
 សហគមន៍ ចេតសា ។ ឧបសម្ព័ន្ធ សហគមន៍ ចេតសា ។
 ឧបសម្ព័ន្ធ សហគមន៍ ចេតសា ឯកំ ធិសំ ជវិត្តា
 វិហារតិ តថា ទុតិយ តថា តតិយ តថា ចតុត្ថ
 ៩៩ ឧទ្ធអោ តិវិយ សព្វដ៏ សព្វត្ថតាយ សព្វាវុទ្ធំ
 លោកំ ឧបសម្ព័ន្ធ សហគមន៍ ចេតសា វិបុលេន

* ១. បឋមដ្ឋាន ។

ច្បាប់ស្តីពី វិធានការណ៍ ២

ស្វាគមន៍អត្ថបទនេះ ឧបសម្ព័ន្ធ វិហារតិ វិច្ឆ័ត្តវិចារណ៍
 វិច្ឆ័ត្តវិចារណ៍ មានប័ត្តិសុទ្ធ ដែលកើតឡើងចក្ខុវិស័យ ជាភាសា
 ភិក្ខុវេ លុះត្រាតែវិច្ឆ័ត្តវិចារណ៍ ។ មេ ។ កិច្ចសុខវិជ្ជា ។
 ចូលតតិយដ្ឋាន ។ ចូលចក្ខុវិជ្ជា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឧបសម្ព័ន្ធ
 (ជាហេតុឱ្យចម្រើន) សេចក្តីសុខរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឧបសម្ព័ន្ធ
 (ជាហេតុឱ្យចម្រើន) កោតរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុវេ ឧបសម្ព័ន្ធ
 សាសនានេះ មានចក្ខុវិជ្ជា ដូច្នេះទៅកាន់ចំស ១ ចំស
 ៦ ក៏ដូចគ្នា ចំស ៦ ក៏ដូចគ្នា ចំស ៦ ក៏ដូចគ្នា តាមចំណេះ
 សូម្បីចំស ១៥ ចំស ១៥ ក្រោម ចំស ១៥ ក៏មានចក្ខុវិជ្ជា
 មេត្តាដ៏ធំទូលាយ កេច្រមាណមិនបាន ជាចក្ខុវិជ្ជា ឥត
 មានត្រា ដូច្នេះទៅកាន់សក្ខីភាពជាដ៏សំ ក្រោមភាពប្រៀប
 ធៀប ឱ្យស្មើនឹងសក្ខីភាពជាដ៏សំ ក្នុងចំស ១៥ ។ មានចក្ខុវិជ្ជា
 ដោយកុណា ។ មានចក្ខុវិជ្ជាដោយមុខិត ។ មានចក្ខុវិជ្ជាដោយ
 ឧបសម្ព័ន្ធ ដូច្នេះទៅកាន់ចំស ១ ចំស ៦ ក៏ដូចគ្នា ចំស ៦ ក៏ដូច
 គ្នា ចំស ៦ ក៏ដូចគ្នា តាមចំណេះ សូម្បីចំស ១៥ ចំស ១៥
 ក្រោម ចំស ១៥ ក៏មានចក្ខុវិជ្ជាដោយឧបសម្ព័ន្ធ ដ៏ធំទូលាយ កេ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គ

មហាគ្គតេជ អប្បមាណោ អវេរោ អព្យាបជ្ឈេន
 ជរិត្វា វិហរតិ ។ នំនំ ទោ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ
 ភោគស្មី ។ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុនោ ពលស្មី ។ នំនំ
 ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ អាសវាធំ ឧបា អនាសវេតោវម្មត្តិ(១)
 បញ្ញាវម្មត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សង្ខ-
 កាត្វា ទុបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ នំនំ ទោ ភិក្ខុវេ
 ភិក្ខុនោ ពលស្មី ។ បាហំ ភិក្ខុវេ អញ្ញំ ឯក-
 ពលអ្ស សទទុបស្សមិ ឯវំ ទុប្បសហំ យថាយំ
 ភិក្ខុវេ មារតលំ កុសលាធំ ភិក្ខុវេ ធម្មាធំ សមា-
 ធានយោតុ ឯវមិធំ បុញ្ញំ បវ្យាត្តិ ។ នំនំមារត
 កកវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខុ ភិក្ខុវេតា ភាសិតំ
 អភិធនុត្តិ ។

ចល្លវិសុទ្ធិ គតិយ៍^(២) វិដ្តិតំ ។

១ ឧ. អនាសវេ ចេតាវិទ្យុត្តិ ។ ២ ឧ. ចល្លវិសុទ្ធិវិសុទ្ធិ គតិយ៍ ។ ឧ. ចល្លវិសុទ្ធិ គតិយ៍ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គ

ប្រមាណមិនបាន ជាចិត្តវត្ថុមានចង្វាក់ ឥតមានព្យាបាទ ឥរិយា
 វេកាធំសក្ការណាតាំងអស់ ព្រោះហេតុប្រៀបផ្ទុំមន្ទូន ឲ្យស្មើនឹងសក្ការ
 តាំងអស់ក្នុងវិសាមញ្ញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឲ្យ
 ចម្រើន)ភោគរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ (ជាហេតុឲ្យ
 ចម្រើន)កម្លាំងរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ បានគ្រាន់ដឹង បានធ្វើដាក់ច្បាស់ ដោយខ្លួនឯង ឲ្យចេតាវម្មត្តិ
 និងចញ្ញាវម្មត្តិ ដែលមិនមានគាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃគាសវៈតាំងឡាយ
 ក្នុងចុប្បន្ទនេះ ហើយសម្រាកសម្រាន្ត ដោយវិយាចចតាំង ៤ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុតាំងឡាយ នេះឯង (ជាហេតុឲ្យចម្រើន)កម្លាំងរបស់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ គឺជាគតិចារណាម៉ែល មិនឃើញកម្លាំងដទៃ សូម្បីតែ
 កម្លាំង ១ ដែលបុគ្គលគ្រប់សង្កត់បានដោយកម្រ ឲ្យដូចជាកម្លាំងនៃមារ
 នេះឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះណាម្នាក់ តែងចម្រើនឡើងយ៉ាងនេះ
 ព្រោះហេតុសមាទាន ឲ្យកុសលធម៌តាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែង ឲ្យព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុតាំងនោះ ក៏មានចិត្តក្រេក-
 អរ រីករាយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចល្លវិសុទ្ធិទី ៣ ។

អត្ថបទលក្ខណ៍ បឋម

[៥០] ឯវច្ឆេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភគវា
សាវត្ថយំ វិហាតំ បុព្វារាមេ មិការមាតុប្បសារេ ។
តេន ខេ ចន សមយេន វិសេដ្ឋការាជា កិក្ខុសុ
បរិស្ថិតិ^(១) កិក្ខុការំ អាត្មមាជា ។ អថខេ ភគវា
សាយស្ត្រាសមយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ ចាសាជា
ឱរេហិត្វា ចាសាធម្មញ្ញាយាយំ^(២) អត្តោកាសេ ចន្ត-
មតិ ។ អទ្ធិសា ខេ វិសេដ្ឋោ ភគវន្តំ សាយស្ត្រាស-
មយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតំ ចា វា ឱរេហិត្វា
ចាសាធម្មញ្ញាយាយំ អត្តោកាសេ ចន្តមន្តំ និស្វា^(៣)
ការាជំ អាមន្តេសិ អយំ អាវុសោ ការាជំ ភគវា
សាយស្ត្រាសមយំ បដិសល្លាណា វុដ្ឋិតោ ចាសាជា
ឱរេហិត្វា ចាសាធម្មញ្ញាយាយំ អត្តោកាសេ ចន្តមតិ
អយាមាវុសោ ការាជំ យេន ភគវា តេនុបសន្ត-

• ១. បរិស្ថិតិ ។ ២. ចាសាធម្មញ្ញាយាយំ ។ ៣. និស្វា ។

អត្ថបទលក្ខណ៍ ៤

[៥១] ឯបុរាណបិមាណិនេ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ ចេសំមិការមាតា (ធានីវិសាម) ក្នុងវត្តបុព្វ-
រាម ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ព័សេដ្ឋសាមណេ មិនការាជ-
សាមណេ^(១) បានប្រាថ្នាខឹងចូលជាភិក្ខុ ទើបធ្វើតំណែងបរិវាស ក្នុងស-
ម្លាក់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ សំដៅនោះឯង វេលាថ្ងៃរសៀល ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្លាក់ ហើយចុះអំពីប្រាសាទ ទៅចង្រ្កឹមក្នុងទីវាល
ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ ។ ឯព័សេដ្ឋសាមណេ ក៏បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
ដែលទ្រង់ចេញអំពីទីសម្លាក់ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល ហើយចុះអំពីប្រាសាទ
ទៅចង្រ្កឹមក្នុងទីវាល ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ លុះឃើញហើយ ក៏ប្រាប់ការាជ-
សាមណេថា ម្ចាស់អាវុសោការាជៈ ព្រះមានព្រះភាគនេះ ទ្រង់ចេញ
អំពីទីសម្លាក់ ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល ហើយចុះអំពីប្រាសាទ កំពុងចង្រ្កឹមក្នុង
ទីវាល ត្រង់ម្លប់ប្រាសាទ ម្ចាស់អាវុសោការាជៈ មក យើងខឹងចូលទៅ

• អង្គថា ថា សាមណេទាំងពីររូបនេះ កើតក្នុងព្រះក្សត្របុព្វសាមណេហាសាស មានទ្រព្យ
៤០ រោងទុំចង្កា ជាអ្នកបានរៀនចេះចប់ព្រះវិទ្យា បានស្តាប់វិសេដ្ឋសូត្រហើយពុំដល់សារណ-
គម្ម លុះស្តាប់ព្រះវិទ្យាហើយ ក៏ចូលជាសាមណេ ដល់ពេលនេះ មានប្រាជ្ញាធិដូល
ជាកំពូល ទើបនៅតំណែងបរិវាស ។

មិស្សាម អប្បវនាម លកេយ្យម ភគវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធ(១)
 ធម្មំ កតំ សវនាយាតិ ។ ឯវាទុស្ថានំ ទោ ការ-
 ទ្ធាដោ វាសេដ្ឋស្ស ចន្ទាស្សសំ ។ អថេទា វាសេដ្ឋ-
 ការទ្ធាដោ យេន ភគវា តេនុបសន្តមីសុ ឧបសន្ត-
 មិត្តា ភគវន្តំ អភិវាទេត្តា ភគវន្តំ ចន្តមន្តំ អនុចន្តមីសុ ។
 អថេទា ភគវា វាសេដ្ឋំ អាមន្តេសំ វុត្តេ ខុត្ត
 វាសេដ្ឋា(២) ព្រាហ្មណាជទ្ធា ព្រាហ្មណាគុលីជា ព្រាហ្ម-
 ណាគុលា អការស្នា អនការិយំ បព្វជេតា កត្តិ
 វោ សេដ្ឋា ព្រាហ្មណា ន អក្កោសន្តិ ន បរិកាសន្តិទិ ។
 តត្ប ទោ ភន្តេ ព្រាហ្មណា អក្កោសន្តិ បរិកា-
 សន្តិ អត្តរោយ បរិកាសាយ បរិបុណ្ណាយ ទោ
 អបរិបុណ្ណាយាតិ ។ យថាកតំ បទ វោ វាសេដ្ឋា
 ព្រាហ្មណា អក្កោសន្តិ បរិកាសន្តិ អត្តរោយ
 បរិកាសាយ បរិបុណ្ណាយ ទោ អបរិបុណ្ណាយាតិ ។
 ព្រាហ្មណា ភន្តេ ឯវាហំសុ ព្រាហ្មណោ ។

១ ៤. សន្តិកា ។ ៥. សំបុត្រ ។ ៦ ៥. វាសន្តិ ។ ៧ សព្វគ្គលចន្ទេសុ
 ភន្តិកាយម្បិ វិវរោ ។

គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះនិរោយេនីនីបានស្តាប់ធម្មិកថា ចំពោះព្រះ
 ភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ការទ្វាដសាមណោ គឺបានទទួលស្តាប់
 ពាក្យវាសេដ្ឋសាមណោ ថា តើតាវុសោ ។ ព្រះនារេនី វាសេដ្ឋសា-
 មណោ នីនីការទ្វាដសាមណោ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏ដើរតាមព្រះ
 មានព្រះភាគ ដែលកំពុងចង្រ្កម ។ សំដៅចំពោះនារេនី ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់មានព្រះបន្ទូល នីនីវាសេដ្ឋសាមណោថា ខ្ញាលវាសេដ្ឋៈនីនីការទ្វាដៈ
 អ្នកទាំងឡាយ ដាច់កំព្រាហ្មណ៍ ដាច់ក្រូលព្រាហ្មណ៍ បាទលះចង
 ក្រូលព្រាហ្មណ៍ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ចុះក្នុងព្រាហ្មណ៍
 ដ៏ច្រើន មិនដេរ មិនច្រើនអ្នកទាំងឡាយទេ ។ វាសេដ្ឋសាមណោ
 ព្រាហ្មណ៍ថា ចតិគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងព្រាហ្មណ៍ដេរច្រើនយើងទាំង-
 ឡាយ ដោយពាក្យច្រើន ភាគច្រើនតែព្រាហ្មណ៍មិនមែនខ្លះកន្លះទេ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា ខ្ញាលវាសេដ្ឋៈនីនីការទ្វាដៈ ចុះក្នុងព្រា-
 ហ្មណ៍ ដេរច្រើនអ្នកទាំងឡាយ ដោយពាក្យច្រើន ភាគច្រើនតែព្រាហ្មណ៍
 មិនមែនខ្លះកន្លះទេ តើដូចម្តេច ។ វាសេដ្ឋសាមណោព្រាហ្មណ៍ថា ចតិគ្រូ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងព្រាហ្មណ៍និយាយយ៉ាងនេះថា មានកំព្រាហ្មណ៍

អន្តរាស្សត្រ ឯយាយកំពិល្លៈចំនួន ៤

សេដ្ឋា វណ្ណា ហ៊ុន អញ្ញា វណ្ណា^(១) ព្រាហ្មណ៍
 វ សុត្តោ វណ្ណា កណ្ណា អញ្ញា វណ្ណា^(២) ព្រាហ្មណ៍
 វ សុដ្ឋន្តិ នោ អព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណ៍^(៣) ព្រហ្មនោ
 បុត្តា ឱរសា មុខតោ ជាតា ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា
 ព្រហ្មនាយាតា តេ តុម្ពេ សេដ្ឋំ វណ្ណំ ហិត្វា ហ៊ុន-
 មត្ត វណ្ណំ អដ្ឋបតតា យនិទំ មុណ្ណាកេ សមណាកេ
 កត្តេ កណ្ណោ តទ្ធិ ចាតាបទ្វតិ^(៤) ។ តយិទំ ន សាតុ
 តយិទំ នប្បដិវ្យំ យំ តុម្ពេ សេដ្ឋំ វណ្ណំ ហិត្វា ហ៊ុន-
 មត្ត វណ្ណំ អដ្ឋបតតា យនិទំ មុណ្ណាកេ សមណាកេ
 កត្តេ កណ្ណោ តទ្ធិ ចាតាបទ្វតិ ។ ឯវំ ទោ នោ កត្តេ
 ព្រាហ្មណ៍ អញ្ញាសន្តិ បរិកាសន្តិ អត្តវចាយ បរិកា-
 សាយ បរិបុណ្ណាយ នោ អបរិបុណ្ណាយាតិ ។ តត្ប វេ
 កសេដ្ឋា ព្រាហ្មណ៍ ទោកណំ អស្សវត្តា ឯវំនាហិសុ

១ ឱ. ហ៊ុន អញ្ញា វណ្ណា ។ ២ ឱ. កណ្ណា អញ្ញា វណ្ណា ។ ៣ ឱ. ឧ. ព្រាហ្មណ៍ ។ ៤ ឱ. ចទ្វ ។

អន្តរាស្សត្រ ឯយាយកំពិល្លៈចំនួន ៤

ទើបជាវណ្ណា^(១) ប្រាស័រចំផុត ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណៈថយថាក មាន
 កែត្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈស ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណៈឡៅ មានកែពួក
 ព្រាហ្មណ៍ទើបបរិសុទ្ធ ពួកដទៃដែលមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ មិនបរិសុទ្ធ ទេ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន ជាទុរសរបស់ព្រហ្ម តើអំពីព្រះស្នេហាព្រហ្ម តើ
 មកអំពីព្រហ្ម ព្រហ្មបានកាត់គន្លឹម ជាទាយាទ^(២) របស់ព្រហ្ម ឯអ្នក
 ទាំងឡាយនោះ លះចោលវណ្ណៈដ៏ប្រាស័រចេញ ហើយត្រឡប់មកកាន់
 វណ្ណៈថយថាកវិញ គឺត្រឡប់ចូលទៅក្នុងសម្ពាសនៈសមណៈត្រដោល ជា
 គហបតី វណ្ណៈឡៅជាពួកខែមាន តើអំពីព្រះបាទព្រហ្ម គឺអ្នកទាំងឡាយ
 លះចោលវណ្ណៈដ៏ប្រាស័រចេញ ហើយត្រឡប់មកកាន់វណ្ណៈថយថាកវិញ
 គឺត្រឡប់ចូលទៅ ក្នុងសម្ពាសនៈសមណៈត្រដោល ជាគហបតី វណ្ណៈឡៅ
 ជាពួកខែមាន តើមកអំពីព្រះបាទព្រហ្ម ដោយហេតុណា ហេតុនោះ
 ពុំប្រកែក ពុំសមគួរឡើយ ។ ចព្វត្រព្រះភន្តិដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍ដេរ
 ប្រទេចយើងទាំងឡាយ ដោយពាក្យប្រទេច តាមចិត្តរក្សាព្រាហ្ម មិន
 មែនខ្វះខាតទេ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្រាស់ថា អើ
 វាសដ្ឋៈ ឯងការព្វាដៈ ពួកព្រាហ្មណ៍របស់អ្នកទាំងឡាយ មិនបានដឹង
 ទូរការតើឡើយ ខែលោកអំពីដើមមកទេ ទើបបានជាឱយាយយ៉ាងនេះថា

១ ពាក្យជា វណ្ណៈនេះ តាមដំណើរដើម សំដៅយកលំអិតឡើងកាន់ជាច្រើនសម្គាល់
 ពិត ។ ២ ព្រាហ្មនេត្តេយ្យសំពាច ។

ព្រាហ្មណ៍ វ សេដ្ឋា វណ្ណា ហីនា អញ្ច វណ្ណា
 ព្រាហ្មណ៍ វ សុត្តោ វណ្ណា កណ្ណា អញ្ច
 វណ្ណា ព្រាហ្មណ៍ វ សុដ្ឋន្តិ នោ អព្រាហ្មណ៍
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រហ្មនោ ឫត្តា ឱសា ធុរតោ ជាតា
 ព្រហ្មជា ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយាណតិ ។ និស្សន្តិ
 ទោ មន វសេដ្ឋា ព្រាហ្មណ៍ ព្រាហ្មណីយោ
 ធុតុនិយោមិ កត្តិនិយោមិ វិជាយមាណមិ មាយមាណមិ
 តេ ច ព្រាហ្មណ៍ យោនិជា វ សមាបា វិវាហាសុ
 ព្រាហ្មណ៍ វ សេដ្ឋា វណ្ណា ។ មេ ។ ព្រហ្មនាយា-
 នតិ ។ តេ ច^(១) ព្រហ្មនញ្ចេវ អត្តាមិកុត្តិ ធុសា ច
 កាសន្តិ ធាហុញ្ច អបុញ្ញំ ចសវន្តិ ។

[៥២] ធុត្តារោមេ វសេដ្ឋា វណ្ណា^(២) ទត្តិយា
 ព្រាហ្មណ៍ វស្សា សុត្តា ។ ទត្តិយោមិ ទោ
 វសេដ្ឋា វណ្ណកោ ចាណាភិបាតិ ហោតិ

១ ១. ធុសញ្ចេ ១ ទិស្សតិ ។ ២ ១. វ. វសេដ្ឋ វណ្ណា ។

មានក្រព្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណា ប្រសើរចំផុត ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណាថយ
 ថោក មានក្រព្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណាស ពួកដទៃទៀត ជាវណ្ណាខ្ចី
 មានក្រព្រាហ្មណ៍ ទើបវិសុទ្ធ ពួកដទៃដែលមិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ មុន
 បរិសុទ្ធទេ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន ជាសេសរចសព្វព្រហ្ម កើតកំព្រះស្នេ
 ព្រហ្ម កើតកំព្រហ្ម ព្រហ្មបាទភាគតែធម៌មក ជាបាយាទរចសព្វព្រហ្ម ។
 ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ឯពួកមានព្រាហ្មណ៍ ដែលមានផ្លូវក្តី មាន
 ភក្តីក្តី កំពុងសម្រាលកូនក្តី កំពុងបរិបូណ៌កូនក្តី សឹងប្រាកដដល់ពួក
 ព្រាហ្មណ៍ ឯព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ក៏សុទ្ធតែកើតមកកំព្រោះ (មាន
 ព្រាហ្មណ៍) តែត្រឡប់ជាឱយាយ យ៉ាងនេះវិញថា មានក្រព្រាហ្មណ៍
 ទើបជាវណ្ណា ប្រសើរចំផុត ។ បេ ។ ជាបាយាទរចសព្វព្រហ្មដូច្នេះ ។ ឯ
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ឈ្មោះថា ឱយាយបង្កាច់ព្រហ្មផង ឱយាយកុហក
 ផង វេទនិទទួលទ្វារបាបច្រើន ។

[៥២] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ វណ្ណៈទាំងឡាយនេះមាន៤
 ពួក នឹងក្តុយៈ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វស្សៈ ១ សុទ្ធៈ ១ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ
 និងការព្វាជៈ ។ ពានក្តុយៈពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ក៏ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ

អត្ថបទស្រី បុត្រស្រី

អធិប្បាយ កាមេស្ម មិត្តភាព មុសាវាទី មិត្ត-
 លាភចោ មុសាវាទី សម្មាសម្ពុទ្ធិ អតិស្តាយ ក្បា-
 មន្ត្រិក្ខត្តា មិត្តភាព^(១) ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យេមេ
 ធម្មា អកុសលា អកុសលសង្ខតា សាវជ្ជា សាវជ្ជ-
 សង្ខតា អសេវិត្តា អសេវិត្តសង្ខតា ចាលមរិយា
 ចាលមរិយសង្ខតា កណ្ណា កណ្ណវិចារា វិញ្ញាណ-
 ហិតា ។ ទុតិយេមិ ភេ ឥនេកេច្ចេ សុទ្ធិស្សន្តិ ។
 ព្រាហ្មណេមិ ទោ វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ វេស្សេមិ ទោ
 វាសេដ្ឋា ។ មេ ។ សុត្តោមិ ទោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេច្ចេ
 ចាលាភិចាតិ ហេតិ អធិប្បាយ ។ មេ ។ មិត្តា-
 ធិដ្ឋិ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យេមេ ធម្មា អកុសលា
 អកុសលសង្ខតា ។ មេ ។ កណ្ណា កណ្ណវិចារា
 វិញ្ញាណហិតា ។ សុត្តោមិ ភេ ឥនេកេច្ចេ សុទ្ធិស្សន្តិ ។

១. អតិស្តាយ ហេតិ វិញ្ញាណេត្តោ ហេតិ វិញ្ញាណេត្តិ ហេតិ ។

អត្ថបទស្រី វិយាយអំពីវិញ្ញាណ ៤

ល្អប្រសូតេ ប្រតិក្កុស ក្នុងភាគទាំងឡាយ វិយាយពាក្យកុហក
 វិយាយពាក្យញ្ជូញ វិយាយពាក្យទ្រោះ វិយាយពាក្យឥតប្រយោ-
 ជន ជាគុកមានសេចក្តីលោភ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ មានសេច-
 ក្តីយល់ខុសដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាជៈ ព្រោះហេតុនេះឯង
 ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល ក៏រាប់ថា ជាអកុសល ដែលមានទោស
 ក៏រាប់ថា មានទោស ដែលមិនគួរសេព ក៏រាប់ថា មិនគួរសេព ដែល
 មិនសមគួរក្នុងឥរិយាបថៈ ក៏រាប់ថា មិនសមគួរក្នុងឥរិយាបថៈ ជាធម៌ទៅ
 មានផលទៅ ដែលវិញ្ញាណក្ខន្ធតែងរំលោភ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ តែង
 ប្រាកដក្នុងទុក្ខនេះ ក្នុងលោកនេះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈខិនិការទ្វាជៈ
 ពោះប្រាហ្មណ៍ ។ មេ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈខិនិការទ្វាជៈ ពោះវេស្សៈ ។ មេ ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈខិនិការទ្វាជៈ ពោះសុទ្ធានុក្ខន្ធក្នុងលោកនេះ ក៏ជាគុកសម្លាប់
 សត្វ ល្អប្រសូតេ ។ មេ ។ មានសេចក្តីយល់ខុសដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 ខិនិការទ្វាជៈ ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណា ជាអកុសល
 ក៏រាប់ថា ជាអកុសល ។ មេ ។ ជាធម៌ទៅ មានផលទៅ ដែលវិញ្ញាណ
 តែងរំលោភ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ តែងប្រាកដក្នុងសុទ្ធានុក្ខន្ធក្នុង
 លោកនេះឯង ។

[៥៣] ទត្ថិយេមិ ទោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេន្ទោ
 ចាណាភិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ(១) អនិច្ឆាទាចា
 បដិវិរតោ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ មុសាវាទា
 បដិវិរតោ មិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ធុរុសាយ
 វាចាយ បដិវិរតោ សម្មប្បលាចា បដិវិរតោ អនភិជ្ឈាលុ
 អព្យាបន្នចិត្តោ សម្មាទិដ្ឋិ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា
 យេមេ ធម្មា កុសលា កុសលសង្ខាតា អនវដ្ឋា
 អនវដ្ឋសង្ខាតា សេវិតញា សេវិតញសង្ខាតា អលមរិយា
 អលមរិយសង្ខាតា សុត្តា សុត្តវិចារកា វិញ្ញាបសត្វា ។
 ទត្ថិយេមិ តេ ឥនេកេន្ទោ សន្តិស្សន្តិ ។ ប្រាហ្មណេមិ
 ទោ វាសេដ្ឋា ។ វេស្សេមិ ទោ វាសេដ្ឋា ។ សុន្នោ-
 មិ ទោ វាសេដ្ឋា ឥនេកេន្ទោ ចាណាភិបាតា បដិវិ-
 រតោ ហោតិ ។ មេ ។ អនភិជ្ឈាលុ អព្យាបន្នចិត្តោ
 សម្មាទិដ្ឋិ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា យេមេ ធម្មា
 កុសលា កុសលសង្ខាតា អនវដ្ឋា អនវដ្ឋសង្ខាតា
 សេវិតញា សេវិតញសង្ខាតា អលមរិយា អលមរិយ-

១ ឧ. ហោតិ សព្វធម្មេសុ វិស្សតិ ។

[៥៣] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ ពោះទត្ថិយៈពួកខ្លះក្នុងវិលាភ
 នេះ ក៏ជាអ្នកវៀរចាកបាណាភិបាត វៀរចាកឥន្ទ្រាទាម វៀរចាកការមេ-
 សុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកមិសុណាវាទ វៀរចាកធុរុសាវាទ
 វៀរចាកសម្មប្បលាបៈ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរលាក មិនមានចិត្តព្យា-
 បាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ
 ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណាជាតុសល ក៏រាប់ថា ជាតុសល
 ដែលមិនមានទោស ក៏រាប់ថា មិនមានទោស ដែលគួរសេព ក៏រាប់
 ថា គួរសេព ដែលសមគួរក្នុងអរិយភាវៈ ក៏រាប់ថា សមគួរក្នុងអរិយភាវៈ
 ជាធម៌ស មានផលស ដែលវិញ្ញាណនៃសរសើរ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ
 នៃនិព្រាតឥន្ទ្រាទាមខ្លះក្នុងពួកខ្លះ ក្នុងវិលាភនេះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និង
 ការព្រាងៈ ពោះព្រាហ្មណ៍ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ ពោះវេស្សៈ ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ ពោះសុខៈពួកខ្លះ ក្នុងវិលាភនេះ ក៏ជាអ្នក
 វៀរចាកបាណាភិបាត ។ មេ ។ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរលាក មិនមាន
 ចិត្តព្យាបាទ មានសេចក្តីយល់ត្រូវដែរ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ
 ព្រោះហេតុនេះឯង ធម៌ទាំងឡាយណាជាតុសល ក៏រាប់ថា ជាតុសល
 ដែលមិនមានទោស ក៏រាប់ថា មិនមានទោស ដែលគួរសេព ក៏រាប់ថា
 គួរសេព ដែលសមគួរក្នុងអរិយភាវៈ ក៏រាប់ថា សមគួរក្នុងអរិយភាវៈ

អនុញ្ញាតសុត្តន្តបិដក

សង្ខារា សុញ្ញា សុញ្ញវិបាកោ វិញ្ញាបនសត្វា ។ សុទ្ធផ្ចំ
 តេ ឥនេកោច្ច សន្និស្សន្តិ ។ ឥមេសុ ខោ វាសេដ្ឋា
 ចត្វសុ វណ្ណេសុ ឯវុទ្ធកយោកេតិណ្ណេសុ វត្តមានេសុ
 កណ្ណេសុក្កេសុ ធម្មេសុ វិញ្ញាវិកាហិតេសុ ចេវ វិញ្ញា-
 បនសត្វេសុ ច យនេត្ថ ព្រាហ្មណា វិវាហាសុ
 ព្រាហ្មណោ វ សេដ្ឋោ វណ្ណោ ហីនា អញ្ញោ វណ្ណោ
 ព្រាហ្មណោ វ សុត្តោ វណ្ណោ កណ្ណោ អញ្ញោ វណ្ណោ
 ព្រាហ្មណោ វ សុជ្ឈន្តិ តេ អព្រាហ្មណា ព្រាហ្មណា
 ព្រហ្មនោ មុត្តា ឱរសា មុទតោ ជាតា ព្រហ្មជា
 ព្រហ្មនិម្មិតា ព្រហ្មនាយាណតិ ។ កន្លេសំ វិញ្ញា ធានុ-
 ជាទន្តិ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ ឥមេសំ ហិ វាសេដ្ឋា
 ចតុន្នំ វណ្ណាចំ យោ ហោតិ ភិក្ខុ អរហំ ទំណាសវេ
 វុសិតវា កាកកាវណីយោ ឱហិតការោ អនុប្បត្តស-

អនុញ្ញាសូត្រ វិយាយគីរីធម៌សន្តិធម៌វេទ

ជាធម៌ស មានផលស ដែលវិញ្ញាជនក្នុងសរសើរ ។ ធម៌ចាំឯឡាយាន
 តែធីត្រាគង្គក្នុងសុទ្ធាត្មៈ ក្នុងលោកនេះឯង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ខ័ន
 ការទ្វាជៈ កាលបើវណ្ណៈចាំឯ ៤ ពួកនេះឯង ច្រើត្រូវច្រឡកច្រឡំគ្នា ក្នុង
 ធម៌វិញ្ញា ធម៌វិញ្ញា ធម៌វិញ្ញា ដែលវិញ្ញាជនក្នុងនេះជឿលទ្ធផល សរសើរខ្លះ
 ចេញត្រាហ្មណ៍ (ដែលកំពុងច្រើត្រូវ) ក្នុងធម៌វិញ្ញាធម៌សនោះ វិយាយ
 យ៉ាងនេះថា មានត្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈ ច្រើត្រាហ្មណ៍ ពួកនេះឯទៀត
 ជាវណ្ណៈថាភាគ មានត្រាហ្មណ៍ ទើបជាវណ្ណៈស ពួកនេះឯទៀត
 ជាវណ្ណៈទៅ មានត្រាហ្មណ៍ ទើបចាស់ទុក ពួកនេះដែលមិនមែន
 ជាត្រាហ្មណ៍មិនចាស់ទុក ពួកត្រាហ្មណ៍ ជាច្រើត ជាទេសចរស្រីព្រហ្ម
 កើតអំពីព្រះឧស្ម័នព្រហ្ម កើតអំពីព្រហ្ម ព្រហ្មពុទ្ធានក្នុងតែធម៌ ជាតាយាម
 ចេស្រីព្រហ្មដូច្នេះ ។ វិញ្ញាជនចាំឯឡាយ មិនយល់ព្រមតាម ធម៌សរសើរ
 ខ្លះតាម ចេស្រីពួកត្រាហ្មណ៍ ចាំនោះទេ ។ ដំណើរនោះ កើតព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈខ័នការទ្វាជៈ ព្រោះថា ចណ្ណវណ្ណៈចាំឯ ៤
 ពួកនេះ វណ្ណៈណា ជាតិក្នុងឡាយពាក្យសរសើរ អស់តាមវាហើយ
 ច្រើត្រូវព្រហ្មចារ្យ ច្រើត្រូវចាហើយ បានធ្វើសាទ្យសក្ខីច្រើត្រូវចាហើយ
 មានការៈ គឺកិលេសនិងទុក្ខជាប់ចាហើយ បានសម្រេចច្រើត្រូវចាហើយ

ធនត្ថា បរិក្ខណកវសញ្ញាជនោ សម្មទញ្ញាវុម្ពត្ថោ សោ
 រេសំ អក្កមក្កាយតិ ធម្មោវេ ហោ អធម្មេន ។
 ធម្មោ ហិ វសេដ្ឋា សេដ្ឋា ជនេតស្មី និដ្ឋ វេវ
 ធម្មេ អភិសម្បវាយត្វ ។ តន្តមីនាមេតំ វសេដ្ឋា
 បរិយាយេន វេទិតតំ យថាវិទិត្តោ សេដ្ឋា ជនេ-
 តស្មី និដ្ឋ វេវ ធម្មេ អភិសម្បវាយត្វ ។

(៥៤) ជាតាតិ ទោ វសេដ្ឋា វាជា បស្សននិ
 កោសលោ សមណោ តោតមោ អនុត្តរោ សក្យ-
 តុលា បព្វជិតោតិ ។ សក្យា ទោ បទ វសេដ្ឋា រញ្ញោ
 បស្សននិស្ស កោសលស្ស អនន្តក អនុយត្តា(១)
 កវុទ្ធំ ។ ករោន្តិ ទោ វសេដ្ឋា សក្យា រញ្ញោ(២) បស្ស-
 ននិម្ហំ កោសលេ និបច្ចតារំ អភិវាទនំ បច្ចដ្ឋានំ
 អញ្ញលីកម្មំ សាមីចិត្តម្មំ ។ ឥតិ ទោ វសេដ្ឋា យំ
 ករោន្តិ សក្យា រញ្ញោ បស្សននិម្ហំ កោសលេ និបច្ច-
 តារំ អភិវាទនំ បច្ចដ្ឋានំ អញ្ញលីកម្មំ សាមីចិ-
 តម្មំ ករោតិ តំ វាជា បស្សននិ កោសលោ

១ ឧ. បស្សនទិកោសលស្ស អនុយត្តា ។ ច. បស្សនទិកោ កោសលស្ស អនន្តក
 អនុយត្តា ។ ២ ច. រញ្ញោ ។

ខ្លួនតាមលំដាប់ហើយ មានកល្យាណគ្រឿងចង ក្នុងភពគស់រលើសហើយ
 មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះបានគ្រាន់ជីវិតវាយច្រក វិញ្ញាណនោះ
 ប្រាកដជាបុគ្គលប្រសើរលើស ជាវិញ្ញាណទាំងនោះ ដោយធម៌ពិត មិន
 មែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ព្រោះជា ធម៌ជា
 គុណដ៏ប្រសើរចំផុត ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ បើដោយចរិយាយនេះឯង ក្នុងកម្មវិធីយ៉ាងនេះជា
 ធម៌ជាគុណដ៏ប្រសើរចំផុត ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។

(៥៤) ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ព្រះបាទបស្សនទិកោសល
 ទ្រង់ជ្រាបថា ព្រះសមណគោតម ជាបុគ្គលខ្ពង់ខ្ពស់ ចេញចាកសក្យ-
 ក្រគូលមកទ្រង់ព្រះផ្នួស ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ប៉ុន្មានម្សិលមិញ
 សក្យៈ គង់ជាចំណុះព្រះបាទបស្សនទិកោសល មិនមានចម្លែង(១) ។
 ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ពួកសក្យៈតែងធ្វើសេចក្តីគោរព ថ្វាយបង្គំ
 ព្រោកទទួល អញ្ជូលិកម្ម និងសាមីចិត្តម្ម ចំពោះព្រះបាទបស្សនទិកោ-
 សល ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ពួកសក្យៈ តែងធ្វើសេចក្តីគោរព
 ថ្វាយបង្គំ ព្រោកទទួល អញ្ជូលិកម្ម និងសាមីចិត្តម្មណា ។ ចំពោះ
 ព្រះបាទបស្សនទិកោសល ឯព្រះបាទបស្សនទិកោសល ក៏ទ្រង់ធ្វើ

១ អង្គកថា ថា បុព្វលោកេត្តាព្រះបាទបស្សនទិកោសល ពុទ្ធជាព្រះបាទបស្សនទិកោសល ។

អនុញ្ញាត្តិ តាមដានដំណើរការ

តាមការតែងតាំងបច្ចេកទេស អភិវឌ្ឍន៍ បច្ចេកទេស អភិវឌ្ឍន៍
សាមីចិត្តកម្ម ឈុំ សុភាសិត សមណ្ឌ តាមការ
ឱ្យដឹងតាមស្ម័គ្រ ឈុំ សមណ្ឌ តាមការ ឱ្យ-
លាហមស្ម័គ្រ ឱ្យសាសនា(១) សមណ្ឌ តាមការ
ឱ្យស្រាវជ្រាវ ឱ្យសាសនា សមណ្ឌ តាមការ
អនុវត្តសាសនាស្ម័គ្រ អថេរ ឯ ធម្មយោ ធម្ម-
រោត្តម ធម្ម ធម្មរោត្តម ធម្ម ធម្មរោត្តម ធម្ម
បូជន្ត ធម្ម អបបាយមាតា(២) ។ ឯ រាជ បស្សន្ត
កោសល្យ តាមការតែងតាំង អភិវឌ្ឍន៍ អភិវឌ្ឍន៍
បច្ចេកទេស អភិវឌ្ឍន៍ សាមីចិត្តកម្ម ។ ឆមាស ទោ
ឯ(៣) កសេដ្ឋា បរិយាយេន វេទិត្យ យថា ធម្មា
សេដ្ឋា ជនេត្តិ ធម្ម ថេរ ធម្ម អភិសម្បាយញ ។

(៥៥) តុម្កេ ខ្លួន កសេដ្ឋា ធានាធានា ធានាធានា
ធានាតាតា ធានាតុលា អភិវឌ្ឍន៍ អភិវឌ្ឍន៍ បច្ចេ-
ទេស តុម្កេតិ បុដ្ឋា សមាធា សមណ្ឌ សម្ប-
បុត្តិយាម្នាតិ(៤) បដិដាធាតិ(៥) ។ យស្ស ទោ

១ ឧ. ម. ពណ៌កោ ។ ២ ឧ. អបបាយមាតា ។ ៣ ឧ. ម. ធម្ម ។ ៤ សម្បបុត្តិ-
យាម្នាតិ ។ ៥ បដិដាធាតិ ។

អនុញ្ញាត្តិ តាមដានដំណើរការ ២ ជាដើម

សេចក្តីតាម ថ្វាយចង្គ្គ ក្រោកខ្ពស់ អញ្ញាតិ ឱនសាមីចិត្ត
នោះ ១ ចំពោះភាគតាម ដោយទ្រង់ព្រះត្រៃបិដក ព្រះសមណ្ឌតាម
ព្រះអង្គមានជាតិបរិសុទ្ធ កត្តាអញ្ញាតិមនុស្ស មានជាតិបរិសុទ្ធ ព្រះ
សមណ្ឌតាមព្រះអង្គមានកម្លាំង កត្តាអញ្ញាតិមនុស្ស មានកម្លាំងវេយ
ព្រះសមណ្ឌតាម ព្រះអង្គមានសម្បជ្រះថ្លា កត្តាអញ្ញាតិ មនុស្ស
មានសម្បជ្រះថ្លា ព្រះសមណ្ឌតាម ព្រះអង្គមានសក្តានុពលច្រើន
កត្តាអញ្ញាតិមនុស្ស មានសក្តានុពលច្រើន ដូច្នេះ ឆតិវេទិត្យ ទ្រង់តែង
សក្តានុពលច្រើននោះ ធ្វើសេចក្តីតាមដាន រាជ រាជ រាជ រាជ រាជ រាជ
ក្រុងធម៌ ដោយប្រការផ្សេងៗ ព្រះបាទបស្សន្ត កសេដ្ឋា ទ្រង់តែង
សេចក្តីតាម ថ្វាយចង្គ្គ ក្រោកខ្ពស់ អញ្ញាតិ ឱនសាមីចិត្ត
ចំពោះភាគតាមយ៉ាងនេះ ១ ឆ្នាំរាជ្យៈ ឱនការព្រះ បើដោយ
បរិយាយនេះ អ្នកត្រូវដឹងយ៉ាងនេះ ធម៌ជាតុលាប្រសើរធម៌ ក្នុង
ប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ន ឱនការព្រះ ។

(៥៦) ឆ្នាំរាជ្យៈ ឱនការព្រះ អ្នកទាំងឡាយមានជាតិផ្សេងៗ
គ្នា មានលក្ខណៈផ្សេងៗគ្នា មានគោត្រផ្សេងៗគ្នា មានក្រលួលផ្សេងៗគ្នា
ចេញចាកផ្សេងៗគ្នា បើមានសេចក្តី លោកទាំងឡាយជាតិ ដូច្នេះ
ចូរច្របាច់ទៅក្រុម យើងជាសមណសក្កបុត្តិយ ។ ឆ្នាំរាជ្យៈ

បទស្ស វាសេដ្ឋា តថាគតេ សត្វា ធិវដ្ឋា មូលជាតា
 បតិដ្ឋិតា នន្ទ្រា អសំហារិយា^(១) សមណោ វា ព្រាហ្ម-
 ណោ វា ទេវោ វា មារោ វា ព្រហ្មជា វា កេនចិ
 វា លោកស្មី តស្មេតំ កល្យំ វេទាយ ភគវតោម្ហិ
 បុត្តោ ឱវសោ មុខតោ ជាតោ ធម្មជា ធម្មចិម្ហតោ
 ធម្មនាយាទោតិ ។ តំ កេស្ស ហេតុ ។ តថាគតស្ស
 ហេតំ វាសេដ្ឋា អធិវដ្ឋំ ធម្មកាយោ ឥតិមិ ព្រហ្ម-
 កាយោ ឥតិមិ ធម្មក្ខតោ ឥតិមិ ព្រហ្មក្ខតោ ឥតិមិ^(២) ។

[៥៦] ហោតិ ហោ សោ វាសេដ្ឋា សមយោ យំ
 កតាចិ តាហាចិ ធិយស្ស អន្ទុចោ អន្ទយេន អយំ
 លោកោ សំវដ្តតិ សំវដ្តនាធិ លោកោ យេកុយ្យេន
 សត្តា ភាគស្សសំវត្ថនិកា ហោន្តំ តេ តត្ថ^(៣) មនោ-
 វេយា បីតិកត្វា សយំបកា អន្តលិក្ខុចកា សុកដ្ឋា-

១ ឧ. អសំហារិយា ។ ២ ឧ. ឥតិមិ ។ ៣ ឧ. ឧ. តេ ឆន្ទ ហោន្តំ ។

និទិការទ្វាជៈ ថេជនណាមានសត្វា គិកាជ្យស្មិនចុះសិបំហើយ មានទូស
 ដុះកាំនិច្ចាបំប៉ាមួន ក្នុងភព័សត រោះចិសមណព្រាហ្មណំ វេវកា ព្រហ្ម
 ឬ នរណាមួយ ក្នុងលោក ក៏មិនអាចខឹងបំបែរ ឲ្យក្រឡប់បានឡើយ
 ជននោះត្រូវនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្ញុំជាបុត្រ ជាឧស ខែព្រះមានព្រះភាគ
 កើតមកអំពីព្រះឧស្ម របស់ព្រះមានព្រះភាគ កើតមកអំពីធម៌ ធម៌
 ភាគវិភជ្ជមក ជាទាយាទរបស់ធម៌ ។ ព្រោះហេតុអ្វី បានជាភព័សតថា
 ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និទិការទ្វាជៈ ព្រះតាក្យថា ធម្មកាយ ដូច្នេះ
 ក្តី ព្រហ្មកាយ ដូច្នេះក្តី ធម្មក្ខត ដូច្នេះក្តី ព្រហ្មក្ខត ដូច្នេះក្តី ជាឈ្មោះ
 របស់ភព័សត ។

[៥៧] ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និទិការទ្វាជៈ មានសម័យដែលលោកនេះ
 ត្រូវវិនាសម្តងៗដោយការកន្ទិសកាល ជាយូរអែវ្វែន កាលដែលលោកកំពុង
 តែវិនាសទៅ មានពួកសត្វបានទៅកើត ក្នុងភាគស្សព្រហ្ម ដោយច្រើន
 ពួកសត្វទាំងនោះជាអ្នកកើត ដោយឈានចិត្ត^(១) មានចិត្តជាអាហារ^(២)
 មានស្មើគ្នាចេញឯង ក្រាច់ទៅក្នុងភាគសបាម បិទនៅក្នុងវិមានដ៏ស្នូ

១ អន្ទុចោ ថា ក្នុងបរិមាណ ពួកសត្វទាំងនោះ សូម្បីនរណាម្នាក់ឧប្បលោកទៅ
 ក៏គង់តែជាទម្រង់ចិត្តក៏ដូចគ្នា គឺតែជាទម្រង់ចិត្តឯង ។ ២ សត្វទាំងនោះ មានចិត្តជាអាហារ
 ក្នុងឧស្សលោកនេះ ដូចព្រហ្មក្នុងព្រហ្មលោកនោះដែរ ។

អនុញ្ញាត្តិ លោកស្នំ វិបុល

យំនោ ចិវំ ធីយមទ្វាធំ ធីដ្ឋន្តិ ។ ហោតិ ទោ សោ
 វសេដ្ឋា សមយោ យំ កណាចិ កាហាចិ ធីយស្ស
 អន្តោ អន្តយេន អយំ លោកោ វិវុត្តិ វិវុត្តិមាណ
 លោកោ យេកុយេន សត្តា អាភស្សកាយា ចរិត្តា
 ឥត្តត្ថំ អាគច្ឆន្តិ តេ ធ ហោន្តិ មនោសយា ចតិកត្តា
 សយំបកា អន្តលិត្តនា សុគដ្ឋាយំនោ ចិវំ ធីយ-
 មទ្វាធំ ធីដ្ឋន្តិ ។ ឯតោនក៏ត្បត់ ទោ បន វា-
 សេដ្ឋា តេន សមយេន ហោតិ អន្តកាហេ អន្តកា-
 តិមិសា ន ធីដ្ឋន្តិសុយា បញ្ញាយន្តិ ន នត្តត្តា
 តាភក្កោចិ បញ្ញាយន្តិ ន វត្តិវិហ បញ្ញាយន្តិ
 ន មាសន្តិមាសា បញ្ញាយន្តិ ន ឧត្តសំវច្ឆា
 បញ្ញាយន្តិ ន ឥត្តិវុសា បញ្ញាយន្តិ ។
 សត្តា សត្តាត្រា សំឡំ គច្ឆន្តិ ។ រាជទោ តេសំ
 វសេដ្ឋា សត្តាធំ កណាចិ កាហាចិ ធីយស្ស
 អន្តោ អន្តយេន រសមមី ឧទេស្សី សមន្តាធំ(*)

* ១. ឧ. សមណំ ។

អនុញ្ញាត្តិ សេចក្តីចម្រើនលោក

នៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ធីនិភារទ្វាធំៈ មានសម័យ
 ដែលលោកនេះ ត្រូវបានចម្រើនម្តង ដោយកាលកន្លង ជាយូរអង្វែងទៅ
 កាលដែលលោកកំពុងតែចម្រើនឡើង សត្វទាំងឡាយ ចូរចាកភាគ-
 ស្សព្រហ្ម មកកាន់ភាគជាមនុស្សនេះ ឯសត្វទាំងនោះ ជាអ្នករើសដោយ
 ឈានចិត្ត មានចិត្តជាអាហារ មានភិក្ខុចេញឯង គ្រាប់ទៅក្នុងអា-
 កាសបាទ ប៉ុន្តែនៅក្នុងវិមានដ៏ល្អ នៅអស់កាលយូរអង្វែង ។ ម្ចាស់
 វាសេដ្ឋៈ ធីនិភារទ្វាធំៈ សម័យនោះឯង ចក្រវាឡទាំងអស់ ក៏រលាយ
 នៅជាទឹកចូលគ្នា មាននិមិត្តអនុស្សាសន៍ ព្រះចន្ទនិងព្រះភាវិក្យ ក៏មិន
 ប្រាកដ ឥតក្តីឫក្សដែលមានរួច ជាដោយទាំងឡាយ ក៏មិនប្រាកដ យប់
 ខែថ្ងៃ ក៏មិនប្រាកដ វែងមួយនិងកន្លះវែង ក៏មិនប្រាកដ ថ្ងៃនិងឆ្នាំ ក៏មិន
 ប្រាកដ ស្រ្តីនិងប្រុស ក៏មិនប្រាកដ ។ សត្វទាំងឡាយក៏គ្រាន់តែរាប់ថាជា
 សត្វប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈធីនិភារទ្វាធំៈ លុះកាលកន្លងទៅ ជាយូរ
 អង្វែងម្តងៗ ដែលនិមិត្តអនុស្សាសន៍ជាសាល័យទឹក សម្រាប់សត្វទាំងនោះ

សេយ្យជាថិ ឆាម បយេត្តស្ស^(១) និព្វាយមា-
 នស្ស ទុបបិ សន្តានតំ ហោតិ ឯវមេវ^(២) ចាតុ-
 ហោសិ សា អហោសិ វណ្ណសម្មា កទ្ធសម្មា
 រសសម្មា សេយ្យជាថិ ឆាម សម្មា^(៣) វា សម្ម
 សម្មំ វា វេទនំ ឯវណ្ណា អហោសិ សេយ្យជាថិ
 ឆាម ទុទ្ធមជ្ជំ អនេធុតំ ឯវស្សាទា អហោសិ ។
 អថេចា វាសេដ្ឋា អញ្ញាគរោ សាត្តា លោលោតិកោ
 អម្ពោ តិមេវំធំ ភវិស្សតិ រសបថវី អន្តរិយា
 សាយិ តស្ស រសបថវី អន្តរិយា សាយតោ
 អប្បានេសិ តណ្ហាបស្ស^(៤) ឱក្កមិ ។ អញ្ញមិ^(៥) ។
 វា វដ្ឋា សត្តា តស្ស សត្តស្ស និដ្ឋានុតតិ ភាបដ្ឋ-
 មាទា រសបថវី អន្តរិយា សាយិសុ ។ តេសំ
 រសបថវី អន្តរិយា សាយតំ អប្បានេតិ តណ្ហា ច
 ទេសំ ឱក្កមិ ។ អថេចា តេ វាសេដ្ឋា

១ ១. បយេសោត្តស្ស ។ ២. បយេសោត្តស្ស ។ ៣ ២. វេទនំ វោ ។
 ៤ ១. ម. ឯវមេវ ។ ៥. កណ្តាវស្សាទិ កណ្តាបស្សាទិ កណ្តិ យោត្តា ទិស្សាទិ ។
 ៦ ១. កណ្តាវស្សាទិ វោ ។

ប្រាកដ ដូចជាទឹកដោះក្តៅរលាយអវណ្ណភជាស នៅលើទឹកដូច្នោះ ដែរដី
 មានសនោះ មានសម្បុរវណ្ណ មានភ្នំឧក្រិដ្ឋ មានសង្កេត មានសម្បុរ
 ស ដូចទឹកដោះក្តៅ ឬដូចទឹកដោះក្តៅ ដែលមានសង្កេត ដែរដីនោះមាន
 សេដ្ឋាញ្ញតិសា ដូចទឹកយុត្តិ (យុត្តិ) ដែលអតោសា (គ្មានកូនយុត្តិ) ។
 ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ គ្រានោះឯង មានសត្វខ្លា មានជាតិជាដើម
 លេងលាន់តែថា យីកើ នេះជាអ្វីអេះ ក៏យកចង្អុលវែង (ភ្លើយក) ដែរដី
 មានសមកលិទ្ធក្សម័ល កាលសត្វនោះយកចង្អុលវែង (ភ្លើយក) ដែរដី
 មានសមកលិទ្ធក្សម័ល រសដែរដីក៏ជ្រូកជ្រាបទៅសព្វសវៃសសម្រាប់
 ទទួលទូរសេ ឯសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេ ក៏កើតដល់សត្វនោះ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាងៈ មានពួកសត្វដទៃទៀត កាលយកសម្រាប់តាមសត្វនោះទាំង
 គ្នាយកចង្អុលវែង (ភ្លើយក) ដែរដីមានស មកលិទ្ធក្សម័ល ។ កាលពួក
 សត្វទាំងនោះលិទ្ធក្សម័លដែរដីនិងចង្អុលវែង រសដែរដី ក៏ជ្រូកជ្រាបទៅ
 (សព្វសវៃសសម្រាប់ទទួលទូរសេ) ឯសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងសេក៏កើតឡើង
 ដល់ពួកសត្វទាំងនោះ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ លំដាប់នោះ

ឧបក្កម្ភស្ម័យ ឈ្មោះអាទិភាព

សត្តា រសមថវី ហេតុហិ អាណុប្បត្តារក្កំ(១)
 ឧបក្កម្ភស្ម័យ បរិកុញ្ញត្ថំ ។ យតោ ទោ វាសេដ្ឋា
 សត្តា រសមថវី ហេតុហិ អាណុប្បត្តារក្កំ(២)
 ឧបក្កម្ភស្ម័យ បរិកុញ្ញត្ថំ អថ(៣) តេសិ សត្តានំ
 សយំបកា អន្តរាយិ ។ សយំបកាយ អន្តរាយិ-
 កាយ ធម្មិមសុវិយា ចាតុរហេសុំ ធម្មិមសុវិយសុ
 ចាតុរុតេសុ ធម្មត្តានំ តារត្ថរាយិ ចាតុរហេសុំ
 ធម្មត្ថេសុ តារត្ថរេសុ ចាតុរុតេសុ រត្តិដ្ឋិវា បញ្ញា-
 យីសុ រត្តិដ្ឋិវេសុ បញ្ញាយមាទេសុ មាសទិមាសា
 បញ្ញាយីសុ មាសទិមាសេសុ បញ្ញាយមាទេសុ ឧត្ត-
 សំវន្តា បញ្ញាយីសុ ។ ឯត្តារតា ទោ វាសេដ្ឋា
 អយំ លោកោ បុន វិវដ្តោ ហោតិ ។

(៥៨) អថទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា រសមថវី
 បរិកុញ្ញត្ថា តត្ថត្តា(៤) តតាហារា ចិវំ ទីយមទ្វាតំ
 អដ្ឋិសុ ។ យថា យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា
 រសមថ បរិកុញ្ញត្ថា តត្ថត្តា តតាហារា ចិវំ ទីយ-

១-២ ១. អាណុប្បត្តារក្កំ ។ ៣ ២. អថ ។ ៤ ៣. តត្ថត្តា ។

ឧបក្កម្ភស្ម័យ ចំណាយព័ត៌មានហេតុមានសេដ្ឋីជាដើម

ក៏សត្វទាំងនោះ ទាំងនាយកដែលកាយដែលដឹង ដែលមានសេដ្ឋីជាដើម
 ហើយបរិភោគ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋីខ្លះខាងទ្វាត្រាជ័យ កាលដែលសត្វទាំងឡាយ
 ទាំងនាយកដែលកាយដែលដឹង ដែលមានសេដ្ឋីជាដើម ហើយបរិភោគ
 ធម្មិមសុវិយា (អំពីកាយ) របស់សត្វទាំងនោះ ក៏សាចស្លុយ
 បាត់ទៅ ។ លុះធម្មិមសុវិយាចេញឯង សាចស្លុយទៅហើយ ព្រះធម្មិម
 ព្រះភាគិក្ខុ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះព្រះធម្មិមព្រះភាគិក្ខុកើតប្រាកដ
 ឡើងហើយ ឧត្តរក្ខត្តក្សត្រដែលមានរូបជាដ្ឋាយទាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង លុះឧត្តរក្ខត្តក្សត្រដែលមានរូបជាដ្ឋាយទាំងឡាយ កើតប្រាកដឡើង
 ហើយ យប់ខ្លះក៏កើតប្រាកដឡើង លុះយប់ខ្លះក៏កើតប្រាកដឡើង
 ហើយ ខែ ១ ខែ ២ ខែ ៣ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះខែ ១ ខែ ២ ខែ ៣
 កើតប្រាកដឡើងហើយ ផ្លូវខ្លះក៏កើតប្រាកដឡើង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋី
 ខ្លះខាងទ្វាត្រាជ័យ ចម្រើនឡើងវិញ ដោយហេតុចុះឈ្លានឯង ។

(៥៩) ម្ចាស់វាសេដ្ឋី ខ្លះខាងទ្វាត្រាជ័យ កាលពួកសត្វទាំងនោះ
 ទាំងនាយកដែលដឹងមានសេដ្ឋី យកដែលដឹងនោះជាចំណី យកដែលដឹងនោះ
 ជាអាហារ ហើយបរិភោគនៅអស់កាលជាយូរក៏ឆ្អឹង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋី ខ្លះ
 ខាងទ្វាត្រាជ័យ កាលពួកសត្វទាំងនោះ បរិភោគដែលដឹងមានសេដ្ឋី យកដែលដឹងនោះ
 ជាចំណី យកដែលដឹងនោះជាអាហារ ហើយបរិភោគនៅអស់កាលជាយូរក៏ឆ្អឹង

មន្ទានំ អន្ទុសុ ភថា ភថា ភេសំ សត្តានំ ទាត្តតោរ
 កាយស្មី ឱត្តមំ វណ្ណវណ្ណតា ច មញ្ញយិតុ ។
 ឯកំនំ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯកំនំ សត្តា
 ធុទ្ធិស្តា ។ ភត្ត យេ ភេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ភេ
 ធុទ្ធិស្តា សត្ត អតិមញ្ញន្តិ មយមេភេហិ វណ្ណវណ្ណក
 អម្ពេហេភេ ធុទ្ធិស្តាកភតិ ។ ភេសំ វណ្ណតិមាណ-
 ប្បទូហោ មាណតិមាណជាតិកាណំ រសបមរិ អន្តរាយិ ។
 រសបមរិយា(១) អន្តរហិតាយ សន្និបតិសុ សន្និបតិសា
 អនុត្តរិសុ អហោ រសំ អហោ រសន្តិ ។ ភេនេតាហិម
 មនុស្សា កិញ្ចិទេវ សុរសំ(២) លភិតា ឯវមាហំសុ
 អហោ រសំ អហោ រសន្តិ ។ ភេនេវ ចោកណំ
 អត្តញ្ញំ អត្តរំ អនុស្សវន្តិ ច ត្រូវស្ស អត្តំ អាជាធន្តិ ។

១ រសយ ចរិយា ។ ២ រស រសុរសំ ។

ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីវិនិច្ឆ័យ ក្នុងកិច្ចការយោបល់សត្វទាំងនោះ
 ក៏កើតឡើង ទាំងពណ៌សម្បុរក៏ថ្លា ។ គ្នា ប្រាកដឡើង ដោយប្រការ
 យ៉ាងនោះ ។ សត្វពួកខ្លះមានសម្បុរល្អ សត្វពួកខ្លះមានសម្បុរកាច្រក់ ។
 ចក្ខុសត្វទាំងនោះពួកនោះ ពួកសត្វណាដែលមានសម្បុរល្អ ពួកសត្វនោះ
 តែងមើលនិយមពួកសត្វ ដែលមានសម្បុរកាច្រក់ ពួកយើងមានសម្បុរ
 ល្អមើលជាងពួកសត្វខ្លះ ពួកសត្វខ្លះមានសម្បុរកាច្រក់ ជាងពួកយើង ។
 កាលសត្វទាំងនោះ មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្លួន និងការមើលនិយមកើតឡើង
 ព្រោះចម្លើយនៃសេចក្តីមើលនិយម ឲ្យសម្បុរគ្នា ដែលដឹងដែលមានសេចក្តីសាច
 សូន្យអស់ទៅ ។ លុះដឹងដឹងដែលមានសេចក្តីសូន្យហើយ សត្វទាំងឡាយ
 ក៏មកប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំគ្នាហើយ ក៏ក្អកក្អែកថា ឧ សេ (ឆ្ងាញ់របស់
 យើង) ឧ សេ (ឆ្ងាញ់របស់យើង) ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នាទាំងមនុស្សទាំង-
 ឡាយ ក្នុងកាលដេញដូរនេះដែរ ដែលបានក្អកក្អែក មានសត្វឆ្ងាញ់ហើយ
 តែងទាញលាន់ទាត់ យ៉ាងនេះថា ឧ សេ (ឆ្ងាញ់របស់យើង) ឧ សេ (ឆ្ងាញ់
 របស់យើង) ។ សត្វទាំងឡាយទាញទឹកកកក្អក ដែលជាច្បាប់ចាស់(១)
 ពោធិង ចម្លែង មិនកាចនិយមរបស់សត្វ នៃអក្ខរនោះបានឡើយ ។

១ គឺថា ពោធិងសន្តិចរិយ ដែលកើតឡើងសម្រាប់លោក ។

អនុញ្ញាតឱ្យ ភូមិប្បជ័យវិហារ

(៥៨) អថេរោ តេសំ វាសេដ្ឋា សត្តានំ វសេថ-
 វិហោ អន្តរហិតាយ ភូមិបឋ្មដិកោ^(១) ចាតុរហោសិ ។
 សេយ្យថាមិ នាម អហិទ្ធក្កតោ ឯវមេវ ចាតុរហោ-
 សិ ។ សោ អហោសិ វណ្ណសម្បទ្ធោ ឥទ្ធសម្បទ្ធោ
 វសសម្បទ្ធោ សេយ្យថាមិ នាម សម្បទ្ធោ វា^(២)
 សម្បិ សម្បទ្ធំ វា នវចំតំ ឯវវណ្ណា អហោសិ
 សេយ្យថាមិ នាម ទុទ្ធមជ្ជំ^(៣) អនេធយ្យកំ ឯវស្សានោ
 អហោសិ ។ អថេរោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា ភូមិ-
 បឋ្មដិកំ ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញតុំ តេ^(៤) បរិកុញ្ញត្តា
 តត្ថត្វា តតាហារា ចិវំ ធីយមទ្ធានំ អដ្ឋសុ ។
 យថា យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា ភូមិបឋ្មដិកំ
 បរិកុញ្ញត្តា តត្ថត្វា តតាហារា ចិវំ ធីយមទ្ធានំ អដ្ឋសុ
 តថា តថា តេសំ សត្តានំ កិរយ្យោសោ មត្តាយ
 ទរត្តោរោ កាយស្មី ឱក្កមិ វណ្ណវណ្ណតា ច បញ្ញា-
 យិត្ត ។ ឯតំ ឯ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯតំ ឯ
 សត្តា ទុព្វណ្ណា ។ តត្ថ យេ តេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ

១ ភូមិបឋ្មដិកំ ឈា ។ ២ ឧ. ម. សម្បទ្ធំ វា ។ ៣ ឧ. វុទ្ធិ ឧដ្ឋ ។
 ៤ ឧ. ម. តេ តំ ។

អនុញ្ញាតឱ្យ ឱបាយគំព៌ក្រមាវិធីដំណើរ

(៥៩) ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱវិការាជៈ លុះដែលដំណើរសេ របស់សត្វ
 ពាំងនោះ សាចស្លូត្យអស់រលាយ ក្រមាវិធីដំណើរ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។
 ក្រមាវិធីដំណើរនោះ កើតប្រាកដឡើង ដូចជាផ្សិត ។ ក្រមាវិធីដំណើរនោះ
 ចម្លែងរលាយសម្បុរ មានភ្លឺ (ក្រសួប) មានសេ (ទ្វាញ់) មាន
 ពណ៌ដូចជាសប្បិសុទ្ធ ឬដូចជា នវិភស្តុ មានសេ (ទ្វាញ់ពិសា)
 ដូចជិត្យង្គ្គ (ឃ្មុំផ្អិត) ដែលអភរោស (គ្មានត្រង់) ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱវិ
 ការាជៈ ត្រាចារ្យនិ សត្វពាំងនោះ ក៏នាំគ្នាបរិភោគក្រមាវិធីដំ
 ណើរសត្វពាំងនោះ នាំគ្នាបរិភោគក្រមាវិធីដំ យកក្រមាវិធីដំនោះជា
 ចំណី យកក្រមាវិធីដំនោះ ជាតាហារ ក៏បើកនៅអស់កាលជាយូរកន្លង ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱវិការាជៈ កាលពួកសត្វពាំងនោះ នាំគ្នាបរិភោគក្រមា
 វិធីដំ យកក្រមាវិធីដំនោះជាចំណី យកក្រមាវិធីដំនោះជាតាហារ បើក
 នៅអស់កាលជាយូរកន្លង ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីនឹងចុះក្នុង
 កងកាយរបស់សត្វពាំងនោះ ក៏កើតដោយព្រលឹងលើសប្រមាណ ពណ៌
 សម្បុរក៏ថ្លៃ ។ គ្នាប្រាកដឡើង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ ។ សត្វពួកនេះ
 មានសម្បុរស្ត សត្វពួកនេះមានសម្បុរគាត្រ ។ ចល្លាសត្វពាំងនោះ

តេ ធុទ្ធលោ សក្កេ អភិមញ្ញន្តិ មយមេតេហិ វុល្លា-
 វុត្តនក អម្ពេហេតេ ធុទ្ធលោភកតិ ។ តេសំ វុល្លា-
 តិមានប្បច្ចយេ មាជាតិមានជាតិកាធំ ក្នុងបប្បដិកោ
 អន្តរាយំ ។ ក្នុងបប្បដិកោ អន្តរហិតេ បទាលតា(១)
 ចាតុរហោសិ ។ សេយ្យជាមិ នាម កលម្ពុកា(២)
 ឯវមេវ ចាតុរហោសិ ។ សា អហោសិ វុល្លាសម្បជ្ជា
 កន្ធិសម្បជ្ជា វសសម្បជ្ជា សេយ្យជាមិ នាម សម្បជ្ជា
 វា សម្បិ សម្បជ្ជំ វា វេទិតំ ឯវវុល្លា អហោសិ
 សេយ្យជាមិ នាម ឧត្តមជ្ជំ អនេឡតំ ឯវមស្សនោ
 អហោសិ ។ អថទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា បទាលតំ
 ឧបក្កមីសុ បរិកុញ្ញតុំ តេ បរិកុញ្ញត្តា តត្ថត្វា
 តតាហារក ចិវំ ធីយមទ្វាធំ អដ្ឋិសុ ។ យថា
 យថា ទោ តេ វាសេដ្ឋា សត្តា បទាលតំ បរិកុញ្ញត្តា
 តត្ថត្វា តតាហារក ចិវំ ធីយមទ្វាធំ អដ្ឋិសុ តថា

១ ឧ. ឧបាលតា វិស្សតិ ។ ២ ឧ. ឧ. កលម្ពុកា ។

នោះ សត្វពួកណា មានសម្បវត្ថុ សត្វពួកនោះ វេទនិមើលដោយពួកសត្វ
 ដែលមានសម្បវត្ថុក្រប់ថា ពួកយើងមានសម្បវត្ថុជាងពួកសត្វខ្លះ ពួក
 សត្វខ្លះនោះ មានសម្បវត្ថុក្រប់ជាងពួកយើង ។ កាលសត្វទាំងឡាយ
 នោះ មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់ និងការមើលដោយភក្តីច្រើន ព្រោះសេចក្តី
 មើលដោយ នូវសម្បវត្ថុជាច្រើន ក្រុមវេទនិកសាចស្វន្ធអស់ទៅ លុះ
 ក្រុមវេទនិកសាចស្វន្ធទៅហើយ បទាលតា(១) ក៏កើតប្រាកដច្បើន ។
 បទាលតានោះ កើតប្រាកដច្បើន ដូចជាវល្លិក្រកួន ។ បទាលតានោះ
 មានសម្បវត្ថុ មានខ្លះ (ក្រដូច) មានវស (ឆ្ងាញ់) វល្លិនោះមានសម្បវត្ថុ
 ដូចសម្បិសុទ្ធ ឬដូចឧវិកសុទ្ធ មានវស (ឆ្ងាញ់ពិសា) ដូចទឹកឃ្មុំ
 ក្នុង (ឃ្មុំផ្អិត) ដែលអត្តទោស (គ្មានកូនឃ្មុំ) ។ ម្នាលវាសដ្ឋៈ និងការទ្វាដៈ
 គ្រានោះឯង សត្វទាំងឡាយនោះ ក៏នាំគ្នាបរិភោគបទាលតា កាល
 ពួកសត្វទាំងនោះ បរិភោគបទាលតា យកវល្លិនោះជាចំណី យកវល្លិ
 នោះជាតាហារ ក៏បំភាន់អស់កាលជាយូរអង្វែង ។ ម្នាលវាសដ្ឋៈ
 និងការទ្វាដៈ កាលសត្វទាំងនោះ បរិភោគបទាលតា យកវល្លិនោះជា
 ចំណី យកវល្លិនោះជាតាហារ បំភាន់អស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយ

១ អន្តរហិតា ជាឈ្មោះវល្លិក្រកួនជាមហាសង្ឃ ។

អន្តរាសូត្រ វណ្ណវិរាដ

តថា តេសំ សត្តានំ ភិយេន្យសោ មត្តាយ ទានុញ្ញោ
 កាយស្មី ឱក្កមិ វណ្ណវណ្ណតា ច បញ្ញាយិតុ ។
 ឯតិធំ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ ហោន្តិ ឯតិធំ សត្តា
 ទុព្វណ្ណ ។ តត្ថ យេ តេ សត្តា វណ្ណវណ្ណោ តេ ទុព្វណ្ណ
 សត្តេ អតិមញ្ញន្តិ មយមេតេហិ វណ្ណវណ្ណតា អន្តោហេតេ
 ទុព្វណ្ណតាតិ ។ តេសំ វណ្ណាតិអាធម្មច្ចយា ខាណាតិ
 ខាណាតិកានំ បដាលតា អន្តោហាយិ ។ បដាលតាយ
 អន្តោហិតាយ សន្និបត្តិសុ សន្និបត្តិកា អនុត្តន្តិសុ
 អហុ វត លោ អហាយិ វត លោ បដាលតាតិ ។
 តនេតហិ(១) មនុស្សា តេនចិទេវ(២) ទុក្ខនន្ទេន មុដ្ឋា
 ឯវេហេវសុ អហុ វត លោ អហាយិ វត លោតិ ។
 តនេវ ខោរណំ អក្កញ្ញំ អក្ករំ អនុស្សវន្តិ(៣) ន
 ត្រេវស្ស អត្ថំ អាថានន្តិ ។

១ ឱ. ឆ. ពេទេហិ ចិ។ ២ ឱ. ពេចិ ។ ៣ ឱ. អនុបន្តិ ។

អន្តរាសូត្រ នំយាយភិក្ខុណិសម្មវគ្គោ

ប្រការយ៉ាងណា ។ សេចក្តីនៃច្បាប់ក្នុងកាយ របស់សត្វទាំងនោះ គឺ
 តែត្រឡប់ដោយគ្រែលើសេចក្តីប្រមាណ ទាំងពណ៌សម្បុរក៏ប្លែក ។ គ្នា
 ប្រាកដឡើង ដោយប្រការយ៉ាងនោះ ។ សត្វពួកខ្លះ មានសម្បុរល្អ
 សត្វពួកខ្លះ មានសម្បុរកាក្រក់ ។ ចល្លាសត្វទាំងពីរពួកនោះ ពួកសត្វ
 ណាដែលមានសម្បុរល្អ ពួកសត្វនោះ តែងមើលឆ័យពួកសត្វ ដែល
 មានសម្បុរកាក្រក់ថា ពួកយើងមានសម្បុរល្អលើស ជាងពួកសត្វខ្លះ ពួក
 សត្វនេះ មានសម្បុរកាក្រក់ ជាងពួកយើង ។ កាលសត្វទាំងឡាយនោះ
 មានសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់ ទំនិកាមើលឆ័យ តែត្រឡប់ ព្រោះសេចក្តី
 មើលឆ័យ នូវសម្បុរគ្នាជាច្រើន ឯបទាលភាគីសាចស្តុច្បាច់ ។ លុះ
 បទាលភាគីសាចស្តុច្បាច់ហើយ សត្វទាំងឡាយក៏មកប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំ
 គ្នាហើយ ក៏ក្លាយវិវាទ ឡើង បទាលភាគីយើងធ្លាប់មានហើយ ឡើង
 បទាលភាគីយើង បាត់អស់ទៅហើយ ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នាទំនិ
 មនុស្សទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ ដែលនិមិត្តភាពមួយប៉ះ-
 ពាល់ គំនិតយាយឆ្លាយទំនេរថា ឡើង យើងធ្លាប់មាន ឡើង យើងសាច-
 ស្តុច្បាច់ហើយ ។ សត្វទាំងឡាយ ទាំងនោះក៏ក្លាយ ដែលជាច្បាប់
 ចាស់នោះឯង ប៉ុន្តែមិនអាចទំនើយលំសេចក្តី នៃអស្សរនាបោនឡើយ ។

(៥៧) អថទោ ទេសំ វិសេដ្ឋា សត្តានំ
 បទាលនាយ អន្តរហិតាយ អកុដ្ឋតានោ សាលិ
 ភាតុរហោសិ អននណោ អដុសោ សុទ្ធោ^(១) សុតន្តា
 តណ្ហលដ្ឋលោ ។ យន្តំ សាយំ សាយមាសាយ
 អាហារន្តិ ជាតោ តំ ហោតិ បក្កំ បដិវុឌ្ឍំ យន្តំ
 ចាតោ ចាតកសាយ អាហារន្តិ សាយំ តំ ហោតិ
 បក្កំ បដិវុឌ្ឍំ ចាបទានំ បញ្ញាយតិ ។ អថទោ^(២)
 វិសេដ្ឋា សត្តា អកុដ្ឋតានំ សាលី បរិកុញ្ញត្តា តត្ថត្វា
 តទាហារា ចិវំ ធីយមទ្វានំ អដ្ឋសុ ។ យថា យថា ទោ
 ទេ វិសេដ្ឋា សត្តា អកុដ្ឋតានំ សាលី បរិកុញ្ញត្តា
 តត្ថត្វា តទាហារា ចិវំ ធីយមទ្វានំ អដ្ឋសុ តថា តថា
 ទេសំ សត្តានំ ភិយ្យោសា មត្តាយ ទុត្តោក្ខេ តា-
 យស្មី មុត្តមិ វណ្ណាវណ្ណតា ច បញ្ញាយតុ ។ ឥត្ថិយា
 ច ឥត្ថិលីដ្ឋំ ចាតុរហោសិ មុរិសស្ស មុរិសលីដ្ឋំ ។

១ ១. សុទ្ធោ ២ ឥស្សតិ ។ ២ ១. ធម៌ទោ ៣ ។

(៥៧) ខ្មាលវិសេដ្ឋៈ ឆិន្ទការទ្វាដៈ ត្រាកាលបទាលនា របស់សត្វ
 ទាំងនោះសាបសូន្យទៅហើយ ស្រូវសាលីកើតឯង^(១) ជាស្រូវខ្លាចកុណ្ឌក
 ខ្លាចអណ្តាម សស្តាត ខានភ្លឺចក្រដូច ខានវែងចេញមក ជាអង្គកែម្អង
 ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ មនុស្សទាំងឡាយនាំយកស្រូវសាលី ត្រង់ទីណា
 ក្នុងវេលាល្ងាច សម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច លុះព្រឹកឡើង ទំនោះ
 ក៏មានស្រូវសាលីដុះច្រូចច្រល មានផ្លែចុះឡើងវិញ មនុស្សទាំងឡាយនាំ
 យកស្រូវសាលី ត្រង់ទីណាក្នុងវេលាព្រឹក សម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាព្រឹក
 លុះវេលាល្ងាចទំនោះ ក៏មានស្រូវសាលីដុះច្រូចច្រល មានផ្លែចុះឡើងវិញ
 ទំនោះក៏ប្រាកដ ហាក់ដូចជាមិនបាច់ច្រូតឡើយ ។ ខ្មាលវិសេដ្ឋៈឆិន្ទការ-
 ទ្វាដៈ ត្រាទោះឯង សត្វទាំងឡាយក៏បរិភោគស្រូវសាលីកើតឯង យកស្រូវ
 សាលីនោះដាច់ណី យកស្រូវសាលីនោះជាអាហារ ក៏បិទនៅអស់កាល
 ជាយូរអង្វែង ។ ខ្មាលវិសេដ្ឋៈឆិន្ទការទ្វាដៈ កាលសត្វទាំងនោះ នាំគ្នា
 បរិភោគស្រូវសាលីកើតឯង យកស្រូវសាលីនោះដាច់ណី យកស្រូវសាលី
 នោះជាអាហារ បិទនៅអស់កាលជាយូរអង្វែង ដោយច្រកាយាំងនោះ ។
 សេចក្តីនឹងប៉ុន្មាននឹងកាល របស់សត្វទាំងនោះ ក៏កើតឡើងលើសច្រមាណ
 ទាំងពហិសម្បរ ក៏ច្រកឆ្មា ប្រាកដឡើង ដោយច្រកាយាំងនោះ ។
 កេតស្រី ក៏ប្រាកដឡើងដល់ស្រី កេតច្រស ក៏ប្រាកដឡើងដល់ច្រស ។

១ ស្រូវកើតឯងចំណង់ខ្លា ។ អន្ធពរ ។

អនុក្ខេបកថា អនុក្ខេបកថា ឧបនិស្សយន្ត

ឥត្ថំ ច សុទ្ធំ អតិវេលំ ធុរិសំ ឧបនិស្សយន្ត
 ធុរិសោ ច ឥត្ថំ ។ តេសំ អតិវេលំ អន្តរា
 ឧបនិស្សយន្តានំ សាវកា ឧទចានំ បរិណិព្វហោ
 កាយស្មី ឧត្តមំ ។ តេ បរិណិព្វហោ ឧបនិស្សយន្ត
 ធម្មំ បដិសេវីសុ ។ យេ ទោ ច តេ វាសេដ្ឋា
 តេស សមយេន សត្តា បស្សន្តិ ឧបនិស្សយន្ត ធម្មំ បដិ-
 សេវីន្ត អន្តោ ចំសុំ ចិបន្តិ អន្តោ សេដ្ឋី ចិបន្តិ
 អន្តោ តោមយំ ចិបន្តិ ទស្ស វសនំ(១) ទស្ស
 វសនំ(២) ។ កថញ្ញំ ឆាម សត្តោ សត្តស្ស ឯវុច្ចំ
 ឆាវស្សតីតំ ។ តនេតវហិមិ មនុស្សា ឯកទេសុ
 ឯនបទេសុ វធនិយា និព្វយ្យមាឆាយ(៣) អន្តោ ចំសុំ
 ចិបន្តិ អន្តោ សេដ្ឋី ចិបន្តិ អន្តោ តោមយំ ចិបន្តិ ។
 តនេវ ចោរាណំ អន្តញ្ញំ អត្តរំ អនុស្សន្តិ ទ ត្រូវស្ស
 អត្តំ អាជានន្តិ ។

១-២ ឧ. អសុចំ ។ ៣ ឧ. វិទុយា ឧបនិស្សយន្ត ។

អនុក្ខេបកថា កាលស្ម័ន្ធមើលក្ខណៈពិសេស

បានព្រម ស្រ្តីសម្លឹងមើលប្រុសចាស់តែហួសវេលា ចំណែកខាងប្រុស
 ក៏សម្លឹងមើលស្រ្តីចាស់តែហួសវេលា ។ កាលសត្វទាំងនោះ សម្លឹង
 មើលគ្នាទៅវិញទៅមកចាស់តែហួសវេលា គម្រោកក៏កើតឡើង សេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយព្រោះគម្រោក ក៏ប្រជុំចុះក្នុងកាយ ។ សត្វទាំងនោះ ក៏ខំ
 គ្នាសពមេដុនធម្ម ព្រោះសេចក្តីកេលកល ជាច្រើន ។ គ្នាសពមេដុន
 និងការព្រះ សម័យនោះ ពួកសត្វណាបានឃើញខ្លះពួកសត្វ ដែលកំពុង
 តែសពមេដុនធម្ម ពួកសត្វខ្លះ ក៏យកកាចម៍ដីបោះទៅ សត្វខ្លះយកដី
 បាចដាក់ សត្វខ្លះ យកកាចម៍នោះបោះទៅ និយាយថា ខែវសនំ(១)
 លាញ់ទៅ ខែវសនំ លាញ់ទៅ ហង្សលាញ់ទៅ ។ ចុះហង្សម្តងម្តង
 បានជាសត្វហង្សធ្វើដំណើរ ដល់សត្វយ៉ាងនេះ ។ ហេតុនោះ ក៏ដូចគ្នាទាំង
 ពួកមនុស្ស ក្នុងកាលឥឡូវនេះដែរ កាលមើលស្រ្តីក្នុងផ្ទះឯមួយ បានគេ
 ចាប់នាំយកទៅ ពួកខ្លះក៏យកកាចម៍ដីបោះទៅ ពួកខ្លះក៏យកដីបាចដាក់
 ពួកខ្លះក៏យកកាចម៍នោះបោះទៅ ។ សត្វទាំងឡាយ នាំគ្នាខំរកអក្ខរៈ
 ដែលជាច្បាប់ចាស់នោះឯង ប៉ុន្តែមិនកាចនឹងយល់សេចក្តី ខែវសនំនោះ
 បានឡើយ ។

១ ជាពាក្យកាលស្រាម សម្រាប់ដើមរោង ។

[៦០] អធម្មសម្មតំ តំ^(១) ទោ បទ វាសេដ្ឋា តេន
 សមយេន ហោតិ ឥនេតវហិ ធម្មសម្មតំ ។ យេ ទោ
 បទ ភេ^(២) វាសេដ្ឋា តេន សមយេន សត្តា មេដ្ឋំ
 ធម្មំ បដិសេវន្តិ តេមាសិមិ ទ្វេមាសិមិ ន លកខ្ពំ កាមំ
 វា និកមំ វា បវិសិទ្ធី ។ យតោ ទោ វាសេដ្ឋា ភេ^(៣)
 សត្តា ឥស្សី^(៤) អសទ្ធម្មេ អតិវេលំ ចាតត្បត្តិ^(៥) អាបជ្ជីសុ
 អជ^(៦) អភាវនិ ឧបក្កមីសុ តាតុំ តស្សេវ អស-
 ទ្ធម្មស្ស បដិច្ចាននត្ថំ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា អញ្ញាតវស្ស
 សត្តស្ស អលសជាតិកស្ស វេតនហោសិ អន្តោ តិ-
 មេវាហំ វិហញ្ញាមិ សាលី អាហារន្តោ សាយំ សាយមា-
 សាយ ចាតោ ចាតកសាយ យទ្ធាហំ សាលី
 អាហារេយ្យំ សតិវេវ សាយំ ចាតកសាយាតិ^(៧) ។
 អថទោ សោ វាសេដ្ឋា សត្តោ សាលី អាហារសិ
 សតិវេវ សាយំ ចាតកសាយាតិ ។ អថទោ វាសេដ្ឋា

១ ខ. ម. ឥត្ថិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ខ. ខ. តេតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ម. យតោ ទោ
 បទ ភេ វាសេដ្ឋា ។ ៤ ខ. ឥស្សី សមយេ ។ ៥ ខ. ភាគព្វតិ ។ ៦ ម. អវិហោ ។
 ៧ ខ. សតិវេវ សាយចាតកសាយាតិ ។ ម. សតិវេវ សាយចាតកសាយាតិ ។

[៦០] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជៈ សម័យនោះឯង អំពីការ
 ការបោះកាចម៍ដីជាដើមនោះ គេសន្មតថា មិនមែនធម៌ តែអំពីនោះ
 ក្នុងកាលវេទ្យាននេះ គេត្រឡប់សន្មតថាជាធម៌វិញ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ
 ខិនិការាជៈ សម័យនោះ បើពួកសត្វលោកមេចុំធម្ម សត្វតាំង
 នោះមិនហ៊ានចូលមក កាន់ស្រុកឬឧទេស អស់ក្បែរទីកន្លែង ពីរទីកន្លែង ។
 ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជៈ កាលណាបើពួកសត្វតាំងនោះ ផល់សិប
 ទ្រាំភាពជាអ្នកសា ចំពោះអសទ្ធម្មនោះហួសវេលាហើយ ក៏នាំគ្នាផ្ដើម
 ធ្វើផ្ទះ ដើម្បីចិញ្ចឹមអសទ្ធម្មនោះឯង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជៈ
 គ្រានោះ ឯង មានសត្វម្នាក់ ប្រកបដោយជានិ ជាអ្នកខ្ចីល្មមស្រួល បាទ
 និកយ៉ាងនេះថា យំអី កាតាអញកាលដែលនាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលា
 ល្ងាច សម្រាប់ចំរើកាតក្នុងវេលាល្ងាច នាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាព្រឹក
 សម្រាប់ចំរើកាតក្នុងវេលាព្រឹក ហៅគេញជាលំបាកខ្លួនខ្លីម្ល៉េះ ឆ្លើយចុះ
 កាតាអញ គួរតែនាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្ដង ហើយទុក
 ចំរើកាតក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជៈ គ្រានោះឯង
 សត្វនោះក៏នាំយកស្រូវសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្ដងចុំណោះ សម្រាប់
 ចំរើកាតក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការាជៈ គ្រានោះឯង

អដ្ឋកថា សុត្តន្ត ណាយកាខិណ្ឌ

អញ្ញតរោ សត្តោ យេន សោ សត្តោ តេនុបសង្កម្មិ
 ទុបសង្កម្មិត្វា តំ សត្តំ ឯតន្តរោច ឯហិ ភោ សត្ត
 សាលាហារំ តមិស្សាមាតិ ។ អលំ ភោ សត្ត
 អាហាដោ មេ សាលិ សត្តិទេវ សាយំ ខាតកសា-
 យាតិ ។ អថេទា សោ វាសេដ្ឋា សត្តោ តស្ស សត្តស្ស
 ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជមាដោ សាលិ អាហាសិ សត្តិទេវ
 ទ្ធិហាយ ឯវិចី តិរ ភោ សាទ្ធពតិ ។ អថេទា វាសេដ្ឋា
 អញ្ញតរោ សត្តោ យេន សោ សត្តោ តេនុបសង្កម្មិ
 ទុបសង្កម្មិត្វា តំ សត្តំ ឯតន្តរោច ឯហិ ភោ សត្ត
 សាលាហារំ តមិស្សាមាតិ ។ អលំ ភោ សត្ត អា-
 ហាដោ មេ សាលិ សត្តិទេវ សាយំ ខាតកសាយាតិ ។
 អថេទា សោ វាសេដ្ឋា សត្តោ តស្ស សត្តស្ស
 ទិដ្ឋាទុកតិ អាបជ្ជមាដោ សាលិ អាហាសិ សត្តិទេវ
 ចត្វហាយ ឯវិ តិរ ភោ សាទ្ធពតិ ។ អថេទា វាសេដ្ឋា
 អញ្ញតរោ សត្តោ យេន សោ សត្តោ តេនុបសង្កម្មិ

អដ្ឋកថា សុត្តន្ត និយាយកំពិកាតោយាស្រ្តសាលីដាដើម

មានសត្វម្នាក់ចូលទៅកេសត្វនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ
 ចចូលសត្វនោះដូច្នេះថា នែសត្វដ៏ចម្រើន អ្នកក្លែងមក យើងនឹងទៅនាំ
 យកស្រ្តសាលីជាភាហារ ។ សត្វនោះ ឆ្លើយតបថា នែសត្វដ៏ចម្រើន
 ហ្ន៎យកុំ ខ្ញុំបាននាំយកស្រ្តសាលី ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្តង ហើយទុក
 ចរិតភាគ ក្នុងវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ទើប
 សត្វនោះ បានយកគម្រាបកាមសត្វនោះ ក៏ទៅនាំយកស្រ្តសាលីមក
 ដោយនឹកថា យំអើ ការដែលនាំយកស្រ្តសាលី មកក្រែងនិយ័ត្តាន
 សម្រាប់ចរិតភាគ បានពីថ្ងៃយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ម្ចាស់
 វាសេដ្ឋៈ និងការព្វាជៈ ត្រាស់ទាន់នឹង មានសត្វម្នាក់ទៀតចូលទៅកេសត្វ
 នោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយចចូលសត្វនោះ ដូច្នេះថា
 នែសត្វដ៏ចម្រើន អ្នកក្លែងមក យើងនឹងទៅនាំយកស្រ្តសាលី ជាភាហារ ។
 សត្វនោះឆ្លើយតបថា នែសត្វដ៏ចម្រើន ហ្ន៎យកុំ ខ្ញុំបាននាំយកស្រ្តសាលី
 ក្នុងវេលាល្ងាចតែម្តង ហើយទុកចរិតភាគវេលាព្រឹកផង ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 និងការព្វាជៈ ទើបសត្វនោះយកគម្រាបកាមសត្វនោះ ក៏នាំយកស្រ្តសាលី
 មកដោយនឹកថា យំអើ ការដែលនាំយកស្រ្តសាលី មកក្រែងនិយ័ត្តាន
 សម្រាប់ចរិតភាគ បានច្រើនថ្ងៃយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ
 និងការព្វាជៈ ត្រាស់ទាន់នឹង មានសត្វម្នាក់ទៀត ចូលទៅកេសត្វនោះ

ឧបសង្កម្មំត្វា តំ សត្តំ វេទនាវេទ វេហិ កោ សត្ត
 សាលាហារំ ភិក្ខុស្សាមាតិ ។ អលំ កោ សត្ត អា-
 ហេដា មេ សាលំ សត្តិវេទំ ចត្វាហរេហិតិ ។ អថេវា
 សោ វសេដ្ឋា សត្តោ តស្ស សត្តស្ស និដ្ឋានុកតិ
 អាបជ្ជមាតោ សាលី អាហាសិ សត្តិវេទំ អដ្ឋាហាយ
 វរំ តីរ កោ សាដ្ឋតិ ។ យតោ វោ តេ វសេដ្ឋា
 សត្តា សន្និធិការតំ សាលី ឧបសង្កម្មំសុ បរិក្ខញ្ញតុំ ។
 អថេវា វសេដ្ឋា កាលោ តណ្ហាលំ បរិយោនតិ^(១)
 ឌុសោមិ តណ្ហាលំ បរិយោនតិ លុចមិ ឈ្មឌីវុត្តិ
 អបនាធំ បញ្ញាយិតុ សណ្តសណ្តា សាលយោ^(២)
 អដ្ឋសុ ។

[៦០] អថេវា តេ វសេដ្ឋា សត្តា សន្និធិតិសុ
 សន្និធិតិសុ អនុត្តិសុ ចាបតា វត កោ ធម្មា សត្តសុ
 ចាតុក្កតា មយំ ហិ ធុត្វេ មនោមយា អហុត្តា
 បីតិភត្តា សយំបតា អន្តលិត្តេ ចក សុកដ្ឋាយិវោ

១ ឧ. ម. អថ កាលោចី តណ្ហាលំ បរិយោនតិ ។ ២ ឧ. ម. សាលយោ ។

លុច្ឆលេវេវលំហើយ បាននិយាយ ចច្ចលសត្វនោះ ដូច្នេះថា ខ្មាល
 សត្វដ៏ចម្រើន អ្នកចម្រើន យើងនឹងទៅនាំយកស្រូវសាលី ជាតាហារ ។
 សត្វនោះ ឆ្លើយតបថា ខ្មាលសត្វដ៏ចម្រើន ឈ្លើយកុំ កុំបាននាំយកស្រូវ
 សាលីមកវត្ថុ ហើយទុកបរិភោគបានច្រើនថ្ងៃ ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ នឹង
 ការព្រាជៈ ទើបសត្វនោះយកគម្រាប់តាមសត្វនោះ ក៏នាំយកស្រូវសាលីមក
 ដោយគិតថា យ៉ាង ការដែលនាំយកស្រូវសាលីមកវត្ថុឬក៏ឈ្លោះ ទុក
 សម្រាប់បរិភោគបាន ៨ ថ្ងៃយ៉ាងនេះ ជាការស្រួលមែន ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ
 នឹងការព្រាជៈ លុះពួកសត្វពាំងនោះ បាននាំគ្នាផ្អើបរិភោគស្រូវសាលី
 ដែលខ្លួនសង្ឃឹមក្នុងកាលណាហើយ ។ ខ្មាលវសេដ្ឋៈ នឹងការព្រាជៈ
 កាលនោះឯង កុំល្អាកក្កើតឬអត្តិ ពាំងអត្តិមកក្កើតឬអត្តិ សូម្បីកន្លែងដែល
 គេច្រូតហើយ ក៏លែងដុះឡើងវិញ ប្រាកដជាមិនពេញដូចដើម ស្រូវ
 សាលីពាំងឡាយ ក៏ដុះមួយគ្នា ។ (ហាក់ដូចជាគេចង់ជាបាច់) ។

[៦១] ខ្មាលវសេដ្ឋៈ នឹងការព្រាជៈ គ្រានោះឯង ពួកសត្វពាំងនោះមក
 ប្រជុំគ្នា លុះមកប្រជុំគ្នាហើយ ក្លាយជា ខ្មាលអ្នកពាំងឡាយដ៏ចម្រើន
 ឡើង ធម៌ដ៏លាមកពាំងឡាយ បានកើតប្រាកដក្នុងពួកសត្វហើយ ព្រោះ
 កាលពីដើម ពួកយើង ជាអ្នករើកដោយឈាមចិត្ត មានបីតិជាតាហារ
 មានធម៌ក្លិនចេញឯង អំពីកាយ គ្រាប់ទៅក្នុងកាយបាន បិទនៅក្នុង

អនុញ្ញាតសុព្រា សាលវិវាទនៃ មិយាន់ដ្ឋបង់

ចំរ ឆ័យមន្ទាន់ អដ្ឋម្បា តេសំ លោ អម្ពាភកំ គតាចិ តេ-
 ហាចិ ចំរ(១) ឆ័យស្ស អនុនោ អន្ទយេន រសបមរី ឧន-
 តស្មី សមន្តាធិ(២) សា អហោសំ វណ្ណសម្បជ្ជា តន្ត-
 សម្បជ្ជា រសសម្បជ្ជា តេ មយំ រសបមរី ហេតុហិ
 អាលុប្បការកំ ឧបក្កមម្បា បរិកុញ្ញតុំ តេសញ្ញោ រស-
 បមរី ហេតុហិ អាលុប្បការកំ ឧបក្កមមំ បរិកុញ្ញតុំ
 សយំបកា អន្តរាយិ សយំបកាយ អន្តរហិតាយ
 ចន្ទិមសុរិយា ចាតុហេសុំ ចន្ទិមសុរិយេសុ ចាតុក្ក-
 តេសុ ឧត្តត្តាធិ តាវត្តរាធិ ចាតុហេសុំ ឧត្តត្តេសុ
 តាវត្តរេសុ ចាតុក្កតេសុ វត្តិធិរំ បញ្ញាយិសុ វត្តិធិ-
 វេសុ បញ្ញាយមាទេសុ មាសទូមាសា បញ្ញាយិសុ មាស-
 ទូមាសេសុ បញ្ញាយមាទេសុ ឧតុសំវន្តរំ បញ្ញាយិសុ
 តេ មយំ រសបមរី បរិកុញ្ញត្ថា តត្ថត្ថា តតាហារា-
 ចំរ ឆ័យមន្ទាន់ អដ្ឋម្បា តេសំ លោ ចាបតានំយេវ
 អកុសលានំ ធម្មានំ ចាតុកាវ រសបមរី អន្តរាយិ

១. ឧ. ចំរឆ័យទិស្សតិ ១-២ ឧ. ឧ. សមគធិ ១

អនុញ្ញាតសុព្រា ការពេកស្រូវសាលី ការតាំងត្រៀម

វិនិច្ឆ័យ បាទបិតោវេសំកាលជាយូរអង្វែង លុះកាលកន្លងជាយូរអង្វែង
 ទៅ ដែលដំបាទសេ ក៏កែត្រៀមជាសាលីទឹក ដើម្បីពួកយើងទាំងនោះ
 ដែលដំបាទសេ មានសម្បុរ (ល្អ) មានភូមិ (ក្រអូច) មានសេ... (វ័ណ្ណ)
 ពួកយើងទាំងនោះ បាទនាំគ្នាយកដៃ កកាយដែលដំបាទសេ មក
 ធ្វើជាតំបន់ហើយបរិភោគ កាលពួកយើងទាំងនោះ នាំគ្នាយកដៃកកាយ
 ដែលដំបាទសេធ្វើជាតំបន់ ហើយបរិភោគ ពន្លឺដែលភ្លឺចេញឆ្លង
 (កំភាយ) ក៏សាបសូន្យទៅ លុះពន្លឺដែលភ្លឺចេញឆ្លង សាបសូន្យទៅ
 ហើយ ព្រះចន្ទនិងព្រះអាទិត្យ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះព្រះចន្ទនិងព្រះ
 អាទិត្យកើតប្រាកដឡើងហើយ ទុក្ខក្រុមដែលមានរូបជាដុំយូរទាំងឡាយ
 ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះទុក្ខក្រុមដែលមានរូបជាដុំយូរទាំងឡាយ កើត
 ប្រាកដឡើងហើយ យប់និងថ្ងៃ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះយប់និងថ្ងៃកើត
 ប្រាកដឡើងហើយ ខែ ១ និងកន្លះខែ ក៏កើតប្រាកដឡើង លុះខែ ១ និង
 កន្លះខែកើតប្រាកដឡើងហើយ ថ្ងៃនិងឆ្នាំក៏កើតប្រាកដឡើង កាលពួក
 យើងទាំងនោះ ចាំភោគដែលដំបាទសេ យកដែលដំបាទសេជាចំណី យក
 ដែលដំបាទសេជាអាហារ ក៏បិតោវេសំកាលជាយូរអង្វែង ប្រាប់ក៏ដែលដំ
 បាទសេសាបសូន្យទៅ ព្រោះហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក
 កើតប្រាកដ ដល់យើងទាំងឡាយនោះ លុះដែលដំបាទសេសាបសូន្យ

រសថវិយា អន្តរហិតាយ ភូមិបឃ្មដិកោ ចាតុរហោសិ
 សោ អហោសិ វណ្ណសម្មដ្ឋោ កន្ធសម្មដ្ឋោ រសសម្ម-
 ដ្ឋោ តេ មយំ ភូមិបឃ្មដិកំ ឧបក្កមិម្ហា បរិកុញ្ចតុំ តេ
 មយំ តំ បរិកុញ្ចន្តា តត្ថត្វា តតាហារា មិវ ធីយមន្ទានំ
 អដ្ឋម្ហា តេសំ នោ ចាបកានំយេវ អកុសលានំ ធម្មា-
 នំ ចាតុភារា ភូមិបឃ្មដិកោ អន្តរាយិ ភូមិបឃ្មដិ-
 កោ អន្តរហិតេ បដាលតា ចាតុរហោសិ សា អហោ-
 សិ វណ្ណសម្មដ្ឋា កន្ធសម្មដ្ឋា រសសម្មដ្ឋា តេ មយំ
 បដាលតំ ឧបក្កមិម្ហា បរិកុញ្ចតុំ តេ មយំ តំ បរិកុញ្ចន្តា
 តត្ថត្វា តតាហារា មិវ ធីយមន្ទានំ អដ្ឋម្ហា តេសំ នោ
 ចាបកានំយេវ អកុសលានំ ធម្មានំ ចាតុភារា បដា-
 លតា អន្តរាយិ បដាលតាយ អន្តរហិតាយ អកដ្ឋ-
 ចាកោ សាលិ ចាតុរហោសិ អគណោ អមុសោ
 សុដ្ឋោ សុកដ្ឋោ តណ្ហាលច្ឆលោ យន្តំ សាយំ សាយ-
 មាសាយ អាហារម ចាកោ តំ ហោតិ បក្កំ បដិវិវុឌ្ឍំ

ហើយ ក្រុមវេទន៍កំភើតប្រាកដឡើង ឯក្រុមវេទន៍ដ៏នោះមានសម្បុរ
 (ល្អ) មានភ្លឺ (ក្រអូច) មានរស (ផ្អែម) ពួកយើងចាំនិរនោះ ក៏នាំគ្នាផ្អែម
 បរិភោគក្រុមវេទន៍ កាលពួកយើងចាំនិរនោះ ចរិភោគក្រុមវេទន៍ដ៏នោះ
 យកក្រុមវេទន៍ដ៏នោះដាច់ណ៍ យកក្រុមវេទន៍ដ៏នោះជាតាហារ ក៏បីភេទ
 អស់កាលជាយូរអង្វែង ស្រាប់តែក្រុមវេទន៍ដ៏នោះសាចស្លូតទៅ ព្រោះ
 ហេតុនៃធម៌ចាំនិឡាយ ជាអកុសលដ៏លាមក កើតប្រាកដដល់យើងចាំនិ-
 ឡាយនោះ លុះក្រុមវេទន៍សាចស្លូតហើយ ចរាលនា ក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង ឯបរាលនានោះ មានសម្បុរ (ល្អ) មានភ្លឺ (ក្រអូច) មានរស
 (ផ្អែម) ពួកយើងចាំនិរនោះ ក៏នាំគ្នាផ្អែមបរិភោគបរាលនា កាលពួក
 យើងចាំនិរនោះបរិភោគបរាលនានោះ យកបរាលនានោះដាច់ណ៍ យក
 បរាលនានោះ ជាតាហារ ក៏បីភេទ អស់កាលជាយូរអង្វែង ស្រាប់តែ
 បរាលនានោះសាចស្លូតទៅ ព្រោះហេតុនៃធម៌ចាំនិឡាយ ជាអកុសល
 ដ៏លាមក កើតប្រាកដឡើងដល់យើងចាំនិឡាយនោះ ចរាលនាសាច-
 ស្លូតហើយ ទើបស្រូសលើកើតឯង មិនមានកុណ្ឌក មិនមានអង្គាម
 ជាស្រូសស្អាត មានភ្លឺក្រអូច មានផ្លែចេញមកជាអង្ករ ក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង ពួកយើងនាំយកស្រូសលើ ត្រង់ទីណាពួកវេទន៍ចរាលច សម្រាប់
 បរិភោគកុសិវេទន៍ លុះព្រឹកឡើងនោះ ក៏មានស្រូសលើផុតទៅ

យន្តំ ចាតោ ចាតវសាយ អាហារម សាយន្តំ ហោតិ
 បត្តំ បដិវត្តន្តំ នាមនានំ បញ្ញាយិត្ត តេ មយំ អគុដ្ឋ-
 ចាតំ សាលី បរិកុញ្ញត្តា ឧត្តត្វា ឧទាហារា ចិវិ
 ធីយមន្ទានំ អដ្ឋម្ហា តេសេន្ទោ ចាបតានំយេវ អគុ-
 សលានំ ធម្មានំ ចាតុភារា ករណាបិ ឧត្តាលំ
 បរិយោទន្តិ ធុសោមិ ឧត្តាលំ បរិយោទន្តិ ល្ងន់បិ
 ឧប្បដិវត្តន្តំ អបនាធម្មិ(១) បញ្ញាយិត្ត សណ្ឋាសណ្ឋា
 សាលយោ មិគា យន្តួន មយំ សាលី វិគដេយ្យាម
 មរិយានំ វេចេយ្យាមាតិ ។ អថេ(២) វាសេដ្ឋា សត្តា
 សាលី វិគដិសុ មរិយានំ វេចេសុំ ។

(២២) អថេ(២) វាសេដ្ឋា អញ្ញាតវេ សត្តា
 លោលជាតិកោ សតំ ភាតំ បរិកុញ្ញត្តោ អញ្ញាតវិ
 ភាតំ អនិច្ចំ អនិយិត្វា បរិកុញ្ញ ។ តមេនំ អត្ត-
 ហេសុំ កហេត្វា ឯតនេវាធិ ចាបតំ វត កោ សត្ត
 ករោសិ យត្រ ហិ នាម សតំ ភាតំ បរិកុញ្ញត្តោ

១ ១. ឧបទានំ ។ ២ ១. ឧ. អថេ ពេ ។

ទ្រុល មានវត្ថុចុះឡើងវិញ ពួកយើងនាំយកស្រូវសាលី ត្រង់ទីណាមក
 ក្នុងវេលាព្រឹក សម្រាប់បរិភោគ ក្នុងវេលាព្រឹក លុះវេលាល្ងាច ទីនោះ
 ក៏មានស្រូវសាលី ដុះច្រូចទ្រុល មានវត្ថុចុះឡើងវិញ ទីនោះក៏ប្រាកដ
 ហាក់ដូចជាមិនបានច្រូតឡើយ កាលពួកយើងនាំនាំនោះ បរិភោគស្រូវ
 សាលីក៏ឆឺឆិន យកស្រូវសាលីនោះដាច់ណា យកស្រូវសាលីនោះជា
 កាហារ ក៏មិននៅអស់កាលជាយូរអែន្តី ប្រាប់តែកុណាកុំភ័យអន្តិ
 ទាំងអន្តិម ក៏កុំភ័យអន្តិ សូម្បីច័វិសេច្រូត ក៏មិនដុះឡើងវិញប្រាកដ
 ពេញដូចដើម ស្រូវសាលីទាំងឡាយក៏ដុះមួយក្រង ។ (ហាក់ដូចជាគេចង
 ជាបាច់) គ្រោះហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយ ជាអតុសលដ៏លាមក កើតប្រាកដ
 ដល់យើងទាំងឡាយនោះ បើដូច្នោះ គួរតែយើង ចែកស្រូវសាលីគ្នា
 គួរតែបោះប្រាំងល្អ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ លំដាប់នោះនិង
 សត្វទាំងឡាយ ក៏នាំគ្នាចែកស្រូវសាលី បោះប្រាំងល្អ ដោយខ្លួន ។ ។

(២២) ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ គ្រានោះ មានសត្វម្នាក់ជាតិ
 ជាអ្នកលេងលេង លាក់សំបែចចំណែករបស់ខ្លួនខុក លួចយកចំណែក
 របស់អ្នកដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ មកបរិភោគ ។ សត្វទាំងឡាយក៏បាន
 ចាប់សត្វនោះ លុះចាប់បានហើយក៏ស្តីឱ្យផ្លូវចង ទសត្វតែយ និងធ្វើ
 គំរើកក្រក់ណាស់ មិនគួរចង់លាក់សំបែចចំណែករបស់ខ្លួនខុក លួច

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយស្ស បាដិវគ្គ

អញ្ញត្ថំ ភាគំ អធិន្ទំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញសំ មា
 កោ(១) សត្ត បុណ្ណ(២) វរុបមសាស័តិ ។ វរុ
 កោតិ ទោ វសេដ្ឋា សោ សត្តា តេសំ សត្តានំ
 បទ្ធកស្សេនសិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ វសេដ្ឋា សោ
 សត្តា ។ បេ ។ តតិយម្បិ ទោ វសេដ្ឋា សោ
 សត្តា សតំ ភាគំ បរិកុញ្ញោ អញ្ញត្ថំ ភាគំ
 អធិន្ទំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញំ ។ តមេធំ អត្តហេសុ
 កហេត្វា ឯតនេវេចំ ចាបតំ វត កោ សត្ត កាហេសិ
 យទ្រ ហិ នាម សតំ ភាគំ បរិកុញ្ញោ អញ្ញត្ថំ
 ភាគំ អធិន្ទំ អាទិយិត្វា បរិកុញ្ញំ(៣) មា កោ សត្ត
 បុណ្ណមិ វរុបំ អសាស័តិ ។ អញ្ញ ចាណិចា បថា-
 វីសុ អញ្ញ លេខុចា បហវីសុ អញ្ញ ឧណ្ហោ
 បហវីសុ ។ តនេត្ត ទោ បទ វសេដ្ឋា អធិន្ទានំ
 បញ្ញាយតិ កហា បញ្ញាយតិ មុសាវាទា បញ្ញា-
 យតិ ឧណ្ហានំ បញ្ញាយតិ ។ អថេទា តេ វ-
 សេដ្ឋា សត្តា សន្និបតិសុ សន្និបតិកា អនុត្តរិសុ

• ១. មស្ស កោ ។ ២. ម សុ កោ ។ ៣. ម បុ បិ ។ ៤. ម. បរិកុញ្ញសំ ។

សុត្តន្តបិដក ទីយនិកាយ បាដិវគ្គ

យកចំណែករបស់អ្នកដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ មកបរិភោគសោះ ខែសត្វ
 អើយ ឯងកុំធ្វើអំពើបែបនេះទៀតឡើយ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ
 សត្វនោះបានទទួលភពជាតិរបស់ពួកសត្វទាំងនោះថា អ្នកនឹងចម្រើន ។
 ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ សត្វនោះ (ល្អបំផុតចំណែករបស់អ្នកដទៃ)
 ជាកម្រប់ពីរដងដង ។ បេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ សត្វនោះបាន
 លាក់សំបែកចំណែករបស់ខ្លួនខ្ពុក ល្អបំផុតចំណែករបស់អ្នកដទៃ ដែលគេ
 មិនបានឱ្យ មកបរិភោគជាកម្រប់ ៣ ដងដង ។ សត្វទាំងឡាយក៏បានចាប់
 សត្វនោះ លុះចាប់បានហើយក៏ស្តីឱ្យដូរថ្មោះថា សត្វអើយ ឯងធ្វើអំពើ
 កាត្រក់ណាស់ មិនគួរមើលឯងលាក់សំបែករបស់ខ្លួនខ្ពុក ល្អបំផុតចំណែក
 របស់អ្នកដទៃ ដែលគេមិនបានឱ្យ មកបរិភោគសោះ ខែសត្វអើយ
 ឯងកុំធ្វើអំពើបែបនេះទៀតឡើយ ។ ពួកសត្វទូទាំងនោះ (សត្វនោះ) នឹងដៃ
 ពួកសត្វទូទាំងនោះនឹងដុំដី ពួកសត្វទូទាំងនោះនឹងដុំបង ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ
 និងការព្រាងៈ ការល្អប្រកួតគេ ក៏ប្រាកដឡើង ការតែងរៀនក៏ប្រាកដ
 ឡើង ការនិយាយកុហកក៏ប្រាកដឡើង ការដាក់គាថាក៏ប្រាកដឡើង
 កំណត់កាលានោះជាដើមមក ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាងៈ ព្រា-
 នោះឯង ពួកសត្វទាំងនោះមកប្រជុំគ្នា លុះប្រជុំគ្នាហើយ ក៏គួញក្អែកថា

អនុញ្ញាត្តិ ឯកសត្តសម្មតំ សាលិកាប្បទានំ

ចាបតោ វត កោ ធម្មា សុត្តេស្ស មាតុក្ខតា យត្រ
 ហិ នាម អធិដ្ឋានានំ បញ្ញាយិស្សតិ តវហា បញ្ញា-
 យិស្សតិ មុសាវាទោ បញ្ញាយិស្សតិ ឧណ្ណានានំ
 បញ្ញាយិស្សតិ យេន្ទន មយំ ឯកំ សត្តំ សង្ករោទ្យា-
 ម យោ^(១) នោ សម្មាសម្ពិធិតត្ថំ វិជយេយ្យ សម្មាគហិ-
 តត្ថំ តវហេយ្យ សម្មាបព្វាជេតត្ថំ បព្វាជេយ្យ មយំ
 បទស្ស សាលីធំ កាតំ អនុប្បនស្សនាតិ ។ អដោ
 តេ វាសេដ្ឋា សត្តា យោ នេសំ សត្តោ អភិរុច-
 តរោ ច ឧស្សនីយតរោ ច ចាសាធិកតរោ ច
 មហេសក្កតរោ ច តំ សត្តំ ឧបសន្តិមិត្តា ឯតន-
 រោត្តំ ឯហិ កោ សត្តំ សម្មាសម្ពិធិតត្ថំ វិជយេ^(២)
 សម្មាគហិតត្ថំ តវហា^(៣) សម្មាបព្វាជេតត្ថំ បព្វាជេហិ
 បយំ បទ រោ^(៤) សាលីធំ កាតំ អនុប្បនស្សនាតិ ។

១ ១. លោ ។ ២ វិជីវិបិ កខុចិ យេន្ទេ ។ ៣ ១. វេហិ ។ ៤ ១. វេ ។

អនុញ្ញាត្តិ កាលសន្មតសត្វត្រាវនិការប្រដាប់ឱ្យផ្លូវចំណែកស្រូវសាលី
 យើងក៏ឃ្លា ធម៌ចំណែកចាំនិឡាយ កើតប្រាកដដល់សត្វចាំនិឡាយហើយ
 ប្រោះថា ការល្អឲ្យឲ្យគេកើតប្រាកដឡើង ការគំរេងៀលក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង ការនិយាយកុហកក៏កើតប្រាកដឡើង ការដាក់អាជ្ញាក៏កើតប្រាកដ
 ឡើង បើដូច្នោះ គួរតែពួកយើងសន្មតសត្វណាម្នាក់ ឲ្យជាអ្នកបន្ទោសសត្វ
 ដែលយើងគួរបន្ទោសតាមហេតុ ឲ្យគំរេងៀលសត្វ ដែលយើងគួរគំរេងៀល
 តាមហេតុ ឲ្យបណ្តាញសត្វ ដែលយើងគួរបណ្តាញតាមហេតុ ចំណែក
 ពានិក្ខកយើង ត្រូវដូចចំណែកស្រូវសាលីចាំនិឡាយ ឲ្យដល់សត្វនោះ ។
 ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ ឱតិការាជៈ រើចក្ខុសត្វចាំនិឡោះ តាំងចូលទៅរកសត្វ
 ដែលជាអ្នកមានប្រសូ គួរមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ទានសត្តិធំ^(១) ពានិក្ខក
 សត្វចាំនិឡោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយដូច្នេះថា ចតិក្រសត្វ
 ធំចម្រើន អ្នកច្នៃមកបន្ទោសសត្វ ដែលគួរបន្ទោសតាមហេតុ ចូរគំរេងៀល
 សត្វ ដែលគួរគំរេងៀលតាមហេតុ ចូរចណ្តាញសត្វ ដែលគួរចណ្តាញតាម
 ហេតុចុះ សឹមពួកយើងឱតិដូចចំណែកស្រូវសាលីចាំនិឡាយដល់អ្នក ។

១ (អនុរាជ) ពិព្រះបាទកោដិសុរិន្ទរយោង ។

ឯវំ កោតិ ទោ សោ វាសេដ្ឋា សត្តា^(១) តេសំ
សត្តានំ បដិស្សត្វា សម្មាទីយិកត្ថំ ទីយំ សម្មាគរ-
ហិតត្ថំ ករហិ សម្មាបច្ឆាដេតត្ថំ ចច្ឆាដេសិ ។ តេ
បទស្ស សាលីនំ កាតំ អនុប្បនំសុ ។

[៦៣] មហាជនសម្មកោតិ ទោ វាសេដ្ឋា
មហាសម្មកោត្រូវ^(២) បឋមំ អក្ខរំ ឧបទិព្វត្ថំ ។
ទេត្តានំ អធិបតីតិ^(៣) ទោ វាសេដ្ឋា ទត្តិយោ ទត្តិ-
យោត្រូវ ទុតិយំ អក្ខរំ ឧបទិព្វត្ថំ ។ ធម្មន
បរេសំ រក្សេតីតិ^(៤) ទោ វាសេដ្ឋា វាជា វាជាត្រូវ
តតិយំ អក្ខរំ ឧបទិព្វត្ថំ ។ ឥតិ ទោ វាសេដ្ឋា
ឯវំអេវស្ស ទត្តិយមណ្ឌលស្ស តោកណោ អត្តញ្ញោ
អក្ខរេន អភិទិព្វត្ថំ អហោសិ ។ តេសំយេវ សត្តានំ
អញ្ញេសំ សនិសានំយេវ តោ អសនិសានំ ធម្មេវេវ

១ ឧ. ម. វាសេដ្ឋិ សោ សត្តា ។ ២ ឧ. ម. មហាសម្មកោ មហាសម្មកោត្រូវ ។
៣ ឧ. បតីតិ ។ ៤ ឧ. ចរ រក្សេតីតិ ។

ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ សត្វនោះ បានទទួលឧបទានក្សេមស្សត្ថំ
នោះថា តើអ្នកដ៏ចម្រើនទាំងឡាយ ហើយក៏បរិច្ចាសសត្វ ដែលគួរ
បរិច្ចាសតាមហេតុ ក៏ដើរលើសត្វដែលគួរក៏ដើរលើតាមហេតុ បណ្តាញ
សត្វ ដែលគួរបណ្តាញតាមហេតុ ។ ពួកសត្វទាំងនោះ ក៏បានដឹង
ចំណែកស្រូវសាលីទាំងឡាយដល់សត្វនោះ ។

[៦៣] ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ សត្វនោះ មហាជនសន្មត
ហើយ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈ^(១) ជាដំបូងក៏កើតឡើងថា មហា-
សន្មតដូច្នេះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ សត្វនោះជាអតិចគីវៃស្រ
ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈទី ២ ក៏កើតឡើងថា ទត្តិយៈ
ទត្តិយៈដូច្នេះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ សត្វនោះញ៉ាំងសត្វទាំង-
ឡាយដទៃ ឱ្យចេញចិត្តដោយធម៌ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈទី ៣
ក៏កើតឡើងថា វាជា វាជា ដូច្នេះ ។ ម្នាលវាសេដ្ឋៈ ខិនិការព្វាជៈ ហេតុ
ដូច្នេះ អក្ខរៈដែលជាច្បាប់ចាស់ បានកើតឡើងដល់ទត្តិយមណ្ឌលនោះ
យ៉ាងនេះឯង ។ ការកើតឡើងនៃអក្ខរៈដល់ពួកសត្វទាំងនោះឯង ដូចគ្នា
ខិនិសត្វទាំងឡាយដទៃដែរ មិនមែនទុស្តានទេ កើតឡើងតែដោយធម៌

១ គន្លងថា ថា បានដឹងពីការសម្រាប់កំណត់ សម្រាប់ចេញឈ្មោះ សម្រាប់បញ្ញត្តិ
សម្រាប់និយាយ ។

ឧត្តរាស្ត្រ អធិប្បនាមិយបទដ្ឋកថា

ទោ អនម្មេន ។ ធម្មោ ហិ វាសេដ្ឋា សេដ្ឋោ
ជនេតស្មី ធិដ្ឋេ ទេវ ធម្មេ អភិសម្បរាយត្វ ។

[៦៤] អថទោ តេសំ សត្តានិយេវ^(១) ឯតទ្វានំ
ឯតនហោសិ ចាបកោ វេត កោ ធម្មា សត្តេសុ
តាតុក្កតា យេត្រ ហិ ចាម អធិដ្ឋានំ បញ្ញា-
យិស្សតិ ករហា បញ្ញាយិស្សតិ មុសាវាតោ បញ្ញា-
យិស្សតិ នល្ហានំ បញ្ញាយិស្សតិ បព្វាជំ បញ្ញា-
យិស្សតិ យន្តន មយំ ចាបកេ អកុសលេ ធម្មេ
វាហេយ្យមាតិ^(២) ។ តេ ចាបកេ អកុសលេ ធម្មេ
វាហេសុំ ។ ចាបកេ អកុសលេ ធម្មេ វាហេន្តិកិ
ទោ វាសេដ្ឋា ព្រាហ្មណ ព្រាហ្មណេវ មវមំ
អក្ខរំ ឧបនិព្វតំ ។ តេ អញ្ញាយតនេ បណ្ឌិតុ-
ជិយោ ឆ កកិត្វា បណ្ឌិតុជិសុ ឈាយន្តិ ។
វីតង្គារ វីតត្វមា បទ្ធមុសលា សាយំ សាយ-
មាសាយ ចាតោ ចាតវាសាយ កាមនិកមវាជ-
នានិយោ ឱសវន្តិ ឃាសមេសថា^(៣) ។ តេ

១ ១. ពេសញ្ជោវ កោ វាសេដ្ឋិ សត្តានំ ។ ឆ. អថទោ តេសំ វាសេដ្ឋិ សត្តានិយេវ ។
២ ១. ពាហេយ្យមាតិ ។ ៣ ឆ. ឃាសមេសមាត ។

ឧត្តរាស្ត្រ វិហាយកំលិយបទដ្ឋកថាជាដំបូង

ពុំណាខេងនី មិនមែនជាយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ
ព្រោះថា ធម៌ជាគុណដ៏ប្រសើរបំផុត ក្នុងប្រជុំជន ទាំងបច្ចុប្បន្ន និង
ចរលោក ។

[៦៥] ត្រាវនាខេងនី បណ្តាសត្វទាំងឡាយនោះ សត្វពួកខ្លះបាន
នឹកម្នាស់នោះថា ម្ចាស់គួរដឹងប្រើទាំងឡាយ ធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ
កើតប្រាកដ ដល់ពួកសត្វហើយ ព្រោះថា ការលួចទ្រព្យគេ ក៏ប្រាកដ
ឡើង តាមរិះរឿល ក៏ប្រាកដឡើង ការនិយាយកុហក ក៏ប្រាកដឡើង
ការកាត់កាត់ ក៏ប្រាកដឡើង ការបណ្តេញ ក៏ប្រាកដឡើង បើដូច្នេះ
ពួកយើងគួរតែបន្ទាត់ ឲ្យធម៌ជាអកុសល ដ៏លាមកទាំងឡាយចេញ ។
សត្វទាំងនោះ ក៏បានបន្ទាត់ ឲ្យធម៌ជាអកុសលដ៏លាមកចេញ ។ ម្ចាស់
វាសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វទាំងឡាយនោះបន្ទាត់ ឲ្យធម៌ជាអកុសល
ដ៏លាមក ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈ ទី ១ ក៏កើតឡើងថា ព្រាហ្មណៈ
ព្រាហ្មណៈដូច្នេះ ។ សត្វទាំងឡាយនោះ បានធ្វើដំរើស្លឹកក្នុងព្រៃលោក
ហើយសម្លឹងការឆ្មល់ ក្នុងដំរើស្លឹកទាំងឡាយ ។ ពួកសត្វទាំងនោះ
មិនមានភ្លើង មិនមានវស្សា មិនមានអគ្រី គ្រាប់ទៅកាន់ស្រុកនិងមន្ទីរ
រាជធានី ស្វែងរកតាហារក្នុងវេលាល្ងាច សម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាល្ងាច
ស្វែងរកក្នុងវេលាព្រឹកសម្រាប់បរិភោគក្នុងវេលាព្រឹក ។ ពួកសត្វទាំងនោះ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ បាឡិកវគ្គ

យាសំ បដិលភិក្ខា បុណ្ណេន អរញ្ញាយតនេ បណ្ណកុដិសុ
 ឈាយន្តិ ។ តមេនំ មទុស្សា ធិស្វា ឯវមាហំសុ វេម
 ទោ ភោ សត្តា អរញ្ញាយតនេ បណ្ណកុដិយោ ភិក្ខា
 បណ្ណកុដិសុ ឈាយន្តិ វីតត្ថាវ វីតត្ថមា បទ្ខុមុសលា
 សាយំ សាយមាសាយ ចាភោ ចាភកសាយ ភាម-
 វិភមកជជាធិយោ ឱសាន្តិ យាសមេសថា ។ តេ
 យាសម្បដិលភិក្ខា បុណ្ណេន អរញ្ញាយតនេ បណ្ណ-
 កុដិសុ ឈាយន្តិ ។ ឈាយន្តិភិ ទោ បទ វាសេដ្ឋា
 ឈាយិកា ឈាយិកាភោ(១) ទុតិយំ អត្តារំ ឧប-
 វិទ្យត្តំ តេសំយេវ ទោ វាសេដ្ឋា សត្តានំ ឯកេត្ថ
 សត្តា អរញ្ញាយតនេ បណ្ណកុដិសុ លកំ(២) អន-
 ភិសម្ពុនមាថា ភាមសាមន្តំ វិភមសាមន្តំ ឱសិក្ខា(៣)
 កន្ថុ កាហេត្តា អាគត្ថន្តិ ។ តមេនំ មទុស្សា
 ធិស្វា ឯវមាហំសុ វេម ទោ បទ ភោ(៤) សត្តា

១ ១. ឈាយន្តិ ។ ឈាយន្តិភិ ភោ បទ វាសេដ្ឋិ ឈាយកា ឈាយកាភោ ។ ២ ១.
 ២. តំ ឈាតំ ។ ៣ ១. វិភមសាមន្តិ មេសិក្ខា ។ ៤ ១. ប. ភោ ភោ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាឡិកវគ្គ

លុះបានកាហារហើយ ក៏នៅសម្ងំការម្នាក់ ក្នុងដំរីស្លឹកទាំងឡាយក្នុង
 ព្រៃលោធិ៍ទៀត ។ មនុស្សទាំងឡាយ លុះឃើញសត្វទាំងនោះហើយ
 ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា ខែឆ្នាំយើងកើត ពួកសត្វទាំងនេះឯង ធ្វើដំរី
 ស្លឹកទាំងឡាយ ក្នុងព្រៃលោធិ៍ ហើយនៅសម្ងំការម្នាក់ ក្នុងដំរីស្លឹក
 ទាំងឡាយ ជាសត្វមិនមានក្លិន មិនមានផ្សែង មិនមានក្រវែល តែងគ្រាប់
 ទៅកាន់ស្រុកនិងមន្ទិកដណ្តើម ស្វែងរកកាហារក្នុងវេលាល្ងាចសម្រាប់
 ចរិកាក្នុងវេលាល្ងាច ស្វែងរកក្នុងវេលាព្រឹកសម្រាប់ចរិកាក្នុង ក្នុងវេលា
 ព្រឹក ។ ពួកសត្វទាំងនោះ លុះបានកាហារហើយ ក៏សម្ងំការម្នាក់
 ក្នុងដំរីស្លឹក ក្នុងព្រៃលោធិ៍ទៀត ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈនិងការទ្វាដៈ ពួកសត្វ
 ទាំងនោះឯង តែងសម្ងំការម្នាក់ ព្រោះហេតុនោះឯង ចើងកត្តៈទី ២
 ក៏កើតឡើងថា ឈាយិកា ឈាយិកា (អ្នកសម្ងំការម្នាក់) ។ ខ្នាល
 វាសេដ្ឋៈ និងការទ្វាដៈ បណ្តាសត្វទាំងនោះឯង សត្វពួកខ្លះកាលមិនអាច
 នឹងសម្ងំការម្នាក់ក្នុងដំរីស្លឹកទាំងឡាយ ក្នុងព្រៃលោធិ៍បាន ក៏ចូលទៅ
 កាន់ស្រុកជិត និងមជ្ឈិម កាន់តែងចង្រៀនឡើងខ្លះ (គឺវេទមន្ត) ចេញច្បាប់
 មកវិញ ។ មនុស្សទាំងឡាយ លុះបានឃើញសត្វទាំងនោះហើយនិយាយ
 គ្នាយ៉ាងនេះថា ខ្នាលគ្នាយើងកើត ពួកសត្វទាំងនោះឯង មិនកាចនឹង

អនុក្ខេបសុត្តន្ត អដ្ឋកថា អដ្ឋកថាភិក្ខុ ធម្មបទបិដក

អនុក្ខេបសុត្តន្ត អដ្ឋកថា អដ្ឋកថាភិក្ខុ ធម្មបទបិដក
កាមសាមន្តំ និកមសាមន្តំ ឱសវត្ថា តេជ្ជ កកោត្តា
កង្ខន្តិ ។ ឧទានិមេ ឈាយន្តិ ឧទានិមេ ឈាយន្តិ
ទោ វសេដ្ឋា អដ្ឋកថា អដ្ឋកថាភិក្ខុ ធម្មបទបិដក
អក្ខវ ឧបនិព្វត្តំ ។ ហិមសម្មតំ ទោ បទ វសេដ្ឋា
តេជ្ជ សមយេន ហោតិ តេជ្ជតេហិ សេដ្ឋសម្មតំ ។
ឥតំ ទោ វសេដ្ឋា ឯវមេតស្ស ព្រាហ្មណមណ្ឌលស្ស
ចោរណោ អនុញ្ញោ អត្ថវេន អភិវិទ្យតិ អហោសិ ។
តេសំយេវ សត្តានំ អញ្ញាសំ សទិសានំយេវ ទោ
អសទិសានំ ធម្មតេវ ទោ អធម្មេន ។ ធម្មោ
ហិ វសេដ្ឋា សេដ្ឋា ជនេតស្មី និដ្ឋ ទេវ ធម្ម
អភិសម្បាយក្ស ។

[៦៥] តេសំយេវ ទោ វសេដ្ឋា សត្តានំ ឯវមេត
សត្តា មេដ្ឋនំ ធម្មំ សមាធាយ វិសុំ កក្កន្ត(១)
បយោជេសុំ ។ មេដ្ឋនំ ធម្មំ សមាធាយ វិសុំ

១ ឧ. មេដ្ឋនម្ហំ សមាធាយ វិស្សតក្កន្ត ។

អនុក្ខេបសុត្តន្ត ការពើករ្យ័នៃអក្ខរៈទី ៣ បិដកសុត្តន្ត

សម្មិនិការម្មណ៍ក្នុងជីវិតជាងឡាយ ក្នុងគ្រឹះសាសនា ក៏ព្រមទាំង
ស្រុកផង និងមជ្ឈិម កាត់តែនិមន្ត្រៀននូវគន្លងរូបក្របខ័ណ្ឌ ។ ម្ចាស់
វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វទាំងនេះ រមែងមិនសម្មិនិការម្មណ៍ ក្នុងកាល
អន្តរៈនេះ សត្វទាំងនេះ រមែងមិនសម្មិនិការម្មណ៍ ក្នុងកាលអន្តរៈនេះ
ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអក្ខរៈទី៣កើតឡើងថា អដ្ឋកថា អដ្ឋកថា
(អ្នកមិនសម្មិនិការម្មណ៍) ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ក្នុងសម័យនោះ
ការព្រាជៈនិងការព្រាជ្រៀននូវមន្ត គេសន្មតថាជាតារាងព័ត៌មាន តែក្នុង
កាលអន្តរៈនេះ ការព្រាជៈនិងការព្រាជ្រៀននូវមន្តនោះ គេសន្មតថាជា
ច្រើនសិរីវិញ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ហេតុដូច្នេះឯង អក្ខរៈដែល
ជាច្បាប់ចាស់ បានកើតឡើង ដល់ព្រាហ្មណមណ្ឌលនោះ យ៉ាងនេះ ។
ការកើតនៃអក្ខរៈដល់ព្រាហ្មណមណ្ឌលនោះ ដូចគ្នានឹងសត្វទាំងឡាយដែល
ដែល មិនមែនទុស្តាន កើតឡើងដោយធម៌តែម្យ៉ាងចុះឈ្មោះឯង មិន
មែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ព្រោះថា ធម៌ជា
គុណដ៏ប្រសើរចម្រុះ ក្នុងប្រជុំជនទាំងឡាយ មិនចរលោក ។

[៦៥] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ ចក្ខុសត្វទាំងនោះឯង សត្វ
ពួកនេះច្រើនក្នុងកំឡុងមេដ្ឋនម្ហំ ហើយច្រកបការពារផ្សេងៗគ្នា ។ ម្ចាស់
វសេដ្ឋៈ និងការព្រាជៈ សត្វទាំងឡាយច្រើនក្នុងកំឡុងមេដ្ឋនម្ហំ ហើយ

កម្មន្ត បាយោដេវ្តីតិ ទោ វសេដ្ឋា វេស្សា វេស្សា
 ត្រេវ អត្ថុវំ ធិត្ថត្ថំ ។ ឥតិ ទោ វសេដ្ឋា ឯវមេតស្ស ។
 សង្កត្តំ^(១) ។ ឥតិ ទោ វសេដ្ឋា ឯវមេតស្ស សុទ្ធ-
 មណ្ឌលស្ស ចោរណោ អត្តញ្ញោ អត្តវេទ អភិធិត្ថតិ
 អហាសំ តេសំយេវ សត្តានំ អញ្ញេសំ^(២) សធិសានំ-
 យេវ ថោ អសធិសានំ ធម្មេនេវ ថោ អធម្មេន ។
 ធម្មោ ហិ វសេដ្ឋា សេដ្ឋា ធនេតស្សី ធិដ្ឋេ ថេវ
 ធម្ម អភិសម្បកយេត្ត ។

[៦៦] អហុ ទោ សោ វសេដ្ឋា សមយោ យំ
 ទត្តិយោបិ សកំ ធម្មំ តាហមាធា អតារស្មា អនតា-
 រិយំ បព្វជតិ សមណោ ភវិស្សមីតិ ។ ព្រាហ្មណោបិ
 វសេដ្ឋា ។ បេ ។ វេស្សាបិ វសេដ្ឋា ។ បេ ។
 សុដ្ឋោបិ ទោ^(៣) សកំ ធម្មំ តាហមាធា អតារស្មា
 អនតារិយំ បព្វជតិ សមណោ ភវិស្សមីតិ ។ ឥមេហិ
 ទោ វសេដ្ឋា ធម្មហិ មណ្ឌលេហិ សមណមណ្ឌលស្ស

១ ឧ. ឧ. សង្កត្តំ ឧ ទិស្សតំ ។ ២ ឧ. ឧ. អញ្ញេសំ ។ ៣ ឧ. ទោសត្ថោ
 ឧ ទិស្សតំ ។

ប្រកបការងារផ្សេងៗ ព្រោះហេតុនោះឯង ទើបអត្តៈកើតថា វេស្សៈ
 វេស្សៈដូច្នេះ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ (ការកើតឡើងនៃអត្តៈ
 ដែលជាច្បាប់ចាស់ក៏មានឡើង) ដល់វេស្សមណ្ឌលខ្លះយ៉ាងនេះ ដោយ
 ហេតុនោះឯង ។ វេសចក្កិច្ចប្រញ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ ហេតុ-
 ដូច្នោះឯង អត្តៈដែលជាច្បាប់ចាស់ បានកើតឡើងដល់សុទ្ធមណ្ឌល
 ខ្លះ យ៉ាងនេះឯង ការកើតឡើងនៃអត្តៈ ដល់ពួកសត្វតាំងនោះឯង
 ដូចគ្នាទាំងសត្វតាំងឡាយដែរដែរ មិនមែនខុសគ្នាទេ កើតឡើងដោយ
 ធម៌វេស្សៈនោះឯង មិនមែនដោយអធម៌ទេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិ
 ការព្វាជៈ ព្រោះថា ធម៌ជាគុណដ៏ច្រើនលើគុណ ក្នុងប្រជុំដ៏ធំ ព័ន្ធបច្ចុប្បន្ន
 ទាំងចរណេក ។

[៦៦] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ មានសម័យ ដែលទត្តិយៈខ្លះ
 តែងរៀនធម៌ចេស្ត់ខ្លួន ហើយចេញចាកផ្ទះចូលមកចូល ដោយចំណងចិត្ត
 អាត្មាអញខឹងធ្វើជាសមណៈ ដូច្នេះក៏មាន ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ
 ព្រាហ្មណ៍ខ្លះ ។ បេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ វេស្សៈខ្លះ ។ បេ ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ សុទ្ធាៈខ្លះ តែងរៀនធម៌ចេស្ត់ខ្លួន ចេញចាកផ្ទះចូល
 ទៅចូលដោយចំណងចិត្ត អាត្មាខឹងធ្វើជាសមណៈ ដូច្នេះក៏មាន ។ ម្ចាស់
 វសេដ្ឋៈ ឯនិការព្វាជៈ ការកើតឡើងនៃសមណមណ្ឌល ក៏បានមានឡើង

[៦៨] ទត្ថិយោមិ ទោ វសេដ្ឋា កាយេន សុច-
 រិតត្សរិក្ខា វាចាយ សុចរិតត្សរិក្ខា អនសា សុចរិតត្ស-
 រិក្ខា សម្មាធិដ្ឋិកោ សម្មាធិដ្ឋិកម្មសមាធានោ សម្មា-
 ធិដ្ឋិកម្មសមាធានហេតុ កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា
 សុគតី សង្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ ព្រាហ្មណោមិ ទោ
 វសេដ្ឋា ។ មេ ។ វេស្សនិមិ ទោ វសេដ្ឋា ។ មេ ។
 សុទ្ធោមិ ទោ វសេដ្ឋា ។ មេ ។ សមណោមិ ទោ
 វសេដ្ឋា កាយេន សុចរិតត្សរិក្ខា វាចាយ សុចរិ-
 តត្សរិក្ខា អនសា សុចរិតត្សរិក្ខា សម្មាធិដ្ឋិកោ ស-
 ម្មាធិដ្ឋិកម្មសមាធានោ សម្មាធិដ្ឋិកម្មសមាធានហេតុ
 កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា សុគតី សង្កំ លោកំ
 ឧបបជ្ជតិ ។

[៦៩] ទត្ថិយោមិ ទោ វសេដ្ឋា កាយេន
 ឫយកាវី វាចាយ ឫយកាវី អនសា ឫយកាវី
 វិមិស្សធិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្មសមាធានោ វិមិស្សកម្ម-
 សមាធានហេតុ^(១) កាយស្ស ភេតា បរំ មរណា

១ ១. វិមិស្សធិដ្ឋិកោ វិមិស្សធិដ្ឋិកម្មសមាធានហេតុ ។

[៦៨] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈធិនិការទ្វាដៈ មានទក្ខិយៈនេះ ប្រព្រឹត្តល្អដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ជាសម្មាធិដ្ឋិ ប្រកាន់
 នូវកម្មជាសម្មាធិដ្ឋិ ព្រោះហេតុតែប្រកាន់នូវកម្មជាសម្មាធិដ្ឋិនោះ លុះចែក
 ព្វាយករណីកាយចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថិតិទៅវិលាត
 ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាដៈ មានព្រាហ្មណ៍នេះ ។ មេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ
 ធិនិការទ្វាដៈ មានវេស្សនៈនេះ ។ មេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាដៈ មាន
 សុទ្ធៈនេះ ។ មេ ។ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាដៈ មានសមណៈនេះ ប្រព្រឹត្ត
 ល្អដោយកាយ ប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ជាសម្មា-
 ធិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវកម្មជាសម្មាធិដ្ឋិ ព្រោះហេតុតែប្រកាន់នូវកម្មជាសម្មាធិដ្ឋិ
 នោះ លុះចែកព្វាយករណីកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏ទៅកើតក្នុង
 សុគតិស្ថិតិទៅវិលាត ។

[៦៩] ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ ធិនិការទ្វាដៈ មានទក្ខិយៈនេះជាអ្នកធ្វើអំពី
 ចំណី គឺជួនកាល ធ្វើអំពីអាហារ ជួនកាល ធ្វើអំពីល្អដោយកាយ
 ធ្វើអំពីចំណីដោយវាចា ធ្វើអំពីចំណីដោយចិត្ត មានទិដ្ឋិ ច្រឡំគ្នា
 ផ្សេងៗ ប្រកាន់នូវកម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ព្រោះហេតុតែប្រកាន់នូវ
 កម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ នោះ លុះចែកព្វាយករណីកាយ ចម្លាប់អំពីសេចក្តី

សុខទុក្ខត្រូវដឹងសំដែង ហោតិ ។ ព្រាហ្មណ៍ ទោ
 វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយកាវី វាចាយ ទ្វយកាវី
 មនសា ទ្វយកាវី វិមិស្សនិដ្ឋិតោ វិមិស្សកម្មសមា-
 ធានោ វិមិស្សកម្មសមាធានហេតុ កាយស្ស ភេតា
 ចរំ មរណា សុខទុក្ខត្រូវដឹងសំដែង ហោតិ ។ វេស្សាបិ
 ទោ វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយកាវី វាចាយ ទ្វយ-
 កាវី មនសា ទ្វយកាវី វិមិស្សនិដ្ឋិតោ វិមិស្សកម្ម-
 សមាធានោ វិមិស្សកម្មសមាធានហេតុ កាយស្ស
 ភេតា ចរំ មរណា សុខទុក្ខត្រូវដឹងសំដែង ហោតិ ។
 សុត្តន្តបិដក ទោ វសេដ្ឋា កាយេន ទ្វយកាវី វាចា-
 យ ទ្វយកាវី មនសា ទ្វយកាវី វិមិស្សនិដ្ឋិតោ
 វិមិស្សកម្មសមាធានោ វិមិស្សកម្មសមាធានហេតុ
 កាយស្ស ភេតា ចរំ មរណា សុខទុក្ខត្រូវដឹងសំដែង
 ហោតិ ។ សមណោបិ ទោ វសេដ្ឋា កាយេន
 ទ្វយកាវី វាចាយ ទ្វយកាវី មនសា ទ្វយកាវី

ស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខទុក្ខទុក្ខទុក្ខ ។ ខ្លាចរាសេដ្ឋៈ ខ្លាចការព្រាហ្មណ៍
 ព្រាហ្មណ៍ទុក្ខ ជាអ្នកធ្វើអំពើចំណី ដោយកាយ ធ្វើអំពើចំណី ដោយ
 វាចា ធ្វើអំពើចំណី ដោយចិត្ត មានចំណី ច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ច្រកាន់
 ផ្លូវកម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ព្រោះហេតុតែច្រកាន់ផ្លូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នា
 ផ្សេងៗ នោះ លុះចែកគ្នាយកកាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បាន
 ទទួលសុខទុក្ខទុក្ខទុក្ខ ។ ខ្លាចរាសេដ្ឋៈ ខ្លាចការព្រាហ្មណ៍ មានសុខទុក្ខ
 ជាអ្នកធ្វើអំពើចំណី ដោយកាយ ធ្វើអំពើចំណី ដោយវាចា ធ្វើអំពើ
 ចំណីដោយចិត្ត មានចំណីច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ច្រកាន់ផ្លូវកម្មដែលច្រឡំគ្នា
 ផ្សេងៗ ព្រោះហេតុតែច្រកាន់ផ្លូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ នោះ លុះ
 ចែកគ្នាយកកាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខទុក្ខទុក្ខ
 ទុក្ខទុក្ខ ។ ខ្លាចរាសេដ្ឋៈ ខ្លាចការព្រាហ្មណ៍ មានសុខទុក្ខទុក្ខ ជាអ្នកធ្វើអំពើចំ-
 ណី ដោយកាយ ធ្វើអំពើចំណី ដោយវាចា ធ្វើអំពើចំណី ដោយចិត្ត
 មានចំណីច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ច្រកាន់ផ្លូវកម្មដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ ព្រោះ
 ហេតុតែច្រកាន់ផ្លូវកម្ម ដែលច្រឡំគ្នាផ្សេងៗ នោះ លុះចែកគ្នាយក
 កាយ ចម្លាប់អំពើសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខទុក្ខសុខទុក្ខទុក្ខទុក្ខ ។
 ខ្លាចរាសេដ្ឋៈ ខ្លាចការព្រាហ្មណ៍ មានសមណៈទុក្ខ ជាអ្នកធ្វើអំពើចំណី
 ដោយកាយ ធ្វើអំពើចំណី ដោយវាចា ធ្វើអំពើចំណី ដោយចិត្ត

វិមិស្សនិដ្ឋិកោ វិមិស្សកម្មសមាធានោ វិមិស្សកម្ម-
សមាធានហេតុ កាយស្ស កេធា បរំ មរណា
សុទ្ធកុត្តប្បដិសិទ្ធិ ហោតិ ។

[៧០] ខត្តិយោមិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន សំវុតោ
វាចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិ-
យានំ ឆម្មានំ^(១) កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ^(២) ឆម្ម បរិ-
និព្វាយតិ^(៣) ។ ប្រាហ្មណេមិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន
សំវុតោ វាចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោ-
ធិបក្ខិយានំ ឆម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ឆម្ម បរិ-
និព្វាយតិ ។ វេស្សេមិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន សំវុតោ
វាចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិ-
យានំ ឆម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ឆម្ម បរិនិព្វា-
យតិ ។ សុវោសិ ទោ វាសេដ្ឋា កាយេន^(៤) សំវុតោ វា-
ចាយ សំវុតោ មនសា សំវុតោ សត្តន្ធិ ពោធិបក្ខិយានំ
ឆម្មានំ កាវនមទ្វាយ ធិដ្ឋេយេវ ឆម្ម បរិនិព្វាយតិ ។

១ ឆ. ពោធិបក្ខិយន្តានំ ។ ២ ឆ. ម. ទំព្រ ១ ។ ៣ ឆ. បរិនិព្វាតិ ។ ៤ ឆ.
ឆ. សុវោសិ ទោ វាសេដ្ឋ ។ លេខលោកិ ទោ វាសេដ្ឋ កាយេន ។

មានទិដ្ឋិប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ប្រការទំនៀវកម្មដែលប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ ព្រោះ
ហេតុក៏ប្រការទំនៀវកម្មដែលប្រឡំគ្នាផ្សេង ។ នោះ លុះចក្ខុញយកនិកាយ
ចម្លាប់អំពីសេចក្តីស្លាប់ ក៏បានទទួលសុខ្ខៈ ទុក្ខ្ខៈ ។

[៧១] ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានទក្ខិយៈខ្លះ ជាអ្នកសង្រួម
ដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រីយន្តការ
ចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ កង^(១) កំបរិនិព្វានក្នុងចក្ខុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាល
វាសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានប្រាហ្មណ៍ខ្លះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ
សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រីយន្តការចម្រើនពោធិបក្ខិយ-
ធម៌ វេ កង កំបរិនិព្វានក្នុងចក្ខុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ
មានវេស្សៈខ្លះ ជាអ្នកសង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួម
ដោយចិត្ត កាស្រីយន្តការចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ កង កំបរិនិព្វានក្នុង
ចក្ខុប្បន្ននេះឯង ។ ខ្នាលវាសេដ្ឋៈ ឱនិការទ្វាជៈ មានសុវៈខ្លះ ជាអ្នក
សង្រួមដោយកាយ សង្រួមដោយវាចា សង្រួមដោយចិត្ត កាស្រីយន្ត
ការចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ វេ កង កំបរិនិព្វានក្នុងចក្ខុប្បន្ននេះឯង ។

១ ពោធិបក្ខិយធម៌ វេ កង វាចាយកសិព្យាដ្ឋាន ២ កាតង ។ ហេតុនឹងអង្គនៃកុសលភាពវិចិត្រ ។

(៧០) ដទៃសំ ហ៍ ក៏សេដ្ឋា ធុតុដ្ឋ វណ្ណាធំ យោ
 ហោតិ ភិក្ខុ អរហំ ចំណាសរោ វុសិតា(១) តត-
 តារណំយោ ឡំហ៍តតារោ អនុប្បត្តសនត្តោ បរិវត្តិណ-
 ភវសញ្ញាជនោ សធម្មញ្ញវិមុត្តោ សោ ទេសំ អត្ត-
 មក្ខាយតិ ធម្មទេវ ទោ អធម្មទ ។ ធម្មា ហ៍ ក៏សេដ្ឋា
 សេដ្ឋា ជនេតស្មី ទិដ្ឋេ ទេវ ធម្មេ អភិសម្បរាយញ ។
 ព្រហ្មហមិ(២) ក៏សេដ្ឋា សធម្មតាវេន តាជា កាសិកា

(៧២) ទំនៀម ឆ្មោល ជ្រាបស្នំ

យេ តោ វច្ឆន្តិ សារីរោ

វិញ្ញាណសម្បត្តិ

ស្រា ស្រដៀង ទៀងទុក្ខស្រព ។

២. ក្នុងករណីនេះ គេបានប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព
 ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព
 ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព ដោយប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព ។

១ ឧ. ស្រីពៅកំ ៣ ទិស្សនី ១ ២ ឧ. ព្រហ្មនាមសា ១ ៣ ឧ. ឆ. សា ១៦ ។

(៧១) ម្ចាស់វេសដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាដៈ ក៏ចង្អុលវង្សៈជាង ៤ នេះ
វង្សៈណា ជាតិកុំ ជាអាយុ ជាទីណាស្រព ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ
ប្រស្រពហើយ បានធ្វើសាឡសកិច្ចស្រពហើយ មានការជាតិចុះ
ហើយ បានសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ដោយលំដាប់ហើយ មានកណ្តា
ជាគ្រូជីវិតក្នុងភិក្ខុសម័យហើយ មានចិត្តឥស្សរៈហើយ ព្រោះ
បានស្រាវជ្រាវ ដោយច្របាច់ អ្នកនោះប្រាកដជាជាបុគ្គលប្រសើរលើស
ជាងវង្សៈជាង ៤ នោះ កាមធម៌ពិត មិនមែនមិនដោយធម៌ទេ ។
ម្ចាស់វេសដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាដៈ ព្រោះជាធម៌ជាតុណ្ហដ៏ប្រសើរចំពុះក្នុងច្រវ៉ា
ជង តាំងចប្បប្បដ្ឋ ខិនិចារណក ។ ម្ចាស់វេសដ្ឋៈ ខិនិការទ្វាដៈ
សូម្បីព្រហ្មវង្សៈសន្តតិការ ក៏បានពាលភាពទុកជា

(៧២) ឧត្តិយៈជាជាតិប្រសើរមុត ក្នុងប្រជុំផង ដែលជា
អ្នករកដល់គោត្រ អ្នកដែលបរិច្ចាណិ ដោយផ្លូវនិចារណៈ
ប្រសើរមុត ក្នុងពួកទេវតានិមិមនុស្ស ។

[illegible]

លុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាឡិកវគ្គ
 អហំចិ វសេដ្ឋា ឃិវ វធាមិ
 ទត្តិយោ សេដ្ឋោ ជនេនស្មី
 យេ កោត្តប្បដិសាវិនោ
 វិជ្ជាចរណសម្បជ្ជោ
 សោ(១) សេដ្ឋោ នេវខានុសេតិ ។

ឥធម៌វោច ភគវា ។ អត្ថមធា វសេដ្ឋការត្វាជា
 ភគវនោ ភាសិតំ អភិនន្តន្តំ ។

អន្តញ្ញសុត្តំ បុត្តំ^(២) និដ្ឋិតំ ។

លុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាឡិកវគ្គ
 ម្នាលវសេដ្ឋៈ និងការត្វាជៈ ចំណែកទានីតថាគក៏បានពោលយ៉ាងនេះថា
 ទត្តិយៈជាជាតិប្រាស័រចំផុត ក្នុងប្រជុំជន ដែលជាអ្នកពួក
 ផលវត្ថាត្រ ដែលជាអ្នកបរិច្ចារៈដោយវិជ្ជានិងចរណៈប្រាស័រ
 ចំផុត ក្នុងពួកវេទវិភាគនិងមនុស្ស ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ ចប់ហើយ ។
 វសេដ្ឋសាមណេរ និងការត្វាជសាមណេរ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ
 ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយច្រកាផ្ទេរច្នៃឯង ។

ចេះអន្តញ្ញសូត្រទី ៤ ។

១ ១. សោតិ ន វិស្សតិ ។ ២ ម. អន្តញ្ញសុត្តំ បុត្តំ ។

[៩៣] ឯវុទ្ធសុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 នាឡាត្ថាយំ វិហរេតិ នាវារិក្ខម្ហវេន ។ អថទោ
 អាយស្មា សារីបុត្តោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
 ទុបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯតាមន្តំ ឯសីទិ ។
 ឯតាមន្តំ ឯសីន្នោ ទោ អាយស្មា សារីបុត្តោ ភគវន្តំ
 ឯតនរោច ឯវំ ចសន្នោ អហំ កន្ត ភគវតិ ន
 ចាហុ ន ច កវិស្សតិ ន ចេតវហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ
 សមណោ វា ប្រាហ្មណោ វា ភគវតា កិយេក្ក-
 កិញ្ញតកេ យទិទំ សន្តោធិយន្តិ ។ ទុណ្យាវា ទោ តេ
 អយំ សារីបុត្ត អាសកិវាចា កាសិទា ឯកំសោ

[៩៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងព្រៃស្វាយ ចេតប្រាសាទសេដ្ឋី(១) ទៀបក្រុង
 នាឡាត្ថា ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានកាយ ចូលទៅគាល់
 ព្រះមានជោគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្ហំព្រះមានព្រះភាគហើយ
 អង្គុយក្នុងវិទីសមន្តរ ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានកាយ អង្គុយក្នុងវិទីសម-
 ន្តរស្រេចហើយ ទើបគ្រាចចង្ហំទូលចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 ចកិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាង
 នេះថា សមណៈបូត្រាហ្មណ៍ចំរៀង ដែលមានញាណដ៏លើសលប់ជាង
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់ដឹង ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ក៏មិនមាន
 ក្នុងកាលខាងមុខក៏មិនមាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មិនមាន ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគក្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្រ កាសិកិវាចា (វាចាដ៏អន្តរាច) ដែល
 អ្នកបានគោរពមកនេះ ហួសពេកណាស់ អ្នកបានខានយកនូវសេចក្តី

១ អង្គរថា ថា បានជាឈ្មោះថា បាវិកសេដ្ឋី ព្រោះសេដ្ឋីនេះ ជាអ្នកលក់សំពត់
 ឈ្មោះបាវិកៈ ដ៏សំពត់ដែលមានរោមប្រាំបីដើម្បីយើងទំនង ។

កហំតោ សីហនាធា នទិគោ ឯវំ មសេន្ទោ អហំ
 កន្តោ កកវតិ ន ចាហុ ន ច កវិស្សតិ ន យេតវហំ
 វិជ្ជតិ អញ្ញោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ កកវតា
 ភិយេក្ខតិញ្ញតរោ យទិធំ សម្ពោធិយំន្តំ ។

(៧៤) ភី នុ ទោ ភេ(១) សាវ័យុត្ត យេ ភេ អហោ-
 សុំ អតីតមន្វាធំ អហេន្ទោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ ភេ
 កកវត្តោ ចេតសា ចេតោ បរិទ្ធ វិទិតា ឯវំសីលា ភេ
 កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិចិ ឯវំធម្មា ភេ កកវត្តោ អហោ-
 សុំ ឥតិចិ ឯវំបញ្ញា ភេ កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិចិ
 ឯវំវិហារី ភេ កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិចិ ឯវំវិមុត្តា ភេ
 កកវត្តោ អហោសុំ ឥតិចិ ។ ធា ហេតុំ កន្តេតិ(២) ។

១ ភីឡេតិ ពន្លឺ បោកពេ ទំស្សធំ ។ ២ ទំ ករុ ។

ដាច់ស្រេច(១)ហើយ បានទាំងចក្ខុសីហនាទៅ ចក្ខុព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លា ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា សមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលមានញាណដ៏លើសលប់ ជាងព្រះមានព្រះភាគ
 ក្នុងការប្រាសដឹង ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ក៏មិនមាន ក្នុងកាលទាន់មុន
 ក៏មិនមាន ទាំងក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មិនមាន ។

(៧៥) ព្រះមានព្រះភាគប្រាសថា ខ្ញាលសាវ័យុត្ត ព្រះអរ-
 ហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលកន្លងទៅហើយ អ្នកបានកំណត់នូវព្រះ
 ហឫទ័យរបស់ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ ដោយ
 ចិត្ត (របស់ខ្លួន) ថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះក្តី
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានធម៌យ៉ាងនេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 មានបញ្ញាយ៉ាងនេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌ យ៉ាង
 នេះក្តី ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះក្តី ដូច្នេះ ។ ដែរឬ ។
 ព្រះសាវ័យុត្តក្រាបបង្គំខ្លួនថា ដំណើរខ្ញុំ មិនមែនដូច្នេះទេ ព្រះអង្គ ។

១ ទូលចិត្តសំរាប់ដោយប្រាថ្នា មិនជឿតាមពាក្យដែលឮភាគ ។ ឆ្មោក មិនជឿតាមពាក្យ
 បង្ហាត់ តាមពាក្យដែលឮ ឬ តាមពាក្យដែលឮ មិនជឿតាមពាក្យដែលឮនោះ មិនជឿតាមអាន
 ក្បួនខុស មិនជឿតាមសេចក្តីផ្តន្ទាធម៌ការ មិនជឿតាមសេចក្តីចូលចិត្តដោយគំនិតដែលខ្លួន
 ធ្លាប់យល់ មិនជឿតាមហេតុដែលខ្លួនត្រូវបាន មិនជឿតាមហេតុដែលប្រមាណយកនឹងខ្លួនឯង ។
 គន្លងថា (មើលសេចក្តីវិស្វក្កក្នុងកាលាមសូត្រ របស់ព្រះមហាវិទូលម្អ ដែលបោះពុម្ពរួច
 ហើយដង្ហុប) ។

តើ បទ តេ សាវ័យុត្ត យេ តេ ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្ទាធំ
 អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ តេ ភគវន្តោ ធម្មសា
 ទេតោ បរិច្ច វិធិតា ឯវសីលា តេ ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ
 ឥតិបិ ឯវនម្មា ។ ឯវបញ្ញា ។ ឯវវិហារី ។ ឯវវិមុត្តា តេ
 ភគវន្តោ ភវិស្សន្តិ ឥតិបិ ។ ឆោ ឆោតំ កន្តេតិ(១) ។

តើ បទ តេ សាវ័យុត្ត អហំ ឯតវហំ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា ធម្មសា ទេតោ បរិច្ច វិធិតា ឯវសីលា
 ភគវ ឥតិបិ ឯវនម្មា ។ ឯវបញ្ញា ។ ឯវវិហារី ។
 ឯវវិមុត្តា ភគវ ឥតិបិ ។ ឆោ ឆោតំ កន្តេតិ ។

ឯតុ ហិ(២) តេ សាវ័យុត្ត អតីតាធាតុបច្ចុប្បន្នេសុ
 អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធសុ ទេតោបរិយញ្ញាណំ នត្តិ

១. ១. កន្តេតិ ។ ២. ឯតុហិ ។

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សាវ័យុត្រ ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធាន៍-
 ឡាយ ដែលនឹងមានក្នុងអំឡុង អ្នកបានកំណត់នូវព្រះហឫទ័យរបស់
 ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគតាំងអស់នោះ ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន)
 ថា ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ នឹងមានសីលយ៉ាងនេះក្តី នឹងមានធម៌
 យ៉ាងនេះក្តី ដែរឬ ។ នឹងមានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ នឹងមានវិហារធម៌យ៉ាង
 នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគតាំងនោះ នឹងមានមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ ។
 ដែរឬ ។ ព្រះសាវ័យុត្រក្រាបបង្គំទូលថា ដំណើរមុន មិនមែនដូច្នោះទេ
 ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សាវ័យុត្រ គឺជាអ្នកដែល
 ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ អ្នកបានកំណត់នូវចិត្ត
 របស់គេថាគត ដោយចិត្ត (របស់ខ្លួន) ថា ព្រះមានព្រះភាគ មានសីល
 យ៉ាងនេះក្តី មានធម៌យ៉ាងនេះក្តី ។ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះ ។ មានវិហារធម៌
 យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ មានមុត្តិយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ ។ ដែរឬ ។
 ព្រះសាវ័យុត្រក្រាបបង្គំទូលថា ដំណើរមុន មិនមែនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សាវ័យុត្រ អ្នកមិនមានចេតោបរិយ-
 ញ្ញាណ គឺប្រាថ្នាជាគ្រឿងកំណត់នឹងនូវចិត្ត ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទាំងឡាយនេះ ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ។ កាលបើមិនមាន

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

អដ តិព្វាហំ តេ អយំ សាវ័បុត្ត ទុណ្ណោ អាស-
 តិវា កាសិកា ឯតំសោ តហិតោ សីហនោ
 ធនិតោ ឯវំ ចសន្នោ អហំ កន្តេ កតវតិ ធន ចាហុ
 ធន ច កវិស្សតិ ធន តេតហិ វិជ្ជតិ អញ្ញោ សម-
 ណោ វា ព្រាហ្មណោ វា កតវតា តិយ្យេកិញ្ញាតោ
 យធនំ សម្ពោធិយន្តំ ។ ធន ទោ បទេតំ កន្តេ(១)
 អតីតោ ធម្មទុច្ចុឡេសុ អរហន្តេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធសុ
 ចេតោបរិយញ្ញាណំ អតិ អបិច មេ ធម្មទូរោ(២) វិនិតោ
 សេយ្យថាមិ កន្តេ វញ្ញោ បទ្ខន្តិមំ ធនំ ទុណ្ណាលំ(៣)
 ទុណ្ណោ កាវោរោណំ ឯតាទ្វារំ តត្រស្ស ធាវាវិតោ
 បណ្ឌិតោ វិយេត្តោ មេធាវី អញ្ញាតាធំ ឯវាវេតា ញាតាធំ
 បវេសេតា សោ តស្ស ធនតស្ស សាចន្តា អនុបរិយា-
 យបដំ អនុត្តរមោចោ(៤) ធន បស្សេយ្យ ចាការសន្តិ-
 ក ចាការវិវំ ក អន្តមសោ វិណ្ឌនិត្តមធមត្ថបំ(៥)

១ ១. ធន កន្តេ ។ ២ ១. អបិច មេ កន្តេ ធម្មទូរោ ។ ៣. អបិច កោ . . . ។
 ៤ ១. ធន ទុណ្ណាលំ ។ ២ ១. អនុត្តមេ ។ ៥ ១. ចំណាយស្សន្តមនុស្សំ ។ ២ ចំណុះ
 ឯត្ថម្ភមនុស្សំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បារិវាសិក

ញាណដូច្នេះ ហេតុអ្វីបានជាអ្នកនិយាយយ៉ាងនេះ ខ្មោលសាវ័បុត្រ អ្នក
 បាននិយាយកាលតែងតែ ដែលអ្នកបានកាលមកនេះ ហួសតែកណ្តាស់
 អ្នកបានកាន់យកនូវសេចក្តីដាច់ស្រេច ហើយបានទាំងចន្ទីនូវសីហនាទថា
 ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាក្នុងព្រះទានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទៀត ដែលមានញាណដ៏ល្អសលប់ ជាងព្រះ
 មានព្រះភាគ ក្នុងការត្រាស់ដឹង ក្នុងកាលកន្លងរៀបរយ ក៏មិនមាន ក្នុង
 កាលខាងមុខ ក៏មិនមាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ក៏មិនមាន ។ ព្រះសាវ័បុត្រ
 ក្រាបបង្គំទូលថា ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនមានទេតាមវិយ-
 ញាណនេះ ក្នុងព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធច្បាំងឡាយ ដែលជាអតីត អតា-
 ភក ចច្ចុឡេសេ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងតាមវិនិច្ឆ័យ ចតិក្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នៅចុងផែនចេសព្រះរាជា មានដឹងចម្លាយទាម មានសសរ
 ភ្លេងភ្លាត់តែងទាម មានប្រកបភ្លាត់ភ្លាយ អ្នកក្សត្រាវិនិច្ឆ័យនោះ ជា
 ចល្លិក ឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា ហាមប្រាមនូវពួកមនុស្ស ដែលខ្លួនមិន
 ធ្លាប់ស្គាល់ (មិនទិព្វចូលរោ) រឹកទិព្វតែពួកមនុស្ស ដែលខ្លួនធ្លាប់ស្គាល់
 ទិព្វចូលរោ អ្នកក្សត្រាវិនិច្ឆ័យនោះ កាលដើរត្រួតត្រាមើលផ្លូវកំរែនគ្រាវែន
 ដោយជុំវិញខែនគរនោះ ក៏មិនបានឃើញនូវច័.ក នៃកំរែន ឬចន្លោះខែ
 កំរែនឡើយ ដោយហេតុទេវ សូម្បីគ្រាន់តែផ្កាចេញរួច (ក៏ពុំមាន)

សម្បទានិយសុត្តន្ត សម្បទានិយសុត្តន្ត ធម្មបទ

តស្ស ឯវេស្ស យេ ភេតិ(១) ឱទ្ធករិកា ចាលា
 ឥមំ ធម្មំ បរិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វា សព្វេ
 ភេ ឥមំនា វ ឆ្មារេន បរិសន្តិ វា និក្ខមន្តិ វាតិ
 ឯវេស្ស ចោ មេ កន្តេ ធម្មន្ទយោ វិធីតោ យេ
 ចេ អហេសុំ អតីតមន្ទានំ អហេត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 សព្វេ ភេ កតវត្តោ បញ្ច ធីវរណោ បហាយ
 ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ មញ្ញាយ ទុព្វលីតារណោ
 ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត
 សម្មាជ្ឈង្គេ យថាភូតំ ការវត្ថា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី
 អភិសម្ពុជ្ឈិសុ យេបិ ភេ កន្តេ ករិស្សន្តិ អនាគត-
 មន្ទានំ អហេត្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា សព្វេ ភេ កតវត្តោ
 បញ្ច ធីវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបត្តិលេសេ
 មញ្ញាយ ទុព្វលីតារណោ ចត្វសុ សតិប្បដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត សម្មាជ្ឈង្គេ យថាភូតំ
 ការវត្ថា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អភិសម្ពុជ្ឈិស្សន្តិ
 គតពបិ កន្តេ ឯវេស្ស អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា

សម្បទានិយសុត្តន្ត សម្បទានិយសុត្តន្ត ធម្មបទ

ធម្មក្សត្រានោះ មានន័យនេះថា ពួកសត្វដែលធំ ១ ណាមួយ
 ចូលមកកាន់ខ្នងនេះក្តី ចេញទៅវិញក្តី សត្វទាំងអស់នោះ រមែងចូល
 មកចូលចេញទៅតាមគ្នាដូច្នេះ លេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ ចំពោះ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងតាមទំនងដ៏មិ យ៉ាងនោះដែរ ថា ព្រះ
 អហេត្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលកន្លងទៅហើយ ព្រះអហេត្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធបានព្រះភាគទាំងនោះ ទ្រង់លេខ្លូនវិវរណៈទាំង ៨ ប្រការ ជាឧបត្តិ-
 លេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វើបញ្ញាទិព្វពុលភាព មានព្រះហឫទ័យកាំង
 ខ្លាច់ល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ បានចម្រើនខ្លួនសម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ភាគ
 គួរដល់សេចក្តីពិត ក៏បានប្រាសដ៏ធំ ខ្លួនព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោជិត្តាណា
 ចំពោះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នោះបើព្រះអហេត្តសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយ ដែលទំនង
 មានក្នុងអនាគតកាល ព្រះអហេត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានព្រះភាគទាំងអស់នោះ
 ទ្រង់លេខ្លូនវិវរណៈទាំង ៨ ប្រការ ជាឧបត្តិលេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿង
 ធ្វើបញ្ញាទិព្វពុលភាព មានព្រះហឫទ័យ កាំងខ្លាច់ល្អ ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង ៤ បានចម្រើនខ្លួនសម្ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ ភាគគួរដល់សេចក្តីពិត ទំនងបាន
 ប្រាសដ៏ធំ ខ្លួនព្រះអនុត្តរសម្មាសម្ពោជិត្តាណា ចំពោះព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នោះបើព្រះអហេត្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ

បញ្ច ជីវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ
 បញ្ចាយ ឧទ្ធកលីករណោ ចត្វសុ សតិច្យដ្ឋានេសុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចេត្តា សត្ត សម្ពាជ្ឈាជ្ជ យថាភូតំ
 ការវត្ថា អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោជី អភិសម្ពុទ្ធោ ។
 ឥតាហំ កន្លេ យេន ភគវំ តេនុបសង្កមី ធម្មស្ស-
 វតាយ ។ តស្ស កន្លេ(១) ភគវំ ធម្មំ នេសសិ
 ឧត្តរត្តរំ(២) បណីតបណីតំ កល្យាណុត្តរំ សប្បដិកា-
 កំ(៣) ។ យថា យថា កន្លេ(៤) ភគវំ ធម្មំ នេសសិ
 ឧត្តរត្តរំ បណីតបណីតំ កល្យាណុត្តរំ សប្បដិកាតំ
 តថា តថាហំ តស្មី ធម្មេ អភិញ្ញា ឥនេកេច្ចំ
 ធម្មំ ធម្មេសុ វិជ្ជេមគមំ សត្តរំ បសិទ្ធិ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធោ ភគវំ ស្វាគ្គារតោ ភគវតា ធម្មោ
 សុបដិមន្ទោ សង្ខេប្បតិ(៥) ។

១ ឧ. ឈ្ម ចេ កន្លេ ។ ២ ឧ. ឧត្តរត្តរំ ។ ៣ ឧ. ប. ចក្កសុត្តសម្បជីកាដំ ។
 ៤ ឧ. ប. យថា យថា ចេ កន្លេ ។ ៥ ប. សាវកសង្ខេប្បតិ ។

ព្រងលះខ្លួនវិវរណៈទាំង ៨ ច្រករ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វើ
 ចក្ខាឱ្យទុក្ខលកាព មានព្រះហឫទ័យកាំងខ្ជាប់ល្អ ក្នុងសតិច្យដ្ឋានទាំង ៤
 បានចម្រើនខ្លួនសម្ពាជ្ឈន្តទាំង ៧ តាមគួរដល់សេចក្តីពិត បានក្រាស់ដឹង
 ខ្លួនអនុត្តរសម្មាសម្ពោជិក្ខណវិវរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ចូលមកគាល់ព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីនេះ ដើម្បីស្តាប់ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ច្រើនស្រីវត្ថុថ្លា ព្រមទាំង
 គ្រឿងច្រៀបចៀប ទាំងចំណែកឆ្នេរ ទាំងចំណែកស ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ដ៏ច្រើនស្រីវត្ថុថ្លា
 ព្រមទាំងគ្រឿងច្រៀបចៀប ទាំងចំណែកឆ្នេរ ទាំងចំណែកស ដោយច្រ-
 កាយ៉ាងណា ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានដឹងក្នុងធម៌នោះ បានចូលចិត្តធម៌ក្នុងក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយ ក៏ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្ត្រ ដោយច្រកាយ៉ាងនោះ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ព្រះអង្គក្រាស់ដឹងច្រពៃហើយ ព្រះធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគគោលទុកច្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃរណកប្រតិបត្តិច្រពៃហើយដូច្នេះ ។

សឡសាវនិយសុត្ត ពោធិបិយដន្តា អយតសប្បណ្ឌី

(៧៩) អបរំ បទ កន្លែ ឯកនាទុក្ខវិយំ យេថា ភគវ
 ទង្គំ នេសេតិ កុសលេសុ ធម្មេសុ តត្រិមេ កុស-
 លា ធម្មា សេយ្យដំនំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា ចត្តារោ
 សម្មឃ្មនានា ចត្តារោ វន្តិនានា បក្ស្រ្ន័យានិ បក្ស
 ពលានិ សត្ត ពោជ្ឈង្គា អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ ។
 ៧០ កន្លែ គិត្ត អាសវាធំ ខយា អនាសវំ ចេតា-
 វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ និដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
 សន្និកាតា ឧបសម្បជ្ជ វិហាតិ ។ ឯកនាទុក្ខវិយំ
 កន្លែ កុសលេសុ ធម្មេសុ តំ ភគវ អសេសម-
 កំជាតាតិ តំ ភគវោ អសេសមកំជាតោ ឧត្តរិ-
 អគំញោយ្យំ ធម្មំ យនកំជាធំ អញ្ញោ សមណោ វ
 ព្រាហ្មណោ វ កតវតា គិយ្យេភិញ្ញតោ អស្ស
 យនិធំ កុសលេសុ ធម្មេសុ ។

សឡសាវនិយសុត្ត ពោធិបិយដន្តា អយតសប្បណ្ឌី

(៧៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាងមុខនៅមានការវៀក
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរត្រូវលឺ ចណ្តាធម៌ទាំងនោះ កុសល-
 ធម៌នោះ តើដូចម្តេច កុសលធម៌នោះ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ សម្មឃ្មនាន ៤
 វន្តិទាន ៤ វគ្គិយ៤ ពលៈ ៥ ពោជ្ឈង្គ ៧ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយ
 អង្គ ៨ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កិច្ចក្នុងសាសនានេះ ធ្វើឲ្យច្បាស់ឲ្យ
 ចេកៅមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ មិនមានកាសវៈ ព្រោះអស់នៅនៃកាសវៈ
 ទាំងឡាយ ដោយបញ្ញាស្រស់ខ្លួន ក្នុងចក្ខុវិស័យ សម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយអរិយាបថ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ
 ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបឲ្យទេសនានោះ
 អតទានសល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់ឲ្យទេសនានោះអត
 ទានសេសសល់ហើយ ក៏នឹងរកចក្ខុសដែលគួរដឹងច្បាស់ជាព្រះអង្គនោះ
 ទៅទៀតគ្មាន សមណៈឫព្រាហ្មណ៍ឯទៀត កាលថ្មីដឹង ក៏នឹងដឹង
 ជាព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ មិនមានដែរ ។

(៧៦) អបរំ បទ កន្លែ ឯកទានុត្តរិយំ យថា
 កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ អាយតនបណ្ណត្តិសុ ។ ធរិមាធិ
 កន្លែ អដ្ឋត្តិកតាហិរាធិ អាយតនាធិ ធម្មត្ថោ
 រូបា(១) ច លោកញ្ច(២) សន្ធា ច យានញ្ច(៣) តន្ធា ច
 ធិត្តំ ច(៤) រសា ច កាយោ ច(៥) ផោដ្ឋញ្ចា ច វេលា
 ច(៦) ធម្មា ច ។ ឯកទានុត្តរិយំ កន្លែ អាយតន-
 បណ្ណត្តិសុ តំ កកវំ អសេសមភិជាធាតុ តំ កកវតោ
 អសេសមភិជាធាតោ ឧត្តរំអភិញ្ញេយ្យំ(៧) នត្តិ យេនភិ-
 ជាធិ អញ្ញោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ កកវតា
 ភិយេន្យភិញ្ញាកោ អស្ស យនិទំ អាយតនបណ្ណត្តិសុ ។

(៧៧) អបរំ បទ កន្លែ ឯកទានុត្តរិយំ យថា
 កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ កត្តាវត្តន្តិសុ ។ ចតុស្ស្វា
 វសា កន្លែ កត្តាវត្តន្តិយោ ។ វេទ បទ កន្លែ

១ ឧ. រូបា ។ ២ ឧ. លោកញ្ច ។ ៣ ឧ. យានញ្ច ។ ៤ ឧ. ធិត្តំ យេ ។
 ៥ ឧ. កាយោ យេ ។ ៦ ឧ. វេលា យេ ។ ៧ ឧ. ឧត្តរំ ។

(៧៦) ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខនៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកាយកន្លែបណ្ណត្តិ គឺកិរិយាញ៉ាំង
 បុគ្គលឲ្យស្គាល់នូវកាយកន្លែតាំងឡើយ ដោយទេសភាណ ទេសនាខ្លះ
 ច្រាសវិក្រលន ។ ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន កាយកន្លែតាំងឡើយខាង
 ក្នុង ៦ ខាងក្រៅ ៦ នេះ គឺចក្ក ១ វ្រូ ១ លោកៈ ១ សង្ខារ ១ យានៈ ១
 តន្ត្រៈ ១ ធិត្តំ ១ រស ១ កាយ ១ ផោដ្ឋក្ខៈ ១ វេលា ១ ធម្មៈ ១ ។
 ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ច្រាសវិក្រលន ក្នុងកាយកន្លែបណ្ណត្តិ
 តាំងឡើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវទេសនាទោះ អ្នកមាន
 សល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់នូវទេសនាទោះ អ្នកមាន
 សេសសល់ហើយ នឹងរកបុគ្គលដែលគួរដឹងច្បាស់ ជាងព្រះភន្តីទៅ
 ទៀតគ្មាន សមណៈឬព្រាហ្មណ៍ឯទៀត កាលបើដឹង ក៏នឹងដឹងឲ្យជាង
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកាយកន្លែបណ្ណត្តិតាំងឡើយ ក៏មិនមានដែរ ។

(៧៧) ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខនៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងដំណើរចុះកាន់ភពតាំងឡើយ ដោយ
 ទេសភាណ ទេសនាខ្លះ ច្រាសវិក្រលន ។ ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន
 ដំណើរចុះកាន់ភពតាំងឡើយនេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ ចត្តក្រព្រះភន្តីដ៏ចម្រើន

សម្បទានិយស្ត្រ ធនស្សា តត្តាវត្តន្តិយា

ឯកោច្ឆា អសម្បជានោ^(១) មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ
 អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី ហតិ អសម្បជានោ
 មាតុ កុច្ឆិម្ហា ឯកុមតិ អយំ ចមរំ កន្ត្រាវត្តន្តិ ។
 ឬទ ចមរំ កន្ត្រា ឥនេកោច្ឆា សម្បជានោ ហិ ខោ^(២)
 មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី
 ហតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា ឯកុមតិ អយំ
 ធុតិយា តត្តាវត្តន្តិ ។ ឬទ ចមរំ កន្ត្រា ឥនេកោច្ឆា
 សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ សម្បជានោ មាតុ
 កុច្ឆិស្មី ហតិ អសម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា ឯកុមតិ
 អយំ ធុតិយា តត្តាវត្តន្តិ ។ ឬទ ចមរំ កន្ត្រា
 ឥនេកោច្ឆា សម្បជានោ^(៣) មាតុ កុច្ឆិ ឡិក្កមតិ
 សម្បជានោ មាតុ កុច្ឆិស្មី ហតិ សម្បជានោ មាតុ
 កុច្ឆិម្ហា ឯកុមតិ អយំ ធុតុត្តា^(៤) តត្តាវត្តន្តិ ។
 ឯតនាធុត្តវិយំ កន្ត្រា តត្តាវត្តន្តិសុ ។

១ ឧ. អសម្បជានោ លេខ ១ ២ ឧ. សម្បជានោ លេខ ១ ហំ ខោតិ ឧ វិស្សនិ ។
 ៣ ឧ. សម្បជានោ លេខ ១ ២ ឧ. ចន្ទន្តិ ។

សម្បទានិយស្ត្រ ជំណើរចុះកាន់ភកិមាត ២ យ៉ាង

សត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប៉ុន្តែនៅក្នុងផ្លូវ
 មាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជាជំណើរ
 ចុះកាន់ភកិទី ១ ។ ចត្តប្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទានមុខនៅមានទៀត
 សត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន តែប៉ុន្តែនៅក្នុងផ្លូវ
 មាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជា
 ជំណើរចុះកាន់ភកិទី ២ ។ ចត្តប្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទានមុខនៅមាន
 ទៀត សត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប៉ុន្តែនៅក្នុង
 ផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួននៅតែ
 នេះជាជំណើរចុះកាន់ភកិទី ៣ ។ ចត្តប្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាន
 មុខនៅមានទៀត សត្វក្នុងក្នុងលោកនេះ ចុះកាន់ផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន
 ប៉ុន្តែនៅក្នុងផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន ប្រសូតចេញចាកផ្លូវមាតា ក៏ដឹងខ្លួន នេះជា
 ជំណើរចុះកាន់ភកិទី ៤ ។ ចត្តប្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទសនាដ៏ច្រើនស្រី
 ក្នុងជំណើរចុះកាន់ភកិទីទាំងឡាយ ។

[៧៨] អថ បុទ កន្លែង ឯតទានុត្តរិយំ យថា
 ភក្កវា ធម្មំ នេសតិ អាទេសនវិជានុ ។ ធម្មស្សោ
 ឥមា កន្លែង អាទេសនវិជានុ ។ ឥទ កន្លែង ឯតទានុ
 ធម្មត្ថេន អាទិសតិ ឯវិម តេ មនោ ឥត្ថម្បំ តេ
 មនោ ឥតិម តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុ ចេមិ
 អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ នោ អញ្ញាថាតិ^(១) ។
 អយំ ថវមា អាទេសនវិជានុ ។ បុទ ធម្មវ កន្លែង
 ឥទ កន្លែង ន ហេវ ទោ ធម្មត្ថេន អាទិសតិ
 អមិច ទោ មនុស្សនំ វា អមនុស្សនំ វា នេវតា-
 នំ វា សន្តំ សុត្វា អាទិសតិ ឯវិម តេ មនោ ឥត្ថ-
 ម្បំ តេ មនោ ឥតិម តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុ កេមិ
 អាទិសតិ តថេវ តំ ហោតិ នោ អញ្ញាថាតិ^(២) ។ អយំ

១-២ ឧ. ឧ. អញ្ញាថា ។

[៧៨] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាធម្មតាទៅមានករណីទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងការទស្សនវិធី នីវិធីសម្រាប់តាម
 តាំងឡាយ ដោយទស្សនាណា ទស្សនាគ្នា ប្រសើរក្រៃលែង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការទស្សនវិធីនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ចេះតាមភាមិនិមិត្ត^(១) ថា ចិត្ត
 របស់អ្នកយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់អ្នក មានប្រការយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់
 អ្នកដូច្នេះ ។ ពោះបីបុគ្គលនោះ តាមច្រើនករណីទៀត ចិត្តនោះ
 ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនជាយ៉ាងដទៃទេ ។ នេះចាត់ជាការទស្សនវិធី
 ទី ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាធម្មតាទៅមានករណីទៀត បុគ្គល
 ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបានតាមភាមិនិមិត្ត ក៏ទេ គ្រាន់តែស្តាប់
 សំឡេងក្នុងមនុស្សនិងមនុស្ស ឬទៅតាមតាំងឡាយ ហើយទើបតាមថា
 ចិត្តរបស់អ្នកយ៉ាងនេះ ចិត្តរបស់អ្នកមានប្រការដូច្នេះ ចិត្តរបស់
 អ្នកដូច្នេះ ។ ពោះបីបុគ្គលនោះ តាមច្រើនករណីទៀត ចិត្តនោះ
 ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនទៅជាយ៉ាងដទៃទៀតទេ ។ នេះ ចាត់ជា

១ និមិត្តមាន ៣ ប្រការ គឺអាត្មនិមិត្ត កាយនិមិត្តដែលចេញពីកាយ ដែល
 រួមបញ្ចូលគ្នា ១ ធម៌និមិត្ត កាយនិមិត្តដែលបុគ្គលនីមួយៗមានផ្ទៃកាយ ១ ឯនិមិត្ត កាយនិមិត្ត
 ដែលបុគ្គលនីមួយៗមាន ១ - គឺកាយ ។

នុតិយា អាទេសនវិថា ។ បុន ចបវំ កន្តេ ននេ-
 កក្កោ ឈ ហោវ ទោ ធិមិត្តេន អាធិសតិ ធាបិ(១)
 មនុស្សនំ វា អមនុស្សនំ វា នេវតានំ វា សន្នំ សុត្វា
 អាធិសតិ អបិច ទោ វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្ក-
 វិចារសន្នំ សុត្វា អាធិសតិ ឯវិមិ តេ មនោ ឥត្ថម្បិ តេ
 មនោ ឥតិមិ តេ ចិត្តន្តិ ។ សោ តហុញ្ចបិ អាធិសតិ
 តថេវ តំ ហោតិ ឯវា អញ្ញជាតិ ។ អយំ តតិយា
 អាទេសនវិថា ។ បុន ចបវំ កន្តេ ននេកក្កោ ឈ ហោវ
 ទោ ធិមិត្តេន អាធិសតិ ធាបិ មនុស្សនំ វា អម-
 នុស្សនំ វា នេវតានំ វា សន្នំ សុត្វា អាធិសតិ ឈ-
 វិតក្កយតោ វិចារយតោ វិតក្កវិចារសន្នំ សុត្វា អាធិ-
 សតិ អថទោ វិតក្កវិចារសមាធិ(២) សមាមន្នស្ស
 ចេតសា ទេតោ បរិច្ច បដាធាតិ យថា ឥមស្ស ភោតោ
 មនោសដ្ឋាវា បណិហិតា តថា ឥមស្ស ចិត្តស្ស

១ ខ. ធិ ។ ២ ខ. ធិ ច ហោ វិតក្កំ វិចារំ សមាធិ ។ ឧ. ធិ ច ហោ
 វិតក្កវិចារសមាធិ ។

អាទេសនវិថ ទី ២ ។ បពិត្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ពាក្យខាងមុខនៅមាន
 ទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មិនបានតាមការមិនមិត្ត ទាំងមិន-
 បានស្តាប់សំឡេងពួកមនុស្ស និងអមនុស្ស ឬទេវតាទាំងឡាយទេ ក៏
 តាមត្រូវដែរ ប៉ុន្តែ លុះតែបានស្តាប់សំឡេង ដែលផ្សាយចេញពី
 សេចក្តីត្រិះរិះ របស់អ្នកដែលកំពុងនឹក កំពុងគិត ក៏តាមថា ចិត្តរបស់អ្នក
 យ៉ាងនេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកមានច្រករដ្ឋច្នេះខ្លះ ចិត្តរបស់អ្នកដូច្នេះខ្លះ ។
 ពោះបីបុគ្គលនោះ តាមច្រើនទៅទៀត ចិត្តនោះក៏ដូច្នោះដែរ មិនមែន
 ជាយ៉ាងដទៃទេ ។ នេះចាត់ជាអាទេសនវិថ ទី ៣ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ជីវចម្រើន ពាក្យខាងមុខ នៅមានទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មិនបានតាមការមិនមិត្ត ទាំងមិនបានស្តាប់សំឡេងពួកមនុស្ស និងអម-
 នុស្ស ឬទេវតាទាំងឡាយ ហើយតាមទេ នឹងបានស្តាប់សំឡេង
 ដែលផ្សាយចេញពីសេចក្តីត្រិះរិះ របស់អ្នកដែលកំពុងនឹក កំពុងគិត
 ហើយតាមត្រូវដែរ តែថា បុគ្គលនោះ កំណត់ដឹងខ្លួនចិត្តរបស់អ្នកដែល
 ចូលកាន់វិញ្ញាណសមាធិ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបានថា បុគ្គលជីវចម្រើននៅ
 កម្ពុជទុកនូវមនោសដ្ឋាវា ដោយច្រករណា ចិត្តរបស់បុគ្គលនេះ នឹង

អនន្តរា ឥមំ ចាម^(១) វិតត្ថំ វិតត្ថោស្សតីតិ ។ សោ
 ពហុញេមិ អាធិសតី តទេវំ តំ ហោតិ នោ អញ្ញថា-
 តំ ។ អយំ កន្ថេ ចតុត្ថា អាទេសនវិទា ។ ឯតទា-
 នុត្តរិយំ កន្ថេ អាទេសនវិទាសុ ។

[៧៩] អថំ ចន កន្ថេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
 កតកំ ធម្មំ នេសេតិ ធម្មនុសមាចត្តិសុ ។ ចតស្សោ
 ឥមា កន្ថេ ធម្មនុសមាចត្តិហោ ។ ឥន កន្ថេ
 ឯតទោ សមណោ វំ ប្រាហ្មណោ វំ អាតម្បមន្ទាយ
 ចតានមន្ទាយ អនុយាតមន្ទាយ អប្បមាទមន្ទាយ ស-
 ម្មាមនសីការមន្ទាយ តថាវុបំ នេតាសមាធិ ធុសតិ
 យថាសមាហិតេ ចិត្តេ ឥមេវំ កាយំ ទុទ្ធំ ចានតលា
 អនោ តេសអតុត្ថា តចបរិយទ្ធំ ប្បន្នានប្បការស្ស
 អសុចីនោ ចទ្ធវេត្វតិ អត្ថំ ឥមស្មី កាយេ តេសា
 លោមា នទា នន្តា តថា មំសំ នហារូ អដ្ឋិ

នីកដល់វិកត្តៈ ឈ្មោះនេះមិនមានចម្លោះ ពោះចម្បងលនោះ ខាយច្រើន
 ទៅទៀត ចិត្តនោះ ក៏ដូច្នោះឯង មិនមែនជាយ៉ាងដទៃទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះគន្ធិជីវចម្រើន នេះចាត់ជាអាទេសនវិទី ២ ។ បពិត្រព្រះគន្ធិជីវចម្រើន
 នេះជាទេសនាជីវចម្រើន ក្នុងអាទេសនវិទីទាំងឡាយ ។

[៧៩] បពិត្រព្រះគន្ធិជីវចម្រើន ពាក្យទាំងមុខនៅមានទៀត ព្រះ
 មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងចម្លើយ ក្នុងទស្សនសមាចត្តិ^(១)ទាំងឡាយ ។ បពិត្រ
 ព្រះគន្ធិជីវចម្រើន ទស្សនសមាចត្តិទាំងនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះ
 គន្ធិជីវចម្រើន សមណៈប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យសេចក្តី
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងគម្កល់
 ទាំ អាស្រ័យសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងច្រកចរឿយ ។ អាស្រ័យសេចក្តី
 មិនប្រមាទ អាស្រ័យ ខ្លួនសេចក្តីធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ កាលបើចិត្ត
 ខ្លាចខ្លួនហើយយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតោសមាធិ មានសភាពយ៉ាង
 នោះ ក៏ពិចារណាយឺញ ខ្លួនកាយនេះឯង ទាំងលើកាំងពីបាតដើរឡើង
 មក ទាំងក្រោម កាំងពីចុងសក់ចុះទៅ មានស្បែកក្រៃខ្លាំងក្រៅ ដែល
 ពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត មានប្រការផ្សេង ១ មាននៅក្នុងកាយ
 នេះ គឺសក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ភ្លឺន

១ ឆន្ទកថា ថា សំដៅយកបឋមសមាចត្តិ ដែលព្រះយោធិធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ចំពោះ
 អារាម ៣២ មានសក់ជាដើមឲ្យកើតឡើង ដោយបដិព្វល ។

សប្បុរសធម៌សុត្តន្ត បទដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក

អង្គមីត្តំ វត្តំ បាធយំ យកានំ កក្កោមកំ មីហកំ
 បញ្ចាសំ អន្តំ អន្តកុណំ ឧទរិយំ កក្កវិសំ មិត្តំ សេដ្ឋំ
 បុត្រា លោហិតំ សេនោ មេនោ អស្សុ វសា
 ទេនោ សិដ្ឋានិកា លសិកា មុត្តន្តំ អយំ បថមា
 ឧស្សនសមាបត្តិ ។ បុន ឈរំ កន្ត ឥនេ-
 កត្រោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាគប្បមន្ទាយ
 ។ បេ ។ កថាវរុបំ ចេតោសមាធិ ធុសតិ យថា-
 សមាហិតេ ចិត្តេ ឥមមេវ កាយំ ឧត្តំ ចានតលា
 អនោ តោសមត្ថកា តចមរិយន្តំ ប្បន្ទានប្បការស្ស
 អស្មចំនោ បច្ចុវេក្ខតិ អត្ថំ ឥមស្មី កាយេ តោសា
 លោមា ។ បេ ។ លសិកា មុត្តំ^(១) អតិក្កម្ម ច
 បុរិសស្ស ធម៌មសលោហិតំ អង្គំ បច្ចុវេក្ខតិ អយំ
 ពុតិយា ឧស្សនសមាបត្តិ ។ បុន ឈរំ កន្ត ឥនេ-
 កត្រោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា អាគប្បមន្ទាយ
 ។ បេ ។ កថាវរុបំ ចេតោសមាធិ ធុសតិ យថាស-
 មាហិតេ ចិត្តេ ឥមមេវ កាយំ ឧត្តំ ចានតលា
 អនោ តោសមត្ថកា តចមរិយន្តំ ប្បន្ទានប្បការស្ស

១. ម. មុត្តន្តិ ទិស្សនិ ។

សប្បុរសធម៌សុត្តន្ត បទដ្ឋកថា សុត្តន្តបិដក

ខុក្កន្តីន្តំ ចាច ចេដ្ឋន្តំ ម្លើម វាវ ក្រពះ ស្លុត ពោះវៀង
 ពោះវៀងតូច កាហារថ្មី កាហារចាស់ ច្រមាត់ ស្វេស្ម ខ្លុះ
 ឈាម ញើស ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់ក្រវ ទឹកមាត់ ទឹកសឡោះ
 ទឹកអិល ទឹកម្លូត នេះជាឧស្សនសមាបត្តិទី ១ ។ ចតិក្រព្រះអង្គជីវចម្រើន
 ពាក្យខាងមុខនៅខាងខ្សែត សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 កាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស ។ បេ ។ កាលបើចិត្ត
 ខ្លាច់ខ្លួនហើយយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតោសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ
 គឺចារណាយើញខ្លួនកាយនេះឯង ខាងលើគាំភ័ក្តិបានដើរឡើងមក ខាង
 ក្រោមគាំភ័ក្តិពុទ្ធសក់ចុះទៅ មានវិស្វកុំព័ទ្ធជិក្រៅ ដែលរេញដោយ
 ចេសមិនស្អាតមានប្រការផ្សេង ។ មាននៅក្នុងកាយនេះ គឺសក់ រោម
 ។ បេ ។ ទឹកអិល ទឹកម្លូត ហ្វូតដល់ទៅវិចារណា ខ្លួនពណ៌សម្បុរ
 សាច់ ឈាម ខ្លឹម ចេសបុរស នេះជាឧស្សនសមាបត្តិទី ២ ។ ចតិក្រ
 ព្រះអង្គជីវចម្រើន ពាក្យខាងមុខនៅខាងខ្សែត សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយសេចក្តីព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស ។ បេ ។
 កាលបើចិត្តខ្លាច់ខ្លួនហើយយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតោសមាធិ មានសភាព
 យ៉ាងនោះ គឺចារណាយើញខ្លួនកាយនេះឯង ខាងលើគាំភ័ក្តិបានដើរ
 ឡើងមក ខាងក្រោមគាំភ័ក្តិពុទ្ធសក់ចុះទៅ មានវិស្វកុំព័ទ្ធជិក្រៅ ដែល
 រេញដោយចេសមិនស្អាត មានប្រការផ្សេង ។ មាននៅក្នុងកាយនេះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គោ

អសុចំឆោ បច្ចុវេក្ខតិ អត្ថំ ឥមស្មី កាយេ
 កេសា លោមា ។ បេ ។ លសិកា មុត្តំ អតិក្កម្ម
 ច បុរិសស្ស ឆវិមំសលោហិតំ អដ្ឋិ បច្ចុវេក្ខតិ
 បុរិសស្ស ច វិញ្ញាណសោតំ បដាធាតិ ឧកយតោ
 អព្វោច្ឆិន្នំ ឥធនលោកេ បតិដ្ឋិតត្វ បរលោកេ បតិដ្ឋិ-
 តត្វ អយំ ភតិយា នស្សនសមាបត្តិ ។ បុន ចបរំ
 កន្តេ ឥធនកថោ សមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 អាគប្បមន្ទាយ ។ បេ ។ លសិកា មុត្តំ អតិក្កម្ម ច
 បុរិសស្ស ឆវិមំសលោហិតំ អដ្ឋិ បច្ចុវេក្ខតិ បុរិសស្ស
 ច វិញ្ញាណសោតំ បដាធាតិ ឧកយតោ អព្វោច្ឆិន្នំ
 ឥធនលោកេ អប្បតិដ្ឋិតត្វ បរលោកេ អប្បតិដ្ឋិតត្វ
 អយំ ចតុត្ថា^(១) នស្សនសមាបត្តិ ។ ឯតទានុត្តរិយំ
 កន្តេ នស្សនសមាបត្តិសុ ។

១. ឧ. ចតុត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បាធិវគ្គោ

និសកំ រោម ។ បេ ។ ចិត្តិអិល ចិត្តម្ពត្ត ហេតុដល់ទៅពិចារណា
 ពណិសម្បុរ សាចំ ឈាម ភ្លឺនី ចេសំបុរស តាំងដឹងច្បាស់នូវវិញ្ញាណ-
 សោត^(១)ចេសំបុរស ដែលមិនដាច់ចេញជាពីរចំណែក នីតាំងនៅក្នុង
 លោកនេះ ១ ផ្នែក តាំងនៅក្នុងលោកខាងមុខ ១ ផ្នែក នេះជាទស្សន-
 សមាចក្ខិទី ៣ ។ ចពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខនៅមានទៀត
 សមណៈប្បប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាត់ស្រឡាញ់យោម
 ជាគ្រឿងផុតតិលេស ។ បេ ។ ចិត្តិអិល ចិត្តម្ពត្ត ហេតុដល់ទៅ
 ពិចារណាពណិសម្បុរ សាចំ ឈាម ភ្លឺនី ចេសំបុរស តាំងដឹងច្បាស់
 នូវវិញ្ញាណសោតៈ ចេសំបុរស ដែលមិនដាច់ចេញ ជាពីរចំណែក
 នីមិនតាំងនៅក្នុងលោកនេះ ១ ផ្នែក មិនតាំងនៅក្នុងលោកខាងមុខ ១ ផ្នែក
 នេះជាទស្សនសមាចក្ខិទី ២ ។ ចពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទស្សនា
 ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងទស្សនសមាចក្ខិទាំងឡាយ ។

១. ពិចារណាចេសំវិញ្ញាណ គឺចោទជាឈ្មោះថា វិញ្ញាណសោតៈ ឮឆ្មោះ ប្រាសវិញ្ញាណ
 នេះហៅប្រព្រឹត្តទៅមិនដាច់ដូចខ្សែប្រហោរ គឺថាវិញ្ញាណនោះ លុះតែចោទអន្តរាប្បវ័យ អំពីមុន
 ហើយ ទើបឡើងវិញដល់អន្តរាប្បវ័យ (ដែលកើតបានក្រោយទៀត) ។

សម្បទានិយសុត្តន្តបិដក

សម្បទានិយសុត្តន្តបិដក ទី ១៣

(៨០) អបរំ បទ កន្លែង ឯតនាទុត្តរិយំ យថា

(៨០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភាគរាជមុននោះមានការទៀត ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងដល់ ក្នុងបុគ្គលបញ្ញាគំរាងឡាយ ដោយទេសនា
ណា ទេសនាទុំ៖ ប្រសើរក្រៃលែង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលគំរាង
៧ ពួកនេះគឺ ឧភរោភាគវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលរួចចាកចំណែកគំរាង
ពីរ(១) ១ បញ្ញាវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលរួចចាកភាសាដោយបញ្ញា(២) ១
កាយសត្វបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលធ្វើឲ្យច្បាស់ ខ្លាំងនូវសព្វៈ ដែលខ្លួន
ជាប់ត្រូវ(៣) ១ ទិដ្ឋិយុត្តបុគ្គល គឺ បុគ្គលដែលដល់នូវសេចក្តីឃើញ
ច្បាស់(៤) ១ សន្និវិមុត្តបុគ្គល គឺបុគ្គលរួចចាកភាសាដោយសន្និ(៥) ១

កកក ធម្មំ នេសេតិ បុគ្គលបណ្ឌិត្តិសុ(១) ។

• ទិដ្ឋិយុត្តបុគ្គល ដោយអរូបសមាធិ • រួចចាកនាមរូបដោយធម្ម • សំដៅយក
បុគ្គល ៥ ពួក គឺបុគ្គលដែលចេញចាកអរូបសមាធិ ៥ អរូបសមាធិច្រើន ១ ហើយគំរា-
ណនូវសត្វរទើបបានសម្រេចព្រះអរហន្ត ៥ ពួក អនាគតិបុគ្គលដែលចេញចាកនាមរូប ហើយ
បានសម្រេចព្រះអរហន្ត ១ ពួក រួមត្រូវជា ៥ ពួក ។ ២ សំដៅយកបុគ្គល ៥ ពួក គឺ សុត្ត-
រិចស្សបុគ្គល • ពួក បុគ្គលដែលចេញចាកឈាត្រ ៥ ហើយទើបបានសម្រេចអរហន្ត ៥
ពួក រួមត្រូវជា ៥ ពួក ។ បុគ្គលគំរាងនេះ មិនបានដល់ត្រូវវិហារ ៥ ទេ ត្រាន់តែឃើញដោយ
បញ្ញាប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏ដល់ភាសាដោយ ១ ពួក បុគ្គលគំរាងនេះបានដល់នូវសព្វៈត្រូវហើយទើបធ្វើ
ឲ្យដាច់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាភាគក្រោយ សំដៅយកបុគ្គល ៥ ពួក គឺដល់ត្រូវបុគ្គលដែល
បានសម្រេចសោភាមិភិក្ខុ រហូតដល់បុគ្គលដែលបានសម្រេចអរហន្តធម្ម ។ ៥ សំដៅយក
បុគ្គល ៥ ពួក គឺបញ្ញាគំរាងកាយសត្វបុគ្គលនៃ បុគ្គលគំរាងនេះបានដល់នូវអរិយសព្វ
៥ ព្រការដោយបញ្ញាបឋមសិទ្ធិ ។ ៥ បុគ្គលនេះបានដល់នូវអរិយសព្វ ៥ ព្រការ ដូចគ្នា
នឹងទិដ្ឋិយុត្តបុគ្គលនៃ ព្រះវិសេនាវិមុត្តបុគ្គលនេះ មានសេចក្តីជឿសំរាប់ចំណែកច្រើននាមៈ
នៃធម្មជាតិចំណែកនាមដើម ហើយទើបដល់វិសេស ៥ ទិដ្ឋិយុត្តបុគ្គលនោះ មានបញ្ញាជាច្រើន
កាត់ពីលេសដ៏ឧត្តម ពួកនាមៈនៃធម្មជាតិចំណែកនាមដើម ។

សត្តិទេ កន្លែង បុគ្គលា ឧភរោភាគវិមុត្តោ បញ្ញា -

វិមុត្តោ កាយសត្វិ ទិដ្ឋិយុត្តោ សន្និវិមុត្តោ

• ១. បុគ្គលបណ្ឌិត្តិសុ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយ បាដិកវគ្គ

ធម្មាទុស្សវី សទ្ធាទុស្សវី ។ ឯតទានុត្តរិយំ កន្លែង

បុគ្គលបណ្ឌិត្តសុ(១) ។

[៨០] អមរំ ចន កន្លែង ឯតទានុត្តរិយំ យថា កករា

ធម្មំ ទេសេតិ បដានេសុ ។ សត្តិមេ កន្លែង ពោជ្ឈង្គា

សតិសម្ពោជ្ឈង្គា ធម្មវិចយសម្ពោជ្ឈង្គា វិរិយ-

សម្ពោជ្ឈង្គា ធម្មិកសម្ពោជ្ឈង្គា ចស្សន្ធិសម្ពោជ្ឈង្គា

សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គា ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គា ។ ឯតទា-

នុត្តរិយំ កន្លែង បដានេសុ ។

* ១. បុគ្គលបណ្ឌិត្តសុ ។

សុត្តន្តបិដក វិមជ្ជិកាយ បាដិកវគ្គ

ធម្មាទុស្សវីបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលលើកឡើង ។ ទូរ (មន្ត្រីដែលមានបញ្ញា(១)
ជាប្រធាន) ១ សទ្ធាទុស្សវីបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលលើកឡើង ។ ទូរធម៌
គឺ ចញ្ញាដោយសទ្ធា(២) ១ ។ ចតិក្រព្រះគន្លងដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏
ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងបុគ្គលចញ្ញាក្តីទាំងឡាយ ។

[៨១] ចតិក្រព្រះគន្លងដ៏ចម្រើន ពាក្យនាងមុខនៅមានកម្រៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងចំណោមធម៌ គឺ ពោជ្ឈង្គទាំង ៧
ដោយទេសនាណា ទេសនាទុះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចតិក្រព្រះគន្លង
ដ៏ចម្រើន ពោជ្ឈង្គនេះមាន ៧ យ៉ាង គឺ សតិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ធម្មវិចយ-
សម្ពោជ្ឈង្គ ១ វិរិយសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ចតិក្រព្រះគន្លង ១
សមាធិសម្ពោជ្ឈង្គ ១ ឧបេក្ខាសម្ពោជ្ឈង្គ(៣) ១ ។ ចតិក្រព្រះគន្លងដ៏ចម្រើន
នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ក្នុងចំណោមធម៌ទាំងឡាយ ។

១-២ សំដៅយកសោភាវច្ឆិមន្តបុគ្គលច្រើនយកមកប្រើប្រាស់ ។ តែសោភាវច្ឆិមន្តបុគ្គលដែល
ផ្តល់ចិត្ត ដើម្បីឲ្យបានសម្រេចសោភាវច្ឆិមន្ត ជាអ្នកមានចក្ខុវិស័យដ៏ធ្វើវិញ ដឹងនាំឲ្យចម្រើន
ទូរវិរិយមន្តដែលមានចញ្ញាជាទីតាំង ហៅថា ធម្មាទុស្សវីបុគ្គល ។ សោភាវច្ឆិមន្តបុគ្គល
ដែលផ្តល់ចិត្តដើម្បីឲ្យបានសម្រេចទូរសោភាវច្ឆិមន្ត ជាអ្នកមានសុទ្ធិវិស័យដ៏ធ្វើវិញ ដឹងនាំឲ្យ
ចម្រើនទូរវិរិយមន្តដែលមានសទ្ធាជាទីតាំង ហៅថា សទ្ធាទុស្សវីបុគ្គល ។ កតិកាជាព្រមទាំង
ជីវកា ។ ៣ ពួកចម្រើនយល់ចូលរះ របស់ពោជ្ឈង្គទាំង ៧ នេះ ក្នុងមហាសតិប្បដ្ឋានសូត្រ
វិមជ្ជិកាយ មហាវគ្គ ទាំងដើមដំបូង ។

សម្បទានិយមន្ត្រី ចក្ខុវិស័យ

(៨២) អយំ បទ កន្លែង ឯតទានុត្តរិយំ យថា កតតា

ចម្ពំ ទេសតិ បដិបទាសុ ។ ចត្តស្សោ វេទា កន្លែង

បដិបទា ទុក្ខាបដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ទុក្ខាបដិបទា

ទិច្ចាភិញ្ញា សុខាបដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា សុខាបដិបទា

ទិច្ចាភិញ្ញាតិ តត្រ កន្លែង យាយំ បដិបទា ទុក្ខា

ទទ្ធាភិញ្ញា អយំ បទ កន្លែង^(១) បដិបទា ទុក្ខយោវ

ហីនា អក្កាយតិ ទុក្ខត្តា ច ទទ្ធាភិញ្ញា ច ។ តត្រ

កន្លែង យាយំ បដិបទា ទុក្ខា ទិច្ចាភិញ្ញា អយំ បទ

កន្លែង^(២) បដិបទា ទុក្ខត្តា ហីនា អក្កាយតិ ។ តត្រ

កន្លែង យាយំ បដិបទា សុខា ទទ្ធាភិញ្ញា អយំ បទ

កន្លែង^(៣) បដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ហីនា អក្កាយតិ ។

តត្រ កន្លែង យាយំ បដិបទា សុខា ទិច្ចាភិញ្ញា

១-២-៣ ១. ២. ៣ អយំ កន្លែង ។

សម្បទានិយមន្ត្រី ចក្ខុវិស័យ ៤ យ៉ាង

(៨២) ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ពាក្យខាងមុខ នៅមានកម្រិត

ព្រះមានព្រះភាគ ជ្រើសរើសម្តងម្តង ក្នុងបដិបទាទាំងឡាយ ដោយ

ទេសភាពា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម

បដិបទានេះ មាន ៤ យ៉ាង គឺ ទុក្ខាបដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ១ ទុក្ខាបដិបទា

ទិច្ចាភិញ្ញា ១ សុខាបដិបទា ទទ្ធាភិញ្ញា ១ សុខាបដិបទា ទិច្ចា-

ភិញ្ញា ១ ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ចណ្តាបដិបទាទាំង ៤ នោះ បដិបទា

ណា ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ ចត្តក្រ

ព្រះអង្គជីវិតម្រឹម បដិបទានេះឯង វេទនាប្រាកដថា ថោកទាប ដោយ

ចំណែកទាំងពីរ គឺប្រកបដោយសេចក្តីលំបាកផង យឺតយូរផង ។ ចត្តក្រ

ព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ បដិបទាណា ប្រកបដោយ

សេចក្តីលំបាក តែត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់ ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ច-

ដិបទានេះឯង វេទនាប្រាកដថា ថោកទាប ព្រោះប្រកបដោយសេចក្តី

លំបាក ។ ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ បដិបទាណា

ប្រកបដោយសេចក្តីឆាប់ តែត្រាស់ដឹងបានដោយយឺតយូរ ចត្តក្រព្រះ

អង្គជីវិតម្រឹម បដិបទានេះឯង វេទនាប្រាកដថា ថោកទាប ព្រោះត្រាស់

ដឹងដោយយឺតយូរ ។ ចត្តក្រព្រះអង្គជីវិតម្រឹម ចណ្តាបដិបទាទាំងនោះ

បដិបទាណា ប្រកបដោយសេចក្តីឆាប់ ទាំងត្រាស់ដឹងបានដោយឆាប់

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាឡិកា

អយំ បទ កន្លែង^(១) បដិបទា ទុកយេនេវ បណ្ឌិតា
អត្តាយតិ សុទត្តា ច ទិច្ចត្តា ច ។ ឯតណ្ហុត្តរិយំ
កន្លែង បដិបទាសុ ។

[៨៣] អបរំ បទ កន្លែង ឯតណ្ហុត្តរិយំ យថា កកវា
ធម្មំ នេសេតិ កស្សសមាទារេ ។ វេទ កន្លែង ឯតណ្ហុ
ច នេវ មុសាវាទុបសញ្ញិតំ វាចំ កាសតិ ន ច វេត្តតិយំ
បេសុណិយំ^(២) ន ច សារម្ពងំ ជយាបេត្តា^(៣) មត្តាមត្តា
ត^(៤) វាចំ កាសតិ ធិនាវេតី កាលេន ។ ឯតណ្ហុត្ត-
រិយំ កន្លែង កស្សសមាទារេ ។

[៨៤] អបរំ បទ កន្លែង ឯតណ្ហុត្តរិយំ យថា
កកវា ធម្មំ នេសេតិ បុរិសសីលសមាទារេ ។
វេទ កន្លែង ឯតណ្ហុត្តា សត្វា ចស្ស សត្វា ច ន ច

១ ឧ. ច. អយំ កន្លែង ។ ២ ឧ. ន ច បេសុណិយំ ។ ៣ ឧ. ជយាបេត្តា ។
៤ ឧ. បកាវេទ ឧ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាឡិកា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចជីវតានេឯង វេមន៍ព្រាហ្មណ៍ថា ប្រសើរដោយ
ចំណែកទាំង២ គឺ ច្រកបដោយសេចក្តីស្វាយផង ទាំងក្រាស់ដ៏ឆ្ងាត
ដោយឆាប់ផង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនា ដ៏ប្រសើរ
ក្នុងចជីវតាទាំងឡាយ ។

[៨៥] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាន់មុខ នៅមានកៅរៀក
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងកស្សសមាទារេ (កិរិយាច្រព្រឹត្ត
ល្អដោយវត្ថុ) ដោយទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មិនខំយាយសម្តីច្រកច
ដោយមុសាវាទផង មិនខំយាយពាក្យញ័រញ័រ ដែលធ្វើឲ្យចែកបាក់
ផ្សេងពីគ្នាផង មិនខំយាយនូវពាក្យដែលកើត អំពីការច្រណាំងប្រជែង
ផង ជាអ្នកមិនប្រាថ្នាចង់ឈ្នះ ពិបាកណាដោយបញ្ញា (រឿងរាល់ផង)
ខំយាយនូវសម្តី គួរឱ្យអ្នកផងយកទុក ក្នុងហឫទ័យ តាមកាលគួរផង ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងកស្សសមាទារេ ។

[៨៦] បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាន់មុខនៅមានកៅរៀក
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងបុរិសសីលសមាទារេ ដោយទេសនា
ណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គល
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានសច្ចធម៌ផង មានសទ្ធាផង មិន

សម្បទានិយមន្ត្រី បទស្សន្ទ អនុសាសនវិធាន

កុហកោ ឧ ច លេខកោ ឧ ច ធន៍ត្ថិកោ ឧ ច
និម្សសិកោ ឧ ច លាភេន លាភំ ជិដ្ឋិកិសនកោ(១)
ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តន្ទារោ កោជនេសុ មគ្គញ្ញ(២) សម-
កាវី(៣) ជាតិយានុយោគមនុស្សេត្តា អគន្ធិតោ អា-
រន្ធវិរិយោ ឈាយី(៤) សតិមា តល្យាណច្យដិកាលោក
តតិមា ជិតិមា មតិមា(៥) ឧ ច កាមេសុ កិដ្ឋោ
សតោ ច ជិបកោ ចរេ ។ ឯតទានុត្តរិយំ កន្លេ
បុរិសសីលសមាបារ ។

(៨៥) អថ បទ កន្លេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
កកវំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុសាសនវិធានុ ។
ចតស្សន្ទ ឥមា កន្លេ អនុសាសនវិធាន ។ ជាតិ
កន្លេ កកវំ ថវំ បុត្តលំ(៦) បទ្ខត្តំ យោជិសោមន-
សិកាក អយំ បុត្តលោ យថានុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋ-
មាធា តិណ្ឌំ សញ្ញាជនាចំ បរិក្ខយា សោតាបន្នោ
កវិស្សតិ អវិជិតាតទន្នោ ជិយកោ សម្មាធិបកយ-

១ ខ. ធន៍ត្ថិកា ។ ២ ខ. ច. កោជនេ មគ្គញ្ញ ។ ៣ ច. សម្បទានិកាវី ។ ៤ ខ.
ឈាយី ។ ៥ ខ. តតិមា ។ ៦ ខ. បទ្ខត្តលំ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី អនុសាសនវិធាន យ៉ាង

កុហកជន មិននិយាយស្របយ (ហួសហេតុ) ជន មិននិយាយបញ្ចូត
ចង្កៀងជន មិននិយាយគម្រាមរេជន មិននាំទៅនូវលាភ ដើម្បីលាភជន
ជាអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រង ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ជីវិតប្រមាណក្នុងកោជន
ទាំងឡាយ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿង
ព្យាបាល មិនខ្ជិលច្រអូស ប្រាសសេចក្តីព្យាយាម មានឈាម មានសក់
មានចងកាលាជីវ្គ មានគតិ គឺ ប្រាថ្នាជាគ្រឿងស្រុះរាវ មានប្រាថ្នា
ជាគ្រឿងទ្រទ្រង់ មានគំនិត ជាអ្នកមិនជាប់ជក់នៅក្នុងកាយទាំងឡាយជន
មានសក់ជន មានប្រាថ្នាខ្ជាប់ខ្ជួនជន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជា
ទេសនាដ៏ច្រើន ក្នុងបុរិសសីលសមាបារ ។

(៨៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យទាន់មុខ នៅមានភរទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងអនុសាសនវិធានទាំងឡាយ ដោយ
ទេសនាណា ទេសនាម៉្លេះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
អនុសាសនវិធាននេះ មាន ៤ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ជ្រាបនូវបុគ្គល៧២ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះ
ព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិតាមគួរ ដល់ពាក្យច្រៀងច្រាវ ទ័ន
ពូនជាសោភាបន្នបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅ ខែសំយោជនៈទាំងឡាយ ព្យ
ច្រកា មានកិរិយាមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀងទាត់ មានកិរិយា

នោតិ ។ ជាតោតិ កន្តេ ភគវា បរំ បុគ្គលំ^(១) បច្ចុត្ថំ
 យោធិសោមនសីការា អយំ បុគ្គលោ យថាទុសិដ្ឋំ
 តថា បដិបដ្ឋមាទោ តិណ្ណំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា
 ភក្កេនសមោហាធំ ឧទុត្តា សកោតាមី ភវិស្សតិ ប-
 តិវេរេ ឥមំ លោកំ អាគន្ធា មុត្តស្សន្តំ ភវិស្សតិ ។
 ជាតោតិ កន្តេ ភគវា បរំ បុគ្គលំ^(២) បច្ចុត្ថំ យោធិសោ-
 មនសីការា អយំ បុគ្គលោ យថាទុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋ-
 មាទោ បក្កន្តំ ឱរម្បាតិយោធំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយា
 ឧបនាតិកោ ភវិស្សតិ តត្ថ បរិជិន្ហាយំ អនាវត្តិ-
 ធម្មោ ឧស្មា លោកាតិ ។ ជាតោតិ កន្តេ ភគវា បរំ
 បុគ្គលំ បច្ចុត្ថំ យោធិសោមនសីការា អយំ បុគ្គលោ
 យថាទុសិដ្ឋំ តថាបដិបដ្ឋមាទោ អាសវាធំ បរិក្ខយា
 អនាសវេកោភិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ ។ ធម្មេ ស-
 យំ អភិញ្ញា សន្និកត្វា ទុបសម្បជ្ជំ វិហរិស្សតិ ។
 ឯកទានុត្តរិយំ កន្តេ អទុសាសនវិទាសុ ។

១-២ ឱ. បក្កន្តំ ។

ក្រាស់ដឹងច្រើនក្នុងវេទនាមុខ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់បុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះ
 ព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមគួរ ដល់ពាក្យប្រៀនប្រដៅ
 នឹងបានជាសកថាតាមបុគ្គល ព្រោះអស់ទៅ នៃសំយោជនៈចាំផ្សាយ
 ច្រករា នឹងស្រាលស្មើនិរោក ភក្កៈ រោសៈ រោហៈ នឹងមកកាន់លោក
 នៅកម្ពុជទៀត ទើបធ្វើឲ្យទប់ផុតនៃទុក្ខបាន ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់បុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហ-
 ឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមគួរ ដល់ពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ នឹងបានជាឧបបាតិកៈ (ជាវេទនាតាមបុគ្គល) ព្រោះអស់ទៅ
 នៃសំយោជនៈចាំផ្សាយ ដាច់វិលាតខាងក្រោម ៥ ប្រការ នឹងចំរើនបាន
 ក្នុងគតិមានៈ មិនត្រូវបំបែកលោកមានៈ ជាធម្មតា ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់បុគ្គលដទៃ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះ
 ហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ កាលប្រតិបត្តិកាមគួរដល់ពាក្យ
 ប្រៀនប្រដៅ នឹងធ្វើឲ្យដាក់ឈ្លាស់នូវចក្ខុវិស័យ ចក្ខុវិស័យ មិនមាន
 កាលៈ ព្រោះអស់ទៅនៃកាលៈចាំផ្សាយ ដោយចក្ខុវិស័យខ្លួន ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ននេះ ក៏សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយវិយាចថ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងអនុសាសនវិទាចាំផ្សាយ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី បច្ចុប្បន្នប្បញ្ញត្តិ

(៨៦) អបរ បទ កន្លែង ឯកទានុត្តរិយំ យថា
 កកក ធម្មំ ធម្មេសេតិ បរុត្តលវិបុត្តិញ្ញាណោ ។
 ជាធាតុ កន្លែង កកក បរ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិ-
 សោមនសីការក អយំ បុត្តលោ តិណ្ឌំ សញ្ញា-
 ជនាធំ បរិក្ខយោ សោតាបន្នោ កវិស្សតិ អវិចិត្រា-
 ជន្នោ និយតោ សន្នាធិបរាយនោតិ ។ ជាធាតុ
 កន្លែង កកក បរ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមន-
 សីការក អយំ បុត្តលោ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនាធំ បរិក្ខយោ
 រកនោសមោហាធំ តទុត្តា សកាតាមី សតិទេវ
 ឥមំ លោកំ អាតម្បា ទុក្ខស្សន្តំ កវិស្សតិ ។
 ជាធាតុ កន្លែង កកក បរ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមន-
 សីការក អយំ បុត្តលោ បញ្ចុត្តំ ឱរ្យាតិយាធំ សញ្ញា-
 ជនាធំ បរិក្ខយោ ឱបនាតិកោ ភត្ត បរិចិត្រាយី
 អនាវត្តិជន្នោ តស្មា លោកាតិ ។ ជាធាតុ កន្លែង
 កកក បរ បុត្តលំ បច្ចុត្តំ យោធិសោមនសីការក

សម្បទានិយមន្ត្រី វិបុត្តិញ្ញាណចេសបុត្តលនិវេ

(៨៦) ចតិក្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ភាគរាជមុខ នៅមានគេចខ្លួន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងវិបុត្តិញ្ញាណ របស់បុត្តលនិវេដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាធី្ឋៈ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចតិក្រព្រះអង្គជីវចម្រើន
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលនិវេ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫ-
 ទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុត្តលនេះ នឹងបានជាសាធារណបុត្តល ព្រោះ
 អស់ទៅ ខែសំយោជនៈទាំង ៣ ច្រកា មានកិរិយាមិនឆ្គាន់ចុះ ជា
 ធម្មតា ជាបុត្តលខៀវ មានកិរិយាគ្រាន់ដឹងច្រព្រឹត្តទៅក្នុងទានមុខ ១ ។
 ចតិក្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលនិវេ ព្រោះ
 ទ្រង់ធ្វើទុកក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា បុត្តលនេះ ជាសកទានាមិ-
 បុត្តល ព្រោះអស់ទៅ ខែសំយោជនៈទាំង ៣ ច្រកា ទាំងស្រាល
 ស្តើងចាកភ្នំ ទោសៈ មោហៈ នឹងមកកាន់លោកនេះម្តងទៀត ទើបធ្វើ
 នៅទីបំផុតទុកបាន ១ ។ ចតិក្រព្រះអង្គជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់
 ជ្រាបបុត្តលនិវេ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុក ក្នុងព្រះហឫទ័យ ចំពោះព្រះអង្គថា
 បុត្តលនេះ ជាធម្មតាមិកៈ (ជាសកទានាមិបុត្តល) ព្រោះអស់ទៅ ខែ
 សំយោជនៈទាំង ៣ ច្រកា ជាចំណែកទានក្រោម ៥ ច្រកា នឹងចំណែក
 ក្នុងភពនោះ មិនត្រូវរួមចាកលោកនោះ ជាធម្មតា ១ ។ ចតិក្រព្រះអង្គ
 ជីវចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបបុត្តលនិវេ ព្រោះទ្រង់ធ្វើទុកក្នុង

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយស្ស បាធិស្ឋ

អយំ បុគ្គលោ ភាសនំ ឧយា អនាសវត្ថោតោវិ-
បុត្តំ បញ្ញាវិបុត្តំ ជិដ្ឋេ ។ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា
សង្ខតត្វា ឧបសម្មជ្ឈេ វិហរិស្សតីតិ ។ ឯតទានុត្ត-
រិយំ កន្តេ បរេបុគ្គលវិបុត្តិត្តោលោ ។

(៨៧) អបរំ បទ កន្តេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
កកវា ធម្មំ នេសេតិ សស្សតវានេសុ ។ តយោមេ កន្តេ
សស្សតវាជា ។ ឥធម កន្តេ ឯតទានុ សមណោ
វា ព្រាហ្មណោ វា ភាគប្បមទ្វាយ ។ បេ ។ តថាវ-
បញ្ចតោសមាជី ធុសតិ យថាសមាហិត ចិត្ត
អនេកវិហិតំ បុព្វេវិវាសំ អនុស្សតិ សេយ្យបិដំ
ឯកម្យំ ជាតិ ទ្វេបិ ជាតិយោ តិស្សបិ ជាតិយោ
ចកស្សបិ ជាតិយោ បញ្ចបិ ជាតិយោ ធុសបិ
ជាតិយោ វីសំបិ ជាតិយោ តីសំបិ ជាតិយោ ចត្តា-
ឡិសំបិ(១) ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ ជាតិយោ សតំបិ
ជាតិ សហស្សំបិ ជាតិ សតសហស្សំបិ ជាតិ(២)

១ ១. ចក្ខុវិស្សំ ។ ២ ១. ជាតិសតម្យំ គតិសហស្សម្យំ ជាតិសតសហស្សម្យំ ។
២. វិហរិស្សំ ចិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាធិស្ឋ

ព្រាហ្មទ្វិយ ចំពោះព្រះអង្គថា បុគ្គលនេះ នឹងធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់នូវចេ-
តោវិបុត្តំ បញ្ញាវិបុត្តំ មិនមានភាសាៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសាៈទាំងឡាយ
ដោយប្រាជ្ញាចរសង្ខារ ក្នុងចក្ខុប្បន្ននេះ សម្រេចសម្រាន្តទៅ ដោយ
ភរិយាបថ ១ ។ ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុង
វិបុត្តិត្តោលាបេសបុគ្គលដទៃ ។

(៨៧) ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យខាងមុខ នៅមានតទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងធម៌ ក្នុងសស្សតវាទាំងឡាយ ដោយ
ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រាសវិក្រវិលនិ ។ ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សស្សតវានេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ ចត្តត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សមណៈឬ
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយេសេចក្តីព្យាយាម ដុតកំលើស
។ បេ ។ កាលចេញពីក្នុងវិវាសនាទៅចាំហើយយ៉ាងណា ក៏បាននូវចេតោសមាធិ
មានសភាពយ៉ាងនោះ លើកជាតិដែលច្បាប់កាស្រីយេនៅក្នុងកាលមុនជា
ច្រើនជាតិ គឺ លើកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ
៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ
៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០ ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ

អនេកានិមិ ជាតិសតានិ អនេកានិមិ ជាតិសហ-
 ស្សនិ អនេកានិមិ ជាតិសតសហស្សនិ អមុត្រាសី
 វរំជាមោ វរំតោត្ថោ វរំវណ្ណោ វរំមាហារោ វរំសុទ្ធ-
 ទុក្ខឃ្លដិសំវេទី វរំមាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ធុតោ
 អមុត្រ ឧទចាធិ តត្រាចាសី វរំជាមោ វរំតោត្ថោ
 វរំវណ្ណោ វរំមាហារោ វរំសុទ្ធពុក្ខឃ្លដិសំវេទី វរំ-
 មាយុបរិយន្តោ សោ តតោ ធុតោ វេទុបបន្ទោតិ(១) ។
 ឥតិ សាការិ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ ចុព្វេនិវាសំ
 អទុស្សតិ សោ វរំមាហា អតីតំ ចាហំ(២) អន្ទានំ
 ជាតមិ សំវដ្តិ វា លោកោ វិវដ្តិ វាតិ ។ អនាតតំ
 ចាហំ(៣) អន្ទានំ ជាតមិ(៤) សំវដ្តិស្សតិ វា លោកោ
 វិវដ្តិស្សតិ វាតិ ។ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ
 ច វត្តោ ច កុដដ្ឋោ ឯសិកដ្ឋាយិ មិកោ តេ ច
 សត្តា សទ្ធាវដ្តិ សំសាវដ្តិ ចវដ្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ អត្ថិត្រូវ
 សស្សតិសមន្តិ ។ អយំ បឋមោ សស្សតវាធា ។

១ ខ. ប វេទុបបន្ទោតិ ។ ២-៣- ខ. ចាហំ ។ ប. ចាហំ ។ ៤ ខ. ឧ ជាតមិ សម្ពុទ្ធិស្សតិ ។

ច្រើនជាង ១០០ ជាតិខ្លះ ច្រើនជាង ១.០០០ ជាតិខ្លះ ច្រើនជាង
 ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ ដូច្នេះថា ភាគាសញ្ញ កើតក្នុងភពនោះ មាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានកាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បយ៉ាងនេះ មាន
 ភាហាយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណេះ
 ភាគាសញ្ញនោះ លុះច្បូកចាកអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភព
 នោះ ដែលនៅកើតក្នុងភពនោះ ភាគាសញ្ញមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 កាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បយ៉ាងនេះ មានភាហាយ៉ាងនេះ ទទួល
 សុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណេះ ភាគាសញ្ញនោះ លុះច្បូក
 ចាកអត្តភាពនោះហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ បុគ្គលនោះ
 វេទនាលើកនូវជាតិ ដែលចាប់កាស្រីយានៅក្នុងកាលមុន ជាច្រើនជាតិ
 ព្រមទាំងតាការ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នេះ បុគ្គលនោះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ភាគាសញ្ញតែងដឹងនូវអតីតកាលថា លោកវិទាស
 ឬលោកចម្រើន ដូច្នេះ ។ ភាគាសញ្ញតែងដឹងនូវអនាគតកាលថា លោក
 និវិទាស ឬលោកនិរិច្ចចម្រើនដូច្នេះ ។ បុគ្គលនោះនិយាយថា ខ្លួនមិន
 លោភជាសភាពទៀងទាត់ ដុកតូចនោះ មិននៅដូចគ្នា មិននៅដូចសសរ
 គោល ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ តែងត្រាច់ទៅ អន្តោលទៅ ច្បូក
 កើតមាននៅប្រាកដស្មើ ដូចសស្សតិវត្ថុ ។ រឿងសស្សតវាទី ១ ។

បុន ចប់ កន្លែងនោះ សមណ វា ព្រាហ្មណ៍
 វា អាតម្បមទ្វាយ ។ បេ ។ តថាវមំ ចេតាសមាធិ
 ដុសតិ យថាសមាហិតេ ធិត្ថ អនេកវិហិតំ បុព្វ-
 ធិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យដំ ឯកំចិ សំវដ្តវិដ្តំ
 ទ្វេចិ សំវដ្តវិដ្តានិ តិណិចិ សំវដ្តវិដ្តានិ ធនាវចិ
 សំវដ្តវិដ្តានិ មព្វចិ សំវដ្តវិដ្តានិ ធសចិ សំវដ្តវិ-
 ដ្តានិ អបុត្រាសី ឯវាហោ ឯវាតោត្ថា ឯវាស្ថោ
 ឯវាហារោ ឯវាសុទុក្ខច្បងិសំវេធិ ឯវាយុបរិយោ
 សោ តតោ ចុតោ អបុត្រ ឧទទានំ តត្រាចាសី
 ឯវាហោ ឯវាតោត្ថា ។ បេ ។ ឯវាយុបរិយោ
 សោ តតោ ចុតោ ឥធម្មបន្ទោតិ ។ ឥតិ សាភាវ
 សទុទ្ទសំ អនេកវិហិតំ បុព្វធិវាសំ អនុស្សាតិ
 សោ ឯវាហោ អតីតំ ទោ ពាហំ^(១) អន្ទានំ
 ជាតាមិ សំវដ្តំ វា^(២) លោកោ វិដ្តំ វាតិ^(៣) ។

។ ឧ. ពោ អហំ ។ ២-៣ ឧ. ចិ ។

ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យវាធិមុននៅមានទៀត សមណៈបុព្វាហ្មណ៍
 ត្បូងខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយេសចក្កិព្យាយាម ជាគ្រឿងផុតពីលេស
 ។ បេ ។ កាលបើចិត្តកម្ពស់មាំមាំយ៉ាងណា ក៏បានខ្លួនចេតាសមាធិ
 មានសភាពយ៉ាងនោះ លើកខ្លួនជាតិដែលធ្លាប់កាស្រីយេនៅក្នុងកាលមុន
 ជាច្រើនជាតិ គឺ លើកបាន ១ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្ប (កច្បវិនាសនិ
 កច្បចម្រើន) ខ្លះ ២ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ ៣ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ
 ៤ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ ៥ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ ៦ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ
 ៧ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ ៨ សំវដ្តកច្បងិវិដ្តកច្បខ្លះ ៩ សំវដ្តកច្ប
 ងិវិដ្តកច្បខ្លះថា កក្កាអញ បានកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាង
 នេះ មានតាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានកាយវាយ៉ាងនេះ
 បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណេះ កក្កាអញនោះ
 លុះច្បកចាកកក្កាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងភពនោះ ដែលទៅ
 កើតក្នុងភពនោះ កក្កាអញ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានតាត្រយ៉ាងនេះ
 ។ បេ ។ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណេះ កក្កាអញ លុះច្បកចាកកក្កាពនោះ
 ហើយ ទើបបានមកកើតក្នុងភពនេះ ។ បុគ្គលនោះ វែមនិលើកខ្លួនជាតិ
 ដែលធ្លាប់កាស្រីយេនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងភាព ព្រម
 ទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នេះ បុគ្គលនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា កក្កា
 អញ តែងដឹងខ្លួនអតីតកាលថា លោកវិនាស ឬលោកចម្រើនដូច្នេះ ។

អនាគតញូ ទ្វាប័(១) អន្ទាធំ ជាធាមី សំវដ្តិស្បតិ៍ វា
 លោកោ វិវដ្តិស្បតិ៍ វាតិ ។ សិស្សតោ អត្តា ច
 លោកោ ច វិញ្ញា តុជនោ ឯសិកដ្ឋាយី វិគោ
 តេ ច សត្តា សច្ចាវដ្តិ សំសាវដ្តិ ចវដ្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ
 អត្ថិត្រូវ សស្សតិសមន្តិ ។ អយំ ទុតិយោ សស្ស-
 តវាលោ ។ បុន ចបំ កន្ល ឥនេតោ ធា សមណោ
 វា ព្រាហ្មណោ វា អាតម្យមន្ទាយ ។ បេ ។ តថា-
 រូបំ ធមោសមាធិ ធុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្ត
 អនេតវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យដ៏ធំ
 នសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានំ វិសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានំ តិសមិ
 សំវដ្តិវិដ្ឋានំ ចត្តាឡិសមិ សំវដ្តិវិដ្ឋានំ អមុត្រាសី
 ឯវំជាមោ ឯវំតោត្តោ ឯវំវណ្ណោ ឯវំនាហារោ ឯវំ
 សុទុក្ខតម្បជិសំវេធំ ឯវំនាយុបរិយន្តោ សោ តតោ
 ចុកោ អមុត្រ ឧបបាធិ តត្រាតាសី ឯវំជាមោ ។ បេ ។

បុគ្គលនោះ និយាយថា ភាគាអញ តែងជីវិតនៅក្នុងការងារ លោក
នឹងវិនាស ឬលោកនឹងចម្រើនផ្លូវចេះ ។ បុគ្គលនោះ និយាយថា ខ្លួននឹង
លោកជាសភាពទៀងទាត់ ដុកពូជការ បិតនៅដូចគ្នា បិតនៅដូចសសរ
គោល ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ តែងត្រាច់ទៅ អន្ទាលទៅ ច្យុត
កើត មាននៅប្រាកដស្មើ ដូចសស្សតិក្ខុ ។ នេះជាសស្សកកទី ២ ។
បពិត្រព្រះអង្គនឹងចម្រើន ពាក្យទាំងមុខនៅមានទៀត សមណៈប្រាហ្មណ៍
ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកិលេស
។ រេ ។ កាលបើចិត្តកម្រិតនៅមិនហើយ យ៉ាងណា ក៏បានខ្វះចំណេះ
សមាធិ មានសភាព យ៉ាងនោះ លើកនូវជាតិដែលធ្លាប់កាស្រីយនៅ
ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺ លើកបាន ១០ សំដ្ឋកប្បនិធិវិវដ្តកប្បន្ទៈ
២០ សំដ្ឋកប្បនិធិវិវដ្តកប្បន្ទៈ ៣០ សំដ្ឋកប្បនិធិវិវដ្តកប្បន្ទៈ ៤០ សំដ្ឋ-
កប្បនិធិវិវដ្តកប្បន្ទៈថា ភាគាអញ បានកើតក្នុងកន្លែងនោះ មានឈ្មោះ
យ៉ាងនេះ មានគាត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានកាយ
យ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់កាយប៉ុណ្ណេះ ភាគា
អញនោះ លុះប្បកបាតអត្តភាពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុងកន្លែងនោះ
ដែលទៅកើតក្នុងកន្លែងនោះ ភាគាអញ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ រេ ។

ឥតិ សាគារំ សទុន្ទសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិកសំ
 អនុស្សតិ សោ ឯវមាហា អតីតំ ចាហំ^(១) អន្ទានំ
 ជាតាមិ សំវដ្តិចិ លោកោ វិវដ្តិមីតិ^(២) ។ អនាគតំ
 ចាហំ អន្ទានំ ជាតាមិ សំវដ្តិស្សតិចិ លោកោ
 វិវដ្តិស្សតិមីតិ^(៣) ។ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច
 វណ្ណោ តុដដ្ឋោ ឯសិក្កដ្ឋាយី បិសោ គេ ច សត្តា
 សន្ទាវន្តិ សំសាវន្តិ ចវន្តិ ឧបបដ្ឋន្តិ អត្ថិក្ខេវ សស្សតិ-
 សមន្តិ ។ អយំ កន្ត្ថ^(៤) ឥតិយោ សស្សតកំដោ ។
 ឯតទានុត្តរិយំ កន្ត្ថេ សស្សតកំដេសុ ។

(៨៩) អបរំ ចន កន្ត្ថេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
 កតកំ ធម្មំ ទោសេតិ បុព្វេនិកសាទុស្សតិក្ខាណោ ។
 ឥច កន្ត្ថេ ឯតទោ សមណោ កំ ព្រាហ្មណោ កំ

១ ខ. ចហំ ។ ឃ. ចាហំ ។ ២ ខ. វិវដ្តិចិ លោកោ ។ ៣ ខ. វិវដ្តិស្សតិ ចិ
 លោកោ ។ ៤ ខ. កន្ត្ថេនិ ខ ទិស្សនិ ។

បុគ្គលនោះ វេមន៍លើកនូវជាតិ ដែលបាត់គាត់ស្រឡាញ់កាលមុនបាន
 ច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងទទួល ដោយប្រការដូច្នេះ បុគ្គល
 នោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ភាគាញតែងដឹងនូវអភិភក្តកាលថា លោក
 វិនាសទៅរួះ ឬលោកចម្រើនឡើងរួះដូច្នេះ ។ ភាគា តែងដឹងនូវភា-
 គកាលថា លោកនឹងវិនាសទៅរួះ ឬលោកនឹងចម្រើនឡើងរួះដូច្នេះ ។
 បុគ្គលនោះ និយាយថា ខ្លួននឹងលោកជាសភាពទៀងទាត់ ដុតក្នុងការ
 បិកនៅដូចជាភ្នំ បិកនៅដូចជាសសរភាស ចំណែកសត្វទាំងឡាយនោះ
 តែងត្រាច់ទៅ តែងអន្ទោលទៅ ច្បែក កើតមាននៅប្រាសដលើ ដូច
 ជាសស្សតិវត្ថុ ។ ចព៌ត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន នេះជាសស្សតកំទី ១ ។
 ចព៌ត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ប្រសើរ ក្នុងសស្សតកំទីទាំង-
 ឡាយ ។

(៩០) ចព៌ត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន ពាក្យទាំងមុខ នៅមាននៅទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគសម្ពុទ្ធដ៏ធម៌ ក្នុងបុព្វេនិកសាទុស្សតិក្ខាណោ ដោយ
 ទេសនាណា ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចព៌ត្រព្រះអង្គដឹងចម្រើន
 សមណៈបុព្រាហ្មណ៍ពួកនេះ ក្នុងលោកនេះ គាត់ស្រឡាញ់សេចក្តីព្យាយាម

សម្បទានិយមន្ត្រី បុព្វនិវាសនុស្សតិក្ខណ៍

អាតម្បថង្វាយ ។ បេ ។ តថាវ្វថំ ទេតោសមាធិ
 ធុសតិ យថាសមាហិតេ ចិត្តំ អនេកវិហិតំ បុត្រ-
 ធិនំសំ អនុស្សាវតិ សេយ្យមីទំ ឯកំបិ ជាតិ ធ្វេបិ
 ជាតិយោ តិស្សាបិ ជាតិយោ ចតស្សាបិ ជាតិយោ
 ចក្ខុបិ ជាតិយោ នសបិ ជាតិយោ វិសំបិ ជាតិយោ
 តិសំបិ ជាតិយោ ចត្តាន្ទ្រិសំបិ ជាតិយោ បញ្ញាសំបិ
 ជាតិយោ សតំបិ ជាតិ សហស្សំបិ ជាតិ សត-
 សហស្សំបិ ជាតិ អនេកេបិ សំវដ្តតាម្ប អនេកេបិ
 វិវដ្តតាម្ប អនេកេបិ សំវដ្តវិវដ្តតាម្ប ។ បេ ។ វតិ
 សាការំ សន្តានំ អនេកវិហិតំ បុត្រធិនំសំ
 អនុស្សាវតិ ។ សន្តិ កន្តេ សត្តា(១) យេសំ ច(២)
 ន សត្តា កណ្តាយ វា សង្ខារេន វា អយំ សង្ខារុំ(៣)
 អបិច យស្មី(៤) អត្តការេ អភិធិតុបុត្រា(៥) ហោតិ យនិ
 វា រូបីសុ យនិ វា អរូបីសុ យនិ វា សញ្ញីសុ យ-
 និ វា អសញ្ញីសុ យនិ វា នេវសញ្ញីនាសញ្ញីសុ

១ ១. ម. ទេវា ។ ២ ១. ម. ប ពាក្យ ១ ទិស្សតិ ។ ៣ ១. សង្ខារោ វា អយំ សង្ខារុំ ។
 ៤ ១. ម. យស្មី យស្មី ។ ៥ ១. អភិធិតុបុត្រុំ ។

សម្បទានិយមន្ត្រី បុព្វនិវាសនុស្សតិក្ខណ៍

ជាគ្រឿងផុតកិលេស ។ បេ ។ កាលេចចិត្ត កម្ពុសំទៅមាំហើយ
 យ៉ាងណា ក៏បានឡើងទៅសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ លើក
 ខ្លីជាតិដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ ក៏លើកបាន
 ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ៣ ជាតិខ្លះ ៤ ជាតិខ្លះ ៥ ជាតិខ្លះ ១០ ជាតិខ្លះ
 ២០ ជាតិខ្លះ ៣០ ជាតិខ្លះ ៤០ ជាតិខ្លះ ៥០ ជាតិខ្លះ ១០០ ជាតិខ្លះ ១.០០០
 ជាតិខ្លះ ១០០.០០០ ជាតិខ្លះ លើកបានច្រើនសំវដ្តកម្មខ្លះ ច្រើនវិវដ្ត-
 កម្មខ្លះ ច្រើនសំវដ្តកម្មនិងវិវដ្តកម្មខ្លះ ។ បេ ។ បុគ្គលនោះ វេទនាសីត
 ខ្លីជាតិ ដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការៈ
 ព្រមទាំងឧទេស ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយវៀន
 អត់មានបុគ្គលណាមួយ អាចរាប់អត្តភាពរបស់ពួកសត្វ ដែលធ្លាប់កើត
 ក្នុងប្រភព អរូបភព សញ្ញភព អសញ្ញភព និងនេវសញ្ញានាសញ្ញភព

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយស្ស បិដកវគ្គ

ឥតិ សាគារំ សុទ្ធានុសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ
អនុស្សាវតិ ។ ឯតទានុត្តរិយំ កន្តេ បុព្វេនិវាសា-
នុស្សតិញ្ញាលោ ។

[៨៩] អបរំ ចន កន្តេ ឯតទានុត្តរិយំ យថា
កករា នង្គំ ទេសេតិ សត្តានំ ទុក្ខបមាគញ្ញាលោ ។ ឥន
កន្តេ ឯតទានុសមណោ វា ព្រាហ្មណោ វា ភាគប្ប-
មន្ទាយ ។ បេ ។ តថាវុបំ ចេតោសមាជី ផុសតិ
យថាសមាហិតេ វិគ្គេ ជិវ្វេន ធនុត្តោ វិសុទ្ធន
អតិក្កន្ធនានុសកេន សត្តេ ចស្សតិ ចវមាទេ ឧប-
បជ្ជមាទេ ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ធុត្វណ្ណេ សុត-
តេ ទុក្ខតេ យថាតម្បបតេ សត្តេ ចជាធាតិ ឥមេ
វត កោត្តោ សត្តា កាយទុក្ខរិកេន សមន្តាគតា

សុត្តន្តបិដក វិយាគិយ បិដកវគ្គ

ដោយការរាប់ចូក ឬរាប់ដោយគំនិតបានហើយ (បុគ្គលដែលបានខ្លួនចេ-
តោសមាជិការ) រួចរលឹកខ្លួនជាតិ ដែលធ្លាប់គាស្រីយនៅក្នុងកាល
មុនជាច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ធសបាន ដោយប្រការ
ដូច្នេះ ។ ចពិត្រព្រះគេន្តដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ច្រើនស្រី ក្នុងបុព្វ-
និវាសនុស្សតិញ្ញាលោ ។

[៨៩] ចពិត្រព្រះគេន្តដ៏ចម្រើន ពាក្យមានមុន នៅមានការទៅទៀត
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងឲ្យ ក្នុងទុក្ខបមាគញ្ញាលោ គឺញ្ញាលោជា
គ្រឿងដ៏ធំខ្លាំងច្រើននិងចង់សង្ខារ ចេសសត្វទាំងឡាយ ដោយទេសនាណា
ទេសនាខ្លះ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចពិត្រព្រះគេន្តដ៏ចម្រើន សមណបុ-
ព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ គាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាគ្រឿងដុត
កិលេស ។ បេ ។ កាលបើចិត្ត គម្ពល់នៅមាំមាំយ៉ាងណា ក៏បាន
ខ្លួនចេតោសមាជិ មានសភាពយ៉ាងនោះ ឃើញខ្លួនសត្វទាំងឡាយដែល
ច្បុកចង់ចាប់បង្ខំសង្ខារ ចាប់ថាគំនិតឧត្តម មានសណ្តានល្អនិងកាត្រក់
មានគតិល្អ មានគតិកាត្រក់ ដោយចក្ខុដូចជាទិព្វ ដ៏ចម្រើនលើសលែង
ជាងចក្ខុ ចេសមនុស្សសាមញ្ញ រមែងដឹងច្បាស់ខ្លួនសត្វទាំងឡាយ ដែល
អម្បាលទៅតាមកម្មថា អើយសត្វទាំងនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយទុក្ខរិក

វេទិទុច្ចរិតេន សមដ្ឋានតតា មនោទុច្ចរិតេន សមដ្ឋានតតា
 អរិយានំ ឧបវាទកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកា មិច្ឆាធិដ្ឋិកម្មសមា-
 នាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា អនាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិច្ឆ័យំ វិជយំ ឧបបន្នា(១) ឥមេ វា បទ
 កោត្តោ សត្តា កាយសុចរិតេន សមដ្ឋានតតា វេទិសុ-
 ចរិតេន សមដ្ឋានតតា មនោសុចរិតេន សមដ្ឋានតតា
 អរិយានំ អធិបវាទកា សម្មាធិដ្ឋិកា សម្មាធិដ្ឋិកម្មស-
 មាទាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរំ មរណា សុតតិ
 សក្កំ លោកិ ឧបបន្នាតិ ។ ឥតិ ជិវ្វេន ឥត្ថុនា
 វិសុទ្ធន អតិក្កន្ធិមាទុសតេន សត្តេ បស្សតិ ចរិ-
 មារេន ឧបបន្និមារេន ហិរេន បណ្ឌិតេ សុវណ្ណ ធុត្វ-
 ណ្ណសុតតេ ទុក្ខតេ យថាតម្មបតេ សត្តេ បដា-
 ចាតិ ។ ឯតទាទុក្ខវិយំ កន្តេ សត្តានំ ធុត្វបចាត-
 ញ្ញាណ ។

(៩១) អថ បទ កន្តេ ឯតទាទុក្ខវិយំ យថា
 តតវា ធម៌ ធម្មេសតិ ឥន្ទ្រិយាយោ ។ ទ្រង់ កន្តេ

១ ១. ឧប្បន្ន ។

ប្រកបដោយវេទិទុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត និងវេទិសុចរិតព្រះអរិយ-
 បុគ្គល ប្រកាន់ខាងមិច្ឆាធិដ្ឋិ កាន់យកនូវកម្មជាមិច្ឆាធិដ្ឋិ សត្វចំណីនោះ
 លុះចែកគ្នាយោធិកាយ ចន្លាប់អំពីមរណៈវេ ក៏ទៅកើត ក្នុងអាយុ
 ទុក្ខតិ វិនិច្ឆ័យ នរក ចំណែកភវីន្តរកសត្វចំណីនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយ
 កាយសុចរិត ប្រកបដោយវេទិសុចរិត ប្រកបដោយមនោសុចរិត មិន
 និងវេទិសុចរិតព្រះអរិយបុគ្គល ប្រកាន់ខាងសម្មាធិដ្ឋិ កាន់យកនូវកម្មជា
 សម្មាធិដ្ឋិ សត្វចំណីនោះ លុះចែកគ្នាយោធិកាយ ចន្លាប់អំពីមរណៈវេ
 ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្ថានិវេរណក ។ បុគ្គលនោះ វេទិសុចរិតព្រះអរិយ
 ចំណីច្បាយ ដែលច្បកនិងចាប់ចងសង្ខ ទាចរោកនិងទុក្ខម មានសណ្ឋាន
 ល្អនិងកាត្រក់ មានគតិល្អ មានគតិកាត្រក់ ដោយចក្ខុជាច្បងដ៏ចរិស្ស
 លើសវលែងជាតិចក្ខុ ចេសមនុស្សសាមញ្ញ ដ៏និច្ចសន្ធិនូវសត្វចំណីច្បាយ
 ដែលអន្ទាលទៅរាមកម្ម ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ចរិតព្រះអង្គដ៏ជម្រើម
 នេះជាទេសនា ដ៏ប្រសើរក្នុងចក្ខុបទានញ្ញាណ ចេសសត្វចំណីច្បាយ ។

(៩០) ចរិតព្រះអង្គដ៏ជម្រើម ពាក្យខាងមុខ នៅមានភាពទៀត
 ព្រះមានព្រះភាគ សង្កេតនូវធម៌ ក្នុងឥន្ទ្រិយា (វេទិនៃចុច្ចំ) ចំណីច្បាយ
 ដោយទេសនាណា ទេសនាដ៏ ប្រសើរក្រៃលែង ។ ចរិតព្រះអង្គ

ឥន្ទ្រិវិជាយោ^(១) ។ អត្ថិ កន្លេ ឥន្ទ្រិ^(២) សាសវា សុឧប-
 ជិតា លោ អរិយាតិ វុច្ចតិ ។ អត្ថិ កន្លេ ឥន្ទ្រិ^(៣) អណ-
 សវា អនុបជិតា អរិយាតិ វុច្ចតិ ។ កកខា ច កន្លេ
 ឥន្ទ្រិ^(៤) សាសវា សុឧបជិតា លោ អរិយាតិ វុច្ចតិ ។
 ឥន្ទ កន្លេ ឯកោច្ឆា សវណោ វា ព្រាហ្មណោ វា
 កាតប្បមន្ទាយ មណាមន្ទាយ អនុយោគមន្ទាយ អប្ប-
 មាណមន្ទាយ សម្មាមនសិការមន្ទាយ តថាវរ្ម័ ចេតោ-
 សមាធិ ដុសតិ យថាសមាហិតេ ធិត្ថ អនេកវិហិតំ
 ឥន្ទ្រិវិជំ មច្ចុនុកោតិ ឯកោមិ ហុត្វា តហុតា ហោតិ
 តហុតាមិ ហុត្វា ឯកោ ហោតិ អាវិការំ តិរោការំ
 តិរោត្តុន្ទំ តិរោតាតារំ តិរោបត្វតំ អសដ្ឋមាលោ តន្ទតិ
 សេយ្យថាមិ កាកាសេ មហិយាមិ ឧត្តដ្ឋនិម្ពដ្ឋំ ករោតិ
 សេយ្យថាមិ ឧទកោ ឧទកេមិ អភិដ្ឋមាលោ តន្ទតិ

១ ១. ឥន្ទ្រិយោ ។ ២-៣-៤ ២. ឥន្ទ្រិយា ។

ឥន្ទ្រិយោ ឥន្ទ្រិវិជាយោ ២ យ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអង្គឥន្ទ្រិយោ ឬច្រកបដោយ
 កាសវា^(១) ប្រកបដោយឧបជិ^(២) ព្រះអង្គមិនត្រាស់ហៅថា ឬច្រកបស់
 ព្រះអរិយៈឡើយ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គឥន្ទ្រិយោ ឬច្រកមិនមានកាសវា មិន
 មានឧបជិ ទើបព្រះអង្គត្រាស់ថា ឬច្រកបស់ព្រះអរិយៈ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ឥន្ទ្រិយោ ឬច្រកបដោយកាសវា ប្រកបដោយឧបជិ ដែលព្រះអង្គ
 មិនត្រាស់ថា ឬច្រក របស់ព្រះអរិយៈនោះ តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ឥន្ទ្រិយោ សមណៈប្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ក្នុងវិលាសនេះ គាស្រីយសេចក្តី
 ព្យាយាម ជាត្រៀងដុតកិលេស គាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាត្រៀងកម្ពស់
 មាំគាស្រីយសេចក្តីព្យាយាម ជាត្រៀងប្រកបរឿយ ។ គាស្រីយសេចក្តីមិន
 ប្រមាទ គាស្រីយសេចក្តីធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ កាលរើចិត្តកម្ពស់មាំ
 ហើយយ៉ាងណា ក៏បាននូវរចនាសមាធិ មានសភាពយ៉ាងនោះ បាននូវ
 ឥន្ទ្រិយោច្រក មនុស្សក្តៅក្នុង (ធិម្មត) ទៅជាមនុស្សច្រកទាក់ក៏បាន
 មនុស្សច្រកទាក់ (ធិម្មត) ទៅជាមនុស្សច្រកក៏បាន ដើរ (ចេញពីខាង
 ក្នុង) ទៅកាន់ទីកំល ទីខាងក្រៅក៏បាន ដើរឬទៅខាងក្រៅដក្ខន្តិក
 ខាងក្រៅក៏បាន ខាងក្រៅក៏បាន ឥតមានទើសខាស់ ដូចជាដើរទៅ
 ឯកាកាស មុជនីមកក្នុងផែនដី ដូចជាមុជនីមកក្នុងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើទឹក

១ ឥន្ទ្រិយោ ថា ឬច្រកបដោយកាស (ព្រះសូត្រ១៤១) ។ ២ ឬច្រកបដោយកា
 ប្រកបដោយឧបជិ (ព្រះសូត្រ១៤១) ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាឡិកា

បដិក្ខុលេ ច អប្បដិក្ខុលេ ច^(១) បដិក្ខុលេសញ្ញំ វិហា-
 រេយ្យន្តំ បដិក្ខុលេសញ្ញំ តត្ថ វិហាវតិ សោ ភេតត្ថ-
 តិ បដិក្ខុលេញ អប្បដិក្ខុលេញ តទុកយំ អភិវិវដ្ត-
 តា ឧបេក្ខតោ វិហារេយ្យំ សោតា សម្មាសាធាតិ
 ឧបេក្ខតោ តត្ថ វិហាវតិ សោតា សម្មាសាធា ។
 អយំ បទ កន្ថេ^(២) នន្ទិ អបាសវា អនុបដិកា
 អវិហាវតិ វុទ្ធិតិ ។ ឯតនាទុត្តរិយំ កន្ថេ នន្ទិវិ-
 បាសុ ។ តំ ភក្កវា^(៣) អសេសមភិជាធាតិ តំ ភក្ក-
 តោ^(៤) អសេសមភិជាធាតោ ឧត្តរិ^(៥) អភិញ្ញេយ្យំ នត្ថិ
 យនភិជាធំ អញ្ញោ សមណោ វា ត្រាហ្មណោ វា
 ភក្កតា ភិយ្យេភិញ្ញតោ នត្ថិ យនិធំ នន្ទិវិបាសុ ។

(៧០) យន្តំ កន្ថេ សន្ធនេ តុលបុត្តេន បត្តវ័
 អារទ្ធវិរិយេន ជាមវតា បុរិសត្ថាមេន បុរិសវិរិយេន

១ ១. អប្បដិក្ខុលេ ច បដិក្ខុលេ ច ។ ២ ១. អយំ កន្ថេ ។ ៣ ១. ភក្កតា ។
 ៤ ១. ភក្កតោ ។ ៥ ១. ឧត្តរិ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាឡិកា

ប្រាថ្នាថា ភាគាភិញ្ញ គប្បីជាអ្នកសម្គាល់ថាជាបដិក្ខុលេ ក្នុងរបស់ជាបដិ-
 ក្ខុលេនិងមិនជាបដិក្ខុលេ ដូច្នេះ វេទន៍ជាអ្នកសម្គាល់ថា ជាបដិក្ខុលេ ក្នុង
 របស់ជាបដិក្ខុលេ និងមិនមែនជាបដិក្ខុលេនោះ បើកតែប្រាថ្នាថា ភាគាភិញ្ញ
 គប្បីជាអ្នកមានសតិខ្ពង់សម្បជញ្ញៈ វៀរខ្លាចរបស់បដិក្ខុលេផង មិនមែនជា
 របស់បដិក្ខុលេផង ព្រំ ២ យ៉ាងនោះទេ ហើយជាអ្នកមានចិត្តច្រើន
 ដូច្នេះ វេទន៍ជាអ្នកមានសតិខ្ពង់សម្បជញ្ញៈ មានចិត្តនៅច្រើនក្នុងរបស់
 ជាបដិក្ខុលេ និងមិនមែនជាបដិក្ខុលេនោះ ។ ចព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 នេះឯង ជាបុព្វមុខមានកាសវៈ មិនមានឧបេក្ខ ដែលហៅថា ជាបុព្វិរបស់
 ព្រះអរិយៈ ។ ចព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាទេសនាដ៏ច្រើន ក្នុងកិច្ច-
 វិបាកនិច្ចាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើនជ្រាបច្បាស់ ខ្លាចទេសនានោះ
 ឥតមានសេសសល់ កាលព្រះមានព្រះភាគ ជ្រាបច្បាស់ខ្លាចទេសនានោះ
 ឥតមានសល់ហើយ នឹងរកបុគ្គលដែលគួរដឹងច្បាស់ ជាងព្រះអង្គនោះ
 ទៅទៀតឆ្ងាយ សមណៈឬត្រាហ្មណ៍ទៀត កាលបើដឹង ក៏នឹងដឹងជាង
 ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងកិច្ចវិបាកនិច្ចាយ មិនមានឡើយ ។

(៧១) ចព៌ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តំណែងដែលក្រលុបត្រអូសសព្វ
 មានព្យាយាមមិនចម្លងច្រើន មានព្យាយាមក្នុងខ្លួន គប្បីសម្រេចដោយ
 ព្យាយាមក្នុងខ្លួនរបស់បុរស ដោយសេចក្តីប្រឹងប្រែងរបស់បុរស ដោយ

សធម្មសាទនីយសូត្រ សាវ័បុត្តសូត្រ ចុត្តា ភគវតោ ព្យាហរណំ

បុរិសបរាគ្គមេន បុរិសធារាយ្ហេន អុនុប្បន្តំ តំ ភគវតា ។

ន ជ កន្តេ ភគវា កាមេសុ កាមសុទលីកាទុ-
 យោគមនុយុត្តោ ហីនំ កម្មំ ចោដ្ឋង្គនិកំ អនិយំ
 អនត្ថសញ្ញាតំ ន ច អត្ថកិលមជាទុយោគមនុយុ-
 ត្តោ ទុក្ខំ អនិយំ អនត្ថសញ្ញាតំ ចត្ថង្គញ្ច(១) ភគ-
 វា ឈានាចំ អាភិទេតសិកាចំ ធិដ្ឋង្គសុទ្ធិហារាចំ
 ធិញ្ញាមលាភី អតិច្ឆលាភី អត្តសិរលាភី ។ សាចេ
 មំ កន្តេ ឯវំ បុរេយ្យ កិណ្ឌុ ទោ អាវុសោ សាវ័បុត្ត
 អហេសុំ អតីតមន្ទាចំ អញ្ញោ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា ភគវតា កិយ្យោភិញ្ញាតោ(២) សម្ពោធិយន្តិ ។
 ឯវំ បុរេយ្យ អហំ កន្តេ ចោតិ វាយេយ្យំ ។ កី
 ចធាវុសោ សាវ័បុត្ត ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្ទាចំ អញ្ញោ
 សមណា វា ព្រាហ្មណា វា ភគវតា កិយ្យោ-
 ភិញ្ញាតោ សម្ពោធិយន្តិ ។ ឯវំ បុរេយ្យ អហំ កន្តេ

១ ១. ចត្ថង្គ ។ ២ ១. ធិ. កិយ្យោភិញ្ញាតោ ។

សធម្មសាទនីយសូត្រ ព្រះសាវ័បុត្តសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាហរ

ការខ្លះខ្លះរបស់ចារស ដោយកិរិយាខាំទៅ ខ្លះចារសរបស់ចារស កំពើនោះ
 ព្រះមានព្រះភាគ បានសម្រេចរហ័យដោយលំដាប់ ។ ចព្វគ្រូព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មិនបានប្រកបខ្លួនកាមសុខស្វិកាខុយោភ ក្នុងកាម
 ព័ន្ធហ្វៈដ៏ទាបថោក ជាប់របស់អ្នកស្រុក របស់បុព្វជ្ជន មិនមែនជាប់របស់
 ព្រះអរិយៈ មិនប្រកបដោយច្រាយាជន៍ផង មិនបានប្រកបខ្លួនកត្តកិលម-
 ជាទុយោគជាទុក្ខ មិនមែនជាប់របស់ព្រះអរិយៈ មិនប្រកបដោយច្រាយាជន៍
 ផង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បានជួបសេចក្តីប្រាថ្នា បានដោយឥតលំបាក
 បានដោយធំទូលាយ ខ្លួនឈានព័ន្ធ ៤ ដ៏កន្លងបង្អស់កាមាចារិក្ខ ជា
 សុទ្ធិហារាធម៌ ក្នុងចក្ខុច្បងផង ។ ចព្វគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចើមានអ្នកផង
 សួរខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ចព្វគ្រូព្រះសាវ័បុត្តបានអាយុ ពួកសមណៈឬ
 ព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលកន្លងឲ្យសរពេញហើយ ជាអ្នកមានញាណដ៏លើស
 លប់ជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការគ្រោសដ៏ដ៏ មានខ្លះដែរឬ ។ ចព្វគ្រូ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកផងសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់
 គេថា មិនមានទេ ។ ចើគេសួរថា ចព្វគ្រូព្រះសាវ័បុត្តបានអាយុ ពួក
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាលដែលមិនទាន់មានអាយុ ជាអ្នក
 មានញាណដ៏លើសលប់ ជាងព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការគ្រោសដ៏ដ៏នឹង
 មានខ្លះដែរឬ ។ ចព្វគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលចើមានអ្នកផងសួរយ៉ាង

នោតិ វនេយ្យំ ។ ភី បដាវុសោ សាវីបុត្ត
 អត្ថុតរហិ អត្ថោ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា
 ភតវតា កិយ្យោភិញ្ញាតោ សម្ពោជេយន្តិ ។ ឯវ
 បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ នោតិ វនេយ្យំ ។ សវេ បទ
 មំ កន្ថេ ឯវ បុន្នេយ្យ ភី ទុ ទោ ដាវុសោ
 សាវីបុត្ត អហេសុំ អតីតមន្វាធំ អត្ថោ សមណា
 វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា សមសមា សម្ពោជេ-
 យន្តិ ។ ឯវ បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ ឯវន្តិ វនេយ្យំ ។
 ភី បដាវុសោ សាវីបុត្ត ភវិស្សន្តិ អនាគតមន្វាធំ
 អត្ថោ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា
 សមសមា សម្ពោជេយន្តិ ។ ឯវ បុដ្ឋោ អហំ កន្ថេ
 ឯវន្តិ វនេយ្យំ ។ ភី បដាវុសោ សាវីបុត្ត អត្ថុត-
 រហិ អត្ថោ សមណា វា ប្រាហ្មណា វា ភតវតា

នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា មិនមានទេ ។ បើមានគេសួរថា បពិត្រ
 ព្រះសាវីបុត្រមានកាយ ពួកសមណៈ ឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាល
 ឥឡូវនេះ ជាអ្នកមានញាណដ៏លើសលប់ ដាច់ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុង
 ការក្រាស់ដឹង មានខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមាន
 អ្នកផងគេសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា មិនមានទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើមានអ្នកផងសួរខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 សាវីបុត្រមានកាយ ពួកសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ដែលកន្លងហួស
 ទៅហើយ ជាអ្នកមានញាណស្មើ ឬដ៏ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់
 ដឹងមានខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមានអ្នកផងសួរ
 យ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវប្រាប់គេថា បើយ៉ាងនោះ មានមែន ។ បើមាន
 គេសួរថា បពិត្រព្រះសាវីបុត្រមានកាយ ពួកសមណៈ ឬ ប្រាហ្មណ៍
 ឯទៀត ដែលមិនខាន់បានមក ជាអ្នកមានញាណស្មើ ឬដ៏ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់ដឹង មានខ្លះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើមានអ្នកផងសួរយ៉ាងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ ត្រូវប្រាប់គេថា បើយ៉ាង
 នោះ មានមែន ។ បើមានគេសួរថា បពិត្រព្រះសាវីបុត្រមានកាយ
 ពួកសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ឯទៀត ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ជាអ្នកមានញាណ

សម្បទានិយស្ត្រ លាវិច្ឆ័យ្យ ច្បា កតវតោ ព្យាបាលំ
 សមសមា សម្ពោជិយន្តិ ។ ឯវំ បុដ្ឋោ អហំ កន្ត
 លោតំ វាយេយ្យំ ។ សនេ ចន មិ កន្ត ឯវំ បុដ្ឋោយ្យ
 កស្មា បធាយស្មា សាវីបុត្តោ ឯកច្ចំ អត្តនុ-
 ជាលាតំ ឯកច្ចំ ន អត្តនុជាលាតីតិ(១) ។ ឯវំ បុដ្ឋោ
 អហំ កន្ត ឯវំ ព្យាករេយ្យំ សម្មទា មេតំ អាវុសោ
 កតវតោ សុតំ សម្មទា បដិក្កហិតំ អហេសុំ អតី-
 តមទ្វាធំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា មយា សមសមា
 សម្ពោជិយន្តិ សម្មទា មេតំ អាវុសោ កតវតោ សុតំ
 សម្មទា បដិក្កហិតំ ភវិស្សន្តិ អនាគតមទ្វាធំ អរ-
 ហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា មយា សមសមា សម្ពោជិ-
 យន្តិ សម្មទា មេតំ អាវុសោ កតវតោ សុតំ
 សម្មទា បដិក្កហិតំ អដ្ឋាធមេតំ អនវតោសោ យំ
 ឯកស្សំ លោកាធាតុយា ទ្វេ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា
 អបុព្វំ អចរិមំ ឧប្បជ្ឈេយ្យំ នេតំ ហំ វិជ្ជតីតិ ។

១ ២. ឧត្តន្តបិដក ។

សម្បទានិយស្ត្រ ព្រះសាវិច្ឆ័យ្យ ព្រះមានព្រះភាគស្រង់ព្យាបាល
 ស្មី ។ ឆិន្ទិត្រមានព្រះភាគ ក្នុងការក្រាស់ដីធ្លី មានផែនដី ។ ចង់ក្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមានអ្នកដង្ហើមយ៉ាងនេះ ឡើយព្រះអង្គ ត្រូវប្រាប់
 គេថា មិនមានទេ ។ ចង់ក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើមានអ្នកដង្ហើម ស្ទុ
 យ៉ាងនេះថា ព្រះសាវិច្ឆ័យ្យមានកាយ ព្រោះហេតុអ្វី បានដង្ហើម មិន
 ដង្ហើម ។ ចង់ក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលបើមានអ្នកដង្ហើម ស្ទុយ៉ាងនេះ
 ឡើយព្រះអង្គ ត្រូវព្យាករយ៉ាងនេះថា ខ្មោលអ្នកមានកាយ ពាក្យនេះអាត្មា
 បានស្តាប់ ចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួល ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាឡើយ ដែលកន្លងទៅហើយ
 ក៏មានញាណស្មី ។ ឆិន្ទិតថាគត ក្នុងការក្រាស់ដីធ្លីដូច្នេះ ខ្មោលអ្នក
 មានកាយ ពាក្យនេះ អាត្មាបានស្តាប់ ចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួល
 ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ មកហើយថា ព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ជាឡើយ ក្នុងកាលមិនខាន់មានមក ឆិន្ទិតមានញាណស្មីឆិន្ទិតថាគត
 ក្នុងការក្រាស់ដីធ្លីដូច្នេះ ខ្មោលអ្នកមានកាយ ពាក្យនេះ អាត្មាបានស្តាប់
 ចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួល ចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះ
 ថា មានព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាឡើយ ២ ព្រះអង្គ ក្រាស់ឡើងក្នុង
 លោកធាតុមួយ មិនមុនមិនក្រោយ (ដំណាលគ្នា) ដំណើរនេះ មិនមែន
 ជាហេតុ ឯមិនមានហេតុ ជាឆិន្ទិតដូច្នេះទេ ។

[៤២] ភិក្ខុហំ^(១) កន្តេ ឯវំ មុដ្ឋា ឯវំ ព្យា-
 ការមាធនោ វុត្តវាធិ ថេវ^(២) អហំ^(៣) កកវតោ ហោមិ
 ន ច កកវន្តំ អក្ខតេន អត្តាចិត្តាមិ ធម្មស្ស
 ធានុធម្មំ ព្យាករោមិ ន ច តោចិ សហធម្មិកោ
 វាធានុវាធនោ តាវយ្ហដ្ឋាធំ^(៤) អាគច្ឆតិទិ ។ វក្ស ភ្នំ
 សាវីបុត្ត ឯវំ មុដ្ឋា ឯវំ ព្យាករមាធនោ វុត្តវាធិ ថេវ
 ថេវ^(៥) ហោសិ ន ក មំ អក្ខតេន អត្តាចិត្តសិ
 ធម្មស្ស ធានុធម្មំ ព្យាករោសិ ន ច តោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វាធានុវាធនោ តាវយ្ហដ្ឋាធំ អាគច្ឆតិទិ ។

[៤៣] ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា ឧទាយិ កកវន្តំ
 ឯតនកោច អច្ឆរិយំ កន្តេ អត្តតំ កន្តេ វតាគតស្ស
 អប្បិច្ឆតា សន្តិដ្ឋតា សល្យោតា យត្រ ហិ ឆាប
 វតាគតោ ឯវំមហិទ្ធិកោ ឯវំអហានុភាវេ អថ ច

១ ឧ. ម ពញាហំ ។ ២ ម. ថេវ ។ ៣ ឧ. អហន្តិ ឧ វិស្សតិ ។ ៤ ឧ តាវយ្ហ ហនំ ។
 ៥ ឧ. មម ។

[៤២] ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះកាលបើមានអ្នកដទៃស្តាយ៉ាងនេះ ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គក៏ធ្វើយកចៅទីនិរេយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា និយាយទៅតាមព្រះពុទ្ធ-
 វេទនៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិនបោះបង្គោលចង្អៀតព្រះមានព្រះភាគដោយ
 ពាក្យមិនពិត ធ្វើយន្តវេទមិសមគួរតាមធម៌ ទាំងវាទុក១ (ការពោលតាម
 វាទៈ) ណាមួយ ដែលច្រកចេញដោយហេតុ ក៏ឈ្មោះថា មិនមកកាន់ទីដែល
 គួរតែជឿលដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគក្រាស់ថា ធ្វើ សាច្ចុក្រ កាល
 បើមានអ្នកដទៃ ស្តាយ៉ាងនេះ អ្នកក៏ធ្វើយកចៅទីនិរេយ៉ាងនេះឈ្មោះថា
 និយាយតាមពាក្យរបស់វាគត មិនបោះបង្គោលចង្អៀតវាគត ដោយ
 ពាក្យមិនពិត ធ្វើយន្តវេទមិសមគួរដល់ធម៌ហើយ ទាំងវាទុក១ណាមួយ
 ដែលច្រកចេញដោយហេតុ ក៏ឈ្មោះថា មិនបោះបង្គោល គួរតែជឿល
 ឡើយ ។

[៤៣] កាលព្រះមានព្រះភាគ ក្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ទើប
 ឧទាយិមានអាយុ ក្រាបចង្អៀតលើព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ ចតិក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ
 មិនដែលមានសារ អស្ចារ្យព្រះតថាគត មានបុព្វិច្ឆ័យយ៉ាងនេះ មាន

បទ ៤១ អត្ថាធំ ចាតុត្ថវិស្សតិ ឯកទេសញ្ចប្បិ(១)
 ឥតោ កន្ត ធម្មំ អញ្ញតិភិយា បរិព្វាជតា អត្ថនិ
 សមុទុបស្សយ្យំ តេ ភាវតតោ ធម៌ បដាតំ បរិហ-
 រេយ្យំ អន្ធវិយំ កន្ត អន្តតំ កន្តេ តថាគតស្ស
 អប្បិច្ឆតា សន្តដ្ឋិតា សល្យោតា យត្រ ហំ ធាម
 តថាគតោ ឯវមហិទ្ធិតោ ឯវមហាទុក្ខារោ អថ ច
 បទ ៤១ អត្ថាធំ(២) ចាតុត្ថវិស្សតិ ។ បស្ស ទោ
 ត្ថំ ទូទាយំ តថាគតស្ស អប្បិច្ឆតា សន្តដ្ឋិតា
 សល្យោតា យត្រ ហំ ធាម តថាគតោ ឯវមហិ-
 ទ្ធិតោ ឯវមហាទុក្ខារោ អថ ច បទ ៤១ អត្ថាធំ(៣)
 ចាតុត្ថវិស្សតិ ឯកទេសញ្ចប្បិ ឥតោ ទូទាយំ ធម្មំ
 អញ្ញតិភិយា បរិព្វាជតា អត្ថនិ សមុទុបស្សយ្យំ

១ ១. ១. ឯកទេសញ្ចប្បិ ។ ២. ៣ ១. ២ អត្ថាធំ ។ ៣. អត្ថាធំ ។

តាតុកាព្រឹទ្ធយានិទេ គន្ថិតិមិទ្ធិព្រះអន្តិទ្ធិព្រាតដ(១) ព្រោះព្រះភាវ-
 តត ទ្រង់មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់សន្តោស មានព្រះហឫទ័យផ្លូវផ្គត់
 ចាកកំលេស ចង់ត្រូវព្រះអន្តិទ្ធិចម្រើន ពួកបរិព្វាជក ជាអន្តិទ្ធិយាត្រា
 ចាកធម៌វិន័យនេះ (រឿ) គឺចារណាយើញនូវធម៌មួយ ។ ក្នុងខ្លួនហើយ
 ពួកបរិព្វាជកវិនិច្ឆ័យនេះ គឺសីលកម្មនេះ ដើរប្រកាសប្រាប់គ្នាដោយហេតុ
 មានប្រមាណចម្លោះថា (តេអាការស្ម័គ្រនិយមនិយម) ចង់ត្រូវព្រះអន្តិ-
 ទ្ធិចម្រើន ហេតុនេះអស្ចារ្យណាស់ ចង់ត្រូវព្រះអន្តិទ្ធិចម្រើន ហេតុនេះ មិន
 ដែលមានសោះ កម្មសព្វគ្រប់គ្រាន់ មានប្រព្រឹទ្ធិយានិទេ មានកុ-
 កាព្រឹទ្ធិយានិទេ គន្ថិតិមិទ្ធិព្រះអន្តិទ្ធិព្រាតដ ព្រោះព្រះភាវតត
 ទ្រង់មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ទ្រង់សន្តោស មានព្រះហឫទ័យផ្លូវផ្គត់ចាក
 កំលេស ។ ព្រះអន្តិទ្ធិស្រាប់ថា ម្ចាស់ទាយំ អ្នកចូលមើលចុះកម្មសព្វគ្រប់
 គ្រប់គ្រាន់មានប្រព្រឹទ្ធិយានិទេ មានកុកាព្រឹទ្ធិយានិទេ គន្ថិតិមិទ្ធិព្រះ
 ខ្លួនទ្រព្យាតដ ព្រោះភាវតតជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអ្នកសន្តោស
 មានចិត្តផ្លូវផ្គត់ចាកកំលេស ម្ចាស់ទាយំ ពួកបរិព្វាជក ជាអន្តិទ្ធិយា
 ត្រាចាកធម៌វិន័យនេះ ចង់ចារណាយើញនូវធម៌មួយ ។ ក្នុងខ្លួនហើយ

១ គន្ថិតិ ថា ព្រះមានព្រះភាវតតិសិទ្ធិ ទូទៅសម្បទានុវត្ត គឺថា មិនច្បាស់
(ឬមិនជឿជាក់) ។

តេ តាវតតេនេវ បដាគំ បរិហរេយ្យំ មស្ស ទោ ភ្នំ
ឧទាយិ តថាគតស្ស អប្បិទ្ធិតា សន្តដ្ឋិតា សលេ-
ខតា យុត្ត ហិ ធាប តថាគតា វិមលេន្ទ្រិតោ
វិមលោនុកាវោ អដ ធ បទ លេវ អត្ថានំ ឆាតុក-
រិស្សតិ ។ អថេតា គគរំ អាយស្មន្តំ សារីបុត្ត
អាឆន្តសិ យស្មាតិហ ភ្នំ សារីបុត្ត ឥមំ ធម្មបរិ-
យាយំ អភិក្កណំ កាសេយ្យសិ ភិក្ខុនំ ភិក្ខុនីនំ
ឧទាសកានំ ឧទាសិកានំ យេសំចិ ហិ សារីបុត្ត
មោយបុរិសានំ ភរិស្សតិ តថាគតេ កត្តា វ វិមតិ
វ តេសំចិមំ(១) ធម្មបរិយាយំ សុត្វា តថាគតេ
កត្តា វ វិមតិ វ សា បហិយិស្សតិ ។
ឥតិ ហិនំ អាយស្មា សារីបុត្តោ គគរតោ សម្មា
សម្មសានំ បរេនេសិ ។ តស្មា ឥមស្ស វេ-
យ្យករណស្ស សម្មសាននិយន្តេវ អធិវចនេន្ទ្រំ ។

សម្មសាទនិយសុត្តំ បក្កមំ ឧដ្ឋិកំ(២) ។

១ ១. កេសម្បិ ឥមំ ។ ឃ. តេសមិមំ ។ ២ ១. សម្មសាទនិយសុត្តំ បក្កមំ ។
ឃ. សម្មសាទនិយំ ឆាម សុត្តំ បក្កមំ ។

ពួកបរិព្វាជកនោះ ខឹងលើកទង់ដី ប្រកាសប្រាប់គ្នាដោយហេតុ មានប្រ-
មាណប៉ុណ្ណេះ (កេស្ករណស្មីខឹងយើងបាទ) ម្ចាស់ទាយ អ្នកចូរមើល
ចុះ អម្បាលភពាគក មានបុព្វគ្រូម៉ែយ៉ាងនេះ មានអាទុភាពគ្រូម៉ែយ៉ាងនេះ
គង់តែមិនធ្វើខ្លួនប្រាកដ ព្រោះភពាគក ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា
ជាអ្នកសាស្ត្រស មានចិត្តផ្លូវផ្ទេរចាត់កិលេស ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះសារីបុត្រ មានអាយុមកថា ម្ចាស់សារីបុត្រ
ចូរអ្នកពោលធម្មបរិយាយនេះ ដល់ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា
ភឿយៗ ចុះ ម្ចាស់សារីបុត្រ ព្រោះថា សេចក្តីសន្ស័យ ឬសេចក្តីឆ្លើយ
ឆ្ងល់ ចំពោះភពាគក ខឹងមានមកដល់មោឃបុរសធូករណា សេចក្តី
សន្ស័យ ឬសេចក្តីឆ្លើយឆ្ងល់របស់មោឃបុរសធូកនោះ ចំពោះភពាគក
នោះ ឆឺនិសាចសូឡ ទៅព្រោះបានស្តាប់ធម្មបរិយាយនេះ មុខខាន ។
ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏សម្តែងខ្លាចអំណរទេ ចំពោះព្រះកម្រិត ខែព្រះ
មានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ សូត្រនេះ
ឈ្មោះថា សម្មសាទនិយសូត្រ ដោយវេយ្យាករណ៍នេះ ដូច្នេះឯង ។

ចប់ សម្មសាទនិយសូត្រ ទី ៥ ។

បាលាទិកសុត្តំ ធម្មំ

(៧៤) ឯវេឌ្ឍ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
 សក្យេសុ^(១) វិហារតិ វេទញ្ញា ឆាម សក្យា កេសំ អម្ព-
 វេទ ចាសាទេ ។ ភេទ ទោ បទ សមយេន ឯតុល្លា
 បាជបុត្តា ចារាយំ អនុបា កាលកតោ ហោតិ ។
 កស្ស កាលកំវិហាយ គិញ្ញា ឯតុល្លា ទ្វេតិកជាតា
 កល្លានជាតា កលហជាតា វិវាទបញ្ញា អញ្ញមញ្ញ
 មុខសត្តិហិ វិគុទញ្ញា វិហារន្តំ ន ភំ ឥមំ ឧប្បវិទយំ
 អាជាឆាសិ អហំ ឥមំ ឧប្បវិទយំ អាជាឆាមិ កំ ភំ
 ឥមំ ឧប្បវិទយំ អាជាធិស្សសិ មិច្ឆាបដិច្ចា ភូមសិ
 អហមស្មិ សន្មាបដិច្ចា សហិតម្ម អសហិតន្ត
 មុវេ វចនីយំ បញ្ញា អវច បញ្ញា វចនីយំ មុវេ
 អវច អធិចិណ្ឌន្ត វិបវត្តំ អាហមិតោ ភេ វាទោ
 ចិត្តហិតោសិ បរវាធម្មរោត្តាយ លិទ្ធាធម៌ ក
 សទេ បហោសីតិ ។ វិទោយេវ កោ^(២) មញ្ញា

១ ឧ. ធម៌. សុត្តន្ត ។ ២ ឧ. វិទោយេវ កោ ។ ឧ. វិទោយេវកោ ។

បាលាទិកសូត្រ ទី ៦

(៧៤) ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យតួយ ព្រះនាងព្រះភគ
 ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ នាអម្ពវិទចេសំពួកសក្យៈ ដែលមានឈ្មោះថា
 វេទញ្ញៈ (អ្នកហាត់បាញ់ធ្នូ) ក្នុងសក្តជនច្បាំងខ្សោយ ។ សម័យនោះ
 ឯង ឯតុល្លាទាជបុត្រ ទើបតែធ្វើមរណកាលហើយថ្មីៗ ក្នុងនគរបុរា ។
 ព្រោះតែឯតុល្លាទាជបុត្រនោះ ធ្វើមរណកាលទៅ ពួកឱគ្រន្តន៍ភិក្ខុវេទក្ខ
 ទៅដាក់វត្ត កើតសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់ កើតឈ្លាប្រកែក ចាត់ដាក់
 ខ្លួន ដោយលំពែងមាត់ថា អ្នកមិនចេះធម្មវិន័យនេះទេ ខ្ញុំទើបចេះធម្ម-
 វិន័យនេះ អ្នកមិនចេះធម្មវិន័យនេះ ដូចម្តេចបាទ អ្នកជាអ្នកប្រតិបត្តិ
 ទុស្សហើយ ខ្ញុំទើបប្រតិបត្តិត្រូវ ពាក្យចេសំខ្ញុំ ប្រកចោយប្រយោជន៍
 ពាក្យចេសំអ្នក មិនប្រកចោយប្រយោជន៍ទេ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយ
 មុន អ្នកនិយាយក្រោយ ពាក្យដែលគេត្រូវនិយាយក្រោយ អ្នកនិយាយ
 មុន អ្នកបានសង្ស័យច្រើនតែវត្តដែលទុស ។ ខ្ញុំលើកសេចក្តីទុសដាក់លើ
 អ្នក អ្នកត្រូវខ្ញុំផ្តុំគ្នាផ្តល់ហើយ ដើម្បីឱ្យផុតគំពើទេវចេសំសាស្ត្រដ៏ទៃ
 បើអ្នកអនុភាព ចូរដោះខ្លួនឱ្យចេញ ។ ហាក់ដូចជាសេចក្តីស្ងប់តែម្យ៉ាង

និកណ្ឌសុ ឆាដបុត្តិយេសុ អនុវត្តនំ ។ យេមិ
 និកណ្ឌស្ស ឆាដបុត្តស្ស សាវកា ភិហី ឱណាទសនា
 តេមិ និកណ្ឌសុ ឆាដបុត្តិយេសុ និព្វិន្ទនា វិត្តនា
 បដិវាទនា យថា តំ ទុក្ខកាតេ^(១) ធម្មវិនយ
 ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកេ អនុបសមសំវត្តនិកេ
 អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ភិន្នដូចេ អប្បដិសរណេ ។

[៩៥] អថេវា ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ ចារាយំ
 វស្សំ វុត្តោ យេន សាមគារមោ យេនាយស្នា
 អាណន្ទោ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ
 វាទន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្ទោ វា ចុន្ទោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មន្តំ
 អាទន្តំ ឯកនកេត និកណ្ឌោ កន្តេ ឆាដបុត្តោ
 ចារាយំ អនុនា កាលកតោ តស្ស កាលកិរិ-
 យាយ ភិន្ទា និកណ្ឌោ ទ្វេជិកដាតា ។ បេ ។

• ១. ទុក្ខកាតេ ។

ប្រព្រឹត្តទៅតាមពួកនិគ្រន្ត ជាសិស្សរបស់នាងចុត្រ ។ ពួកគ្រហស្ថណា
 មានសម្លៀកបំពាក់ ដែលជាសាវ័ករបស់និគ្រន្តនាងចុត្រ ពួកគ្រហស្ថ
 ពុំនិរោះ ជាអ្នកមានសេចក្តីច្បាស់ ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់
 លែងគោរពក្នុងពួកនិគ្រន្ត ដែលជាសិស្សរបស់នាងចុត្រ ព្រោះតែនិ-
 គ្រន្តនាងចុត្រ សម្តែងខ្លាចម្ល៉េះមិនល្អ ប្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជា
 និយ្យានិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ខាង ជាធម្មវិនយដែល
 បុគ្គលមិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ដោយច្រពៃ ប្រកាសទុកហើយ ពុំ
 មានស្តេច គឺទំពាក់ ចែកគ្នាយហើយ មិនមានវិធីឡើយ ។

[៩៦] លំដាប់នោះ សមណុទ្ទេស^(១) ឈ្មោះចុន្ទ នៅពិស្សក្នុង
 ក្រុងបាវា បានចូលទៅក្រុងកាន់ខ្លួនមានអាយុ គង់នៅ ខាសាមគ្រាម
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយចង្ហែកកាន់ខ្លួនមានអាយុ ហើយអភ័យ ក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះចុន្ទសមណុទ្ទេស អភ័យក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និយាយ
 នឹងប្រាជ្ញានុមាទអាយុ យ៉ាងនេះថា ចតិក្រលោកដ៏ចម្រើន និគ្រន្ត-
 នាងចុត្រ ទើបនឹងធ្វើបរណកាលហើយម្ល៉េះ ក្នុងក្រុងបាវា ព្រោះកាល-
 ភិរិយាវៃនិគ្រន្តនាងចុត្រនោះ ពួកនិគ្រន្តចែកគ្នាទៅជាពីរពួក ។ បេ ។

• ១ អង្គរថាជាសមណុទ្ទេស ជាពាក្យហៅសាមណេ ព្រះពុទ្ធនោះលោកបានបសម្ប-
 ការហើយ គង់នៅពិស្សក្នុងក្រុងបាវា ព្រោះថាហៅជាចតិក្រលោក ។

កិច្ចដូចេ អប្បដិសរណោតិ ។ ឯវំ វុត្តំ អាយស្មា
 អាណេត្តា ចុត្តំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទេវេច អត្ថំ ទោ
 វេទំ អាវុសោ ចុត្តំ កតាចាភតំ ភកវត្ថំ ធម្មស្សាយ
 អាយាវាវុសោ ចុត្តំ យេន ភកវតំ ភេទុបសង្កមីស្សម
 ឧបសង្កមីត្វា ឯតមត្ថំ ភកវតោ អាណេយ្យាមាតិ(*) ។
 ឯវំ កាត្ថេតិ ទោ ចុត្តោ សមណុទ្ទេសោ អាយស្មតោ
 អាណន្ទស្ស បទូស្សសិ ។ អថេទោ អាយស្មា ច
 អាណេត្តា ចុត្តោ ច សមណុទ្ទេសោ យេន ភកវតំ
 ភេទុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា ភកវត្ថំ អភិវេទន្តា
 ឯកមត្ថំ ឯសិទិសុ ។ ឯតមត្ថំ ឯសិទ្ធា ទោ
 អាយស្មា អាណេត្តា ភកវត្ថំ ឯតទេវេច អយំ កាត្ថេ ចុត្តោ
 សមណុទ្ទេសោ ឯវាមា ឯកល្អា កាត្ថេ(*) ជាដបុត្តោ
 ចាវយំ អនុតា កាលកតោ តស្ស កាលកតិវិយាយ
 កិច្ចា ឯកល្អា ។ បេ ។ កិច្ចដូចេ អប្បដិសរណោតិ ។

។ ១. អាណេយ្យាមាតិ ។ ២. ១. កាត្ថេសុត្វា ។ ទិស្សតិ ។

មានស្លូតគឺចំពាក់ ថែកព្រួយហើយ មិនមានចំពឹងឡើយ ។ កាលបើ
 ចុត្តសមណុទ្ទេស និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះកាន់ន្ទមានកាយ ក៏និយាយ
 នឹងចុត្តសមណុទ្ទេស យ៉ាងនេះថា ខែចុត្តមានកាយ ពាក្យមានមូល-
 ហេតុនេះ គួរក្រាបបង្គំទូល ដល់ព្រះមានព្រះភាគ ខែចុត្តមានកាយ
 មក យើងនឹងទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ យើង
 ត្រូវក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីខ្ពុះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ។ ចុត្តសមណុទ្ទេស
 ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះកាន់ន្ទមានកាយថា ចត្តត្រលោកដ៏ចម្រើន យ៉ាងនោះ
 មែនហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះកាន់ន្ទមានកាយ នឹងចុត្តសមណុទ្ទេស
 ទូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះកាន់ន្ទ
 មានកាយ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ខ្ញុំព្រះមាន
 ព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា ចត្តត្រលោកដ៏ចម្រើន ចុត្តសមណុទ្ទេសនេះ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ចត្តត្រលោកដ៏ចម្រើន នឹងឈ្លានដក្រ ទើបនឹងធ្វើ
 មរណកាលហើយថ្មី ។ ក្នុងក្រុងបាត ព្រោះកាលកិរិយាខែនិគ្ខតាដ-
 បុត្រនោះ ពួកនិគ្រឡប់ភក្ខា ។ បេ ។ មានស្លូតគឺចំពាក់ ថែកព្រួយ
 ហើយ មិនមានចំពឹងឡើយ ។

(៩៦) ឯវុត្តាភំ ចុទ្ធ ហោតិ ទុកត្វាតេ(១) ធម្មវិន-

យេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យានិកោ អនុបសមសំវត្ថុនិកោ
អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ។ ៩៧ ចុទ្ធ សត្វា ច ហោតិ
អសម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ ទុប្បវេទិតោ
អនិយ្យានិកោ អនុបសមសំវត្ថុនិកោ អសម្មាសម្ពុ-
ទ្ធប្បវេទិតោ សាវកោ ច តស្មី ធម្មេ ន ធម្មាទុធម្មប្ប-
ដិបន្នោ វិហារតិ ន សាមិច្ចិប្បដិបន្នោ ន អនុធម្មចារិ-
កេក្កច្ច ច តម្លា ធម្មា វត្ថុតិ សោ ឯវុត្តស្ស វិនិច្ឆ័យោ
តស្ស តេ អារុសោ លាភា តស្ស តេ សុលទ្ធិ
សត្វា ច តេ អសម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ
ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យានិកោ អនុបសមសំវត្ថុនិកោ

• ៩. បុព្វេ ។

(៩៦) ព្រះមានព្រះភាគ ព្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ចុទ្ធ ការណ៍នុ៎ះ

វេទនាមានយ៉ាងហ្នឹងឯង ព្រោះវេទនាបុគ្គលពោលឲ្យធម្មវិន័យមិនល្អ ច្រ-
កាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាឱយ្យានិកធម៌ មិនមែនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
ស្ងប់ម្ខាង ជាធម្មវិន័យដែលបុគ្គល មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ដោយ
ច្រពៃ ច្រកាសទុកហើយ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ បើសាស្ត្រក្នុងលោកនេះ មិនមែន
ជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ដោយច្រពៃ ចំណង់លោភ ក៏សាស្ត្រនោះសម្តែង
មិនល្អ ច្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាឱយ្យានិកធម៌ មិនមែនច្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ខាង ជាធម្មវិន័យដែលបុគ្គល មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង
ដោយច្រពៃ ច្រកាសទុកហើយ តែសាវក មិនមែនជាអ្នកច្រកិបក្តិធម៌
សមគួរតាមធម៌ មិនមែនជាអ្នកច្រកិបក្តិភាគក្រែង មិនមែនជាអ្នកច្រព្រឹត្ត
សមគួរតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ វេទនាច្រព្រឹត្តតាមចេញ ចាកធម៌នោះ
ថែមទៀត សាវកនោះ គួរតែសរសើរយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ការុសា
ជាលោករបស់អ្នកនោះហើយ អ្នកនោះឈ្មោះថា បានល្អហើយ ព្រោះ
សាស្ត្ររបស់អ្នក មិនមែនជាអ្នកត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ដោយច្រពៃទេ ចំណង់
លោភ ក៏សាស្ត្រនោះ បានសម្តែងមិនល្អ ច្រកាសទុកមិនល្អ មិន
មែនជាឱយ្យានិកធម៌ មិនច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ម្ខាង ជាធម៌ដែលបុគ្គល

បាសនិកសូត្រ ទុក្ខាគមន្តវគោ

អសម្មាសម្ពុទ្ធច្បវេទិតោ ត្វត្វា កសិំ ធម្មំ ន ធម្មា-
 ទុធម្មវ្យាប័នេន វិហាសំ ន សាមីចិច្ច័យេន ធម្មំ
 អនុធម្មចារី វេត្តន្ត ធម្មំ ធម្មា វត្ថុសីតំ ។ ឥតិ
 ទោ ទុទ្ធ សត្វាបិ តត្ថ ការយោ ធម្មាបិ តត្ថ ការយោ
 សាវតោ ធម្មំ តត្ថ វិវាសំសោ ។ យោ ទោ ទុទ្ធ
 វិវាសំ សាវតំ វិវា វិធម្យ ឯកាយស្មា តថា បដិបដ្ឋិ-
 តុ យថា តេ សត្វាវ ធម្មា ធម្មេតោ បញ្ញត្តាតំ ។
 យោ ធម្មំ សមាធមេតិ យេវ សមាធមេតិ យោ ធម្មំ
 សមាធមេតោ តជត្តាយ បដិបដ្ឋិតិ សេវ តេ គហំ
 អបុត្តំ បសវន្តំ ។ តំ កសិំ ហេតុ ។ វិវត្តោតំ ទុទ្ធ
 ហោតិ ទុក្ខាតោ ធម្មវិនយេ ទុច្ចវេទិតោ អនិយ្យាធិ-
 តោ អនុបសមសំវត្ថុធិតោ អសម្មាសម្ពុទ្ធច្បវេទិតោ ។

បាសនិកសូត្រ ធម្មវិនយវិសេសសាស្ត្រោបទុកមិនល្អ

មិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ដោយប្រពៃ ប្រកាសទុកហើយ ទាំងអ្នកសាត
 ក៏មិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិ ឲ្យធម៌សមគួរតាមធម៌ មិនប្រតិបត្តិកោតក្រៃ
 មិនប្រព្រឹត្តសមគួរតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ គឺប្រព្រឹត្តតទៅចេញ ចាកធម៌
 នោះ ។ ខ្មាលចុន្ទ សូម្បីសាស្ត្រ ក៏គួរឲ្យអ្នកផងគំរងៀល ក្នុងហេតុនោះ
 ទាំងធម៌ក៏គួរឲ្យអ្នកផងគំរងៀល ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង តែ
 ឯសាវ័កគួរគេសរសើរ ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។ ខ្មាលចុន្ទ អ្នកណាមួយ
 និយាយនឹងសាវ័ក មានសភាពដូច្នេះយ៉ាងនេះថា អ្នកមានកាយចូលមក
 ចូរប្រតិបត្តិធម៌ ដែលសាស្ត្រាចារ្យស្នាក់ បានសម្តែងទុកហើយ បានបញ្ញត្ត
 ទុកហើយយ៉ាងនោះចុះ ។ ចុក្កលណាបច្ចុលក្តី បច្ចុលនូវចុក្កលណា
 ចុក្កលណា ដែលគេបច្ចុលហើយ ប្រតិបត្តិខាងដូច្នេះក្តី ពួកចុក្កល
 ទាំងអស់នោះ វេទន៍បានឆ្លៀតបង្កើត ។ ដំណើរនោះគឺគ្រោះហេតុ
 អ្វី ។ ខ្មាលចុន្ទ គ្រោះដំណើរនេះ វេទន៍មានយ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិនយដែល
 សាស្ត្រាចារ្យសម្តែងមិនល្អហើយ ប្រកាសទុកមិនល្អហើយ មិនមែនជាធម្ម-
 វិធានធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តិទេ ដើម្បីស្ងប់រង្វាប់ ជាធម៌ដែលចុក្កលមិនបាន
 គ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ដោយប្រពៃ ប្រកាសទុកហើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ យនិកវគ្គ

(៧៧) ឥត បទ ទុក្ខ សត្វា ច ហោតិ អសម្មា-
 សម្ពុត្តោ ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យា-
 ធិតោ អនុបសមសំវត្ថុធិតោ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិ-
 តោ ហោតោ ច តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុទម្មប្បដិច្ចោ វិហារតិ
 សាមីចិប្បដិច្ចោ អនុទម្មចារី សមាធាយ តំ ធម្មំ
 បវត្តតិ សោ ឯវេស្ស វចនំយោ តស្ស តេ ភាវុសោ
 អលាភា តស្ស តេ ទុល្លទ្ធំ សត្វា ច តេ អសម្មា-
 សម្ពុត្តោ ធម្មោ ច ទុកត្វាតោ ទុប្បវេទិតោ អនិយ្យា-
 ធិតោ អនុបសមសំវត្ថុធិតោ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិ-
 តោ ឡា តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុទម្មប្បដិច្ចោ វិហារសិ
 សាមីចិប្បដិច្ចោ អនុទម្មចារី សមាធាយ តំ ធម្មំ វត្ត-
 សីតិ ។ ឥតិ ទោ ទុក្ខ សត្វាចិ តត្ថ ការយ្ហោ ធម្មា-
 ចិ តត្ថ ការយ្ហោ សាវកោចិ តត្ថ ឯវំ ការយ្ហោ ។
 យោ ទោ ទុក្ខ ឯវចំ សាវកំ ឯវំ វិធម្យ អន្ទាយស្មា

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ យនិកវគ្គ

(៧៧) ខ្នាលចុក្ខ មួយទៀត សាស្តាភ្នុនិលោកនេះ មិនមែនជា
 សំខ្នាសម្ពុទ្ធ ចំពោះមតិសាស្តានោះ សម្តែងហើយមិនល្អ បានប្រកាស
 ទុកហើយមិនល្អ មិនមែនជាឱយ្យាទិកធម៌ មិនមែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បី
 ស្ងប់ទ្វាប ជាធម៌ដែលបុគ្គលមិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួនឯង ប្រកាសទុកហើយ
 តែងសាវ័កជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ ភាមធម៌ ប្រតិបត្តិកោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាម
 ធម៌ ក្នុងធម៌នោះ សមាទានប្រព្រឹត្តធម៌នោះ សាវ័កនោះ គួររកឱយយ
 ឱយ៉ាងនេះថា ខ្នាលភាវុសោ មិនមែនជាលោកចល័តអ្នកនោះទេ អ្នកនោះ
 ឈ្មោះថា បានកាត់ហើយ ព្រោះតែសាស្តាចល័តអ្នក មិនមែនជាអ្នក
 គ្រាន់ដឹងឯងដោយប្រពៃនេះ ចំពោះមតិសាស្តា ក៏សាស្តានោះបានសម្តែង
 ហើយមិនល្អ បានប្រកាសទុកមិនល្អ មិនមែនជាឱយ្យាទិកធម៌ មិន
 មែនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីស្ងប់ទ្វាប ជាធម៌ដែលបុគ្គលមិនបានគ្រាន់ដឹងខ្លួន
 ឯង ប្រកាសទុកឡើយ ឯអ្នកក៏ជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ ភាមធម៌ ប្រតិបត្តិ
 កោតក្រែង ប្រព្រឹត្តភាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ សមាទានប្រព្រឹត្តភាមធម៌
 នោះ ។ ខ្នាលចុក្ខ ព្រោះហេតុនេះបានជាសាស្តា ក៏គួររកឱយឱយ
 ហេតុនោះ ធម៌ក៏គួររកឱយឱយហេតុនោះ សាវ័កក៏គួររកឱយឱយ
 ក្នុងហេតុនោះ យ៉ាងនេះ ។ ខ្នាលចុក្ខ បើអ្នកណាមួយ ឱយយឆឹង
 សាវ័កទានសភាពផ្លូវថ្នោះ យ៉ាងនេះថា លោកទានអាយុ ជាអ្នកប្រតិបត្តិ

បាសាទិកសុត្តេ សុត្ត សម្ពោធិតា សុត្តន្តកថា

ញាយប្បដិបន្នោ ញាយំ អារាមស្សតីតិ ។ យោ ច
បសំសតិ យញ្ច បសំសតិ យោ ច បសំសិតេ^(១)
ភិយ្យោសោ មត្តាយ វិរិយំ អារាភតិ សង្ខេ តេ ឥហំ
អប្បញ្ញំ បសវន្តិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ ឯវំ ហេតំ ចុទ្ធ
ហោតិ ទុក្ខក្ការេ ធម្មវិធមេ ទុប្បវេទិតេ អនិយ្យា-
និតេ អនុបសមសំវត្ថុនិតោ អសម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតេ ។

(៧៨) ឥធម បធម ចុទ្ធ សត្វា ច ហោតិ សម្មា-
សម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាគ្វារោ ឥប្បវេទិតោ និយ្យា-
និតោ ឧបសមសំវត្ថុនិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ
សារាគោ ច តស្មី ធម្មេ ន ធម្មាទុធម្មប្បដិ-
បន្នោ វិហារតិ ន សាមីចិប្បដិបន្នោ ន អនុធម្ម-
ចារី វេត្តាម្ម ច តត្ថា ធម្មា វត្តតិ សោ ឯវមស្ស
វេទនីយោ តស្ស តេ អារុសោ អលាភា តស្ស តេ
ទុល្លភំ សត្វា ច តេ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច

១ ១. បសញ្ចោ ។

បាសាទិកសុត្តេ កិរិយាត្រាស់ដឹងនៃព្រះសាស្តាធិនៈនៃធម៌ដែលប្រុងសម្រេចទុកល្អហើយ
ត្រូវហេតុហើយ មុនជាដំបូងសម្រេចហេតុមិនខាន ។ ចុក្កលណាសរសើរក្តី
សរសើរនូវចុក្កលណា អ្នកដែលគេសរសើរ ហើយប្រាសព្រាហ្មណ៍
លើសជាងប្រាណក្តី ពួកអ្នកទាំងអស់នោះ តែងបាននូវបាបដ៏ច្រើន ។
ដំណើរនេះ តើប្រារហេតុអ្វី ។ ខ្លាលចុទ្ធ ព្រោះដំណើរនេះ វេទន៍មាន
យ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិធីនៃ ដែលសាស្តាសម្ពុទ្ធហើយមិនល្អ ប្រកាសទុក
មិនល្អ មិនមែនជាធម្មាធិនៈមិ មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់ស្ងាប់
ជាធម៌ដែលបុគ្គល មិនបានត្រាស់ដឹងខ្លួនឯង ប្រកាសទុកហើយ ។

(៧៨) ខ្លាលចុទ្ធ មួយទៀត សាស្តាភ្នំរលាកនេះ ជាអ្នកត្រាស់
ដឹងឯងដោយច្រើន ទាំងធម៌លាភ សាស្តានោះក៏សម្ពុទ្ធទុកល្អហើយ
ប្រកាសទុកល្អហើយ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
ស្ងប់ស្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកាសទុកហើយ តែសាវ័ក
មិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌សម្មាសម្ពុទ្ធជាធម៌ មិនប្រតិបត្តិដោយសាវ័កក្រៃ
មិនប្រព្រឹត្តសម្មាសម្ពុទ្ធជាធម៌ ក្នុងធម៌នោះ វេទន៍ប្រព្រឹត្តនូវចរាចរណ៍ធម៌
នោះវេទន៍ទៀត សាវ័កនោះ គួរគេនិយាយឱ្យយ៉ាងនេះថា ខ្លាលសាវ័ក
មិនមែនជាអ្នកចាស់អ្នកនោះទេ អ្នកនោះឈ្មោះថា បានពង្រីកហើយ
ព្រាសាស្តារបស់អ្នក ជាសម្មាសម្ពុទ្ធស្រាប់ ទាំងធម៌ សាស្តានោះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គោ

ស្វាគ្គាតោ សុប្បវេទិតោ វិយាគវិទិតោ ឧបសម-
 សំវត្តវិទិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ត្វត្វ គស្មី ធម្ម-
 ន ធម្មាទុធម្មប្បដិមញ្ញោ វិហាសិ ន សាមីចិប្បដិមញ្ញោ
 ន អទុធម្មចារី វេត្តាម្ម ច តត្ថា ធម្មា វត្តសីតិ ។
 ឥតិ ទោ ចុទ្ធ សត្តាបិ តត្ថ ចាសំសោ ធម្មាបិ តត្ថ
 ចាសំសោ សាវកោ ច តត្ថ ឯវំ ការយោ ។
 យោ ទោ ចុទ្ធ ឯវ្យប់ សាវកំ ឯវំ វេទយ្យ
 ឯវាធយស្មា តថា បដិមជ្ឈតុ យថា តេ សត្តាក
 ធម្មោ ធនសិតោ បញ្ញត្តោតិ ។ យោ ច សមាធម-
 បេតិ យត្វ សមាធមេតិ យោ ច សមាធមិតោ
 កជត្តាយ បដិមជ្ឈតិ សព្វេ តេ តឃុំ បុត្តំ
 បសវន្តិ ។ តំ តិស្ស ហេតុ ។ ឯវត្តោតំ ចុទ្ធ
 ហោតិ ស្វាគ្គាតេ ធម្មវិទយេ សុប្បវេទិតេ វិយា-
 គិតោ ឧបសមសំវត្តវិទិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គោ

ក៏សម្តែងទុកឈ្លើយ ប្រកាសទុកឈ្លើយ ជាខ័យ្យាធិកធម៌ ជាធម៌
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់
 ប្រកាសទុកហើយ ទាស់កែអ្នកមិនមែនជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌ សមគួរតាមធម៌
 មិនប្រតិបត្តិការក្រែង មិនប្រព្រឹត្តសមគួរតាមធម៌ គួរធម៌នោះ ទៅជា
 ប្រព្រឹត្តិគេចចេញចាកធម៌នារវិញ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រោះហេតុនេះ សាស្តា
 ក៏គួរតេសសរសើរក្នុងហេតុនោះ ធម៌ ក៏គួរតេសសរសើរក្នុងហេតុនោះដោយ
 ប្រការផ្ទះច្រើន ប៉ុន្តែឯសាវកគួរតែដៀល ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។
 ម្ចាស់ចុទ្ធ បើអ្នកណាមួយខំយាយខំសាវក មានសភាពផ្ទះយ៉ាងនេះ
 ជា អ្នកមានអាយុចូលមក ចូរប្រតិបត្តិតាមធម៌ ដែលសាស្តាចសំអ្នក
 សម្តែងទុកហើយ បញ្ញត្តិទុកហើយយ៉ាងនោះចុះ ។ បុគ្គលណាចូលក្តី
 ចូលនូវបុគ្គលណាក្តី អ្នកដែលគេចូលហើយ ប្រតិបត្តិតាមយ៉ាង
 នោះក្តី ពួកអ្នកទាំងអស់នោះ វេទនាបាននូវបុណ្យច្រើន ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រោះដំណើរនោះ វេទនាបានយ៉ាងនេះ គួរ
 ធម្មវិន័យ ដែលសាស្តាសម្តែងឈ្លើយ បានប្រកាសទុកឈ្លើយ ជា
 ខ័យ្យាធិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រាស់ទុកហើយ ។

បាសាទិកសុត្តន្ត សង្កេតនា ធម្មសូត្រ សុត្តន្ត

[៧៧] ឥត បទ ចុទ្ធ សត្វា ច ហោតិ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្វាតោ សុប្បវេទិតោ និ-
 យ្យវិនិកោ ឧបសមសំវត្ថុវិនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេ-
 ទិតោ សាវកោ ច តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុធម្មប្បដិបទ្ធោ
 វិហារតិ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារី សមាធាយ
 តំ ធម្មំ វត្ថុតិ សោ ឯវមស្ស វចនីយោ តស្ស ភេ
 ហវសា សុលាភា តស្ស ភេ សុលទ្ធិំ សត្វា ច
 ភេ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្វាតោ
 សុប្បវេទិតោ និយ្យវិនិកោ ឧបសមសំវត្ថុវិនិកោ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ ត្វា តស្មី ធម្មេ ធម្មាទុធម្មប្បដិ-
 បទ្ធោ វិហារសិ សាមីចិប្បដិបទ្ធោ អនុធម្មចារី សមា-
 ធាយ តំ ធម្មំ វត្ថុសីតិ ។ ឥតិ ទោ ចុទ្ធ សត្វាចិ
 តត្ថ ចាសំសោ ។ ធម្មោចិ តត្ថ ចាសំសោ សាវកោចិ
 តត្ថ ឯវំ ចាសំសោ ។ យោ ទោ ចុទ្ធ ឯវំរូបំ សាវកំ
 ឯវំ វេធម្យ អទ្ធាយស្មា ញាយប្បដិបទ្ធោ ញាយំ

បាសាទិកសុត្តន្ត កិរិយាប្រាសំដីនៃព្រះសាស្តាទិកការវិនិច្ឆ័យដែលទ្រង់សង្កេតឲ្យឃើញ

[៧៨] ម្ចាស់ចុទ្ធ មួយទៀត សាស្តាភូមិលោកនេះ គឺជាសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ទាំងធម៌ សាស្តាភូមិសម្ពុទ្ធិល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ
 ជាទិយ្យទិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ ទាំងសាវកសោត គឺជាអ្នកប្រតិបត្តិធម៌
 សមគួរតាមធម៌ ប្រតិបត្តិការត្រៃវិគ្គ ប្រព្រឹត្តសមគួរតាមធម៌ ក្នុងធម៌នោះ
 សមាទានប្រព្រឹត្តតាមធម៌នោះ សាវកនោះ គួរគន់យាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់កុសោ ជាលោកល្អរស់គួរគោរពហើយ អ្នកនោះឈ្មោះថា បាទល្អ
 ហើយ ព្រោះសាស្តាចេសំអ្នក ជាអ្នកឆ្ងាយចាកកិលេស ក្រាស់ដឹងឯង
 ដោយប្រពៃ ទាំងធម៌ សាស្តាភូមិបាទសម្ពុទ្ធិល្អហើយ ប្រកាសទុក
 ល្អហើយ ជាទិយ្យទិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌
 ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ អ្នកសោត គឺជាអ្នកប្រ-
 ព្រឹត្តធម៌សមគួរតាមធម៌ ប្រតិបត្តិការត្រៃវិគ្គ ប្រព្រឹត្តសមគួរតាមធម៌ ក្នុង
 ធម៌នោះ សមាទានប្រព្រឹត្តតាមធម៌នោះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រោះហេតុនេះ
 បាទជាសាស្តាគំនូរគេសរសើរ ក្នុងហេតុនោះ ធម៌គំនូរគេសរសើរ ក្នុង
 ហេតុនោះ សាវកគំនូរគេសរសើរ ក្នុងហេតុនោះយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ
 បើអ្នកណាមួយ ខំយាយខំសាវក មានសភាពដូច្នោះ យ៉ាងនេះថា
 លោកមានកាយ ជាអ្នកប្រតិបត្តិគ្រូហេតុហើយ មុខជាខំសម្រេចហេតុ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូត្រ បាដិកវគ្គ

អាភវេស្សតីតិ ។ យោ ច ចសំសតិ យញ្ច ចសំសតិ យោ ច ចសត្តោ កិយ្យោសោ មត្តាយ វិរិយំ អាភតិ សទ្ធេ តេ ពហុំ ចុញ្ញំ មសវន្តំ ។ តំ កំស្ស ហេតុ ។ វិវាញ្ញតំ ចុទ្ធ ហោតិ ស្វាត្វាតេ ធម្មវិទេយេ សុច្ឆវេ- ធិតេ វិយ្យាធិតោ ឧបសមសំវត្ថុធិតោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្ប- វេធិតោ ។

[១០០] ឥធិ ចុទ្ធ សត្វា ច លោកេ ឧទទាធិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ ច ស្វាត្វាតោ សុច្ឆវេ- ធិតោ វិយ្យាធិតោ ឧបសមសំវត្ថុធិតោ សម្មា- សម្ពុទ្ធប្បវេធិតោ អវិញ្ញាបិតត្វា ចស្ស ហោន្តិ សាវកា សទ្ធម្មេ ទេសំ សត្ត ច ទេសំ កេវលំ^(១) បរិបូរំ ព្រហ្មចរិយំ អាវិកតំ ហោតិ ឧត្តាធិកតំ សព្វ- សង្កាបាបទកតំ^(២) សច្ចាធិហិរកតំ^(៣) យាវ ទេវម- ទុស្ស្រហិ សុច្ឆកាសិតំ អថ ទេសំ សត្តុបា អន្តរ- ធានំ ហោតិ ។ វិវាចោ ទោ ចុទ្ធំ សត្វា ច^(៤)

១ ឧ. សុទ្ធច្នេ ឥ ច កេសំ កេវលំ ។ ម. សុទ្ធច្នេ ឥ ច ទេសំ កេវល ។
២ សព្វសត្វាបាបទកត្ថិច្ឆិ បាលា ។ ឧ. សព្វសណ្តាបទកតំ ។ ៣ សច្ចាធិហិរកត្ថិច្ឆិ បាលា ។ ៤ ឧ. ម. ច កាល ឥ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ សូត្រ បាដិកវគ្គ

មិនទាន ។ ចុត្តលណាសរេសីក្តី សរេសីក្តីចុត្តលណា ក្តី អ្នកដែលគេ សរេសីក្តីហើយ ប្រាព្វត្បាយមយំនិក្រវលនំ ជាងប្រមាណក្តី ពួកអ្នក ទាំងអស់នោះ វេទន៍បាននូវបុណ្យច្រើន ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុ អ្វី ។ ខ្លាលចុន្ទ ព្រោះដំណើរនេះ វេទន៍បានយ៉ាងនេះ ក្នុងធម្មវិមយ ដែលសាស្តា សម្ពុទ្ធល្អើយ ប្រកាសទុកល្អហើ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ ។

[១០០] ខ្លាលចុន្ទ ព្រះសាស្តាជាគោរពសម្មាសម្ពុទ្ធ កំរើតឡើងហើយ ក្នុងលោកនេះ ទាំងធម៌សាត ព្រះសាស្តាតំសម្ពុទ្ធល្អើយ ប្រកាស ទុកល្អហើយ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រកាសទុកហើយ តែពួកសាវករបស់ព្រះ សាស្តានោះ មិនទាន់យល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធឡើយ ទាំងព្រះ សាស្តារបស់សាវកទាំងនោះ ក៏ពុំទាន់បានធ្វើឲ្យច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យចរិយ្យធម៌ទាំងអស់ ពុំទាន់ធ្វើឲ្យឆ្ងាយ ពុំទាន់ធ្វើដោយបទពន្យល់ក្រសីសព្វ គ្រប់ ពុំទាន់ធ្វើឲ្យជាធម៌ល្អដឹកនាំគ្នាបាន ដល់ពួកសាវកនោះ ដកចាកពួក ទេវតាទិវីមនុស្សសម្ពុទ្ធានុ ដោយច្រវែងចៅឡើយ ហើយព្រះសាស្តា របស់សាវកទាំងនោះ បាក់ខ្លួនទៅ ។ ខ្លាលចុន្ទ ព្រះសាស្តាបានសភាព

ធានាទិកសុត្តេ សទ្ធម្មេ អវិញ្ញាចិច្ចសាវកា

សាវកានំ កាលកុតោ អនុតប្បោ ហោតិ ។ តំ
កេស្ស ហេតុ ។ សត្វា ហិ(១) លោកេ ឧទទាមិ
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ស្វាត្វាកោ សុប្បវេ-
និតោ និយ្យាចិតោ ឧបសមសំវត្ថុនិតោ សម្មា-
សម្ពុទ្ធប្បវេនិតោ អវិញ្ញាចិតត្តា ធម្មា សទ្ធម្មេ ទ
ច នោ កេវលញ្ច(២) ចរិច្ចរំ ព្រហ្មចរិយំ ភាវិតតំ
ហោតិ ឧត្តរិកតំ សព្វសង្កាបាបនកតំ សច្ចា-
និហិរកតំ យាវ យេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ អថ
នោ សត្តុនោ អន្តរាទំ ហោតិ(៣) ។ ឯវុនោ ចោ
ចុទ្ធ សត្វា ច(៤) សាវកានំ កាលកុតោ អនុ-
តប្បោ ហោតិ ។

[១០០] ឥធម បន ចុទ្ធ សត្វា ច លោកេ
ឧទទាមិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច ស្វាត្វាកោ
សុប្បវេនិតោ និយ្យាចិតោ ឧបសមសំវត្ថុនិតោ សម្មា-

១ ខ. ព នោ ។ ឃ. ប ។ ២ ខ. បន្ត សទ្ធម្មេ ទ ច នោ ពេលំ ។ ឃ
ពេលំ . . . ។ ៣ ខ. ឃ. ហោតិ ។ ៤ ខ. ឃ. បរាហ ឧ វិស្សតិ ។

ធានាទិកសុត្តេ ត្ថកសាវកនិលមិទទោនិសេចច្ចិច្ចសំព្វាព្រះសទ្ធម្ម

យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាលឱ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ស្តាយ
ក្រោយដល់ពួកសាវក ។ ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ។ គ្រោះ (ពួកសាវក
នោះ មានសេចក្តីស្តាយក្រោយថា) ព្រះសាស្តាជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
បានកើតឡើងហើយក្នុងលោក ពុំដឹងធម៌សាតព្រះសាស្តានោះ ក៏សម្តែង
ល្អហើយ ប្រកាសទុកល្អហើយ ជាទិយ្យនិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រមប្រកាសទុក
ហើយ ថ្កីវន្ត ពួកយើងមិនទាន់យល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសទ្ធម្មារឿយ
ពុំដឹងព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ចរិច្ចលិច្រប់គ្រាន់ ព្រះសាស្តា ក៏មិនទាន់បាន
ធ្វើឱ្យជាក់ច្បាស់ មិនទាន់ធ្វើឱ្យនិយម មិនទាន់បានធ្វើ ដោយច្បាស់
ក្រុងសព្វគ្រប់ មិនទាន់បានធ្វើឱ្យជាធម៌ គួរដឹកនាំគ្នាបាន ដល់យើងពុំដឹង-
ឡាយ ដល់កំណត់នៃអានិមនុស្ស ក៏សម្តែងបានដោយប្រពៃនោះឡើយ
ព្រះសាស្តា ចេសពួកយើង បានចង់ទៅ ។ ឆ្ងល់ចុះ ព្រះសាស្តា
មានសភាពយ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល ឱ្យមានសេចក្តី
ក្តៅក្រហាយ ស្តាយក្រោយដល់ពួកសាវក ។

[១០១] ឆ្ងល់ចុះ មួយទៀត ព្រះសាស្តាជាអហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
កើតឡើងក្នុងលោកនេះ ពុំដឹងធម៌ព្រះសាស្តានោះ ក៏សម្តែងល្អហើយ
បានប្រកាសទុកល្អហើយ ជាទិយ្យនិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយស្ស បាធិកវគ្គ

សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិកោ វិញ្ញាបិតគតោ ចស្ស ហោត្ថំ សាវកា
 សទ្ធម្មេ កេវលញ្ច តេសំ បរិម្ភវំ ព្រហ្មចរិយំ អាវិកតំ
 ហោតិ ឧត្តាធិកតំ សព្វសម្ពាហបទតតំ សច្ចាដិ-
 ហារកតំ យោវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បកាសិតំ អដ-
 នេសំ សត្តុនោ អន្តរធានំ ហោតិ ។ ឯវុតោ
 ទោ ទុទ្ធ សត្តា សាវកាន កាលតតោ អនាទុ-
 តយ្យោ ហោតិ ។ តំ កិស្ស ហេតុ ។ សត្តាបិ
 លោកេ(១) ឧទធានំ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា ធម្មោ
 ច ស្វាគ្វាតោ សុប្បវេទិកោ និយ្យាបិកោ ឧប-
 សមសំវត្ថុនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធវេទិកោ វិញ្ញាបិតគតោ
 ចម្ពា សទ្ធម្មេ កេវលញ្ច ហេ បរិម្ភវំ ព្រហ្មចរិយំ
 អាវិកតំ ហោតិ ឧត្តាធិកតំ សព្វសម្ពាហបទតតំ
 សច្ចាដិហារកតំ យោវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បកា-
 សិតំ អដទោ សត្តុនោ អន្តរធានំ ហោតិ ។

១ ឧ. ឆ. សត្តា ០ : ៣ លោកេ ។

សុត្តន្តបិដក វិជយនិកាយ បាធិកវគ្គ

សេចក្តីស្ងប់រង្វាប់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានប្រកាសទុកហើយ
 ពុំនឹងពួកសាវករបស់សាស្ត្រានោះ បានយល់សេចក្តីច្បាស់ ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធ
 ហើយ ព្រះសាស្ត្រ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ខ្លះព្រហ្មចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌
 គ្រប់គ្រាន់ ធ្វើឲ្យកើតហើយ ធ្វើដោយចរចន៍គ្រងសព្វគ្រប់ហើយ ធ្វើ
 ឲ្យជាធម៌គួរណែនាំគ្នាបានហើយ ដកបរិកល្លកទេវតានិមនុស្ស ក៏សម្តែង
 បានដោយច្រៀត រឿចព្រះសាស្ត្ររបស់សាវកទាំងនោះ អន្តរធានាទៅ ។
 ខ្នាលពុទ្ធ សាស្ត្រមានសភាពយ៉ាងនេះឯងឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាល មិន
 ឲ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ផលពួកសាវក ។ ដំណើរនោះ
 ព្រាហ្មបាតុអ្វី ។ ព្រោះថា (ពួកសាវកទាំងនោះ មានសេចក្តីត្រេកអរ
 យ៉ាងនេះថា) ព្រះសាស្ត្រជាគរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏តែឡើងហើយក្នុងលោក
 ទាំងធម៌សាម ព្រះសាស្ត្រក៏បានសម្តែងឡើងហើយ ប្រកាសទុកឡើងហើយ
 ជាមិយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រង្វាប់ ជាធម៌ដែល
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បានប្រកាសទុកហើយ ពួកយើងសាម ក៏បានយល់
 សេចក្តីច្បាស់ក្នុងព្រះសម្ពុទ្ធហើយ ព្រះសាស្ត្រ បានធ្វើឲ្យច្បាស់ខ្លះព្រហ្ម-
 ចរិយធម៌ដ៏បរិបូណ៌ទាំងអស់ បានធ្វើឲ្យកើតហើយ បានធ្វើដោយចរចន៍
 គ្រងសព្វគ្រប់ហើយ បានធ្វើឲ្យជាធម៌គួរណែនាំគ្នាបានហើយ ដកបរិកល្លក
 ទេវតានិមនុស្សក៏សម្តែងបានដោយច្រៀត រឿចព្រះសាស្ត្រ ពុំបាត់ទេ ។

ពាសវិកស្សន្តេ សព្វតោ ថេរត្តញ្ញករិកំ

ឯវុចោ ទោ ទុទ្ធ សត្តា សាវកានំ កាលកុតោ
អនាទុតប្បោ ហោតីតិ(១) ។

[១០២] ឯតេហិ ថេមិ ទុទ្ធ អន្តេហិ សមន្នាគតំ
ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ ទោ ទោ សត្តា(២) ហោតិ
ថេរោ រត្តញ្ញ ចិវប្បព្វជិតោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ
ឯវុចំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្ពំ ហោតិ គេទន្តេន ។ យតោ
ទោ ទុទ្ធ ឯតេហិ ថេមិ អន្តេហិ សមន្នាគតំ ព្រហ្មច-
រិយំ ហោតិ សត្តា ទ ហោតិ ថេរោ រត្តញ្ញ ចិវប្បព្វ-
ជិតោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ ឯវុចំ ព្រហ្មចរិយំ
អបរិម្ពំ ហោតិ គេទន្តេន ។

[១០៣] ឯតេហិ ថេមិ ទុទ្ធ អន្តេហិ សមន្នា-
គតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្តា ទ ហោតិ ថេរោ
រត្តញ្ញ ចិវប្បព្វជិតោ អនុគតោ វិយោអនុប្បត្តោ
ទោ ទ ខុស្ស ថេរោ កីត្វ សាវកា ហោន្តិ
វិយត្តា វិលីតា វិសាវតា បត្តយោកតេសុហា អលំ
សមត្វាតុ សទ្ធម្មស្ស អលំ ឧប្បន្នំ បរម្បវាទំ

១ ទ. ទ. ហោតិ ។ ២ ម. សត្តា ច ។

ពាសវិកស្សន្តេ កវៈនៃសាស្តាដាថេរៈជាអ្នកជំនាញត្រីជាដើម

ខ្លួនចុះ សាស្តាមានសភាពយ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ធ្វើអោយកាល
មិនឱ្យមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយស្លាយក្រោយ ដល់ពួកសាវ័ក ។

[១០២] ខ្លួនចុះ ប្រសិនបើព្រហ្មចរិយធម៌ ប្រកបដោយអង្គតាំង
គ្នាហើយ សាស្តាមិនមែនជាថេរៈ ជាអ្នកជំនាញត្រី ជាអ្នកបួសយូរ តាំងនៅ
ជាអវិជ្ជនិ ជាអ្នកចម្រើនវិយោដោយលំដាប់ ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ឈ្មោះថា
មិនចាំប្លែងដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះឡើយ ។ ខ្លួនចុះ បើព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ប្រកបដោយអង្គតាំងនេះហើយ តាំងសាស្តា ក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកជំនាញត្រី
បួសយូរ តាំងនៅជាអវិជ្ជនិ ចម្រើនវិយោដោយលំដាប់ ក្នុងកាលណាហើយ
ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ ទើបឈ្មោះថា ចាំប្លែងដោយអង្គនោះ យ៉ាងនេះ
ក្នុងកាលនោះ ។

[១០៣] ខ្លួនចុះ ប្រសិនបើព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គតាំង
គ្នា តាំងសាស្តាក៏ជាថេរៈ ជាអ្នកជំនាញត្រី បួសយូរ តាំងនៅជាអវិជ្ជនិចម្រើន
វិយោដោយលំដាប់ហើយ ក៏មិនមានអ្នកតែងតាំងសាវ័ក ថេរៈសាស្តានោះ
ជាថេរៈ ជាអ្នកល្អាសវៃ ដឹកនាំ ភ្ញៀវភ្ញា បានដល់ធម៌ក្សេមកាលានោះ
កាចនឹងប្រាប់ខ្លួនប្រាសទ្ធម្មបាន កាចសង្កត់សង្កិនខ្លួនច្រើន ដែលកើត

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គោ

សហធម្មេន្ទ(១) សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេតុា សច្ចាជិ-
ហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ វេវុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្ហំ
ហោតិ តេនេន្ទេន ។ យតោ ច ទោ ចុទ្ធ វេតេហិ
ធម៌(២) អន្តេហិ សមន្តាគតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ
សត្វា ច ហោតិ វេរោ វត្តញ្ញំ ចិរយ្យត្វជិតោ អនុ-
គតោ វាយោអនុប្បត្តោ វេរោ ចស្ស ភិក្ខុ សាវកា
ហោន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសារោ បត្តយោគត្វា-
ហា អលំ សមត្វាតុំ សទ្ធម្មស្ស អលំ ឧប្បន្នំ
បរម្មវាធំ សហធម្មេន្ទ(៣) សុធិត្តហិតំ ធិត្តហេតុា
សច្ចាជិហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ វេវុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ
បរិម្ហំ ហោតិ តេនេន្ទេន ។

(១០៤) វេតេហិ ធម៌ ចុទ្ធ អន្តេហិ សមន្តា-
គតំ ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្វា ច ហោតិ វេរោ
វត្តញ្ញំ ចិរយ្យត្វជិតោ អនុគតោ វាយោអនុប្បត្តោ
វេរោ ចស្ស ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ វិយត្តា
វិធិតា វិសារោ ។ បេ ។ អលំ ឧប្បន្នំ បរម្មវាធំ

១ ឧ. សហធម្មេន្ទ ។ ២ ឧ. វេ ។ ៣ ឧ. សហធម្មេន្ទ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិវគ្គោ

ឡើងហើយ ឲ្យជាភាគរូបវន្តសន្តិក្ខន្ធរៀបរយ ដោយភាគប្រកប
ដោយធម៌ ហើយសម្រួលធម៌ព្រមទាំងបាធិវគ្គរយៈ ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ
ឈ្មោះថា មិនបរិច្ចលំដោយអង្គនោះយ៉ាងនេះ ។ ឆ្ងល់ចុក បើព្រហ្មច-
រិយធម៌ប្រកបដោយអង្គទាំងនេះ ទាំងសាស្តា ក៏ជាដោះ ជាអ្នកដឹកនាំត្រី
ចូលយូរ កាន់នៅជាអវិជ្ជន៍ ចម្រើនវិយដោយលំដាប់ហើយ ទាំងពួកកុំកុដ
សាវករបស់សាស្តានោះ ក៏ជាដោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃ ដឹកនាំ ភ្ញៀវត្រា
បានដល់ធម៌ក្រុមបាគយោគៈ កាចនីតិប្រាច់ខ្លួនព្រមទាំងបាគ កាចសន្តិក្ខ
សន្តិក្ខន្ធបរិច្ចកៈ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យជាភាគរូបវន្តសន្តិក្ខន្ធរៀបរយ
ប្រកបដោយធម៌ ហើយសម្រួលធម៌ព្រមទាំងបាធិវគ្គរយៈ
ក្នុងកាលណា ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ រៀបរយដោយអង្គ
នោះ យ៉ាងនេះ ក្នុងកាលនោះ ។

(១០៥) ឆ្ងល់ចុក ប្រសិនបើ ព្រហ្មចរិយធម៌ប្រកបដោយអង្គ
ទាំងនេះ ទាំងសាស្តា ក៏ជាដោះ ជាអ្នកដឹកនាំត្រី ចូលយូរ កាន់នៅជាអវិជ្ជន៍
ចម្រើនវិយដោយលំដាប់ហើយ ទាំងពួកកុំកុដសាវករបស់សាស្តានោះក៏
ជាដោះ ជាអ្នកឈ្លាសវៃដឹកនាំភ្ញៀវត្រា ។ បេ ។ កាចសន្តិក្ខសន្តិក្ខន្ធបរិច្ចកៈ

បាលាទិតសុត្តេ សុត្តន្ត បេរិយាយិកា

សហជម្មេន សុតិក្កហិតំ និក្ខហេត្វា សច្ចាដិហារិយំ
 ធម្មំ នេសេតុំ នោ ច ទ្ធស្ស មជ្ឈិមា ភិក្ខុ សាវកា
 ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា ច ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ
 ច ទ្ធស្ស នវំ ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ នវំ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ដេវ ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ ដេវ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 មជ្ឈិមា ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា
 ចស្ស ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 នវំ ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នវំ ចស្ស
 ភិក្ខុនិយោ សាវកា ហោន្តិ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ឧបាសកា សាវកា ហោន្តិ តិហី ឧបាសកា
 ព្រហ្មចារិណោ ។ ឧបាសកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ
 តិហី ឧបាសកា ព្រហ្មចារិណោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ឧបាសកា សាវកា ហោន្តិ តិហី ឧបាសកា
 កាមកោតិណោ ។ ឧបាសកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ តិហី ឧបាសកា កាមកោតិណោ ។

បាលាទិតសុត្តេ ភវិវេសស្តានិវេសៈ ជាដ្ឋកន្តិកាព្រឹទ្ធិជាតិ

ដែលតើភឿនហើយ ជាពាក្យដែលខ្លួនសង្កត់សង្កិន រៀបរយដោយធម៌
 ហើយសម្តែងធម៌ ព្រមទាំងបាដិហារិយំបាន ប៉ុន្តែពួកភិក្ខុជាតំណាង
 ជាសាវ័ករបស់សាស្ត្រានោះ មិនមាន ។ បើមានតែពួកភិក្ខុជាតំណាង
 ជាសាវ័ក ។ តែសាស្ត្រានោះ មិនមានពួកភិក្ខុ ជាសាវ័ក ។ សាស្ត្រ
 នោះ មានតែពួកភិក្ខុនិវេសៈ ជាសាវ័ក ។ តែសាស្ត្រានោះ មិនមានពួក
 ភិក្ខុនិវេសៈ ជាសាវ័ក ។ សាស្ត្រានោះ មានតែពួកភិក្ខុនិវេសៈ ជា
 សាវ័ក ។ តែសាស្ត្រានោះ មិនមានពួកភិក្ខុនិវេសៈជាតំណាង ជាសាវ័ក ។
 សាស្ត្រានោះ មានតែពួកភិក្ខុនិវេសៈជាតំណាង ជាសាវ័ក ។ តែសាស្ត្រ
 នោះ មិនមានពួកភិក្ខុនិវេសៈ ជាសាវ័ក ។ សាស្ត្រានោះ មានតែពួកភិក្ខុនិវេសៈ
 ជាសាវ័ក ។ តែសាស្ត្រានោះ មិនមានពួកព្រហ្មស្ថាប័នបាសក មានសម្លៀក
 បំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយ ជាសាវ័ក ។ បើសាស្ត្រានោះ មានតែ
 ពួកព្រហ្មស្ថាប័នបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយ ជា
 សាវ័ក ។ តែសាស្ត្រានោះ មិនមានពួកព្រហ្មស្ថាប័នបាសក មានសម្លៀក
 បំពាក់ស ជាដ្ឋកន្តិកាព្រឹទ្ធិជាតិ ជាសាវ័ក ។ បើសាស្ត្រានោះ មានតែពួក
 ព្រហ្មស្ថាប័នបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស បរិភោគកាម ជាសាវ័ក ។

នោ ច ទ្ធស្ស ទុច្ចាសិកា សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(១)
 ទុទាភវសនា ព្រហ្មចរិយិយោ ។ ទុច្ចាសិកា ចស្ស
 សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(២) ទុទាភវសនា ព្រហ្មចរិ-
 យិយោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស ទុច្ចាសិកា សាវិកា ហោន្តិ
 តិហិធំ^(៣) ទុទាភវសនា កាមភោគិយិយោ ។ ទុច្ចា-
 សិកា ចស្ស សាវិកា ហោន្តិ តិហិធំ^(៤) ទុទា-
 ភវសនា កាមភោគិយិយោ ។ នោ ច ទ្ធស្ស
 ព្រហ្មចរិយិ ហោតិ ឥន្ទក្សេវ^(៥) ដីតត្វ វិទ្យាវិកំ
 ពហុជញ្ញំ^(៦) បុគ្គកំ យាវ ទេវមនុស្សហិ សុប្ប-
 កាសិតំ ព្រហ្មចរិយត្ថស្ស^(៧) ហោតិ ឥន្ទក្សេ ដីតត្វ
 វិទ្យាវិកំ ពហុជញ្ញំ បុគ្គកំ យាវ ទេវមនុស្សហិ
 សុប្បកាសិតំ នោ ច នោ លាភក្កយសក្កប្បក្កំ
 វរុន្តំ ព្រហ្មចរិយំ អបរិម្ឃំ ហោតិ តេជស្តេន ។

១-២-៣-៤ ១. ម. តិហិធំយោ ។ ៥ ១. ឥន្ទក្សេវ ហោតិ ។ ៦ ១. ច. ពហុជញ្ញំ ។
 ៧ ១. ព្រហ្មចរិយំ ស្ស ។

តេសាស្តានោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថទុច្ចាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវិកា ។ បើសាស្តានោះ មានតែពួកគ្រហស្ថ
 ទុច្ចាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវិកា ។ តែសា-
 ស្តានោះ មិនមានពួកគ្រហស្ថទុច្ចាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិតភាគ
 ភាម ជាសាវិកា ។ បើសាស្តានោះ មានតែពួកគ្រហស្ថទុច្ចាសិកា មាន
 សម្លៀកបំពាក់ស ចរិតភាគភាម ជាសាវិកា ។ តែព្រហ្មចរិយធម៌របស់
 សាស្តានោះ មិនមាំមួនផ្សយទូលាយទៅ អត់មានគេចេះដឹងច្រើនក្រាស់
 ក្រែល អំពីពួកទេវភានិមនុស្ស សម្តែងដោយច្រកមិនបាន បើទុក
 ជាព្រហ្មចារ្យរបស់សាស្តានោះ មាំមួនផ្សយទូលាយទៅ មានគេចេះ
 ដឹងច្រើនក្រាស់ក្រែល អំពីពួកទេវភានិមនុស្ស សម្តែងបានដោយ
 ច្រក តែមិនបានដល់នូវលាភដ៏ច្រើនស៊ី និងយសដ៏ច្រើនស៊ី កាល
 បើដូច្នេះ ព្រហ្មចារ្យនោះ ឈ្មោះថា មិនចរិតចូលដោយគន្លឹះនោះទេ ។

បាសាទិកសុត្តេ សន្តតោ វេយ្យាករណ៍

យតោ ច ទោ ទុទ្ធ ឯតេហិ ចេវ(១) អន្តេហិ សមន្តាតតំ
 ព្រហ្មចរិយំ ហោតិ សត្តា ច ហោតិ វេរោ វត្តញ្ញ
 ចិវប្បព្វដិគោ អន្តតតោ វយោអនុប្បត្តោ វេរោ ចស្ស
 ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ វិយត្តា វិធិតា វិសាវនា ។ បេ ។
 សប្បដិហារិយំ ធម្មំ នេសេតុំ ។ មជ្ឈិមា ចស្ស
 ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ ។ ឯវា ចស្ស ភិក្ខុ សាវកា
 ហោន្តិ ។ វេរោ ចស្ស ភិក្ខុធិយោ សាវកា
 ហោន្តិ ។ មជ្ឈិមា ចស្ស ភិក្ខុធិយោ សាវកា
 ហោន្តិ ។ ឯវា ចស្ស ភិក្ខុធិយោ សាវកា ហោន្តិ ។
 ឧទាសកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ តិហិ ឧទាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិយា ។ ឧទាសកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ តិហិ ឧទាតវសនា កាមភោតិយោ ។
 ឧទាសិកា ចស្ស សាវកា ហោន្តិ តិហិ(២) ឧទាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិយោ ។ ឧទាសិកា ចស្ស សាវកា
 ហោន្តិ តិហិ(៣) ឧទាតវសនា កាមភោតិយោ ។
 ព្រហ្មចរិយក្សស្ស ហោតិ ឥន្ទតោវ ដីតេវ វិគ្គារិកំ

១ ឧ. ១០៥ ។ ២-៣ ឧ. ឧ. តិហិធិយោ ។

បាសាទិកសុត្តេ កងវិសោស្តាគារចរៈជាត្រកូលគ្រីជាដើម

ម្ចាស់ចុន្ទ កាលណាបើព្រហ្មចារ្យ ប្រកបដោយគន្លង់ទាំងនេះ ទាំងសាស្តា
 ក៏ដាច់រះ ជាត្រកូលគ្រីច្នៃសយ្យ កងរះនៅជាកន្លង់ ចម្រើនដោយលំដាប់
 ទាំងពួកក៏ដូចជាសាវក ចេស្តព្រះសាស្តាខាង ក៏ដាច់រះ ជាត្រកូលស្រវៃ
 កាចជីកនាំភ្លៀវថ្លា ។ បេ ។ កាចសម្តែងធម៌ ព្រមទាំងបាដិហារិយ៍បាទ ។
 សាស្តាខាង មានពួកក៏ដូចជាឥណ្ឌាល ជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង មាន
 ពួកក៏ដូចជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង មានពួកក៏ដូចជាសាវកផង ។
 សាស្តាខាង មានពួកក៏ដូចជាឥណ្ឌាលជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង
 មានពួកក៏ដូចជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក
 មានសម្លៀកបំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង
 មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិកោកកម ជាសាវក
 ផង ។ សាស្តាខាង មានពួកគ្រហស្ថឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវកផង ។ សាស្តាខាង មានពួកគ្រហស្ថ
 ឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស ចរិកោកកម ជាសាវកផង ។ ទាំង
 ព្រហ្មចារ្យចេស្តសាស្តាខាង ក៏ទាំងមូល ផ្សាយទូលាយទៅ ចានរាជរដ្ឋ

ពហុជញ្ញំ ចុដ្ឋក្កតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្បត្តា-
សិតំ លាភត្ថយសត្តប្បត្តញ្ច ឯវន្តំ ព្រហ្មចរិយំ បរិច្ចរំ
ហោន្តិ គេជេន្ត្រេន ។

(១០៥) អហំ ទោ បទ ចុទ្ធ ឯតរហិ សត្តា
លោកេ ឧប្បន្នោ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ធម្មោ ច
ស្វាត្វារតោ សុប្បវេទិតោ និយ្យានិកោ ឧបសមស-
វត្តនិកោ សម្មាសម្ពុទ្ធប្បវេទិតោ វិញ្ញាបិតត្តា ច មេ
សាវតា សទ្ធម្មេ តេវលញ្ច តេសំ បរិច្ចរំ ព្រហ្ម-
ចរិយំ អាវិកតំ ហោតិ(១) ឧត្តនិកតំ សម្ពុទ្ធាបន-
កតំ សប្បាធិហិកតតំ យាវ នេវមនុស្សេហិ សុប្ប-
ត្តាសិតំ ។ អហំ ទោ បទ ចុទ្ធ ឯតរហិ សត្តា
ថេរោ វត្តញ្ញំ ចិវប្បព្វនិកោ អនុតតោ វិយោអនុ-
ប្បត្តោ ។

• ១. ប. បេរីគី ១ ទិស្សតិ ។

ច្រើនក្រាស់ក្រែល ដកចវិក្កករេវភានិធិមនុស្ស សម្ពុទ្ធាន ដោយ
ច្រវែក តាំងបានដល់ខ្លួនលាភដ៏ប្រសើរ និងយសដ៏ប្រសើរ កាលបើផ្លូវថ្ម
ព្រហ្មចារ្យនោះ ទើបឆ្ពោះថា ចរិច្ចលាដោយគន្លងនោះ ។

(១០៥) ខ្លាលចុទ្ធ កំឡែកនេះ គឺជាគតជាសាស្តា ជាអរហន្ត-
សម្មាសម្ពុទ្ធ កើតឡើងហើយក្នុងលោក តាំងធម៌លោក គឺជាគតបាន
សម្ពុទ្ធប្រព្រឹត្តហើយ ប្រកាសទុកប្រព្រឹត្តហើយ ជាធម៌យុគធម៌ ជាធម៌
ច្រើនគ្រាន់ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ជាធម៌ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធប្រកាស
ទុកហើយ តាំងធម៌លោក គឺជាគតបានឲ្យដឹងច្បាស់សេចក្តីក្នុង
ព្រះសម្ពុទ្ធហើយ តាំងព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏ចរិច្ចលាសព្វគ្រប់ គឺជាគតបាន
ធ្វើឲ្យដាក់ច្បាស់ ដល់សាវ័កតាំងនោះ ធ្វើឲ្យហើយឡើង ធ្វើដោយច្បាស់
ព្រងឹតធ្វើឲ្យជាធម៌គួរដឹកតាំងបាន ដកចវិក្កករេវភានិធិមនុស្ស សម្ពុទ្ធ
បានដោយច្រវែក ។ ខ្លាលចុទ្ធ កំឡែកនេះ គឺជាសាស្តា ជាថេរៈ
អ្នកដឹកត្រី ចូលយូរ តាំងនៅកន្លែង ច្រើនគ្រាន់ ដោយលំដាប់ហើយ ។

បាសាទិកសុត្ត ថេរីក្កន្តំ វិយត្តតាម

(១០៦) សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ
 ដេវា ភិក្ខុ សាវកា ហោន្តិ(*) វិយត្តា វិធិតា វិសា-
 រតា បត្តយោគក្ខេមា អលំ សមត្តាតុ សុទ្ធិស្ស
 អលំ ឧច្ចន្តំ បរច្ចរាជំ សហជន្មន សុនិគ្គហិតំ
 ចិត្តោត្ថា សម្មាសមាសិយំ នម្មំ នេសេតុំ ។ សន្តិ
 ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ មជ្ឈិមា ភិក្ខុ សាវ-
 កា ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ នវំ ភិក្ខុ
 សាវកា ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ ភិក្ខុ-
 ចិយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ
 មជ្ឈិមា ភិក្ខុចិយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ
 ឯតរហិ នវំ ភិក្ខុចិយោ សាវិកា ។ សន្តិ ទោ បទ
 មេ ទុន្ទ ឯតរហិ ឧបាសកា សាវកា តិហិ ឱនាត-
 វសនា ព្រហ្មចារិណ ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ
 ឯតរហិ ឧបាសកា សាវកា តិហិ ឱនាតវសនា
 កាមកោតិណា ។ មេ ។ សន្តិ ទោ បទ មេ ទុន្ទ ឯតរហិ

៦ ខ. ហោន្តិ ន វិស្សតំ ។

បាសាទិកសុត្ត កថាវិទូកភិក្ខុតាមរេ: ជាត្ថកល្យាណវិគាដិន

(១០៦) ម្នាលបុគ្គ ក្នុងកាលអវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុ ជា
 រេ: ជាសាវ័ក ជាត្ថកល្យាណវិគាដិនតាំងត្រូវ ដល់នូវធម៌ក្សេមចាកយោគៈ
 កាចប្រាប័ន្ធព្រះសង្គមបាទ កាចសន្តតំសន្តិន្ទរបច្ចេក១ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យជាពាក្យដែលខ្លួនសន្តតំសន្តិន្ទរៀបរយ ដោយពាក្យច្រកបដោយ
 ធម៌ ហើយសម្តែងធម៌ ក្រុមខាងបាទិហោយៗបាទ ។ ម្នាលបុគ្គ ក្នុង
 កាលអវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុជាតំកល្យាណ ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុខ្លី ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុខ្លីចាស់ ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុខ្លីជាតំកល្យាណ ជាសាវ័កផង ។
 ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកភិក្ខុខ្លី ជាសាវ័កផង ។ ម្នាល
 បុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកគ្រហស្ថឧបាសក មានសម្លៀក
 ចំពាក់ស ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ ជាសាវ័កផង ។ ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ
 គថាគត មានពួកគ្រហស្ថឧបាសកមានសម្លៀកចំពាក់ស ចរិតាគកាម
 ជាសាវ័កផង ។ មេ ។ ម្នាលបុគ្គ អវ្យាសនៈ គថាគត មានពួកគ្រហស្ថ

ឧបាសិកា សាវិកា គិលីដិ^(១) ឧបាសិកា កាម-
កោគិលីយោ ។ ឯតវហិ^(២) បទ មេ ទុទ្ធ ព្រហ្ម-
ជវយំ ឥន្ទ្រោ^(៣) ធិតញ្ច វិគ្គាវកំ ពហុជញ្ញំ បុដ្ឋុក្កតំ
យាវ ទេវមនុស្សេហិ សុច្ឆកាសិតំ ។

[១០៧] យាវតា ទោ ទុទ្ធ ឯតវហិ សត្តារក
លោកេ ឧប្បត្តា ។ នាហំ ទុទ្ធ អញ្ញំ ឯតំ សត្តារិមិ
សមនុបស្សមិ ឯវលាភក្កយសក្កប្បត្តំ យជិវភិហំ ។
យាវតា ទោ បទ មេ ទុទ្ធ^(៤) ឯតវហិ សង្ឃោ វ តលោ
វ លោកេ ឧប្បត្តោ^(៥) ។ នាហំ ទុទ្ធ អញ្ញំ ឯតំ
សង្ឃិមិ សមនុបស្សមិ ឯវលាភក្កយសក្កប្បត្តំ យជិវ
ទុទ្ធ កិក្កុសង្ឃោ ។ យំ ទោ តំ ទុទ្ធ សម្មា វធិនាទោ
វធិយ្យ សព្វាការសម្បត្តិ សព្វាការបរិម្ហំ អន្ធនំ
អនិច្ចកំ ស្វាគ្គាតំ កេវលបរិម្ហំ ព្រហ្មជវយំ សុច្ឆ-
កាសិតត្ថំ ។ ឥទេវេវ តំ សម្មា វធិនាទោ វធិយ្យ

១ ឧ. ម. គិលីវិយោ ។ ២ ឧ. ម. ឯតវហិ កោ ។ ៣ ឧ. ឥន្ទ្រ ។
៤ ឧ. យាវតា កោ បទ ។ ៥ ឧ. យាវតា កោ បទ ទុទ្ធ ។ ៥ ឧ. សង្ឃោ វ តលោ
កេ ឧប្បត្តា ។

ឧបាសិកា មានសម្លៀកបំពាក់ស បរិភោគកាម ជាសាវិកា ។ ខ្មាលទុទ្ធ
ឥន្ទ្រោនេះ ព្រហ្មចរិយធម៌របស់គាត់គឺ ក៏មាំមួន ផ្សាយទូលាយទៅ
មានគេបេះជើងច្រើនគ្រាន់ក្រែល ទាំងពួកគេវា ឱនមនុស្ស ក៏សម្តែង
បាន ដោយច្រៀងហើយ ។

[១០៧] ខ្មាលទុទ្ធ ឥន្ទ្រោនេះ ទោះជាសាស្ត្រាទាំងឡាយក៏
ឡើងហើយក្នុងលោក ។ ខ្មាលទុទ្ធ គាត់គឺ ជ្រើសរើសមិនឃើញ
សាស្ត្រាដទៃសូម្បីម្នាក់ ដែលបានដល់ខ្លួនលោកជីវិតស្រី និងយសជីវិតស្រី
យ៉ាងនេះ ឲ្យដូចជាគាត់គឺឡើយ ។ ខ្មាលទុទ្ធ ឥន្ទ្រោនេះ ទោះជា
សង្ឃក្តី ឧណ្ឌក្តី របស់គាត់គឺក៏ឡើង ក្នុងលោកហើយ ។ ខ្មាលទុទ្ធ
គាត់គឺ ជ្រើសរើសមិនឃើញសង្ឃដទៃសូម្បីមួយពួក ដែលបានដល់ខ្លួន
លោកជីវិតស្រី និងយសជីវិតស្រីយ៉ាងនេះ ឲ្យដូចជាកិក្កុសង្ឃ (ក្នុងសា-
សនានេះ) ឡើយ ។ ខ្មាលទុទ្ធ បុគ្គលកាលនិយាយភាគរូបកា ឲ្យត្រូវ
នោះ គួរនិយាយថា ព្រហ្មចារ្យដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង
បរិច្ចេកទេសហើយ ដោយភាពគ្រប់យ៉ាង មិនខ្វះមិនខាសស ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ គ្រាន់ទុកល្អហើយ បរិច្ចេកទេសទាំងស្រុង បានច្រកសទុកល្អ
ហើយ ។ បុគ្គលកាលនិយាយឲ្យត្រូវ គួរនិយាយភាគរូបកានេះនឹងថា

ធានាទិកស្សន្ត រាជលបរិច្ឆេទ ព្រហ្មចរិយ

សព្វាភារសម្បជ្ជំ សព្វាភារបរិច្ឆេទំ ។ ថេ ។ សុច្ឆ-
 កាសិកន្តំ ។ ឧទ្ធកោ សុទ្ធំ ចុទ្ធំ រាមបុត្តោ ឯវំ
 រាជំ កាសតិ បស្សំ ១(១) បស្សតីតិ តិក្ខុ បស្សំ
 ១ បស្សតីតិ ។ ឧរស្ស សាធុនិសិតស្ស តលមស្ស
 បស្សតិ ធារញ្ច ឧរស្ស(២) ១ បស្សតិ ។ ឥនំ វុទ្ធិ
 ចុទ្ធំ បស្សំ ១ បស្សតីតិ ។ តំ ទោ បរេនំ ចុទ្ធំ
 ឧទ្ធកោ រាមបុត្តោ កាសិកំ ហ័នំ កម្មំ ចោដ្ឋជ្ជនិកំ
 អនវិយំ អនត្ថសញ្ញិតំ ឧរមេវ សទ្ធាយ ។ យញ្ជេតំ(៣)
 ចុទ្ធំ សម្មា វននាទោ វនេយ្យ បស្សំ ១ បស្សតីតិ ។
 ឥនមេវ តំ សម្មា វននាទោ វនេយ្យ បស្សំ ១ បស្ស-
 តីតិ ។ តិក្ខុ បស្សំ ១ បស្សតីតិ ។ ឯវំ សព្វាភា-
 រសម្បជ្ជំ សព្វាភារបរិច្ឆេទំ អន្ធនំ អននិកំ ស្វា-
 ក្កាតំ កេវលបរិច្ឆេទំ ព្រហ្មចរិយ សុច្ឆកាសិកន្តំ(៤)

១ ខ. បស្ស ។ ២ ខ. ធារញ្ច ទោ ធារញ្ច ។ ឃ ធារញ្ច ឧរស្ស ។ ង ខ.
 យញ្ជេ តំ ។ ៤ ខ. សុច្ឆកាសិកំ ។

ធានាទិកស្សន្ត ព្រហ្មចារ្យចរិយាចំណីនិកស

ព្រហ្មចារ្យជនព្រមហើយ ដោយការគ្រប់យ៉ាង ចរិយាដោយការ
 គ្រប់យ៉ាង ។ ថេ ។ បានប្រកាសល្អហើយដូច្នេះ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ខ្ពស់
 ឧទ្ធករមច្ឆត្រ និយាយសម្តីយ៉ាងនេះថា បុគ្គលកាលឃើញ កំណ្លោះថា
 មិនឃើញ ។ ឃើញខ្លះក្តី កំណ្លោះថា មិនឃើញ ។ បុគ្គលឃើញបាន
 តែត្រឹមផ្ទៃកំចិត្តការ ដែលមុកល្អ តែមិនឃើញមុខកំចិត្តការទេ ។
 ខ្នាលចុទ្ធ នេះឯង ដែលឧទ្ធករមច្ឆត្រ និយាយថា បុគ្គលកាលឃើញ កំ
 កំណ្លោះថា មិនឃើញ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ឯពាក្យដែលឧទ្ធករមច្ឆត្រ ពោល
 នោះ ជាពាក្យថា កថាថា ជាបេស្តកស្រុក ជាបេស្តបុព្វដ្ឋន មិនមែន
 បេស្តព្រះអរិយៈ មិនប្រកថាដោយប្រយោជន៍ ព្រោះសំដៅកំចិត្តការតែ
 ឡើយ ។ ខ្នាលចុទ្ធ កាលបើបុគ្គល និយាយពាក្យណា ឲ្យត្រូវវិទាន គួរ
 និយាយថា បុគ្គលកាលឃើញ កំណ្លោះថា មិនឃើញ ។ បុគ្គល
 កាលនិយាយឲ្យត្រូវ គួរនិយាយពាក្យនេះឯងថា បុគ្គល កាលឃើញ
 កំណ្លោះថា មិនឃើញ ។ បុគ្គលឃើញខ្លះក្តី កំណ្លោះថា មិនឃើញ ។
 ពាក្យថា ព្រហ្មចារ្យជនព្រមហើយ ដោយការគ្រប់យ៉ាង ចរិយា
 ហើយដោយការគ្រប់យ៉ាង មិនខ្វះ មិនរើស ដែលកថាភកសម្តី
 ទុកល្អហើយ ចរិយាចំណីនិកស បានប្រកាសទុកល្អហើយ យ៉ាងនេះ

ឥតិ ហេតុំ ឈ បស្សតីតិ^(១) ឥនមេត្ត អបកខ្ព្យយ្យ ។
 ឯវន្តំ បរិសុទ្ធតវ អស្សតិ ឥតិ ហេតុំ ឈ បស្សតីតិ^(២)
 ឥនមេត្ត ឧបកខ្ព្យយ្យ ។ ឯវន្តំ បរិសុទ្ធតវ អស្សតិ
 ឥតិ ហេតុំ ឈ បស្សតិ ។ ឥនំ វុទ្ធតិ បស្សំ ឈ
 បស្សតីតិ ។ យំ ហេតុំ ចុទ្ធ សម្មា វធមាធា
 វធម្យ សព្វាការសម្បន្នំ ។ បេ ។ ព្រហ្មចរិយំ សុច្ឆ-
 កាសិតន្តិ ។ ឥនមេត្ត^(៣) សម្មា វធមាធា វធម្យ
 សព្វាការសម្បន្នំ សព្វាការបរិច្ចរំ អន្ធនំ អននិកំ
 ស្វាគ្គាតំ កេវលបរិច្ចរំ ព្រហ្មចរិយំ សុច្ឆកាសិតន្តិ ។

[១០៨] តស្មាតិហ ចុទ្ធ យេ កេ^(៤) មយា ធម្មា
 អភិញ្ញា ទេសិតា វត្ថុ សព្វាហវ សង្កម្ម សម្មាគម្ម
 អត្តេន អត្ថំ ព្យញ្ជនេន ព្យញ្ជនំ សង្ខាយិតព្វំ វិចិ-
 តព្វំ^(៥) យថយំនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនំយំ អស្ស ចិវដ្ឋិ-
 តិកំ វធមស្ស្រ^(៦) តហុជនហិតាយ តហុជនសុទាយ

១ ឥ. ហេតុំ បស្សតិ ។ ២ ឥ. ឈ បស្សតិ ។ ៣ ឥ. និមេត្ត ។ ៤ ឥ. ម.
 ១០ ។ ៥ ឥ. ម. ឥ វិវត្តព្វំ ។ ៦ ឥ. ម. ធមស្ស ។

បុគ្គលមិនឃើញសេចក្តីខ្ពស់ថ្លៃថ្នូរសោះ សមជាដកពាក្យនេះចេញ ក្នុងរឿង
 នោះ ។ បុគ្គលនោះ ថែមវាដ៏មិនឃើញសេចក្តីខ្ពស់ ថ្លៃថ្នូរថា ព្រហ្មចារ្យ
 ខ្ពស់ បរិសុទ្ធត្រឡែងយ៉ាងនេះ សមជាបញ្ចូលពាក្យនេះ ក្នុងរឿងខ្ពស់ ។
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មិនឃើញសេចក្តីខ្ពស់ពាក្យថា ព្រហ្មចារ្យនោះ បរិ-
 សុទ្ធត្រឡែងយ៉ាងនេះ ។ នេះហៅថា បុគ្គលកាលឃើញ ឈ្មោះថា
 មិនឃើញ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ បុគ្គល កាលនិយាយពាក្យណា ឱ្យត្រូវនោះ
 គួរនិយាយថា ព្រហ្មចារ្យដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង ។ បេ ។
 បានច្រកាសទុកល្អហើយ ។ បុគ្គលកាលនិយាយឱ្យត្រូវ គួរនិយាយពាក្យ
 នេះឯងថា ព្រហ្មចារ្យដល់ព្រមហើយ ដោយហេតុគ្រប់យ៉ាង បរិច្ចាណិ
 ហើយ ដោយអាការៈគ្រប់យ៉ាង មិនខ្វះមិនរលីស ដែលតាមគត សម្តែង
 ទុកល្អហើយ បរិច្ចាណិព័ន្ធអស់ ច្រកាសទុកល្អហើយថ្លៃថ្នូរ ។

[១០៩] ម្ចាស់ចុទ្ធ ព្រាហ្មហត្ថនោះ ធម៌ព័ន្ធច្បាយណា ដែល
 អត់អត់ បានគ្រាន់ដឹង សម្តែងទុកល្អហើយ ក្នុងលោកនេះ គួរឱ្យអ្នក
 ព័ន្ធអស់រួចនឹង មកប្រជុំរួមរៀនផ្គត់ ខ្លួនគ្នាដោយអត្ថ ព្យញ្ជនៈ
 ដោយព្យញ្ជនៈ ក្នុងធម៌នោះ ដែលជាហេតុឱ្យព្រហ្មចារ្យនេះ កាន់នៅចាំ
 បំរើថែរក្សាកាលយូរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ

លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិកាយ សុទាយ ទេវ-
 ទុស្សាធំ ។ កកមេ ច កេ(១) ទុន្ទ ធម្មា មយា
 អភិញ្ញា ទេសិតា ។ យត្ថ សត្វោហាវ សង្កម្ម សមាគម្ម
 អត្ថេន អត្ថំ ព្យញ្ញនេន ព្យញ្ញំ សង្កាយិតត្វំ វិចរិតត្វំ
 យថយេនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនិយំ អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ
 កនស្សេវ ពហុជនហិកាយ ពហុជនសុទាយ លោ-
 កានុកម្មាយ អត្តាយ ហិកាយ សុទាយ ទេវ-
 មទុស្សាធំ ។ សេយ្យមីធំ ។ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានា
 ចត្តារោ សធម្មប្បដ្ឋានា ចត្តារោ វដ្ឋិចានា ចត្វាប្រ័យានិ
 ចត្វា ពលានិ សត្ថ សន្តោជ្ឈង្គំ អវិយា អដ្ឋង្គិកោ
 មត្តោ ។ វេទេ ទោ តេ ទុន្ទ ធម្មា មយា អភិញ្ញា
 ទេសិតា យត្ថ សត្វោហាវ សង្កម្ម សមាគម្ម អត្ថេន
 អត្ថំ ព្យញ្ញនេន ព្យញ្ញំ សង្កាយិតត្វំ វិចរិតត្វំ យថ-
 យេនំ ព្រហ្មចរិយំ អន្ធនិយំ អស្ស ចិវដ្ឋិតិកំ កនស្សេវ

ដល់ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បី
 ជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេវតាទាំងមនុស្សទាំងឡាយ ។
 ម្ចាស់ពុទ្ធ ធម៌ទាំងឡាយដែលគោរព បានសម្តែងហើយដល់អ្នក គ្រោះ
 សេចក្តីដឹងជ័យក្រៃលែងនោះ តើដូចម្តេច ។ ពួកអ្នកទាំងអស់ត្រូវប្រមាទ
 មកប្រជុំគ្នាប្រមូលផ្សំផ្គុំគ្នា ខ្លះអត្តោភយអត្ត ព្យញ្ញនៈដោយព្យញ្ញនៈក្នុង
 ពួកធម៌លាវែលជាហេតុឲ្យព្រហ្មចារ្យនេះ កាន់នៅបានទាំងមូល បិកាដា
 កស័កាលយ្យា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់
 ជនច្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ទេវតា ទាំងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ពួក
 ធម៌នោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ពួកធម៌នោះ គឺសតិប្បដ្ឋាន ៤ សធម្មប្បដ្ឋាន ៤
 វដ្ឋិចាន ៤ វគ្គិយ ៨ កលៈ៨ សន្តោជ្ឈង្គ ៧ ទិវិកាយមត្តប្រកប
 ដោយអង្គ ៨ ។ ម្ចាស់ពុទ្ធ ធម៌ទាំងឡាយនេះដែលគោរព បានក្រាស់
 ដឹងសម្តែងហើយ ដែលពួកយ៉ាងទាំងអស់ ត្រូវប្រមាទ ប្រជុំគ្នាប្រមូល
 ផ្សំផ្គុំគ្នា ខ្លះអត្តោភយអត្ត ព្យញ្ញនៈដោយព្យញ្ញនៈ ដែលជាហេតុឲ្យ
 ព្រហ្មចារ្យនេះ បិកាដាបានទាំងមូល កាន់នៅកស័កាលយ្យា ដើម្បីជាប្រយោជន៍

តហុជនហិតាយ តហុជនសុខាយ លោកាទុក្ខឡាយ
អភ្ជាយ ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានំ ។

(១០៧) តេសក្ខ ទោ(១) ចុន្ទ សមគ្គានំ សង្ខា-
នមាចានំ អវិជមាចានំ សិក្ខិតត្វំ ។ អញ្ញាតរោ
សព្វេហុចារី សង្ខេ(២) ធម្មំ កាសេយ្យ តត្រ ទេ
គុត្តាភំ ឯវមស្ស អយំ ទោ អារុសោ(៣) កាយស្មា
អគ្គកោវ មិច្ឆា កុល្លាភិ ព្យក្ខនាធិ ច មិច្ឆា
រោចេតីតិ ។ តស្ស ទេវ អភិទន្ធិតត្វំ ធម្មដិក្ខោសិ-
តត្វំ ។ អនភិទន្ធិត្វា អប្បដិក្ខោសិត្វា សោ ឯវមស្ស
វចនិយោ ឥមស្ស ទុ ទោ អារុសោ អគ្គស្ស
ឥមាធិ(៤) ព្យក្ខនាធិ ឯតាធិ វា ព្យក្ខនាធិ កក-
មាធិ ឱចាយិកកកមិ ឥមេសំ វា ព្យក្ខនាធិ អយំ វា
អត្តោ ឯសោ វា អត្តោ កកមោ ឱចាយិកកករោ-
តិ ។ សោ ទេ ឯវ វិទេយ្យ ឥមស្ស ទោ អារុសោ

១ ឧ. ឆ. ជា ។ ២ ឧ. ឆ. សង្ខេ ។ ៣ ឧ. ឆ. អារុសោតិ ឧ វិស្សតិ ។
៤ ឧ. ឆ. ធិមាធិ វា ។

ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីតន្ត្រីគ្រោះដល់សត្វ-
លោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់
ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ។

(១០៨) ខ្នាលចុន្ទ ពួកអ្នកនោះឯង ជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ជា
អ្នកមានចិត្តរីករាយ មិនចាស់ទង់គ្នា គប្បីសិក្សាចុះ ។ សង្ឃជា
សព្វេហុចារីបុគ្គលណាមួយ និយាយធម៌ ក្នុងការនិយាយធម៌នោះ បើ
អ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអារុសោ លោក
មានភាយុនេះឯង កាន់យកនូវអត្តស សម្តែងនូវព្យក្ខនៈកិច្ចស ។
អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវហាមឃាត់គេឡើយ ។ លុះ
ពួកអ្នកមិនត្រេកអរ មិនជំពាស់ហើយ នូវនិយាយនឹងគេ យ៉ាងនេះថា
ខ្នាលអារុសោ ព្យក្ខនៈទាំងនេះ ឬថា ព្យក្ខនៈទាំងនេះ របស់អត្តនេះ
ពួកណាស្រួលជាង មួយទៀត អត្តនេះ ឬក៏អត្តនេះ របស់ព្យក្ខនៈពួកនេះ
អត្តណាស្រួលជាង ។ ប្រសិនបើគេនិយាយ យ៉ាងនេះថា ខ្នាលអារុសោ

បាសាទិកសុត្តេ សុត្តន្តបិដក ធម្មកាសិដ្ឋ

អត្ថស្ស ឥតានេវ ព្យញ្ញនាធិ ឱចាយិកតករិ យាធិ
ទេវ^(១) ឯតានិ ឥទេសំ ព្យញ្ញនាធិ អយមេវ អត្ថោ
ឱចាយិកតករេ យោ ទេវ^(២) ឯសោតិ ។ សោ
ទេវ ឧស្សាទេតព្វោ ន អប្បសាទេតព្វោ ។ អនុស្សា-
ទេត្វា អនប្បសាទេត្វា^(៣) ស្មេវ^(៤) សាទុកំ សញ្ញា-
បេតព្វោ តស្ស ច អត្ថស្ស តេសត្វ ព្យញ្ញនាធិ
ធិសន្និយោ ។

(១១០) អចិរេវ ចេ ទុទ្ធ សុត្តន្តបិដក សង្ខេប^(៥)
ធម្មំ ភាសេយ្យ តត្រ ទេ តុម្ពានំ ឯវេស្ស អយំ
ទោ អាយស្មា អត្ថញ្ញិ^(៦) ទោ មិច្ឆា តណ្ហាតិ
ព្យញ្ញនាធិ សម្មា រោបេតីតិ ។ តស្ស ទេវ អភិ-
នន្ទិតតំ នប្បដិក្ខោសិតតំ ។ អនកិនន្ទិត្វា អប្ប-
ដិក្ខោសិត្វា សោ ឯវេស្ស វចនិយោ ឥទេសំ ទុ ទោ
អារុសោ ព្យញ្ញនាធិ អយំ វា អត្ថោ ឯសោ វា អត្ថោ

១- ២ ឆ. ឈរោវ ។ ៣ ឆ. ឧស្សាទេតព្វោ ។ ឆតសាទេតព្វោ ។ អនុស្សាទេតព្វោ
អនប្បសាទេតព្វោ ។ ៤ ឆ. អប្បសាទេតព្វោ ។ ៥ ឆ. លោ ។ ៦ ឆ. ឆ. សង្ខេប ។
៧ ឆ. ឆ. អត្ថំ ហិ ។

បាសាទិកសុត្តេ ធម្មកាសិដ្ឋនៃសង្ខេបសុត្តន្តបិដក

ព្យញ្ញញ្ញនៈនេះឯង របស់អត្ថនេះ ជាព្យញ្ញនៈស្រួលជាងអត្ថនេះឯង
របស់ព្យញ្ញញ្ញនៈខ្លះ ជាអត្ថស្រួលជាង ។ ក៏កុម្មិត្រូវលើក មិនត្រូវ
បង្ហាត់ឆឡើយ ។ លុះមិនលើក មិនបង្ហាត់ឆហើយ គួរពន្យល់ត
ដោយស្រួលចូល ដើម្បីចាំទុកនូវអត្ថនោះ និងព្យញ្ញញ្ញនៈនោះ ។

(១១០) ម្ចាស់ទុទ្ធ ថ្វីសង្ខេបសុត្តន្តបិដក ៨១១ និងយាយធម៌ ភ្នំ

ការនិយាយនោះ ថ្វីអ្នកវាងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោក
មានកាយនេះឯង កាន់យកនូវអត្ថទុស (តែ) សម្តែងព្យញ្ញនៈវាង-
ឡាយត្រូវ ។ អ្នកវាងឡាយ ក៏មិនត្រូវប្រកាស មិនត្រូវជំពាស់ត
ឡើយ ។ លុះមិនប្រកាស មិនជំពាស់ហើយ ត្រូវនិយាយនឹងត
យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ អត្ថនេះ ឬអត្ថខ្លះ របស់ព្យញ្ញញ្ញនៈចាំនិទះ

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាដិកវគ្គ

កាកខោ ធិបាយិកាករោតិ ។ សោ ទេ ឯវំ វិធមយ្យ
ឥមេសំ ទុ ទោ^(១) ភាវុសោ ព្យញ្ញនាចំ អយនេវ
អត្តោ ធិបាយិកាករោ យោ ទេវ ឯសោតិ ។ សោ
ទេវ ទុស្សនេតព្វោ ន អប្បសានេតព្វោ ។ អទុស្ស-
នេត្វា អនប្បសានេត្វា ស្មេវ សាទុកំ សញ្ញាបេតព្វោ
តស្ស ច អត្តស្ស ចិសន្តិយា ។

[១១១] អបរោចិ ទេ ទុទ្ធ សព្វាបាវិ សាស្ត្រា^(២)
នម្ពំ ភាសយ្យ តត្រ ទេ តុញ្ញតំ ឯវមស្ស អយំ ទោ
អាយស្មា អត្ថំ ហិ ទោ សម្មា តណ្ហាតិ ព្យញ្ញនាចិ
មិច្ឆា រោចេតីតិ ។ តស្ស ទេវ អភិនន្តិកតំ នប្ប-
ដិក្ខាសិតតំ ។ អនភិនន្តិកា អប្បដិក្ខាសិតា សោ
ឯវមស្ស វចនិយោ ឥមស្ស ទុ ទោ ភាវុសោ អត្តស្ស
ឥតាទេវ^(៣) ព្យញ្ញនាចិ ឯតាចំ វា ព្យញ្ញនាចិ កាក-
ខោចិ ធិបាយិកាករោតិ ។ សោ ទេ ឯវំ វិធមយ្យ
ឥមស្ស ទុ ទោវុសោ អត្តស្ស ឥតាទេវ ព្យញ្ញនាចិ

១ ឧ. ឥមេសំ កោ ។ ឧ. តេសំ កោ ។ ២ ឧ. ឧ សាស្ត្រា ។ ៣ ឧ. ឥតាទិ ឧ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាដិកវគ្គ

អត្តណាស្រ្តលដានី ។ ប្រសិនបើវគ្គនិយាយ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ
អត្តនេនេនី របស់ព្យញ្ញនៈពួកនេះ ជាអត្តស្រ្តលដានី ។ អ្នកចាំដំឡាយ
មិនត្រូវលើក មិនត្រូវបង្ហាត់ឆ្លើយ ។ លុះមិនបានលើក មិនបាន
បង្ហាត់ហើយ គួរតែឱ្យសំគាល់ដោយស្រួលចូល ដើម្បីចាំទុកនូវអត្ថនោះ ។

[១១១] ម្ចាស់ចុក្ខ ចើសឱ្យជាសព្វាបាវិដ្ឋានៗទៀត និយាយនម្ពំ ភ្នំ

ការនិយាយនោះ បើអ្នកចាំដំឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះថា លោក
មានអាយុនេនេនី កាន់យកនូវអត្តត្រូវ (វិក) សម្តែងនូវព្យញ្ញនៈទុស ។
អ្នកចាំដំឡាយមិនត្រូវត្រេកអរ មិនត្រូវជំពាស់ឆ្លើយ ។ លុះមិនត្រេក-
អរ មិនជំពាស់ហើយ ត្រូវនិយាយនឹងនិយោគនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ ពួក
ព្យញ្ញនៈនេះ ឬពួកព្យញ្ញនៈមុន របស់អត្តនេនេនី ពួកណាស្រ្តលដានី ។ បើ
គេនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ភាវុសោ ពួកព្យញ្ញនៈនេនេនី របស់អត្តនេនេនី

បាសានិកសូត្រ សម្រេចហិរោ ឧត្តរាសិកំ

ឱតាយិកតតវាទិ យាទិ វេរ ឯតាទិទិ ។ សោ វេរ
ឧស្សាទេតតោ ន អប្បសាទេតតោ ។ អនុស្សាទេ-
តោ អនប្បសាទេតោ ស្មេវ សាទុកំ សញ្ញាបេតតោ
តេសំយេវ ព្យញ្ញនាទំ និសន្និយា ។

(១០២) អបរោចិ វេ ទុទ្ធ សម្រេចហិរោ សង្ខេប(១)
នម្មំ កាសេយ្យ តត្រ វេ តុម្ហាតំ ឯវេស្ស អយំ វោ
អាយស្មា អត្ថញ្ញាវ សម្មា កណ្ហាតិ ព្យញ្ញនាទិ សម្មា
បេយតិទិ ។ តស្ស សាទុតិ កាសិកំ អភិនន្និតតំ
អនុមោទិតតំ ។ តស្ស សាទុតិ កាសិកំ អភិនន្និតតា
អនុមោទិតតោ សោ ឯវេស្ស វេនិយោ លាភា វោ
អារុសោ សុលន្នំ វោ អារុសោ យេ អយំ អាយ-
ស្មន្នំ តាទិសំ សម្រេចហិរោ សវិស្សាទ(២) ឯវំ អត្ថ-
បេតំ ព្យញ្ញនុបេតន្តិ(៣) ។

១. វ. សង្ខេប ។ ២. វ. ឧស្សាទ ។ ៣. វ. អនុមោទិត ព្យញ្ញនុបេតន្តិ ។

បាសានិកសូត្រ ឧត្តរាសិករបស់សង្ឃទានសម្រេចហិរោ

ជាព្យញ្ញនុបេតន្តិ ។ អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវលើក មិនត្រូវបង្កិច់
គេឡើយ ។ លុះមិនលើក មិនបង្កិច់ហើយ គួរពន្យល់គេដោយ
ស្រួលស្រួល ដើម្បីឯកុកនូវពួកព្យញ្ញនុបេតន្តិ ។

(១០២) ម្ចាស់ទុទ្ធ ថ្វីសង្ឃទានសម្រេចហិរោទៀត និយាយ
នម្មំ ក្នុងការនិយាយនោះ ថ្វីអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីយល់យ៉ាងនេះ
ថា លោកមានកាយនេះ កាន់យកនូវអត្ថ ក៏ត្រឹមត្រូវ សម្តែងនូវពួក
ព្យញ្ញនុបេតន្តិ ក៏ត្រឹមត្រូវ ។ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវត្រេកអរ ត្រូវអនុមោទនា
ចំពោះកាសិករបស់កុរុនោះថា សាទុ ដូច្នេះ ។ លុះត្រេកអរ អនុ-
មោទនា ចំពោះកាសិករបស់កុរុនោះថា សាទុ ដូច្នេះហើយ ត្រូវនិយាយ
នឹងកុរុនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ជាលោករបស់ពួកយើង ម្ចាស់
អារុសោ ពួកយើង ទានស្រួលហើយ ពួកយើងលើកនូវលោកមាន
កាយថា សម្រេចហិរោ ក៏ដូចជាលោក ដែលជាអ្នកដឹងច្បាស់នូវអត្ថ
ដឹងច្បាស់នូវព្យញ្ញនុបេតន្តិយ៉ាងនេះ ។

(១១៣) ន វេ អហំ^(១) ចុន្ទ ធិដ្ឋធម្មីកានំយេវ
 អាសវានំ សំវរាយ ធម្មំ នេសេមិ ន បដិយាតាយ ចុន្ទ
 សម្បរាយិកានំយេវ អាសវានំ បដិយាតាយ ធម្មំ នេ-
 សេមិ ធិដ្ឋធម្មីកានំ ចេវហំ^(២) ចុន្ទ អាសវានំ សំវ-
 រាយ ធម្មំ នេសេមិ សម្បរាយិកានំ ច អាសវានំ
 បដិយាតាយ ។ គស្មាតិហ ចុន្ទ យំ វេ មយា ចីវរំ
 អនុញ្ញាតំ អលំ វេ តំ យាវនេវ សិគស្ស បដិយា-
 តាយ ឧស្សាស្ស បដិយាតាយ ធិសមគសវតា-
 តបសិរិសបសម្មស្សានំ បដិយាតាយ យាវនេវ ហិរិ-
 កោដិធម្មជីវាធនតំ យោ វេ មយា បិណ្ឌចាតោ
 អនុញ្ញាតោ អលំ វេ សោ យាវនេវ ឥសស្ស កា-
 យស្ស វិគិយោ យាបថាយ វិហឹសុបរតិយា^(៣) ព្រហ្ម-
 ចរិយាទុក្កហាយ ឥតិ បុរាណត្វ វេនំ បដិហន្តាមិ

១ ខ. វេ ឥហំ ។ ២ ឆ. វិដ្ឋធម្មីកានំ ឆោរហំ ។ ៣ ខ. វិហឹសុបរតិយា ។

(១១៤) ខ្នាលចុន្ទ ភវាគភមិទសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីរាជ្យន្តរកាសវៈ
 ចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមួយយ៉ាង ដល់អ្នកអ្នក
 វេ ខ្នាលចុន្ទ ភវាគភមិទសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីកម្ចាត់បង់ ន្តរកាសវៈ
 ចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងលោកមានមុខ ប៉ុណ្ណោះ។ ខ្នាលចុន្ទ
 ភវាគភមិទសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីរាជ្យន្តរកាសវៈចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ដើម្បីកម្ចាត់បង់ន្តរកាសវៈចាំនិច្ចាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងលោកមានមុខផង ។ ខ្នាលចុន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ចីវរណាដែល
 ភវាគភមិទសម្ព័ន្ធនមិ ដើម្បីរាជ្យន្តរកាសវៈចាំនិច្ចាយ ចីវរនោះ ក៏សមគួរ
 ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ដើម្បីការពារនូវក្រដាត់ ដើម្បីការពារនូវកន្ត្រៃ ដើម្បី
 ការពារនូវសម្ព័ន្ធស្រវាចាម មូស ខ្យល់ កន្ត្រៃថ្លៃ និងពស់តូច ពស់ធំ
 ចាំនិច្ចាយប៉ុណ្ណោះ ចាំនិច្ចាយចំណុចន្តរកាសវៈ ជាគ្រឿងញុំាងសេចក្តី
 អៀនខ្មាសឱ្យកម្រើកប៉ុណ្ណោះឯង ចង្អុលបិណ្ឌបាតណា ដែលភវាគ
 បាតអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ចង្អុលបិណ្ឌបាតនោះ ក៏គួរ
 ដល់អ្នកចាំនិច្ចាយ ដើម្បីគ្រាន់តែឱ្យកាយនេះ រាំងនៅបាន ប្រព្រឹត្ត
 ទៅបាន ដើម្បីកម្ចាត់បង់ ន្តរកាសវៈចាំនិច្ចាយ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ព្រហ្ម-
 ហរ្យ ដើម្បីធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាត្មាគប្បន្ននឹងបំបាត់ ន្តរកាសវៈចាំនិច្ចាយ

បាលាទិកសូត្រ បិរម្ភិកយា វិស្សាឡាននំ

នវញ្ច វេទនំ ឈ ឧប្បនេស្សាមិ យាត្រា ច នេ កវិស្សតិ
 អនុជ្ជតា ច តាសុវិហារេ ឆាតិ យំ វេ មយា
 សេឆាសនំ អនុញ្ញាតិ អលំ វេ តំ យាវនេវ សិ-
 កស្ស បដិយាតាយ ឧត្តាស្ស បដិយាតាយ ឧស-
 មកសវកាតបសិវិសបសម្ពស្សានំ បដិយាតាយ យា-
 វនេវ ឧតុបវិស្សយវិនោទនំ បដិសល្លាឆាវមត្តំ យោ
 វេ មយា តិណធម្មច្ចយកេសដ្ឋបវិក្ការេ អនុញ្ញាតោ
 អលំ វេ សោ យាវនេវ ឧប្បន្នានំ វេយ្យាណធិកានំ
 វេទនានំ បដិយាតាយ អព្យាបជ្ឈមវមតាយាតិ ។

បាលាទិកសូត្រ ការង្រង់អនុញ្ញាតច្បង មានបិរម្ភិកយាជន

ពាំងមិនឲ្យវេទនាថ្មីតើប្រើបានធម៌ ការប្រព្រឹត្តិទៅ (ខែវិយាបថពាំង៤
 ក្តី) សេចក្តីមិនមានវាសក្តី ការនៅសប្បាយក្តី នឹងមានដល់ភាពអញ្ច
 (ដោយការចរិភោគ ឲ្យចង្អៀតបំណុលទាននេះ) ចិសេនាសនៈណា ដែល
 គាត់គង់បានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកពាំងឡាយ ចិសេនាសនៈនោះ
 សមគួរ ដល់អ្នកពាំងឡាយ ដើម្បីការពារឲ្យក្រដាត់ ដើម្បីការពារ
 ឲ្យកម្ពស់ ដើម្បីការពារឲ្យសម្ព័ស្សរាបាម មូស ឡល់ កម្ពស់ថ្លៃមិន
 ពស់តូច ពស់ពាំងឡាយប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីបន្ទាបនឹងឲ្យក្រលំក្រលាយ
 ដែលតែងតែផ្លូវ កកស្ទះសម្លេងនៅ ក្នុងកម្មដ្ឋានប៉ុណ្ណោះឯង គ្រឿងបរិក្ខារ
 ជាទីរក្សាឲ្យជីវិត គឺ ថ្នាំជាច្រើន ដល់អ្នកជំងឺណា ដែលគាត់គង់
 បានអនុញ្ញាតហើយ ដល់អ្នកពាំងឡាយ គ្រឿងបរិក្ខារជាទីរក្សាឲ្យជីវិត
 គឺ ថ្នាំជាច្រើនដល់អ្នកជំងឺនោះ សមគួរដល់អ្នកពាំងឡាយ ដើម្បី
 ការពារឲ្យវេទនាពាំងឡាយ ដែលបៀតបៀនផ្សេងៗ ដែលតែងតែឡើង
 ហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខខ្លាំង ជាធម្មតា ។

[១១៤] យ៉ាង ទោ បរេនំ ចុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិភ្នំយា
 បរិព្វាជកា ឯវំ វនេយ្យំ សុខល្លិកាទុយោគអនុយុត្តា
 សមណា សក្យមុត្តិយា វិហារន្តិ ។ ឯវំ វនេនាចា(១)
 ចុទ្ធ អញ្ញតិភ្នំយា បរិព្វាជកា ឯវំ វស្ស វនេនិយា
 កតតោ សា អាវុសា សុខល្លិកាទុយោគោ សុខល្លិ-
 កាទុយោគាមិ ហិ តហ្វ អនេកវិហិតា នាធម្មការ-
 កាតិ ។ ចត្តារោមេ ចុទ្ធ សុខល្លិកាទុយោគា ហិ នា
 កត្តា ចោវុជ្ជនិកា អនវិយា អនត្ថសញ្ញិតា ន និព្វិ-
 តាយ ន វិរតាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន
 អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្វាធាយ សំវត្តន្តិ ។
 កតតោ ចត្តារោ ។ ឥធិ ចុទ្ធ ឯកាច្ឆា កាលោ
 ចាលោ វនិព្វា អត្តាធំ សុខេតិ បិណតិ អយំ
 បរេនោ សុខល្លិកាទុយោគោ ។ មុន ចបរំ ចុទ្ធ

១. ឧ. ប. ៧ វិ. ១២ ។

[១១៤] ម្ចាស់ចុទ្ធ ហេតុជាទីកំផ្លែមែនមានយ៉ាងនេះ គឺ ពួក
 ចរិត្តាជក ជាអនុវត្តិយ(១) សម្រេចជាខ័យាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណ-
 សក្យមុត្តិយ៍ជាអ្នកប្រកចរឿយ ។ ក្នុងសុខល្លិកាទុយោគ (ច្រកចុទ្ធនុទ្ធ
 ច្រព្រឹត្តិក្នុងក្រុងកាស្រ្តល) ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ កាលបើពួកចរិត្តាជក ជាអនុ-
 វត្តិយខ័យាយយ៉ាងនេះ ត្រូវអ្នកទាំងឡាយខ័យាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសា សុខល្លិកាទុយោគនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ព្រោះថា សុខល្លិកាទុយោគ
 មានច្រើន មិនមែនតែមួយ មានប្រការផ្សេង ។ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ សុខល្លិកា-
 ទុយោគនេះ មាន ៤ ជាបេសំថេកវាប ជាបេសំអ្នកស្រុក ជាបេសំ
 បុប្ផន មិនមែនជាបេសំព្រះអរិយៈ មិនមែនប្រកចដោយច្រយោជន៍
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
 ប្រាសហាកាតៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីលក់ទុក មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ម្ខាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីជីវិតក្រវល់ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសជីវិត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វានន ។
 សុខល្លិកាទុយោគ ៤ យ៉ាងនោះ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ ផនរាល់ខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ សម្លាប់សត្វទាំងឡាយ ហើយធ្វើខ្លួនឱ្យបានសុខ ឱ្យបាន
 ពាត់ធំ នេះឈ្មោះថា សុខល្លិកាទុយោគ ទី ១ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ មួយទៀត

១. ឯនោនិយមន្តិកាទ្រព្យព្រះពុទ្ធសាសនា ។

បាសាទិកសុត្តេ ចត្តារោ សុទ្ធិកុមារោកា

ឥនេកាប្លា អនិច្ចំ អនិយម្យា អត្តានំ សុទេតិ
 មិណេតិ អយំ ធុតិយោ សុទ្ធិកុមារោកា ។ បុន
 ចេវំ ចុន្ទ ឥនេកាប្លា មុសា កណិក្ខា អត្តានំ សុទេតិ
 មិណេតិ អយំ ធុតិយោ សុទ្ធិកុមារោកា ។
 បុន ចេវំ ចុន្ទ ឥនេកាប្លា ចញ្ចាហិ កាមតុ-
 លោហិ សមប្បតោ សមន្តិក្ខតោ បរិចារេតិ^(១) អយំ
 ធុតុត្តោ សុទ្ធិកុមារោកា ។ ឥមេ ទោ ចុន្ទ
 ធុត្តារោ សុទ្ធិកុមារោកា ហីនា កម្មា មោដុដ្ឋ-
 និកា អនវយា អនត្ថសញ្ញតា ន និព្វិធាយ ន
 វិរាគាយ ន និរេធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ
 ន សាម្ពោធាយ ន និព្វាធាយ សំវត្តន្តំ ។ ហំនំ ទោ
 បនេតំ ចុន្ទ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា

១. ១. បរិវេសិ ។

បាសាទិកសុត្តេ សុទ្ធិកុមារោក ២ យ៉ាន

ជនពាលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កាន់យកទ្រព្យវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យហើយ
 ធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យបានឆាប់រហ័ស នេះឈ្មោះថា សុទ្ធិកុមារោក
 ទី ២ ។ ម្នាលចុន្ទ មួយទៀត ជនពាលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ពោល
 ពាក្យមុសាវាទ ហើយធ្វើខ្លួនឲ្យបានសុខ ឲ្យបានឆាប់រហ័ស នេះឈ្មោះថា
 សុទ្ធិកុមារោក ទី ៣ ។ ម្នាលចុន្ទ មួយទៀត ចក្ខុលពួកខ្លះក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកផ្ដួសផ្ដាច់ស្ដីល់ ចម្រើនដោយភាគតុណ្ហវាំង៥ នេះ
 ឈ្មោះថា សុទ្ធិកុមារោក ទី ៤ ។ ម្នាលចុន្ទ សុទ្ធិកុមារោក ២
 យ៉ាននេះឯង ជាមិច្ឆាភព្វា ជាវេស្សន្តស្រុក ជាវេស្សបុព្វជន
 មិនមែនវេស្សប្រាសាទ មិនមែនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីសេចក្ដីឡើយណាមួយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីប្រាសចាក
 ពនៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីរំលង់ខ្វះ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដី
 ស្ងប់ស្ងាត់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្ដីជឿជាក់ល្អ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្ដីគ្រាស់ជីវិត មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគ្រោះឆ្នាំង ។ ម្នាលចុន្ទ
 ហេតុជាទីតាំង វេស្សន្ត យ៉ាននេះ និព្វានបរិព្វាជក ជាអទ្យតិរិយ

ឯវំ វនេយ្យំ^(១) វេមេ ចត្តារោ សុខល្មិតានុយោគេ
អនុយ្យត្តា សមណា សក្យបុត្តិយា វិហារន្តីតិ ។ តេ
រោ មា^(២) ហោវន្តិស្ស វចនីយោ ន តេ រោ^(៣) សម្មា
វធមានា វនេយ្យំ ន អញ្ញាចិត្តេយ្យំ តេ រោ^(៤) អ-
សតា អក្កតេន ។

[១១៩] ចត្តារោមេ ទុទ្ធ សុខល្មិតានុយោគា
ឯកាន្តំ ចិត្តិយាយ^(៥) វិរាគាយ និរោធាយ ឧប-
សមាយ អភិញ្ញាយ សម្មាជាយ ចិត្តាជាយ
សំវត្ថុន្តំ ។ កកមេ ចត្តារោ ។ វេន ទុទ្ធ^(៦)
វិវិទ្ធោ កាមេហិ វិវិទ្ធ អកុសលេហិ ធម្មេហិ
សវិតត្តំ សវិចារំ វិវេកាជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ^(៧)
ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ បឋមោ សុខល្មិតា-
នុយោគោ ។ បុន ធម៌វំ ទុទ្ធ ភិក្ខុ វិតត្តាវិចារនំ
រូបសមា ។ បេ ។ ទុតិយំ ឈានំ^(៨) ឧបសម្បជ្ជ
វិហារតិ អយំ ទុតិយោ សុខល្មិតានុយោគោ ។

១ ខ. អញ្ញាចិត្តិយា ឯវំ ចុរេយ្យំ ។ ២ ខ. តេ មា ។ ៣-៤ ខ. រោ តេ ។
៥ ខ. ម. ឯកាន្តំវិកាយ ។ ៦ ខ. ម. វេន ទុទ្ធ ភិក្ខុ ។ ៧ ខ. ធម៌វេជ្ជានំ ។
៨ ខ. វិជយជ្ជានំ ។

សមាម៉ឺនាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណសក្យបុត្តិយ៍ ជាអ្នកច្រកចង្រៀយ ។
នូវសុខល្មិតានុយោគតាំង ៤ នេះ ។ អ្នកចាំឱ្យយ ត្រូវនិយាយតបទៅ
នឹងពួកបរិព្វាជកនោះថា ពួកលោកកុំនិយាយយ៉ាងនោះ ឯពួកបរិព្វាជក
ចាំនោះ នឹងមែននិយាយ ដោយត្រឹមត្រូវនឹងពួកអ្នកទេ ពួកបរិព្វាជក
ចាំនោះ នឹងប្រើចក្ខុចំពួកអ្នក ដោយពាក្យមិនមែន ដោយពាក្យ
មិនពិតទេ ។

[១១៩] ម្ចាស់ទុទ្ធ សុខល្មិតានុយោគនេះមាន ៤ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាស់ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាកភក្ត្រ ដើម្បីសេចក្តី
រំលង់ទុក ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាម់ ដើម្បីសេចក្តីដឹងក្រៃលែង ដើម្បី
សេចក្តីត្រាស់ដឹង ដើម្បីប្រាន់ចេញនេះដោយពិត ។ សុខល្មិតានុយោគ ៤
យ៉ាង ដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់ទុទ្ធ ភិក្ខុភ្នំសាសនានេះ ស្ងាត់ស្រឡះចាក
កាមចាំឱ្យយ ស្ងាត់ស្រឡះចាកចម្លែកចាំឱ្យយ ជាអកុសល ដល់នូវ
បឋមជ្ឈាន ដែលច្រកចង្រៀយវិគត្តៈ វិចារៈ មានបីកំនើនសុខៈដែលកើតពី
សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ (ជាតាម្មណ៍) នេះឈ្មោះថាសុខល្មិតានុយោគទី ១ ។
ម្ចាស់ទុទ្ធ មួយទៀត ប្រាន់សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់វិគត្តៈ និងវិចារៈចាំឱ្យយ
។ បេ ។ ភិក្ខុដល់នូវទុតិយជ្ឈាន នេះឈ្មោះថា សុខល្មិតានុយោគទី ២ ។

បាសនិកសូត្រ ចត្តារោ សុខល្លិកានុយោគា

បុន ចេវំ ទុន្ទ ភិក្ខុ មីតិយា ច វិភាគា ។ មេ ។
 តតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ តតិយោ
 សុខល្លិកានុយោគោ ។ បុន ចេវំ ទុន្ទ ភិក្ខុ
 សុខស្ស ត បហាណ ទុក្ខស្ស ច បហាណ ។ មេ ។
 ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ អយំ ចតុត្ថោ
 សុខល្លិកានុយោគោ ។ ឥមេ ទោ ទុន្ទ ចត្តារោ
 សុខល្លិកានុយោគា ឯកន្តំ ជិវ្ហនាយ វិភាយ
 ជិវេនាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្ពោធាយ
 ជិវ្ហានាយ សំវត្តន្តិ ។ ហំ ទោ បទេតំ ទុន្ទ
 វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វិទេយ្យំ
 ឥមេ ទោ ចត្តារោ(១) សុខល្លិកានុយោគោ អនុយុត្តា
 សមណា សក្យបុត្តិយា វិហារន្តិ ។ តេ វេ ឯវន្តិស្ស(២)
 វចនិយា សម្មា តេ វេ(៣) វទនាណ វិទេយ្យំ ច
 តេ វេ(៤) អញ្ញាចិក្ខេយ្យំ អសតា អក្កតេន ។

១ ខ. ខ. ឥមេ ចត្តារោ ។ ២ ខ. តេ ឯវន្តិស្ស ។ ៣ ខ. វេ វេ ។

បាសនិកសូត្រ សុខល្លិកានុយោគ ២ ឈានំ

ម្នាលទុន្ទ មួយទៀត ព្រោះឡើយណាយចាកមីតិ ។ មេ ។ ភិក្ខុផល់
 ខ្លាំងក្លាជ្រួន នេះឈ្មោះថា សុខល្លិកានុយោគ ទី ៣ ។ ម្នាល
 ទុន្ទ មួយទៀត ព្រោះលះចង់ខ្លួនសុខផល លះចង់ខ្លួនទុក្ខផល ។ មេ ។
 ភិក្ខុផល់ខ្លាំងក្លាជ្រួន នេះឈ្មោះថា សុខល្លិកានុយោគ ទី ៤ ។ ម្នាល
 ទុន្ទ សុខល្លិកានុយោគទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ទើបប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីឡើយណាយ ដើម្បីសេចក្តីព្រាសចាកពត៌ៈ ដើម្បីសេចក្តីលេក់
 ទុក្ខ ដើម្បីសេចក្តីម្ខាត់ ដើម្បីសេចក្តីដឹងក្រៃលែង ដើម្បីសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះចិត្តាន ដោយចំណែកមួយ ។ ម្នាលទុន្ទ ហេតុ
 ជាទីតាំងវេទនាមាន យ៉ាងនេះ គឺពួកចរិក្ខាជក ជាអនុភិក្ខិយ សមជា
 ខំយាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈ ជាសក្យបុត្តិយ ជាអ្នកច្រកចរៀយ
 ខ្លួនសុខល្លិកានុយោគទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ពួកអ្នកទាំងឡាយ គួរ
 ខំយាយទៅ ខឹងពួកចរិក្ខាជកទាំងនោះថា យ៉ាងហ្នឹងហើយ ពួកអោល
 ខំយាយឱ្យអ្នកទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ខំយាយដោយក្រៅ ពួកគេមិនមែន
 ខំយាយបង្កើតអ្នកទាំងឡាយ ដោយមិនមានវេទនា ដោយមិនពិតទេ ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូ បាធិវគ្គោ

(១១៦) ហំ ទោ បរេនតំ ទុន្ទ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញ-
 តិភូយា បរិញ្ញាជកា ឯវំ វិទេយ្យំ សមេ បដាវុសា
 ចត្តារោ សុខល្លិកាទុយោភេ អនុយុត្តានំ វិហារតំ
 កតិ ផលានំ កតានិសំសា ចាដិកម្ពាតិ ។
 ឯវំវាជំនោ ទុន្ទ អញ្ញតិភូយា បរិញ្ញាជកា ឯវមស្ស
 វចនំយា សមេ ទោ អាវុសា ចត្តារោ សុខល្លិកា-
 ទុយោភេ អនុយុត្តានំ វិហារតំ ចត្តាវំ ផលានំ ចត្តារោ
 អាទិសំសា ចាដិកម្ពា ។ កតមេ ចត្តារោ ។
 សដាវុសា ភិក្ខុ តិណ្ឌំ សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា
 សោភាបន្នោ ហោតិ អវិជិតាតទន្នោ ឈិយតោ សម្ពោ-
 ធិមរាយនោ សំនំ បមមំ ផលំ បមមោ អាទិសំ-
 សោ ។ បុន ចមរំ អាវុសា ភិក្ខុ តិណ្ឌំ
 សញ្ញាជនានំ បរិក្ខុយា រកតោសមាហានំ ក-
 ទុត្តា សកតាភាមី ហោតិ សតិទេវំ សមំ លោកំ
 អាគម្ពា ទុក្ខសង្ខតំ តារោតិ សំនំ ទុតិយំ ផលំ
 ទុតិយោ អាទិសំសោ ។ បុន ចមរំ អាវុសា ភិក្ខុ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ បាធិវគ្គោ

[១១៦] ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីភាំង វេមន៍មានយ៉ាងនេះ គឺពួក
 បរិញ្ញាជក ជាអន្យត្តិយេនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា
 ផលប៉ុន្មានយ៉ាង ភានិសង្សប៉ុន្មានយ៉ាង វេមន៍ប្រាកដដល់បុគ្គលអ្នក
 ប្រកបរឿយ ។ ខ្លួនសុខល្លិកាទុយោភាំង ៤ យ៉ាងនេះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ពួក
 បរិញ្ញាជក ជាអន្យត្តិយេនិយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសា ផល ៤ យ៉ាង ភានិសង្ស ៤ យ៉ាង វេមន៍
 ប្រាកដ ដល់ពួកបុគ្គលអ្នកប្រកបរឿយ ។ ខ្លួនសុខល្លិកាទុយោភាំង ៤
 យ៉ាងនេះឯង ។ ផលនិងភានិសង្សទាំង ៤ យ៉ាង ដូចម្តេចនេះ ។ ម្ចាស់
 អាវុសា ភិក្ខុក្នុងធម្មវិន័យនេះ ជាសោភាបន្តបុគ្គល មានកិរិយាមិន
 ធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលរៀនទាក់ មានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ប្រព្រឹត្តទៅ
 ទាំងមុខ ព្រោះគេសំទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣ នេះជាផលទី ១ ជាភា-
 និសង្សទី ១ ។ ម្ចាស់អាវុសា មួយទៀត ភិក្ខុជាសកតាភាមិបុគ្គល ព្រោះ
 គេសំទៅនៃសំយោជនៈទាំង ៣ ទាំងស្រាលស្តើងចាករកៈ រោសៈ និង
 រោហៈ មកកាន់លោកនេះម្តងទៀត វេមន៍ធ្វើឲ្យចំជុំគ្នានៃពុទ្ធបាទ នេះជា
 ផលទី ២ ជាភានិសង្សទី ២ ។ ម្ចាស់អាវុសា មួយទៀត ភិក្ខុបានកំណើត

បញ្ចប់ ឱវាទ្យាតិយា ឯ សញ្ញា ៨ ទាន់ បរិក្ខុយា
 ឱបនាតិកោ ហោតិ តត្ថ បរិចិញ្ចយី អបាវត្តិធម្មោ
 តស្មា លោកា វេទំ តតិយំ ដលំ តតិយោ អាជិ-
 សំសោ ។ បុន ធម៌ អាវុសោ កិក្ខុ អាសវាធំ មយា
 អនាសវេញោតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ធិដ្ឋេ វ ធម្មេ សយំ
 អភិញ្ញា សច្ចិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ វេទំ ចតុត្ថំ
 ដលំ ចតុត្ថោ អាជិសំសោ ។ វេទ ១៦ អាវុសោ
 សុទ្ធស្មិកានុយោគេ អនុយុត្តាធំ វិហារតំ វេទាធំ ចត្តាវិ
 ដលាធំ ចត្តាវេ អាជិសំសោ ចាជិកត្ថាតិ ។

បាលទិកសូត្រ អាជិសម្បនៃសុទ្ធស្មិកានុយោគ ២ យ៉ាង
 ជាឧបាគិកៈ (អនាគាមិបុគ្គល) តែងបរិចិញ្ចាសក្នុងករណីនោះ មានកិរិយា
 មិនត្រូវបំបាត់លក្ខណៈនោះ ជាធម្មតា ព្រោះការអស់ទៅនៃសំយោជនៈជា
 ចំណែកទាំងក្រោម ៨ នេះជាផលទី ៣ ជាភាគនៃសង្ស័យ ទី ៣ ។ ម្ចាស់
 កាវុសោ មួយទៀត ក៏ត្រូវធ្វើដាក់ច្បាស់នូវរបេតាវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ(១)
 ដែលមិនមានភាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃភាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញា
 របស់ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង ក្នុងចក្ខុវិស័យនេះ វេទនិសម្រេចសម្រាន្តនៅ
 ដោយវិយាចថ នេះជាផលទី ២ ជាភាគនៃសង្ស័យទី ២ ។ ម្ចាស់កាវុសោ
 ផលទាំង ២ នេះ ភាគនៃសង្ស័យទាំង ២ នេះ វេទនិប្រាកដដល់ពួកកុក្កុ អ្នក
 ប្រកបរឿយ ។ នូវសុទ្ធស្មិកានុយោគ ទាំងនេះឯង ។

១ របេតាវិមុត្តិ សេចក្តីបំបាត់កិរិយាសង្ខារដែលកើតឡើង គឺវិមុត្តិមានសមាជិកចេតនា សំ-
 ដោយវិមុត្តិរបស់ព្រះអរិយៈដែលបានសម្រេចអរូបជ្ជានុសាសនាមួយហើយ ទើបចំណេញវិចស្ស-
 នាគាក្រោយ ។ ចត្តាវិមុត្តិ សេចក្តីបំបាត់កិរិយាចត្តា គឺវិមុត្តិសម្រេចដោយការបំបាត់ចេតនា
 វិចស្សនាសុទ្ធ ឬបានត្រឹមរូបជ្ជានុសាសនាមួយ ដោយកំសម្រេចចក្ខុផល សំដៅយកវិមុត្តិរបស់ពួក
 ព្រះអរិយៈ ចែកបានស្មើវិចស្សនៈ ក្នុងទីនេះ លោកថាជាឈ្មោះអរូបជ្ជានុសាសនាមួយគ្នា គឺចេតា-
 វិមុត្តិ សំដៅដល់ការផុតឆកានៈ បញ្ញាវិមុត្តិ ការផុតឆកានវិជ្ជា ។ ក្នុងបរមត្ថទិបទី អង្គកថា
 អភិធម្ម ចេតនាភំថា សុត្តវិចស្សនៈ ហៅបានកំណត់ព្រះស្រីសាវ្យាភិទៅ ។ ក្នុងសូត្រនេះ មាន
 បន្ថែមតាមថា មិនមានភាសវៈ ច្បាប់នឹងរបេតាវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិផង ឥឡូវយល់ថា វិមុត្តិគឺជា
 កិរិយា គឺហៅបានកំណត់ស្រីសាវ្យាភិទៅដែរ ។

(១១៩) ហំ ទោ បនេតំ ចុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
 អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជនា ឯវំ វេយ្យំ អដ្ឋិតធម្មា
 សមណា សក្យបុគ្គិយា វិហារន្តិកំ ។ ឯវំវាធិនោ ចុទ្ធ
 អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជនា ឯវមស្ស វេទនិយា អត្ថំ ទោ
 អាវុសោ ភេទ ភគវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា
 សម្មាសម្ពុទ្ធន ភាវកាធំ ធម្មា ទេសីតា បញ្ញត្តា
 យាវជីវំ អនតិក្កមនិយា ។ សេយ្យជាបិ អាវុសោ
 វេទនិយោ វា អយោវិយោ វា តម្កីរនេមោ សុ-
 ចិត្តិត្តោ^(១) អចលោ អសម្បវេទី ឯវមេវ ទោ អាវុសោ
 ភេទ ភគវតា ជាទតា បស្សតា អវហតា សម្មា-
 សម្ពុទ្ធន ភាវកាធំ ធម្មា ទេសីតា បញ្ញត្តា យាវជីវំ
 អនតិក្កមនិយា ។ យោ សោ អាវុសោ ភិក្ខុ អវហំ
 វិណាសវោ វុសិតវា តកករណីយោ ឱហិតការោ

១ ឱ. ឧ. សុនិភាតោ ។

(១១៩) ខ្លាលចុទ្ធ ហេតុជាតិកំ វេមនិមានយ៉ាងនេះ គឺពួក
 បរិព្វាជនជាអនុគ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ពួកសមណៈជាសក្យបុគ្គិយ
 ជាចុក្កលមានសភាពមិនបរិកថេ ។ ខ្លាលចុទ្ធ ពួកបរិព្វាជន ជាអនុ-
 គ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្លាល
 អាវុសោ ធម៌ទាំងឡាយដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអន្តិរនាះ ទ្រង់ជ្រាប
 ទ្រង់ឃើញ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ សម្តែងហើយ ចញ្ញត្តហើយ
 ដល់សាវ័កទាំងឡាយ ជាធម៌ ដែលពួកសាវ័ក មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកន្លងដកច
 ដល់អស់ជីវិត (នោះ) វេមនិមានពិត ។ ខ្លាលអាវុសោ សសរនាល
 ឬសសរវេសក ដែលលិចពៅក្នុងដីដីជ្រៅ ដែលចុក្កលដាំហើយដោយល្អ
 មិនកម្រើក មិនរញ្ជួយយ៉ាងណាមិញ ខ្លាលអាវុសោ ធម៌ទាំងឡាយដែល
 ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអន្តិរនាះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ ជាព្រះអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធ សម្តែងហើយ ចញ្ញត្តហើយ ដល់សាវ័កទាំងឡាយជាធម៌
 ដែលពួកសាវ័ក មិនត្រូវប្រព្រឹត្តកន្លង ដកចដល់អស់ជីវិត យ៉ាងនេះឯង ។
 ខ្លាលអាវុសោ ភិក្ខុណា ជាព្រះអរហន្តវិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយ-
 ធម៌ចម្រុះហើយ មានកិច្ចធ្វើហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មាន

ពាលាទិកសូត្រ វិហារនិកាយ

អនុប្បត្តសនត្តោ បរិក្ខណភវសញ្ញាជនោ សង្កត្តា
 វិទុត្តោ អគតោ សោ នវ មាណសំ អន្លាចវិកុំ ។
 អគតោ អាវុសោ ទិណសភេ ភិក្ខុ សញ្ញាច្ច ចាណំ
 ជីវិតា ភេរោយេតុំ អគតោ ទិណសភេ ភិក្ខុ អនិច្ចំ
 ថេយ្យសម្មាគំ អាទិយេតុំ(១) អគតោ ទិណសភេ
 ភិក្ខុ មេតុំ ធម្មំ បដិសេវិតុំ អគតោ ទិណសភេ
 ភិក្ខុ សម្មាគម្មសាវាទំ កាសិកុំ អគតោ ទិណសភេ
 ភិក្ខុ សន្និធិការកកកាមេ បរិកុញ្ញតុំ សេយ្យជាថិ
 បុព្វ អាគារិកក្ខន្ធា(២) អគតោ ទិណសភេ ភិក្ខុ
 ធម្មាគតី គន្ធិ អគតោ ទិណសភេ ភិក្ខុ ធម្មាគតី
 គន្ធិ អគតោ ទិណសភេ ភិក្ខុ មោហាគតី គន្ធិ
 អគតោ ទិណសភេ ភិក្ខុ គយាគតី គន្ធិ ។ យោ
 សោ អាវុសោ ភិក្ខុ អរហំ ទិណសភេ វុសិតា
 កកកាណីយោ ឧបាតកាភេ អនុប្បត្តសនត្តោ

១ ១. ភាគី ។ ២ ១. អភិយក្ខន្ធា ។ ២. អភិយក្ខន្ធា ។

ពាលាទិកសូត្រ ពាលយចំប្រព្រឹត្តន្តន្តន្តន្តន្តន្ត ៧ យ៉ាង

ប្រយោជន៍ដល់ហើយ ដោយលំដាប់ មានសំយោជនៈក្នុងកតកសំលើង
 ហើយ ជាអ្នកផ្គុំស្រឡាហើយ ព្រោះដើរដោយប្រព្រឹត្ត ក៏កុំខាន ឈប់
 ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវហេតុចំណុច ៧ យ៉ាង ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុជាទិ-
 ណាសវៈ ឈប់ក្នុងផ្កាចំបង់សព្វចាកជីវិត(១) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់
 កាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឱ្យ ដែលហៅថា ល្មួច(២) ភិក្ខុជាទិណា-
 សវៈ ឈប់សេពនូវមេតុំធម្ម(៣) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់ពោលពាក្យ
 មុសាវាទ ដោយជីវិត(៤) ភិក្ខុ ជាទិណាសវៈ ឈប់បរិភោគ នូវតាម
 ដែលជាសន្និធិការក(៥) កំណើតឡើយ ដូចកាលដែលខ្លួន ទៅជាគ្រហស្ថតិ
 មុន(៦) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់លុះឆ្នោតគំ(៧) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់
 លុះចាសាគតិ(៨) ភិក្ខុជាទិណាសវៈ ឈប់លុះមោហាគតិ(៩) ភិក្ខុជា
 ទិណាសវៈ ឈប់លុះគយាគតិ(១០) ។ ម្ចាស់អាវុសា ភិក្ខុណា ជាព្រះ
 អរហន្តទិណាស្រព មានព្រហ្មចរិយធម៌ ចប់ស្រឡាហើយ មានកិច្ចធ្វើ
 ហើយ មានការដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍ដល់ហើយដោយលំដាប់

១ ១៧ ។ ២ ១០ អនុក្ខតា សំដោយការបរិភោគវត្ថុតាម ទិកាមគុណ ៥ មានរូបនាដើម ឆ័ត្រ-
 លេសកាម គឺពិលេសនាហេតុឱ្យប្រាជ្ញាឱ្យរូបនាដើម ដែលខ្លួនបានធ្វើការសម្លាប់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាដិកវគ្គ

បរិក្ខេបណាភវសញ្ញាជនោ សឌ្ឍនត្ថា វិមុត្តោ អកលោ
ចោ(១) សោ ឥមាធិ នវ ហំបាធិ អដ្ឋាចរិកុដ្ឋិ(២) ។

(១១៨) ហំធិ ចោ បធនតំ បុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញ-
តំត្ថិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វធម្យំ អតីតំ ចោ អដ្ឋានំ
អារត្ត សមណោ តោតមោ អតីតតំ(៣) ញាណទស្សនំ
បញ្ញាបេតិ នោ ច ចោ អយាតតំ អដ្ឋានំ អារត្ត អតីត-
តំ(៤) ញាណទស្សនំ បញ្ញាបេតិ កយំធិ តំសុ កយំធិ
កយំសុតិ ។ គេ ៥(៥) អញ្ញតំត្ថិយា បរិព្វាជកា អញ្ញា-
វិហិតកេន(៦) ញាណទស្សនេន អញ្ញវិហិតំ អញ្ញាណ-
ទស្សនំ(៧) បញ្ញាបេតត្ថំ បញ្ញត្ថិ យធម៌វំ ពាលា អស្សតា ។
អតីតំ ចោ បុទ្ធ អដ្ឋានំ អារត្ត តថាគតស្ស សតាទុ-
សារិញ្ញាណំ(៨) ហោតិ សោ យាវតតំ អាកុដ្ឋតិ តាវ-
តតំ អនុស្សាវតិ អយាតតត្ថា ចោ អដ្ឋានំ អារត្ត
តថាគតស្ស តោធិធិ ញាណំ ឧប្បជ្ឈតិ អយមន្តិមា
ជាតិ នត្តិធានិ បុនត្ថវោតិ ។

• ១. ច. វោសទ្ធ ១ វិស្សតិ ។ ២. ច. ឧប្បាជិតំ ។ ៣. ច. អតិរោ ។
៤. ច. ធម៌វំ ។ ៥. ច. អញ្ញវិហិតកេន ។ ៦. ច. ច. ញាណទស្សនំ ។ ៧. ច. សតាទុ-
សារិញ្ញាណំ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាដិកវគ្គ

មានសញ្ញាជនៈប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងភពគល់ហើយ ជាអ្នកផុតស្រឡះហើយ
ព្រោះដឹងដោយច្រក ក៏កុះតាមឈប់ប្រព្រឹត្តកម្មន៍ ឆ្ងល់ហេតុតាំង ៩ យ៉ាង
នេះឯង ។

(១១៩) ម្នាលបុទ្ធ ហេតុជាចំគាំង វេទន៍មានយ៉ាងនេះ គឺពួក
បរិព្វាជកជាអនុវត្តិយ ឆ្ងល់យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម វេទន៍
ចញ្ញត្ត ញាណទស្សនៈដ៏លើសលប់ ព្រោះព្រះពុទ្ធអភិភក្តកាលប៉ុណ្ណោះ
មិនចញ្ញត្តញាណទស្សនៈដ៏លើសលប់ ព្រោះព្រះពុទ្ធអាកាល ជាអនាគត
ឡើយ ការមិនចញ្ញត្តនោះប្រាកដហេតុអ្វី ការមិនចញ្ញត្តដូច្នេះ ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ។ ឯពួកបរិព្វាជកជាអនុវត្តិយដទៃនោះ វេទន៍សម្គាល់ខ្លួនពាក្យ
ដែលត្រូវចញ្ញត្ត ឆ្ងល់ហេតុមិនមែនជាញាណទស្សនៈ ដែលឃ្លានទៅកាន់វិ
ដទៃ ដោយញាណទស្សនៈ ដែលចែរទៅកាន់វិដទៃ ច្រៀបដូចជាពួក
ជនពាលជាអ្នកមិនរៀនរៀនដូច្នេះឯង ។ ម្នាលបុទ្ធ គថាគត វេទន៍មាន
សតានុសារិញ្ញាណ(១) ព្រះពុទ្ធអាកាលដែលកន្លងទៅហើយ គថាគតនោះ
ប្រាថ្នាហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណា ក៏នឹកតាមហេតុ មានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ
ទាន ឯញាណដែលកើតអំពីការស្រាវជ្រាវ ព្រះពុទ្ធអាកលជាអនាគតក៏កើត
ឡើងដល់គថាគតថា អនុវត្តនេះ ជាគំនេះ ជាជាតិទីបំផុតហើយ ការកើត
គរទៅទៀត មិនមានទេ ។

• អនុវត្តថា ជា ញាណដែលសម្បជ្ឈន្តដោយច្បាស់ណាស់ស្ម័គ្រ ។

ពាក្យទំនួល ព្រះពុទ្ធសាសនា

(១០៧). អតីតក្សេម្មី(១) ទុក្ខ ហោតិ អភូតំ អត្ថំ
អនុសញ្ញតំ ន តំ គដាគតោ ព្យាគរោតិ ។ អតីត-
ក្សេម្មី(២) ទោ ទុក្ខំ ហោតិ ភូតំ ត្ថំ អនុសញ្ញតំ
តំ មិ គដាគតោ ន ព្យាគរោតិ ។ អតីតក្សេម្មី(៣)
ទោ ទុក្ខំ ហោតិ ភូតំ ត្ថំ អនុសញ្ញតំ ត្រា-
តាលញ្ញ គដាគតោ ហោតិ(៤) តស្ស បញ្ញាស្ស
វេយ្យាករណយ ។ អនាគតក្សេម្មី(៥) ទុក្ខ ហោតិ
។ មេ ។ បច្ចុប្បន្នំ ទោ ទេមិ ទុក្ខំ ហោតិ អភូតំ អត្ថំ
អនុសញ្ញតំ ន តំ គដាគតោ ព្យាគរោតិ ។ បច្ចុប្បន្នំ
ទេមិ ទុក្ខំ ហោតិ ភូតំ ត្ថំ អនុសញ្ញតំ តំមិ
គដាគតោ ន ព្យាគរោតិ ។ បច្ចុប្បន្នំមិ ទេ(៦) ទុក្ខ
ហោតិ ភូតំ ត្ថំ អនុសញ្ញតំ ត្រា តាលញ្ញ
គដាគតោ ហោតិ តស្ស បញ្ញាស្ស វេយ្យាករ-
ណយ ។ ឥតិ ទោ ទុក្ខំ អតីតានាគតប្បទុប្បន្នេសុ
ធម្មេសុ គដាគតោ តាលវាជំ សទ្ធាវាជំ(៧) ភូតវាជំ
អត្ថវាជំ ធម្មវាជំ វិជយវាជំ តស្មា គដាគតោតិ វុច្ចតិ ។

១ ម. អតីតំ រេចិ ។ ២-៣ ឧ. ម. អតីតំ រេចិ ។ ៤ ឧ. ពាលញ្ញ ហោតិ អនាគតោ ។
៥ ម. អនាគតំ រេចិ ។ ៦ ឧ. ម. រេចិ ។ ៧ ឧ. ម. សទ្ធាវាជំ ន វិជយវាជំ ។

ពាក្យទំនួល ព្រះស្រីសិវប្រាសាទនិងមិច្ឆាសាសនា

(១០៨) ខ្មាលចុន្ទ បើពាក្យដែលកន្លងហើយមិនពិត មិនមែន
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគតិមិនព្យាគរោតិយោ ។ ខ្មាលចុន្ទ
បើពាក្យដែលកន្លងហើយ ជាពាក្យពិតប្រាកដ (តែ) មិនប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ គឺជាគតិមិនព្យាគរោតិយោ ។ ខ្មាលចុន្ទ ប្រសិនបើ
ពាក្យដែលកន្លងហើយ ជាពាក្យពិតប្រាកដ ប្រកបដោយប្រយោជន៍ គ-
ឺជាគតិអនុវិជ្ជកាលក្ខត្ត ក្នុងពាក្យនោះ ទើបព្យាគរោតិយោ ។ ខ្មាល
ចុន្ទ បើពាក្យជាអនាគត ។ មេ ។ ខ្មាលចុន្ទ បើពាក្យជាបច្ចុប្បន្ន មិនពិត
មិនមែន មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគតិ មែនមិនព្យាគរោតិ-
យោ ។ ខ្មាលចុន្ទ បើពាក្យជាបច្ចុប្បន្នដែលពិតមែន (តែ) មិនប្រកប
ដោយប្រយោជន៍ គឺជាគតិ មែនមិនព្យាគរោតិយោ ។ ខ្មាលចុន្ទ
តែបើពាក្យជាបច្ចុប្បន្ន ដែលពិតមែន ប្រកបដោយប្រយោជន៍ គឺជាគតិ
ជាអនុវិជ្ជកាលក្ខត្ត ក្នុងពាក្យនោះ ទើបព្យាគរោតិយោ ។ ខ្មាលចុន្ទ
គឺជាគតិអនុវិជ្ជកាលក្ខត្ត ខំយាយតែពាក្យសព្វៈ ខំយាយតែពាក្យ
ពិត ខំយាយតែពាក្យជាប្រយោជន៍ ខំយាយតែពាក្យជាធម៌ ខំយាយ
តែពាក្យជាវិន័យ ក្នុងចម្លើយទាំងឡាយ ដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
ព្រោះហេតុនោះ បានជាហៅថា ព្រះគតិយោ ដោយប្រការ ដូច្នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយស្ស ពានីវគ្គ

[១២០] យេវ្ហ ទេ(១) ទុទ្ធ សុវេណស្ស លោ-
 កស្ស សមាវកស្ស សព្វហ្មកស្ស សស្សមណ-
 ប្រាហ្មណីយា បដាយ សុវេណស្សយ ធិដ្ឋំ សុតំ
 មុតំ វិញ្ញាតំ បត្តំ បរិយេសំតំ អនុវិចារិតំ មណសា សម្មា
 គដាគតោ អភិសម្ពុទ្ធី ឥស្សា គដាគតោតិ វុទ្ធីតិ ។
 យេវ្ហ ទុទ្ធ វត្ថុតិ គដាគតោ អនុត្តរំ សម្មាសម្ពោធិ
 អភិសម្ពុជ្ឈតិ យេវ្ហ វត្ថុតិ អនុចាធិសេសាយ ធិព្វាន-
 បាតុយា បរិធិព្វាយតិ យំ ឯកស្មី អនុន្តរេ(២) កាសតិ
 លបតិ ធិដ្ឋិសតិ សព្វន្តំ គថេវ ច ហោតិ(៣) ធា
 អញ្ញដាតិ(៤) ឥស្សា គដាគតោតិ វុទ្ធីតិ ។ យថាវាធិ
 ទុទ្ធ គដាគតោ គដាការី យថាការី គដាវាធិ ឥតិ
 យថាវាធិ គដាការី យថាការី គដាវាធិ វា(៥)

១ វ. យំ កោ ។ ២. វ. ម. គន្ធអ ។ ៣ វ. ម. សត្វំ តំ គថេវ ហោតិ ។
 ៤ វ. ម. គញ្ញថា ។ ៥. ម. វិសេសោ ច. វិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក វិមនិកាយ ពានីវគ្គ

[១២០] ម្នាលបុគ្គ របស់ណាដែលរលាក ព្រមទាំងទេវរលាក
 មាររលាក ព្រហ្មរលាក ទាំងពួកសត្វព្រមទាំងសមណៈ ធិដ្ឋប្រាហ្មណ៍
 ធិដ្ឋមនុស្សដែលជាសម្បត្តិទេព បានឃើញហើយ បានឮហើយ បាន
 លឺពួកគេហើយ បានដឹងច្បាស់ហើយ បានដល់ហើយ បានស្វនិក
 រហើយ បានជ្រើសរើសហើយដោយចិត្ត (របស់នោះ) គេវាគត្រាស់
 ដឹងហើយដោយច្រពៃ ហេតុដូច្នេះបានជាគេហៅថា ព្រះគថាគត ។
 ម្នាលបុគ្គ គេវាគត្រាស់ដឹងខ្លះសម្មាសម្ពោធិដ៏ប្រសើរ ក្នុងវេលាយប់
 ណាផង ចរិទ្ធិព្វានដោយអនុបាទិសេសធិព្វាននាគ ក្នុងវេលាយប់ណា
 ផង វេចនិសម្តែងហៅចង្អុលចង្អ្លាញ ខ្លះហេតុណា ក្នុងចន្លោះខ្លះ ហេតុ
 ទាំងគស់នោះ សុទ្ធតែពិត មិនមែនព្រឡប់ទៅវាដទៃឡើយ ហេតុដូច្នេះ
 ហើយ បានជាគេហៅថា ព្រះគថាគត ។ ម្នាលបុគ្គ គេវាគតនិយាយ
 យ៉ាងណា តែងធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណា តែងនិយាយយ៉ាងនោះ
 ព្រោះតែគេវាគតនិយាយយ៉ាងណា តែងធ្វើយ៉ាងនោះ ធ្វើយ៉ាងណាតែង

បាសនិកសុត្តន្ត អណ្ណកថបិដក

តស្មា តថាគតោតិ វុទ្ធិតិ ។ យំ(១) សុខេវតេ លោកេ
សុខាតេ សុប្រហុតេ សស្សមណាប្រាហ្មណិយា ប-
ដាយ សុខេវមនុស្សាយ តថាគតោ អភិក្ខុ អនភិក្ខុតោ
អញ្ញនត្ថនុសោ វសវត្ថំ តស្មា តថាគតោតិ វុទ្ធិតិ ។

[១២១] ហំ ទោ បទេតំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវំ វនេយ្យំ តី ទុ ទោ
អាវុសោ ហេតិ តថាគតោ បរំ មរណា ឥនេវេវ
សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ ។ ឯវំវនេយ្យោ ទោ(២) ទុទ្ធ អញ្ញ-
តិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវំមស្សុ វនេយ្យា អព្យាគតំ
ទោ អាវុសោ ភកវតា ហេតិ តថាគតោ បរំ មរណា
ឥនេវេវ សច្ចំ មោយមញ្ញត្ថំ ។ ហំ ទោ បទេតំ ទុទ្ធ
វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិក្ខិយា បរិព្វាជណា ឯវំ វនេយ្យំ តី ប-
ដាយសោ ន ហេតិ តថាគតោ បរំ មរណា ឥនេវេវ សច្ចំ

១ ទ. ឃ. យុវី ឡើ ។ ២ ទ. ឃ. ពេសក្កោ ឡើ ។

បាសនិកសុត្តន្ត ប្រសាទិលព្រះធម៌និមន្តន្ត

និយាយយ៉ាងនោះ ហេតុដូច្នេះហើយ បានជាគេហៅថា ព្រះភោ-
គក ។ ភោគកជាអ្នករើសលប់ មិនមានបុគ្គលដទៃត្រេចសន្តត់បាន ជា
អ្នកចង្អុលចង្ហាញខ្លះហេតុដ៏ជិត ជាអ្នកផ្សាយខ្លះកំណាចាទៅ ក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក ព្រមទាំងមារលោក ព្រមទាំងព្រហ្មលោក ព្រម-
ទាំងសមណប្រាហ្មណ៍ និងពពួកសត្វ ព្រមទាំងមនុស្ស ជាសត្វតិរច-
ព្រោះហេតុនោះ បានជាគេហៅថា ព្រះភោគក ។

[១២១] ម្នាលបុទ្ធ ហេតុជាទីកាំង វេទនាមានយ៉ាងនេះ គឺពួក
ចរិត្យាជក ជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសា ខាងមុខ
កំពើសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀត ឬឬ ការយល់ឃើញនេះឯង
ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈឬ ។ ម្នាលបុទ្ធ (កាលបើ) ពួកចរិត្យាជក
ជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ អ្នក ត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសា ព្រះបាទព្រះភោគ មិនដែលសន្មតថា ខាងមុខកំពើសេចក្តី
ស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀត ការយល់នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជា
មោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ ម្នាលបុទ្ធ ហេតុជាទីកាំង វេទនាមានយ៉ាងនេះ គឺ
ពួកចរិត្យាជក ជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុទ្ធ ខាងមុខកំ
សេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វទាំងអស់ទៀតឬឬ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយសូត្រ ពាសិកវគ្គ

មោឃមញ្ញន្តិ ។ ឯវំវាទិយោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា
 បរិច្ចាជកា ឯវំវាទិយោ វចនីយា ឯវំវាទិយា^(១) ទោ អារុសោ
 ភកវតា អព្យាកតំ ឧ ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា
 ឥនមេវ សង្ខំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ មាធំ ទោ បនេតំ
 ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិច្ចាជកា ឯវំវាទិយោ វចនីយា ឯវំវាទិយា
 បរិច្ចាជកា^(២) ហោតិ ច ឧ ច ហោតិ^(៣) តថាគតោ
 បរំ មរណា ឥនមេវ សង្ខំ មោឃមញ្ញន្តិ ។ ឯវំវា-
 ទិយោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិច្ចាជកា ឯវំវាទិយោ វចនីយា អព្យាកតំ ទោ បនេតំ អារុសោ ភកវតា ហោតិ
 ច ឧ ច ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា ឥនមេវ សង្ខំ
 មោឃមញ្ញន្តិ ។ មាធំ ទោ បនេតំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ

១ ឧ. ឯវិ ។ ២ ឧ. តំ ។ ៣ ឧ. ច ឧ ហោតិ ច ។

សុត្តន្តបិដក វិមលកាយ ពាសិកវគ្គ

ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ (គាលថី) ពួកចរិត្យាជក ជា
 អនុគ្រិយដទៃ និយាយយ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់គារុសោ ពាក្យខ្ញុំឯង ព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករថា ខាងមុខ
 អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វមិនត្រឡប់ ការយល់ឃើញនេះឯង ជា
 សច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីតាំង
 វេទនាមានយ៉ាងនេះ គឺពួកចរិត្យាជកជាអនុគ្រិយ និយាយយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់គារុសោ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វត្រឡប់ មិន
 ត្រឡប់ទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ
 ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ (គាលថី) ពួកចរិត្យាជក ជាអនុគ្រិយ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គារុសោ ពាក្យខ្ញុំឯង
 ព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សត្វត្រឡប់
 ទៀត មិនត្រឡប់ទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ហេតុជាទីតាំង វេទនាមានយ៉ាងនេះ

បាសាទិកសុត្តេ កណ្តកធម្មញ្ញា

យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វេទយ្យំ កី ប-
 ណុស្ថា វេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ
 បរំ មរណា ឥទេមេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។ ឯវំវា-
 ធិបោ ចុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំមស្ស វេ-
 ធិយា ឯវំបិ ទោ អានុសោ កកវតា អន្យាគតំ
 វេវ ហោតិ ន ន ហោតិ តថាគតោ បរំ មរណា
 ឥទេមេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្តិ ។

[១២២] ហំ ទោ បទេតំ ចុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
 អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វេទយ្យំ កស្មា បទេ-
 តំ អានុសោ សមណោ កោតមេន អន្យាគតត្ថិ ។
 ឯវំវាធិបោ ចុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំមស្ស វេ-
 ធិយា ន ហេតំ អានុសោ អនុសញ្ញតំ ន ធម្មសញ្ញតំ
 ន អាធិប្រហូចវិយកំ ន និព្វិធាយ ន វិរាគាយ

បាសាទិកសុត្តេ ប្រណិស្សន្តបិដកនិមិត្តស្តវ

គីព្វកបរិព្វាជកជាអនុគ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អានុសោ ខាង
 មុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សព្វគឺត្រូវក៏មិនមែន មិនគឺត្រូវក៏មិន-
 មែន ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈឬហ្ន៎ ។
 ម្ចាស់ចុទ្ធ (កាលច្រើន) ព្វកបរិព្វាជកជាអនុគ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ
 អ្នក ត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អានុសោ ពាក្យខ្លះឯង ព្រមាន
 ព្រះភាគ មិនព្យាករថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សព្វគឺត្រូវក៏
 ក៏មិនមែន មិនគឺត្រូវក៏មិនមែន ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ
 ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះទេ ។

[១២២] ម្ចាស់ចុទ្ធ ហេតុជាទីកាំង វេទនាមាយ៉ាងនេះ គឺព្វក
 បរិព្វាជកជាអនុគ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អានុសោ ហេតុអ្វី
 បានជាព្រះសមណគោតម មិនព្យាករពាក្យខ្លះ ។ ម្ចាស់ចុទ្ធ (កាលច្រើន)
 ព្វកបរិព្វាជកជាអនុគ្គិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់អានុសោ ព្រោះថា ពាក្យខ្លះ មិនច្រកចងាយប្រយោជន៍ មិន
 ច្រកចងាយធម៌ មិនមែនជាដើមទៅនសាសនព្រហ្មចារ្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីប្រាសចាកក្បែរ

ន ធិរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ
 ន សម្ពោធាយ ន ធិត្វាធាយ សំវត្ថុតិ តស្មា
 តំ ភគវតា អព្យាកតន្តិ ។ ហំនំ ទោ បនេ-
 តំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា
 ឯវំ វេទយ្យំ តី បនាវុសោ សមណោ ន តោតមេន
 ព្យាកតន្តិ ។ ឯវំកំធិនោ ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិ-
 ព្វាជកា ឯវំមស្សុ វេទិយា^(១) ឥនំ ទុក្ខន្តិ ទោ
 អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ
 ទោ អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខនិរោ-
 ជោតិ ទោ អាវុសោ ភគវតា ព្យាកតំ អយំ ទុក្ខ-
 និរោជកាមិទំ បដិបទាតិ ទោ អាវុសោ ភគវតា
 ព្យាកតន្តិ ។ ហំនំ ទោ បនេតំ ទុទ្ធ វិជ្ជតិ យំ
 អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា ឯវំ វេទយ្យំ តស្មា ប-
 នេតំ អាវុសោ សមណោ ន តោតមេន ព្យាកតន្តិ ។
 ឯវំកំធិនោ ទោ^(២) ទុទ្ធ អញ្ញតិគ្គិយា បរិព្វាជកា

១ ឧ. វេទិយា ។ ២ ឧ. វេសក្ខេ ។ វិស្សតិ ។

មិនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីសេចក្តីរំលង់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីសេចក្តីស្ងប់
 ម្ល៉ោះ មិនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីសេចក្តីដឹងក្រៃលែង មិនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បី
 សេចក្តីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទេ ដើម្បីព្រះនិព្វាន ព្រោះហេតុនោះ
 ហើយ បានជាព្រះមានព្រះភាគ មិនព្យាករណ៍ព្យាបាលឡើយ ។ ម្ចាស់ទុក្ខ
 ហេតុជាទីកំនើតនៃមនោសញ្ចេតនា គឺ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយ និយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ចុះព្រះសមណគោតម ព្យាករដូចម្តេចទៅ
 វិញ ។ ម្ចាស់ទុក្ខ (កាលបើ) ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាង
 នេះហើយ អ្នកស្រឡាចនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ
 ព្យាករថា នេះជាទុក្ខដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ព្យាករ
 ថា នេះជាទុក្ខសមុទ័យដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ព្យាករថា
 នេះជាទុក្ខនិរោជដូច្នេះ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគព្យាករថា នេះជា
 ទុក្ខនិរោជកាមិទំ បដិបទាដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ទុក្ខ ហេតុជាទីកំនើតនៃមនោ
 សញ្ចេតនា គឺ ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ
 ព្រោះហេតុអ្វី បានជាព្រះសមណគោតម ព្យាករណ៍ព្យាបាល ។ ម្ចាស់
 ទុក្ខ (កាលបើ) ពួកបរិព្វាជកជាអន្យតិវិយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ

បាសាទិកសូត្រ បុព្វទ្ធសមាគមនិកា ទិដ្ឋិនិស្សយា

ឯវមស្ស វចនីយា ឯតញ្ញំ អាវុសោ អត្ថសញ្ញតំ
ធម្មសញ្ញតំ^(១) ឯតំ អាណិព្រហ្មចរិយកំ ឯកន្តំ ជិត្វិ-
នាយ វិភតាយ ជំរោជាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ
សម្ពោជាយ ជិញ្ញាយ សំវត្ថុនំ តស្មា តំ កកវតា
ព្យាកកន្តិ ។

(២២៣) យេ មិ តេ ចុទ្ធ បុព្វទ្ធសមាគមា
ទិដ្ឋិនិស្សយា តេមិ តេ^(២) មយា ព្យាកកតា យថា
តេ ព្យាកកតញ្ចា^(៣) យថា ច^(៤) តេ ទ ព្យាកក-
តញ្ចា កី តេ អមាទ្កេ អញ្ញតិគ្គិយេ តត្ថ ព្យាក-
កស្សាមិ^(៥) ។ យេមិ តេ ចុទ្ធ អបវទ្ធសមាគមា
ទិដ្ឋិនិស្សយា តេមិ តេ^(៦) មយា ព្យាកកតា យថា
តេ ព្យាកកតញ្ចា យថា ច តេ ទ ព្យាកកតញ្ចា

១ ឧ. ឯតំ ធម្មសញ្ញតំ ។ ២ ឧ. ច. ពិ ។ ៣ ឧ. ព្យាកកតញ្ចា ។ ៤ ច តោ ។
៥ ឧ. ពិ តោ អយំ នថា ព្យាកកស្សាមិ ។ ៦ ឧ. ពិ អយំ នេ ធម្ម ព្យាកកស្សាមិ ។
៧ ឧ. ឧ. ពិ ។

បាសាទិកសូត្រ ទិដ្ឋិនិស្សយនៃលប្រព្រឹត្តពេក្កនិច្ចំវិណាកាធនិមេតាដើម

អ្នកត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្លាលអាវុសោ ព្រោះថា ពាក្យខ្លះជាពាក្យ
ច្រកចង្កោយច្រយោជន៍ ច្រកចង្កោយធម៌ ពាក្យខ្លះជាដើមចង្កោយនស-
នព្រហ្មចារ្យ វេទនិច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីឡើយណាយ ច្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីប្រាសចាកកនៈ ច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ ច្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីសេចក្តីសង្ស័យ ច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីដឹងក្រវលន៍ ច្រព្រឹត្ត
ទៅដើម្បីសេចក្តីស្រាស់ដឹង ច្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះឱទ្ធានដោយពិភ ព្រោះ
ហេតុនោះ បានជាព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាកពាក្យនោះ ។

(២២៤) ខ្លាលចុទ្ធ ទិដ្ឋិនិស្សយ^(១) តាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅ ក្នុងចំណែកធនិមេត គឺថាគត ក៏បានសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយតាំង-
ឡាយនោះ ដល់អ្នកហើយ គឺថាគត ត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយតាំងនោះ
យ៉ាងណា មួយវិញទៀត គឺថាគត មិនត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយតាំងនោះ
យ៉ាងណា គឺថាគត នឹងសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយតាំងនោះ ដើម្បីអ្នក ចំពោះ
អ្នកអនុវត្តិយជីវ ក្នុងហេតុនោះ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្លាលចុទ្ធ ទិដ្ឋិនិស្សយ
តាំងឡាយណា ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងធានីមុខ គឺថាគត ក៏បានសម្តែង
ទិដ្ឋិនិស្សយតាំងនោះ ដល់អ្នកហើយ គឺថាគត ត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិនិស្សយ
តាំងនោះ យ៉ាងណា មួយវិញទៀត គឺថាគត មិនត្រូវសម្តែងទិដ្ឋិ-

១ ពាក្យថា ទិដ្ឋិនិស្សយ ទិដ្ឋិនិស្ស្សតកៈ ទិដ្ឋិនិស្សតកៈ ពុំសំដៅយកតែទិដ្ឋិនិស្សតកៈ (អដ្ឋកថា) ។

កី តេ អហន្ត ឧ តត្ថ^(១) ព្យាគាវស្សាមិ ។ កត-
 មេ តេ ចុន្ទ ចុត្ថន្តសហគតា ធិដ្ឋិច្ចិស្សយា យេ
 តេ មយា ព្យាគតា យថា តេ ព្យាគាតញ្ចា យ-
 ថា ច តេ ឧ ព្យាគាតញ្ចា ។ សន្តិ ចុន្ទ ឯកេ
 សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ ឯវំធិដ្ឋិនោ សស្សតោ
 អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទមេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។
 សន្តិ បទ ចុន្ទ ឯកេ សមណាប្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ
 ឯវំធិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោកោ ច ។
 សន្តិក្កំ ។ សស្សតោ ច អសស្សតោ ច អត្តា ច
 លោកោ ច ។ នេវសស្សតោ ច^(២) ជាសស្សតោ
 ច^(៣) អត្តា ច លោកោ ច ។ សយត្ថតោ អត្តា
 ច លោកោ ច ។ បរត្ថតោ អត្តា ច លោកោ
 ច ។ សយត្ថតោ ច បរត្ថតោ ច អត្តា ច លោ-
 កោ ច ។ អសយត្ថតោ ច^(៤) អបរត្ថតោ ច^(៥)
 អធិទ្ធសមុប្បន្នោ អត្តា ច លោកោ ច ឥន្ទមេវ
 សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ សស្សតំ សុទ្ធទុក្ខំ ។

១. ឧ. ពិ វេ កហំ តេកថា ។ ម. ពិ វេ កហំ តេ ឧ តត្ថ ។ ២-៣-៤ ឧ. ម.
 ណកេ ឧ ទិស្សនិ ។

ឧស្ស័យ ពំនិពោយ៉ាធិណា កថាគតនិមិត្តសម្ព័ន្ធនិស្ស័យពំនិពោ-
 ធិម្បិក្ខុក ក្នុងហេតុនោះទេ ។ ខ្លាចចុន្ទ ចំដួចនិស្ស័យពំនិពោយណា
 ដែលប្រព្រឹត្តៈ ក្នុងចំណែកនាងដើម កថាគតសម្ព័ន្ធនិស្ស័យពំនិ-
 ពោយនោះហើយ កថាគតក្រសែម្តងចំដួចនិស្ស័យពំនិពោ យ៉ាធិណា
 មួយទៀត មិនក្រសែម្តងចំដួចនិស្ស័យពំនិពោយ៉ាធិណា ចំដួចនិស្ស័យ
 ពំនិពោ កើប្លែងម្តង ។ ខ្លាចចុន្ទ មានសមណៈនិព្រាហ្មណ៍មួយពួក
 ប្រាប់និយាយយ៉ាងនេះ ប្រាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិពលាក ជា
 សភាវៈទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។
 ខ្លាចចុន្ទ មួយទៀត វេចន៍មានសមណៈនិព្រាហ្មណ៍មួយពួក ប្រាប់និ-
 យាយយ៉ាងនេះ ប្រាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិពលាក ជាសភាវៈមិន
 ទៀត ។ សេចក្តីសង្ខេប ។ ខ្លួននិពលាកជាសភាវៈទៀតក៏បាន មិនទៀត
 ក៏បាន ។ ខ្លួននិពលាក ជាសភាវៈទៀត ក៏មិនមែន មិនទៀតក៏មិនមែន ។
 ខ្លួននិពលាក គឺខ្លួនឯងធ្វើ ។ ខ្លួននិពលាក គឺអ្នកដទៃធ្វើ ។ ខ្លួននិពលាក
 គឺខ្លួនឯងធ្វើក៏បាន អ្នកដទៃធ្វើក៏បាន ។ ខ្លួននិពលាក គឺខ្លួនឯងធ្វើក៏មិន-
 មែន អ្នកដទៃធ្វើក៏មិនមែន គឺកើតឡើងដោយឥតហេតុ ការយល់ឃើញ
 នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ សុខនិមិត្ត ជាធម្មជាតិទៀត ។

បាសាទិកសុត្តន្ត សមណប្រាហ្មណ៍ ធម្មប្បញ្ញត្តិ

អសស្សតំ សុទទុក្ខំ ។ សស្សតត្ថា អសស្សតត្ថា
 សុទទុក្ខំ ។ លេសសស្សតំ ធាសស្សតំ សុទទុក្ខំ ។
 សយង្គតំ សុទទុក្ខំ ។ បរាង្គតំ សុទទុក្ខំ ។ សយត្ថា
 កតំ បរាង្គតត្ថា^(១) សុទទុក្ខំ ។ អសយង្គាវ អបរាង្គាវ
 អធិច្ចសធុប្បវុទ្ធិ សុទទុក្ខំ ឥនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញត្តិ ។

[១២២] តត្ថា^(២) ចុទ្ធ យេវ តេ សមណប្រាហ្ម-
 ណា ឯវំវាធិនោ ឯវំវាធិនោ សស្សតោ អត្តា ច
 លោកោ ឥ ឥនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញត្តិ ត្បាហំ
 ឧបសង្កមិត្តា ឯវំ វាធិនោ អត្តិ ទុ ទោ ឥនំ អាវុ-
 សោ វុទ្ធតិ សស្សតោ អត្តា ច លោកោ ចាតិ ។ យត្ថា
 ទោ តេ ឯវំវាហំសុ ឥនមេវ សច្ចំ មោឃមញ្ញត្តិ ។
 តំ តេសំ ចាទុជាចាមិ ។ តំ កក្កស្ស ហេតុ ។

១ ឧ. ឆ. សយំ ឥនត្ថ បរំ ឥនត្ថ ។ ២ ឧ. ឆ. ត្បា ។

បាសាទិកសុត្តន្ត ធម្មប្បញ្ញត្តិសមណប្រាហ្មណ៍តាំងឡាយ

សុខនិទ្ទក្ខ ជាធម្មជាតិមិនទៀង ។ សុខនិទ្ទក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងនូវ
 មិនទៀងនូវ ។ សុខនិទ្ទក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏
 មិនមែន ។ សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងធ្វើ ។ សុខនិទ្ទក្ខ អ្នកដទៃធ្វើ ។
 សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងធ្វើនូវ អ្នកដទៃធ្វើនូវ ។ សុខនិទ្ទក្ខ មិនមែនខ្លួនឯងធ្វើ
 មិនមែនអ្នកដទៃធ្វើ គឺ កើតឡើងដោយឥតហេតុ ការយល់ឃើញនេះឯង
 ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។

[១២២] ម្នាលចុទ្ធ ចក្កសមណៈនិទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍តាំងនោះ
 ចក្កសមណៈ និទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍ណា ទ្វាបនិយាយយ៉ាងនេះ ទ្វាបយល់
 ឃើញយ៉ាងនេះថា ខ្លួននិទ្ទក្ខលោក ជាសភាវៈទៀង ការយល់ឃើញ
 នេះឯងជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះ គឺថាគត ក៏ចូល
 ទៅក្នុងចក្កសមណៈ និទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ហើយសួរយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលតាវុសា ការយល់ឃើញថា ខ្លួននិទ្ទក្ខលោក ជាសភាវៈទៀងនេះ
 អ្នកនិយាយមែនឬ ។ ចក្កសមណៈនិទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍តាំងនោះ បាន
 និយាយនូវពាក្យណា យ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ
 ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ គឺថាគតក៏មិនយល់តាមពាក្យនោះ របស់
 ចក្កសមណៈនិទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍នោះទេ ។ ចំណេះនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

អញ្ញាជាសញ្ញានោះ ហេតុ ទុក្ខ សន្តោកេ សត្តា ។
ឥហាយមិ ទោ អហំ ទុក្ខ បញ្ញត្តិយា នេវ អត្តនោ
សមសមំ សមនុបស្សមិ កុតោ កិយេកា អថទោ
អហមេវ ភត្ត កិយេកា យទិទំ អនិច្ចញ្ញត្តិ ។

[១២៩] តត្រ ទុក្ខ យេ តេ សមណប្រាហ្មណា
វិវាទិវេនា វិវិទិដ្ឋិនោ អសស្សតោ អត្តា ច លោ-
កោ ច ។ សង្ខតំ ។ សស្សតោ ច អសស្សតោ
ច អត្តា ច លោកោ ច ។ នេវសស្សតោ ច
នាសស្សតោ ច អត្តា ច លោកោ ច ។ ស-
យង្គតោ អត្តា ច លោកោ ច ។ បរង្គតោ អត្តា
ច លោកោ ច ។ សយង្គតោ ច បរង្គតោ ច
អត្តា ច លោកោ ច ។ អសយង្គតោ ច អប-
រង្គតោ ច អនិច្ចសមុច្ចន្នោ អត្តា ច លោ-
កោ ច ។ សស្សតំ សុទទុក្ខំ ។ អសស្សតំ
សុទទុក្ខំ ។ សស្សតញ្ច អសស្សតញ្ច សុទទុក្ខំ ។
នេវសស្សតំ ៤(១) នាសស្សតំ ៤(២) សុទទុក្ខំ ។

១-២ ឧ. ឧ. ១៣៣ ៤ វិស្សនំ ។

ម្នាលទុក្ខ ព្រោះថា គង់មានសត្វពួក ១ មានសេចក្តីសម្គាល់ដោយឡែក
ក្នុងដំណើរនេះដែរ ។ ម្នាលទុក្ខ គឺថាគត ពិចារណាមិនឃើញបុគ្គល
ស្មើដោយញាណដ៏ស្មើបេសកថាគត ដោយបញ្ញត្តិនេះសោះ មានពិណ
ក្រវែលដង្កើត មានវត្ថុថាគតហ្នឹងឯងក្រវែល (ជាដើម) ក្នុងអធិប្បញ្ញត្តិ
ព័ន្ធនោះ ។

[១៣០] ម្នាលទុក្ខ បណ្តាពួកសមណៈ មិនប្រាហ្មណ៍ព័ន្ធនោះ
ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ណា ព្រោះមិនយាយយ៉ាងនេះ ព្រោះយល់ឃើញយ៉ាង
នេះថា ខ្លួនមិនលោក ជាសភាវៈមិនទៀង ។ សេចក្តីសង្ខេប ។ ខ្លួន
មិនលោក ជាសភាវៈទៀងខ្លះ មិនទៀងខ្លះ ។ ខ្លួនមិនលោក ជាសភាវៈ
ទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងធ្វើ ។
ខ្លួនមិនលោក អ្នកដទៃធ្វើ ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងធ្វើក៏មាន អ្នកដទៃ
ធ្វើក៏មាន ។ ខ្លួនមិនលោក ខ្លួនឯងភាគរំលងក៏មិនមែន អ្នកដទៃភាគរំលង
ក៏មិនមែន ក៏គេឡើងដោយវត្ថុហេតុ ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀង ។
សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិមិនទៀង ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងខ្លះ មិន
ទៀងខ្លះ ។ សុខមិនទុក្ខ ជាធម្មជាតិទៀងក៏មិនមែន មិនទៀងក៏មិនមែន ។

បាសាទិតសុត្តន្ត សមណប្រាហ្មណ៍ គមិច្ឆាញ្ញិ

សយដ្ឋតំ សុខទុក្ខំ ។ បរដ្ឋតំ សុខទុក្ខំ ។ សយេត្ត
 កាតំ បរដ្ឋតេត្ថ សុខទុក្ខំ ។ អសយដ្ឋាវ អបរដ្ឋាវ
 អចិច្ចសមុប្បន្នំ សុខទុក្ខំ ឥទេវេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ
 ក្សហំ ធូបសដ្ឋមិក្ខា វិវា វនាមិ អត្ថំ ទុ ទោ(១)
 ឥទំ ភាវុសោ វុត្ថតំ អសយដ្ឋាវ អបរដ្ឋាវ អចិច្ច-
 សមុប្បន្នំ សុខទុក្ខន្តិ ។ យេត្ត ទោ ភេ វិវា-
 ហំសុ ឥទេវេវ សច្ចំ មោយមញ្ញន្តិ ។ តន្តសន្នា-
 ទុជាហមិ(២) ។ តំ តាស្ស ហេតុ ។ អញ្ញជា-
 សញ្ញនោមិ ហេតុ ទុន្ធ សន្តោកេ សន្តា ។ ឥហ-
 យមិ ទោ អហំ ទុន្ធ បញ្ញត្តិយា នេវ អត្តោចា សម-
 សមំ សមទុបស្សមិ កុរោតា ភិយេកា អថេទា អហេវេ

១ ឧ. អដ្ឋិកោ ។ ២ ឧ. ឧ. តំ លេសំ ឧទុជាហមិ ។

បាសាទិតសុត្តន្ត សមណប្រាហ្មណ៍ តាមធម្ម

សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគកែវី ។ សុខនិទ្ទក្ខ អ្នកដទៃភាគកែវី ។
 សុខនិទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគកែវីក៏មាន អ្នកដទៃភាគកែវីក៏មាន ។ សុខ
 និទ្ទក្ខ ខ្លួនឯងភាគកែវី ក៏មិនមែន អ្នកដទៃភាគកែវី ក៏មិនមែន កើត
 ឡើង ដោយឥតហេតុ ។ ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ
 ជាមោឃៈ ផ្ទះច្នេះ ។ ភថាគត ក៏ចូលទៅក្នុងកថាខណ្ឌកថាធិន្ទនៈហើយ
 ស្នេហានិទានថា ម្ចាស់ភាវុសោ ការយល់ឃើញថា សុខនិទ្ទក្ខមិនមែន
 ខ្លួនឯងធ្វើ មិនមែនបុគ្គលដទៃធ្វើ កើតឡើង ដោយឥតហេតុ នេះ អ្នក
 និយាយមែនច្នៃ ។ ពួកសមណៈនិទ្ទក្ខប្រាហ្មណ៍តាំងនោះ និយាយនូវពាក្យ
 ណា យ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯងជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃជាមោឃៈ ។
 ភថាគតក៏មិនយល់តាមពាក្យនោះ ចេសសមណប្រាហ្មណ៍តាំងនោះទេ ។
 ដំណើរនេះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ព្រោះថា គង់មានសក្ខីភូត្ត
 មានសេចក្តីសម្គាល់ដោយវិទ្យុក ក្នុងរឿងនេះដែរ ។ ម្ចាស់ចុន្ទ ភថាគត
 គំចារណាមិនឃើញ នូវបុគ្គលស្មើ ដោយញាណដ៏ស្មើ ចេសភថាគត
 ក្នុងបញ្ញត្តិនេះ មានពីរណាដែលដឹងជាង មានភថាគតក្នុងដឹង ក្រៃ-

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្យ បាធិកវគ្គ

ភត្ត ភិយេ្យ យេនិទំ អនិច្ចរញ្ញត្ថំ ។ ឥមេ ទោ
តេ ចុទ្ធ ចុព្វន្តសហគតា និដ្ឋិទិស្សយា យេ តេ(១)
មយា ព្យាគតា យថា តេ ព្យាគាតញ្ច យថា
ច តេ ន ព្យាគាតញ្ច តី តេ អហន្តេ ភត្ត
ព្យាគរិស្សាមិ(២) ។

[១២៦] កតៈម(៣) តេ ចុទ្ធ អហន្តេសហគតា
និដ្ឋិទិស្សយា យេ តេ(៤) មយា ព្យាគតា យថា
តេ ព្យាគាតញ្ច(៥) យថា ច តេ ន ព្យាគាតញ្ច
តី តេ អហំ តេ ភត្ត ព្យាគរិស្សាមិ(៦) ។ សន្តិ
ចុទ្ធ ឯតេ សមណព្រាហ្មណ ឯវំវាទិដោ ឯវំនិដ្ឋិ-
ដោ រូបំ អត្តា យោតិ អរោតោ បរំ មរណា ឥន-
មេវ សង្ខំ មោយមញ្ញត្ថំ ។ សន្តិ ទោ មន(៧) ចុទ្ធ
ឯតេ សមណព្រាហ្មណ ឯវំវាទិដោ ឯវំនិដ្ឋិដោ

១ ខ. វេ ។ ២ ខ. ភី វេ ឥហំ តេ ភត្ត ព្យាគរិស្សាមិ ។ ច...ព្យាគរិស្សាមិ ។
៣ ខ. ម. កតៈម ច ។ ៤ ខ. វេ ។ ៥ ខ. ព្រាគតា ។ ម. ព្យាគតា ។ ៦ ខ.
ភី វេ... ។ ៧. ភី តេ ឥហំ តេ ភត្ត ព្យាគរិស្សាមិ ឧ វិស្សតិ ។ ៨ ខ. សន្តិ ច ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយ បាធិកវគ្គ

លេនិជាតិភេ ក្នុងគតិច្ចត្យាគនោះ ។ ខ្មាលចុទ្ធ ទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយ
ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងចំណែកខាងដើមនេះឯង គឺជាគតិបានសម្តែងដល់
អ្នកហើយ គឺជាគតិស្រួលទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ យ៉ាងណា
មួយវិញទៀត គឺជាគតិ មិនស្រួលទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ យ៉ាងណា
គឺជាគតិ មិនសម្រួលទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ ដើម្បីអ្នក ក្នុងហេតុនោះ
ដូចម្តេចកើត ។

[១២៦] ខ្មាលចុទ្ធ ទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយណា ដែលប្រព្រឹត្ត
ទៅក្នុងខាងមុខ គឺជាគតិ បានសម្តែងទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយហើយ គ-
ឺជាគតិ ស្រួលទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ យ៉ាងណា គឺជាគតិមិនស្រួល
ទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ យ៉ាងណា ឯទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ កើ
ដូចម្តេច គឺជាគតិ មិនសម្រួលទំដ្ឋិទិស្សយេតំនិច្ចាយនោះ ដើម្បីអ្នកក្នុងហេតុ
នោះ ដូចម្តេចកើត ។ ខ្មាលចុទ្ធ មានសមណព្រាហ្មណ៍ ១ ពួក
នេះ ធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខាងមុខ
គំហើសចក្តិស្លាប់ទៅ ខ្លួនមានរូបមិនមានរោគ ការយល់ឃើញនេះឯង
ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈផ្សេងៗ ។ ខ្មាលចុទ្ធ មានសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ ១ ពួក ធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់យល់ឃើញយ៉ាងនេះថា

បាលាទិកសូត្រ សមណក្រាហ្មណ៍ អធិប្បញ្ញត្តិ

អរូបី អត្តា ហោតិ ។ រូបី ច អរូបី ច អត្តា
 ហោតិ ។ ទេវរូបីធារូបី អត្តា ហោតិ ។ សញ្ញី អត្តា
 ហោតិ ។ អសញ្ញី អត្តា ហោតិ ។ សញ្ញី ច
 អសញ្ញី ច អត្តា ហោតិ ។ ទេវសញ្ញីធាសញ្ញី អត្តា
 ហោតិ ។ អត្តា ឧច្ឆិដ្ឋតិ វិនស្សតិ ឈ ហោតិ បរំ
 មរណា ឥនមេវ សង្ខំ មោឃមញ្ញត្តិ ។ គក្រ ចុទ្ធ
 យេ តេ សមណក្រាហ្មណា ឯវំវាធិនោ ឯវំវិធិដ្ឋិនោ
 រូបី អត្តា ហោតិ អរោតោ បរំ មរណា ឥន-
 មេវ សង្ខំ មោឃមញ្ញត្តិ គ្យាហំ ឧបសង្កមិត្វា ឯវំ
 វធាមិ អត្តំ ទោ ឥនំ អារុសោ វុទ្ធតិ រូបី អត្តា
 ហោតិ អរោតោ បរំ មរណាតិ ។ យញ្ច ទោ តេ
 ឯវំមាហំសុ ឥនមេវ សង្ខំ មោឃមញ្ញត្តិ ។
 ករុសំ ធាទុជាធាមិ ។ តំ កកិស្ស ហោតុ ។

បាលាទិកសូត្រ អធិប្បញ្ញត្តិសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ

ខ្លួនមិនមានរូប ។ ខ្លួនមានរូបក៏មាន ឥតមានរូបក៏មាន ។ ខ្លួនមានរូបក៏
 មិនមែន ឥតរូបក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមានសញ្ញា ។ ខ្លួនមិនមានសញ្ញា ។ ខ្លួន
 មានសញ្ញាក៏មាន ឥតសញ្ញាក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ឥត
 សញ្ញាក៏មិនមែន ។ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ ខ្លួនរំមើលដាច់ស្រឡៅ
 ទៅ វិទាសទៅ មិនកើតទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យ
 ដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់ធុន្ទ ចណ្តាសមណក្រាហ្មណ៍ទាំង-
 ឡាយនោះ សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា ព្រាងនិយាយយ៉ាងនេះ
 ព្រាងយល់ឃើញយ៉ាងនេះថា ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ខ្លួននៅមានរូប
 មិនមានរោគ ការយល់នេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះ
 គឺថាគត ក៏ចូលរទៅរកពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ហើយនិយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ខ្លួននៅមានរូប
 មិនមានរោគ នេះអ្នកនិយាយមែនឬ ។ មួយទៀត ពួកសមណក្រាហ្ម-
 ណ៍ទាំងនោះ ព្រាងនិយាយពាក្យណាមួយនេះថា ការយល់ឃើញនេះឯង
 ជាសច្ចៈ ពាក្យដទៃ ជាមោឃៈ ។ គឺថាគត មិនយល់តាមពាក្យនោះ
 របស់សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះទេ ។ ដំណើរនេះ ព្រាហ្មហត្ថី ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គោ

អញ្ញតា សញ្ញីនោមិ ហេតុ ចុទ្ធ សន្តោកេ សត្តា ។
ឥមាយមិ ទោ អហំ ចុទ្ធ ចញ្ញត្តិយា នេវ អត្តនោ
សមសមំ សមទុបស្សមិ កុរុតា កិយ្យោ អថទោ(១)
អហមេវ តត្ថ កិយ្យោ យនិទំ អនិច្ចត្តត្ថិ ។

[១២៧] តត្ថ(២) ចុទ្ធ យេ តេ សមណព្រាហ្ម-
ណា ឯវំវាទិនោ ឯវំវាទិនោ អរូមិ អត្តា ហោតិ ។
រូមិ ច អរូមិ ច អត្តា ហោតិ ។ នេវរូមិធារូមិ អត្តា
ហោតិ ។ សញ្ញី អត្តា ហោតិ ។ អសញ្ញី អត្តា
ហោតិ ។ សញ្ញី ច អសញ្ញី ច អត្តា ហោតិ ។
នេវសញ្ញីធាសញ្ញី អត្តា ហោតិ ។ អត្តា ទុច្ឆិដ្ឋតិ
វិនិស្សតិ ន ហោតិ បរំ មរណា ឥទមេវ សន្ធនំ
មោយមញ្ញត្ថិ ក្សហំ ទុបសន្តមិត្តា ឯវំ វាទាមិ អត្ថិ
ទោ ឥនំ អាវុសោ វុច្ឆតិ អត្តា ទុច្ឆិដ្ឋតិ វិនិស្សតិ
ន ហោតិ បរំ មរណាតិ ។ យញ្ច ទោ តេ ចុទ្ធ

១. ឥ. អថ ទោ ចុទ្ធ ។ ២. ឥ. តត្ថ ។

សុត្តន្តបិដក វិយាគកាយស្ស បាធិវគ្គោ

ខ្នាលចុទ្ធ ព្រោះថា គង់មានសត្វពួកខ្លះ មានសេចក្តីសន្តាល់ដោយឡែក
ក្នុងជីវិតរវាងវេរីវេរី ។ ខ្នាលចុទ្ធ ភថាគត ពិចារណាមិនឃើញចុក្កល
ស្មើដោយញាណ ដ៏ស្មើចេសកថាគត ក្នុងបញ្ញត្តិនេះទេ មានពិណ
ក្រែលធិបតី មានភេតថាគតប្តីធិបតី ក្រែលធិ (ជាធិនេ) ក្នុងអធ្ា-
ច្ចញ្ញត្តិនោះ ។

[១២៧] ខ្នាលចុទ្ធ ចណ្តាពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួក
សមណព្រាហ្មណ៍ណា ព្រាង់និយាយយ៉ាងនេះ ព្រាង់យល់យ៉ាងនេះថា
ខ្លួនមិនមានរូប ។ ខ្លួនមានរូបក៏មាន ឥតរូបក៏មាន ។ ខ្លួនមានរូបក៏មិន-
មែន ឥតរូបក៏មិនមែន ។ ខ្លួនមានសញ្ញា ។ ខ្លួនឥតសញ្ញា ។ ខ្លួន
មានសញ្ញាក៏មាន ឥតសញ្ញាក៏មាន ។ ខ្លួនមានសញ្ញាក៏មិនមែន ឥត
សញ្ញាក៏មិនមែន ។ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ ខ្លួនមែនជាប់សូន្យទៅ
វិនាសទៅ មិនកើតទៀត ការយល់ឃើញនេះឯង ជាសច្ចៈ ពាក្យ
ដ៏ទៃ ជាមោឃៈ ដូច្នេះ ភថាគត ក៏ចូលទៅក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍
ទាំងនោះ ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ខ្នាលអាវុសា ខាងមុខអំពី
សេចក្តីស្តាប់ ខ្លួនមែនជាប់សូន្យទៅ វិនាសទៅ មិនកើតទៀតនេះ
អ្នកនិយាយមែនច្បាស់ ។ ខ្នាលចុទ្ធ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ

ឯកភាពស្តីពី ឥរិយាបថ សន្យា ខាងក្រោមនេះ ។ ក្នុងស្ថានភាព
នៃការងារនេះ ។ ក៏ ក៏ស្នើ ហេតុ ។ អញ្ជើញជាសញ្ញាដោយ
ហេតុ ច្បាប់ សន្យាសន្យា សន្យា ។ ឥរិយាបថ ទៅ អស់
ច្បាប់ បញ្ញត្តិយា ទៅ អត្ថបទ សមស្រប សមស្របស្រប
ក្រុមការងារ កិច្ចការ អស់ទៅ អស់ទៅ ក្នុង កិច្ចការ យុត្តិធម៌
អន្តរជាតិ ។ ឥរិយាបថ ទៅ ច្បាប់ អន្តរជាតិសហគមន៍
និងស្នើសុំយា យេ គេ(១) មយា ព្យាបាល យថា គេ
ព្យាបាល យថា ច គេ ឯ ព្យាបាលព្យាបាល(២) ក៏
គេ អន្តរជាតិ ក្នុង ព្យាបាលស្រប ។

(១២៨) ឥរិយាបថ ច្បាប់ បញ្ញត្តិសហគមន៍ និង
និស្សយន៍ ឥរិយាបថ អន្តរជាតិសហគមន៍ និងនិស្ស-
យន៍ បញ្ជាក់យា សមត្ថកិច្ចមាន ឯក មយា គន្លាហ
សន្យាសន្យា គេស៊ីតា បញ្ញត្តិ ។ ក្នុងករណី គន្លាហ ។

១. ១. ១. ២. ១. ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

និយាយនូវការក្លាយ យ៉ាងនេះថា ការយល់ឃើញនេះនឹង ជាសន្ទុះ
ការក្លាយ ជាមួយនេះ ។ ក្នុងករណី មិនយល់តាមការក្លាយសន្ទុះ
នោះទេ ។ ដំណើរនេះ គ្រោងហេតុ ។ ម្ចាស់ច្បាប់ គ្រោងថា មាន
សក្ខីកម្ម ក្នុងករណីសេចក្តីសម្គាល់ ដោយឡែកក្នុងដំណើរនេះ ។
ម្ចាស់ច្បាប់ ក្នុងករណីហេតុនេះនឹងឃើញបុគ្គល ស្មើដោយព្រាហ្មណ៍ស្មើ
ចេញពីក្នុង ក្នុងករណីនេះសោះ មានភាពក្រៃលែងជាង មានភាព
ក្នុងករណីនេះ ក្រៃលែង (ជាងគេ) ក្នុងករណីនេះនោះ ។ ម្ចាស់ច្បាប់
និងនិស្សយន៍ទាំងឡាយ ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងករណីនេះនឹង ក្នុងករណី
បានសម្រេចដល់អ្នកហើយ ក្នុងករណី ក្រុមសម្រេចនិងនិស្សយន៍ទាំងនោះ
យ៉ាងណា មួយទៀត មិនក្រុមសម្រេចនិងនិស្សយន៍ទាំងនោះយ៉ាងណា
ក្នុងករណី នឹងសម្រេចនិងនិស្សយន៍ទាំងនោះ ដើម្បីអ្នក ក្នុងករណី
នោះ ដូចម្តេចក៏បាន ។

(១២៩) ម្ចាស់ច្បាប់ សក្ខីកម្មទំនាក់ទំនង ២ ដែលក្នុងករណីនេះហើយ
បញ្ញត្តិហើយយ៉ាងនេះ ដើម្បីលេចនឹង ដើម្បីលេចក្នុងក្នុងនិងនិស្សយន៍
ដែលប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងករណីនេះនឹងដើមនេះនឹង ក្នុងករណីនិងនិស្សយន៍ដែល
ប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងករណីនេះនឹងដើមនេះនឹង ។ សក្ខីកម្មទំនាក់ទំនង ២ ដូចម្តេច ។

បាសាទិកសុត្តេ បាសាទិកោ ធម្មបរិយាយោ

កន្លែង បាសាទិកោ វត្ថុនាម កន្លែង ធម្មបរិយាយោ
 សុបាសាទិកោ(១) វត្ថុនាម កន្លែង ធម្មបរិយាយោ
 កោនាមាម កន្លែង ធម្មបរិយាយោតិ ។ ភស្តុតាង
 ត្រូវ ឧបទាន(២) ឥម ធម្មបរិយាយោ បាសាទិកោត្រូវ
 ជាហេតុ(៣) ។ ឥន្ទ្រវេទ កក្កា ។ អត្តមនោ
 អាយស្មា ឧបទានោ កក្កាតោ កាសិកំ អភិទន្ធិតិ ។

បាសាទិកសុត្តំ ធម្ម(៤) ឧប្បត្តំ ។

១ ឧ. អភិបាសាទិកោ ។ ២ ឧ. ឧបទាន ។ ៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៩ ឧ. ឧបទាន ។ ១០ ឧ. ឧបទាន ។ ១១ ឧ. ឧបទាន ។ ១២ ឧ. ឧបទាន ។ ១៣ ឧ. ឧបទាន ។ ១៤ ឧ. ឧបទាន ។ ១៥ ឧ. ឧបទាន ។ ១៦ ឧ. ឧបទាន ។ ១៧ ឧ. ឧបទាន ។ ១៨ ឧ. ឧបទាន ។ ១៩ ឧ. ឧបទាន ។ ២០ ឧ. ឧបទាន ។ ២១ ឧ. ឧបទាន ។ ២២ ឧ. ឧបទាន ។ ២៣ ឧ. ឧបទាន ។ ២៤ ឧ. ឧបទាន ។ ២៥ ឧ. ឧបទាន ។ ២៦ ឧ. ឧបទាន ។ ២៧ ឧ. ឧបទាន ។ ២៨ ឧ. ឧបទាន ។ ២៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៣០ ឧ. ឧបទាន ។ ៣១ ឧ. ឧបទាន ។ ៣២ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៣៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៤០ ឧ. ឧបទាន ។ ៤១ ឧ. ឧបទាន ។ ៤២ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៤៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៥០ ឧ. ឧបទាន ។ ៥១ ឧ. ឧបទាន ។ ៥២ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៥៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៦០ ឧ. ឧបទាន ។ ៦១ ឧ. ឧបទាន ។ ៦២ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៦៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៧០ ឧ. ឧបទាន ។ ៧១ ឧ. ឧបទាន ។ ៧២ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៧៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៨០ ឧ. ឧបទាន ។ ៨១ ឧ. ឧបទាន ។ ៨២ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៨៩ ឧ. ឧបទាន ។ ៩០ ឧ. ឧបទាន ។ ៩១ ឧ. ឧបទាន ។ ៩២ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៣ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៤ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៥ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៦ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៧ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៨ ឧ. ឧបទាន ។ ៩៩ ឧ. ឧបទាន ។ ១០០ ឧ. ឧបទាន ។

បាសាទិកសុត្តេ ធម្មបរិយាយនូវគាត់ជ្រុះថ្លា

ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម្មបរិយាយនេះ គួរជាទីជ្រុះថ្លាថ្លា ចត្តក្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ធម្មបរិយាយនេះ គួរជាទីជ្រុះថ្លាថ្លា ចត្តក្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ធម្មបរិយាយនេះឈ្នះអ្វី ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ខ្ញុំលឺឧបទាន
 ហេតុផ្លូវនេះ អ្នកចូរចាំទុក ឲ្យធម្មបរិយាយនេះថា ជាបាសាទិកៈផ្លូវចូរ
 ចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បាសាទិកៈសូត្រនេះ (ចប់) ហើយ ។
 ឧបទានមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអររីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ ដោយច្រកាវដ្តៈចូរដំណើរ ។

ចប់ បាសាទិកសុត្តំ ទី ៦